

รายงานผลการวิจัย แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ สู่การปฏิบัติ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

รายงานผลการวิจัย
แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

371.26 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

รายงานผลการวิจัยแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

277 หน้า

ISBN (e-book): 978-616-270-231-0

1. แนวทางการนำสู่การปฏิบัติ 2. มาตรฐานการศึกษา 3. ชื่อเรื่อง

รายงานผลการวิจัยแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

สิ่งพิมพ์ สกศ.	อันดับที่ 3 / 2563
พิมพ์ครั้งที่ 1	ธันวาคม 2562
ISBN (e-book)	978-616-270-231-0
จำนวน	-
ผู้จัดพิมพ์และเผยแพร่	สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ถนนสุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร 02 678 7123 ต่อ 2528 โทรสาร 02 243 1129 Web Site : http://www.onec.go.th
พิมพ์ที่	สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ถนนสุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร 02 678 7123 ต่อ 2528 โทรสาร 02 243 1129

คำนำ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ในรูปของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education: DOE Thailand) เพื่อเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย ประกอบไปด้วยคุณลักษณะขั้นต่ำ 3 ประการ คือ ผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง โดยมีค่านิยมร่วม ได้แก่ ความเพียรอันบริสุทธิ์ ความพอเพียง วิถีประชาธิปไตย ความเท่าเทียมเสมอภาค เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นกรอบสำหรับสร้างคนไทย 4.0 ที่สามารถธำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก

ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2561 คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 โดยให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาชี้แจงแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา มีความเข้าใจอย่างชัดเจน ถูกต้อง ตรงกัน และสามารถแปลงกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ไปสู่การปฏิบัติที่สอดคล้อง เชื่อมโยง และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ดำเนินโครงการวิจัย เรื่อง แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติเพื่อศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติในระดับนโยบาย ระดับการกำกับติดตาม การสนับสนุน ส่งเสริม และระดับปฏิบัติ รวมทั้งศึกษากลไกการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติด้วยการวิเคราะห์จากต่างประเทศที่มีการจัดการศึกษาและมีแนวปฏิบัติที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ขอขอบคุณคณะผู้วิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ตลอดจนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องที่ได้ร่วมกันศึกษาวิจัยจนประสบความสำเร็จ สำนักงานฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานการวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา สถานศึกษา ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นแนวทางในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ไปเป็นกรอบในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาในแต่ละระดับและประเภท การศึกษา การส่งเสริม กำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อยกระดับการศึกษาของไทยได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

(นายสุภัทร จำปาทอง)
เลขาธิการสภาการศึกษา

คำนำคณะผู้วิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในครั้งนี้เป็นการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติในระดับนโยบาย ระดับ การกำกับติดตาม การสนับสนุน ส่งเสริม และระดับปฏิบัติของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ดำเนินการในปัจจุบันหลังจากการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 การศึกษาดังกล่าวใช้วิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ การศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การจัดประชุมและถอดบทเรียน สันทนาการกลุ่มและสัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องในระดับการศึกษาต่าง ๆ ทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา นอกจากนี้ ได้ศึกษาบทเรียนจากต่างประเทศทั่วโลก 8 ประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ แคนาดา ญี่ปุ่น ฟินแลนด์ เม็กซิโก โปรตุเกส ออสเตรเลีย และเยอรมัน ที่มีการจัดการศึกษามีคุณภาพเป็นที่ยอมรับเกี่ยวกับ 1) แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับ 2) แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการประเมินผล 3) แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา และ 4) แนวทาง การกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ จัดทำเป็นข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education: DOE) ของหน่วยงานที่นำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

รายงานฉบับนี้เป็นรายงานผลการวิจัยที่นำเสนอผลการศึกษาศึกษาสภาพปัจจุบันของการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติในระดับนโยบายระดับการกำกับติดตามการสนับสนุนส่งเสริมและระดับปฏิบัติ วิเคราะห์บทเรียนจากต่างประเทศเกี่ยวกับกลไกการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ และสังเคราะห์แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาที่ได้ให้การสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งขอขอบคุณคณะบุคคล และหน่วยงานหลายฝ่าย ได้แก่ คณะวิทยากรผู้ให้ความรู้ แนวทางและประสบการณ์ คณะผู้เชี่ยวชาญร่วมวิพากษ์ และเสนอแนะการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ คณะผู้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล คณะผู้บริหารและผู้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ และนักศึกษาระดับดุซงึนบัณฑิตและระดับมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่ได้เสียสละและให้ความร่วมมือจนการวิจัยครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์

คณะทำงานและคณะวิจัย

โครงการวิจัยแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษา
ของชาติสู่การปฏิบัติ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ.....	
สารบัญ.....	ก
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร.....	-1-
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและการดำเนินการ.....	1
วัตถุประสงค์.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
บทที่ 2 แนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	8
การพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยการกำหนดเป้าหมาย.....	8
การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ.....	11
แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา.....	16
การกำกับติดตามการปฏิบัติงาน.....	29
การบริหารแบบมีส่วนร่วม.....	31
บทที่ 3 การดำเนินการ.....	42
ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการวางแผนการวิจัย ศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษาและการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในปัจจุบันของประเทศไทยและต่างประเทศ.....	42
ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการจัดการศึกษา และการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในปัจจุบัน และยกร่าง สัณเคราะห์แนวทางการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ	43
ขั้นตอนที่ 3 พิจารณาร่างแนวทางการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในภาพรวม และยกร่างแนวทางการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา.....	45
ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงร่างแนวทางการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ.....	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในปัจจุบัน (พ.ศ. 2561 - 2562).....	47
1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 และความสอดคล้องระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติกับการนำไปสู่การปฏิบัติในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา	47
2) ผลการวิเคราะห์แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ จากการรับฟังข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการสนทนากลุ่ม	80
3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้และความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจากแบบสอบถามข้อมูลเพื่อยกร่างแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ (ออนไลน์).....	109
บทที่ 5 ผลการศึกษาวิเคราะห์บทเรียนการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของต่างประเทศ.....	113
1) ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในแต่ละประเทศ.....	113
ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของต่างประเทศใน 4 แนวทาง.....	146
2) ผลการสังเคราะห์จุดเด่นในการขับเคลื่อนการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของต่างประเทศ.....	165
บทที่ 6 ผลการศึกษาสังเคราะห์แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ.....	169
1) แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับ.....	171
2) แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการประเมินผล.....	173
แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา.....	187
3) แนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐาน.....	192
บทที่ 7 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	199
สรุปผลการวิจัย.....	199
อภิปรายผล.....	210
ข้อเสนอแนะ.....	222

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม.....	231
ภาคผนวก.....	242
ภาคผนวก ก. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	244
ภาคผนวก ข. รายชื่อคณะวิจัยและผู้ให้ข้อมูล.....	248
ภาคผนวก ค. เอกสารประกอบการวิจัยจำนวน 4 เล่ม	251
1) ประมวลความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ	
2) การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ : บทเรียนจากต่างประเทศ	
3) แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของประเทศไทย	
4) สรุปสาระสำคัญของการวิจัยแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ	

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 การเปรียบเทียบการจัดการศึกษาแบบเดิมกับแบบอิงมาตรฐาน	9
ตาราง 2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง MBOs และ OKRs.....	25
ตาราง 3 แนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับความร่วมมือ	38
ตาราง 4 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาซึ่งมีการสะสมและต่อเนื่องเชื่อมโยงทุกระดับและประเภทการศึกษา	50
ตาราง 5 วิเคราะห์ความสอดคล้องของผลลัพธ์การเรียนรู้ของการศึกษาประเภทอาชีวศึกษา	59
ตาราง 6 กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ : คุณวุฒิการศึกษา	60
ตาราง 7 มาตรฐานการศึกษาของชาติเปรียบเทียบกับมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา	63
ตาราง 8 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติเปรียบเทียบกับมาตรฐานการศึกษาของระบบแนวทางการ ประกันคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียนของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา	64
ตาราง 9 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติกับหลักสูตรระดับการศึกษาปฐมวัย	66
ตาราง 10 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติกับหลักสูตรระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา).....	67
ตาราง 11 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติกับหลักสูตรระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มัธยมศึกษา ตอนต้น).....	70
ตาราง 12 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติกับหลักสูตรระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มัธยมศึกษา ตอนปลาย).....	72
ตาราง 13 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติกับหลักสูตรประเภทอาชีวศึกษา	74
ตาราง 14 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติกับหลักสูตรระดับอุดมศึกษา.....	76
ตาราง 15 การดำเนินการและผลการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของประเทศไทยในปัจจุบัน	108
ตาราง 16 แสดงการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของโปรตุเกส	114
ตาราง 17 การนำมาตรฐานชาติสู่การจัดการศึกษาของประเทศเยอรมนี	117
ตาราง 18 การนำมาตรฐานชาติสู่การจัดการศึกษาของประเทศฟินแลนด์	122
ตาราง 19 การนำมาตรฐานชาติสู่การจัดการศึกษาของประเทศแคนาดา.....	126
ตาราง 20 การนำมาตรฐานชาติสู่การจัดการศึกษาของประเทศเม็กซิโก	130
ตาราง 21 การนำมาตรฐานชาติสู่การจัดการศึกษาของประเทศออสเตรเลีย.....	134
ตาราง 22 การนำมาตรฐานชาติสู่การจัดการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น	137
ตาราง 23 การนำมาตรฐานชาติสู่การจัดการศึกษาของประเทศสิงคโปร์.....	140
ตาราง 24 เปรียบเทียบแนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับ.....	146
ตาราง 25 เปรียบเทียบแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและ ประเมินผล	150
ตาราง 26 เปรียบเทียบแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา	155
ตาราง 27 เปรียบเทียบแนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน.....	161

สารบัญตาราง (ต่อ)

[illegible]

สารบัญตาราง (ต่อ)

[illegible]

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
ภาพที่ 2 วงล้อเดมมิง.....	17
ภาพที่ 3 ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน.....	20
ภาพที่ 4 ขอบข่ายการติดตามผลงาน โครงการ.....	30
ภาพที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างการติดตามผลกับระบบงาน	31
ภาพที่ 6 ขั้นตอนในการวิจัย	46
ภาพที่ 7 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (คุณลักษณะของคนไทย4.0)	49
ภาพที่ 8 การจัดการศึกษาสู่มาตรฐานและคุณภาพภายในการอาชีวศึกษา	61
ภาพที่ 9 การจัดการศึกษาสู่มาตรฐานและคุณภาพในการอาชีวศึกษา.....	86
ภาพที่ 10 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ	91
ภาพที่ 11 แสดงการสังเคราะห์ปัจจัยส่งเสริมการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ.....	170
ภาพที่ 12 กลไกการขับเคลื่อนการนำมาตรฐานของชาติ พ.ศ. 2561 สู่การปฏิบัติ.....	221
ภาพที่ 13 แสดงภารกิจสำคัญและลักษณะการปฏิบัติในช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม.....	228
ภาพที่ 14 แสดงภารกิจสำคัญและลักษณะการปฏิบัติในช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติและจัดระบบงาน.....	229

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้พัฒนามาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ขึ้นโดยได้ระบุคุณลักษณะผู้เรียน 3 ด้านประกอบด้วย ผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตได้ดี สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบัน และในอนาคต คุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาของประเทศที่มุ่งให้มีการจัดการศึกษาให้คนไทยมีคุณภาพและได้มาตรฐาน ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาตินั้น เน้นความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ซึ่งเป็นไปเพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพและความสามารถสูง พัฒนาตนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งยังคาดหวังให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษาสามารถเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมได้

ด้วยตระหนักว่าการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติมีความสำคัญ เป็นหัวใจของการดำเนินงานจัดการศึกษา และมีความเกี่ยวข้อง เชื่อมโยง ตลอดจนส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วน และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายลักษณะทั้งส่วนนโยบาย ส่วนประสานงาน และส่วนปฏิบัติการ อีกทั้งมีการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องหลายประการโดยเฉพาะการบริหารจัดการในลักษณะใหม่ การเชื่อมโยงและปรับเปลี่ยนในส่วนของหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยผู้เกี่ยวข้องแต่ละส่วน แต่ละภารกิจนั้น ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความเข้าใจมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดขึ้นอย่างชัดเจน อีกทั้งเข้าใจแนวทางในการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติด้วย ที่สำคัญต้องวิเคราะห์ภารกิจ จัดทำรายละเอียดการดำเนินการที่สอดคล้อง และเตรียมพร้อมบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจบทบาทของตนเองในการนำสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษาของชาติ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้จัดทำโครงการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติขึ้น มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการนำมาตราฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติในระดับนโยบาย ระดับการกำกับติดตาม การสนับสนุนส่งเสริม และระดับปฏิบัติ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์บทเรียนจากต่างประเทศเกี่ยวกับกลไกการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ และเพื่อสังเคราะห์แนวทางการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ในการวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบ่งออกเป็นผู้ให้ข้อมูลผ่านออนไลน์ ครอบคลุมทุกสังกัด จำนวน 284 คน และผู้ให้ข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มจำนวน 49 คน โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์การทำงานในระดับการศึกษาปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 22 คน การอาชีวศึกษาจำนวน 14 คน และการอุดมศึกษา จำนวน 13 คน โดยได้ดำเนินการ 4 ขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการวางแผนการวิจัย ศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา และการนำมาตราฐานสู่การปฏิบัติในปัจจุบันทั้งในประเทศและต่างประเทศ ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการจัดการศึกษา การนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในปัจจุบัน และยกร่างสังเคราะห์แนวทางการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ขั้นตอนที่ 3 พิจารณาร่างแนวทางการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติ

สู่การปฏิบัติในภาพรวมและยกร่างแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในแต่ละระดับ และ
ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงร่างแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ
พื้นฐาน คือ คำร้อยละและการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยสามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของประเทศไทยในปัจจุบัน

ผลการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของประเทศไทยในปัจจุบัน พบประเด็น
สำคัญ ดังนี้ 1) ทุกหน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับ ประเภทการศึกษามีการกำหนดและประกาศใช้มาตรฐาน
การศึกษาก่อนการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยมีการดำเนินการกำหนดมาตรฐานการศึกษาใน
ลักษณะคู่ขนานกับการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ 2) มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดนั้นหน่วยงานได้
กำหนดมาตรฐานด้านผู้เรียน และมาตรฐานด้านอื่น ๆ ที่สนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา
3) หลังจากหน่วยงานต้นสังกัดได้มีการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาแล้วทุกหน่วยงานมีการประชาสัมพันธ์
สร้างความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องในลักษณะการชี้แจงเพื่อรับทราบข้อมูลผ่านสื่อ เอกสาร และการประชุมต่าง ๆ
แต่เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึงและยังไม่เข้าถึงผู้ปฏิบัติงาน และบุคลากรโดยเฉพาะครูผู้สอนใน
สถานศึกษาที่เป็นหน่วยปฏิบัติหลักส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงาน / บุคลากรยังขาดความชัดเจนในการรับรู้และเข้าใจ
รายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษา อีกทั้งแนวทางในการนำมาตรฐาน
สู่การปฏิบัติ 4) ในช่วงปัจจุบันการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การพัฒนาหลักสูตรทั้งระดับการศึกษาปฐมวัยและ
การศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจากในขณะนี้ยังคงใช้หลักสูตรเดิม ดังนั้นในการนำมาตรฐาน
การศึกษาสู่การพัฒนาผู้เรียน สามารถดำเนินการในลักษณะการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
เพิ่มเติมและเชื่อมโยงสู่การจัดการเรียนการสอน ซึ่งจากการศึกษา พบว่า มีตัวชี้วัดส่วนหนึ่งในหลักสูตรมีความ
สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด 5) ในส่วนการจัดการอาชีวศึกษาได้มีการเชื่อมโยงมาตรฐานการ
อาชีวศึกษาสู่การพัฒนาหลักสูตรใหม่ในลักษณะหลักสูตรฐานสมรรถนะ 6) ในส่วนการประกันคุณภาพ
การศึกษาทุกระดับการศึกษามีการดำเนินการตามกฎหมายกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561
ที่ประกาศใช้ แต่พบว่าสถานศึกษาส่วนหนึ่งยังขาดแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจน ส่วนใหญ่ดำเนินการใน
ลักษณะเตรียมความพร้อมในการทำงานเพื่อการดำเนินการอย่างเต็มรูปแบบในปี 2562 และ 7) จากการปฏิบัติงาน
ในปัจจุบันผู้เกี่ยวข้องได้ให้ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นที่สำคัญในการนำมาตรฐานการศึกษา
สู่การปฏิบัติในการพัฒนาผู้เรียนหลายประการ คือ (1) สถานศึกษาหน่วยงานต้องสร้างความเข้าใจกับ
ผู้เกี่ยวข้อง ชุมชน ท้องถิ่น ภาครีเอกชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและมุ่งเน้นการพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจ
เห็นความสำคัญของมาตรฐานการศึกษา และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (2) สถานศึกษาดำเนินการจัด
การศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของท้องถิ่น (3) การพัฒนาหลักสูตรที่เน้นหลักสูตรฐาน
สมรรถนะ โดยเปิดโอกาสให้สามารถพัฒนาหลักสูตรได้เอง (4) ปรับการเรียนการสอนให้เน้นการบูรณาการข้าม
ศาสตร์สาขาต่าง ๆ มากขึ้น โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และให้ผู้เรียนได้นำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ใน
การปฏิบัติจริง ให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมที่เน้นการค้นคว้าด้วยตนเอง มีความเชื่อมั่นว่าครูที่ได้รับการพัฒนาจะ
สามารถพัฒนาผู้เรียนได้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ตลาดแรงงาน และประเทศ ลดงานครูลง
(5) หน่วยงานต้นสังกัดต้องทำหน้าที่ในการกำกับ ติดตาม ดูแล ให้ความช่วยเหลือ และให้การสนับสนุน
(6) ควรปรับเปลี่ยนการวัดและประเมินผลที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย
และต้องสร้างความรู้ความเข้าใจให้คณะครูมีความรู้ด้านการวัดและประเมินผล (7) ในการดำเนินการของ
สถานศึกษาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน ควรให้อิสระในการประกันคุณภาพและการประเมินคุณภาพ
ตามบริบท / ภารกิจของสถานศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนดโดยสถานศึกษาสามารถเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย
ตัวชี้วัด ความต้องการ ความสำเร็จ วางระบบขั้นตอนการดำเนินงานอย่างชัดเจนร่วมกัน นำผลที่ได้จากการ

ทำงานไปปรับและพัฒนางานได้จริงบนฐานความรับผิดชอบร่วมกัน และถือเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานปกติ ต่อเนื่องโดยเน้นการประเมินตามข้อเท็จจริง ที่เน้นคุณภาพผู้เรียน

2. การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติของต่างประเทศ

ผลการศึกษาระบบ กลไกการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติของต่างประเทศ 8 ประเทศคือ สิงคโปร์ ญี่ปุ่น ฟินแลนด์ แคนาดา ออสเตรเลีย เยอรมนี โปรตุเกส และเม็กซิโกในแต่ละระดับการศึกษามี ดังนี้ 1) ระดับการศึกษาปฐมวัย ทุกประเทศสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัย หรือระดับก่อน ประถมศึกษา แต่ไม่เป็นการศึกษาภาคบังคับ หลักสูตรระดับนี้มีความยืดหยุ่นสูง จุดหมายสำคัญเพื่อเตรียมเด็ก ให้มีความพร้อมในการเข้าเรียนในโรงเรียน และพัฒนาความเป็นตัวเองของเด็ก วิธีการหรือกระบวนการเน้น การจัดประสบการณ์ที่ดีในสิ่งแวดล้อมและบริบทต่าง ๆ ให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยองค์รวมตามธรรมชาติ ทุก ประเทศมีนโยบายให้หลายฝ่ายร่วมมือกัน ทั้งชุมชน มูลนิธิ องค์กรเอกชน รวมทั้งครอบครัว อาจจัดได้หลาย รูปแบบ 2) ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ทุกประเทศกำหนดเป็นการศึกษาภาคบังคับ แต่กำหนด จำนวนปีแตกต่างกัน การกำหนดกรอบหลักสูตรระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษามุ่งพัฒนาสมรรถนะของ คนให้สามารถเผชิญความท้าทายในอนาคตทุกประเทศกำหนดกรอบหลักสูตรด้านโครงสร้างเนื้อหา กิจกรรมหลัก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะ หรือคุณค่าหลัก (Core Value) ทุกประเทศกำหนดกรอบหลักสูตรให้ส่งเสริมสมรรถนะ หรือทักษะในศตวรรษที่ 21 โครงสร้างเนื้อหาประกอบด้วยกลุ่มภาษา คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็น พื้นฐานในการพัฒนาความสำเร็จในชีวิต เป็นการพัฒนาสมรรถนะ มิใช่เพียงทักษะ 3) การอาชีวศึกษา ประเทศ ที่จัดการศึกษาประเภทอาชีวศึกษาได้โดดเด่น ได้แก่ เยอรมนี ออสเตรเลีย และสิงคโปร์ ประเทศเหล่านี้มีการ สนับสนุน ความร่วมมือ และการควบคุมที่มีความเหมือนหรือสอดคล้องกัน คือ 1) ความร่วมมืออย่างเข้มแข็ง ระหว่างสถาบันการศึกษากับสถานประกอบการ ภาคอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจ เยอรมนีมีรูปแบบทวิภาคี คือ เรียนทฤษฎีในโรงเรียน ฝึกงานในโรงงานที่กำหนดมาตรฐานการทำงานชัดเจน ออสเตรเลียกำหนดให้รัฐและ เอกชนร่วมกันพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษา สิงคโปร์มีหลักสูตร Polytechnic และหลักสูตรสำหรับ Institutes of Technological Education (ITE) ที่สถานประกอบการหรือภาคอุตสาหกรรมมีส่วนร่วมทั้งการพัฒนา หลักสูตรและการเรียนการฝึกงาน 2) การมีนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ และมีความ เท่าเทียม หรือนโยบายที่จะพัฒนาคนให้มีความสามารถสูง เยอรมนีมีนโยบายพัฒนาคนให้มีความสามารถสูง มี กฎหมายพื้นฐานให้สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคในการศึกษา มุ่งพัฒนาคนให้มีคุณภาพที่จะขับเคลื่อน ประเทศ ออสเตรเลียยึดหลักการความเท่าเทียม และความเป็นเลิศ มีนโยบายการจัดระบบการศึกษาเพื่อฝึก ทักษะในการทำงาน สามารถแข่งขันระดับโลกได้ สิงคโปร์มีนโยบายขับเคลื่อนการศึกษา พัฒนาประชาชนที่มี บุคลิกภาพดี เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณค่า 4) ระดับการอุดมศึกษา ประเทศที่จัดการศึกษาระดับการอุดมศึกษาได้ดี ได้แก่ เยอรมนี ออสเตรเลีย แคนาดา ฟินแลนด์ ญี่ปุ่น และสิงคโปร์ ประเทศเหล่านี้ให้อิสระสูงมากแก่ มหาวิทยาลัยในการพัฒนาหลักสูตร แต่ให้ความสำคัญต่อคุณภาพของบัณฑิต ทุกประเทศมีกรอบมาตรฐาน คุณภาพ (Quality Framework) สามารถบังคับใช้เป็นเกณฑ์กำหนดคุณสมบัติผู้สำเร็จการศึกษา และวุฒิ การศึกษาต่าง ๆ ทุกประเทศส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยร่วมการจัดอันดับมหาวิทยาลัยในระดับโลก ในส่วนการนำ มาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของแต่ละประเทศสรุปประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจได้ดังนี้

1) แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ พบว่า ประเทศที่มีการกำหนดมาตรฐาน การศึกษาของชาติไว้ชัดเจน ได้แก่ สิงคโปร์ ญี่ปุ่น ฟินแลนด์ ออสเตรเลีย ประเทศที่ใช้แนวคิดจากสภายุโรป กำหนดความสามารถหลักสำหรับผู้เรียนได้แก่ โปรตุเกส เยอรมนี และประเทศที่มีแนวคิดสำคัญที่ใช้เป็น พื้นฐานในการพัฒนาการศึกษาสำหรับอนาคตของผู้เรียน โดยแต่ละรัฐมีสภะที่จะออกแบบมาตรฐาน รวมทั้ง มาตรการและแนวทางในการส่งเสริมการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ได้แก่ แคนาดา ซึ่งสรุป

แนวทางในการกำหนดมาตรฐานได้ 3 แนวทาง ดังนี้ **แนวทางที่ 1** รัฐบาลดำเนินการกำหนดมาตรฐานแห่งชาติ **แนวทางที่ 2** รัฐบาลกำหนดเป็นเป้าหมายร่วม (Common Value) ระดับชาติที่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใช้เป็นเป้าหมายคุณภาพอันพึงประสงค์เพื่อให้เกิดการดำเนินการที่หลากหลาย แต่มีเป้าหมายไปในทางเดียวกัน เพื่อให้เกิดการระดมทรัพยากรและการทำงานร่วมกันที่ยืดหยุ่น **แนวทางที่ 3** รัฐบาลไม่ได้กำหนดมาตรฐานหรือเป้าหมายร่วมที่ชัดเจนร่วมกัน แต่เปิดโอกาสหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาในทุกระดับและประเภทได้ดำเนินการกำหนดมาตรฐานตามบริบทของตนเอง โดยมีการกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบในการขับเคลื่อนการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ มีการดำเนินการ 3 แนวทาง ดังนี้ (1) มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติและเป็นผู้ขับเคลื่อนโดยตรง (2) มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำหนดมาตรฐานกลาง โดยมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละฝ่ายไปดำเนินการตามบริบทและจุดมุ่งหมายของตนเอง และ (3) ไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง

2) แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการประเมินผล ของ 8 ประเทศ สามารถสรุปประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้ 1) มีการกำหนดนโยบายในการเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การพัฒนาหลักสูตรประเทศส่วนใหญ่มีการกำหนดนโยบาย กฎหมาย และยุทธศาสตร์ในการสนับสนุนการนำมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับต่าง ๆ มีหน่วยงานและคณะกรรมการที่มีหน้าที่ส่งเสริม กำกับ ติดตามการพัฒนาหลักสูตร การวัดและประเมินผล และการประกันคุณภาพตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ 2) มีการเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การพัฒนาหลักสูตรในประเทศส่วนใหญ่ รัฐบาลกลางหรือรัฐกำหนดกรอบโครงสร้างหลักสูตรด้านเนื้อหา ด้านคุณค่าหรือสมรรถนะด้านทักษะสำคัญกรอบโครงสร้างหลักสูตร เน้นมาตรฐานชาติ เน้นสมรรถนะและทักษะในศตวรรษที่ 21 ส่วนกลางกำหนดกรอบในการพัฒนาหลักสูตร กำหนดขั้นตอนหลักและเปิดโอกาสให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรเอง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในประเทศที่มีหลายรัฐนั้น รัฐบาลกลางเป็นผู้กำหนดนโยบายหลักด้านการศึกษา ส่วนระดับรัฐและเขตปกครองพิเศษ มีนโยบายเพิ่มเติมและดูแลการพัฒนาหลักสูตรในระดับสถานศึกษา รวมทั้งกำหนดกรอบนโยบายและแนวทางการดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์ตามที่หลักสูตรกำหนด **แนวทางการเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การพัฒนาหลักสูตร** มี 2 แนวทาง คือ **แนวทางที่ 1** มีการกำหนดกรอบมาตรฐานหลักสูตรที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ จากรัฐบาลกลางหรือรัฐแต่ละรัฐ โดยทุกประเทศที่มีการกำหนดกรอบมาตรฐานหลักสูตรจะมีการกำหนด 2 ส่วนหลักที่เหมือนกันในหลักสูตร คือ ส่วนที่เป็นคุณค่าหลัก (Core Value) หรือ สมรรถนะ (Capabilities) และส่วนที่เป็นโครงสร้างเนื้อหา (Learning Areas) และ **แนวทางที่ 2** มีหลักสูตรค่อนข้างหลากหลายและยืดหยุ่น ได้แก่ ฟินแลนด์ แคนาดา โดยฟินแลนด์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานค่อนข้างยืดหยุ่นและมีโรงเรียนเป็นแบบผสม (Comprehensive School) ที่มีหลักสูตรที่ผสมผสานสายสามัญกับสายอาชีพ เนื่องจากความหลากหลายของประชากร และแคนาดามีหลักสูตรค่อนข้างหลากหลาย ยืดหยุ่นเพราะแต่ละรัฐรับผิดชอบการศึกษาเอง สำหรับการอาชีวศึกษาและระดับการอุดมศึกษา มีหลักสูตรที่หลากหลาย มุ่งเน้นทักษะและการประกอบอาชีพ รวมทั้งร่วมมือกับสถานประกอบการ ฝึกอบรมที่ตอบสนองความต้องการ ความคาดหวังของชุมชน และมีหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ เช่น หลักสูตรฝึกอบรมก่อนทำงาน หลักสูตรฝึกทักษะระดับกลาง เยอรมันและออสเตรเลียมีการกำหนดคุณสมบัติสมรรถนะและระดับทักษะของผู้ได้รับการศึกษาประเภทอาชีวศึกษา 3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกประเทศมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะและค่านิยมตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นด้านทักษะในศตวรรษที่ 21 เน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้วิธีเรียน ซึ่งเป็นทักษะชีวิตที่ส่งเสริมทำให้สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตมุ่งสู่การพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีเหตุผล การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการสื่อสาร และทักษะการสร้าง

ความสัมพันธ์ มุ่งสู่คุณสมบัติในการทำได้ด้วยตัวเอง และความรับผิดชอบ ทั้งนี้ในแต่ละระดับและประเภท การศึกษา มีจุดเน้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน ดังนี้ ระดับการศึกษาปฐมวัย เน้นผู้เรียน เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา ให้ความสำคัญกับปฏิสัมพันธ์ การเล่น และการสืบเสาะ ระดับประถมศึกษา เน้นให้สร้างความรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้จากการทำโครงการ ส่งเสริมให้เกิดสมรรถนะพัฒนาความเข้มแข็งใน การอ่าน การเขียน คณิตศาสตร์ และการค้นคว้า ระดับมัธยมศึกษาเน้นการใช้วิธีการใหม่ ๆ ใช้สื่อดิจิทัล ช่องทางสื่อสาร เพื่อจัดการเรียนการสอน พัฒนารายบุคคล พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และทักษะการเรียนรู้ ด้วยตนเองเน้นการคิดระดับสูง และการอาชีพศึกษา เรียนวิชาในโรงเรียนควบคู่กับภาษา ปฏิบัติในสถาน ประกอบการ โรงงาน บริษัท ห้างร้าน 4) การวัดและประเมินผลในทุกประเทศ ครูเป็นผู้รับผิดชอบการ ประเมินผลผู้เรียน โรงเรียนรับผิดชอบกำหนดและดำเนินการวัดและประเมินผู้เรียนเอง บางโรงเรียนอาจจัด สอบเฉพาะวิชาหลัก ในฟินแลนด์โรงเรียนต้องแสดงความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน หากผู้เรียนได้คะแนน ไม่ดีในหลาย ๆ วิชา ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองต้องร่วมมือกันช่วยเหลือผู้เรียน ทั้งนี้ในแต่ละระดับและ ประเภทการศึกษามีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ดังนี้ ระดับประถมศึกษา เน้นการวัด และประเมินผล เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน (Competency - Oriented Feedback) ไม่เน้นการสอบที่มีการแข่งขันสูง รวมทั้งใช้วิธีวัดจากการแสดงออกโดยการพูดมากกว่าการสอบอย่างเป็นทางการ ระดับมัธยมศึกษา ผู้เรียนอายุ 15 ปี เข้าสู่วิธีการสอบ PISA และมีการกำหนดกรอบการประเมินผลการ ปฏิบัติ สำหรับมัธยมศึกษาตอนปลาย การอาชีพศึกษา เน้นความร่วมมือกับสถานประกอบการในการประเมิน ทักษะผู้เรียน ส่วนใหญ่มีการทดสอบตามมาตรฐานและมีการประเมินระดับชาติที่ดำเนินการโดยคณะกรรมการ หรือหน่วยงานของรัฐ

3) แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา จากการศึกษา พบว่า ทุกประเทศมีระบบการประกัน คุณภาพที่มีการเชื่อมโยงการประกันคุณภาพกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ แบ่งออกเป็น การประกันคุณภาพ ภายในและการประกันคุณภาพภายนอก โดยมีการกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบและบทบาทหน้าที่ ซึ่งแบ่ง ออกเป็น 3 แนวทาง ดังนี้ **แนวทางที่ 1** มีระบบการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกโดยการประกัน คุณภาพภายใน ดำเนินการโดยสถาบันการศึกษาเอง แต่การประกันคุณภาพภายนอกมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยตรง ในการประกันคุณภาพภายในที่ดำเนินการโดยสถาบันการศึกษาเอง ได้แก่ โปรตุเกส เยอรมนี **แนวทางที่ 2** มีระบบการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก โดยมีหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นจากภาครัฐ หรือ หน่วยงานที่รัฐบาลให้การรับรองร่วมดำเนินการในการประกันคุณภาพ ได้แก่ ประเทศที่ดำเนินการโดยหน่วยงานที่ ขึ้นตรงกับกระทรวงศึกษาธิการโดยตรง ได้แก่ สิงคโปร์ และหน่วยงานที่อาศัยความร่วมมือในการดำเนินการ จากหน่วยงานหลายภาคส่วน ได้แก่ ญี่ปุ่น เม็กซิโก และ **แนวทางที่ 3** ไม่มีระบบการประกันคุณภาพภายใน ทุกระดับการศึกษา แต่มีระบบการประกันคุณภาพภายนอกโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูผู้สอน ให้ความ ว่างใจและเสรีภาพในการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามกรอบคุณวุฒิและมาตรฐาน การศึกษาของชาติที่กำหนดไว้ พร้อมมีนโยบายในการสนับสนุนให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ ฟินแลนด์ มีการกำหนดกลไกในการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและ ชัดเจน เชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิและมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยมีการกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมใน การประกันคุณภาพ และมีการระบุให้มีการนำผลจากการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้ ประโยชน์ไว้อย่างชัดเจนเพื่อนำผลไปใช้ปรับปรุงพัฒนา ทั้งระดับนโยบาย การจัดการศึกษา รวมทั้งการวัดและ ประเมิน มีการนำผลจากการวิจัยและพัฒนาเป็นฐานสำหรับนำไปพัฒนาจุดแข็งและแก้ไขปรับปรุงจุดอ่อน ซึ่งการวิจัยช่วยให้มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบาย การวางแผนการศึกษา และใช้เป็นแนวทางการ

ในการกำกับ ควบคุมคุณภาพการศึกษาของแต่ละระดับโดยผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการประกันคุณภาพจะให้คำแนะนำเพื่อพัฒนา สนับสนุน มากกว่าการตรวจสอบหรือควบคุม

4) แนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน

จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่มีระบบการกำกับติดตามที่เข้มแข็ง โดยมีหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามหลายภาคส่วนและมีการดำเนินการหลายแนวทาง ซึ่งสามารถสรุปประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

(1) แนวทางการกำกับติดตามในแต่ละระดับ จากการศึกษพบว่า ระดับการศึกษาปฐมวัย การกำกับ ติดตามและประเมินผลมีอิสระสูง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือหน่วยงานที่มีส่วนในการรับผิดชอบร่วมกัน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษามีระบบความร่วมมือกับหลายภาคส่วน และมีการกำหนดบทบาทของรัฐบาลกลางและท้องถิ่นที่ชัดเจน มีการให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียน การอาชีวศึกษา มีระบบการกำกับติดตามโดยใช้หลักการการมีส่วนร่วมของหน่วยงานผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และคำนึงถึงความต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงานเป็นหลัก การจัดการศึกษาจึงเน้นเรื่องของการพัฒนาสู่อาชีพ เน้นการพัฒนาทักษะและสมรรถนะที่จำเป็น และเป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างหน่วยงานทางการศึกษากลาง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการอาชีพ ระดับการอุดมศึกษา มีการกำหนดบทบาทผู้รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจนโดยมีรูปแบบของการดำเนินการติดตาม แบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

(2) มีการกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบในการกำกับติดตามและการประเมิน เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานไว้อย่างชัดเจน ทั้งที่กำหนดบทบาทหน้าที่โดยตรง และบทบาทหน้าที่แบบมีส่วนร่วมของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมี 3 แนวทาง ดังนี้ แนวทางที่ 1 มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับติดตามและประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานโดยตรง ซึ่งอาจจะมอบหมายบทบาทหน้าที่ให้กับหน่วยงานที่มีอยู่เดิมหรืออาจเป็นการจัดตั้งสถาบันเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นการเฉพาะเพิ่มเติมขึ้นใหม่ แนวทางที่ 2 มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับติดตามและประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน โดยมีการกระจายอำนาจในการกำกับติดตามและประเมินให้กับส่วนของภูมิภาค หรือท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินดังกล่าวเพื่อให้บรรลุตามกรอบคุณภาพที่กำหนด และ แนวทางที่ 3 ไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับติดตามโดยตรง แต่มีวัฒนธรรมในการทำงานบนพื้นฐานของความไว้วางใจ ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษา โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่ในการสนับสนุน ส่งเสริม เพื่อให้เกิดการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพบรรลุตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

นอกจากนี้ พบว่า ในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ทั้ง 8 ประเทศ นั้น

- 1) ทุกประเทศมีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไว้อย่างชัดเจน โดยมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีสมรรถนะที่จำเป็นและกำหนดคุณค่าหลัก (Core Value) ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เพื่อการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ มีความเท่าเทียม มุ่งพัฒนาคนให้มีความสามารถสูงเพื่อขับเคลื่อนประเทศ โดยแต่ละประเทศมีการกำหนดผู้รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจนและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ในเม็กซิโกมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ มีการจัดทำประชาพิจารณ์เพื่อกำหนดมาตรฐานนโยบายให้ฝ่ายต่าง ๆ ร่วมมือกันในการจัดการศึกษา ทั้งชุมชน มูลนิธิ องค์กรเอกชน รวมทั้งผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมและรับรู้ในมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด
- 2) มีนโยบายส่งเสริมการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติ ด้านหลักสูตร การเรียนการสอนที่ชัดเจนระบุคุณสมบัติผู้เรียนชัดเจน กระชับ เข้าใจได้ตรงกัน บางประเทศใช้กลยุทธ์เพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาและเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ
- 3) มีการจัดตั้งหน่วยงานหรือคณะกรรมการที่ส่งเสริมการทำงานเพื่อสนับสนุนการพัฒนา การกำกับ

ติดตาม และประเมินหลักสูตร การวิจัยผลการประเมินเพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ตลอดจนการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติทั้งระดับรัฐบาลกลาง และระดับรัฐ / ท้องถิ่น 4) มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางและกำหนดบทบาทที่ชัดเจน โดยรัฐทำหน้าที่ส่งเสริมการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติ และการติดตามและประเมินผลการศึกษา ท้องถิ่นรับผิดชอบการดำเนินการในระดับสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาสามารถสร้างมาตรฐานที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติตามบริบทของตนเองได้ในระดับสากล ในญี่ปุ่นมีการสนับสนุนส่งเสริมให้มาตรฐานบรรลุเป้าหมาย โดยรัฐบาลกลางออกมาตรการและแนวทางในด้านต่าง ๆ ทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ 5) ใช้กรอบสมรรถนะในการกำหนดมาตรฐานในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา และประเมินผลตามสมรรถนะของผู้เรียน เน้นการเชื่อมโยงการเรียนรู้สู่การนำไปประยุกต์ใช้และชีวิตการทำงาน 6) มีระบบการประกันคุณภาพที่เข้มแข็ง โปร่งใสและมีหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วนเข้าร่วมในการกำกับติดตามและการจัดการศึกษา 7) มีระบบการกำกับติดตามที่เข้มแข็ง โดยมีหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามหลายภาคส่วน ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี คณะกรรมการกลางของรัฐด้านการจัดการศึกษา และสภายุโรป 8) พัฒนาการศึกษามีคุณภาพ โดยพัฒนาควบคู่ทั้งด้านผู้เรียน ครู สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และการบริหารจัดการ 9) ระบบการพัฒนาครูมีคุณภาพสูง เน้นการพัฒนาครูให้มีคุณภาพในด้านเทคนิคและกลวิธีในการสอน และการคัดเลือกครูด้วยเกณฑ์คุณภาพสูงครูได้รับความไว้วางใจ มีเสรีภาพในการจัดการเรียนการสอน สามารถเลือกวิธีการสอนของตนเอง มีอิสระในการเลือกวิธีการ อุปกรณ์ และสื่อในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน รวมทั้งครูมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

1. แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติใน 4 ประเด็นในแต่ละช่วง มีดังนี้

1) ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม

ในช่วงนี้มีการดำเนินการ ดังนี้ (1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและเตรียมการนำไปใช้ในสถานศึกษา โดยสถานศึกษาส่วนหนึ่งกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานการศึกษาในระดับการศึกษา (2) การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการวัดประเมินผลนั้น หน่วยงานส่วนใหญ่ใช้หลักสูตรเดิม ยกเว้นการอาชีวศึกษาที่มีการพัฒนาหลักสูตรขึ้นมาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในระยะนี้แนวทางการนำมาตรฐานของชาติสู่การปฏิบัติจะเน้นการจัดการโดยใช้ฐานสมรรถนะเชิงรุก ที่เน้นให้ผู้เรียนได้คิด ปฏิบัติ สามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง ใช้แนวทางวัดและประเมินผลในลักษณะที่เป็นการประเมินผลตามสภาพจริงและการประเมินผลเพื่อการพัฒนาผู้เรียน (3) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกนั้น เน้นการดำเนินการตามกฎหมายกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561 และแนวทางที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดไว้อย่างชัดเจน และ (4) การกำกับติดตามและประเมินผลควรจัดระบบแนวทางการกำกับติดตามที่มีประสิทธิภาพและดำเนินการตามระบบที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการกำกับติดตามประเมินผลการทำงานที่มุ่งเน้นคุณลักษณะผู้เรียน การทำงานในลักษณะกัลยาณมิตร และนำข้อมูลมาใช้ในการช่วยเหลือ แก้ปัญหา ให้การสนับสนุน และนำข้อมูลมาใช้ในการทบทวนมาตรฐานการศึกษาในช่วงต่อไป

2) ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบงาน มีการดำเนินการแต่ละส่วน ดังนี้

(1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับ ในช่วงนี้หน่วยงานต้นสังกัดควรนำข้อมูลการดำเนินการในช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสมมาใช้ในการทบทวนมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เพิ่มเติมข้อมูลจุดเน้นตามบริบทการทำงานและระดับผู้เรียนแต่ละช่วงวัย (2) การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการประเมินผลนั้น เป็นการนำมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับมาใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรที่เป็นหลักสูตร

ฐานสมรรถนะที่มีลักษณะยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner Centric) โดยคำนึงถึงความสนใจ ความถนัด ความพร้อม ความสามารถ ปัญหาและความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งความเหมาะสมกับบริบท วิถีชีวิต ภูมิสังคม ชาติพันธุ์ และวัฒนธรรม เชื่อมโยงกับชีวิตจริง (real life) ของผู้เรียน โดยมุ่งพัฒนาความสามารถในการนำความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตจริง มีได้มุ่งเรื่องความรู้หรือเนื้อหาวิชาที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา ยึดสมรรถนะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตเป็นหลักในการจัดการศึกษา โดยมีการกำหนดเกณฑ์ความสามารถที่ต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติได้ในแต่ละระดับการศึกษา เชื่อมโยงสู่การจัดการเรียนการสอนบนฐานสมรรถนะเชิงรุกที่มุ่งเน้นให้ได้เรียนรู้จากการคิด ปฏิบัติ และใช้ความรู้ได้จริงในชีวิต และการแก้ปัญหาเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน เน้นการบูรณาการข้ามศาสตร์ การนำตนเองในการเรียนรู้ การเรียนรู้ตามความสามารถของผู้เรียน เน้นการเรียนรู้แบบรู้จริง (Mastery Learning) เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง สอนกันเอง เรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ เรียนรู้จากตัวอย่างที่เห็น เรียนรู้จากการทำงาน เรียนรู้จากการพบปะพูดคุย เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น ลองผิดลองถูก และเรียนรู้จากเทคโนโลยี จัดการเรียนรู้ในลักษณะการผสมผสาน (Blended Learning) คือเรียนรู้ทางออนไลน์ และเรียนรู้แบบพบกันในห้องเรียน (Face to Face) เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันตามความถนัด และความสนใจของผู้เรียน นำโปรแกรมทันสมัยให้เรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ เช่น Mooc Skill Lane Google ร่วมกับการที่ครูได้ชี้แนะ อำนวยความสะดวก และการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนใช้ความรู้มากขึ้น และการวัดและประเมินผล เพื่อการเรียนรู้และช่วยเหลือผู้เรียน (3) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกเน้นการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในที่เชื่อมโยงสู่การแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน การประเมินคุณภาพภายนอกที่เน้นการประเมินคุณลักษณะผู้เรียนจากร่องรอยเชิงประจักษ์ โดยเปิดโอกาสให้สถานศึกษา เลือกระบบ หน่วยงานและผู้ประเมินได้เอง และเน้นการเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาเข้ามาร่วมประเมินคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ โดยการบูรณาการผลลัพธ์ที่พึงประสงค์สู่การกำหนดมาตรฐานและเป้าหมายในระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีการกำกับ ติดตามตรวจสอบผลลัพธ์ด้านคุณภาพผู้เรียนโดยใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. ซึ่งหลายประเทศที่ประสบความสำเร็จได้นำแนวคิดนี้มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพของพลเมืองประเทศ ทั้งนี้เพราะระบบประกันคุณภาพการศึกษาของไทย เป็นการดำเนินการตามกฎหมายกระทรวงฯ ซึ่งเป็นกฎหมายการศึกษาที่มีผลต่อการนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาทุกแห่ง ทุกระดับการศึกษา และมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาหลักสูตร การควบคุมคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล และการบริหารจัดการที่เป็นระบบและต่อเนื่อง

1.2 การกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบ ที่มีบทบาทในการกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม โดยความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ร่วมจัดทำแนวปฏิบัติ มาตรการสำหรับผู้ปฏิบัติในระดับสถานศึกษาให้กับทุกหน่วยงานการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่กำกับดูแล

2. ข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการเพื่อการขับเคลื่อน

การบริหารจัดการเพื่อการขับเคลื่อน ควรดำเนินการใน 2 ช่วงดังนี้

ช่วงที่ 1 ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม ดำเนินการดังนี้ 1) การจัดทีมงาน หน่วยประสานงาน สนับสนุน ถอดบทเรียน เพื่อการนำองค์ความรู้มาใช้ในการทำงานในช่วงต่อไป โดยจัดองค์ประกอบของทีมงาน ครอบคลุมทั้งผู้เชี่ยวชาญ และผู้ปฏิบัติงานในลักษณะต่าง ๆ จากทุกภาคส่วน 2) การประชาสัมพันธ์ สร้างความ เข้าใจเชิงลึก โดยในช่วงต้นต้องสร้างความตระหนักในความสำคัญของการมีมาตรฐานการศึกษาของชาติที่เป็น ผลลัพธ์ของผู้เรียนร่วมกัน โดยจัดทำสื่อนำเสนอข้อมูลรายละเอียดที่มีการอธิบายความหมาย และลักษณะ มาตรฐานการศึกษาของชาติ ผลลัพธ์รายด้านในแต่ละระดับที่ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย มีตัวอย่างประกอบที่ชัดเจน ผ่านสื่อหลายรูปแบบโดยเฉพาะสื่อออนไลน์ เพื่อการเข้าถึงข้อมูลทุกกลุ่มเป้าหมาย และควรจัดทำแหล่ง รวบรวมแนวทางที่สามารถพัฒนามาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละด้านย่อย ๆ ในแต่ละระดับที่ชัดเจน เข้าถึง ง่าย หลากหลายซึ่งอาจจะดำเนินการทั้งในลักษณะการจัดทำแนวทางที่สามารถพัฒนาผู้เรียนขึ้นใหม่ หรือ รวบรวมประมวลข้อมูลแนวทางที่ดีซึ่งสามารถพัฒนาผู้เรียน และดำเนินการได้เกิดผลแล้วในบริบทต่าง ๆ 3) การวิเคราะห์งาน ปรับเปลี่ยนกลไกสนับสนุน โดยหน่วยงานต่าง ๆ อาจจะต้องมีการวางแผนการทำงานเชิง ระบบต่อเนื่อง เนื่องจากงานบางส่วนไม่สามารถปรับเปลี่ยนอย่างเต็มรูปได้ในระยะเวลาอันสั้น เพราะต้องผ่าน กระบวนการทำงานร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในลักษณะการบูรณาการ ดังนั้นในช่วงนี้การทำงานจะมี ลักษณะค่อยเป็นค่อยไป เรียนรู้เพื่อปรับเปลี่ยนอย่างเต็มรูปในโอกาสต่อไป โดยการดำเนินการควร 1) จัดคณะทำงานศึกษามาตรฐานการศึกษาของชาติอย่างละเอียด ชัดเจน โดยเฉพาะ ความหมายของ มาตรฐานการศึกษาของชาติที่ครบถ้วน และนำสู่การวิเคราะห์นโยบาย การกิจที่หน่วยงานดำเนินการ 2) นำข้อมูลมาจัดทำแผนการทำงาน โดยกำหนดการดำเนินการ 3 ลักษณะ คือ 1) การกิจที่มีความสอดคล้อง ในการพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการศึกษาระดับที่ดำเนินการโดยตรง ควรดำเนินการต่อเนื่องและอาจจะเพิ่มความชัดเจน เข้มข้นของกิจกรรม และการดำเนินงาน และจัด งบประมาณสนับสนุนเพิ่มขึ้นให้มากขึ้น 2) การกิจที่มีความสอดคล้องในการพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐาน การศึกษาของชาติ และมาตรฐานการศึกษาระดับค่อนข้างน้อย ควรปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินการให้ เหมาะสมมากขึ้นหรือลดดำเนินการ และ 3) กำหนดนโยบาย จัดการกิจใหม่ พัฒนาแนวทางในการพัฒนา ผู้เรียนมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับ จัดทำแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน นำสู่การติดตามผลการทำงาน และใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนการทำงาน และการจัดสรรงบประมาณใน การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดในมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการศึกษา ระดับนั้น การเตรียมพร้อมบุคลากรทุกระดับ ให้ทำงานอย่างต่อเนื่อง 4) การเตรียมพร้อมบุคลากร ให้มีความ ตระหนัก ความเข้าใจ และคุณลักษณะที่สำคัญพร้อมทำงานอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกัน และสามารถเชื่อมโยง สู่ความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งโดยมีการวิเคราะห์ภาระงานที่จะดำเนินการ และจัดทำรายละเอียดสมรรถนะของบุคลากรแต่ละกลุ่ม ประเมิน ตรวจสอบระดับสมรรถนะของบุคลากร และจัดทำแผนการพัฒนานั้น 1) การเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ 2) การจัดให้มีพี่เลี้ยงที่พร้อมเรียนรู้ไปด้วยกัน ให้การดูแล ช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการเรียนรู้บนฐานการทำงานพัฒนาผู้เรียนจากบริบทห้องเรียนจริง และพัฒนาศักยภาพในการสอนให้เชี่ยวชาญในศาสตร์ที่สอน โดยให้มีประสบการณ์จริงในการทำงาน และพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะเป็นผู้บริหารเชิงวิชาการ ที่มีความตระหนักในความสำคัญของการ พัฒนางานวิชาการ ตระหนักในการพัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐาน การศึกษาในระดับนั้น ๆ และตระหนักในการร่วมเรียนรู้และ สร้างระบบ กลไก แรงจูงใจ อีกทั้งการจัดระบบ การบริหารจัดการ งบประมาณ และระบบการยกย่อง เสริมกำลังใจที่สนับสนุนผู้สอนให้ปฏิบัติงานพัฒนา ผู้เรียนอย่างเกิดผล 5) การกำกับ ติดตาม ประเมินผลตามแผนที่กำหนด และหาวิธีการให้ความช่วยเหลือ เพื่อการปรับเปลี่ยนการทำงานได้อย่างเหมาะสมหลังจากหน่วยงานดำเนินการตามแผนที่กำหนด ซึ่งมีทั้ง

ภารกิจเดิม ภารกิจที่ปรับใหม่ และภารกิจใหม่แล้วในระยะหนึ่ง ต้องจัดให้มีระบบและการกำกับ ติดตาม ประเมินผลที่มีลักษณะ ดังนี้ 1) ผู้ทำหน้าที่ กำกับ ติดตาม ประเมินผลมีความเข้าใจชัดเจน และดำเนินการใน ลักษณะการเน้นบรรยากาศการทำงานที่เป็นไปเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันและ การหาทางช่วยเหลือและสนับสนุน อย่างเหมาะสม 2) จัดระบบรูปแบบการกำกับติดตาม ประเมินผลหลายลักษณะ ทั้งใช้ทีมงานส่วนกลาง และ ส่วนพื้นที่ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมสื่อสารเพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญทั้งกระบวนการทำงาน สิ่งที่เป็น ปัญหา สิ่งที่เหมาะสม และบทเรียนสำคัญนอกจากนี้การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและการสนับสนุน ควรให้ช่วยให้ เกิดการเชื่อมโยงการทำงานและการแก้ปัญหาระหว่างการจัดการศึกษาแต่ละระดับด้วย 6) การนำร่องการทำงานเต็ม รูปแบบทุกระบบเพื่อสร้างพื้นที่การเรียนรู้ที่สำคัญของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งกระบวนการทำงานที่เกิดผล ความ ล้มเหลวที่เกิดขึ้น และปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ โดยดำเนินการ ดังนี้ 1) เลือกหน่วยนำร่องที่ครอบคลุมการศึกษา ทุกระดับ ศึกษาการทำงานอย่างเต็มรูปแบบการทำงานเพื่อเชื่อมโยงกับกฎระเบียบ งานที่เป็นอยู่ที่สำคัญ คือ การดำเนินการนำร่องการทำงานเชิงบริหารจัดการที่มีการทำงานในลักษณะการเชื่อมโยงกันในการจัด การศึกษาในแต่ละระดับ การดำเนินการนำร่องมีลักษณะแนวทาง ดังนี้ 1) ดำเนินการนำร่องเต็มรูปแบบ โดยมี การกำหนดมาตรฐานการศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาระดับชาติโดยตรง และเพิ่มเติมมาตรฐาน การศึกษาของตนที่สอดคล้องกับบริบท ลักษณะตามวัย และให้อิสระในการดำเนินการ ได้แก่ 1) การบริหาร จัดการเพื่อขับเคลื่อนระบบกลไกต่าง ๆ ส่งการพัฒนาผู้เรียน 2) การพัฒนาหลักสูตร การสอนที่นำสู่การพัฒนา มาตรฐาน และการวัดและประเมินผล 3) การจัดระบบประเมินคุณภาพโดยรวมของหน่วยงาน ดำเนินการนำ ร่องในลักษณะการปรับในส่วนการจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผล และระบบบริหารวิชาการที่ส่งผล ต่อการพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการศึกษาในระดับที่ปรับใหม่ซึ่งอาจจะไม่ สอดคล้องกับหลักสูตรเดิมที่กำหนดไว้ โดยเน้นการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก และนำร่องในส่วนระบบกลไก การประเมินคุณภาพการศึกษาที่เป็นไปตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561

ช่วงที่ 2 ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบงาน การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนงาน ควรดำเนินการดังนี้ 1) จัดตั้งคณะทำงานที่ดูแลช่วยเหลือ สนับสนุน ประเมินผลที่เน้นการประสานงานให้ความ ช่วยเหลือ และการส่งต่อผลการดำเนินงานภารกิจสำคัญ คือ การสร้างเครือข่ายการทำงานและเปลี่ยน ประสพการณ์จากกันและกัน 2) การประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อเผยแพร่ข้อมูลที่จะช่วยในการสร้าง ความเข้าใจและ รูปธรรมในการทำงานโดยในช่วงนี้ มีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระและจุดเน้นเป็นการนำเสนอข้อมูลที่เป็น บทเรียนที่เป็นรูปธรรมจากพื้นที่นำร่องในด้านต่าง ๆ 3) การพัฒนาบุคลากรทุกระดับการศึกษาในทุก สถาบันการศึกษาแต่ละสังกัดอย่างเข้มข้นต่อเนื่อง โดยเฉพาะผู้สอนซึ่งเป็นผู้ที่มีหน้าที่ปฏิบัติการในการพัฒนา ผู้เรียนโดยตรง โดยมีการทบทวนสมรรถนะของบุคลากร และนำสู่การประเมินตนเองสู่การวางแผนการพัฒนา พัฒนาครูผู้สอนเน้นการพัฒนาในหลายลักษณะคือการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ การเรียนรู้ร่วมกันและการจัด พักเลี้ยงที่พร้อมเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการเรียนรู้ฐานการทำงานพัฒนาผู้เรียนจากบริบทห้องเรียนจริง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีลักษณะเป็นผู้บริหารเชิงวิชาการที่มีความตระหนักในความสำคัญของการ พัฒนางานวิชาการ ตระหนักในการพัฒนาผู้เรียน และตระหนักในการร่วมเรียนรู้ สร้างระบบกลไก และสร้าง แรงจูงใจ อีกทั้งการจัดระบบการบริหารจัดการที่สนับสนุนผู้สอนให้ปฏิบัติงานพัฒนาผู้เรียนอย่างเกิดผล 4) การจัดสื่อ แหล่งเรียนรู้ เครือข่ายการเรียนรู้ และงบประมาณสนับสนุนการเรียนรู้เกิดการเรียนรู้อย่าง แท้จริง โดยต้องจัดสิ่งต่าง ๆ สนับสนุนทั้ง สื่อเทคโนโลยี แทนการบอกความรู้ของครู แหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีความหมายทั้ง สถานที่จริงในการเรียนรู้ สาระต่าง ๆ อีกทั้ง แหล่งเรียนรู้ที่จะให้ผู้เรียนนำความรู้ ทักษะ และเจตคติไปประยุกต์ใช้จริงเครือข่ายการเรียนรู้ ซึ่งมีทั้งภายในและต่างประเทศ ทั้งเครือข่ายที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ และผู้รู้ในศาสตร์สาขานั้น ๆ สำหรับการสนับสนุนการทำงานของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ งบประมาณสนับสนุน

การเรียนรู้หมายรวมทั้งงบประมาณสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้บริหาร ผู้สอน ผู้เรียน รวมทั้งผู้ปกครองที่ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการศึกษา ซึ่งอาจจะต้องวางระบบการจัดสรรงบประมาณแนวใหม่ที่มีความเหมาะสมกับสภาพการพัฒนาบริบทพื้นที่ และรองรับความจำเป็นในการปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำงานปฏิบัติงานของสถานศึกษาหน่วยงานที่รับผิดชอบ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยในการทดลองใช้แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติลงสู่สถานศึกษาทุกระดับ ที่มีความแตกต่างกัน ตามบริบทและสังกัด
2. การศึกษาวิจัยกระบวนการพัฒนา โดยการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติลงสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษาของทุกสังกัด
3. การศึกษาวิจัยกระบวนการใช้แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ปฏิบัติในสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อค้นหาโรงเรียนแกนนำหรือต้นแบบในแต่ละจังหวัดและภูมิภาค
4. การศึกษาปัจจัยความต้องการจำเป็นในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ที่เข้มแข็งของสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกันตามขนาด บริบทและสังกัดในแต่ละพื้นที่
5. การศึกษาวิจัยการพัฒนาประสิทธิภาพการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและการดำเนินการ

ในยุคปัจจุบันและในอนาคต โลกจะเปลี่ยนแปลง เทคโนโลยี และเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็วในทุกมิติและเป็นไปในทิศทางที่หลายคนอาจคาดไม่ถึงถึงเป็นโลกที่มีความผันผวน (Volatility) ไม่มีความแน่นอน (Uncertainty) มีความซับซ้อน (Complexity) และมีความคลุมเครือไม่ชัดเจน (Ambiguity) ซึ่งเกิดจากหลายเหตุผล โดยเฉพาะความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต เศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม ที่สำคัญคือส่งผลกระทบต่อการศึกษาและการเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมีหลายด้าน อาทิ 1) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้บุคคล หรือผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาและข้อมูลได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว การเรียนรู้เนื้อหาจากครุมีความจำเป็นอย่างมาก แต่สิ่งที่ผู้เรียนต้องการมากขึ้น คือการพัฒนา “ทักษะกระบวนการ” ที่จะต้องใช้ในการจัดการกับข้อมูลมหาศาลให้มีความหมายและไปใช้ประโยชน์แก่ชีวิตของตนเองให้ได้ 2) เมื่อเทคโนโลยีก้าวหน้าการเดินทางติดต่อไปมาหาสู่กันและการเชื่อมโยงผ่านโลกออนไลน์จึงเกิดขึ้นหลากหลายช่องทาง เกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับอาชีพมากมาย เนื่องจากความต้องการของผู้บริโภคเปลี่ยนไป อาชีพเก่า ๆ หลายอาชีพจะหายไป และจะมีอาชีพใหม่ ๆ ที่เราไม่รู้จักเกิดขึ้นที่สำคัญ คือ เป็นอาชีพที่เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงเร็ว จึงต้องเตรียมคนในเรื่องทักษะการเป็นผู้ประกอบการและทักษะการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 3) ในยุคนี้จะมีการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีและรวดเร็ว ผ่านสื่อต่าง ๆ จึงมักมีแนวคิดที่หลากหลาย แต่พบว่าหลากหลายแนวคิดที่เป็นประเด็นถกเถียง (Controversial Issue) และไม่อาจลงข้อสรุปได้ จึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการคิดวิจารณ์ การวิพากษ์ และวัฒนธรรมแห่งการตั้งคำถาม 4) ในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนต้องมีทักษะสำคัญที่จำเป็นในการใช้ชีวิต แม้หลายทักษะจะเป็นทักษะเดิม จึงต้องเพิ่มความเข้มข้นและความสามารถในการนำไปใช้ในสถานการณ์ที่ซับซ้อน อีกส่วนหนึ่งเป็นทักษะใหม่ที่ต้องบ่มเพาะและพัฒนาให้เกิดแก่ผู้เรียน อาทิ ความรอบรู้ด้านการเงิน การเป็นผู้ประกอบการ ความรอบรู้ด้านพลเมือง ทักษะการสร้างสรรค์และการผลิตนวัตกรรม การคิดเชิงวิพากษ์ การร่วมมือรวมพลังความเป็นผู้นำและความสามารถในการปรับตัว (ทศนา แคมมณี และคณะ, 2562)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้มีการจัดทำมาตรา 33 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในการเสนอแผนการศึกษาแห่งชาติ จัดทำและเสนอมาตรฐานการศึกษาและคุณธรรมขั้นพื้นฐานในการประชุมเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2547 ได้มีมติเห็นชอบมาตรฐานการศึกษาของชาติตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเสนอและให้หน่วยงานด้านการศึกษาทุกระดับนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติในการจัดการศึกษาด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

ต่อมาในปี 2560 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้พัฒนามาตรฐานการศึกษาของชาติฉบับใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบัน และในอนาคตดังกล่าวข้างต้น อีกทั้งสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาของประเทศ ที่มุ่งให้มีการจัดการศึกษาให้คนไทยมีคุณภาพและได้มาตรฐานตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่จัดทำขึ้นในครั้งนี้ เน้นการพัฒนาผู้เรียนไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา โดยระบุคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 3 ด้าน ประกอบด้วยผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง ซึ่งถือเป็นลักษณะของคนไทย 4.0 ที่ตอบสนองต่อวิสัยทัศน์การพัฒนา

ประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เพื่อธำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก สำหรับหลักการในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาตินั้น เน้นความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560– 2564) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ซึ่งเป็นไปเพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติสามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติเป็นพลเมืองดี มีคุณภาพและความสามารถสูง พัฒนาตนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งยังคาดหวังให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา สามารถเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมได้

ในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติซึ่งกำหนดในลักษณะผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษานั้น มีจุดเน้นสำคัญ คือ การให้อิสระสถานศึกษาในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและตามความถนัดของผู้เรียน และสอดคล้องกับกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ซึ่งกำหนดให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับและประเภทการศึกษาพร้อมทั้งจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามบริบท ระดับและประเภทการศึกษาของสถานศึกษา และกำหนดให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพภายนอกตามรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาและประเด็นอื่น ๆ ผ่านหน่วยงานต้นสังกัด โดยมุ่งหมายให้เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน

การพัฒนามาตรฐานการศึกษาของชาติฉบับนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบบนพื้นฐานที่อ้างอิงจากงานวิจัย องค์ความรู้ ข้อมูลเชิงประจักษ์จากพื้นที่ โดยเริ่มจากการศึกษาวิเคราะห์บริบททั้งภายในและภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อมาตรฐานการศึกษาของชาติการพัฒนามาตรฐานการศึกษาของต่างประเทศ ผลการดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติและผลจากการประชุมระดมความคิดเห็น โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การศึกษาสภาพบริบทที่เปลี่ยนแปลง ทั้งภายในและภายนอกที่ส่งผลต่อมาตรฐานการศึกษา ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อมทั้งในและต่างประเทศ

2) การประชุมรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน จำนวน 8 ครั้ง ทั้งจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน ตั้งแต่ผู้บริหารหน่วยงานระดับนโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติ ตลอดจนหน่วยงานภาคเอกชน และองค์กรภาคประชาสังคม

3) การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทยในอนาคต เพื่อให้ทราบความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับคุณลักษณะของคนไทยในอนาคต โดยมีเนื้อหาครอบคลุม 3 ประเด็น ประกอบด้วย คุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนของคนไทยในปัจจุบัน คุณลักษณะของคนไทยที่ต้องการในอนาคต 10 ปี นับจากนี้และคุณลักษณะของคนไทย 4.0 ตามนโยบายประเทศไทย 4.0

4) การติดตามผลการดำเนินงานและประเมินผลมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยเก็บข้อมูลจากสถานศึกษาต่าง ๆ ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาเฉพาะทางการอาชีวศึกษา การอุดมศึกษา และการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

5) การยกย่องมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง การสำรวจความคิดเห็นของประชาชน และการติดตามประเมินผล

การดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และยกร่างมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

6) การประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อร่างมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 จำนวน 7 ครั้ง และปรับปรุงให้มีความเหมาะสม

7) การเสนอร่างมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 ต่อที่ประชุมสภาการศึกษา

8) การทบทวนร่างมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยรับฟังความเห็นจากการประชุมหารือกับผู้เกี่ยวข้องมาประกอบการปรับปรุง

9) การเสนอร่างมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ต่อที่ประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ 2 และนำเสนอแนะมาปรับปรุง

ก่อนนำสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีโดยที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเห็นชอบและมอบหมายให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ดำเนินการชี้แจงแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเข้าใจมาตรฐานการศึกษาของชาติได้อย่างชัดเจนถูกต้อง สามารถแปลงกรอบผลลัพธ์การศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องเชื่อมโยงและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน และให้ทุกกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ไปเป็นกรอบในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา เน้นการให้อิสระกับสถานศึกษาในการกำหนดแนวคิด ปรัชญา และวิสัยทัศน์ของการจัดการศึกษา ซึ่งจะสร้างอัตลักษณ์สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ตลอดจนถึงตามความถนัดของผู้เรียน จัดให้มีการส่งเสริมกำกับดูแลการตรวจสอบการประเมินผลและการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของไทยได้อย่างเป็นรูปธรรม

หลังจากได้มีการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติแล้ว สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ชี้แจงรายละเอียด และแนวทางการดำเนินงานแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้รับรู้ ตระหนักในความสำคัญ และเกิดความเข้าใจในรายละเอียดของมาตรฐานการศึกษาของชาติ ด้วยตระหนักว่าการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติมีความสำคัญและเป็นหัวใจของการดำเนินงานจัดการศึกษา และมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยง ตลอดจนส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วน อีกทั้งการดำเนินการมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายลักษณะ ทั้งส่วนนโยบาย ส่วนประสานงาน และส่วนปฏิบัติการ อีกทั้งมีการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องหลายประการ โดยเฉพาะการบริหารจัดการในลักษณะใหม่ รองรับการเชื่อมโยงและปรับเปลี่ยนในส่วนของหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลรองรับการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยแต่ละส่วนแต่ละภารกิจต้องมีความเข้าใจมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดขึ้นอย่างชัดเจน อีกทั้งเข้าใจแนวทางในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ที่สำคัญต้องวิเคราะห์ภารกิจ และจัดทำรายละเอียดการดำเนินการที่สอดคล้อง และเตรียมพร้อมบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจบทบาทของตนเองในการนำสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในการนี้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้จัดทำโครงการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติขึ้น มีจุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อศึกษาหลักการ แนวคิดทฤษฎีการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติในระดับนโยบายระดับการกำกับติดตาม การสนับสนุนส่งเสริมและระดับปฏิบัติ เพื่อศึกษาแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในปัจจุบันของหน่วยงานต่าง ๆ ของประเทศไทย เพื่อศึกษาบทเรียนจากต่างประเทศที่มีการจัดการศึกษาได้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับโดยศึกษาทั้งในระดับนโยบาย โครงสร้างการดำเนินงาน แนวปฏิบัติ ระบบและกลไกการประสานงานขององค์กรหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวทางที่เหมาะสมในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการนำมาตราฐานสู่การปฏิบัติในระดับนโยบาย ระดับการกำกับติดตาม การสนับสนุนส่งเสริม และระดับปฏิบัติ
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์บทเรียนจากต่างประเทศเกี่ยวกับกลไกการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ
3. เพื่อสังเคราะห์แนวทางการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

ขอบเขตการวิจัย

1. ช่วงเวลาการศึกษาสภาพปัจจุบันของการนำมาตราฐานสู่การปฏิบัตินับตั้งแต่วันที่ 2 ตุลาคม ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติจนถึงเดือนสิงหาคม 2562
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่
 - 1) ที่ปรึกษาการวิจัย ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ทางการศึกษาทั้งด้านการบริหาร และด้านวิชาการ ในระดับการศึกษาปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา และระดับ การอุดมศึกษา จำนวน 8 คน
 - 2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์และประชุมสนทนากลุ่ม ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในระดับการศึกษาปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา และระดับการ อุดมศึกษา โดยครอบคลุมทุกภูมิภาค สังกัด และตำแหน่ง ลักษณะงาน โดยเป็นผู้เกี่ยวข้องในระดับการศึกษา ปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 22 คน การอาชีวศึกษา จำนวน 14 คน และระดับการ อุดมศึกษา จำนวน 13 คน รวมทั้งสิ้น 49 คน
 - 3) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลผ่านออนไลน์ซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร สถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ครอบคลุมทุกสังกัด จำนวน 284 คน
3. แนวทางการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติพิจารณา 4 ด้าน คือ 1) แนวทางการ กำหนดมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับ 2) แนวทางการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การ พัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการประเมินผล 3) แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา และ 4) แนวทางการ กำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน
4. การศึกษาวิเคราะห์บทเรียนจากต่างประเทศที่มีการจัดการศึกษามีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ มีแนว ปฏิบัติที่ดี ซึ่งสามารถนำมาจัดทำแนวทางการนำมาตราฐานสู่การปฏิบัติครอบคลุมประเทศที่มีการจัดการศึกษา ได้ดีจากทั่วโลกจำนวนทั้งสิ้น 8 ประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ ญี่ปุ่น ฟินแลนด์ โปรตุเกส เม็กซิโก เยอรมนี แคนาดา และออสเตรเลีย
5. ช่วงเวลาดำเนินการวิจัยเป็นเวลา 6 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือนเมษายน ถึง กันยายน 2562

นิยามศัพท์เฉพาะ

มาตรฐานการศึกษาของชาติ หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ของ คนไทย เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นกรอบสำหรับสร้างคนไทย 4.0 ที่แม้แตกต่างกันตามบริบทของท้องถิ่น และบริบทของสถานศึกษา แต่มีจุดหมายร่วมคือ “**สร้างความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก**” สามารถเป็น กำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งในมิติเศรษฐกิจ มิติสังคม และมิติการเมือง

แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ หมายถึง หลักการ แนวคิด แนวทาง นโยบาย ระบบ กลไก กิจกรรมที่ช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนทุกระดับได้รับการพัฒนาจนมีคุณลักษณะตามผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาและมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งกำหนดแนวทางการดำเนินการ 4 ด้าน คือ 1) แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับ 2) แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการประเมินผล 3) แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา และ 4) แนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน

1) แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับ หมายถึง การจัดทำรายละเอียดมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับของหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งมีความต่อเนื่อง เชื่อมโยง และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

2) แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการประเมินผล หมายถึง การเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับ สู่การพัฒนาผู้เรียน ทั้งในลักษณะปรับหลักสูตรเดิม และปรับรายละเอียดการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา การใช้มาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา ในการพัฒนาหลักสูตร และออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามที่ระบุในมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา และการวางระบบ กลไก ในการประเมินคุณลักษณะตามที่ระบุมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับ

3) แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณภาพในการจัดการศึกษา ทั้งการประเมินคุณภาพการศึกษภายใน และการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

4) แนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน หมายถึง การปฏิบัติงานต่าง ๆ ในการตรวจสอบ ควบคุม กำกับ การทำงานในการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติในลักษณะต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการให้ความช่วยเหลือสนับสนุน และการพัฒนาคุณภาพในการจัดการศึกษา

ช่วงเวลาการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติ หมายถึง ระยะเวลาในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ทั้งหน่วยงานต้นสังกัดในระดับ ประเภทการศึกษาและหน่วยงานระดับปฏิบัติ โดยมีช่วงการทำงานมี 2 ช่วง คือ ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม และช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติและจัดระบบงาน แต่ละช่วงมีลักษณะดังนี้

1) ช่วงเชื่อมต่อ และหาแนวทางที่เหมาะสม หมายถึง ช่วงต้นของการดำเนินการหลังจากทุกหน่วยงาน ทุกระดับกำหนดมาตรฐานการศึกษาเรียบร้อยแล้ว โดยการทำงานในช่วงนี้เน้นการปรับเปลี่ยน นโยบาย แผนงาน ภารกิจ แนวทางการดำเนินการ และยังคงดำเนินการแบบเดิมในหลายภารกิจ อีกทั้งในการทำงานช่วงนี้ผู้ปฏิบัติงานส่วนหนึ่งยังต้องการแนวทางการทำงานที่เป็นรูปธรรม และข้อมูลรายละเอียดที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทสำหรับการปฏิบัติงาน เพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

2) ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติและจัดระบบงาน หมายถึง ช่วงการทำงานต่อเนื่องหลังจากได้มีการนำข้อมูลการทำงานในช่วงที่ผ่านมา ทำให้ได้บทเรียนการทำงานในลักษณะต่าง ๆ ที่มีความแตกต่าง สอดคล้องกับบริบทการดำเนินการ ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติ และจัดระบบงานให้เชื่อมโยง ต่อเนื่องกันและส่งผลชัดเจนต่อการพัฒนามาตรฐานการศึกษาของชาติ

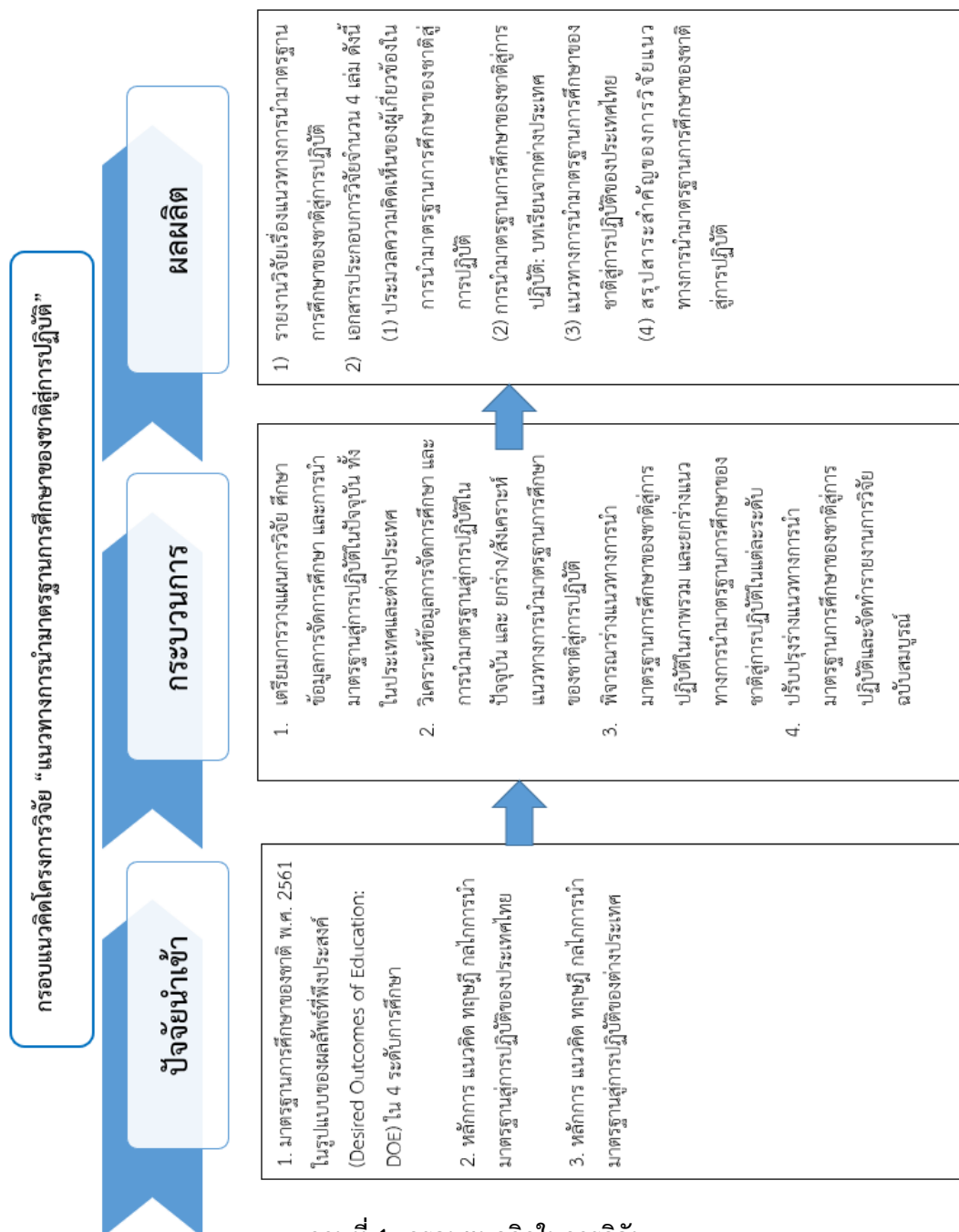
ที่ปรึกษาการวิจัย หมายถึง ผู้ให้คำแนะนำปรึกษาการทำงานวิจัย ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ทางการศึกษาในด้านต่าง ๆ จำนวน 8 ท่าน ได้แก่ 1) รองศาสตราจารย์ ดร. ทิศนา แคมมณี 2) รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ 3) ดร.ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ 4) ดร.รังสรรค์ มณีเล็ก 5) ดร.วณิชย์ อ่วมศรี 6) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาลินี ตริวรวิญญู 7) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อรรถพล อนันตวรสกุล และ 8) ดร.สุพจน์ ทรายแก้ว

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

1. ได้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติของไทยและต่างประเทศ
2. ได้แนวทางที่เหมาะสมในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในส่วนนี้จะเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยพิจารณาในเชิงระบบ ทั้งปัจจัยนำเข้า กระบวนการทำงาน และ ผลผลิต

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

แนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาแนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการสร้างความรู้พื้นฐานและสร้างกรอบแนวคิดเบื้องต้นของงานวิจัยโดยศึกษาสาระและประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยการกำหนดเป้าหมาย
2. การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ
3. แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา
4. การกำกับติดตามการปฏิบัติงาน
5. การบริหารแบบมีส่วนร่วม

โดยรายละเอียดมีดังนี้

1. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยการกำหนดเป้าหมาย

ในส่วนนี้นำเสนอแนวคิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยการกำหนดเป้าหมาย กล่าวคือ การจัดในการศึกษานั้นมีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวนมาก ตั้งแต่ระดับนโยบายไปสู่การปฏิบัติ การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) เพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ จึงมีแนวคิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยการกำหนดเป้าหมาย โดยเฉพาะเป้าหมายที่เป็นคุณลักษณะสำคัญของพลเมืองที่ต้องการ การกำหนดดังกล่าวมีแนวคิดสำคัญ 3 แนวคิด ประกอบด้วย 1) การศึกษาอิงมาตรฐาน (Standards - Based Education) 2) การศึกษาอิงผลลัพธ์ (Outcome-Based Education) และ 3) ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ (Desired Outcomes of Education: DOE) รายละเอียดของแต่ละแนวคิดเป็นดังนี้

1.1 การจัดการศึกษาอิงมาตรฐาน (Standards - Based Education) เป็นทิศทางการจัดการศึกษา โดยจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงอยู่ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา Marzano และ Kendall (1996:1) กล่าวไว้ สรุปได้ว่านักการศึกษาชาวอเมริกันส่วนใหญ่จะถือเอารายงานเรื่อง “A Nation at Risk” ของคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยความเป็นเลิศทางการศึกษา (National Commission on Excellence in Education) เป็นจุดเริ่มต้นของการให้ความสำคัญเรื่องมาตรฐานการศึกษาของประเทศ ด้วยเหตุที่การเปิดโอกาสให้หน่วยงานและสถานศึกษาจัดการศึกษาโดยที่ไม่มีจุดร่วมหรือมาตรฐานกลาง อาจเกิดผลกระทบ กล่าวคือ ไม่สามารถออกแบบระบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวมได้ ดังนั้นเพื่อให้การจัดการศึกษามีเป้าหมายร่วมกัน และเปิดโอกาสให้แต่ละมลรัฐมีอิสระที่จะสามารถจัดการศึกษาตามสภาพบริบทของพื้นที่ของตนเองได้เช่นเดิม และรัฐบาลกลางสามารถติดตามเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาในภาพรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเฝ้าระวังเพื่อแทรกแซง (Intervention) ได้ทันการ จึงมีการนำการจัดการศึกษาอิงมาตรฐานมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพ การกำกับติดตาม และเป็นข้อมูลสำหรับมาพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาโดยรวม

Lachat (1999: 12) ได้เปรียบเทียบการจัดการศึกษาแบบเดิมกับแบบที่อิงมาตรฐาน สรุปได้ดังนี้

ตาราง 1 การเปรียบเทียบการจัดการศึกษาแบบเดิมกับแบบอิงมาตรฐาน

การจัดการศึกษาแบบเดิม	การจัดการศึกษาอิงมาตรฐาน
1. กระบวนการของการศึกษามีจุดเน้นที่ผล ระบบโรงเรียนขึ้นอยู่กับตารางเวลาที่จัดไว้อย่างเคร่งครัด	1. กระบวนการของการศึกษามีจุดเน้นที่ผล และระดับของผล กล่าวคือผู้เรียนแสดงให้เห็นว่ามีผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานการสอนขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ไม่ใช่จำนวนของเนื้อหา
2. หลักสูตรกำหนดโดยพิจารณาจากลำดับของมโนทัศน์ข้อเท็จจริงและหน่วยการเรียนรู้	2. หลักสูตรกำหนดจากมาตรฐานที่ระบุว่าผู้เรียนควรรู้และสามารถทำได้ มีการบูรณาการเนื้อหาในลักษณะของงานปฏิบัติที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง
3. การจัดการเรียนรู้เกิดขึ้นตามตารางเวลาที่จัดไว้อย่างแน่นอนตายตัว	3. การจัดการเรียนรู้เป็นไปตามสิ่งที่ผู้เรียนควรรู้ และสามารถทำได้
4. การประเมินผลกระทำเมื่อสิ้นสุดหน่วยการเรียนรู้ การสอนและใช้การทดสอบเป็นหลัก การตัดสินผลการเรียนเกิดจากการสะสมคะแนนในช่วงระยะเวลาหนึ่ง	4. การประเมินผลเชื่อมโยงกับการเรียนการสอน และเป็นการประเมินผลจากการปฏิบัติเพื่อประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนตามมาตรฐานด้านเนื้อหาที่กำหนด
5. ภาระรับผิดชอบของโรงเรียนแสดงในรูปของโปรแกรมที่เปิดสอนการสมัครเข้าเรียนของผู้เรียน การลาออกและอัตราการจบการศึกษาของผู้เรียน	5. ภาระรับผิดชอบของโรงเรียนแสดงให้เห็นจากการพัฒนาความสามารถจนบรรลุมาตรฐานที่กำหนดไว้ของผู้เรียนทุกคน

Battelle for Kids (อ้างอิงใน เทพนคร ทาแดง, 2546) ได้สรุปลักษณะสำคัญของการจัดการศึกษาอิงมาตรฐานไว้ ดังนี้

1. มีมาตรฐานด้านเนื้อหาที่ชัดเจน
2. สนับสนุนให้มีการปรับปรุงการเรียนการสอน
3. มีการประเมินผลที่ยึดธรรมและมีประสิทธิภาพ
4. สามารถตรวจสอบผลได้

สำหรับประเทศไทย ได้นำแนวคิดการจัดการศึกษาอิงมาตรฐานมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรมวิชาการ, 2543) ซึ่งกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นเป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จัดได้ว่าเป็นการจัดการศึกษาอิงมาตรฐาน ซึ่งอยู่บนหลักการพื้นฐานที่ว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ จะได้รับการสอนให้มีทั้งมาตรฐานด้านเนื้อหา และมาตรฐานความสามารถ (นาคยา ปิณฑานนท์, 2543 :16)

การกำหนดเป้าหมายการศึกษาด้วยมาตรฐาน นอกจากใช้ในการออกแบบหลักสูตรแล้ว ยังสามารถใช้เป็นการกำหนดเป้าหมายคุณภาพการศึกษาได้ด้วย ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้ให้นิยามของมาตรฐานการเรียนรู้ (Content Standards / Academic Standards / Learning Standards) ว่าเป็น “คุณภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนเป็นสิ่งที่ผู้เรียน พึงรู้และปฏิบัติได้เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะที่ระบุไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้ ถือเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้เรียนทุกคน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาทั้งระดับชาติ เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุคุณภาพตามที่มาตรฐานกำหนด มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาทั้งในระบบ

นอกระบบตามอัธยาศัย และใช้สำหรับผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวคิดดังกล่าวอยู่บนฐานความเชื่อว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถพัฒนาอย่างมีคุณภาพเท่าเทียมกันได้

สรุปได้ว่า การกำหนดเป้าหมายคุณภาพพลเมืองด้วยแนวคิดอิงมาตรฐาน จึงเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับการกระจายอำนาจ ที่ช่วยให้เกิดเอกภาพเชิงนโยบายและหลากหลายการปฏิบัติ ใช้เป็นกรอบในการพัฒนาการนิเทศ กำกับและติดตาม รวมทั้งการประกันคุณภาพ ที่ใช้เป็นข้อมูลป้อนกลับเพื่อพัฒนาระบบการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 การศึกษาอิงผลลัพธ์ (Outcome-Based Education)

การจัดการศึกษาแบบอิงผลลัพธ์การเรียนรู้มีปรัชญาในการจัดการศึกษาว่า “ความสำเร็จสำหรับทุกคน”(Spady,1988; Spady and Marshall, 1991; Charlotte Danelson, M. A.,1985) แนวคิดในการจัดการศึกษาอิงผลลัพธ์การเรียนรู้ก่อตัวมาจากปรัชญาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Zui Neofa, 2010) ซึ่งแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งพัฒนาคนให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้เต็มตามความสามารถ ความสนใจ และให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการคิด ปฏิบัติได้จริง การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัว ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม มีความเหมาะสมกับผู้เรียน ครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้วางแผน จัดการ ชี้แนะ และอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียน (กิ่งฟ้า สินธุวัช และคณะ, 2545, อัมพร ม้าคะนอง, 2546, สังเวียน ปิ่นกลาง, 2552, ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553) แนวคิดการจัดการศึกษาอิงผลลัพธ์ การเรียน แนวคิดดังกล่าวส่งเสริมในการจัดการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนทุกคน สามารถบรรลุผลสำเร็จของการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านความรู้ที่เรียน ด้านความสามารถในการปฏิบัติ ด้านทักษะในวิชาที่เรียน และให้มีคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ผู้เรียนควรมี

การศึกษาอิงผลลัพธ์ หรือเรียกย่อ ว่า OBE เป็นการศึกษาที่เน้นการออกแบบกระบวนการเพื่อการเปลี่ยนแปลงผู้เรียน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้เป็นผลจากการเรียนรู้ของผู้เรียน หลักสำคัญของ OBE คือ ต้องมีเป้าหมายที่กำหนดเป็นรูปธรรมด้วยผลการเรียนรู้ และผู้เรียนทุกคนต้องประสบความสำเร็จ การออกแบบหลักสูตรด้วยแนวคิด OBE ประกอบด้วยกระบวนการ 4 กระบวนการ ดังนี้

1) กระบวนการ Validation เป็นกระบวนการที่ได้มาซึ่งผลเรียนรู้ในระดับหลักสูตร ประกอบด้วยข้อมูล ปัจจัยนำเข้า และข้อมูลย้อนกลับจากผู้ใช้บัณฑิต นักศึกษา ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ

2) กระบวนการออกแบบหลักสูตรอยู่ในพื้นฐานผลลัพธ์การเรียนรู้ ไม่ใช่เนื้อหาที่สอน เริ่มตั้งแต่ระดับหลักสูตรจนถึงระดับรายวิชา หรือโมดูล

2.1) วางแผนหลักสูตรโดยพิจารณาสาระสำคัญของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ศิษย์เก่า ภาคอุตสาหกรรม ภาควิชาการ ผู้ปกครอง ศิษย์ปัจจุบัน อาจารย์ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.2) กำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่จบจากหลักสูตร โดยเริ่มต้นออกแบบหลักสูตร มุ่งเป้าที่ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.3) กำหนดปรัชญา และความสำคัญของหลักสูตร

2.4) กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2.5) กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (Program – Level Learning Outcome : PLOS) และผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (Course – Level Learning Outcome: CLOs)

3) กระบวนการออกแบบแผนการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็น Constructive Alignment ระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ การวัดผลและศาสตร์การสอน กับกิจกรรมการเรียนรู้

4) กระบวนการวัดผลสัมฤทธิ์ของกระบวนการดำเนินงาน การทวนสอบ เป็นการเปรียบเทียบกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกับผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนทุกคน ตั้งแต่ระดับวิชา หลักสูตร และระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นกระบวนการป้อนกลับที่สำคัญแสดงถึงการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องและเป็นหลักประกันคุณภาพที่ฝังอยู่ในระบบ ส่งผลให้ระบบทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 การจัดการศึกษาด้วยผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ (Desired Outcomes of Education: DOE) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติในรูปของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ เป็นแนวคิดสำคัญที่มีการกำหนดจุดร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของทุกองค์กรหรือทุกฝ่าย เป็นคุณลักษณะที่นักเรียนกำหนดขึ้น เพื่อจุดประกายให้พลเมืองทุกคนที่ดำเนินการจัดการศึกษาในระบบ โดยผลลัพธ์นี้เป็นเป้าหมายรวมสำหรับการใช้ในการขับเคลื่อนนโยบายและเพื่อกำหนดการศึกษาที่มีคุณภาพ ผู้ปฏิบัติงานการศึกษาคือครูหรือบุคลากรผลลัพธ์เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะคุณธรรมจริยธรรม และทักษะที่จำเป็นสำหรับอนาคต ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์แปลเป็นผลลัพธ์ตามระดับพัฒนาระดับขั้นของระบบการศึกษา ตั้งแต่ระดับของระบบการศึกษา ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาไปจนถึงระดับมัธยมศึกษา แต่ละระดับการศึกษาให้ไปบูรณาการในพื้นฐานการทำงานสำหรับประเทศไทยใช้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์สำหรับการศึกษาระดับ ทุกประเภท ให้นำไปปรับหรือบูรณาการในการจัดการศึกษา และเพื่อป้องกันความเข้าใจที่ผิดพลาดคลาดเคลื่อนเรื่องการบังคับใช้แบบตายตัวแบบ “มาตรฐานการศึกษา” ที่มีลักษณะการกำกับ ควบคุม และเข้มงวด เพื่อให้มีเอกภาพเชิงเป้าหมาย และหลากหลายในการปฏิบัติ ให้มีความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการมากขึ้น จึงกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติในรูปแบบของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์

สรุปว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยการกำหนดเป้าหมาย เป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นระบบ มีเป้าหมายและทิศทางร่วมกัน ตั้งแต่การมีเป้าหมายที่ชัดเจน การออกแบบหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การสนับสนุนส่งเสริมการใช้หลักสูตร การบริหารจัดการ การกำกับและติดตามคุณภาพ การพัฒนาคุณภาพด้วยวงจรการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ขณะเดียวกันก็เป็นระบบที่ไม่เข้มงวดหรือสั่งการจนเกินไป แต่ละหน่วยงานและองค์กรมีอิสระที่จะสามารถออกแบบการพัฒนาการศึกษาให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของตนเองได้ ทั้งนี้สิ่งสำคัญคือทุกหน่วยงานมีเป้าหมายร่วมกัน ที่จะให้เกิดพลังร่วมในการขับเคลื่อนคุณภาพได้ โดยสามารถกำหนดเป้าหมายเป็นมาตรฐาน (Standards) ผลลัพธ์ (Outcome) หรือผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education: DOE)

2. การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ (Policy Implementation)

การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง การแสวงหาความรู้ความเข้าใจปรากฏการณ์เป็นจริงที่เกิดขึ้นในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติเพื่อเป็นบทเรียน และพัฒนาแนวทางสร้างกลยุทธ์เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพและความสามารถขององค์กรและกลุ่มบุคคลที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ให้สามารถจัดการและประสานกิจกรรมให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย รวมทั้งสามารถหลีกเลี่ยงปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุผลสำเร็จของนโยบาย (กล้า ทองขาว, 2551) การนำนโยบายลงไปสู่การปฏิบัติหรือการถ่ายทอดนโยบายสู่การปฏิบัติถือเป็นขั้นตอนย่อยของขั้นตอนหลัก เรื่องการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นสิ่งสำคัญในการผลักดันนโยบายให้ผู้ปฏิบัติดำเนินงานตามนโยบาย และผู้ได้รับผลจากนโยบายได้รับรู้ เข้าใจ ยอมรับ และสร้างทัศนคติที่ดี อันจะเป็นเครื่องมือที่ทำให้นโยบายได้รับความสำเร็จในที่สุด ในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ผู้มอบและผู้รับนโยบายจะต้องมีความชัดเจนเรื่ององค์ประกอบของนโยบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้รับนโยบายจะต้องเข้าใจ และสามารถแปลความหมายของนโยบายได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้เนื่องจากนโยบายโดยทั่วไปขาดความชัดเจนในบางส่วนกล่าวคือ นโยบายส่วนหนึ่งอาจมีลักษณะเป็นเชิงอุดมการณ์ ดังนั้นผู้กำหนดนโยบายควรทำให้ชัดเจนมากขึ้นเป็นนโยบายมีลักษณะเป็นเชิงทางเลือก และนโยบายที่ดีจะบอกแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนด้วย

นโยบายมีลักษณะเป็นเชิงมาตรการ ในการนี้องค์ประกอบของนโยบายจะช่วยให้ผู้กำหนดนโยบายหรือผู้มอบนโยบายตระหนักถึงความชัดเจนในนโยบายที่ตนกำหนดขึ้น อันจะทำให้ผู้รับนโยบายเข้าใจชัดเจนและรับนำไปตีความและจัดทำเป็นนโยบายรองและแผนปฏิบัติง่ายขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็จะช่วยให้ผู้รับนโยบายสามารถแยกแยะส่วนสำคัญของนโยบายและแปลความหมายได้ถูกต้อง ชัดเจนขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายใหญ่ให้เป็นนโยบายย่อย หรือการแปลงนโยบายให้เป็นแผนปฏิบัติจะต้องจัดวัตถุประสงค์แนวทางดำเนินการ และกลไกให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน (สมภาร ศิโร, 2552)

นอกจากนี้ Viennet และ Pont (2017) ได้ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการนำนโยบายการศึกษาสู่การปฏิบัติ มีค่าสำคัญเกี่ยวกับการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ได้แก่ การจัดส่ง (Delivery) การทำให้เกิดการกระทำ (Enactment) การทำให้เป็นจริง (Realization) และการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา (Change) โดยสรุปการนำนโยบายสู่การปฏิบัติเป็นกระบวนการสร้างที่แปลตามบริบทต่าง ๆ ไปสู่การปฏิบัติและกระทบต่อระบบการศึกษาหลากหลายระดับ ได้แก่ 1) การนำไปสู่การปฏิบัติมีเป้าหมายที่จะให้กระบวนการการศึกษาเปลี่ยนแปลงในบางทิศทาง 2) เป็นกระบวนการหลากหลายทิศทาง (Multidirectional) เพราะต้องดำเนินการกับฝ่ายปฏิบัติในระบบการศึกษาที่หลากหลายระดับ 3) เป็นกระบวนการที่ปรับให้เหมาะกับบริบท (Contextualized) เนื่องจากมีบริบทเกี่ยวกับวัฒนธรรม การเมือง และเศรษฐกิจ เนื่องจากนโยบายการศึกษาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

2.1 แนวคิดของการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่เกิดผลสำเร็จ

นโยบายและแผนที่ดีในทางปฏิบัติตามทฤษฎีของแวน มีเตอร์ และแวน ฮอร์น (Van Meter and Van Horn, 1975: 445-448) มีลักษณะ 4 ประการคือ

1) ต้องระบุวัตถุประสงค์ เป้าหมายและมาตรฐานให้ชัดเจน เพราะความชัดเจนขององค์ประกอบเหล่านี้ทำให้ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ แปลความหมาย ลงมือปฏิบัติ การกำหนดแนวทางการกำกับ การตรวจสอบ การวัดและประเมินผล ดังนั้นการแปลงเจตจำนงของนโยบายออกมาเป็นแผนกลยุทธ์ แผนงาน โครงการ ควรเลือกใช้ถ้อยคำหรือข้อกำหนดต่าง ๆ อย่างพิถีพิถันให้สามารถสะท้อนเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติได้ชัดเจน

2) ต้องกำหนดทรัพยากรสนับสนุนนโยบายและแผนไว้ชัดเจน ทรัพยากรอาจหมายถึงแรงเสริมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผนหรือโครงการทรัพยากรเป็นปัจจัยอำนวยความสะดวกต่อประสิทธิภาพของนโยบายและเป็นที่ยอมรับกันว่าทรัพยากรการเงินเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอที่จะช่วยให้ในนโยบายนำไปปฏิบัติประสบผลสำเร็จ แต่ทรัพยากร เช่น ทรัพยากรทางด้านวิชาการ ข้อมูลข่าวสาร และสารสนเทศ หรือแรงเสริมอื่น ๆ ก็มีความสำคัญและจำเป็นเช่นกัน

3) การสื่อสารนโยบายเพื่อทำความเข้าใจร่วมกัน กลไกการขับเคลื่อนต่าง ๆ จะต้องมีความชัดเจน นโยบายและแผนที่ดีเป็นผลของการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เกี่ยวข้อง ผลนโยบายและแผนคือผลผลิตขององค์กรแห่งการเรียนรู้ และในขั้นเริ่มต้นของการนำไปสู่การปฏิบัติ ผู้ร่วมรับผิดชอบจำเป็นจะต้องรู้และเข้าใจสาระของนโยบายและแผนให้สอดคล้องกัน กล่าวคือจะต้องมีการสื่อสารเกี่ยวกับสาระของนโยบายทั้งภายในและระหว่างองค์กรที่ร่วมรับผิดชอบให้เข้าใจตรงกันเกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติ และวัตถุประสงค์ของนโยบายและแผนเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการตีความที่บิดเบือน เพิกเฉย หรือการต่อต้านนโยบาย

4) กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบนำนโยบายและแผนไปปฏิบัติตามความสามารถและความชำนาญ ระบุกลไกการกำกับ การตรวจสอบ และการประเมิน กำหนดช่วงเวลา วิธีการตรวจสอบ และประเมิน รวมทั้งกำหนดแนวทางการนำผลการกำกับ ตรวจสอบ และประเมินมาแก้ไขปัญหา และปรับปรุงการปฏิบัติให้ชัดเจน

2.2 ขั้นตอนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

วรเดช จันทรศร (2545) อธิบายถึงรายละเอียดของปฏิสัมพันธ์ ความเชื่อมโยงการ พังพา ตลอดจนความเป็นอิสระขององค์การและบุคคลที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนของการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยแบ่งการนำนโยบายไปปฏิบัติออกเป็น 2 ขั้นตอนหลัก คือ ขั้นตอนในระดับมหัพภาค (Macro) และขั้นตอนในระดับจุลภาค (Micro) ดังนี้

1) การนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับมหัพภาค (Macro Implementation) แบ่งการปฏิบัติออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ การแปลงนโยบายออกเป็นแนวทางปฏิบัติ หรือออกมาเป็นแผนงานหรือโครงการ โดยทั่วไปหน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม หรือราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนขั้นตอนที่สองเป็นการทำให้หน่วยงานระดับท้องถิ่นยอมรับแนวทาง แผนงาน โครงการ หรือผลของการแปลงนโยบายนั้นไปปฏิบัติต่อไป

2) การนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับจุลภาค (Micro Implementation) เป็นจุดเริ่มต้นที่แท้จริงของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่นโยบายที่มาจากส่วนกลางถูกนำมาปฏิบัติในสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกัน ในขั้นตอนนี้มีความเกี่ยวข้องกับการยอมรับนโยบายของหน่วยงานในระดับท้องถิ่น ซึ่งจะนำไปสู่การปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานของหน่วยงาน ให้สอดคล้องกับนโยบาย และแนวทางปฏิบัติที่ส่วนกลางได้ดำเนินการในขั้นตอนแรกของระดับมหัพภาค ในระดับจุลภาคนี้มี 3 ขั้นตอนหลักที่ต้องปฏิบัติ คือ (1) ขั้นตอนการระดมพลัง (Mobilization) เป็นขั้นตอนที่หน่วยงานระดับท้องถิ่นจะต้องพิจารณารับนโยบายและแสวงหาความสนับสนุนนโยบายจากท้องถิ่น (2) ขั้นตอนการปฏิบัติ (Deliverer Implementation) ครอบคลุมถึงกระบวนการในการปรับเปลี่ยนโครงการที่ได้รับการยอมรับแล้วออกมาในรูปของการปฏิบัติจริง และ (3) ขั้นตอนการสร้างอย่างต่อเนื่อง (Institutionalization or Continuation) ครอบคลุมถึงการแสวงหาวิธีการที่จะทำให้นโยบายถูกปรับเปลี่ยนและได้รับการยอมรับเข้าเป็นหน้าที่ประจำวันของผู้ปฏิบัติ

2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

ปัจจัยกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ กล้า ทองขาว (2551) ได้สรุปถึง ปัจจัยกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติที่สำคัญ มี 6 ประการ คือ ปัจจัยด้านข้อความนโยบาย ด้านการสนับสนุนจากผู้มีอำนาจและกลุ่มหลากหลายในสังคม ปัจจัยด้านความสามารถและศักยภาพขององค์กรนำนโยบายไปปฏิบัติ ปัจจัยด้านจิตสำนึกของผู้ปฏิบัติ ปัจจัยด้านผู้นำคนสำคัญ และปัจจัยด้านการกำกับ ตรวจสอบ การประเมินผล และการให้แรงเสริมผู้ปฏิบัติ รายละเอียดดังนี้

1) ปัจจัยด้านข้อความนโยบาย (Policy Statements) ข้อความนโยบาย หมายถึง ข่าวสาร นโยบาย (Policy Messages) ที่ระบุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายนโยบาย หรือระบุนโยบาย หรือ มาตรฐานแผนงาน หากพิจารณาถึงลงไปถึงแผนกลยุทธ์หรือแผนงานหรือโครงการที่รองรับนโยบาย ข้อความนโยบายจะหมายถึง เป้าหมายวัตถุประสงค์ รวมทั้งขั้นตอนหรือกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้หรืออาจหมายถึง แนวปฏิบัติที่อาจจัดทำเป็นคู่มือแก่ผู้รับผิดชอบ เพื่อนำไปปฏิบัติให้เป็นไปตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของนโยบายนั้น ข้อความนโยบายจะหมายรวมการระบุงค์กรรับผิดชอบ ขอบข่ายที่นโยบายครอบคลุมถึงแม้กระทั่งระเบียบวิธีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล หากข้อความนโยบายมีความชัดเจน ไม่คลุมเครือ โอกาสที่นโยบายจะประสบผลสำเร็จในขั้นนำไปปฏิบัติจะมีมาก แต่หากข้อความนโยบายมีความคลุมเครือหรือไม่ชัดเจน เช่น วัตถุประสงค์ของนโยบายไม่ชัดเจนหรือขัดแย้งกัน อาจเป็นอุปสรรคในขั้นการนำไปปฏิบัติ ทำให้โอกาสที่นโยบายจะบรรลุผลสำเร็จเป็นไปได้ยาก

2) ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้มีอำนาจและกลุ่มหลากหลายในสังคม ผู้นำหรือผู้มีอำนาจ มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบาย บางนโยบายแม้ผู้เกี่ยวข้องจะมองว่าเป็นนโยบายที่ดี หากแต่ผู้นำหรือผู้มีอำนาจบารมี (Charisma) ไม่เห็นด้วย จะทำให้สำเร็จได้ยาก เช่น นโยบายการจัดระเบียบการค้าขายบนทางเท้าในเขตเมือง หรือนโยบายปฏิรูปการศึกษา ถ้าผู้นำในสังคมไม่เห็นด้วยกับนโยบายนี้ เพราะเห็นว่าจะเป็นการบีบบังคับประชาชนผู้หาเช้ากินค่ำ หรือเป็นการบีบบังคับให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทำงานหนักเกินไป เพราะไม่ชัดเจนว่านักเรียนและประชาชนจะได้อะไรจากการปฏิรูป จะทำให้ลำบากในขั้นนำไปปฏิบัติ ถ้าหากนโยบายใดได้รับการสนับสนุนจากผู้นำทุกระดับ โอกาสที่นโยบายนั้นจะประสบผลสำเร็จในขั้นการนำไปปฏิบัติเป็นไปได้สูง

3) ปัจจัยด้านศักยภาพและความสามารถขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ศักยภาพและความสามารถขององค์กรหรือหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ พิจารณาลักษณะสำคัญขององค์ประกอบต่าง ๆ ขององค์กร เช่น การมีโครงสร้างองค์กรเอื้อต่อการระดมการนำนโยบายไปปฏิบัติ ความรู้ความสามารถและทักษะของทีมงาน ความสามารถและประสบการณ์ของผู้บังคับการ ระบบการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารภายในและระหว่างองค์กร การมีและใช้เทคโนโลยีการบริหารอย่างเหมาะสม ความเพียงพอของทรัพยากรทางการเงินและอุปกรณ์การบริหาร รวมทั้งความสามารถนำเงินและอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ มาใช้ได้ทันเวลาและสถานการณ์ ความสำคัญของปัจจัยด้านนี้ คือ หากปราศจากองค์กรรองรับนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติจะไม่มีโอกาสเกิดขึ้น หากองค์กรรองรับนโยบายขาดความสามารถและความพร้อม ความเป็นไปได้ที่นโยบายจะล้มเหลวก็มีมาก แต่ถ้านโยบายใดมีองค์กรเข้มแข็งรองรับ โอกาสที่นโยบายนั้นจะประสบผลสำเร็จจะมีสูงเพราะองค์กรหรือหน่วยงานที่รองรับนโยบาย คือกลไกสำคัญในการนำเสนอนโยบายให้ถึงกลุ่มเป้าหมายตามเจตจำนงของนโยบาย

4) ปัจจัยด้านจิตสำนึกของผู้ปฏิบัตินโยบาย ความคิดนึกหรือเจตคติต่อนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติของบุคคลระดับผู้ปฏิบัติการ คือปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ นโยบายหากผู้ปฏิบัติไม่เข้าใจหรือสงสัยในวัตถุประสงค์ของนโยบายว่าเพราะเหตุใดจึงต้องมีนโยบายอย่างนี้ หรือสงสัยว่าความต้องการที่แท้จริงของผู้กำหนดนโยบายคืออะไร นโยบายที่ทำอยู่มีประโยชน์อย่างไร ใครคือผู้ได้รับประโยชน์แท้จริงจากการดำเนินนโยบาย ฯลฯ ข้อสงสัยไม่เข้าใจนโยบายจะทำให้ผู้ปฏิบัติขาดความมั่นใจ ขาดความไว้วางใจต่อนโยบาย ส่งผลกระทบต่อความตั้งใจที่จะทุ่มเทพลังความสามารถปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ ยิ่งไปกว่านั้น หากผู้ปฏิบัติมีความรู้สึกไม่พึงพอใจต่อนโยบาย เพราะเห็นว่านโยบายที่รับผิดชอบไม่ค่อยเป็นประโยชน์ต่อองค์กร หรือไม่ค่อยเป็นประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ หรือบางที่อาจเห็นว่าเป้าหมายของนโยบายดีแต่วิธีการปฏิบัติไม่ค่อยดี อาจปฏิบัติงานแบบเฉื่อยชาเพราะมีความรู้สึกไม่ชอบนโยบาย หากผู้ปฏิบัติส่วนใหญ่มีความรู้สึกต่อนโยบายที่นำไปปฏิบัติเช่นนี้ นโยบายที่นำไปปฏิบัติมีโอกาสที่จะไม่สำเร็จสูง แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้านโยบายใดผู้มีความเข้าใจวัตถุประสงค์และวิธีปฏิบัติชัดเจน รู้สึกพอใจสูง เพราะเห็นว่านโยบายที่ประกาศใช้จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างแท้จริง และองค์กรก็จะได้ประโยชน์จากการดำเนินนโยบายนี้ การมีพื้นฐานความคิดต่อนโยบายเช่นนี้ จะทำให้ผู้ปฏิบัติตั้งใจจริงที่จะปฏิบัติ จะทุ่มเทความสามารถและอุทิศเวลาในการปฏิบัติ โดยอาจจะเข้าไปมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และเสนอแนะแนวปฏิบัติตามความเหมาะสม ตามสถานการณ์แห่งความเป็นจริงจะส่งผลให้นโยบายบรรลุผล

5) ปัจจัยด้านผู้นำคนสำคัญ ผู้นำคนสำคัญคือปัจจัยกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติในฐานะผู้นำคนสำคัญอาจมีส่วนริเริ่มนโยบาย เขาจะแสดงบทบาทในการผลักดันนโยบายให้ได้รับการประกาศใช้ จะประสานความพยายามของบุคคลและองค์กรที่ร่วมรับผิดชอบในขั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติ จะคอยไกล่เกลี่ยและประนีประนอมปัญหา หรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในกระบวนการนำ

นโยบายไปปฏิบัติ จะแสวงหาและใช้กลยุทธ์ในการติดต่อประสานงานกับฝ่ายการเมือง นักกฎหมาย นักวิชาการ และบุคคลสำคัญอื่น ๆ เพื่อจูงใจให้เห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนนโยบาย นอกจากนั้นผู้นำคนสำคัญจะแสดงความสามารถให้ฝ่ายที่ดูแลงบประมาณเห็นความสำคัญของนโยบายที่นำไปปฏิบัติ จนกระทั่งพร้อมที่จะจัดสรรงบประมาณให้ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของนโยบาย เหล่านี้ส่งผลให้นโยบายที่นำไปปฏิบัติประสบความสำเร็จ เพราะผู้นำคนสำคัญได้รับเกียรติและยกย่องนับถือในหมู่ผู้ปฏิบัติ ทำให้ผู้ปฏิบัติมีความตั้งใจจริงที่จะทำงานให้บรรลุผล ถ้าหากนโยบายใดขาดแคลนผู้นำคนสำคัญที่เข้มแข็ง โอกาสที่นโยบายจะล้มเหลวมีความเป็นไปได้ค่อนข้างมาก

6) ปัจจัยด้านการกำกับตรวจสอบประเมินผล และการให้แรงเสริมแก่ผู้ปฏิบัติการนำนโยบายไปปฏิบัติ จำเป็นต้องมีระบบการกำกับ การตรวจสอบ การปฏิบัติงานของบุคคลและองค์กรที่รับผิดชอบ การกำกับ ตรวจสอบมุ่งที่จะให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารนโยบาย และป้องกันการบิดเบือนเป้าหมายและการหันเหทรัพยากรไปใช้ผิดทาง สำหรับการประเมินผลอย่างเป็นระบบ จะสามารถสะท้อนปัญหาในการกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติได้ทุกขั้นตอน สามารถที่จะนำผลการประเมินไปแก้ไขการนำนโยบายไปปฏิบัติ และปรับปรุงวิธีการปฏิบัติเพื่อให้นโยบายบรรลุผล ส่วนการให้แรงเสริมแก่ผู้ปฏิบัติงาน หากเป็นแรงเสริมทางบวกจะทำให้ผู้ปฏิบัติมีกำลังใจ มีขวัญในการทำงาน แรงเสริมทางบวกจะเป็นพลังจูงใจให้ผู้ปฏิบัติมุ่งมั่นตั้งใจ ทำงานในหน้าที่ของตนให้ดียิ่งขึ้น หากเป็นการให้แรงเสริมทางลบจะช่วยยับยั้งพฤติกรรมหรือการปฏิบัติที่ไม่พึงประสงค์ จะเห็นว่าปัจจัยด้านการกำกับ ตรวจสอบ ประเมินผล และการให้แรงเสริมแก่ผู้ปฏิบัติ มีความสำคัญต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพราะนโยบายใดหากมิได้จัดระบบการกำกับ ตรวจสอบ ระบบการประเมินผลและการเสริมแรงผู้ปฏิบัติไว้ดีพอ โอกาสที่นโยบายจะบรรลุผลในขั้นการนำไปปฏิบัติจะมีความเป็นไปได้ค่อนข้างยาก

2.4 กลยุทธ์การนำนโยบายและแผนการศึกษาไปปฏิบัติ

กลยุทธ์การนำนโยบายและแผนการศึกษาไปปฏิบัติจะนำเสนอกลยุทธ์ที่ใช้กับนโยบายการนำมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติไปปฏิบัติ (ฤกษ์ รัชชาติเจริญ และคณะ, 2559) รายละเอียดดังนี้คือ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติทำให้ได้ข้อคิดสำคัญในการดำเนินการนำมติต่าง ๆ ไปปฏิบัติรวมถึงแนวทางในการขับเคลื่อนมติต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ เรื่อง ความพร้อมของกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ และจัดเป็นองค์ประกอบใน 6 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านเนื้อหาของนโยบาย (Policy Content) กล่าวคือ องค์ประกอบที่ได้มาโดยมติต่าง ๆ มีความเป็นมาตรฐานหรือไม่ หรือมีแหล่งที่มาจากสภาพปัญหาสังคมที่แท้จริงหรือไม่ อย่างไรก็ตาม เมื่อได้ทบทวนกระบวนการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของประเทศที่ผ่านมาของสมัชชาสุขภาพแห่งชาติซึ่งเรียกว่า “ขาขึ้น” นั้น พบว่า มติได้มาจากกระบวนการในการรับฟังในเวทีระดับประเทศในเขตพื้นที่ต่าง ๆ อาทิ มติเรื่อง “การจัดการปัญหาสื่อโฆษณาที่ผิดกฎหมาย” ซึ่งเป็นมติดำเนินการจากมติสมัชชาในปีที่ 4 สานต่อมายังมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติในปีที่ 6 และการขับเคลื่อนโดยตลอดในระยะเวลา 3 ปี มีส่วนงานที่เป็นหน่วยงานหลัก (Implementing Agency) คือ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ซึ่งได้จัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การจัดการสื่อโฆษณาที่ผิดกฎหมายและมีความคืบหน้าอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามในส่วนในปีที่ 7 แม้ว่าจะไม่มีมติการโฆษณาที่ผิดกฎหมาย แต่ได้มีการปรับเปลี่ยนประเด็นเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติดรอยด์เข้ามา นั้นแสดงว่ามติสมัชชาสุขภาพไม่แยกดำเนินงานอย่างเด็ดขาด โดยมีมติที่เดินหน้าต่อเนื่องและขับเคลื่อนอย่างสอดคล้องกัน และมีขอบเขตเนื้อหา นโยบายที่แผ่ขยายออกไป (Policy Boundary) นอกจากนั้นกระบวนการในการได้มาของแต่ละมติ ยังพิจารณาถึงสภาวะแวดล้อมของนโยบาย (Policy Context) ได้แก่ ผู้ให้การสนับสนุน ผู้คัดค้าน และผู้ให้ความคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน

ของมติดั้งเดิมที่มีพัฒนาจากมติดั้งเดิม ดังนั้นการแยกประเมินผลการดำเนินงานของแต่ละมตินั้นทำได้ยาก เพราะแต่ละมติดีความเกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน เปรียบได้กับรถไฟที่มีสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ทำหน้าที่เป็นหัวรถจักร คอยควบคุมขับเคลื่อนและมีมติสมัชชาสุขภาพเป็นโบกี้ซึ่งปัจจุบันมีอยู่ 64 โบกี้ที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้และยังมีโบกี้ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นอีกในแต่ละปี ดังนั้นการสังเคราะห์พื้นฐาน การวัดความพร้อมของกระบวนการในการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยพิจารณาในแต่ละปีว่า การขับเคลื่อนในมตินั้นควรพิจารณาประเด็นใดบ้าง ตั้งแต่ปัจจัยนโยบาย หน่วยงานในส่วนของผู้ที่ หรือสภาพแวดล้อม โดยสิ่งที่สำคัญคือผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementers) บอกได้ถึงความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบาย เช่น มติที่เสนอแนะที่ผิดกฎหมาย ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยารายงานผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมา โดยพบผู้กระทำผิดด้านการโฆษณาฯ กว่าร้อยรายภายใน 1 เดือน และมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่มีหน่วยงานบุคลากร โครงสร้าง และภาคีจำนวนจำกัด ดังนั้นการวัดการขับเคลื่อนมติดังกล่าว จำเป็นต้องคำนึงถึงบุคลากรที่มีความพร้อมความสามารถประกอบและสุดท้ายคือ สภาพแวดล้อมภายนอกของนโยบาย (Policy Outsiders) ด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองว่าจะสามารถเกื้อหนุนให้มติเหล่านั้นก้าวหน้าต่อไปได้หรือไม่ กล่าวคือ สภาพความพร้อมด้านการเมืองจะก่อให้เกิดความกังวลในการดำเนินงานตามมติดังกล่าวได้

ดังนั้นปัจจัยสำคัญของการนำนโยบายไปปฏิบัติจากผลการวิจัยในโครงการนี้มี 6 ปัจจัย โดยผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ตัวย่อเพื่อง่ายต่อการจดจำ คือ “CIBICIO” โดยที่ “C” หมายถึง Content หรือปัจจัยด้านเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย “I” หมายถึง Implementing Agency คือ ต้องมีแม่บทหน่วยงานหลัก และกลุ่มเครือข่ายในการขับเคลื่อนและสนับสนุน “B” หมายถึง Boundary คือ มีการกำหนดขอบเขตพื้นที่และระยะเวลาอย่างชัดเจน เพื่อให้แต่ละมติดำเนินไปได้ “C” หมายถึง Context คือ สภาพแวดล้อม ผู้สนับสนุน ผู้คัดค้าน “I” หมายถึง Implementer คือ ความสามารถ ของผู้นำองค์กรต่าง ๆ ที่เข้าใจนโยบายและนำนโยบายไปปฏิบัติทุกภาคส่วน และ “O” หมายถึง Policy Outsiders คือ ปัจจัยภายนอกอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม สังเกตได้ว่าปัจจัยสำคัญของการนำนโยบายไปปฏิบัติมีหลายปัจจัยมีความสำคัญและเชื่อมโยงระหว่างกันในทุกปัจจัย

โดยสรุปการนำนโยบายการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ (1) เป็นกระบวนการต่อเนื่อง มีหลายมิติ มีความซับซ้อน มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวนมากที่เข้ามามีปฏิสัมพันธ์กัน ทั้งนโยบาย (Policy) ผู้คน (People) และสถานที่ (Place) ทำให้ต้องมีการต่อรองและสร้างการมีส่วนร่วม (2) มีเป้าหมายของนโยบายเป็นไปเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นที่สถานศึกษา (Bringing change to schools) โดยมีสิ่งที่ควรพิจารณาอยู่ 2 ประเด็น คือ การนำนโยบายไปสร้างการเปลี่ยนแปลงที่โรงเรียนและระบบการจัดการศึกษา และการเปลี่ยนแปลงที่ต้องมีการสนับสนุนเรื่องสื่อ วัสดุ การจัดการเรียนการสอน ความเชื่อและความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ที่ต้องคิดและนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงวิถีปฏิบัติในสถานศึกษา และ (3) กระบวนการเปลี่ยนแปลงอย่างมีเป้าหมายและมีทิศทางที่หลากหลาย (A purposeful and multidirectional process of change)

3. แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพเริ่มในองค์กรหรือบริษัทที่ผลิตสินค้า กำหนดให้มีการตรวจสอบคุณภาพ (Quality inspection) ตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 19 มีการอบรมบุคลากรด้านความรู้ และการควบคุมคุณภาพ ประเทศที่มีการประกันคุณภาพในกลุ่มแรกๆ ได้แก่ อเมริกา ญี่ปุ่น อังกฤษ แคนาดา ออสเตรเลีย (สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์ และคณะ, 2545: 21-23)

3.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพ

แนวความคิดประกันคุณภาพมีหลากหลาย และมีเครื่องมือช่วยการพัฒนาคุณภาพจำนวนมาก โดยแนวคิดพื้นฐานแนวคิดที่สำคัญและใช้กันอย่างแพร่หลายคือ วงจรคุณภาพ (Quality Control Circle - QCC) พัฒนาโดย ศาสตราจารย์ ดร.เดมมิง (Ewards Deming) วงจรคุณภาพอาจเรียกว่า วงจร PDCA (Plan – Do – Check – Act) เป็นการควบคุมคุณภาพผลผลิตทางอุตสาหกรรมมีการวางแผน การดำเนินการตามแผน การตรวจสอบ และนำผลไปปรับปรุงพัฒนา กระบวนการผลิตและผลผลิตให้มีคุณภาพ

การปรับปรุงคุณภาพโดยใช้วงจร PDCA ตามแนวคิดของ เดมมิง “PDCA” เป็นกิจกรรมพื้นฐานในการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของการดำเนินงานซึ่งได้พัฒนาขึ้นโดยชีวฮาร์ท (Walter Shewhart) ต่อมาเดมมิงได้นำมาเผยแพร่จนเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2543 : 49)

ภารกิจหลักของการปรับปรุงคุณภาพโดยการใช่วงจร PDCA มีดังต่อไปนี้คือ (PDCA Cycle, <http://www.hci.com.au / hcisite / Toolkit / pdcacycl.htm>)

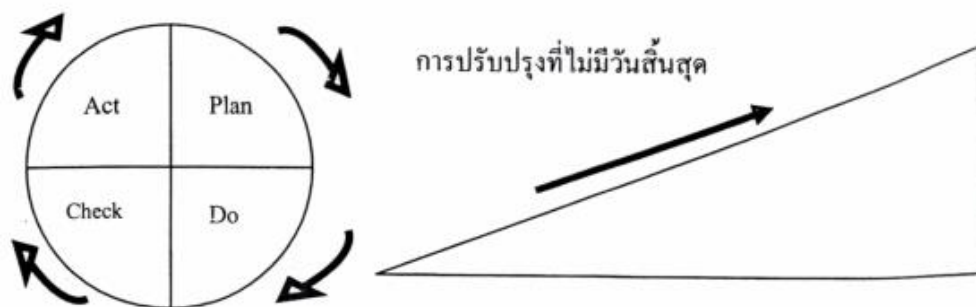
การวางแผน (Plan - P) หมายถึง ขั้นตอนการศึกษาปัญหา กำหนดเป้าหมายการแก้ปัญหาและการวางแผนแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานการวางแผนจะช่วยพัฒนาความคิดต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่รูปแบบที่เป็นจริงขึ้นมาทำให้เกิดรายละเอียดที่พร้อมจะนำไปสู่ การปฏิบัติ

การปฏิบัติตามแผน (Do - D) หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินการแก้ปัญหาหรือการนำวิธีการแก้ปัญหาไปปฏิบัติ ซึ่งต้องออกแบบวิธีการดำเนินการเพื่อแก้ปัญหา

การตรวจสอบ (Check - C) หมายถึง การตรวจสอบประเมินว่าการดำเนินการบรรลุผลตามความต้องการหรือไม่ การตรวจสอบประเมินอย่างต่อเนื่องจะสร้างความมั่นใจว่าคุณภาพของผลผลิตจะมีอยู่ตลอดเวลา

การกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหา (Act - A) หมายถึง ขั้นตอนการนำวิธีการแก้ปัญหาที่ได้จากการตรวจสอบแล้วว่าได้ผลมากำหนดเป็นมาตรฐานการทำงาน เพื่อยึดถือเป็นแนวปฏิบัติต่อไป หากพบว่ามีข้อบกพร่องให้ปฏิบัติการแก้ไขตามลักษณะของปัญหาที่ค้นพบ

การทำวงจรเดมมิงต้องทำไปเรื่อย ๆ เพื่อสรุปเป็นบทเรียนอยู่ตลอด และเนื่องจากการจัดการคุณภาพไม่ใช่ภารกิจที่ผู้บริหารจะดำเนินการด้วยตัวคนเดียว การจัดการคุณภาพจะประสบความสำเร็จได้ต้องเป็นการกระทำทั่วทั้งองค์กร เพราะการจัดการคุณภาพเป็นปรัชญาสำหรับองค์กรและคนทุกคนในองค์กรนั้น (Melnyk & Denzler, 1996 : 305) หลักการดังกล่าวแสดงให้เห็นได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2 วงล้อเดมมิง

ที่มา : Melnyk & Denzler (1996: 308)

สรุปได้ว่าวงจร PDCA คือ รูปแบบของการทำงานเชิงระบบ มีการดำเนินงานต่อเนื่อง เชื่อมโยงกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการปรับปรุงคุณภาพและพัฒนาการทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

3.2 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความสำคัญต่อมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาซึ่งในหมวด 6 ว่าด้วยเรื่องมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรา 47 ถึงมาตรา 51 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา 2547: 29 - 31) โดยได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นนโยบายหลักประการหนึ่งของรัฐ ตามแนวนโยบายปฏิรูปการศึกษาที่ได้กำหนดให้การศึกษาทุกระดับมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อนำมาซึ่งการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของไทย ซึ่งระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในประเทศไทยประกอบด้วย 2 ระบบ คือ การประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.2.1 ระบบการประกันคุณภาพภายใน

เป็นระบบการประกันคุณภาพการทำงานที่สถานศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้ดำเนินการเอง เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่ากิจกรรมที่ทำ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนรวมถึงผลผลิตของสถานศึกษา เป็นไปตามคุณภาพที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ เป็นการประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยบุคลากรของสถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด ระบบการประกันคุณภาพภายใน ถือเป็นส่วนหนึ่งของระบบการบริหารการศึกษาและต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง เพื่อนำไปสู่การจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด รวมไปถึงการดำเนินการทำงานที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

ตามหลักการบริหารนั้น การประกันคุณภาพภายในเป็นกระบวนการจัดการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งหลักการดังกล่าว ต้องมีกระบวนการวางแผนการปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ ประเมินผล และปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีนักวิชาการบางคนให้ทรรศนะว่ากระบวนการพัฒนาคนในสถานศึกษาก็เหมือนกับการสร้างบ้าน เพียงแต่การสร้างบ้านต้องใช้สถาปนิก ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกมาดำเนินการและเมื่อสร้างเสร็จแล้วก็เสร็จเลยไม่ต้องทำต่อ แต่กระบวนการสร้างคนนั้นผู้ที่เป็นสถาปนิก คือ ครูและผู้บริหาร ซึ่งเป็นบุคคลภายในจะต้องร่วมกันพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพดี และจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารและครูในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนว่าต้องการพัฒนาเด็กให้มีคุณลักษณะอย่างไร ดังนั้น จึงต้องมีการวางแผน (Plan) ว่าจะต้องทำอะไรแล้วลงมือปฏิบัติตามแผน (Do) ช่วยกันตรวจสอบการทำงาน (Check) หากมีข้อบกพร่องหรือแนวทางในการพัฒนาให้ดีขึ้นต้องแก้ไขข้อบกพร่อง (Action) เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง ปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับหลักการประกันคุณภาพการศึกษาที่ต้องมีการทำงานเป็นวงจรของการพัฒนาที่ไม่มีที่สิ้นสุด กล่าวได้ว่าการประกันคุณภาพเป็นการเดินทาง (Adventure) ไม่ใช่จุดหมายปลายทาง (Destination) การประกันคุณภาพต้องทำต่อเนื่องและต้องแสวงหาสภาพที่ดีกว่า

จากขั้นตอนและแนวคิดในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในนี้ เป็นระบบที่จะช่วยสร้างวัฒนธรรมการประกันคุณภาพให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา บุคลากรทุกคนสามารถพัฒนาตนเองตามบทบาทหน้าที่ให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไปให้เกิดความรู้สึกว่าเป็นงานปกติ เป็นการมองตนเองและประเมินตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้สถานศึกษามีคุณภาพอย่างแท้จริง สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และพร้อมที่จะรับการประเมินคุณภาพภายนอกอยู่ตลอดเวลา โดยสรุปการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อทราบผลการดำเนินงานว่าบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้มากน้อยเพียงใด

2) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าไปสู่การวางแผนพัฒนาหรือปรับปรุงการดำเนินงานให้มีคุณภาพ และมาตรฐานตามที่กำหนด

3) เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจดำเนินงานด้านต่าง ๆ ในสถานศึกษา

ในส่วนขั้นตอนการดำเนินงานตามกระบวนการ มีดังนี้

1. ขั้นการเตรียมการ ซึ่งการเตรียมการที่มีความสำคัญ คือ

1.1 การเตรียมความพร้อมของบุคลากร โดยต้องสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการประกันคุณภาพภายในและการทำงานเป็นทีม ซึ่งจะจัดทำการศึกษาชี้แจงทำความเข้าใจ โดยใช้บุคลากรภายในสถานศึกษาหรือวิทยากรมืออาชีพจากภายนอก โดยบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมรับทราบพร้อมกัน และต้องพัฒนาความรู้ทักษะเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน ให้บุคลากรทุกคนเกิดความมั่นใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพ ด้วยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการในแต่ละปีต่อมา เน้นเนื้อหาการกำหนดกรอบและแผนการประเมิน การสร้างเครื่องมือประเมิน และการรวบรวมข้อมูลในช่วงท้าย เน้นเรื่องเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอผลการประเมิน และการเขียนรายงานผลการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report)

1.2 การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบในการประสานงาน กำกับดูแล ช่วยเหลือ สนับสนุนให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกันและเชื่อมโยงเป็นทีม โดยการตั้งคณะกรรมการพิจารณาตามแผนภูมิ โครงสร้างการบริหาร ซึ่งฝ่ายที่รับผิดชอบงานใดควรเป็นกรรมการรับผิดชอบการพัฒนาและประเมินคุณภาพ งานนั้น

2. ขั้นการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน

2.1 การวางแผนจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายแนวทางการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบงาน ระยะเวลา และทรัพยากรที่ต้องใช้ สำหรับแผนต่าง ๆ ที่ควรจัดทำ คือ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี แผนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา แผนการประเมินคุณภาพและแผนงบประมาณ เป็นต้น

2.2 การปฏิบัติตามแผน ซึ่งในขณะดำเนินการต้องมีการเรียนรู้เพิ่มเติมตลอดเวลาและผู้บริหารควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนทำงานอย่างมีความสุข จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการปฏิบัติกำกับติดตามการทำงาน ทั้งระดับบุคลากรรายกลุ่ม รายหมวด และ ให้การนิเทศ

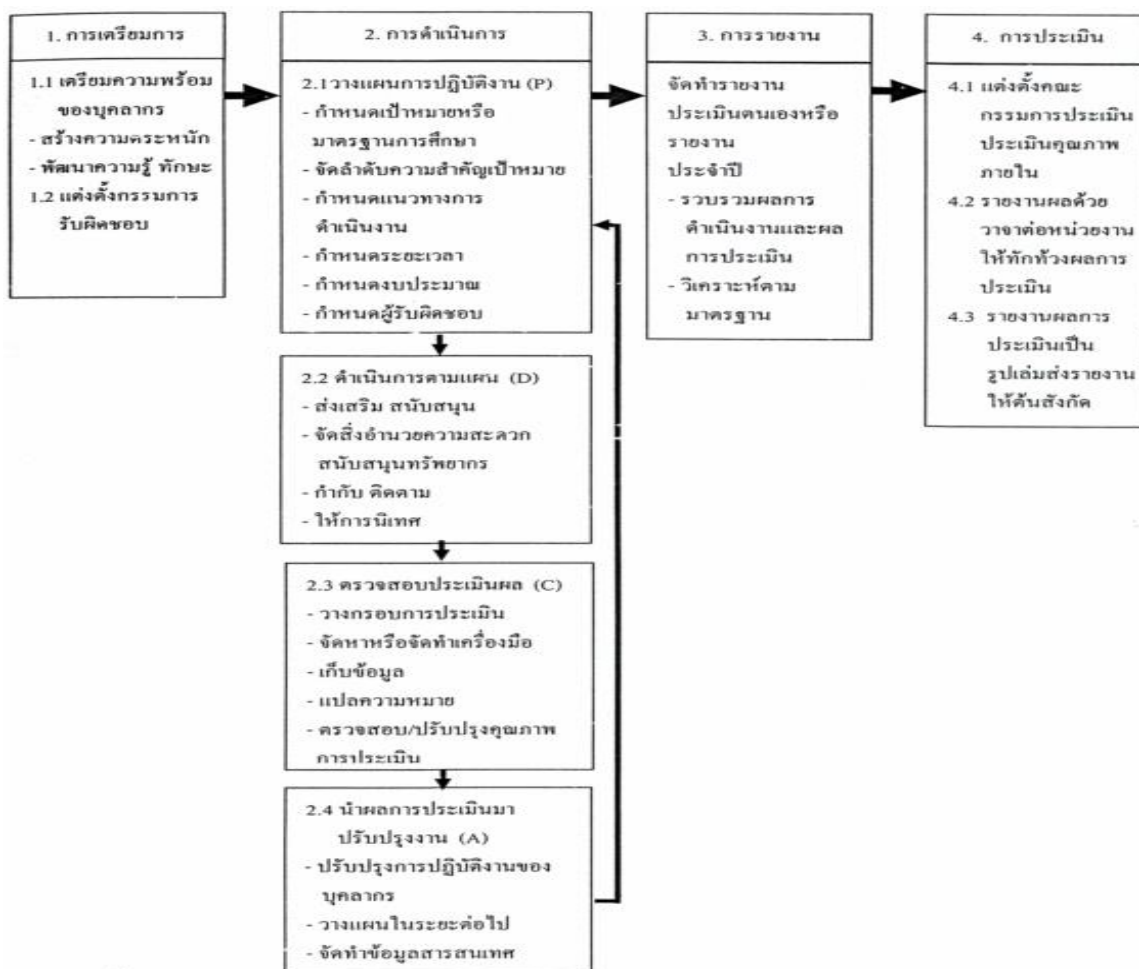
2.3 การตรวจสอบประเมินผล ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับที่แสดงว่าการดำเนินงานที่ผ่านมามีบรรลุเป้าหมายเพียงใด โดยการประเมินต้อง จัดวางกรอบการประเมิน จัดหาหรือจัดทำเครื่องมือจัดเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล แปลความข้อมูลและการตรวจสอบ ปรับปรุงคุณภาพการประเมิน

2.4 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน เมื่อแต่ละฝ่ายประเมินผลเสร็จแล้ว จะส่งผลให้ คณะกรรมการผู้รับผิดชอบนำไปวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแปลผล แล้วนำเสนอผลต่อผู้เกี่ยวข้องเพื่อนำไปปรับปรุง การปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากรนำไปวางแผนในระยะต่อไป และจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศหรือ การเขียนรายงานประเมินตนเอง

3. ขั้นการจัดทำรายงานประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี

เมื่อสถานศึกษาดำเนินการประเมินผลภายในเสร็จแล้วจะจัดทำรายงาน โดยเริ่มจากรวบรวม ผลการดำเนินงานและผลการประเมินมาวิเคราะห์จำแนกตามมาตรฐานการศึกษาและเขียนรายงาน

การดำเนินการประกันคุณภาพภายในมีแนวทางและขั้นตอน ดังแผนภาพและรายละเอียดดังต่อไปนี้

ภาพที่ 3 ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

3.2.2 ระบบการประกันคุณภาพภายนอก

ในประเทศไทยนั้นมีหน่วยงานสำคัญที่มีบทบาทในการกำกับ ดูแล กำหนดมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก และติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาทั่วประเทศ รวมถึงพัฒนาและฝึกอบรมผู้ประเมินภายนอกเพื่อให้การประเมินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยุติธรรม มีความเป็นกลางยุติธรรม หน่วยงานดังกล่าวได้รับการจัดตั้งในลักษณะองค์การมหาชนมีชื่อว่า “สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา” (สมศ.) บทบาทของ สมศ. นั้นจะเป็นองค์กรที่จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้งในรอบ 5 ปีของสถานศึกษาทั่วประเทศและในทุกระดับ โดยสรุปการดำเนินการประกันคุณภาพภายนอกมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อตรวจสอบยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงานของสถานศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาตามกรอบแนวทางและวิธีการที่ สมศ. กำหนด

2. เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่สะท้อนให้เห็นจุดเด่นและจุดด้อยของสถานศึกษา เงื่อนไขของความสำเร็จ รวมไปถึงสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา

3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด

4. เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษามีการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

5. เพื่อรายงานผลการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาต่อหน่วยงานต้นสังกัดและสาธารณชน

3.3 การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

จากแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษาตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จะพบว่า การประกันคุณภาพเป็นกระบวนการทำงานที่เป็นระบบมีขั้นตอนในการดำเนินงานที่ชัดเจน ขณะเดียวกัน การประกันคุณภาพทั้งในภาคธุรกิจและภาคการศึกษา ต่างก็มีรูปแบบการดำเนินการและเกณฑ์มาตรฐานที่แตกต่างกันไปตามบริบทของงาน แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องยอมรับว่าทุกองค์กรมีเป้าหมายที่เหมือนกันในการที่จะดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อเป็นเครื่องรับประกันว่าผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะได้รับความพึงพอใจสูงสุด

สำหรับแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาสามารถนำไปปฏิบัติได้ สามารถสรุปรวมได้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพและการพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน ซึ่งต้องมีโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานทุกมาตรฐาน รวมถึงการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศที่เป็นปัจจุบัน กำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางให้ผู้ปกครองและบุคลากรในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

2. การตรวจสอบคุณภาพเป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งการดำเนินการในขั้นตอนนี้สถานศึกษาจะต้องใช้วิธีการที่หลากหลายต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และตรงตามสภาพจริง

3. การประเมินคุณภาพเป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาโดยนำผลการตรวจสอบ ทบทวนคุณภาพมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ หากผลการประเมินต่ำกว่าเกณฑ์หรือมาตรฐานที่ตั้งไว้จะต้องมีการปรับปรุงพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น หน่วยงานต้นสังกัดจะต้องดำเนินการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปี และรายงานผลให้สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดทราบ เพื่อเป็นการให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพ อันเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาต่อไป

การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป็นเครื่องมือเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ ในที่นี้จะได้นำเสนอแนวคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการศึกษาและประสิทธิผลของการจัดการศึกษา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา รายละเอียดดังนี้

1) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการศึกษาและประสิทธิผลของการจัดการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการสร้างหลักประกันว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งดำเนินการได้อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานตามที่กำหนด เพื่อให้เกิดความพึงพอใจและตอบสนอง

ความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholder) นักวิชาการหลายท่านได้นำเสนอปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ดังนี้

Deming (อ้างถึงใน วิฑูรย์ สิมะโชติ, 2541: 167-171) ได้เสนอแนวทางเพื่อการพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในองค์กรธุรกิจ โดยเสนอหลักการบริหารคุณภาพ 14 ข้อที่รู้จักกันดีว่า “เดมมิง 14 ข้อ” (Deming's Fourteen Points) ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะปัจจัยที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและประเด็นที่ถือว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาประกอบด้วยหลักการต่าง ๆ โดยสรุป ดังนี้

1. สร้างปณิธานในการปรับปรุงคุณภาพของสินค้าหรือบริการ

ผู้บริหารจะต้องมุ่งมั่นในการสร้างคุณภาพโดยมีการวางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาวอย่างชัดเจนมุ่งเน้นไปที่เป้าหมายหลักคือนวัตกรรม การวิจัยและพัฒนาการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและการบำรุงรักษาเชิงป้องกัน

2. ยอมรับปรัชญาใหม่ของการบริหาร

ผู้บริหารต้องยอมรับ “วัฒนธรรมแห่งคุณภาพ” เป็นปรัชญาในการดำเนินชีวิต โดยต้องทำให้คุณภาพเป็นส่วนหนึ่งของงานให้ได้ เพราะคุณภาพจะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในบุคลากรทุกคนเปลี่ยนจากการทำงานตามคำสั่งเป็นการดูแลรับผิดชอบในผลงานของตนเอง

3. ยุติการควบคุมคุณภาพโดยอาศัยเฉพาะการตรวจสอบ

การควบคุมคุณภาพต้องมุ่งที่การควบคุมกระบวนการดำเนินงานเป็นสำคัญไม่ใช่อาศัยการตรวจสอบหรือประเมินภายหลังจากการดำเนินการได้เสร็จสิ้นลง เพราะการตรวจสอบขั้นสุดท้ายไม่ใช่วิธีการที่ฉลาดในการป้องกันความผิดพลาดไม่ให้เกิดขึ้น

4. ปรับปรุงระบบการผลิตและระบบการให้บริการอย่างต่อเนื่อง

การสร้างเสริมคุณภาพให้เกิดขึ้นไม่ใช่งานที่ทำครั้งเดียวเสร็จเลย แต่เป็นงานที่ต้องทำการพัฒนาและปรับปรุงอย่างค่อยเป็นค่อยไป และต้องทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอโดยใช้วงจรเดมมิงเพื่อการปรับปรุงคุณภาพ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

5. ทำการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ

สถานศึกษาจะต้องจัดทำแผนการฝึกอบรมและส่งเสริมการศึกษาแก่บุคลากรทุกคนในเรื่องของคุณภาพและการบริหารจัดการคุณภาพโดยเฉพาะเรื่องของ “การควบคุมคุณภาพเชิงสถิติ” และ “เครื่องมือแห่งคุณภาพ” ประเภทต่าง ๆ การฝึกอบรมจะต้องดำเนินการอย่างสม่ำเสมอและทำซ้ำตามความจำเป็น

6. สร้างภาวะผู้นำ

การสร้างภาวะผู้นำอย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะการเป็นผู้นำตนเองถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งของการสร้างวัฒนธรรมแห่งคุณภาพให้เกิดขึ้นในองค์กร

7. กำจัดความกลัวให้หมดไป

ผู้บริหารจะต้องกำจัดโครงสร้างที่เป็นอุปสรรคที่ขวางกั้นการติดต่อประสานงานกันอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ให้หมดสิ้นไป เพื่อให้พนักงานที่อยู่ต่างหน่วยงานสามารถร่วมมือกันได้อย่างเต็มที่

8. กำหนดคำขวัญและเป้าหมาย คำขวัญและเป้าหมายอาจจะไม่มีความหมายเลยหากปราศจากแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน ดังนั้นการใช้คำขวัญและเป้าหมายเพื่อจูงใจผู้บริหารจะต้องมั่นใจว่าได้เสนอแนะวิธีปฏิบัติที่จะทำให้สามารถบรรลุคำขวัญหรือเป้าหมายนั้นๆ ด้วย

9. กำจัดสิ่งกีดขวางความภาคภูมิใจของพนักงาน

การมุ่งเน้นที่เป้าหมายมากกว่าการมุ่งเน้นที่คุณภาพจะทำให้ความภาคภูมิใจของบุคลากรในผลงานของตนเองลดน้อยลงเพราะไม่ได้มีส่วนร่วมในการปรับปรุงคุณภาพ การมีส่วนร่วมจะทำให้เกิดความภาคภูมิใจและความพอใจในงานมากขึ้น

10. จัดทำแผนการศึกษาและทำการศึกษอบรรยากาศอย่างสม่ำเสมอ

แผนการศึกษาและฝึกอบรมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะรองรับโครงการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพอย่างมีประสิทธิภาพเพราะการฝึกอบรมเป็นการพัฒนาบุคลากรและเป็นการลงทุนระยะยาวที่จะมีผลต่อความสำเร็จและความอยู่รอดของสถานศึกษา

11. ลงมือปฏิบัติเพื่อบรรลุผลสำเร็จของการเปลี่ยนแปลง

ผู้บริหารจะต้องจัดองค์กรและนำตนเองเข้าสู่กระบวนการเปลี่ยนแปลงเพื่อการปรับปรุงคุณภาพโดยการลงมือปฏิบัติด้วยการเป็นส่วนหนึ่งของทีมงานและเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้บริหารต้องยึดมั่นในคุณภาพและต้องมีความต่อเนื่องไม่ใช่มองผลสำเร็จในระยะสั้นแต่เพียงอย่างเดียว

หลักการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพข้างต้นเป็นเรื่องที่สถานศึกษาควรยึดถือปฏิบัติเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพหรือปรับปรุงบริการของตนเองให้สามารถตอบสนองความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้

Harris and Jon (2000: 37-39) ได้ศึกษาเปรียบเทียบโปรแกรมการปรับปรุงสถานศึกษาของประเทศอังกฤษและประเทศแคนาดาและได้สรุปองค์ประกอบของการปรับปรุงคุณภาพให้ประสบผลสำเร็จดังนี้

1. การสนับสนุนของหน่วยงานภายในและภายนอก หน่วยงานภายในได้แก่ครูและบุคลากรที่พร้อมจะทำงานร่วมกัน และสำหรับหน่วยงานภายนอกจะเข้ามามีบทบาทในการให้การสนับสนุนทรัพยากรและเงินทุนให้ความช่วยเหลือ และกระตุ้นการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

2. การมีจุดเน้นที่เป้าหมายการสอนและการเรียนรู้จะมีส่วนกระตุ้นและสนับสนุนให้เกิดการปรับปรุงสถานศึกษาในด้านการสอนและการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

3. ข้อตกลงในการพัฒนาครูและพัฒนาวิชาชีพ การพัฒนาครูเป็นหัวใจของการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสถานศึกษา โดยต้องมีการพัฒนาด้านทักษะความรู้และความเข้าใจใหม่ๆ มีการสนับสนุนให้ครูได้แสดงความเชี่ยวชาญในรูปแบบการสอนใหม่ ๆ และแบ่งปันความรู้ซึ่งกันและกัน

4. ภาวะผู้นำ ผู้นำต้องแสดงความรับผิดชอบต่อการปรับปรุงสถานศึกษาโดยการสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของครูและผลักดันให้ครูรับผิดชอบต่อการเปลี่ยนแปลง

5. การประเมินระหว่างและสิ้นสุดการทำงาน การประเมินเป็นวงจรสำคัญในการปรับปรุงสถานศึกษาเพราะเป็นวิถีทางที่จะได้ข้อมูลป้อนกลับ แต่ทั้งนี้ต้องเป็นการประเมินที่มีหลักฐานชัดเจนและโปร่งใส

ในส่วน Levine and Lezotte (อ้างถึงใน เก็จนก เอื้อวงศ์, 2547 : 54) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยนำเสนอเพิ่มเติมเกี่ยวกับวัฒนธรรมและบรรยากาศของสถานศึกษาไว้ว่า วัฒนธรรมและบรรยากาศของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาจะมีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เป็นระเบียบเอื้อต่อการพัฒนาวัฒนธรรมการทำงานที่มีการยอมรับของผู้ปฏิบัติงานที่จะร่วมดำเนินการตามพันธกิจที่เน้นผลสำเร็จการมุ่งเน้นการแก้ปัญหา และมีความสมานสามัคคี ความร่วมมือ

การเห็นพ้อง การสื่อสารของบุคลากรในองค์กรที่ถูกต้อง คล่องตัว นอกจากนั้นยังมีปัจจัยที่สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างเหมาะสม เพื่อนักเรียนจะได้ประโยชน์สูงสุดในการเรียนรู้ จัดหาวัสดุอุปกรณ์การสอนให้สมบูรณ์และเหมาะสม มีการพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล สำหรับเรื่องภาวะผู้นำ ถือว่าก็เป็นปัจจัยสำคัญโดยผู้นำควรสามารถคัดเลือกและแต่งตั้งบุคลากรอย่างเหมาะสม มีความเป็นอิสระไม่แบ่งพรรคแบ่งพวกสามารถกำกับติดตามกิจกรรมของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอด้วยตนเอง รู้จักใช้เวลา และพลังในการปรับปรุงสถานศึกษาให้การสนับสนุน และพัฒนาครูอาจารย์ จัดหาทรัพยากรให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน และที่สำคัญคือการเป็นผู้นำด้านวิชาการ ในส่วนปัจจัยภายนอกที่กล่าวถึง คือ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ข้อมูลข้างต้นแสดงว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการศึกษาและประสิทธิผลทางการศึกษา คือ 1) ปัจจัยในด้านการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ การกำหนดมาตรฐานและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ซึ่งส่งผลต่อการบริหารจัดการในสถานศึกษา 3) ปัจจัยในด้านการจัดโครงสร้างและการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่เอื้อต่อการพัฒนาและส่งเสริมการทำงานแบบมีส่วนร่วมของบุคลากร 4) ปัจจัยด้านการทำงานเป็นทีม การมีปฏิสัมพันธ์ในหมู่ครู ความเป็นอิสระในการทำงาน 5) ปัจจัยด้านครู ได้แก่ พฤติกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของ นักเรียน และการได้รับการพัฒนาและฝึกอบรมอย่างเหมาะสมและสม่ำเสมอ 6) ปัจจัยด้านวัฒนธรรมและบรรยากาศของสถานศึกษาที่ปลอดภัยเน้นการพัฒนาภาพรวมของสถานศึกษา 7) ปัจจัยในด้านการกำกับติดตามและการประเมินผลการดำเนินงาน โดยสร้างกลไกการประเมินและทบทวนคุณภาพทุกระยะ รวมทั้ง 8) ปัจจัยภายนอก คือ การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสถานศึกษาจากหน่วยงานภายนอก เช่น ผู้ปกครองชุมชน

สรุปได้ว่า การศึกษาไทยมีระบบประกันคุณภาพ ประกอบด้วย การประกันคุณภาพภายใน และการประกันคุณภาพภายนอก การประกันคุณภาพภายในเป็นการดำเนินงานของสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด ใช้แนวคิด PDCA มีการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง นำผลมาปรับปรุงคุณภาพเป็นวงจรคุณภาพภายใน สำหรับการประกันคุณภาพภายนอกเป็นบทบาทหน้าที่ของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และการประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) จัดให้มีคณะผู้ประเมินจากภายนอก ประเมินเพื่อยืนยันสภาพจริง รายงานผลการประเมินคุณภาพต่อหน่วยงานต้นสังกัดและสาธารณชน

3.4 แนวคิดการสร้างวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลัก (Objective and Key Results)

ในอดีตที่ผ่านมา นั้น ภาครัฐพยายามมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาคุณภาพในสถานศึกษา จึงได้มีการให้สถานศึกษาทำการประกันคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วย การประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม ปัญหาเกิดขึ้นกับระบบประกันคุณภาพของสถานศึกษา ได้แก่ 1) ระบบประกันคุณภาพไม่สะท้อนความแตกต่างของสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษาแต่ละแห่งอาจถูกวัดด้วยตัวชี้วัดที่ไม่ได้ตรงตามวัตถุประสงค์และสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา 2) ระบบประกันคุณภาพยังเน้นการตรวจสอบเอกสารมากกว่าการพัฒนาคุณภาพ 3) ระบบประกันคุณภาพภายในและภายนอกไม่สอดคล้องกัน มีนิยามแตกต่างกัน การประกันคุณภาพจึงกลายเป็นการบันทึกข้อมูลในเอกสารที่ให้ตรงกับคำนิยามของแต่ละหน่วยงานที่กำหนด ซึ่งไม่เป็นผลดีใด ๆ ต่อสถานศึกษา 4) ครูใช้เวลาจัดทำเอกสารและต้อนรับผู้ประเมิน ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอน และ 5) ผู้ประเมินขาดความรู้ความเข้าใจในบริบทของโรงเรียน ปัญหาดังกล่าวนำมาสู่การปรับเปลี่ยนระบบประกันคุณภาพ โดยใช้หลักการให้สถานศึกษาสามารถออกแบบระบบการประกันคุณภาพภายในที่เหมาะสมได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องเป็นภาระในการการสร้างหลักฐานต่าง ๆ และให้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกต้องมีความสอดคล้องกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

รวมถึงผลที่ได้จากการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพจากภายนอก จะต้องสามารถนำไปพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาได้ด้วย รายละเอียดตามกฎหมายกระทรวงการประกันคุณภาพ พ.ศ.2561

นอกจากนั้นต้องยอมรับว่าในโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านอย่างรวดเร็ว การบริหารองค์กรแบบเดิม อาจไม่สามารถทำให้องค์กรอยู่รอดได้ในระยะยาว จึงต้องมีการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงนี้ ทำให้ต้องมีการเรียนรู้เครื่องมือใหม่ที่จำนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จได้ เครื่องมือการบริหารองค์กรในปัจจุบันที่กำลังเป็นที่สนใจมาก ได้แก่แนวคิดเรื่อง Objective and Key Results หรือ OKRs รายละเอียดเป็นดังนี้

3.4.1 แนวคิดการสร้างวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลัก (Objectives and Key Results)

แนวคิดของการสร้างวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลัก หรือที่เรียกย่อๆ ว่า OKRs ไม่ใช่แนวคิดใหม่ แต่เป็นการต่อยอดมาจากแนวคิด MBOs โดยในแนวคิด MBOs นั้นจุดเน้นจะอยู่ที่การสร้างวัตถุประสงค์เป็นหลัก อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์หลายๆ ข้อนั้น อาจมีความคลุมเครือไม่ชัดเจน จึงทำให้ผู้ปฏิบัติงานเองไม่แน่ใจว่าวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้นั้นมีความหมายอย่างไร เช่น การตั้งวัตถุประสงค์ว่า “ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ” อาจจะทำให้เกิดความไม่แน่ใจว่า “ประสิทธิภาพ” วัดอย่างไร เพื่อตอบคำถามดังกล่าว

ตาราง 2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง MBOs และ OKRs

MBOs	OKRs
MBOs มีเฉพาะเรื่องวัตถุประสงค์เท่านั้น	OKRs มีทั้งเรื่องวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลัก
MBOs มักจะมีการประเมินผลรายปีเป็นหลัก	OKRs จะมีการประเมินรายไตรมาส
MBOs จะมีลักษณะที่แต่ละคนจะสนใจเฉพาะ วัตถุประสงค์ของตนเป็นหลัก	OKRs จะมีระบบที่มีการเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ มากกว่า
MBOs เป็นระบบที่เน้นการบริหารแบบบนล่าง	OKRs เป็นระบบแบ่งผสมคือทั้งบนล่างและล่างขึ้นบน
MBOs ใช้เชื่อมโยงกับผลตอบแทนของพนักงาน	OKRs ไม่มีการเชื่อมโยงกับผลตอบแทนโดยตรง
MBOs เป็นระบบที่มักจะทำให้คนไม่กล้าเสี่ยง	OKRs สนับสนุนให้คนที่ตั้งเป้าหมายได้ท้าทายมาก

จึงมีการนำเสนอแนวคิดการวัดวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยเรียกสิ่งนี้ว่า ผลลัพธ์หลัก กล่าวคือเป็นหลักฐานที่วัดผลได้ และพิสูจน์ได้ว่าวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้นั้นบรรลุผลตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ เช่น จากตัวอย่างเดิม คำว่า “ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ” ที่เป็นวัตถุประสงค์นั้น ผลลัพธ์หลักอาจจะ เป็น “ต้นทุนลดลง 10%” หรือ “ทำงานให้เสร็จภายใน 10 วัน หรือ “มีความผิดพลาดของการทำงานต่ำกว่า 10%” เป็นต้น

หากจะพิจารณาถึงความแตกต่างระหว่างระบบ MBOs กับระบบ OKRs แล้ว สามารถแบ่งออกได้เป็น 6 ประการดังต่อไปนี้

1. MBOs จะมีเฉพาะเรื่องวัตถุประสงค์เท่านั้น ในขณะที่ OKRs มีทั้งเรื่องวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลัก
2. MBOs มักจะมีการประเมินผลรายปีเป็นหลัก ในขณะที่ OKRs จะมีการประเมินรายไตรมาส
3. MBOs มักจะมีลักษณะที่แต่ละคนจะสนใจ เฉพาะวัตถุประสงค์ของตนเองเป็นหลัก ในขณะที่ OKRs จะเป็นระบบที่มีการเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ มากกว่า

4. MBOS เป็นระบบที่เน้นการบริหารแบบบนลงล่างเป็นหลัก ในขณะที่ OKRs จะเป็นระบบแบบผสม คือ ทั้งบนลงล่างและล่างขึ้นบน

5. MBOs มักจะใช้เชื่อมโยงกับผลตอบแทนของพนักงาน ในขณะที่ OKRs จะไม่ได้มีการเชื่อมโยงกับผลตอบแทนโดยตรง

6. MBOS เป็นระบบที่มีจะทำให้คนไม่กล้าเสี่ยง ในขณะที่ OKRs จะสนับสนุนให้คนที่ตั้งเป้าได้ทำหลายมากกว่า

จากการพัฒนาแนวคิด MBOS ตั้งแต่ปี 1954 โดย Peter Drucker ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น แนวคิด MBOS ได้รับการยอมรับและใช้กันอย่างแพร่หลาย มีหลายองค์กร ได้นำเอาแนวคิดนี้ไปใช้ รวมถึงบริษัท Intel ที่นำโดย Andy Grove ที่ได้นำเอาแนวคิดนี้ไปใช้เช่นกัน และ Andy Grove ก็เป็นบุคคลที่ได้รับการกล่าวถึงว่าได้นำเอาหลักการ ของผลลัพธ์หลัก มาใช้ใน Intel และกลายเป็นจุดเริ่มต้น ของแนวคิดที่เรียกว่า OKRs นั่นเอง

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าแนวคิด OKRs ได้ถูกนำไปใช้ ที่บริษัท Intel ตั้งแต่ช่วงปี 1980 แล้ว แต่ก็ยังไม่ได้แพร่หลายมากนัก จนกระทั่งผู้บริหารของ Intel คนหนึ่งคือ John Doerr ได้ลาออกจาก Intel เพื่อไปตั้งบริษัทที่จะนำเงินไปลงทุนใน Startup ต่าง ๆ โดย Startup แห่งหนึ่งที่ John Doerr ได้นำเงินไปลงทุนคือ Google และเมื่อ Google ได้ขยายใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ John Doerr จึงได้เสนอแนะให้ Google นำเอาระบบ OKRs ไปใช้ และทำให้ OKRs เป็นที่รู้จักมากขึ้นโดยบริษัท Startup ต่าง ๆ เช่น LinkedIn Spotify และอื่น ๆ ก็ได้นำเอาระบบนี้ไปใช้

สำหรับในประเทศไทยนั้น นอกจากบริษัท Startup ในไทยแล้ว ในระยะหลังนี้ยังมีองค์กรจำนวนมากทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนได้นำเอาแนวคิดนี้มาใช้กันอย่างแพร่หลาย เพราะเชื่อว่าแนวคิดนี้จะเป็นประโยชน์กับองค์กร OKRs เป็นรูปแบบการบริหารองค์กรโดยใช้ Goal Setting Theory มาเป็นพื้นฐานโดย Doerr (2018) ได้ นำเสนอถึงความสำคัญ 4 ประการของ OKRs ดังต่อไปนี้

1. เน้นเฉพาะเรื่องที่สำคัญ ระบบ OKRs จะมีการตั้งเป้าหมายจำนวนไม่มากนัก เนื่องจากการมีการตั้งเป้าหมายเป็นจำนวนมากจะทำให้ผู้ปฏิบัติงาน จะไม่สามารถทราบได้ว่างานใดเป็นงานที่สำคัญ และมีความจำเป็น และยิ่งหากมีทรัพยากรที่จำกัดแล้ว การที่มีเป้าหมายจำนวนมากจะทำให้มีการกระจายเอาทรัพยากรที่มีอยู่ไปทำอะไรหลายๆ อย่างพร้อมๆ กัน ซึ่งในที่สุดแล้วอาจจะไม่สามารถทำอะไรได้สำเร็จเป็นชิ้นเป็นอัน และเป็นการสิ้นเปลืองทรัพยากรไปโดยใช่เหตุ

2. ให้ความเชื่อมโยงและมีการทำงานเป็นทีม ระบบ OKRs จะเน้นในการตั้งเป้าหมายที่สอดคล้อง เชื่อมโยงกัน โดยเริ่มจากเป้าหมายสูงสุดขององค์กร ไล่ลงมาจนเป็นเป้าหมายของทีมงาน และเป้าหมายของพนักงานแต่ละคน เราเรียกสิ่งนี้ว่า Vertical Alignment หรือความสอดคล้องในแนวตั้ง อีกประการหนึ่งคือ เป้าหมายที่ตั้งไว้นั้นจะต้องสอดคล้องกันในระหว่างหน่วยงาน หรือที่เรียกว่า Horizontal Alignment ซึ่งต้องทำให้แน่ใจว่าเป้าหมายของหน่วยงานหนึ่งไม่ไปขัดแย้งกับเป้าหมายของอีกหน่วยงานหนึ่ง การออกแบบในรูปแบบนี้จะกระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นทีมได้มากขึ้น

3. มีผู้รับผิดชอบและติดตามได้ง่ายระบบ OKRs จะให้พนักงานได้ตั้งวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลัก และจะต้องคอยดูแลติดตามผลของ OKRs ของตัวเองตลอดเวลา ระบบนี้จะทำให้เกิดความก้าวหน้าในการทำงาน และจะเห็นผลลัพธ์ของการทำงานอย่างต่อเนื่อง

4. มีการตั้งเป้าหมายที่ท้าทาย ระบบ OKRs จะกระตุ้นให้พนักงานตั้งเป้าหมายที่ท้าทาย โดยไม่เอาเป้าหมายเหล่านั้นไปผูกติดกับผลตอบแทนพนักงาน จึงทำให้พนักงานไม่จำเป็นต้องกลัวว่าหากตั้งเป้าหมายไว้สูงแล้วจะทำให้เขาไม่ได้รับผลตอบแทนมากเท่าที่ควร

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงมีหลายองค์กรสนใจที่จะ นำเอา OKRs ไปใช้ประโยชน์ อย่างไรก็ตามยังมีข้อสงสัย ถึงความแตกต่างระหว่างระบบ OKRs กับระบบการวัดผล การปฏิบัติงานโดยใช้ตัววัดผล การปฏิบัติงานหลัก หรือที่เรียกว่า Key Performance Indicators (KPIs) ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งหากพิจารณาในภาพรวมแล้ว ทั้งสองระบบนี้เป็นระบบการวัดผลเหมือนกัน เพียงแต่ระบบ KPIs จะมุ่งเน้นการรวมศูนย์การตัดสินใจ (Centralization) เป็นหลัก ซึ่งแตกต่างจากระบบ OKRs ที่จะเน้นการกระจายศูนย์การตัดสินใจไปสู่พนักงาน (Decentralization) อย่างไรก็ตาม สามารถสรุปความแตกต่างของทั้งสอง ระบบได้ใน 5 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ในการสร้างตัววัดผลนั้น ระบบ KPIs ตัววัด มักจะมาจากองค์กร คือ ใช้ระบบบนลงล่างเป็นหลัก ในขณะที่ OKRs จะให้แต่ละคนสร้างตัววัดผลการทำงานของตนเองขึ้นมา ดังนั้นการใช้ OKRs จึงน่าจะทำให้สามารถมีตัววัดผลที่สอดคล้องกับงานที่ทำได้มากกว่า

2. ขั้นตอนการออกแบบตัววัดของ KPIs หาก ทำได้ไม่ดี ในบางกรณีอาจจะไม่สอดคล้องกับทิศทางขององค์กร แต่ในระบบ OKRS นั้น ในขั้นตอนการออกแบบ มีการกำหนดให้หัวหน้างานพิจารณาความสอดคล้องของ ผลลัพธ์หลักของผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่แล้ว จึงทำให้โอกาสได้การวัดผลที่สอดคล้องเชื่อมโยงสูงกว่า

3. ในการออกแบบระบบ KPIs มักจะมีการตอรองในเรื่องค่าเป้าหมายมากกว่า เนื่องจากส่วนใหญ่แล้ว ค่าเป้าหมายของตัววัดผลเหล่านี้จะถูกนำไปคิดคำนวณ และใช้ในการกำหนดผลตอบแทนของพนักงาน ซึ่งต่างจากระบบ OKRs ที่ให้พนักงานตั้งค่าเป้าหมายเอง และไม่นำไปเชื่อมโยงโดยตรงกับการกำหนดผลตอบแทนของพนักงาน จึงทำให้การตั้งเป้าหมายทำได้ท้าทายกว่า

4. ในระบบ KPIs นั้น พนักงานมักจะมุ่งเน้นเฉพาะสิ่งที่ถูกวัดและมักจะละเลยที่จะทำอะไรนอกเหนือไปจากที่กำหนดให้ทำ ต่างจาก OKRs ซึ่งกระตุ้นให้พนักงานได้คิดเองมากกว่า จึงมีโอกาที่จะเกิดนวัตกรรมได้สูงกว่า

5. ในระบบ KPIs ในหลาย ๆ ครั้ง อาจจะทำให้เกิดการทำงานในลักษณะของใครของมันสูง เนื่องจากแต่ละคน มี KPIs ของตัวเองที่ต้องทำให้บรรลุผล จึงอาจจะไม่ได้สนใจว่าสิ่งที่ทำนั้นส่งผลเสียให้กับหน่วยงานอื่นอย่างไร ต่างจากระบบ OKRs ที่มีการตรวจสอบความสอดคล้อง เชื่อมโยงกับ OKRs ในระดับบน (Vertical Alignment) และระหว่างหน่วยงาน (Horizontal Alignment) จึงทำให้ความร่วมมือกันในการทำงานมีสูงกว่า

ด้วยเหตุผลเหล่านี้เอง จึงทำให้องค์กรทั้งในภาครัฐ และภาคเอกชนมีความสนใจเป็นอย่างมาก ในการนำเอา ระบบ OKRs มาใช้

3.4.2 ขั้นตอนการออกแบบระบบ OKRs

ในการออกแบบระบบ OKRs นั้นจะประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การออกแบบวัตถุประสงค์และการออกแบบผลลัพธ์หลัก ในการออกแบบวัตถุประสงค์ ลักษณะของวัตถุประสงค์ที่ดีมีดังต่อไปนี้

1) จะต้องสอดคล้องกับกลยุทธ์หลักขององค์กรและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ระดับบน กล่าวคือ การออกแบบวัตถุประสงค์จะต้องเริ่มต้นจากวัตถุประสงค์ในระดับองค์กรก่อน และค่อย ๆ ถายลงมาในระดับหน่วยงาน ไปจนถึงระดับพนักงานต่อไป

2) วัตถุประสงค์ควรมีจำนวนไม่เกิน 3 - 5 ข้อ เท่านั้น เนื่องจาก OKRs มักจะถูกทำในช่วงเวลารายปี และรายไตรมาส (สำหรับระดับองค์กรจะมีทั้ง 2 ช่วง แต่ระดับล่างลงมามักจะนิยมทำเฉพาะ

รายไตรมาส) ดังนั้น จึงไม่ควรมัววัดประสงต์จำนวนมากจนเกินไป ซึ่งจะเป็น การกระจายทรัพยากรที่มีอยู่ อย่างจำกัดไปทำทุก ๆ เรื่อง พร้อม ๆ กัน อันจะทำให้ไม่สามารถทำให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้

3) วัดประสงต์จะมีลักษณะในเชิงคุณภาพ กล่าวคือ ยังไม่ต้องมีตัววัดที่ชัดเจน เช่น อาจจะบอกว่า จะเป็นองค์กรที่มุ่งเน้นการให้การศึกษาที่เป็นเลิศอย่างนี้ เป็นต้น

4) วัดประสงต์ที่ดีควรสร้างแรงบันดาลใจให้อยากที่จะทำ ไม่ใช่การเอางานประจำ ทัว ๆ ไปที่ไม่มีความสำคัญมากนักมาใส่เป็นวัดประสงต์เป็นจำนวนมาก ยกตัวอย่างเช่น จะพัฒนานักเรียนให้ เป็นคนที่มีความรู้เป็นเลิศ จะเป็นวัดประสงต์ที่ดีกว่า เขียนแค่จะสอนหนังสือ เป็นต้น

3.4.3 การออกแบบผลลัพธ์หลัก

ตามที่ได้กล่าวถึงในขั้นตอนผลลัพธ์หลัก จะเป็นการวัดว่า เมื่อไรเราถึงบรรลุวัดประสงต์ ที่ตั้งไว้ โดยผลลัพธ์หลักที่ดีจะมีลักษณะดังต่อไปนี้

1) มีความชัดเจน วัดผลได้ ไม่มีความคลุมเครือ
2) มีจำนวนไม่มากนัก โดยทั่วไปจะมีไม่เกิน 5 ผลลัพธ์หลัก ต่อวัดประสงต์ 1 ข้อ
ผลลัพธ์หลัก อาจจะวัดที่ผลลัพธ์ที่ต้องการเลย เช่น คะแนน O-NET เฉลี่ยของโรงเรียนดีขึ้น 10% หรือจะวัด เป็นลักษณะของโครงการก็ได้ เช่น จะดำเนินการ โครงการเพิ่มความรู้ทางด้าน STEM ให้กับนักเรียนให้ได้ครบ 100% ในเทอมนี้ อย่างนี้เป็นต้น โดยปกติแล้ว หากเริ่มเป็นลักษณะของโครงการแล้ว ในระยะเวลาถัดไป ก็มักจะต้องออกแบบให้เป็นผลลัพธ์ที่ต้องการ

3) ควรหลีกเลี่ยงการตั้งกิจกรรมทัว ๆ ไปให้ เป็นผลลัพธ์หลัก เพราะกิจกรรมเป็น การกระทำ แต่ไม่ได้เป็นผลลัพธ์ด้วยตัวของมันเอง หลีกเลี่ยงการใช้คำว่า “วิเคราะห์” “เข้าร่วม” “ช่วยเหลือ” เพราะคำเหล่านี้บ่งบอกว่า เป็นกิจกรรม แต่ไม่ได้บ่งบอกถึงผลลัพธ์ ให้ถามต่อว่าวิเคราะห์ไปเพื่ออะไร เข้าร่วม ไปทำไม หรือช่วยเหลือเพื่อผลลัพธ์ใด เป็นต้น

4) ผลลัพธ์หลักจะต้องวัดผลได้ง่าย มีความชัดเจนด้วยตัวของมันเอง ดังนั้น หาก เราเขียนผลลัพธ์ว่า ประสิทธิภาพของคุณครูต้องได้ 100% ต้องให้แน่ใจว่าจะวัด “ประสิทธิภาพ” ได้อย่างไร ใช้วิธีไหนแล้ว 100% จะถูกคำนวณมาได้อย่างไร เป็นต้น

5) ในการเขียนผลลัพธ์หลักนั้น จะต้องมีการ ออกแบบค่าเป้าหมายด้วย และค่า เป้าหมายนั้นจะต้องมีความท้าทายแต่เป็นไปได้ เช่น สมมุติว่าผลลัพธ์หลัก คือ % ของการอ่านออกเขียนได้ของ นักเรียนการตั้งเป้าหมายเพียงแค่ว่า จะมีนักเรียนอ่านออกเขียนได้เพียง 10% ของนักเรียนทั้งหมด แบบนี้ถือว่าเป็นค่าเป้าหมายที่ไม่ท้าทาย (ในกรณีของโรงเรียนทัว ๆ ไปอันนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละโรงเรียน) อย่างไรก็ตามในส่วนนี้หลายคนอาจจะกังวลใจว่า หากตั้งเป้าหมายไว้สูงมาก ๆ แล้ว ทำไม่ได้จะโดนลงโทษหรือไม่ คำตอบคือ ระบบ OKRs จะไม่นำเอาค่าเป้าหมายนั้นมาวัดว่าถึงหรือไม่ หากไม่ถึงจะลงโทษ ซึ่งจะได้กล่าวใน รายละเอียดในเรื่องนี้ต่อไป

6) ในการใช้ OKRs ที่ Google นั้น Google จะปรับคะแนนของผลลัพธ์หลักแต่ละ ตัว ให้อยู่ในช่วงคะแนน 0 - 1 โดย 0 แปลว่าไม่ได้ผลลัพท์นั้นเลย และ 1 แปลว่าได้ผลลัพท์อย่างดีที่สุด อย่างไรก็ตาม Google ได้ให้ข้อคิดว่าแต่ละคนควรจะได้คะแนนเพียงแค่ว่า 0.6 - 0.7 เท่านั้น เพราะหากได้ 1 เต็มตลอด อาจจะสะท้อนว่า การตั้งเป้าหมายนั้นอาจจะไม่ท้าทายเพียงพอก็เป็นไปได้

เมื่อออกแบบ OKRs แล้ว ควรจะต้องทำการทดสอบอีกครั้งเพื่อให้แน่ใจว่า OKRs ที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสม โดยมีรายการที่ควรทดสอบดังต่อไปนี้

1) OKRs ที่ตั้งขึ้นมามีความท้าทาย คือไม่ง่ายจนเกินไป แต่ใน ขณะเดียวกันก็ต้องไม่ยากจนกระทั่งเป็นไปได้

- 2) ผลลัพธ์หลักจะต้องวัดผลได้ชัดเจน
- 3) OKRs ที่ตั้งขึ้นมาควรมีความสอดคล้องกับ OKRs ในระดับบน (Vertical Alignment) และ OKRs ในระหว่างหน่วยงาน (Horizontal Alignment)
- 4) OKRs ไม่ใช่กิจกรรมที่ต้องดำเนินการ แต่เป็นการตั้งวัตถุประสงค์พร้อมทั้งผลลัพธ์หลักที่วัดผลได้ชัดเจน

สำหรับขั้นตอนการนำเอา OKRs ไปใช้นั้น เพื่อลดความซ้ำซ้อนจะนำเสนอเฉพาะในส่วนข้อเสนอแนะการใช้ในสถานศึกษาในบทหลังจากตัวอย่างของการออกแบบ OKRs ของสถานศึกษาต่อไป

4. การกำกับติดตามการปฏิบัติงาน

4.1 ความหมาย

การกำกับ ติดตาม เป็นระบบย่อยที่สำคัญของกระบวนการวางแผนและการบริหาร ซึ่งหากขาดระบบย่อยส่วนนี้แล้วยากที่การดำเนินงานจะบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2541 : 18) ได้ให้ความหมายว่า การติดตาม หมายถึง การกำกับ ควบคุม ตรวจสอบในด้านปัจจัยกิจกรรมและผลที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินโครงการและเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง การติดตามผลมีวัตถุประสงค์เพื่อหาข้อบกพร่อง ปัญหา อุปสรรคของการดำเนินโครงการที่เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อจะได้แก้ปัญหาหรืออุปสรรคได้ทันทั่วถึง

สรุปแล้วการกำกับติดตามผลเป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างการปฏิบัติงานตามแผนงานหรือโครงการในด้านปัจจัย กิจกรรม และผลที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินโครงการ และเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องที่จะหาข้อบกพร่อง ปัญหา อุปสรรคของการดำเนินงานเพื่อนำมาพิจารณาแก้ไขให้ทันทั่วถึง

4.2 ความสำคัญของการกำกับติดตาม

การบริหารที่ประสบความสำเร็จนั้นส่วนหนึ่งเนื่องมาจากความสามารถของผู้บริหารในการนำเทคนิคและกระบวนการบริหารมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพให้สำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและช่วยให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจในการดำเนินงานที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโครงการให้มีความถูกต้องเหมาะสม จึงนับได้ว่าการกำกับติดตามมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบการวางแผนและการบริหารงาน อุทัย บุญประเสริฐ (2536 : 25) ได้กล่าวว่าการกำกับ ควบคุม ติดตามและประเมินผลมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่ช่วยให้ผู้บริหารโครงการต่าง ๆ ทราบว่าโครงการเหล่านั้นบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการมากน้อยเพียงใด โครงการต่าง ๆ ดำเนินงานประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ ผลการติดตามควบคุมกำกับและประเมินผลจะให้ข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จ ข้อดี จุดอ่อนและแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาเหล่านั้นช่วยให้การบริหารแผนงานและโครงการมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

4.3 ประโยชน์ของการกำกับติดตาม

ในปัจจุบันยอมรับกันแล้วว่า แผน คือ เครื่องมือในการบริหารงานของผู้บริหาร เมื่อมีการวางแผนไว้ดีแล้ว การนำแผนไปใช้หรือการบริหารเป็นสิ่งที่ผู้บริหารจะต้องเอาใจใส่ในการกำกับ ติดตามผล มิเช่นนั้นจะไม่ทราบผลการดำเนินงานที่ชัดเจนเที่ยงตรงและทันเวลา ข้อมูลที่จะใช้ในการนำมาวางแผนใหม่จะไม่ชัดเจน ทำให้การแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาไม่ตรงจุด การจัดลำดับความสำคัญก็จะสลับที่กัน การดำเนินงานตามแผนจึงเกิดปัญหาอุปสรรคนานาประการ ไม่สามารถแก้ไขปรับปรุงได้อย่างทันทั่วถึง ผลการดำเนินงานจึงไม่บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างสมบูรณ์ สาเหตุดังกล่าวมาทั้งหมดนี้เกิดจากการขาดการกำกับติดตามที่มีระบบและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการกำกับติดตามจึงมีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างน้อย 4 ประการ ดังนี้ คือ

- 1) ทำให้ทราบปัญหาและความต้องการที่แท้จริง สามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

และการพัฒนาได้อย่างถูกต้อง ตามความเป็นจริง

2) ช่วยให้การวางแผนทำได้ตรงจุด สามารถแก้ปัญหาได้ถูกเป้าหมายและพัฒนาได้ตามนโยบาย

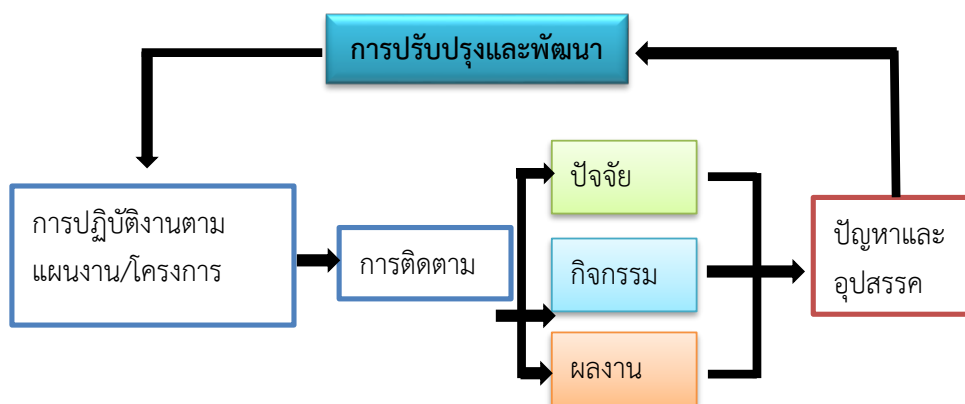
3) ทำให้การดำเนินงานตามแผนเป็นไปโดยราบรื่น สามารถปรับปรุงแก้ไขปัญหาอุปสรรคได้ทันทั่วทั้งที่ทำให้การปรับแผนเป็นไปอย่างเหมาะสม

4) ทำให้ทราบผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการได้อย่างชัดเจน สามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจได้อย่างถูกต้องว่าโครงการใดสมควรปรับปรุงแก้ไขแล้ว ดำเนินการต่อไป อะไรที่สมควรระงับหรือยุติเพราะได้ผลไม่คุ้มค่า อันจะเป็นข้อมูลนำไปสู่การตัดสินใจ

4.4 ขอบข่ายของการกำกับติดตาม

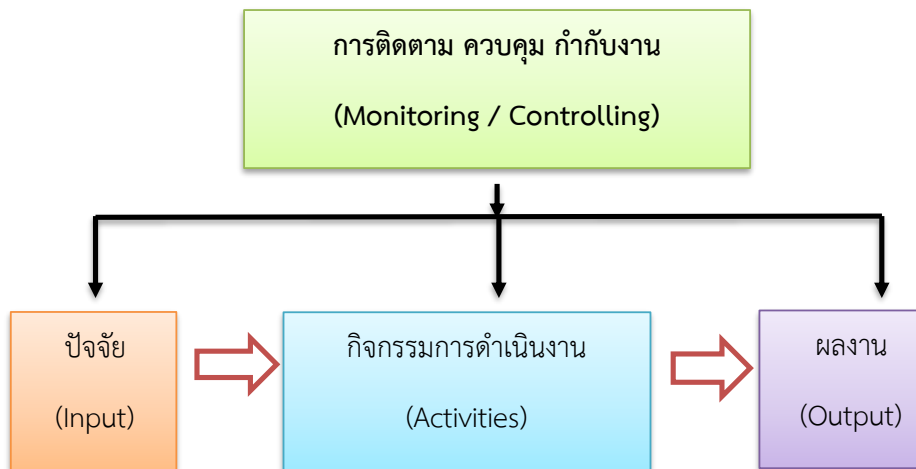
การติดตามผลเป็นมาตรการที่จะกำกับ และสนับสนุนให้การปฏิบัติงานตามแผนหรืองาน/โครงการมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และทันตามเวลาที่กำหนด ขอบข่ายในการติดตามจะต้องติดตามทั้งปัจจัย กิจกรรมดำเนินงาน หรือกระบวนการ และผลจากการดำเนินงาน

การติดตามด้านปัจจัย จะเป็นการตรวจสอบว่างาน/โครงการนั้นๆ ได้รับปัจจัยหรือทรัพยากรทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพภายในเวลาที่กำหนดไว้หรือไม่ ส่วนการติดตามด้านกิจกรรมดำเนินงานหรือกระบวนการก็มุ่งตรวจสอบว่า ได้ปฏิบัติตามแผนหรือตามปฏิทินการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้หรือไม่ และการติดตามด้านผลการดำเนินงานก็จะเป็นการตรวจสอบว่า ได้ผลงานตรงตามแผนหรือไม่ ข้อมูลที่ได้จากการติดตามผลจะนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนางาน/โครงการในการแก้ไข ปัญหาอุปสรรคให้ลุล่วงไปด้วยดี ดังภาพประกอบดังนี้

ภาพที่ 4 ขอบข่ายการติดตามผลงาน/โครงการ

การกำกับติดตามผลจำเป็นต้องดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ โดยผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาของหน่วยปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลป้อนกลับให้ตนเอง เพื่อให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ แก้ไขและอำนวยความสะดวกให้การปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการของหน่วยงานซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานตามแผน บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ การกำกับติดตาม มีจุดเน้นสำคัญอยู่ที่ปัจจัย (Input) กิจกรรมการดำเนินงานหรือกระบวนการ (Activities / Process) และผลงานหรือผลผลิต (Output / Product) ว่าแต่ละด้านจะเป็นอย่างไร มีความสัมพันธ์กันอย่างไร สำหรับความเชื่อมโยงสัมพันธ์เสนอในแผนภาพ ดังนี้

ภาพที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างการติดตามผลกับระบบงาน

จากภาพที่ 4 แสดงให้เห็นว่าการกำกับ ติดตาม ควบคุม กำกับจะมีจุดเน้นสำคัญอยู่ที่ปัจจัย กิจกรรม และผลงานหรือผลผลิตว่าแต่ละด้านเป็นอย่างไร ได้มีการดำเนินงานตามที่กำหนดไว้หรือไม่ ถ้าไม่มีการดำเนินงานตามที่กำหนดไว้ผลของการปฏิบัติงานเป็นอย่างไร แตกต่างจากที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด ทั้งในด้านปริมาณคุณภาพ เวลา และลักษณะเฉพาะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ไม่อาจปฏิบัติตามที่ได้วางแผนไว้

สรุปได้ว่า เมื่อมีการตรวจประกันคุณภาพการศึกษาแล้วต้องนำผลไปใช้เพื่อกำกับติดตามให้สถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัดดำเนินการพัฒนาส่วนที่ยังไม่มีคุณภาพ อาจเป็นปัจจัย บุคลากร กระบวนการ และปัญหาอุปสรรคอื่น

5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารความร่วมมือทางการศึกษา

ความสัมพันธ์แบบร่วมมือรวมพลังช่วยให้องค์กรภาคธุรกิจประสบความสำเร็จแบบ Win-Win และมี ผลการปฏิบัติงานที่โดดเด่นซึ่งทำให้องค์กรได้รับผลประโยชน์ นำไปสู่การสร้างสรค์นวัตกรรม และมีความก้าวหน้าเป็นอย่างมาก ทั้งนี้การวิจัยเกี่ยวกับความร่วมมือรวมพลังเกิดขึ้นกว่ายี่สิบปีที่ผ่านมาหรือช่วงต้นปี 1990 โดยนักสังคมวิทยา นักจิตวิทยา นักเศรษฐศาสตร์ และนักรัฐศาสตร์ ได้ให้ความเห็นตรงกันว่าความร่วมมือรวมพลังเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนและนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ดี ซึ่งเครื่องมือแห่งความสำเร็จของความร่วมมือรวมพลังก็คือการเจรจาเพื่อสร้างความสัมพันธ์ร่วมกันบนบรรทัดฐานหรือหลักการทางสังคม ทั้งนี้สำหรับแวดวงธุรกิจความร่วมมือรวมพลังนั้นคือจุดแข็งที่ทำให้ผลการปฏิบัติงานขององค์กรโดดเด่นกว่าองค์กรอื่น ๆ (Frydinger et al., 2013)

Ostrom (1990) ได้ทำการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมและค้นพบว่าความร่วมมือรวมพลังนำมาสู่ความยั่งยืน โดยความร่วมมือรวมพลังเป็นหัวใจสำคัญของบรรทัดฐานทางสังคมบนพื้นฐานของความจงรักภักดี และความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ทั้งนี้ปัจจัยแห่งความสำเร็จของความร่วมมือรวมพลังประกอบด้วย 1) กลไก การบริหารแบบประชาธิปไตย (Democratic Governance Mechanism) การประชุมอย่างสม่ำเสมอเพื่อ ปรับปรุงการดำเนินงานและกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการบริหารจัดการทรัพยากร 2) การประชุมฝ่ายบริหาร (Governance Meeting) การประชุมเพื่อกำกับติดตามการดำเนินงานเชิงรุก และ 3) การลงมติโทษร่วมกัน (Graduated Sanction) การเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนร่วมกันกำหนดโทษสำหรับคนที่ฝ่าฝืนหรือละเมิด กฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดย Putman et al. (1991) จากมหาวิทยาลัยฮาร์เวิร์ดได้

ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางสังคมพบว่าหากมีการปกครองด้วยระบบทุนสังคมแบบร่วมมือรวมพลัง (Collaborative Social Capital) จะส่งผลให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ดี ซึ่งวัฒนธรรมความร่วมมือรวมพลังอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและความไว้วางใจต่อกัน ซึ่ง Black et al. (2002) ได้กล่าวไว้ว่า ความไว้วางใจ การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และความร่วมมือรวมพลังเป็นองค์ประกอบสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งความไว้วางใจระหว่างบุคคลและองค์กรนั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เกิดการประสานงานร่วมกัน รวมทั้งนำไปสู่การทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ การทำงานร่วมกันจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลองค์ความรู้ต่าง ๆ ระหว่างกันและนำไปสู่การปฏิบัติงานอย่างร่วมมือรวมพลังอีกด้วย ซึ่งเป็นวัฒนธรรมการทำงานที่ดี

ทั้งนี้ จากการสังเคราะห์แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับทฤษฎีความร่วมมือรวมพลังของนักสังคมวิทยาที่มีชื่อเสียงสามารถสรุปหลักการสร้างบรรทัดฐานของชุมชนตามแนวคิดเชิงทฤษฎีความร่วมมือรวมพลังไว้ 6 หลักการ มีรายละเอียดดังนี้ (Frydinger et al., 2013)

1. ความจงรักภักดี (Loyalty) กล่าวถึงผลประโยชน์ของประชาชนไว้ว่าจะต้องมาจากค่านิยมแห่งความเสมอภาคของคนในชุมชน โดยสมาชิกทุกคนจะต้องปฏิบัติร่วมกัน มีการกระจายและยอมรับความเสี่ยงร่วมกัน ตลอดจนมีการกระจายเงินงบประมาณโดยมุ่งเน้นความโปร่งใสในการดำเนินงาน (Transparency)

2. ความเป็นธรรม (Equity) กล่าวถึงผลประโยชน์ของประชาชนไว้ว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องกระจายผลประโยชน์ตามสัดส่วนของประชากรโดยคำนึงถึงต้นทุนต่อหัวต่อคน

3. ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (Reciprocity) คือ การเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทซึ่งกันและกัน โดยสนับสนุนความร่วมมือรวมพลังของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอันเป็นบรรทัดฐานทางสังคมที่มีความเป็นสากล โดยมุ่งเน้นให้สมาชิกของสังคมร่วมกันสร้างชุมชนอย่างแท้จริง

4. ความเป็นอิสระ (Autonomy) คือ ความร่วมมือรวมพลังที่ไม่ใช้อำนาจเพื่อให้ได้ผลประโยชน์แต่เป็นการใช้ความร่วมมือรวมพลังของสมาชิกทุกคนอย่างเสมอภาคอันเป็นบรรทัดฐานสูงสุดของสังคมที่จะทำให้เกิดการรวมกลุ่มกันอย่างแน่นแฟ้นผ่านการใช้อำนาจอย่างไม่เป็นทางการ อันหมายถึงความร่วมมือรวมพลังและ การใช้โครงสร้างการบริหารแบบแนวราบมากกว่าแนวดิ่ง ซึ่งส่งผลดีต่อความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอีกด้วย

5. ความซื่อสัตย์สุจริต (Honesty) คือ การให้สมาชิกทุกคนสามารถพูด สะท้อนความเป็นจริงเกี่ยวกับโลกและความต้องการจำเป็นในอนาคตโดยตระหนักถึงสังคมโดยรวม

6. ความไม่แตกแยก (Integrity) คือ หลักการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งของสมาชิกในสังคม การที่สมาชิกในสังคมมีหลักการร่วมกัน ไม่แตกแยกกัน จะทำให้สมาชิกทุกคนสามารถเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ๆ ที่กำลังจะเกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้หากสังคมมีความแตกแยกของสมาชิกเกิดขึ้น ก็จะไม่ทำให้เกิดสังคมที่แท้จริง

จะเห็นได้ว่าหลักการการสร้างบรรทัดฐานทางสังคมภายใต้แนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับความร่วมมือรวมพลังสามารถจำแนกรูปแบบบรรทัดฐานออกเป็นสองกลุ่ม ได้แก่ 1) บรรทัดฐานที่สามารถจับต้องได้ หมายถึง ความจงรักภักดีและความเป็นธรรม และ 2) บรรทัดฐานที่ไม่สามารถจับต้องได้ หมายถึง ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (Reciprocity) ความเป็นอิสระ (Autonomy) และความซื่อสัตย์สุจริต (Honesty) ซึ่งบรรทัดฐานที่ไม่สามารถจับต้องได้สะท้อนถึงรูปแบบของความเป็นหุ้นส่วนของสังคม (Partnership) นอกจากนี้ Frydinger et al. (2013) ได้กล่าวถึงกระบวนการในการสร้างความสัมพันธ์แบบร่วมมือรวมพลังไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อม (Getting Ready) เป็นองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญสามประการสำหรับความร่วมมือรวมพลังที่ประสบความสำเร็จก็คือความไว้วางใจซึ่งกันและกัน (Trust) ความโปร่งใส (Transparency) และความเข้ากันได้ (Compatibility) โดยทุกภาคส่วนจะต้องตระหนักถึงการเสริมสร้างกระบวนการคิดที่คำนึงถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับสังคม/ชุมชนของเราเพื่อให้เกิดความพยายามที่จะสร้างความสัมพันธ์แบบร่วมมือรวมพลัง

2. การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Shared Vision for The Partnership) ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะต้องหาหรือและสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน โดยแต่ละภาคส่วนแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์ของตนเองเพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ใหม่ ทั้งนี้วิสัยทัศน์ร่วมจะนำมาซึ่งการเปลี่ยนผ่านขององค์กรแบบค่อยเป็นค่อยไป อันเกิดจากความสัมพันธ์ของทุกภาคส่วน

3. การกำหนดหลักการดำเนินงานสำหรับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (Guiding Principles for Partnership) เป็นการกำหนดหลักการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดพฤติกรรมความร่วมมือรวมพลัง ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในเชิงบวกที่ความรับผิดชอบ ดังที่ได้กล่าวไว้ในหลักการการสร้างบรรทัดฐานทั้งหกประการข้างต้น ทั้งนี้หากไม่มีการกำหนดหลักการดำเนินงานจะทำให้เกิดพฤติกรรมการแข่งขัน ซึ่งจะไม่ก่อให้เกิดความร่วมมือรวมพลังอย่างแน่นอน

4. การสร้างความเป็นเรา (Negotiate as WE) ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะต้องตระหนักถึงกลยุทธ์และวิธีการต่าง ๆ อย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยล้มเลิกทัศนคติในการทำงานแบบเดิม ๆ ที่มุ่งเน้นกลยุทธ์ที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จเฉพาะตนเอง แต่เป็นกระบวนการคิดเชิงกลยุทธ์ที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถดำเนินการได้ด้วยการสร้างค่านิยมของความร่วมมือรวมพลัง

5. การดำรงอยู่ด้วยความเป็นเรา (Living as WE) เป็นการที่สมาชิกทุกคนดำรงอยู่ด้วยความตระหนักถึงวิสัยทัศน์ร่วมกันและมีหลักการเดียวกัน โดยความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเป็นแบบพลวัตร มีการดำเนินงานและตรวจสอบ เพื่อรักษาระดับความร่วมมือรวมพลังอย่างสม่ำเสมอ

นอกจากนี้นักวิชาการได้กล่าวถึงการบริหารที่ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือทางการศึกษา ซึ่งสาระสำคัญของการบริหารความร่วมมือทางการศึกษา 3 ลักษณะ ได้แก่ การบริหารจัดการแบบ หุ่นส่วน การบริหารจัดการแบบเครือข่ายความร่วมมือ และการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน รายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 การบริหารจัดการแบบหุ่นส่วน

พิณสุตา สิริรังศรี (2556) ได้กล่าวถึงการบริหารจัดการแบบหุ่นส่วนไว้ว่าเป็นการบริหารจัดการแบบความร่วมมือระหว่างรัฐกับภาคส่วนอื่นที่มีความเห็นร่วมกันในการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ หรือสถานศึกษาที่ห่างไกลตั้งอยู่ในแหล่งทุรกันดาร ซึ่งจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือเป็นหุ่นส่วนจากหลายฝ่าย เช่น รัฐกับรัฐ รัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐกับองค์กรเอกชน รัฐกับองค์กรการกุศล รัฐกับสมาคม มูลนิธิ หรือสถาบันสังคมอื่น โดยมีแนวคิดสำคัญของการบริหารจัดการแบบหุ่นส่วน 2 ประการ คือ 1) การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ควรเป็นการจัดการศึกษาที่เป็นความร่วมมือกันของผู้ที่เห็นความสำคัญของการศึกษา รัฐมิใช่ผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาเพียงฝ่ายเดียว แต่ภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องหรือองค์กรที่ให้ความสำคัญกับการศึกษา เพื่อเด็กและเยาวชนควรเข้ามารับผิดชอบร่วมกับรัฐในลักษณะของหุ่นส่วนที่เป็นทั้งการร่วมลงทุนและร่วมดำเนินการ และ 2) การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าอย่างรู้เท่าทัน ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่ดี สามารถดำรงตนอยู่ในชุมชนและสังคม ทั้งในบริบทไทยและบริบทสากล ได้อย่างมีความสุข มีความรักเพื่อนมนุษย์ ท้องถิ่น ความเป็นไทย และประเทศชาติ มีสุขภาพะทั้งด้านกาย

จิตใจ สังคม และสติปัญญา เป็นพลเมืองไทยและพลโลกที่ดี

หลักการสำคัญของการบริหารจัดการแบบหุ้นส่วนนั้นยึดหลักความร่วมมือกันเป็นหุ้นส่วนระหว่างรัฐกับภาคส่วนอื่นในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ในรูปของความรับผิดชอบร่วมกัน โดยการร่วมทุนและหรือร่วมดำเนินการทั้งด้านวิชาการ อาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ ครูและบุคลากร และงบประมาณ ในสถานศึกษาที่ขาดความพร้อม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการศึกษา ขณะที่สถานศึกษา ยังคงเป็นของรัฐและการบริหารจัดการแบบหุ้นส่วน เหมาะกับสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก โดยมีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

1. ออกระเบียบหรือแนวทางให้ภาคส่วนอื่นเข้ามาเป็นหุ้นส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาร่วมกันกับรัฐโดยไม่หวังผลกำไร
2. องค์กรหุ้นส่วนที่มีวัตถุประสงค์ชัดเจนในการจัดหรือสนับสนุนการจัดการศึกษา แสดงความจำนงค์ที่จะร่วมกับภาครัฐ เพื่อจัดการศึกษาตามระเบียบ แนวทาง เงื่อนไข และหลักเกณฑ์ที่กำหนด
3. คัดเลือกสถานศึกษาที่ขาดความพร้อมหรือต้องได้รับความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ งบประมาณ ครูและบุคลากร และโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษา ทั้งที่อยู่ในเมืองและชนบท เพื่อเข้าเป็นสถานศึกษาที่จะบริหารจัดการแบบหุ้นส่วน
4. สถานศึกษาบริหารจัดการศึกษาภายใต้คณะกรรมการร่วมระหว่างรัฐและองค์กรหุ้นส่วน ให้เป็นไปตามระเบียบ แนวทาง หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขที่กำหนดและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ นโยบายด้านการศึกษาระดับพื้นฐาน และระเบียบที่เกี่ยวข้อง
5. สถานศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการกับสถานศึกษาเครือข่ายอื่น ๆ ในพื้นที่

6. ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาาร่วมกัน ต่อไป ข้อดีของการบริหารจัดการแบบหุ้นส่วน กล่าวคือ จะส่งผลให้เกิดการผนึกกำลังร่วมกันระหว่างรัฐกับภาคส่วนอื่น ซึ่งการที่ภาคส่วนอื่นเข้ามาร่วมรับผิดชอบการจัดการศึกษานั้น เป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐ อีกทั้งสถานศึกษาจะได้รับการดูแลช่วยเหลือ ให้มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ปัญหาทางการบริหารจัดการได้รับการแก้ไขร่วมกัน ในขณะที่การบริหารจัดการลักษณะดังกล่าว หากจัดระบบความร่วมมือไม่ชัดเจน เพียงพอ อาจก่อให้เกิดความสับสนและล่าช้าในการดำเนินงาน เพราะต้องรอความเห็นร่วมในการบริหารจัดการ และกฎเกณฑ์ของราชการอาจเป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการในรูปแบบหุ้นส่วนที่ต้องการความคล่องตัว

ทั้งนี้เงื่อนไขของการบริหารจัดการแบบหุ้นส่วนนั้น กระทรวงศึกษาธิการควรออกระเบียบและแนวทาง ที่ชัดเจนในการบริหารจัดการแบบหุ้นส่วน กำหนดองค์ประกอบและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาที่อาจแตกต่างไปจากสถานศึกษาทั่วไป กำหนดภารกิจของรัฐและหุ้นส่วน ระบบการบริหารงาน บุคคล งบประมาณ การติดตามประเมินผล ในขณะเดียวกันหน่วยงานหุ้นส่วนและกรรมการสถานศึกษาจะต้องมีความเข้มแข็ง มีความรู้ความสามารถและมีความรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งด้วยการทำความเข้าใจและให้ความรู้แก่กรรมการสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และมีการรายงานผลการดำเนินงานต่อสาธารณะและเครือข่าย เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาการดำเนินงานของสถานศึกษา

5.2 การบริหารจัดการแบบเครือข่ายความร่วมมือ

พินสุดา สิริธรรังศรี (2556) ได้กล่าวถึงการบริหารจัดการแบบเครือข่ายความร่วมมือไว้ว่าเป็นการบริหารจัดการแบบเชื่อมโยง พึ่งพาอาศัยกันและกัน ในลักษณะของพันธมิตร มีความสัมพันธ์แนบรากับ

เครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยกันที่มีสภาพปัญหาและความต้องการ วัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม คล้ายคลึงกัน โดยอาจมีสถานศึกษาใกล้เคียงกันหรือห่างไกลรวมกลุ่มกันบริหารจัดการกันทางวิชาการ งบประมาณ และบุคลากรร่วมกัน และมีโรงเรียนแกนนำทางวิชาการภายในกลุ่มเป็นหน่วยประสาน การดำเนินงาน

โดยแนวคิดของการบริหารจัดการแบบเครือข่ายความร่วมมือ คือ 1) การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพควรเป็นการศึกษาที่เกิดจากความร่วมมือกันของสถานศึกษาที่มีสภาพปัญหาและความต้องการ วัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม คล้ายคลึงกัน และสามารถช่วยเหลือและพึ่งพากันและกันได้ในลักษณะของ พันธมิตร เพื่อเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน 2) การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาครอบครัว ชุมชน สังคมและ ประเทศชาติ ให้เจริญก้าวหน้าอย่างรู้เท่าทันโลกทันเหตุการณ์ ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ดี สามารถดำรงตนอยู่ในชุมชนและสังคมไทยและสังคมโลกได้อย่างมีความสุข มีความรักเพื่อนมนุษย์ ท้องถิ่น ความเป็นไทย และประเทศชาติ มีสุขภาพะทั้งด้านกาย จิตใจ สังคม และ สติปัญญา เป็นพลเมืองไทยและพลโลกที่ดี

หลักการสำคัญของการบริหารจัดการแบบเครือข่ายความร่วมมือ คือ ยึดหลักความร่วมมือกันเป็น เครือข่าย เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกันในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยสถานศึกษาขนาด ใหญ่ กลาง และขนาดเล็ก มีความเหมาะสมกับการบริหารจัดการรูปแบบดังกล่าว โดยมีวิธีการดำเนินงานดังนี้

1. รวมกลุ่มสถานศึกษาประมาณ 5 - 10 แห่งตามความเหมาะสมของสภาพภูมิศาสตร์ สังคมและ วัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม ปัญหา และความต้องการที่ใกล้เคียงกันเข้าด้วยกัน ทั้งที่เป็นเครือข่ายในพื้นที่ เดียวกัน หรือต่างพื้นที่ หรือเครือข่ายออนไลน์ หรือเครือข่ายผสมผสานด้วยวิธีการต่าง ๆ

2. คัดเลือกสถานศึกษาแกนนำที่มีความพร้อมทางด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ครูและ บุคลากร หรือเป็นแหล่งกลางทางการคมนาคมที่ครูและบุคลากรสามารถเดินทางมาร่วมมือและช่วยเหลือกัน ทางวิชาการได้ง่าย

3. จัดกิจกรรมทางการศึกษาและวิชาการร่วมกัน เช่น วางแผนพัฒนาการศึกษาร่วมกัน การพัฒนา หลักสูตรหรือสาระหลักสูตร คู่มือการเรียนการสอน การอบรมหรือพัฒนาครู การสร้างนวัตกรรมการเรียน การสอนร่วมกัน การจัดแข่งขันกีฬาและสุขภาพ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ การจัดกิจกรรม ดังกล่าว สามารถหมุนเวียนไปตามความพร้อม หรือตกลงกันของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ที่ไม่จำเป็นต้องใช้สถานศึกษา แกนนำเพียงแห่งเดียว

4. แลกเปลี่ยนหมุนเวียนครู เพื่อช่วยสอนหรือการหมุนเวียนผู้เรียนตามความรู้ ความสามารถและ ความถนัดทางวิชาการของครูในแต่ละสถานศึกษา ในลักษณะกิจกรรมโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง

5. จัดนิเทศการเรียนการสอนร่วมกันโดยการตั้งคณะกรรมการนิเทศการเรียนการสอนภายในกลุ่ม เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาการเรียนการสอน

6. ประเมินผลการเรียนการสอนร่วมกันเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนและวาง แผนการพัฒนาการศึกษาภายในกลุ่ม

การบริหารจัดการแบบเครือข่ายความร่วมมือส่งผลให้เกิดการฉีกกำลัง ความร่วมมือ และช่วยเหลือ กัน แก้ไขปัญหาและพัฒนาการศึกษาภายในสถานศึกษาที่เชื่อมกับเครือข่ายท้องถิ่นได้อย่างรวดเร็ว ทันการณ์ และเกิดความยั่งยืน สามารถสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นแก่สถานศึกษาด้วยการฉีกกำลัง คิดร่วมกัน ทำร่วมกันและแก้ปัญหาทางการศึกษาร่วมกัน ซึ่งปัญหาคุณภาพการศึกษาสามารถแก้ไขได้ภายในเครือข่าย ของตน อีกทั้งยังเป็นการแบ่งเบาภาระการนิเทศ และพัฒนาการเรียนการสอนของต้นสังกัดที่ไม่สามารถ ดำเนินการได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ก่อให้เกิดการกระตุ้นและตื่นตัวของครู บุคลากร และผู้เรียน เกิด

นวัตกรรมทางการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสภาพความต้องการ

ทั้งนี้การบริหารจัดการแบบเครือข่ายความร่วมมือมีข้อจำกัดด้านค่าใช้จ่ายเพื่อพัฒนาการศึกษา หรือทำกิจกรรมร่วมกันที่สถานศึกษาต้องจัดหาหรือระดมเพิ่มเติม ด้านครูและบุคลากรเฉพาะวิชา มีภาระงานเพิ่มขึ้นที่ต้องไปร่วม หรือช่วยกิจกรรมการเรียนการสอนสถานศึกษาแห่งอื่น ซึ่งจำเป็นต้องจัดสรรเวลา วัสดุ อุปกรณ์ และค่าใช้จ่ายร่วมกันอย่างเหมาะสม และการนำนักเรียนออกนอกสถานศึกษาอาจมีปัญหาอุบัติเหตุตามมา จึงจำเป็นต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ

เงื่อนไขของการบริหารจัดการแบบเครือข่ายความร่วมมือนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการให้สถานศึกษามีการรวมตัวกันเป็นเครือข่าย และสนับสนุนงบประมาณ ครูและบุคลากรที่สอดคล้องกับกิจกรรมการพัฒนาการบริหารจัดการแบบเครือข่าย เพื่อความคล่องตัวทางการบริหารจัดการ ในขณะที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดบุคลากรรับผิดชอบในการนิเทศ ช่วยเหลือการดำเนินงานในรูปแบบดังกล่าวที่ชัดเจน และมีการประเมินผลการบริหารจัดการแบบเครือข่ายดังกล่าว เพื่อการพัฒนารูปแบบและขยายผล เพื่อให้เครือข่ายการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน

นอกจากนี้ การบริหารจัดการแบบเครือข่ายดังกล่าว นอกจากจะมีเครือข่ายพันธมิตรสถานศึกษาประเภทเดียวกันแล้ว ควรแสวงหาเครือข่ายอื่น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้บรรลุผลสำเร็จ โดยเปิดโอกาสให้เครือข่ายองค์กรภายนอกเข้ามาสนับสนุนการดำเนินงาน เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) กองทุนเพื่อการพัฒนาการศึกษาไทย มูลนิธิที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมการศึกษา สมาคมพ่อแม่ผู้ปกครอง ชมรมศิษย์เก่า ชมรมสตรี ชมรมผู้อาวุโส ภูมิปัญญา และชมรมเด็กและเยาวชน เป็นต้น อีกทั้งควรสนับสนุนการจัดทำเครือข่ายเสมือนจริงทางออนไลน์ที่จะสนับสนุนและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ ตลอดจนการเชื่อมโยงเครือข่ายสถานศึกษาของสังกัดหน่วยงานอื่น

5.3 การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน

พิณสุตา สิริธรรังศรี (2556) ได้กล่าวถึงการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนไว้ว่าเป็นรูปแบบที่มีการบริหารจัดการในลักษณะเป็นเจ้าของงานร่วมกันของกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) เช่น ตัวแทนพ่อ แม่ ผู้ปกครอง ชมรมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครอง และองค์กรในชุมชน โดยมีแนวคิดสำคัญคือ การศึกษาเป็นเรื่องของทุกคนที่ควรจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตของชุมชนอย่างยั่งยืน และการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ให้เจริญก้าวหน้าอย่างรู้เท่าทัน ทันโลก ทันเหตุการณ์ ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่ดี สามารถดำรงตนอยู่ในชุมชนและสังคมไทย และสังคมโลกได้อย่างมี ความสุข มีความรักเพื่อนมนุษย์ ท้องถิ่น ความเป็นไทย และประเทศชาติ มีสุขภาวะทั้งด้านกาย จิต สังคม และสติปัญญา เป็นพลเมืองและพลโลกที่ดี

หลักการสำคัญของการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น ยึดหลักการมีส่วนร่วมของครู ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน โดยสถานศึกษาทุกขนาด ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ทั้งโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา สามารถบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชนได้ มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1. ร่วมคิด สถานศึกษาจัดหาประชาคม ครู ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนรับทราบปัญหาและความต้องการของผู้เรียน พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และชุมชน จากนั้นกำหนดวิสัยทัศน์

ของสถานศึกษาร่วมกัน เพื่อการบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ

2. ร่วมตัดสินใจ เมื่อมีกิจกรรมใดที่ต้องพึ่งความเห็นและตัดสินใจร่วมกันที่มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการและส่วนได้ส่วนเสียของผู้เรียนและประชาชน ครู ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะมีการตัดสินใจร่วมกันบนพื้นฐานของข้อมูลของสถานศึกษาและชุมชน

3. ร่วมวางแผน มีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกันตามการจัดทำประชาคมทั้งแผนกลยุทธ์ แผนพัฒนา แผนปฏิบัติการ และมีการกำหนดโครงการ กิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชนร่วมกัน

4. ร่วมดำเนินการ เมื่อมีการมอบหมายการดำเนินงานใด ๆ ของสถานศึกษาที่เกิดจากการคิดร่วมกัน วางแผนร่วมกัน ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้เสียจะต้องมีการดำเนินงานในกิจกรรมนั้น ๆ ตามภารกิจหน้าที่ที่กำหนดร่วมกัน

5. ร่วมรับผิดชอบ เมื่อมีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการและผลของการดำเนินงานทั้งด้านบวกและด้านลบ ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้เสียจะมีการรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้นร่วมกันโดยไม่ทอดทิ้งให้เป็นปัญหาของผู้ใดผู้หนึ่ง ความรับผิดชอบดังกล่าวเป็นไปตามระดับของความรับผิดชอบ เช่น ผู้บริหารมีหน้าที่บริหารงาน ครูมีหน้าที่สอน จัดประสบการณ์เรียนและพัฒนาการเรียนรู้ ภูมิปัญญาช่วยสอน ชุมชนทำหน้าที่สนับสนุนช่วยเหลือกิจกรรมการเรียนรู้ ระดมทรัพยากร เป็นต้น

6. ร่วมแก้ปัญหา เมื่อมีปัญหาอันเกิดจากการบริหารจัดการหรือดำเนินงาน ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้เสีย มีการหาทางแก้ปัญหาดังกล่าวร่วมกันให้คล่องตัวดี

7. ร่วมติดตามประเมินผล ระหว่างการดำเนินงานและหลังการดำเนินงาน ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้เสีย มีการติดตามและประเมินผลเพื่อการปรับปรุงและพัฒนางานร่วมกันในกิจกรรมการประเมินผลการเรียนนั้น พ่อแม่ผู้ปกครองหรือภูมิปัญญาสามารถเข้ามามีส่วนในการประเมินผู้เรียนด้วย

8. ร่วมชื่นชมผลสำเร็จ เมื่อเกิดผลผลิต ผลลัพธ์ หรือความสำเร็จอันเกิดจากการบริหารจัดการร่วมกัน ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้เสีย มีความพึงพอใจและชื่นชมในผลสำเร็จนั้น ๆ ร่วมกัน เช่น การร่วมแสดงความยินดี การยกย่องให้เกียรติ การมอบรางวัล ฯลฯ ตลอดจนการถอดบทเรียนร่วมกัน

ทั้งนี้สาระของมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การมีส่วนร่วมด้านการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมทางกายภาพ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมการบริหารจัดการการเรียนรู้ ได้แก่ 1) การกำหนดประเด็นปัญหาและความต้องการทางการศึกษาร่วมกัน 2) การจัดทำหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการกำหนดและพัฒนาหลักสูตรหรือสาระของหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการ 3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการปฏิบัติร่วมกัน เช่น การเป็นครูภูมิปัญญา การร่วมสอน การจัดแหล่งเรียนรู้ 4) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 5) มาตรฐานและการประกันคุณภาพ 6) การกำกับ ติดตาม และประเมินผล 7) การปรับปรุงพัฒนาและการถอดบทเรียนจากการเรียนรู้

2. การมีส่วนร่วมทางกายภาพ ได้แก่ 1) การร่วมระดมทรัพยากร ได้แก่ เงิน อาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ และ 2) การร่วมสนับสนุนทรัพยากร ได้แก่ การสนับสนุนครูและบุคลากร เงิน อาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ ฯลฯ

ข้อดีของการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน คือ เป็นการจัดการศึกษาที่เกิดจากการคิดร่วมกัน ดำเนินการร่วมกัน รับผิดชอบร่วมกัน แก้ปัญหาร่วมกัน ที่จะส่งผลต่อความสำเร็จทางการศึกษา

หรือการได้รับประโยชน์ที่เกิดแก่ผู้เรียนหรือเด็ก เยาวชน และชุมชนร่วมกัน โดยผู้เรียนและประชาชนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างแท้จริง สามารถเสนอความต้องการทางการศึกษาของตนและชุมชน ก่อให้เกิดความพึงพอใจ นำไปสู่ประสิทธิผลของการศึกษา อีกทั้งสถานศึกษายังสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพจากการสนับสนุนส่งเสริมของชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และยังเป็นการกระจายอำนาจทางการศึกษาสู่ประชาชน ชุมชน และท้องถิ่น ที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และนโยบายทางการศึกษาของรัฐ และมีความเป็นสากลที่สอดคล้องกับท้องถิ่น โดยไม่จำเป็นต้องปรับปรุงหรือพัฒนากฎหมายแต่อย่างใด

ส่วนข้อจำกัดของการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน คือ ใช้เวลาปรับตัวทางการบริหารสำหรับครู ผู้บริหารที่เคยบริหารจัดการแบบไม่มีส่วนร่วมหรือบริหารเฉพาะภายในโรงเรียน ก่อให้เกิดการต่อต้านจากผู้บริหาร และครู ที่บริหารจัดการแบบไม่โปร่งใส ขาดความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ อีกทั้งชุมชนบางชุมชนอ่อนแอและไม่ร่วมมือจึงจำเป็นต้องใช้เวลาในการสร้างชุมชนที่เข้มแข็ง

เงื่อนไขของการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ 1) ผู้บริหารและครู จะต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนว่าจะช่วยให้สถานศึกษาบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น 2) เสริมพลังชุมชน (Empower) โดยการทำความเข้าใจและให้ความรู้ความเคลื่อนไหวทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครู บุคลากร กรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกสถานศึกษา 3) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดนโยบายและหลักเกณฑ์ชัดเจนในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งระบบ แทนที่จะเป็นการเข้ามามีส่วนร่วมด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาเพียงด้านเดียว รวมทั้งการจัดระบบการตอบแทน การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนดังกล่าวต้องมีการตกลงร่วมกันว่า ควรให้ร่วมมากน้อยเพียงใดในแต่ละกิจกรรม ตามความรู้ ความสามารถของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความแตกต่างกันในแต่ละชุมชน 4) นำรูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนดังกล่าวนี้ เป็นฐานการบริหารจัดการของโรงเรียนในทุกรูปแบบที่โรงเรียนเลือกใช้

จากการศึกษาแนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับความร่วมมือของ Ostrom (1990) Putman et al. (1991) Black et al. (2002) Frydinger et al. (2013) ผนวกกับแนวคิดและหลักการการบริหารจัดการแบบหุ้นส่วนของพิณสุตา สิริธรรังศรี (2556) สามารถจำแนกความร่วมมือออกเป็น 2 มิติ ได้แก่ มิติบรรทัดฐานแห่งความร่วมมือและมิติวัฒนธรรมแห่งความร่วมมือ โดยมีหลักการและแนวทางปฏิบัติดังนี้

ตาราง 3 แนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับความร่วมมือ

มิติ	หลักการ	แนวทางปฏิบัติ
บรรทัดฐาน (Norm)	ความจงรักภักดี (Royalty)	- การสร้างกลไกการบริหารแบบประชาธิปไตยโดยกระจายและยอมรับความเสี่ยงร่วมกัน - การสร้างกระบวนการคิดเชิงกลยุทธ์ที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
	ความเป็นธรรม (Equity)	- การกระจายผลประโยชน์ตามสัดส่วนของประชากรโดยคำนึงถึงความต้องการที่แท้จริงตามบริบทของชุมชน - การกำหนดมติหรือบทลงโทษร่วมกัน
	ความเป็นอิสระ (Autonomy)	- การใช้อำนาจอย่างไม่เป็นทางการ - การใช้โครงสร้างการบริหารแบบแนวราบ
	ความซื่อสัตย์สุจริต	- การให้สมาชิกทุกคนสามารถพูด แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน สะท้อน

มิติ	หลักการ	แนวทางปฏิบัติ
	(Honesty)	ความเป็นจริงและความต้องการจำเป็นในอนาคตโดยตระหนักถึงสังคมภาพรวม - การดำเนินงานร่วมกันโดยมุ่งเน้นความโปร่งใส
	ความไม่แตกแยก (Integrity)	- การเสริมสร้างกระบวนการคิดที่คำนึงถึงสังคม/ชุมชน เพื่อให้เกิดความพยายามที่จะสร้างความสัมพันธ์แบบร่วมมือรวมพลัง
วัฒนธรรม (Culture)	ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (Reciprocity)	- การเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน - การประสานงานร่วมกันและการทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ
	ความไว้วางใจต่อกัน (Trust)	- การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันโดยแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์ของตนเองเพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ใหม่ - การกำหนดหลักการดำเนินงานและตรวจสอบร่วมกันเพื่อรักษาระดับความร่วมมือรวมพลังอย่างสม่ำเสมอ
	การแลกเปลี่ยน องค์ความรู้ (Knowledge Sharing)	- การแลกเปลี่ยนข้อมูลองค์ความรู้ร่วมกัน

1. บรรทัดฐานแห่งความร่วมมือ หมายถึง ระเบียบแบบแผนหรือกฎเกณฑ์ที่สมาชิกของทุกภาคส่วน พึงปฏิบัติร่วมกันเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือบนพื้นฐานหลักการสำคัญ ได้แก่ ความจงรักภักดี (Royalty) ความเป็นธรรม (Equity) ความเป็นอิสระ (Autonomy) ความซื่อสัตย์สุจริต (Honesty) และความไม่แตกแยก (Integrity) โดยมีแนวทางการปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างบรรทัดฐานแห่งความร่วมมือ ดังนี้

1.1 การสร้างกลไกการบริหารแบบประชาธิปไตย โดยทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องประชุมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานและกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการบริหารจัดการทรัพยากร มีความรับผิดชอบร่วมกัน ตลอดจนกระจายความเสี่ยงและยอมรับความเสี่ยงร่วมกัน ทั้งนี้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องย่อมมีสิทธิเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกัน

1.2 การสร้างกระบวนการคิดเชิงกลยุทธ์ที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยจะต้องร่วมกันวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม

1.3 การกระจายผลประโยชน์ตามสัดส่วนของประชากร โดยคำนึงถึงความต้องการที่แท้จริงตามบริบทของชุมชน โดยทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันกำหนดสิ่งที่ท้องถิ่นหรือชุมชนจะได้รับ โดยคำนึงถึงความต้องการที่แท้จริงตามบริบทพื้นที่ ความเป็นธรรมในการกระจายผลประโยชน์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและความเป็นธรรมในการพัฒนาสังคม

1.4 การกำหนดมติหรือบทลงโทษร่วมกัน ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันกำหนดระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา เงื่อนไข หรือแนวทางในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันโดยไม่หวังผลกำไรเพื่อส่งเสริมความเป็นธรรม

1.5 การใช้อำนาจอย่างไม่เป็นทางการ ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีอิสระในการแสดงออกทางความคิดเห็น การดำเนินงาน ตลอดจนการประเมินผลการดำเนินงาน แต่ทั้งนี้จะต้องมุ่งความสำเร็จตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน มีการกระจายบทบาทความเป็นผู้นำให้เกิดขึ้นในทุกระดับ

1.6 การใช้โครงสร้างการบริหารแบบแนวราบ ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดโครงสร้าง การบริหารแบบแนวราบมากกว่าแนวดิ่งเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงานและเกิดร่วมมืออย่างแท้จริง

1.7 การให้สมาชิกทุกคนสามารถพูด แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน สะท้อนความเป็นจริงและความ ต้องการจำเป็นในอนาคตโดยตระหนักถึงสังคมภาพรวม

1.8 การดำเนินงานร่วมกันโดยมุ่งเน้นความโปร่งใส ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศร่วมกัน ดำเนินการร่วมกัน ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงานร่วมกันได้อย่างเปิดเผย ตลอดจนรายงานผลการดำเนินงานต่อสาธารณะและเครือข่ายเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

1.9 การเสริมสร้างกระบวนการคิดที่คำนึงถึงสังคม/ชุมชนเพื่อให้เกิดความพยายามที่จะสร้าง ความสัมพันธ์แบบร่วมมือรวมพลัง ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะต้องตระหนักถึงพลังแห่งความร่วมมือว่าเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาประเทศเกิดความยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาจากชุมชนท้องถิ่นที่จะเสริมสร้างให้เกิดการพัฒนาที่เข้มแข็ง

2. วัฒนธรรมแห่งความร่วมมือ หมายถึง ลักษณะการแสดงออกเชิงพฤติกรรมในการทำกิจกรรม ร่วมกันของสมาชิกกลุ่มบนพื้นฐานหลักการสำคัญ ได้แก่ ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (Reciprocity) ความไว้วางใจต่อกัน (Trust) และการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ (Knowledge Sharing) โดยมีแนวทางการปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมแห่งความร่วมมือดังนี้

2.1 การเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทเชื่อมโยงซึ่งกันและกันผ่านการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์แบบพลวัตร เสริมสร้างความไว้วางใจต่อกัน อันจะส่งผลให้เกิดเป็นเครือข่ายในลักษณะต่าง ๆ ในอนาคต

2.2 การประสานงานร่วมกันและการทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านกระบวนการสื่อสารแบบสองทิศทางและมุ่งเน้นการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ โดยความร่วมมือส่งผลให้เกิดการทำงานร่วมกับบุคคลหรือองค์กรที่หลากหลาย ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะร่วมกัน

2.3 การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันโดยแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์ของตนเองเพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ ใหม่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะต้องหารือและสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันโดยแต่ละภาคส่วนแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์ของตนเองเพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ใหม่ ทั้งนี้วิสัยทัศน์ร่วมจะให้เกิดความสัมพันธ์ของทุกภาคส่วน

2.4 การกำหนดหลักการดำเนินงานและตรวจสอบร่วมกันเพื่อรักษาระดับความร่วมมือรวมพลังอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมความร่วมมือซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในเชิงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกัน

2.5 การแลกเปลี่ยนข้อมูลองค์ความรู้ร่วมกัน ทุกภาคส่วนจะต้องส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และเทคนิควิธีการต่าง ๆ ระหว่างกันอย่างเปิดใจอันจะส่งผลให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ โดยเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะเพื่อให้ภาคส่วนอื่นเข้าถึงและเรียนรู้ร่วมกันสามารถดำเนินการได้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

จะเห็นได้ว่าแนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับความร่วมมือนั้น สะท้อนให้เห็นถึงบรรทัดฐานและวัฒนธรรมของคนในสังคมที่มุ่งเน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน มีกลไก กฎเกณฑ์ที่พึงปฏิบัติร่วมกันเพื่อส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยใช้แนวคิดเชิงทฤษฎีความร่วมมือและการบริหารจัดการแบบหุ้นส่วน โดยมีหลักการพื้นฐานสำคัญที่เกี่ยวข้องกับ

ความร่วมมือทางการศึกษา ได้แก่ ความจงรักภักดีต่อประเทศชาติ ความเป็นธรรมทางการศึกษา ความเป็นอิสระในการดำเนินงาน ความซื่อสัตย์สุจริต ความไม่แตกแยก ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ความไว้วางใจต่อกัน และการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ร่วมกัน ซึ่งบรรทัดฐานและวัฒนธรรมในการดำเนินงานร่วมกันดังกล่าวจะส่งผลต่อความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 ตามมติคณะรัฐมนตรีที่ให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2561 เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ของคนไทย เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นกรอบในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษาให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ เป็นการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา การส่งเสริมกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อยกระดับการศึกษาของไทยได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป ในส่วนนี้เป็นการทบทวนแนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย การพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยการกำหนดเป้าหมาย การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา การกำกับติดตามการปฏิบัติงาน และการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อใช้เป็นความรู้พื้นฐานในการเข้าใจปรากฏการณ์การนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ และใช้เป็นสารสนเทศที่นำไปสู่การจัดทำแนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับ แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการประเมินผล แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา และแนวทางการกำกับ ติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน

บทที่ 3

การดำเนินการ

การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติมีจุดประสงค์สำคัญ 3 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติในระดับนโยบาย 2) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์บทเรียนจากต่างประเทศเกี่ยวกับกลไกการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ และ 3) เพื่อสังเคราะห์แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ การดำเนินการประกอบด้วยขั้นตอนในการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการวางแผนการวิจัย ศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษาและการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในปัจจุบันของประเทศไทยและต่างประเทศ

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการจัดการศึกษา และการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในปัจจุบัน และ ยกร่าง / สังเคราะห์แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 3 พิจารณาร่างแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในภาพรวม และยกร่างแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงร่างแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 1 : การเตรียมการวางแผนการวิจัย ศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษาและการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในปัจจุบันของประเทศไทยและต่างประเทศ

ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 ประชุมกำหนดแนวทางการทำงาน 2 ครั้ง โดยคณะทำงานวิจัยร่วมกับที่ปรึกษาการวิจัย ทบทวนความคิด การทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้กำหนดมาตรฐานในระดับของตน ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น และร่วมกันวางแผน กำหนดแนวทางการทำงานวิจัย และประเด็นสำคัญในการกำหนดแนวทางในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในมิติต่าง ๆ

1.2 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติในระดับนโยบายระดับการกำกับติดตามการสนับสนุนส่งเสริมและระดับปฏิบัติจากเอกสารงานวิจัย

1.3 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประเด็นในการสนทนากลุ่มเพื่อยกร่างแนวทางในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ และแบบสอบถามข้อมูลเพื่อยกร่างแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ (ออนไลน์) พร้อมเสนอร่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้ที่ปรึกษางานวิจัยพิจารณา ให้ข้อเสนอแนะ และปรับปรุงเครื่องมือ

1.4 ศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ โดย

1) ประชุมสนทนากลุ่ม ใน 4 ประเด็น คือ 1) แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับ 2) แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการประเมินผล 3) แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา และ 4) แนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน และความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในระดับต่าง ๆ จำนวน 49 คน

2) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติจากผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จำนวน 284 คน โดยใช้แบบสอบถามข้อมูลเพื่อยกร่างแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ (ออนไลน์)

1.5 ศึกษาและวิเคราะห์บทเรียนการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของต่างประเทศ จำนวน 8 ประเทศ ซึ่งจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ ญี่ปุ่น ฟินแลนด์ โปรตุเกส เม็กซิโก เยอรมนี แคนาดา และออสเตรเลีย ใน 4 ประเด็น คือ 1) แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับ 2) แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการประเมินผล 3) แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา และ 4) แนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1. ที่ปรึกษาการวิจัย ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ทางการศึกษาทั้งด้านการบริหารและด้านวิชาการ ในระดับการศึกษาปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา และระดับการอุดมศึกษา จำนวน 8 คน

2. ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในระดับการศึกษาปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา และระดับการอุดมศึกษา โดยครอบคลุมทุกภูมิภาค สังกัด และตำแหน่ง ลักษณะงาน จำนวน 19 คน

3. ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ครอบคลุมทุกสังกัด ที่ร่วมตอบแบบสอบถามข้อมูลเพื่อยกร่างแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ (ออนไลน์) จำนวน 284 คน

กลุ่มประเทศที่ศึกษา

ข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในประเทศต่าง ๆ จำนวน 8 ประเทศ ได้แก่ โปรตุเกส เยอรมนี ฟินแลนด์ แคนาดา เม็กซิโก ออสเตรเลีย สิงคโปร์ และญี่ปุ่น ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยใช้เกณฑ์พิจารณาจากประเทศที่มีการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ หลากหลายภูมิภาค ครอบคลุมการจัดการศึกษาจากทั่วโลก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ประเด็นในการสนทนากลุ่มเพื่อยกร่างแนวทางในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ
2. แบบสอบถามข้อมูลเพื่อยกร่างแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ (ออนไลน์)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการสรุปประเด็นสำคัญและเขียนเชิงพรรณนา

2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามข้อมูลเพื่อยกร่างแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ (ออนไลน์) โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ

ขั้นตอนที่ 2 : การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการจัดการศึกษา และการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในปัจจุบัน ยกร่าง และสังเคราะห์แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลและความคิดเห็นการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในปัจจุบันของประเทศไทย และสรุปผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ประมวล

ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษา ปัจจัยสำคัญ และปัญหาในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในปัจจุบันของประเทศไทย (รายละเอียดเสนอในบทที่ 4 และเอกสารประกอบการวิจัย เล่มที่ 1)

1) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 และความสอดคล้องระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติกับการนำไปสู่การปฏิบัติในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา

2) วิเคราะห์แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ จากการรับฟังข้อมูลจากคณะที่ปรึกษา หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง

3) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้และความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจากแบบสอบถาม

2.2 วิเคราะห์ผลการศึกษายทเรียนการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของต่างประเทศ (รายละเอียดเสนอในบทที่ 5 และเอกสารประกอบการวิจัย เล่มที่ 2)

1) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในแต่ละประเทศ

2) วิเคราะห์เปรียบเทียบการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของแต่ละประเทศใน 4 แนวทาง

3) ผลการสังเคราะห์จุดเด่นในการขับเคลื่อนการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของต่างประเทศ

2.3 สังเคราะห์แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติเพื่อยกร่าง แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในภาพรวม โดยยกร่างเนื้อหาเกี่ยวกับ หลักการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ และแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ใน 2 ช่วงคือ

ช่วงที่ 1 ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสมเกี่ยวกับ การบริหารจัดการเพื่อการขับเคลื่อนงาน ในประเด็น 1) การจัดทีมงาน/หน่วยประสานงาน สนับสนุน ถอดบทเรียน 2) การประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจเชิงลึก 3) การวิเคราะห์งาน ปรับ เปลี่ยน กลไกสนับสนุน 4) การเตรียมพร้อมบุคลากร 5) การกำกับ ติดตาม ประเมินผล 6) การนำร่องการทำงานเต็มรูปแบบทุกระบบ และการสนับสนุน และ 7) การประเมินคุณภาพการศึกษา และประเด็นเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผล

ช่วงที่ 2 ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติ และจัดระบบงาน ใน 2 ส่วน ส่วนที่หนึ่ง เป็นเรื่องของการทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติ การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนงาน ในประเด็น 1) จัดตั้งคณะทำงาน ที่ดูแลช่วยเหลือ สนับสนุน และประเมินผลในภาพรวม 2) การประชาสัมพันธ์เชิงรุก 3) การพัฒนาบุคลากร 4) การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและการสนับสนุน และ 5) การพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพการศึกษา ส่วนที่สอง เป็นเรื่องของการพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล ในประเด็น 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การปรับการเรียนการสอน 3) การปรับการวัดและประเมินผล และ 4) การจัดสื่อ แหล่งเรียนรู้ เครือข่ายการเรียนรู้ และงบประมาณสนับสนุนการเรียนรู้

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการสรุปประเด็นสำคัญและเขียนเชิงพรรณนา โดยการจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษา วิเคราะห์เนื้อหาแต่ละประเด็น สังเคราะห์ข้อสรุปแต่ละประเด็น

ขั้นตอนที่ 3 : พิจารณาร่างแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในภาพรวม และยก ร่างแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา

ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ประชุมที่ปรึกษาการวิจัยเพื่อขอความคิดเห็น คำแนะนำ และแนวทางในการ ปรับปรุงร่างแนว
ทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในภาพรวม และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และปรับร่าง
แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในภาพรวม (รายละเอียดเสนอในเอกสารประกอบการ
วิจัย เล่มที่ 1)

3.2 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประเด็นในการสนทนากลุ่มเพื่อพิจารณาร่างแนวทางการ
นำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ และแบบสอบถามข้อมูลเพื่อยกร่างแนวทางการนำมาตรฐาน
การศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ (ออนไลน์) พร้อมเสนอร่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้ที่ปรึกษางานวิจัย
พิจารณา ให้ข้อเสนอแนะ และปรับปรุงเครื่องมือ

3.3 จัดประชุมสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญทั้งระดับการศึกษาปฐมวัย ระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา และระดับการอุดมศึกษา จำนวน 30 คน ร่วมพิจารณาร่างแนวทาง
การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในภาพรวม และ แบ่งกลุ่มย่อย เพื่อพิจารณาร่างแนวทาง
การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา (รายละเอียดเสนอใน
เอกสารประกอบการวิจัย เล่มที่ 1)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1. ที่ปรึกษาการวิจัย ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ทางการศึกษาทั้งด้านการบริหารและด้าน
วิชาการ ในระดับการศึกษาปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา และระดับการอุดมศึกษา
จำนวน 7 คน

2. ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในระดับการศึกษาปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา
และระดับการอุดมศึกษา โดยครอบคลุมทุกภูมิภาค สังกัด และตำแหน่ง/ลักษณะงาน จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้

ประเด็นในการสนทนากลุ่มเพื่อพิจารณาร่างแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่
การปฏิบัติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการสรุปประเด็น
สำคัญและเขียนเชิงพรรณนา

ขั้นตอนที่ 4 : ปรับปรุงร่างแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติและจัดทำรายงานการ วิจัยฉบับสมบูรณ์

ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ประชุมคณะทำงานวิจัยเพื่อประมวลข้อเสนอแนะในการปรับปรุงร่างแนวทางการนำมาตรฐาน
การศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ นำข้อมูลมาวิเคราะห์ และปรับร่างแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ
สู่การปฏิบัติใน

4.2 จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์และเอกสารประกอบงานวิจัยจำนวน 4 เล่ม

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการสรุปประเด็น
 เขียนเชิงพรรณนา
 ขั้นตอนในการวิจัย 4 ขั้นตอน สามารถสรุปได้ดังแผนภาพ

บทที่ 4

ผลการนำมาตรฐานการศึกษาชาติสู่การปฏิบัติในปัจจุบัน (พ.ศ.2561-2562)

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติในปัจจุบันของประเทศไทยในระดับและประเภทการศึกษาต่าง ๆ ได้แก่ ระดับการศึกษาปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา และระดับการอุดมศึกษา โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 และความสอดคล้องระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติกับการนำไปสู่การปฏิบัติในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา 2) ผลการวิเคราะห์แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ จากการรับฟังข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการสนทนากลุ่ม 3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้และความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจากแบบสอบถามดังรายละเอียด

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 และความสอดคล้องระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติกับการนำไปสู่การปฏิบัติในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบมาตรฐานการศึกษาชาติ พ.ศ. 2561 ในวันที่ 2 ตุลาคม 2561 ในขณะที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาในระดับและประเภทการศึกษาต่าง ๆ ก่อนที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบมาตรฐานการศึกษาชาติ พ.ศ. 2561 ในการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในปัจจุบัน (พ.ศ.2561- 2562) จึงเป็นการทำงานในลักษณะคู่ขนานกันของหน่วยงานระดับต่าง ๆ เริ่มจากการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาชาติ จนถึงช่วงเดือนกรกฎาคม 2562 โดยเสนอผลการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

1.1 มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ในรูปของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาเพื่อเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทยให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นกรอบสำหรับสร้างคนไทย 4.0 โดยมีจุดหมายรวมคือ “ธำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก” สามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งในมิติเศรษฐกิจมิติสังคมและมิติการเมืองโดยให้อิสระสถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาและจัดทำมาตรฐานการศึกษาขั้นต่ำที่จำเป็นของแต่ละระดับและประเภทการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและตามความถนัดของผู้เรียนที่สอดคล้องกับกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ซึ่งกำหนดว่าสถานศึกษาเป็นผู้จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (การประเมินตนเอง) โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา พร้อมทั้งจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่กรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามบริบทระดับและประเภทการศึกษาของสถานศึกษา และให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ทำหน้าที่ประเมินภายนอกตามรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาและประเด็นอื่น ๆ ผ่านหน่วยงานต้นสังกัดโดยมุ่งหมายให้เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาเพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ขึ้นกับผู้เรียนในระหว่างที่กำลังศึกษา และเพื่อวางรากฐานให้ผู้เรียนในระหว่างที่กำลังศึกษาเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลังจากสำเร็จการศึกษา

หลักการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติมีการกำหนดผ่านกรอบ (Framework) ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 -2564) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน มีความรับผิดชอบต่อครอบครัวชุมชนสังคมและประเทศชาติ เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพและความสามารถสูง พัฒนาตนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งยังคาดหวังให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา สามารถเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อเป้าหมายของการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

กรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ (Desired Outcomes of Education : DOE) มี 3 ด้านประกอบด้วย

1. ผู้เรียนรู้ (Learner Person) เป็นผู้มีความเพียรใฝ่เรียนรู้และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อก้าวทันโลกยุคดิจิทัลและโลกในอนาคตและมีสมรรถนะ (Competency) ที่เกิดจากความรู้ ความรอบรู้ ด้านต่าง ๆ มีสุนทรียะ รัก และประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทย มีทักษะชีวิตเพื่อสร้างงานหรือสัมมาอาชีพ บนพื้นฐานของความพอเพียง ความมั่นคงในชีวิต และคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

2. ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovative Co-Creator) เป็นผู้มีความทักษะทางปัญญา ทักษะศตวรรษที่ 21 ความฉลาดดิจิทัล (Digital Intelligence) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะข้ามวัฒนธรรม สมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์ และมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการ เพื่อร่วมสร้างสรรค์และพัฒนา นวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือสังคม เพิ่มโอกาสและมูลค่าให้กับตนเองและสังคม

3. พลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizen) เป็นผู้มีความรักชาติรักท้องถิ่น รู้ถูกผิด มีจิตสำนึก เป็นพลเมืองไทยและพลโลก มีจิตอาสา มีอุดมการณ์ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติ บนหลักการประชาธิปไตยความยุติธรรม ความเท่าเทียม เสมอภาค เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและประชาคมโลกอย่างสันติ

ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ 3 ด้าน ที่เหมาะสมตามช่วงวัย มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงและสะสมตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา จนถึงระดับการอุดมศึกษา แสดงดังแผนภาพต่อไปนี้

ปฐมว้ย				
ประถมศึกษา		มัธยมต้น		มัธยมปลาย/อาชีวศึกษา
อุดมศึกษา				
ผู้เรียนรู้ (Learner Person) เพื่อสร้างงานและ คุณภาพชีวิตที่ดี	รักและรับผิดชอบ ต่อการเรียนรู้ เพื่อสร้างนิสัย และสุขภาพที่ดี	รู้จักตนเองและผู้อื่น มีเป้าหมายและการเรียนรู้ บริหารจัดการตนเองเป็น มีทักษะชีวิตเพื่อสร้างสุขภาวะ และสร้างงานที่เหมาะสมกับช่วงวัย	ขึ้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะการเรียนรู้ มีความรอบรู้ รู้ทันการเปลี่ยนแปลง เพื่อพัฒนาสุขภาวะ คุณภาพชีวิตและอาชีพ	เรียนรู้ตลอดชีวิต พร้อมเผชิญความเปลี่ยนแปลง และมีความเป็นผู้นำเพื่อสร้าง สังคมอาชีพที่ดีของตนเอง ครอบครัว และสังคม
	มีพัฒนาการ รอบด้านและสมดุล			
ผู้ร่วมสร้างสรรค์ นวัตกรรม (Innovative Co-creator) เพื่อสังคมที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน	สนใจเรียนรู้และ กำกับตัวเอง ในหลายๆด้าน ที่เหมาะสม ตามช่วงวัย ได้สำเร็จ	รับผิดชอบ ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความรู้ ทักษะ สมรรถนะ ทางเทคโนโลยีดิจิทัล การคิดสร้างสรรค์ ภาษาอังกฤษ การสื่อสาร และความรอบรู้ด้านต่างๆ	มีทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการสื่อสาร รอบรู้ทางข้อมูล สารสนเทศและดิจิทัล เพื่อแก้ปัญหา การคิดวิจารณ์คุณภาพ คิดสร้างสรรค์ นำความคิดสู่การสร้างผลงาน	สามารถแก้ปัญหา สื่อสารเชิงบวก ทักษะขั้นต้นวัฒนธรรม ทักษะการสะท้อนคิด การวิพากษ์ เพื่อสร้างนวัตกรรม และสามารถเป็น ผู้ประกอบการได้
พลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizen) เพื่อสันติสุข	แยกแยะผิดถูก ปฏิบัติตน ตามสิทธิและหน้าที่ของตน โดยเป็นละเมิดสิทธิของผู้อื่น เป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม มีจิตอาสา รักท้องถิ่น และประเทศ	เชื่อมมั่นในความถูกต้อง ยุติธรรม มีจิตสาธารณะ มีสำนึกและภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย และพลเมืองอาเซียน	เชื่อมมั่นในความเท่าเทียม เป็นธรรม มีจิตอาสา กล้าหาญทางจริยธรรม และเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น ร่วมสร้างสังคมที่ยั่งยืน	กล้าคัดค้านการกระทำในสิ่งที่ผิด ในคุณค่าและความยุติธรรม สามารถ ร่วมมือสร้างสรรค์การพัฒนาที่ยั่งยืน จัดการความขัดแย้งและสร้างสันติสุข ทั้งในสังคมไทยและประชาคมโลก
	ค่านิยมร่วม: ความเพียรอันบริสุทธิ์ ความพอเพียง วิถีประชาธิปไตย ความเท่าเทียมเสมอภาค			
คุณธรรม : ลักษณะนิสัยและคุณธรรมพื้นฐานที่เป็นความดีงาม เช่น ความมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ฯลฯ				

ภาพที่ 7 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (คุณลักษณะของคนไทย4.0)

ทั้งนี้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ 3 ด้าน ที่เหมาะสมตามช่วงวัย มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงและสะสมตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา จนถึงระดับการอุดมศึกษา ที่แสดงไว้ในแผนภาพโดยได้นำมาขยายความในตาราง ดังนี้

ตาราง 4 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาซึ่งมีการสะสมและต่อเนื่องเชื่อมโยงทุกระดับและประเภทการศึกษา

คุณลักษณะ	การศึกษาปฐมวัย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ การอาชีวศึกษา	การอุดมศึกษา
1. ผู้เรียนรู้ (Learner person)	มีพัฒนาการรอบด้านและสมดุลสนใจเรียนรู้และ	รักและรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ ชอบการอ่าน มีความรู้พื้นฐานทักษะและสมรรถนะทางภาษา การคำนวณ มีเหตุผล มีนิสัย และสุขภาพที่ดี มีสุนทรียภาพในความงามรอบตัว	รู้จักตนเองและผู้อื่น มีเป้าหมายและทักษะการเรียนรู้บริหาร จัดการตนเองเป็น มีทักษะชีวิตมีความรู้ ความรอบรู้และสมรรถนะที่จำเป็นต่อการสร้างสุขภาวะ การศึกษาต่อ หรือการทำงานที่เหมาะสมกับช่วงวัย	ชั้นนำการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะการเรียนรู้ รู้ทันการเปลี่ยนแปลงปรับตัวในโลกยุคดิจิทัลได้ มีทักษะชีวิตฟันฝ่าอุปสรรคได้ มีความรู้ ความรอบรู้ด้านต่าง ๆ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสุขภาวะการศึกษา / การทำงาน / อาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน	เรียนรู้ตลอดชีวิต รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ปรับตัวยืดหยุ่นสามารถเผชิญการเปลี่ยนแปลงในโลกดิจิทัลและโลกอนาคตได้มีความเป็นผู้นำ มีความรู้ ความรอบรู้ด้านต่าง ๆ มีปัญญารู้คิดสามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะต่าง ๆ ในการสร้างงาน / สัมมาอาชีพ ความมั่นคงและคุณภาพชีวิตที่ดีต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม
2. ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovative Co-Creator)	กำกับตัวเองให้ทำสิ่งต่าง ๆ ที่เหมาะสมตามช่วงวัยได้สำเร็จ	รับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะทางเทคโนโลยีดิจิทัล การคิดสร้างสรรค์ ภาษาอังกฤษ การสื่อสารและความรอบรู้	มีทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการสื่อสารมีความรอบรู้ทางข้อมูลสารสนเทศ และทางดิจิทัล เพื่อแก้ปัญหา มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถนำความคิดสู่การสร้างผลงานในลักษณะต่าง ๆ	สามารถแก้ปัญหา สื่อสารเชิงบวก ทักษะข้ามวัฒนธรรม ทักษะการสะท้อนคิด การวิพากษ์เพื่อสร้างนวัตกรรม และสามารถเป็นผู้ประกอบการได้	ร่วมแก้ปัญหาสังคม การบูรณาการข้ามศาสตร์ การสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อเพิ่มโอกาสและมูลค่าแก่ตนเองสังคมและประเทศ
3. พลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizen)		แยกแยะผิดถูก ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของตนโดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม มีจิตอาสา รักท้องถิ่นและประเทศ	เชื่อมั่นในความถูกต้อง ความยุติธรรม มีจิตประชาธิปไตย มีสำนึกและความภาคภูมิใจในความเป็นไทยและพลเมืองอาเซียน	มีความเชื่อมั่นในความเท่าเทียม เป็นธรรม ทางสังคมมีจิตอาสา มีความกล้าหาญทางจริยธรรมเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้นในการร่วมสร้างสังคมไทย และโลกที่ยั่งยืนมีความซื่อสัตย์ในการทำงานเพื่อส่วนรวม	กล้าต่อต้านการกระทำในสิ่งที่ไม่ดี ให้คุณค่ากับความรู้ความสามารถเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ร่วมมือสร้างสรรค์ การพัฒนาตนเองและสังคมที่ยั่งยืน ขจัดความขัดแย้งและสร้างสันติสุข ทั้งในสังคมไทยและประชาคมโลก
ค่านิยมร่วม : ความเพียรอันบริสุทธิ์ ความพอเพียง วิถีประชาธิปไตย ความเท่าเทียมเสมอภาค คุณธรรม : ลักษณะนิสัยที่ดีและคุณธรรมพื้นฐานที่เป็นความดีงาม เช่น ความมีวินัย ความขยัน ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม					

ทั้งนี้หน่วยงานต้นสังกัดแต่ละแห่งอาจมีการปรับเปลี่ยนผลลัพธ์ของการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาให้เหมาะสมตามช่วงวัยและระดับการศึกษาของผู้เรียน แต่ต้องต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน และ

ในทางปฏิบัติหน่วยงานควรจัดทำตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงปัจจัยป้อนกระบวนการวิธีการหรือมาตรการที่เป็นรูปธรรมตามบริบทของสถานศึกษา หรือข้อมูลสารสนเทศอื่นที่แสดงถึงผลสำเร็จของการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา

1.2 นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

จากการศึกษาเอกสาร นโยบาย หลักการ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติพบว่ามาตรฐานการศึกษาของชาติมีความเกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 ยุทธศาสตร์ชาติ และ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560

มาตรา 65 รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว

มาตรา 257 การปฏิรูปตามหมวดนี้ต้องดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

(3) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ได้แก่

- แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติในประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต
- แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติในประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562

มาตรา 31 กระทรวงมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและกำกับดูแลการศึกษาทุกระดับทุกประเภท และการอาชีวศึกษา

มาตรา 35 / 1 ให้คณะกรรมการการอุดมศึกษา มีหน้าที่พิจารณานโยบาย แผนพัฒนาและมาตรฐานการอุดมศึกษา ที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาระดับการอุดมศึกษา

มาตรา 49 ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก ที่มีใช้การจัดการอุดมศึกษา

1.3 มาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา

1.3.1 ระดับการศึกษาปฐมวัย

1) มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2561 ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ วันที่ 6 สิงหาคม 2561

หน่วยงานที่ใช้มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2561 เพื่อนำไปใช้ในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัย กลุ่มเด็กปฐมวัยอายุ 3-5 ปี ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2561 ประกอบด้วย มาตรฐาน 3 ด้าน รายละเอียดดังนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของเด็ก

1.1 มีพัฒนาการด้านร่างกายแข็งแรงมีสุขนิสัยที่ดีและดูแลความปลอดภัยของตนเองได้

- 1.2 มีพัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจควบคุมและแสดงออกทางอารมณ์ได้
- 1.3 มีพัฒนาการด้านสังคมช่วยเหลือตนเองและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
- 1.4 มีพัฒนาการด้านสติปัญญาสื่อสารได้มีทักษะการคิดพื้นฐานและแสวงหาความรู้ได้

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ

- 2.1 มีหลักสูตรครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น
- 2.2 จัดครูให้เพียงพอกับชั้นเรียน
- 2.3 ส่งเสริมให้ครูมีความเชี่ยวชาญด้านการจัดประสบการณ์
- 2.4 จัดสภาพแวดล้อมและสื่อเพื่อการเรียนรู้อย่างปลอดภัยและเพียงพอ
- 2.5 ให้บริการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดประสบการณ์
- 2.6 มีระบบบริหารคุณภาพที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

มาตรฐานที่ 3 การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ

- 3.1 จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลเต็มศักยภาพ
- 3.2 สร้างโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงเล่นและปฏิบัติอย่างมีความสุข
- 3.3 จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัย
- 3.4 ประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพจริงและนำผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปปรับปรุงการจัดประสบการณ์และพัฒนาเด็ก

2) มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ จัดทำโดย คณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (ก.พ.ป.) คณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบและประกาศใช้เมื่อวันที่ 2 มกราคม 2562 หน่วยงานที่ใช้มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ได้แก่ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ศูนย์รับเลี้ยงเด็กในสถานประกอบการ / แรงงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และหน่วยงานอื่น ๆ เช่น อนุบาลสาธิตในมหาวิทยาลัย กระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มูลนิธิ และองค์กรเอกชน เพื่อนำไปใช้ในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัย กลุ่มเด็กปฐมวัยอายุ 3 - 5 ปี

มาตรฐานด้านที่ 1 การบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ

- 1.1.1 บริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นระบบ
- 1.1.2 บริหารหลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
- 1.1.3 บริหารจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ

ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 การบริหารจัดการบุคลากรทุกประเภทตามหน่วยงานที่สังกัด

- 1.2.1 บริหารจัดการบุคลากรอย่างเป็นระบบ
- 1.2.2 ผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย / หัวหน้าระดับการศึกษาปฐมวัย / ผู้ดำเนินกิจการมีคุณวุฒิ / คุณสมบัติเหมาะสม และบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- 1.2.3 ครู / ผู้ดูแลเด็กที่ทำหน้าที่หลักในการดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัย มีวุฒิการศึกษา / คุณสมบัติเหมาะสม
- 1.2.4 บริหารบุคลากรจัดอัตราส่วนของครู / ผู้ดูแลเด็กอย่างเหมาะสมพอเพียงต่อจำนวน เด็กในแต่ละกลุ่มอายุ เด็ก (อายุ)

ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย

- 1.3.1 บริหารจัดการด้านสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยอย่างเป็นระบบ
- 1.3.2 โครงสร้างและตัวอาคารมั่นคง ตั้งอยู่ในบริเวณและสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย
- 1.3.3 จัดการความปลอดภัยของพื้นที่เล่น / สนามเด็กเล่น และสภาพแวดล้อมภายนอก อาคารมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2561
- 1.3.4 จัดการสภาพแวดล้อมภายในอาคาร ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ เครื่องใช้ให้ปลอดภัย เหมาะสมกับการใช้งานและเพียงพอ
- 1.3.5 จัดให้มีของเล่นที่ปลอดภัยได้มาตรฐาน มีจำนวนเพียงพอ สะอาด เหมาะสมกับ ระดับพัฒนาการของเด็ก
- 1.3.6 ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยเดินทางอย่างปลอดภัย
- 1.3.7 จัดให้มีระบบป้องกันภัยจากบุคคลทั้งภายในและภายนอกสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
- 1.3.8 จัดให้มีระบบรับเหตุฉุกเฉิน ป้องกันอัคคีภัย / ภัยพิบัติตามความเสี่ยงของพื้นที่

ตัวบ่งชี้ที่ 1.4 การจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพและการเรียนรู้

- 1.4.1 มีการจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพ ฝ่าละอองธุลีพระบาทของเด็ก และดูแลการเจ็บป่วยเบื้องต้น
- 1.4.2 มีแผนและดำเนินการตรวจสุขภาพอนามัยประจำวัน ตรวจสุขภาพประจำปี และป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อ
- 1.4.3 อาคารต้องมีพื้นที่ใช้สอยเป็นสัดส่วนตามกิจวัตรประจำวันของเด็กที่เหมาะสมตามช่วงวัย และการใช้ประโยชน์
- 1.4.4 จัดให้มีพื้นที่ / มุมประสบการณ์ และแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน
- 1.4.5 จัดบริเวณห้องน้ำ ห้องส้วม ที่โปร่งพิน / ล้างมือให้เพียงพอ สะอาด ปลอดภัย และเหมาะสมกับการใช้งานของเด็ก
- 1.4.6 จัดการระบบสุขาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมสถานที่ปรุง ประกอบอาหาร น้ำดื่ม น้ำใช้ กำจัดขยะ สิ่งปฏิกูล และพาหะนำโรค
- 1.4.7 จัดอุปกรณ์ภาชนะและเครื่องใช้ส่วนตัวให้เพียงพอกับการใช้งานของเด็กทุกคน และดูแลความสะอาดและปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอ

ตัวบ่งชี้ที่ 1.5 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน

- 1.5.1 มีการสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างพ่อ แม่ ผู้ปกครอง กับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเกี่ยวกับตัวเด็กและการดำเนินงานของสถานพัฒนาเด็ก ปฐมวัย
- 1.5.2 การจัดกิจกรรมที่พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครอบครัว และชุมชน มีส่วนร่วม
- 1.5.3 ดำเนินงานให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นแหล่งเรียนรู้แก่ชุมชนในเรื่องการพัฒนาเด็กปฐมวัย
- 1.5.4 มีคณะกรรมการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2561

มาตรฐานด้านที่ 2 ครู / ผู้ดูแลเด็กให้การดูแลและจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย

ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 การดูแลและพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน

- 2.1.1 มีแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มีการดำเนินงานและประเมินผล

2.1.2 จัดพื้นที่ / มุมประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นที่เหมาะสมอย่างหลากหลาย

2.1.3 จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านอย่างบูรณาการตามธรรมชาติของเด็กที่เรียนรู้ด้วยประสาทสัมผัส ลงมือทำ ปฏิสัมพันธ์ และการเล่น

2.1.4 เลือกใช้สื่อ / อุปกรณ์ เทคโนโลยี เครื่องเล่นและจัดสภาพแวดล้อมภายใน-ภายนอก แหล่งเรียนรู้ ที่เพียงพอ เหมาะสม ปลอดภัย (ระบุรายละเอียดในคู่มือ)

2.1.5 เฝ้าระวังติดตามพัฒนาการเด็กรายบุคคลเป็นระยะ เพื่อใช้ผลในการจัดกิจกรรม พัฒนาเด็กทุกคนให้เต็มตามศักยภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายและดูแลสุขภาพ

2.2.1 ให้เด็กรับประทานอาหารที่ครบถ้วนในปริมาณที่เพียงพอและส่งเสริมพฤติกรรมกินที่เหมาะสม

2.2.2 จัดกิจกรรมให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสม ในการดูแลสุขภาพ ความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน และในการเคลื่อนไหวด้านร่างกาย ออกกำลังกาย เล่น กิน / นอน / พักผ่อน และการเดินทาง

2.2.3 ตรวจสอบสุขภาพอนามัยของเด็กประจำวันความสะดวกของร่างกาย ฟันและช่องปาก เพื่อคัดกรองโรคและการบาดเจ็บ

2.2.4 เฝ้าระวังติดตามการเจริญเติบโตของเด็กเป็นรายบุคคล บันทึกผลภาวะโภชนาการอย่างต่อเนื่อง

2.2.5 จัดให้มีการตรวจสุขภาพร่างกาย ฟันและช่องปาก สายตา หู ตามกำหนด

ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ภาษาและการสื่อสาร

2.3.1 จัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กได้สังเกต สัมผัส ลองทำ คิดตั้งคำถาม สืบเสาะหาความรู้แก้ปัญหา จินตนาการ คิดสร้างสรรค์ โดยยอมรับความคิดและผลงานที่แตกต่างของเด็ก

2.3.2 จัดกิจกรรมและประสบการณ์ทางภาษาที่มีความหมายต่อเด็ก เพื่อการสื่อสารอย่างหลากหลาย ฟัง ฟัง พูด ถาม ตอบ เล่นและสนทนาตามลำดับขั้นตอนพัฒนาการ

2.3.3 จัดกิจกรรมปลูกฝังให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านให้เด็กมีทักษะการดูภาพ ฟังเรื่องราว พูดเล่า อ่าน วาด / เขียน เบื้องต้นตามลำดับพัฒนาการ โดยครู / ผู้ดูแลเด็ก เป็นตัวอย่างของการพูดและการอ่านที่ถูกต้อง

2.3.4 จัดให้เด็กมีประสบการณ์เรียนรู้เกี่ยวกับตัวเด็ก บุคคล สิ่งต่าง ๆ สถานที่และธรรมชาติรอบตัว ด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับวัย

2.3.5 จัดกิจกรรมและประสบการณ์ด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์เบื้องต้นตามวัย โดยเด็กเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัส และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ 2.4 การส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ-สังคม ปลูกฝังคุณธรรมและความเป็นพลเมืองดี

2.4.1 สร้างความสัมพันธ์ที่ดีและมั่นคง ระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก จัดกิจกรรมสร้างเสริม ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับเด็กและการแก้ไขข้อขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์

2.4.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กมีความสุข แจ่มใส ร่าเริง มีความรู้สึกดีต่อตนเอง แสดงออกด้านอารมณ์โดยผ่านการเคลื่อนไหวร่างกาย ศิลปะ ดนตรี ตามความ สนใจและความถนัด

2.4.3 จัดกิจกรรมและประสบการณ์ ปลูกฝังคุณธรรมให้เด็กใฝ่ดี มีวินัย ซื่อสัตย์ รู้จักสิทธิ และหน้าที่รับผิดชอบของพลเมืองดี รักครอบครัว โรงเรียน ชุมชนและประเทศชาติ ด้วยวิธีที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ

ตัวบ่งชี้ที่ 2.5 การส่งเสริมเด็กในระยะเปลี่ยนผ่านให้ปรับตัวสู่การเชื่อมต่อในชั้นถัดไป

2.5.1 จัดกิจกรรมกับผู้ปกครองให้เตรียมเด็กก่อนจากบ้านเข้าสู่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย / โรงเรียน และจัดกิจกรรมช่วงปฐมนิเทศให้เด็กปรับตัวในบรรยากาศที่เป็นมิตร

2.5.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมการปรับตัวก่อนเข้ารับการศึกษาระดับที่สูงขึ้นแต่ละชั้น จนถึงการเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

มาตรฐานด้านที่ 3 คุณภาพของเด็กปฐมวัย

สำหรับเด็ก อายุ 3 ปี – อายุ 6 ปี (ก่อนเข้าประถมศึกษาปีที่ 1)

ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 ข เด็กมีการเจริญเติบโตสมวัยและมีสุขนิสัยที่เหมาะสม

3.1.1 ข เด็กมีน้ำหนักตัวเหมาะสมกับวัยและสูงตสมส่วน ซึ่งมีบันทึกเป็นรายบุคคล

3.1.2 ข เด็กมีสุขนิสัยที่ดีในการดูแลสุขภาพตนเองตามวัย

3.1.3 ข เด็กมีสุขภาพช่องปากดี ไม่มีฟันผุ

ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 ข เด็กมีพัฒนาการสมวัย

3.2.1 ข เด็กมีพัฒนาการสมวัยโดยรวม ๕ ด้าน (คัดกรองตามช่วงอายุ)

ตัวบ่งชี้ที่ 3.3 ข เด็กมีพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว

3.3.1 ข เด็กมีพัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ สามารถเคลื่อนไหวและทรงตัวได้ตามวัย

3.3.2 ข เด็กมีพัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและการประสานงานระหว่างตากับมือตามวัย

ตัวบ่งชี้ที่ 3.4 ข เด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจ

3.4.1 ข เด็กแสดงออก ร่าเริง แจ่มใส รู้สึกมั่นคงปลอดภัย แสดงความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และผู้อื่นได้สมวัย

3.4.2 ข เด็กมีความสนใจและร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสมวัย ซึ่งรวมการเล่น การทำงาน ศิลปะ ดนตรี กีฬา

3.4.3 ข เด็กสามารถอดทน รอคอย ควบคุมตนเอง ยับยั้งชั่งใจ ทำตามข้อตกลง คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น มีกาลเทศะ ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ได้สมวัย

ตัวบ่งชี้ที่ 3.5 ข เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญา เรียนรู้และสร้างสรรค์

3.5.1 ข เด็กบอกเกี่ยวกับตัวเด็ก บุคคล สถานที่แวดล้อมธรรมชาติ และสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก ได้สมวัย

3.5.2 ข เด็กมีพื้นฐานด้านคณิตศาสตร์ สามารถสังเกต จำแนกและเปรียบเทียบจำนวน มิติสัมพันธ์ (พื้นที่/ระยะ) เวลาได้สมวัย

3.5.3 ข เด็กสามารถคิด อย่างมีเหตุผล แก้ปัญหาได้สมวัย

3.5.4 ข เด็กมีจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ ที่แสดงออกได้สมวัย

3.5.5 ข เด็กมีความพยายาม มุ่งมั่นตั้งใจ ทำกิจกรรมให้สำเร็จสมวัย

ตัวบ่งชี้ที่ 3.6 ข เด็กมีพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสาร

3.6.1 ข เด็กสามารถฟัง พูด จับใจความ เล่า สนทนา และสื่อสารได้สมวัย

3.6.2 ข เด็กมีทักษะในการดูรูปภาพ สัญลักษณ์ การใช้หนังสือ รู้จักตัวอักษร การคิด เขียนคำ และการอ่านเบื้องต้นได้สมวัยและตามลำดับพัฒนาการ

3.6.3 ข เด็กมีทักษะการวาด การขีดเขียนตามลำดับขั้นตอนพัฒนาการสมวัย นำไปสู่การขีด เขียน คำที่คุ้นเคยและสนใจ

3.6.4 ข เด็กมีทักษะในการสื่อสารอย่างเหมาะสมตามวัย โดยใช้ภาษาไทยเป็นหลักและมีความคุ้นเคยกับภาษาอื่นด้วย

ตัวบ่งชี้ที่ 3.7 ข เด็กมีพัฒนาการด้านสังคม คุณธรรม มีวินัยและความเป็นพลเมืองดี

3.7.1 ข เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างสมวัย และแสดงออกถึงยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล

3.7.2 ข เด็กมีความเมตตา กรุณา มีวินัย ซื่อสัตย์ รับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม และมีค่านิยมที่พึงประสงค์สมวัย

3.7.3 ข เด็กสามารถเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นกลุ่ม เป็นได้ทั้งผู้นำและผู้ตาม แก้ไขข้อขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์

3.7.4 ข เด็กภาคภูมิใจที่เป็นสมาชิกที่ดีในครอบครัว ชุมชน สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และตระหนักถึงความเป็นพลเมืองดีของประเทศไทยและภูมิภาคอาเซียน

จากมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยที่กำหนดโดยหน่วยงานต่าง ๆ จะเห็นได้ว่ามีมาตรฐานการศึกษาที่หน่วยงานกำหนดใช้ 2 กลุ่ม ได้แก่ มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2561 ประกาศโดยกระทรวงศึกษาธิการ มีสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร นำไปใช้สำหรับสถานศึกษา และมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2561 จัดทำโดยคณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (ก.พ.ป.) กระทรวงมหาดไทย สำหรับใช้ในสถานศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และหน่วยงานอื่น ๆ เช่น อนุบาลสาธิตในมหาวิทยาลัย กระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มูลนิธิ และองค์กรเอกชน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

1.3.2 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1) มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561

มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ประกอบด้วย มาตรฐาน 3 ด้าน ดังรายละเอียด

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน

- 1) มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ
- 2) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหา
- 3) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม
- 4) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 5) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา
- 6) มีความรู้ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ

1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

- 1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด
- 2) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย
- 3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย
- 4) สุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ

- 2.1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน
- 2.2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา
- 2.3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา

และทุกกลุ่มเป้าหมาย

2.4 พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ

2.5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

2.6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.1 จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้

3.2 ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

3.3 มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก

3.4 ตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบและนำผลมาพัฒนาผู้เรียน

3.5 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

2) มาตรฐานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ พ.ศ. 2561

มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์การศึกษาพิเศษ พ.ศ. 2561 ประกอบด้วย มาตรฐาน 3 ด้าน รายละเอียดดังนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน

1.1 ผลการพัฒนาผู้เรียน

- 1) มีพัฒนาการตามศักยภาพของแต่ละบุคคลที่แสดงออกถึงความรู้ ความสามารถ ทักษะตามที่ระบุไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล หรือแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว
- 2) มีความพร้อมสามารถเข้าสู่บริการช่วงเชื่อมต่อหรือการส่งต่อเข้าสู่การศึกษาในระดับที่สูงขึ้นหรือการอาชีพหรือการดำเนินชีวิตในสังคมได้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

- 1) มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนด
- 2) มีความภูมิใจในท้องถิ่น และความเป็นไทยตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคล

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ

2.1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน

2.2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา

2.3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมาย

2.4 พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ

2.5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

2.6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.1 จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้

3.2 ใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

3.3 มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก

3.4 ตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน

3.5 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

1.3.3 การอาชีวศึกษา

1) มาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561

กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศ เรื่อง มาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกฎกระทรวงการประกันคุณภาพ พ.ศ. 2561 โดยกำหนดให้มาตรฐานการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน 9 ประเด็นการประเมิน ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์

1.1 ด้านความรู้

ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษามีความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงตามหลักการ ทฤษฎี และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่เรียนหรือทำงานโดยเน้นความรู้เชิงทฤษฎีและหรือข้อเท็จจริงเป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับการศึกษา

1.2 ด้านทักษะและการประยุกต์ใช้

ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษามีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ทักษะวิชาชีพ และทักษะชีวิต เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับการศึกษา สามารถประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีสุขภาวะที่ดี

1.3 ด้านคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษามีคุณธรรมจริยธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพเจตคติและกิจนิสัยที่ดีภูมิใจและรักษาเอกลักษณ์ของชาติไทย เคารพกฎหมาย เคารพสิทธิของผู้อื่น มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสาธารณะ และมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม

มาตรฐานที่ 2 การจัดการอาชีวศึกษา

สถานศึกษามีครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาและจำนวนตามเกณฑ์ที่กำหนดใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและบริหารจัดการทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพมีความสำเร็จในการดำเนินการตามนโยบายสำคัญของหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาประกอบด้วยประเด็นการประเมินดังนี้

2.1 ด้านหลักสูตรอาชีวศึกษา

สถานศึกษาใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชนสถานประกอบการ ตลาดแรงงาน มีการปรับปรุงรายวิชาเดิมหรือกำหนดรายวิชาใหม่หรือกลุ่มวิชาเพิ่มเติมให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและความต้องการของตลาดแรงงาน โดยความร่วมมือกับสถานประกอบการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา

สถานศึกษามีครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาและมีจำนวนตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เพื่อเป็นผู้พร้อมทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม และความเข้มแข็งทางวิชาการและวิชาชีพ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนทั้งวัยเรียนและวัยทำงาน ตามหลักสูตรมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับการศึกษา ตามระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับ

การจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนของแต่ละหลักสูตร ส่งเสริมสนับสนุน กำกับดูแล ให้ครูจัดการเรียนการสอนรายวิชาให้ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์

2.3 ด้านการบริหารจัดการ

สถานศึกษาบริหารจัดการบุคลากร สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ อาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โรงฝึกงาน ศูนย์วิทยบริการ สื่อแหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศ ครุภัณฑ์ และงบประมาณของสถานศึกษา ที่มีอยู่อย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพ

2.4 ด้านการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ

สถานศึกษาประสบความสำเร็จในการดำเนินการบริหารจัดการสถานศึกษาตามนโยบายสำคัญที่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษามอบหมายโดยความร่วมมือของผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียน รวมทั้งการช่วยเหลือส่งเสริมสนับสนุนจากผู้ปกครอง ชุมชน สถานประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

มาตรฐานที่ 3 การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

สถานศึกษาร่วมมือกับบุคคลชุมชนองค์กรต่าง ๆ เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีการจัดทำนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย ประกอบด้วยประเด็นการประเมินดังนี้

3.1 ด้านความร่วมมือในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

สถานศึกษา มีการสร้างความร่วมมือกับบุคคลชุมชนองค์กรต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศในการจัดการศึกษา การจัดทรัพยากรทางการศึกษา กระบวนการเรียนรู้ การบริการทางวิชาการ และวิชาชีพ โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อพัฒนาผู้เรียนและคนในชุมชนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้

3.2 ด้านนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์งานสร้างสรรค์งานวิจัย

สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดทำนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย โดยผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้เรียน หรือร่วมกับบุคคล ชุมชน องค์กรต่าง ๆ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามวัตถุประสงค์และเผยแพร่สู่สาธารณชน

2) การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาวิเคราะห์ความสอดคล้องของผลลัพธ์การเรียนรู้ของการศึกษาประเภทอาชีวศึกษา

อาชีวศึกษามีการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาวิเคราะห์ความสอดคล้องของผลลัพธ์การเรียนรู้ของการศึกษาประเภทอาชีวศึกษา และกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามระดับคุณวุฒิแห่งชาติ ดังรายละเอียด

2.1) มาตรฐานการศึกษาของชาติ: ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา

ตาราง 5 วิเคราะห์ความสอดคล้องของผลลัพธ์การเรียนรู้ของการศึกษาประเภทอาชีวศึกษา

ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ / ระดับการศึกษา	ระดับ ปวช. / ปวส. มัธยมปลาย / อาชีวศึกษา	ระดับ ป.ตรี สายเทคโนโลยี หรือปฏิบัติการ (ทลบ.) อุดมศึกษา
ผู้เรียน : เพื่อสร้างงานและคุณภาพชีวิตที่ดี	ชี้นำการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะการเรียนรู้ มีความรอบรู้ รู้ทันการเปลี่ยนแปลง : เพื่อพัฒนาสุขภาพคุณภาพชีวิตและอาชีพ	เรียนรู้ตลอดชีวิต พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลง และมีความเป็นผู้นำ: เพื่อสร้างสัมมาอาชีพที่ดีต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม
ผู้เรียนสร้างสรรค์นวัตกรรม : เพื่อสังคมที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน	สามารถแก้ปัญหา สื่อสารเชิงบวก ทักษะข้ามวัฒนธรรม ทักษะการสะท้อนคิด การวิพากษ์: เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมและสามารถเป็นผู้ประกอบการได้	ร่วมแก้ไขปัญหาสังคม การบูรณาการข้ามศาสตร์ สร้างสรรค์นวัตกรรม: เพื่อเพิ่มโอกาสและมูลค่าแก่ตนเอง สังคมส่วนรวมและประเทศ

ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ / ระดับการศึกษา	ระดับ ปวช. / ปวส.	ระดับ ป.ตรี สายเทคโนโลยี หรือปฏิบัติการ (ทลบ.)
	มัธยมปลาย / อาชีวศึกษา	อุดมศึกษา
พลเมืองที่เข้มแข็ง :เพื่อสันติสุข	เชื่อมั่นในความเท่าเทียม เป็นธรรม มีจิตอาสา กล้าหาญทางจริยธรรม และเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น ร่วมสร้างสังคมที่ยั่งยืน	กล้าต่อต้านการกระทำในสิ่งที่ไม่ดี ให้คุณค่ากับความรู้ ความสามารถ ร่วมมือสร้างสรรค์การพัฒนาที่ยั่งยืน จัดความขัดแย้ง และสร้างสันติสุขทั้งในสังคมไทยและประชาคมโลก

2.2) กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ: คุณวุฒิการศึกษา

ตาราง 6 กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ : คุณวุฒิการศึกษา

คุณวุฒิการศึกษา	กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ	มาตรฐานอาชีพ	
		กรอบคุณวุฒิวิชาชีพ	มาตรฐานฝีมือแรงงาน
ระดับ ป.ตรี (ทลบ.)	ระดับ 6	คุณวุฒิวิชาชีพชั้น 6	
ระดับ ปวส.	ระดับ 5	คุณวุฒิวิชาชีพชั้น 5	ระดับ 5
	ระดับ 4	คุณวุฒิวิชาชีพชั้น 4	ระดับ 4
ระดับ ปวช.	ระดับ 3	คุณวุฒิวิชาชีพชั้น 3	ระดับ 3

ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามระดับคุณวุฒิแห่งชาติ มีดังนี้

1. ความรู้

ระดับ 3: ความรู้ในหลักการทั่วไปของงานอาชีพเฉพาะ และการวิเคราะห์เบื้องต้น รวมทั้งมีความรู้ภาษาอังกฤษ และเทคโนโลยีสารสนเทศที่สามารถในการสื่อสารเบื้องต้นได้

ระดับ 4: ความรู้ทางทฤษฎีและเทคนิคที่ครอบคลุมขอบเขตของงานอาชีพและ ความรู้ภาษาอังกฤษ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในระดับที่เชื่อมโยงกับการทำงาน

ระดับ 5: ความรู้ทางทฤษฎีและเทคนิคเชิงลึกภายใต้ขอบเขตของงานอาชีพ

ระดับ 6: ความรู้ทางทฤษฎีและเทคนิคเฉพาะทางอย่างกว้างขวางและเป็นระบบในงานอาชีพ

2. ทักษะ

ระดับ 3: ทักษะในการเลือกและประยุกต์ใช้ วิธีการ เครื่องมือ และวัสดุขั้นพื้นฐาน รวมทั้งการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะในด้านความปลอดภัยที่เกี่ยวข้อง

ระดับ 4: ทักษะในการปรับใช้กระบวนการปฏิบัติงานให้เหมาะสม และความปลอดภัยที่เชื่อมโยงกันในการทำงานที่หลากหลาย

ระดับ 5: ทักษะในการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา และทักษะในการวางแผนการบริหารจัดการ การประสานงาน และการประเมินผลในการปฏิบัติงาน

ระดับ 6: ทักษะในการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ และเปรียบเทียบปัญหา

3. ความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ

ระดับ 3: ความสามารถในการปฏิบัติงานตามแบบแผน และสามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงที่ไม่ซับซ้อนความสามารถในการให้คำแนะนำพื้นฐานที่ต้องใช้การตัดสินใจและการวางแผนในการแก้ไขปัญหาโดยไม่อยู่ภายใต้การควบคุมในบางเรื่องประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะทางวิชาชีพ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการแก้ปัญหาและการปฏิบัติงานในบริบทใหม่ รวมทั้งรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น

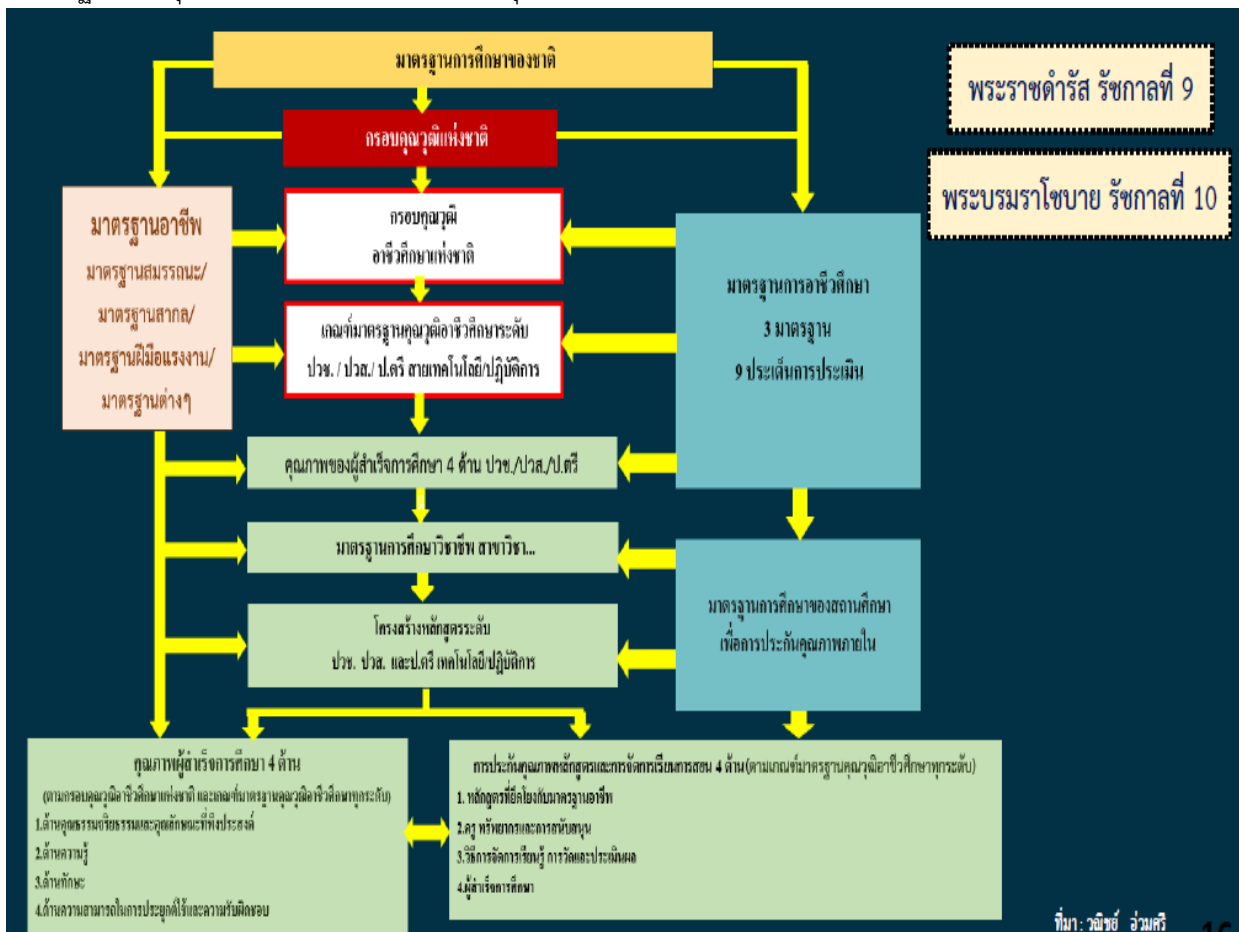
ระดับ 4: ความสามารถในการปฏิบัติงานตามแบบแผน และสามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลง ความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง และประสานงาน เพื่อแก้ปัญหาที่ไม่คุ้นเคย

ระดับ 5: ความสามารถในการปฏิบัติงานภายใต้การเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ความสามารถในการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยตนเอง เพื่อแก้ปัญหาที่ซับซ้อนและเป็นนามธรรมเป็นบางครั้ง

ระดับ 6: แก้ปัญหาที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาสามารถเริ่มปรับปรุง วางแผนกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนและเป็นนามธรรมในการปฏิบัติงานรวมทั้งวางแผนการบริหารและการจัดการในสาขาอาชีพ

ทั้งนี้ สามารถเชื่อมโยงเพื่อเทียบเคียง / เทียบโอนระหว่างคุณวุฒิการศึกษากับมาตรฐานอาชีพโดยการทดสอบ วัดและประเมินผล การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การเทียบโอนประสบการณ์การทำงาน / การฝึกฝนและปฏิบัติจริงจากการทำงาน และการสะสมหน่วยการเรียนรู้

2.3) การวิเคราะห์ความสอดคล้องและเชื่อมโยงระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติ กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษา มาตรฐานการอาชีวศึกษา และเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยี หรือปฏิบัติการ กับ กฎ ระเบียบ ข้อสั่งการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีกระบวนการจัดการศึกษาสู่มาตรฐานและคุณภาพภายในการอาชีวศึกษา สรุปเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

ภาพที่ 8 การจัดการศึกษาสู่มาตรฐานและคุณภาพภายในการอาชีวศึกษา

1.3.4 ระดับการอุดมศึกษา

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ.2561 เป็นกลไกสำคัญในการปฏิบัติงานทุกระดับที่จะส่งเสริมการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับการอุดมศึกษามีคุณลักษณะของคนไทยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศไทยสู่ความมั่นคงมั่งคั่งและยั่งยืน โดยมาตรฐานการอุดมศึกษาที่กำหนดครอบคลุม 5 ด้านคือ 1) ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน 2) ด้านการวิจัยและนวัตกรรม 3) ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม 4) ด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย และ 5) ด้านการบริหารจัดการตามศักยภาพและอัตลักษณ์ของสถาบัน โดยเน้นความรับผิดชอบต่อสังคมและสามารถตรวจสอบได้ สำหรับรายละเอียดมาตรฐานการอุดมศึกษา 5 ด้าน ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน

1.1 เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและความรอบรู้ด้านต่าง ๆ ในการสร้างสัมมาอาชีพ ความมั่นคง และคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเป็นผู้มีคุณธรรม ความเพียร มุ่งมั่น มานะบากบั่น และยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ

1.2 เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมมีทักษะศตวรรษที่ 21 มีความสามารถในการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาสังคมมีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก สามารถสร้างโอกาสและเพิ่มมูลค่าให้กับตนเองชุมชนสังคมและประเทศ

1.3 เป็นพลเมืองที่เข้มแข็งมีความกล้าหาญทางจริยธรรมยึดมั่นในความถูกต้อง รู้คุณค่าและรักความเป็นไทยร่วมมือร่วมพลังเพื่อสร้างสรรค์การพัฒนาและเสริมสร้างสันติสุขอย่างยั่งยืนทั้งในระดับครอบครัวชุมชนสังคมและประชาคมโลก

มาตรฐานที่ 2 ด้านการวิจัยและนวัตกรรม

กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษามีผลงานวิจัยที่เป็นการสร้างและประยุกต์ใช้องค์ความรู้ใหม่สร้างสรรค์นวัตกรรมหรือทรัพย์สินทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม หรือสิ่งแวดล้อมตามศักยภาพและอัตลักษณ์ของประเภทสถาบัน มีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา องค์กรภาครัฐและเอกชนทั้งในและต่างประเทศ ผลงานวิจัยและนวัตกรรมตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ ความต้องการจำเป็นของสังคม ชุมชน ภาครัฐและเอกชน และประเทศ ผลลัพธ์ของการวิจัยและนวัตกรรมมีผลกระทบสูงต่อการพัฒนาผู้เรียนการสร้างคุณภาพชีวิตหรือการสร้างโอกาสมูลค่าเพิ่มและขีดความสามารถของประเทศในการแข่งขันระดับนานาชาติ

มาตรฐานที่ 3 ด้านการบริการวิชาการ

กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาให้บริการวิชาการเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทและตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน และสังคม ตามระดับความเชี่ยวชาญและอัตลักษณ์ของประเภทสถาบัน โดยมีการบริหารจัดการที่ประสานความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศและมีความโปร่งใสชัดเจนและตรวจสอบได้ ผลลัพธ์ของการบริการวิชาการนำไปสู่การเสริมสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนของผู้เรียน ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

มาตรฐานที่ 4 ด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย

กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษามีการจัดการเรียนรู้การวิจัยหรือการบริการวิชาการ ซึ่งนำไปสู่การสืบสานการสร้างความรู้ความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรม การปรับและประยุกต์ใช้ศิลปวัฒนธรรมทั้งของไทยและต่างประเทศอย่างเหมาะสมตามศักยภาพและอัตลักษณ์ของประเภทสถาบัน ผลลัพธ์ของการจัดการ

ด้านศิลปวัฒนธรรมทำให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นไทยหรือการสร้างโอกาสและมูลค่าเพิ่มให้กับผู้เรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

มาตรฐานที่ 5 ด้านการบริหารจัดการ

5.1 สถาบันอุดมศึกษามีหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนแบบ บูรณาการ เพื่อให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติและความต้องการที่หลากหลาย ของประเทศ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนสังคมสถานประกอบการ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

5.2 สถาบันอุดมศึกษา มีการบริหารงานตามพันธกิจและวิสัยทัศน์ของสถาบันอุดมศึกษา ตลอดจนมีการบริหารจัดการบุคลากรและทรัพยากรการเรียนรู้ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล คำนึงถึงความ หลากหลายและความเป็นอิสระทางวิชาการ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ยึดหยุ่นคล่องตัว โปร่งใส และ ตรวจสอบได้

5.3 สถาบันอุดมศึกษามีระบบประกันคุณภาพมีการติดตามตรวจสอบประเมินและ พัฒนาการจัดการศึกษาระดับหลักสูตร คณะและสถาบันที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมีการกำกับให้การ จัดการศึกษาและการดำเนินงานตามพันธกิจเป็นไปตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับการอุดมศึกษา กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับการอุดมศึกษา แห่งชาติและมาตรฐานอื่น ๆ ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 และความสอดคล้องระหว่าง มาตรฐานการศึกษาของชาติกับการนำไปสู่การปฏิบัติในระดับการศึกษาต่าง ๆ สามารถสรุปได้ดังตาราง

ตาราง 7 มาตรฐานการศึกษาของชาติเปรียบเทียบกับมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับและประเภท การศึกษา

ระดับชาติ	การศึกษาปฐมวัย	การศึกษาขั้นพื้นฐาน	การอาชีวศึกษา	การอุดมศึกษา
1. ผู้เรียนรู้ เพื่อสร้างงาน และคุณภาพชีวิตที่ดี	1. มาตรฐานด้าน คุณภาพของเด็ก	1. มาตรฐานด้าน คุณภาพของผู้เรียน	1. มาตรฐานด้าน คุณลักษณะของ ผู้สำเร็จการศึกษา ที่พึงประสงค์	1. มาตรฐานด้านผลลัพธ์ ผู้เรียน
2. ผู้ร่วมสร้างสรรค์ นวัตกรรม เพื่อสังคมที่ มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน	2. มาตรฐานด้าน กระบวนการบริหาร และการจัดการ	2. มาตรฐานด้าน กระบวนการบริหาร และการจัดการ	2. มาตรฐานด้าน การจัดการ การอาชีวศึกษา	2. มาตรฐานด้านการวิจัย และนวัตกรรม
3. พลเมืองที่เข้มแข็ง เพื่อสันติสุข	3. มาตรฐานด้านการ จัดประสบการณ์ ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ	3. มาตรฐานด้าน การจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ	3. มาตรฐานด้าน การสร้างสังคม การเรียนรู้	3. มาตรฐานด้านการบริการ วิชาการ
				4. มาตรฐานด้านศิลป วัฒนธรรมและความเป็นไทย
				5. มาตรฐานด้านการบริหาร จัดการ

จากข้อมูลในตาราง พบว่า มาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานการศึกษาของระบบการประกัน คุณภาพการศึกษา มีการกำหนดมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนไว้ทุกระดับและประเภทการศึกษา แต่มาตรฐาน การศึกษาของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา มีการกำหนดมาตรฐานด้านการบริหารจัดการและ มาตรฐานด้านการจัดการเรียนการสอนไว้ด้วย

เมื่อนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาเทียบเคียงกับมาตรฐานการศึกษาของระบบการประกันคุณภาพ การศึกษา ด้านผู้เรียนตามรายมาตรฐานแต่ละระดับและประเภทการศึกษา มีรายละเอียดดังตาราง

ตาราง 8 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติเปรียบเทียบกับมาตรฐานการศึกษาของระบบ
แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียนของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา

ระดับชาติ	การศึกษาปฐมวัย	การศึกษาขั้นพื้นฐาน	การอาชีวศึกษา	การอุดมศึกษา
1. ผู้เรียนรู้ (Learner Person) เป็นผู้มีความเพียร ใฝ่เรียนรู้ และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อก้าวทันโลกยุคดิจิทัล และโลกในอนาคตและมีสมรรถนะ (Competency) ที่เกิดจากความรู้ความรอบรู้ด้านต่าง ๆ มีสุนทรียะ รักษ์และประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทย มีทักษะชีวิต เพื่อสร้างงานหรือสัมมาอาชีพบนพื้นฐานของความปลอดภัยความมั่นคงในชีวิตและคุณภาพชีวิตที่ดีต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม	มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของเด็ก 1.1 มีพัฒนาการด้านร่างกาย แข็งแรง มีสุนทรีย์ที่ดี และดูแลความปลอดภัยของตนเองได้ 1.2 มีพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจควบคุมและแสดงออกทางอารมณ์ได้ 1.3 มีพัฒนาการด้านสังคม ช่วยเหลือตนเอง และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม 1.4 มีพัฒนาการด้านสติปัญญา สื่อสารได้มีทักษะการคิดพื้นฐานและแสวงหาความรู้ได้	มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน 1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน 1) มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและการคิดคำนวณ 2) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา 3) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม 4) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 5) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา 6) มีความรู้ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ 1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน 1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด 2) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย 3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย 4) สุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม	มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ 1.1 ด้านความรู้ ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษามีความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงตามหลักการทฤษฎี และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่เรียน หรือทำงานโดยเน้นความรู้เชิงทฤษฎีและหรือข้อเท็จจริงเป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับการศึกษา 1.2 ด้านทักษะและการประยุกต์ใช้ ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษามีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ทักษะวิชาชีพ และทักษะชีวิต เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับการศึกษา สามารถประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและมีสุขภาวะที่ดี 1.3 ด้านคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ วิชาชีพเจตคติและกิริยาที่ดี ภูมิใจและรักษาเอกลักษณ์ของชาติไทยเคารพกฎหมายเคารพสิทธิของผู้อื่นมีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมี	มาตรฐานที่ 1 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน 1.1 เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและความรอบรู้ด้านต่าง ๆ ในการสร้างสัมมาอาชีพความมั่นคงและคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัวชุมชนและสังคมมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยเป็นผู้มีคุณธรรมความเพียร มุ่งมั่นมานะบากบั่นและยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ 1.2 เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมมีทักษะศตวรรษที่ 21 มีความสามารถในการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาสังคมมีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก สามารถสร้างโอกาสและเพิ่มมูลค่าให้กับตนเอง ชุมชนสังคมและประเทศ 1.3 เป็นพลเมืองที่เข้มแข็งมีความกล้าหาญทางจริยธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง รู้คุณค่าและรักษาความเป็นไทยร่วมมือร่วมพลังเพื่อสร้างสรรค์การพัฒนาและเสริมสร้างสันติสุขอย่างยั่งยืนทั้งในระดับครอบครัวชุมชน สังคมและประชาคมโลก
2. ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovative Co-Creator) เป็นผู้มีทักษะทางปัญญาทักษะศตวรรษที่ 21 ความฉลาดดิจิทัล (Digital Intelligence) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ทักษะข้ามวัฒนธรรมสมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์และมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการเพื่อร่วมสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือสังคมเพิ่มโอกาสและมูลค่าให้กับตนเองและสังคม				
3. พลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizen) เป็นผู้มีความรักชาติ รักท้องถิ่น รู้ถูกผิด มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลโลกมีจิตอาสา มีอุดมการณ์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติ ในหลักการประชาธิปไตยความยุติธรรมความเท่าเทียมเสมอภาคเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนและการอยู่ร่วมกันใน				

ระดับชาติ	การศึกษาปฐมวัย	การศึกษาขั้นพื้นฐาน	การอาชีวศึกษา	การอุดมศึกษา
สังคมไทยและประชาคมโลก อย่างสันติ			พระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุขมีจิตสาธารณะและมี จิตสำนึกรักสิ่งแวดลอม	

เมื่อนำผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติรายด้าน เปรียบเทียบกับมาตรฐานการศึกษาของระบบแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียน ของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา พบว่า ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ด้านผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของระบบแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา ตามรายตัวบ่งชี้ด้านผู้เรียนของทุกระดับและประเภทการศึกษา แต่ยังมีการให้ความสำคัญที่แสดงผลลัพธ์แตกต่างกันไป ซึ่งแสดงว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย มีการกำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาทุกระดับ แต่ยังขาดความเชื่อมโยงถึงจุดเน้นของผลลัพธ์ที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและมีความเชื่อมโยงต่อเนื่องกัน ที่เป็นการเชื่อมต่อของการศึกษาแต่ละระดับ

การวิเคราะห์ความสอดคล้องการนำมาตรฐานของชาติ พ.ศ. 2561 สู่การปฏิบัติ

มาตรฐานการศึกษาของชาติ: ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นกรอบสำหรับสร้างคนไทย ๔.๐ โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมคือ “ธำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก”

เป้าหมายสำคัญ: การให้อิสระสถานศึกษาในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและตามความถนัดของผู้เรียน ที่สอดคล้องกับกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑

ค่านิยมร่วม: ความเพียรอันบริสุทธิ์ ความพอเพียง วิถีประชาธิปไตย ความเท่าเทียม เสมอภาค

คุณธรรม : ลักษณะนิสัยที่ดีและคุณธรรมพื้นฐานที่เป็นความดีงาม เช่น ความมีวินัย ความขยัน ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบต่องานของตนเองและสังคม

ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์: ผู้เรียนรู้ (Learner Person) เพื่อสร้างงานและคุณภาพชีวิตที่ดี ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovative Co-creator) เพื่อสังคมที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน พลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizen) เพื่อสันติสุข

ระดับการศึกษาปฐมวัย

ตาราง 9 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติกับหลักสูตรระดับการศึกษาปฐมวัย

ผลลัพธ์ / คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ระดับปฐมวัยตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 (ประกาศใช้ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2561)	มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย อายุ 3 - 6 ปี	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 (ประกาศใช้ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2560)
1. ผู้เรียนรู้ (Learner Person) เพื่อสร้างงานและคุณภาพชีวิตที่ดี 2. ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovative Co-creator) เพื่อสังคมที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน 3. พลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizen) เพื่อสันติสุข	กระทรวงศึกษาธิการ (ประกาศใช้ 6 สิงหาคม 2561) มาตรฐานที่ 1 คุณภาพเด็ก 1.1 มีพัฒนาการด้านร่างกาย แข็งแรง มีสุขนิสัยที่ดี และดูแลความปลอดภัยของตนเองได้ 1.2 มีพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ควบคุม และแสดงออกทางอารมณ์ได้ 1.3 มีพัฒนาการด้านสังคม ช่วยเหลือตนเอง และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม 1.4 มีพัฒนาการด้านสติปัญญา สื่อสารได้ มีทักษะการคิดพื้นฐาน และแสดงความรู้ได้ คณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (ก.พ.ป.) กระทรวงมหาดไทย (ประกาศใช้เมื่อวันที่ 2 มกราคม 2561) มาตรฐานด้านที่ 3 คุณภาพของเด็กปฐมวัย 3.1 ข เด็กมีการเจริญเติบโตสมวัยและมีสุขนิสัยที่เหมาะสม 3.2 ข เด็กมีพัฒนาการสมวัย 3.3 ข เด็กมีพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว 3.4 ข เด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจ 3.5 ข เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญา เรียนรู้และสร้างสรรค์ 3.6 ข เด็กมีพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสาร	1. พัฒนาการด้านร่างกาย มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโต มาตรฐานที่ 2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน 2. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ มาตรฐานที่ 3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข มาตรฐานที่ 4 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว มาตรฐานที่ 5 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม 3. พัฒนาการด้านสังคม มาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาตรฐานที่ 7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย มาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 4. พัฒนาการด้านสติปัญญา มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัย มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้

ผลลัพธ์ / คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ระดับปฐมวัยตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 (ประกาศใช้ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2561)	มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย อายุ 3 - 6 ปี	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 (ประกาศใช้ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2560)
3.7 ข เด็กมีพัฒนาการด้านสังคม คุณธรรม มีวินัยและความเป็นพลเมืองดี	มาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ มาตรฐานที่ 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีความสามารถ ในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย	

เนื่องจากการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย ไม่เป็นการศึกษาคาบบังคับ และมีหน่วยงาน สถาบัน องค์กร จำนวนมากที่มีบทบาทในการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่แตกต่างกันตามสังกัดกระทรวง ส่งผลให้มีรูปแบบของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่หลากหลาย เช่น โรงเรียน สถานรับเลี้ยงเด็ก ศูนย์ดูแลเด็กสถานสงเคราะห์เด็ก เป็นต้น เป้าหมายด้านคุณภาพเด็กปฐมวัยจึงมีความแตกต่างกันตามพันธกิจหลักของกระทรวงนั้น ๆ แนวปฏิบัติ มาตรฐานคุณภาพของเด็กปฐมวัยของแต่ละหน่วยงานจึงต่างกันไปตามสังกัดกระทรวง มีข้อควรสังเกต คือ ช่วงเวลาการประกาศใช้มาตรฐานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแต่ละประเภทตามสังกัดกระทรวงไม่เป็นไปตามลำดับเวลาที่สอดคล้องสัมพันธ์กัน ซึ่งอาจเป็นผลกระทบในการนำสู่ความเข้าใจ ความต่อเนื่องของแนวทางการปฏิบัติของครูการศึกษาปฐมวัยโดยรวม แต่เนื่องจากสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแต่ละประเภทมีฐานการกำหนดเป้าหมายด้านคุณภาพเด็กปฐมวัยเบื้องต้นตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ดังนั้นหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยจึงเป็นแกนหลักที่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแต่ละประเภท ทุกสังกัดกระทรวงให้ความสำคัญและใช้เป็นแนวทางสำคัญในการกำหนดเป้าหมายด้านคุณภาพเด็กปฐมวัย ลักษณะสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2546 และ 2560 มีความชัดเจนและสอดคล้องกับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาชาติ พ.ศ. 2561 จึงส่งผลให้เป้าหมายด้านคุณภาพเด็กปฐมวัยของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแต่ละประเภททุกสังกัดกระทรวง มีความสอดคล้องและมีผลลัพธ์ที่เป็นทิศทางเดียวกันกับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาชาติ พ.ศ. 2561

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา)

ตาราง 10 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติกับหลักสูตรระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา)

ผลลัพธ์/ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 (ประกาศใช้ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2561)	มาตรฐานการศึกษาของระบบแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ (ประกาศใช้ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561)	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ประกาศใช้ 11 กรกฎาคม 2551) และฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 (ประกาศใช้ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2560)
1. ผู้เรียนรู้ (Learner Person) เพื่อสร้างงานและคุณภาพชีวิตที่ดี	มาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน 1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน	* คุณลักษณะอันพึงประสงค์ : มีวินัย ไม่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน * สมรรถนะสำคัญ : ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด * คุณภาพผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 6

ผลลัพธ์/ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 (ประกาศใช้ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2561)	มาตรฐานการศึกษาของระบบแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ (ประกาศใช้ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561)	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ประกาศใช้ 11 กรกฎาคม 2551) และฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 (ประกาศใช้ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2560)
- รักและรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ ชอบการอ่าน มีความรู้พื้นฐาน ทักษะและสมรรถนะทางภาษา การคำนวณ มีเหตุผล มีนิสัยและสุขภาพที่ดี มีสุนทรียภาพในความงามรอบตัว	1) มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ 2) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหา 5) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา 6) มีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ	ภาษาไทย: ทักษะทางภาษา อธิบายความหมายเรื่องที่อ่าน มีมารยาท และมีนิสัยรักการอ่าน คณิตศาสตร์: ความรู้ความเข้าใจเชิงคำนวณ รวบรวมข้อมูล มีทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ การแก้ปัญหา การใช้เหตุผลในการตัดสินใจ สุขศึกษาและพลศึกษา : กิจกรรมสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายเพื่อสุขภาพ ศิลปะ: เห็นคุณค่าความงามของศิลปะ นาฏศิลป์ แสดงความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีดนตรี
2. ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovative Co-creator) เพื่อสังคมที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน - รับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะทางเทคโนโลยีดิจิทัล การคิดสร้างสรรค์ ภาษาอังกฤษ การสื่อสาร และความรู้ด้านต่าง ๆ	มาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน 1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน 3) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม 4) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 5) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา	* คุณลักษณะอันพึงประสงค์: มิวินัย ไม่เรียนรู้อย่างไม่สนใจในการทำงาน * สมรรถนะสำคัญ: ความสามารถในการคิด ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี * คุณภาพผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 วิทยาศาสตร์สาระที่ 4 เทคโนโลยี ตระหนักในคุณค่าของความรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีภาษาต่างประเทศ: มีทักษะใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารในสถานการณ์ห้องเรียน/โรงเรียน
3. พลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizen) เพื่อสันติสุข - สามารถแยกแยะผิดถูก ปฏิบัติตนตามสิทธิของผู้อื่น เป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม มีจิตอาสา รักท้องถิ่นและประเทศ	มาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน 1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน 1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ตามที่สถานศึกษากำหนด 2) ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย 3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย 4) สุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม	* คุณลักษณะอันพึงประสงค์: รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ * สมรรถนะสำคัญ: ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต * คุณภาพผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 สังคมศึกษา: การดำเนินชีวิต การจัดระเบียบทางสังคม การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย การงานอาชีพ: ทักษะ เจตคติที่ดีในการทำงาน การดำรงชีวิตเห็นคุณค่าการมีชีวิตที่เป็นสุข

ผลลัพธ์/ คุณลักษณะที่พึงประสงค์	มาตรฐานการศึกษาของระบบแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ (ประกาศใช้ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561)	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ประกาศใช้ 11 กรกฎาคม 2551)
ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 (ประกาศใช้ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2561)		และฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 (ประกาศใช้ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2560)
		กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน: ร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

จากตารางการวิเคราะห์ความสอดคล้องมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 กับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎกระทรวงแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 และมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2561 และมาตรฐานและตัวชี้วัด คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ฉบับปรับปรุง 2560 พบว่า หน่วยงานที่รับผิดชอบมีการกำหนดเป้าหมายด้านคุณภาพแต่ก็เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพแต่ก็ให้เกิดผลลัพธ์ ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานของชาติ พ.ศ. 2561 ที่สอดคล้องนำไปสู่ผลลัพธ์ที่เป็นทิศทางเดียวกัน

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มัธยมศึกษาตอนต้น)

ตาราง 11 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติกับหลักสูตรระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มัธยมศึกษาตอนต้น)

ผลลัพธ์/ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 (ประกาศใช้ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2561)	มาตรฐานการศึกษาของระบบแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ (ประกาศใช้ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561)	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ประกาศใช้ 11 กรกฎาคม 2551) และฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 (ประกาศใช้ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2560)
1. ผู้เรียนรู้ (Learner Person) เพื่อสร้างและคุณภาพชีวิตที่ดี -รู้จักตนเองและผู้อื่น มีเป้าหมายและทักษะการเรียนรู้ บริหารจัดการตนเองเป็น มีทักษะชีวิต มีความรู้ ความรอบรู้และสมรรถนะที่จำเป็นต่อการสร้างสุขภาวะ การศึกษาต่อหรือการทำงานที่เหมาะสมกับช่วงวัย	มาตรฐานการศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน 1.1.ผลลัพธ์ทางวิชาการของผู้เรียน 1) มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ 2) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหา 3) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม 4) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 5) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา 6) มีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ	* คุณลักษณะอันพึงประสงค์: มีวินัย ไม่ริษยา มุ่งมั่นในการทำงาน * สมรรถนะสำคัญ: ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด * คุณภาพผู้เรียนมีองค์การศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาษาไทย: ทักษะ สมรรถนะทางภาษา แสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วิจารณ์สิ่งที่อ่าน ประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง คณิตศาสตร์: มีทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ การแก้ปัญหา การใช้เหตุผลในการตัดสินใจ เชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่น ๆ สุขศึกษาและพลศึกษา : การดำรงสุขภาพ ออกกำลังกาย การมีวิถีชีวิตที่มีสุขภาพดี ศิลปะ: รู้และเข้าใจคุณค่างานทัศนศิลป์ ดนตรี นาฏศิลป์

ผลลัพธ์/ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 (ประกาศใช้ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2561)	มาตรฐานการศึกษาของระบบแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ (ประกาศใช้ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561)	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ประกาศใช้ 11 กรกฎาคม 2551) และฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 (ประกาศใช้ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2560)
2. ผู้ร่วมสร้างสรค์นวัตกรรม (Innovative Co-creator) เพื่อสังคมที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน - สามารถแก้ปัญหา สื่อสารเชิงบวก ทักษะข้ามวัฒนธรรม ทักษะการสะท้อนคิด การวิพากษ์เพื่อสร้างนวัตกรรม และสามารถเป็นผู้ประกอบการได้	1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน 1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด 2) ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย 3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย 4) สุขภาวะทางกายและจิตสังคม มาตรฐานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ พ.ศ. 2561 มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน 1.1 ผลการพัฒนาผู้เรียน 1) มีพัฒนาการตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ที่แสดงออกถึงความรู้ความสามารถ ทักษะตามที่จะปูไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล หรือแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว 2) มีความพร้อมสามารถเข้าสู่บริการช่วยเหลือหรือการส่งต่อเข้าสู่การศึกษาในระดับที่สูงขึ้นหรือการอาชีพหรือการดำเนินชีวิตในสังคมได้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล	* คุณลักษณะอันพึงประสงค์: มีวินัย ไม่เรื้อรัง มุ่งมั่นในการทำงาน * สมรรถนะสำคัญ: ความสามารถในการคิด ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี * คุณภาพผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิทยาศาสตร์สาระที่ 4 เทคโนโลยี ความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีกับศาสตร์อื่น ๆ วิเคราะห์เปรียบเทียบ ตัดสินใจ ประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อเลือกใช้เทคโนโลยีโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อชีวิต สังคมและสิ่งแวดล้อม สร้างนวัตกรรมและวิพากษ์จากกิจกรรม STEM Education / โครงการต่างประเภท: มีทักษะใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารในสถานการณ์โรงเรียน ชุมชน สังคม
3. พลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizen) เพื่อสันติสุข - เชื่อมโยงในความเท่าเทียม เป็นธรรมทางสังคม มีจิตอาสา มีความกล้าหาญทางจริยธรรม เป็นพลเมืองที่กระตือรือร้นในการร่วมสร้างสังคมไทยและโลกที่ยั่งยืน มีความซื่อสัตย์ในการทำงานเพื่อส่วนรวม	1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน 1) มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนด 2) มีความภูมิใจในท้องถิ่น และความเป็นไทยตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคล	* คุณลักษณะอันพึงประสงค์: รักชาติ ศาสนา กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ * สมรรถนะสำคัญ: ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต * คุณภาพผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังคมศึกษา: การดำเนินชีวิต การจัดระเบียบทางสังคม การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย การงานอาชีพ: ทักษะ เจตคติที่ดีในการทำงาน การดำรงชีวิต เห็นคุณค่าการมีชีวิตที่เป็นสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน : ร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

จากตารางการวิเคราะห์ความสอดคล้องมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 กับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎกระทรวง แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 และมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 และมาตรฐานและตัวชี้วัด คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ฉบับปรับปรุง 2560 พบว่า หน่วยงานที่รับผิดชอบมีการกำหนดเป้าหมายคุณภาพเด็กเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพเด็กให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานของชาติ พ.ศ. 2561 ที่สอดคล้องนำไปสู่ผลลัพธ์ที่เป็นทิศทางเดียวกัน

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มัธยมศึกษาตอนปลาย)

ตาราง 12 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติกับหลักสูตรระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มัธยมศึกษาตอนปลาย)

ผลลัพธ์/ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 (ประกาศใช้ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2561)	มาตรฐานการศึกษาของระบบแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ (ประกาศใช้ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561)	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ประกาศใช้ 11 กรกฎาคม 2551) และฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 (ประกาศใช้ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2560)
1. ผู้เรียนรู้ (Learner Person) เพื่อสร้างงานและคุณภาพชีวิตที่ดี -มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ปรับตัว ยืดหยุ่น สามารถเผชิญการเปลี่ยนแปลงในโลกดิจิทัลและโลกอนาคตได้ มีความเป็นผู้นำ มีความรู้ความรอบรู้ด้านต่างๆ มีปัญญาที่ดี สามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะต่างๆ ในการสร้างงาน / สัมมาอาชีพ ความมั่นคงและคุณภาพชีวิตที่ตนเอง ครอบครัว และสังคม	มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ) มาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน 1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน 1) มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ 2) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหา 5) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา 6) มีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ มาตรฐานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ พ.ศ. 2561 มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน 1.1 ผลการพัฒนาผู้เรียน 1) มีพัฒนาการตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ที่แสดงออกถึงความรู้ความสามารถ ทักษะตามที่เราไปไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล หรือแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว มาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน 1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการของผู้เรียน 3) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม 4) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	* คุณลักษณะอันพึงประสงค์: มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน * สมรรถนะสำคัญ: ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด * คุณภาพผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาษาไทย : แสดงความคิดเห็น ได้แย้งเรื่องหรืออ่าน เขียนแสดงความคิดเห็น เชิงสร้างสรรค์ พูดโต้แย้งโน้มน้าว วิเคราะห์การใช้ภาษาอย่างสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อิเล็กทรอนิกส์ การงานอาชีพ: เข้าใจแนวทางการเข้าสู่อาชีพ มีประสบการณ์ในอาชีพที่ตนและสนใจ มีคุณลักษณะที่ดีต่ออาชีพ มีทักษะในการจัดการการทำงาน และกระบวนการแก้ปัญหาในการทำงาน สาระที่ 4 เทคโนโลยี เลือกใช้เทคโนโลยีโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อชีวิต สังคมและสิ่งแวดล้อม ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนรู้ การทำงาน และการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้เท่าทัน มีจริยธรรม ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศนำเสนอและแบ่งปันข้อมูลอย่างปลอดภัย วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตอาชีพ สังคมและวัฒนธรรม เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตอาชีพ สังคมและวัฒนธรรม * คุณลักษณะอันพึงประสงค์ : มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน * สมรรถนะสำคัญ : ความสามารถในการคิด ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี * คุณภาพผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 คณิตศาสตร์/วิทยาศาสตร์/CT : สร้างนวัตกรรมจากกิจกรรม STEM Education/โครงการ/IS สังคมศึกษา สามารถจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข มุ่งสร้างประโยชน์แก่สังคม
2. ผู้ร่วมสร้างสรค์นวัตกรรม (Innovative Co-creator) เพื่อสังคมที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน - สามารถร่วมแก้ปัญหาสังคม การบูรณาการข้ามศาสตร์ การสร้างสรค์นวัตกรรม เพื่อเพิ่มโอกาสและมูลค่าตนเอง สังคมและประเทศ		

ผลลัพธ์/ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 (ประกาศใช้ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2561)	มาตรฐานการศึกษาของระบบแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ (ประกาศใช้ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561)	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ประกาศใช้ 11 กรกฎาคม 2551) และฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 (ประกาศใช้ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2560)
	5) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา มาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน 1.4 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน 1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ติดตามที่สถานศึกษากำหนด 2) ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย 3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย 4) สุขภาวะทางกายและจิตสังคม	ภาษาต่างประเทศ : มีทักษะใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสาร ศึกษาต่อ ประกอบอาชีพ เผยแพร่ * คุณลักษณะอันพึงประสงค์ : รักชาติ ศาสนา กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ * สมรรถนะสำคัญ : ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต * คุณภาพผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังคมศึกษา / หน้าที่พลเมือง : เป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม ปฏิบัติตามหลักธรรมศาสนา ค่านิยมที่ดีงาม ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยอย่างมีความสุข ภูมิใจในความเป็นไทย มีจิตสำนึก รักท้องถิ่นและประเทศชาติ การงานอาชีพ : มีประสบการณ์ในอาชีพที่ถนัดและสนใจ มีคุณลักษณะที่ดีต่ออาชีพ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน : ร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์
3. พลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizen) เพื่อสันติสุข - กล่าวต่อการกระทำในสิ่งผิด ให้คุณค่ากับความรู้ ความสามารถ เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ร่วมมือสร้างสรรค์ การพัฒนาตนเองและสังคมที่ยั่งยืน ขจัดความขัดแย้งและสร้างสันติสุข ทั้งในสังคมไทยและประชาคมโลก		

จากตารางการวิเคราะห์ความสอดคล้องมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 กับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎกระทรวง แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 และมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 และมาตรฐานและตัวชี้วัด คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ฉบับปรับปรุง 2560 พบว่า หน่วยงานที่รับผิดชอบมีการกำหนดเป้าหมายด้านคุณภาพเด็กเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพเด็กให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานของชาติ พ.ศ. 2561 (DOE) ที่สอดคล้องนำไปสู่ผลลัพธ์ที่เป็นทิศทางเดียวกัน

การอาชีวศึกษา

ตาราง 13 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ

ผลลัพธ์/ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 (ประกาศใช้ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2561)	มาตรฐานการศึกษาของระบบแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาตามประกาศนียบัตรวิชาชีพ ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ (ประกาศใช้ สิงหาคม พ.ศ. 2561)	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ในหลักสูตรการศึกษาอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 (ประกาศใช้ 18 กันยายน 2561)
1. ผู้เรียน (Learner Person) เพื่อสร้างงานและคุณภาพชีวิตที่ดี	มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ 1.1 ด้านความรู้	ผู้เรียน: เพื่อสร้างงานและคุณภาพชีวิตที่ดี

ผลลัพธ์/ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 (ประกาศใช้ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2561)	มาตรฐานการศึกษาของระบบแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา ตามประเภทอาชีวศึกษา ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ (ประกาศใช้ สิงหาคม พ.ศ. 2561)	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ในหลักสูตรการศึกษาอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 (ประกาศใช้ 18 กันยายน 2561)
- มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ปรับตัว ยืดหยุ่น สามารถเผชิญการเปลี่ยนแปลงในโลกดิจิทัลและโลกอนาคตได้ มีความเป็นผู้นำ มีความรอบรู้ด้านต่าง ๆ มีปัญญาวิคิด สามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะต่าง ๆ ในการสร้างงาน/สิ่งมาอาชีพ ความมั่นคงและคุณภาพชีวิตที่ดีต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม	ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษามีความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงตามหลักการทฤษฎี และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่เรียนหรือทำงานโดยเน้นความรู้เชิงทฤษฎีและหรือข้อเท็จจริงเป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับการศึกษา 1.2 ด้านทักษะและการประยุกต์ใช้ ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษามีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ทักษะวิชาชีพ และทักษะชีวิต เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับการศึกษา สามารถประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน และการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและมีสุขภาพที่ดี 1.3 ด้านคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษามีคุณธรรมจริยธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพเจตคติและกิจนิสัยที่ดีมีใจและรักษาเอกลักษณ์ของชาติไทย เคารพกฎหมายเคารพสิทธิของผู้อื่น มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสาธารณะและมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มาตรฐานที่ 3 การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ 3.1 ด้านความร่วมมือในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ สถานศึกษามีการสร้างความร่วมมือกับบุคคลชุมชนองค์กรต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศในการจัดการศึกษาการจัดการทรัพยากรทางการศึกษากระบวนการเรียนรู้การบริการทางการศึกษาและวิชาชีพโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาผู้เรียนและคนในชุมชนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ 3.2 ด้านนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์งานสร้างสรรค์งานวิจัย สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดทำนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์งานสร้างสรรค์งานวิจัยโดยผู้บริหารครูบุคลากรทางการศึกษาผู้เรียนหรือ	ผู้มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะการเรียนรู้ มีความรอบรู้ รู้ทันการเปลี่ยนแปลง : เพื่อพัฒนาคุณภาพคุณภาพชีวิตและอาชีพ

ผลลัพธ์/ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 (ประกาศใช้ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2561)	มาตรฐานการศึกษาของระบบแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา ตามประเภทวิชาชีพศึกษา ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ (ประกาศใช้ สิงหาคม พ.ศ. 2561)	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ในหลักสูตรการศึกษาอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 (ประกาศใช้ 18 กันยายน 2561)
	ร่วมกับบุคคลชุมชนองค์กรต่าง ๆ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ตาม วัตถุประสงค์และเผยแพร่สู่สาธารณชน	
2. ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovative Co-creator) เพื่อสังคมที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน - สามารถรับมือกับปัญหาสังคม การบูรณาการข้ามศาสตร์ การสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อเพิ่มโอกาสและมูลค่าแก่ ตนเอง สังคม และประเทศ		ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม : เพื่อสังคมที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน สามารถแก้ปัญหา สื่อสารเชิงบวก ทักษะข้ามวัฒนธรรม ทักษะการ สะท้อนคิด การวิพากษ์ : เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมและสามารถ เป็นผู้ประกอบการได้
3. พลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizen) เพื่อสันติสุข - กล่าวต่อด้านการกระทำในสิ่งผิด ให้คุณค่ากับความรู้ ความสามารถ เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ร่วมมือสร้างสรรค์ การพัฒนาตนเองและสังคมที่ยั่งยืน ขจัดความขัดแย้ง และสร้างสันติสุข ทั้งในสังคมไทยและประชาคมโลก		พลเมืองที่เข้มแข็ง : เพื่อสันติสุข เชื่อมั่นในความเท่าเทียม เป็นธรรม มีจิตอาสา กล้าหาญ ทางจริยธรรม และเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น ร่วมสร้างสังคมที่ ยั่งยืน

ระดับการอุดมศึกษา

ตาราง 14 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติกับหลักสูตรระดับอุดมศึกษา

ผลลัพธ์/ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 (ประกาศใช้ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2561)	มาตรฐานการศึกษาของระบบแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 (ประกาศใช้ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2561)	เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2558
1. ผู้เรียนรู้ (Learner Person) เพื่อสร้างงานและ คุณภาพชีวิตที่ดี 2. ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovative Co-creator) เพื่อสังคมที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน 3. พลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizen) เพื่อสันติสุข	มาตรฐานที่ 1 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน มีแนวทางการนำมาตราฐานสู่การ ปฏิบัติให้เกิดผลดังนี้ 1. สถาบันอุดมศึกษาพึงกำหนดนโยบายและทิศทางการผลิตบัณฑิต / การพัฒนาผู้เรียนให้ตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติความต้องการจำเป็น ของสังคมชุมชนภาคธุรกิจภาคเอกชนและประเทศตามระดับความ เชี่ยวชาญและอัตลักษณ์ของประเภทสถาบันและตามความได้เปรียบ เชิงทรัพยากรและเชิงพื้นที่ของสถาบัน	ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับ ปริญญาตรี พ.ศ. 2558 5. ปรัชญา และวัตถุประสงค์ มุ่งให้การผลิตบัณฑิตมีความสัมพันธ์ สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับ อุดมศึกษาของชาติ ปรัชญา ของการอุดมศึกษา ปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษา และมาตรฐาน วิชาการและวิชาชีพที่ป็นสากล ในการผลิตบัณฑิตระดับอุดมศึกษาอยู่ บนฐานความเชื่อว่า กำลังคนที่มีคุณภาพต้องเป็นบุคคลที่มีจิตสำนึกของ

ผลสัมฤทธิ์/ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 (ประกาศใช้ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2561)	มาตรฐานการศึกษาของระบบแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 (ประกาศใช้ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2561)	เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2558
	2. สถาบันอุดมศึกษาพึงกำหนดนโยบายการจัดบริการหลักสูตรด้วยรูปแบบที่หลากหลายทั้งแบบให้ปริญญากับแบบไม่ให้ปริญญาเพื่อส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้และการศึกษาต่อของชีวิตของคนไทยหรือผู้สนใจเรียนรู้ทั้งในประเทศและต่างประเทศมีหลักสูตรตามมาตรฐานวิชาชีพหรือหลักสูตรระยะสั้นที่มีเนื้อหาสาระเหมาะสมกับการศึกษา ระดับอุดมศึกษาแบบบูรณาการซึ่งตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและนำไปประยุกต์ใช้ในสภาพปบริบจริงได้ 3. สถาบันอุดมศึกษาพึงสนับสนุนการจัดทำหลักสูตรแบบบูรณาการศาสตร์ทั้งระดับปริญญาบัณฑิตหรือระดับบัณฑิตศึกษาในแต่ละคณะ / สถาบันมีการออกแบบหลักสูตรหรือรายวิชาที่รับเหมาระหว่างกันความต้องการของผู้เรียนมีหลักสูตรหรือรายวิชาที่เชื่อมโยงระหว่างกันทั้งการประกอบกร / หน่วยงานผู้ใช้บัณฑิตมีรายวิชาที่เชื่อมโยงระหว่างกันทั้งการยกการก้าวหน้าและเชื่อมโยงกับการนำไปใช้ในชีวิตรจริงทุกหลักสูตรต้องมีการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ครอบคลุมทั้ง 3 ด้านตามวิสัยทัศน์และจุดเน้นของหลักสูตรได้แก่การเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมและพลเมืองที่เข้มแข็งซึ่งกำหนดในมาตรฐานการอุดมศึกษา 4. สถาบันอุดมศึกษาพึงส่งเสริมการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นและเหมาะสมกับการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลโดยให้อิสระกับหลักสูตรในการดำเนินงานทั้งนี้ให้มีการกำกับติดตามให้แต่คุณภาพหลักสูตรแบบให้ปริญญาและไม่ให้ปริญญาลำหรับหลักสูตรแบบให้ปริญญาต้องมีการกำกับติดตามให้ไม่ไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาการอบรมมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติระดับอุดมศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพ	ความเป็นพลเมืองดีที่สร้างสรรค์ ประโยชน์ต่อสังคม และมีศักยภาพในการพึ่งพาตนเองบนฐานภูมิปัญญาไทย ภายใต้กรอบ ศีลธรรมจรรยาอันดีงาม เพื่อนำพาประเทศสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและทัดเทียมมาตรฐานสากล ทั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อกำกับส่งเสริมกระบวนการผลิตบัณฑิตที่เน้นการพัฒนา ผู้เรียนให้ลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรม ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ที่มีการสื่อสารแบบไร้พรมแดน มีศักยภาพในการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถในการปฏิบัติงานได้ตามกรอบมาตรฐานและจรรยาบรรณที่กำหนด สามารถ สร้างสรรค์งานที่เกิิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ทั้งในระดับท้องถิ่นและสากล 9. โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วยหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรี โดยมีสัดส่วนจำนวนหน่วยกิตของแต่ละหมวดวิชา ดังนี้ 9.1 หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมายถึง หมวดวิชาที่เสริมสร้างความ เป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ ให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง เข้าใจ และเห็นคุณค่าของตนเอง ผู้อื่น สังคม ศิลปวัฒนธรรม และธรรมชาติ ในเื่อต่อความเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่ง พัฒนา ตนเองอย่างต่อเนื่อง ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรม พร้อมให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ และเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคมไทยและสังคมโลก สถาบันอุดมศึกษาอาจจัดวิชาศึกษาทั่วไปในลักษณะจำแนกเป็นรายวิชา หรือลักษณะบูรณาการใด ๆ ก็ได้ โดยผสมผสานเนื้อหาวิชาที่ครอบคลุมสาระของกลุ่มวิชา สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์เ็นสัดส่วน ที่เหมาะสมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยให้มีจำนวน หน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต

ผลลัพธ์/ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 (ประกาศใช้ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2561)	มาตรฐานการศึกษาของระบบแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 (ประกาศใช้ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2561)	เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2558
	5. สถาบันอุดมศึกษากำกับดูแลให้มีแนวทางการประกันคุณภาพ การศึกษาทุกระดับที่เกี่ยวข้องทั้งการประกันคุณภาพและการพัฒนา คนอาจารย์ให้มีความรู้ทั้งด้านความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชาที่ รับผิดชอบสามารถก้าวทันวิทยาการสมัยใหม่มีความสามารถในการ จัดการเรียนรู้การวิจัยและพัฒนาศาสตร์ในสาขาวิชาที่รับผิดชอบ รวมทั้งการส่งเสริมและพัฒนาคนอาจารย์ให้ร่วมกันสร้างสรรค์ นวัตกรรมการเรียนรู้แก้ปัญหา / ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและ สนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล 6. สถาบันอุดมศึกษากำกับดูแลให้ทุกหลักสูตรมีการติดตามและ ประเมินผลatifักการเรียนรู้ของผู้เรียนที่กำหนดในแต่ละหลักสูตร ระหว่างการศึกษาแต่ละช่วงเวลาที่เหมาะสมและรายงานการ ดำเนินการที่เป็นไปตามผลatifักผู้เรียนทั้ง 3 ด้านให้ผู้เรียนที่อยู่ใน ระบบการศึกษาแบบให้ปริญญา มาตรฐานที่ 2 ด้านการวิจัยและนวัตกรรม มีแนวทางการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติให้เกิดผล ดังนี้ 3. สถาบันอุดมศึกษาพึงพัฒนาศักยภาพของคณาจารย์บุคลากรและ นักศึกษาให้มีความสามารถในการสร้างผลงานวิจัยและนวัตกรรม รวมทั้งสนับสนุนและส่งเสริมการจัดหาแหล่งทุนวิจัยการจัดสร งบประมาณและทรัพยากรให้เพียงพอในการสร้างผลงานวิจัยและ นวัตกรรมตลอดจนบูรณาการทรัพยากรเพื่อทำให้งานวิจัยบรรลุ เป้าหมายตามความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบในด้านทรัพยากรและ ในเชิงพื้นที่ 5. สถาบันอุดมศึกษาพึงส่งเสริมการบูรณาการการวิจัยกับการเรียน การสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยแก่ผู้เรียนที่นำไปสู่การร่วม สร้างสรรค์งานวิจัยและนวัตกรรมให้กับประเทศและในโลกลอนาคต	ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับ บัณฑิตศึกษา พ.ศ.2558 5. ปรัชญา และวัตถุประสงค์ 5.1 หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตและประกาศนียบัตรบัณฑิต ชื้นสูง มุ่งให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษา ระดับอุดมศึกษาของชาติ ปรัชญา ของการอุดมศึกษา ปรัชญาของ สถาบันอุดมศึกษา และมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพ เน้นการพัฒนา นักวิชาการและนักวิชาชีพให้มีความชำนาญในสาขาวิชาเฉพาะ เพื่อให้ มีความรู้ความเชี่ยวชาญ สามารถปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น โดยเป็นหลักสูตร การศึกษา ที่มีลักษณะโดดเด่นเสร็จในตัวเอง 5.2 หลักสูตรปริญญาโทและปริญญาเอก มุ่งให้มีความสัมพันธ์ สอดคล้อง กับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ ปรัชญา ของการอุดมศึกษา ปรัชญา ของสถาบันอุดมศึกษา และมาตรฐาน วิชาการและวิชาชีพที่เป็นสากล เน้นการพัฒนา นักวิชาการและนัก วิชาชีพ ที่มีความรู้ความสามารถระดับสูง ในสาขาวิชาต่าง ๆ โดย กระบวนการวิจัยเพื่อให้สามารถแก้ปัญหาและความรู้ใหม่ได้อย่าง มีอิสระ รวมทั้ง มีความสามารถในการสร้างสรรค์องค์ความรู้ความก้าวหน้า ทางวิชาการ เชื่อมโยงและ บูรณาการศาสตร์ที่ตนเชี่ยวชาญกับศาสตร์ อื่นได้อย่างต่อเนื่อง มีคุณธรรมและจรรยาบรรณ ทางวิชาการและ วิชาชีพ ทั้งนี้ในระดับปริญญาโท มุ่งให้มีความรู้ความเข้าใจใน กระบวนการ สร้างและประยุกต์ใช้ความรู้ใหม่เพื่อการพัฒนางานและ สังคม ในขณะที่ระดับปริญญาเอก มุ่งให้มีความสามารถในการ ค้นคว้าวิจัยเพื่อสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่หรือนวัตกรรม ซึ่งเป็น ประโยชน์ต่อการพัฒนางาน สังคม และประเทศ

ผลลัพธ์/ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 (ประกาศใช้ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2561)	มาตรฐานการศึกษาของระบบแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 (ประกาศใช้ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2561)	เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2558
	มาตรฐานที่ 3 ด้านการบริการวิชาการ มีแนวทางการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติให้เกิดผล ดังนี้ 4. สถาบันอุดมศึกษาพึงส่งเสริมการบริหารจัดการหลักสูตรที่บูรณาการเรียนการสอนการวิจัยและการบริการวิชาการเพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของสังคมและเรียนรู้เพื่อรับใช้สังคมรวมทั้งการส่งเสริมการเผยแพร่การบริการวิชาการในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ มาตรฐานที่ 4 ด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย มีแนวทางการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติให้เกิดผลดังนี้ 2. สถาบันอุดมศึกษาพึงส่งเสริมการจัดทำหลักสูตรหรือรายวิชาที่เกี่ยวข้องโดยบูรณาการสาระความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมประวัติศาสตร์ภูมิปัญญาขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติเพื่อสร้างความเข้าใจและความเข้าใจสร้างความตื่นตัวและความภูมิใจในความเป็นไทยความเข้าใจในจุดร่วมบนความแตกต่างของวัฒนธรรมที่หลากหลายของไทยและต่างประเทศอย่างสร้างสรรค์ 3. สถาบันอุดมศึกษาพึงส่งเสริมการจัดระบบการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเสริมสร้างศักยภาพด้านศิลปวัฒนธรรมของผู้เรียนโดยออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการใช้ฐานความรู้และระบบความคิดในลักษณะสหวิทยาการอาทิวรรู้ทางวิทยาศาสตร์สานกับทักษะทางศิลปะระบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการ การหล่อหลอมทักษะการเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์ให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ในวิชาชีพ และเป็นทักษะชีวิตต่อไป 8. สถาบันอุดมศึกษาที่มีอัตลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมพึงส่งเสริมการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนชุมชนสังคมในด้านศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์เพื่อให้สามารถสร้าง	ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 4.2 คุณภาพของบัณฑิตทุกระดับคุณวุฒิและสาขา / สาขาวิชาต่าง ๆ ต้องเป็นไปตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คณะกรรมการการอุดมศึกษา กำหนด และต้องครอบคลุมอย่างน้อย 5 ด้าน คือ (1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม (2) ด้านความรู้ (3) ด้านทักษะทางปัญญา (4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ

ผลลัพธ์/ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 (ประกาศใช้ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2561)	มาตรฐานการศึกษาของระบบแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 (ประกาศใช้ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2561)	เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2558
	โอกาสมูลค่าเพิ่มโดยนำจุดเด่นของอัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญา ชนบทร่มเย็น และจารีตประเพณีมาสร้างคุณค่าใหม่หรือ ความได้เปรียบเชิงแข่งขันให้กับประเทศบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจ สร้างสรรค์จากศิลปวัฒนธรรมสามารถประยุกต์และผสมผสานกับ เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับสังคมโลกสมัยใหม่ มาตรฐานที่ 5 ด้านบริหารจัดการ มีแนวทางการนำมาตราฐาน สู่การปฏิบัติให้เกิดผลดังนี้ 1. สถาบันอุดมศึกษาพึงกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจนโยบายและแผน กลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างความได้เปรียบเชิงกลยุทธ์และโอกาสเชิงกลยุทธ์ เกี่ยวกับการดำเนินงานตามพันธกิจด้านการผลิตบัณฑิต/การพัฒนา ผู้เรียนด้านการวิจัยและนวัตกรรมการบริการวิชาการและด้าน ศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทยโดยมีการกำหนดตัวบ่งชี้ที่สำคัญและ มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนเชิงกลยุทธ์การ ดำเนินงานการประกันคุณภาพและการประเมินผลลัพธ์เพื่อให้เห็นว่า ผลการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด	

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 และความสอดคล้องระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติกับการนำไปสู่การปฏิบัติในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา พบว่า มาตรฐานการศึกษาของชาติสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติในประเด็น การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติในประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2550 ได้ระบุในมาตรา 65 และมาตรา 257 (3) กำหนดให้รัฐจัดให้มี ยุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการ จัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน โดยประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมใน การพัฒนาประเทศ เพื่อให้เกิดพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว ทั้งนี้พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 ได้ระบุในมาตรา 31 กระทรวงมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและกำกับ ดูแลการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท และการอาชีวศึกษา มาตรา 49 ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก ที่มีใช้การจัดการ อุดมศึกษา และมาตรา 35/1 ให้คณะกรรมการการอุดมศึกษา มีหน้าที่พิจารณานโยบาย แผนพัฒนาและ มาตรฐานการอุดมศึกษา ที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ แผนการศึกษาแห่งชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษา ระดับการอุดมศึกษา

เมื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติกับมาตรฐานการศึกษา และ หลักสูตรในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา พบว่า 1) มาตรฐานการศึกษาของระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาด้านผู้เรียนของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา และผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ในหลักสูตรของ การศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ตามคุณลักษณะ 3 ด้าน แต่มีลักษณะสอดคล้องอยู่ในมาตรฐานและตัวบ่งชี้ต่าง ๆ กระจายกันออกไป รวมทั้งมี การจัดกลุ่มและการใช้คำสำคัญที่ต่างกัน 2) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับและประเภท การศึกษา มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาที่แสดงคุณภาพผู้เรียนและมาตรฐานอื่น ๆ ที่เป็นกระบวนการ / ปัจจัยเสริม สนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนตามเป้าหมายผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ แต่เป็นลักษณะต่างหน่วยงานต่าง กำหนด ยังไม่เป็นทิศทางเดียวกัน ซึ่งแสดงถึงการขาดความเชื่อมต่อในด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่ต่อเนื่อง จากระดับการศึกษาหนึ่งไปยังระดับการศึกษาที่สูงขึ้นจนผู้เรียนจบการศึกษา

2. ผลการวิเคราะห์แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

จากการรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รับฟังข้อมูลจากคณะที่ปรึกษาและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การประชุมสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ มีรายละเอียดดังนี้

2.1 การรวบรวมและศึกษาข้อมูลจากการดำเนินงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

มาตรฐานการศึกษาของชาติมีการกำหนดคุณลักษณะจากการนำมาตรฐานเดิมมาปรับเปลี่ยนด้านการ พัฒนานวัตกรรมและด้านอื่น ๆ ที่จำเป็นและสอดคล้องกับโมเดลการพัฒนาของรัฐบาล คือ ไทยแลนด์ 4.0 โดย ยังคงส่วนเดิมอยู่เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการปฏิบัติ จากนั้นได้คัดเลือกคุณลักษณะ 3 ข้อ ที่เป็นรูปธรรมมา เป็นหลัก และให้ต้นสังกัดนำไปปรับเพิ่มเติม ซึ่งในการปฏิบัติจริง สามารถยืดหยุ่นได้ เพื่อให้เกิดความชัดเจน ในทางปฏิบัติ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ดำเนินการประชาสัมพันธ์มาตรฐานการศึกษาของชาติและ จัดประชุมรับความคิดเห็นจากบุคลากรหลากหลายหน่วยงาน ดังนี้

1. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา มีการประชาสัมพันธ์ โดยดำเนินการที่ต่างจังหวัดและ กรุงเทพมหานคร รวม 6 แห่ง ครอบคลุมระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

จะเพิ่มสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเข้าไปด้วย เพื่อนำผลการแลกเปลี่ยนมาเป็นข้อมูลประกอบการวิจัย

ผลจากการทำประชาสัมพันธ์ที่จังหวัดชลบุรี พบว่า การศึกษาปฐมวัย ประสบปัญหาค่อนข้างมากในด้านการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปปฏิบัติ เนื่องจากสถานพัฒนาเด็กเล็กและห้องเรียนปฐมวัยในโรงเรียนใช้มาตรฐานไม่เหมือนกัน ดังนั้นปฐมวัยจึงต้องตกลงกันก่อนว่าจะใช้มาตรฐานตัวใด ซึ่งแตกต่างจากการดำเนินการในต่างประเทศ เนื่องจากต่างประเทศมีหน่วยงานที่เป็นต้นสังกัดไม่แยกย่อยเหมือนของไทย ซึ่งแนวโน้มการปฏิบัติเป็นดังนี้

1) ระดับเด็กเล็ก อายุต่ำกว่า 3 ปี มีความเป็นไปได้สูงที่เด็กเล็กจะใช้ของคณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ เนื่องจากมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนกว่า และเป็นความตกลงร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการและการประเมินการดำเนินการเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย

2) ระดับเด็กอนุบาล อายุ 3 - 6 ปี โรงเรียนมีแนวโน้มจะใช้มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลัก

2. ในวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ.2562 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดประชุมร่วมคิด ร่วมสร้างสรรค์ วิสัยทัศน์สมรรถนะเด็กไทยขึ้น โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมหลากหลายทั้งผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา บุคลากรจากภาคเอกชน นักวิชาการจากยูนิเซฟ บุคลากรจากองค์กรนอกภาครัฐ (NGO) นักวิชาการ นักศึกษา นักเรียน ประมาณ 60 คน ร่วมระดมความคิดเห็น ความ ลักษณะและการพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของมาตรฐานการศึกษาของชาติตามคุณลักษณะ 3 ด้าน ได้ข้อมูลความคิดเห็นในแต่ละส่วน ดังนี้

ผู้เรียนรู้

1. ผู้เรียน มีการจัดการเรียนรู้ ประเมินตนเอง กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้เพราะการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลนั้นมีความต่างกัน มีแผนในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง รู้วิธีการจัดการแผนจัดการเรียนรู้ของตนเองโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่และปรึกษาคนที่อยู่ใกล้เคียง เช่น ครู พ่อแม่

2. ผู้เรียน เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ รู้จักสงสัยสิ่งต่าง ๆ รอบตัวมีความเป็นเหตุเป็นผล มีจินตนาการ แต่ขณะเดียวกันก็มองโลกอย่างที่ควรจะเป็น

3. ผู้เรียนรู้ เข้าใจว่ารอบตัวนั้นมีความแตกต่างหลากหลาย การเรียนรู้ต้องยอมรับความแตกต่าง ยอมรับอุปสรรคที่จะเกิดขึ้น มีความอดทนเพื่อที่จะอยู่รอดในบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

4. ผู้เรียนรู้ ต้องเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตไม่ยึดติดกับวุฒิการศึกษา รู้จักหาประสบการณ์นอกห้องเรียนเรียนรู้จากประสบการณ์และยอมรับความผิดพลาด ลดอัตราในการเรียนรู้ลง

5. ผู้เรียนรู้ รากเหง้าของตนเองจากทั้งชุมชนความเป็นไทยและเชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้ความเป็นพลโลก

6. ผู้เรียนรู้ ต้องรู้จักแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ของตนเองสามารถจะนำความรู้ที่ตนเองได้รับนั้นมาใช้เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้อื่น

ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม

1. ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม จะต้องอ่อนไหวต่อปัญหา รู้จักปัญหา ตูมผลกระทบของปัญหา แม้แต่ปัญหาทั่วไปในชีวิตประจำวัน

2. ผู้ร่วมสร้างสรรค์ กล้าเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรม กล้าที่จะเป็นผู้นำ สามารถคิดเชิงโครงการ (Project-Based) ออกแบบวิธีการในการแก้ไขปัญหา

3. ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมจะต้องร่วมมือกับผู้อื่น รับฟังความคิดเห็น ยอมรับความแตกต่างในทางความคิดโดยมองประโยชน์ของการแก้ไขปัญหาเป็นสิ่งสำคัญ

4. ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมจะต้องเป็นผู้ปฏิบัติจริงทดลองทำโดยเรียนรู้จากความผิดพลาดปรับปรุงแก้ไขเพื่อเสนอวิธีการที่ดีกว่า

5. ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมจะต้องต่อยอดจากการเป็นผู้เรียนรู้ บูรณาการองค์ความรู้ได้และในศตวรรษที่ 21 จะต้องรู้จักประยุกต์เทคโนโลยีเพื่อใช้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรม

6. ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมไม่ได้สร้างนวัตกรรมของตนเองแต่จะต้องให้ประโยชน์กับชุมชนและประเทศชาติ

7. ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมจะต้องถ่ายทอดประสบการณ์ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของตนเองเพื่อให้เกิดเมล็ดพันธุ์ในการแก้ไขปัญหาในสังคม

พลเมืองที่เข้มแข็ง

1. พลเมืองที่เข้มแข็งจะต้องรู้จัก และสำนึกในรากเหง้าของตนเองเชื่อมโยงตนเองกับการเป็นพลเมืองของชาติและของโลก

2. พลเมืองที่เข้มแข็งจะต้องรู้จักกับความพอเพียง มีภูมิคุ้มกันพึ่งพาตนเองได้ ไม่รอความช่วยเหลือจากผู้อื่น

3. พลเมืองที่เข้มแข็งจะต้องรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง

4. พลเมืองที่เข้มแข็งจะต้องเคารพกฎและกติกาของสังคมและกฎหมายของชาติ

5. พลเมืองที่เข้มแข็งจะต้องมีความกตัญญูเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักความแตกต่างรับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่นพร้อมจะเข้าช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก

6. พลเมืองที่เข้มแข็งจะต้องแสดงออกถึงความเป็นคนดี มีคุณธรรมสากล มีคุณธรรมจริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีของผู้อื่น

ผลจากการประชุมร่วมคิด ร่วมสร้างสรรค์ วิสัยทัศน์สมรรถนะเด็กไทย พบว่า ผู้เข้าร่วมประชุมมีการตีความผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของมาตรฐานการศึกษาของชาติตามคุณลักษณะ 3 ด้าน ที่แตกต่างกัน ตามประสบการณ์และอาชีพของตน ทำให้ได้มุมมองและแนวทางการพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของมาตรฐานการศึกษาของชาติตามคุณลักษณะ 3 ด้าน ที่หลากหลาย

การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การพัฒนาหลักสูตร จากการรับฟังแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การพัฒนาหลักสูตรจากหน่วยงานต่าง ๆ พบว่า สถานการณ์ในปัจจุบันที่สถานศึกษาแต่ละสังกัดมีการดำเนินการเกี่ยวกับการปรับหลักสูตรไปพร้อมๆ กับการประกาศมาตรฐานการศึกษาของชาติโดยมีแนวทางในการปฏิบัติ คือ

1) สถานศึกษาในสังกัดสามารถดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทของตนมาเทียบเคียง และเน้นการจัดการเรียนการสอนให้เกิดผลตามมาตรฐานการศึกษา และวัดประเมินผลผู้เรียนเพื่อประเมินผลลัพธ์ของผู้เรียน และนำผลการดำเนินงานไปปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

2) หน่วยงานต้นสังกัดที่อยู่ระหว่างปรับหลักสูตรปัจจุบัน อาทิ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรยึดมาตรฐานการศึกษาในระดับและประเภทของตน เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

ทั้งนี้เพื่อให้มาตรฐานการศึกษาของชาติมีความเหมาะสมกับบริบทและการปฏิบัติจริง ซึ่งอาจต้องใช้เวลาอีกประมาณ 2 - 3 ปี สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาควรนำข้อมูลจากการปฏิบัติงานมาใช้ในการทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติ

การอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ความสอดคล้องและเชื่อมโยงระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติและกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษา และมีการกำหนดให้ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ลงวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2562 การพัฒนาหลักสูตรการอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพ และมีสมรรถนะตรงตามมาตรฐานอาชีพ มาตรฐานสากลที่ยึดโยงกับ

- พระราชดำรัส ร.9 พระบรมราโชบาย รัชกาลที่ 10
- มาตรฐานการศึกษาของชาติ
- กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ
- กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ
- เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาทุกระดับ

การพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษาให้เป็นหลักสูตรครบวงจรและมีความยืดหยุ่น พิจารณาทั้งมาตรฐานการศึกษาของชาติ และระดับสากล เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนโดยเสริมสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (Maturity) เพื่อรองรับศตวรรษที่ 21 และไทยแลนด์ 4.0 ผลิตรายการการศึกษาสู่การมีงานทำ มีอาชีพ และดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สร้างคนให้เกิดโอกาส 3 เส้นทาง (3 track) และสร้างนักปฏิบัติที่มีความเชี่ยวชาญระดับนักเทคโนโลยี โดยมีภาคสถานประกอบการมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น และมีภาคประชารัฐร่วมขับเคลื่อน ใช้แนวทางการพัฒนาหลักสูตรของประเทศเยอรมนี โดยเฉพาะทวิภาคี

การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา ปัจจุบันยังคงใช้กรอบประกันคุณภาพการศึกษาเดิม สถานศึกษาจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง โดยการประเมินตนเองว่ามีภาพรวมอยู่ในระดับใด และจะอย่างไรให้สถานศึกษามีความก้าวหน้าขึ้นอีก 1 ระดับ การกำหนดระดับคุณภาพทั้งหมดมี 5 ระดับ การประเมินควรปฏิบัติดังนี้ 1) การประเมินแนวใหม่ใช้การตัดสินโดยอาศัยความเชี่ยวชาญ ด้วยวิธีการเข้าไปสังเกตโรงเรียน 2) การประเมินแบบองค์รวม ให้สถานประเมินโรงเรียนด้วยตนเองตามเกณฑ์ 5 ระดับ 3) การประเมินโดยอาศัยร่องรอยหลักฐานเชิงประจักษ์ มีการทำงานควบคู่กับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

การประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษา ขึ้นอยู่กับทางมหาวิทยาลัยว่าจะเลือกใช้แนวทางใดในการประกันคุณภาพ เช่น มหาวิทยาลัยมหิดล รับการตรวจคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) แต่ละคณะใช้แนวทางการประเมินไม่เหมือนกัน มีความหลากหลาย

การกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน แต่ละหน่วยงานต้องมีหน้าที่กำกับติดตามในส่วนที่กฎกระทรวงได้ระบุไว้ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ทำหน้าที่รับรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาพร้อมทำหน้าที่เป็นผู้สังเคราะห์ข้อมูล ลงตรวจเยี่ยมสถานศึกษาและประเมินคุณภาพภายนอก ส่งผลการประเมินให้สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อนำไปพัฒนา เป็นการประเมินเพื่อให้โรงเรียนทราบว่าพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าต่อไปอีก 1 ระดับ ได้อย่างไร การทำงานร่วมกันของสถานศึกษา และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) มีเป้าหมายการประเมินเพื่อการพัฒนาและจัดสรรงบประมาณ เพื่อยกระดับคุณภาพสถานศึกษา

2.2 ผลจากการรับฟังข้อมูลการนำมาตรฐานการศึกษาไปปฏิบัติจากคณะที่ปรึกษา สามารถสรุปเป็นประเด็นแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ได้ดังนี้

1. สร้างความเข้าใจวิสัยทัศน์ร่วมให้ทุกฝ่ายมีภาพคุณลักษณะของผู้เรียนเป็นเป้าหมายเดียวกัน และเชื่อมโยงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาชาติ สมรรถนะคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน พิจารณาคำสำคัญและให้ความหมายที่ชัดเจน โดยแจกแจงลักษณะที่พึงประสงค์ออกมาให้ชัดเจน ทุกฝ่ายต้องเข้าใจตรงกัน ควรมีเป้าหมายเดียวกันในการสร้างคนไทย สร้างเด็กไทย สำหรับการศึกษาแต่ละระดับตามสังกัดต่าง ๆ มีรายละเอียดของคุณลักษณะผู้เรียนที่แตกต่างกัน

2. มาตรฐานการศึกษาของชาติ ต้องเป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรและการสอน

แนวทางด้านหลักสูตร ต้องใช้กรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติในการกำหนดคุณลักษณะผู้เรียนแต่ละระดับ และจัดหลักสูตรให้เหมาะสมกับอัตลักษณ์ สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น และยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งนี้ หากจัดทำหลักสูตรที่มีแนวทางให้แก่ครูอย่างชัดเจน มีตัวบ่งชี้ที่ชัดเจน จะช่วยให้ครูเห็นภาพและสามารถนำไปปฏิบัติได้ดียิ่งขึ้น

แนวทางด้านการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะ โดยการใช้ความรู้ทักษะ คุณลักษณะ ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน จำแนกสมรรถนะหลักให้ชัดเจน เช่น ผู้ร่วมสร้างนวัตกรรม จะมีรายละเอียดปลีกย่อยใดบ้าง หากจะทำให้เกิดผลจริง ๆ จะทำอะไร ดังนั้นจะต้องเอาคำสำคัญต่าง ๆ มาศึกษาและวิเคราะห์ให้ชัดเจน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจน รวมทั้งการบูรณาการข้ามศาสตร์ เน้นการนำตนเองในการเรียนรู้เน้นการเรียนรู้ตามความสามารถของผู้เรียน ที่สำคัญเรียนรู้แบบรู้จริง (Mastery Learning) เน้นการวัดและประเมินผลตามความพร้อมของผู้เรียน และเน้นการวัดสมรรถนะหรือพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถที่เป็นองค์รวม

3. กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ต้องมีการวางระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ นอกจากนี้ประเด็นที่น่าสนใจ คือ การซ่อมการประเมิน (Mock Assessment) เป็นสิ่งที่ดี แต่ควรทำให้เป็นเป็นรูปธรรมเพื่อเป็นแนวทางให้แก่สถานศึกษา ปัจจุบันโรงเรียนดำเนินการประเมินแบบเดิม ซึ่งมีการทำเอกสาร หรือการเตรียมการแสดงในการประเมิน เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาควรสร้างวัฒนธรรมใหม่

4. การพัฒนาครูเพื่อพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน ต้องยึดหลักการมีส่วนร่วม และพัฒนาบุคลากรผู้มีส่วนร่วมโดยเฉพาะครู โดยครูต้องรู้หลักการของการเรียนการสอนที่พัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาความชำนาญของครู ต้องช่วยครูในเรื่องความเข้าใจและความชำนาญของครู พัฒนานักศึกษาครูในระดับการอุดมศึกษาให้สามารถสอนด้วยวิธีสืบสอบ การใช้ปัญหาเป็นฐาน หรือโครงงานบนฐานวิจัย และบูรณาการค่านิยม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ ฝึกให้นักศึกษาครูเป็นผู้เรียนโดยเข้าไปสังเกตผู้เรียน ครู วิธีการสอน และฝึกปฏิบัติในสถานศึกษา และการฝึกการประเมินที่หลากหลาย สำหรับการอาชีวศึกษา กำลังดำเนินการโดยใช้สถาบันเป็นแกน เช่น อาชีวศึกษาจังหวัด นำกลุ่มครูที่มีความรู้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือในระดับจังหวัด ระดับสถาบัน ส่งเสริมการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพครู

5. การอาชีวศึกษา มีการดำเนินงานที่เป็นระบบ ซึ่งสามารถสรุปโมเดลของการขับเคลื่อน คือ 1) เริ่มต้นเข้าใจให้ตรง 2) เชื่อมโยงสู่ทุกงาน 3) จัดหน่วยประสานการพัฒนาครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

จากการประมวลข้อคิดเห็นต่าง ๆ สามารถสรุปกลไกการขับเคลื่อนนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติได้ 3 ประเด็น คือ

ติดกระดุมเม็ดแรก ทุกฝ่ายต้องเข้าใจตรงกัน ควรมีเป้าหมายเดียวกันในการสร้างคนไทย สร้างเด็กไทยทุกฝ่ายต้องเข้าใจตรงกัน ควรมีเป้าหมายเดียวกันในการสร้างคนไทย สร้างเด็กไทย และเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของชาติกับงานของตนได้

แทรกซึมระดับจังหวัด การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ โดยเฉพาะระดับจังหวัด จะช่วยขับเคลื่อนได้ดี เนื่องจากจะเห็นจิตวิญญาณร่วม ซึ่งจะช่วยให้คนในพื้นที่มาร่วมเป็นกลไกขับเคลื่อน ทำให้จังหวัดและความ เป็นท้องถิ่นเข้าด้วยกันจะมีอัตลักษณ์ชัดเจนขึ้น

เรียนรู้จากความจริงและความร่วมมือ การพัฒนาสมรรถนะเกิดขึ้นได้ด้วยการทำงานจริง ดังนั้น การศึกษาขั้นพื้นฐานอาจใช้ Project - Based เป็นหลักในการเรียนการสอน ระดับการอุดมศึกษาสามารถ เรียนรู้บนฐานของความจริง สร้างแรงบันดาลใจให้เกิดจากความจริง เห็นปัญหาจากความจริง จะทำให้รู้ว่า เขามีคุณค่าอะไร และเรียนรู้ด้วยตัวเองได้บนพื้นฐานของความร่วมมือร่วมพลัง

2.3 การศึกษาแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติและความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาแต่ละระดับและประเภท

จากการดำเนินการประชุมสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติและ ระดมความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาแต่ละระดับและประเภท เพื่อยกร่างการนำมาตรฐานการศึกษา ของชาติสู่การปฏิบัติ มีรายละเอียด ดังนี้

2.3.1 การศึกษาแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในการศึกษาแต่ละระดับ และประเภท

1) ระดับการศึกษาปฐมวัย

มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัยตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ การประกันคุณภาพ ภายใน พ.ศ. 2561 มีหน่วยงานที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัยได้กำหนดและประกาศใช้มาตรฐาน การศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัยของหน่วยงานต่าง ๆ

จากมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยที่กำหนดโดยหน่วยงานต่าง ๆ เห็นได้ว่ามีมาตรฐานการศึกษาที่ หน่วยงานกำหนดใช้ 2 กลุ่ม ได้แก่ มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2561 ประกาศโดยกระทรวงศึกษาธิการ มีสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร นำไปใช้สำหรับสถานศึกษา และมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย แห่งชาติ พ.ศ. 2561 จัดทำโดยคณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (ก.พ.ป.) กระทรวงมหาดไทย สำหรับใช้ในสถานศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และ หน่วยงานอื่น ๆ เช่น อนุบาลสาธิตในมหาวิทยาลัย กระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มูลนิธิ และ องค์การเอกชน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

2) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการดำเนินการในลักษณะคู่ขนานกับการประกาศใช้มาตรฐาน การศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 โดยหลังจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ลงนามในกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษาพุทธศักราช 2561 หลังจากนั้นในวันที่ 6 สิงหาคม 2561 ได้มีประกาศกระทรวง ศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ นอกจากนี้ได้มีการดำเนินการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ เอกสาร และ การประชุมต่าง ๆ โดยในวันที่ 12 กรกฎาคม 2562 ได้มีการระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนในการเตรียม ความพร้อมในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับใหม่ที่มีลักษณะเป็นหลักสูตรที่เน้นการพัฒนา สมรรถนะผู้เรียน

การกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน ในส่วนการกำกับ ติดตามนั้น สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้ทำหน้าที่วางระบบ

แนวทางในการกำกับติดตามการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในส่วนสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการมัธยมศึกษาตอนปลาย และศูนย์การศึกษาพิเศษเป็นผู้ ทำหน้าที่กำกับติดตามการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ดูแล โดยมีการกิจดังต่อไปนี้

1) กำหนดนโยบายด้านการศึกษา กำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัยและ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพร้อมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษา

2) ส่งเสริมสนับสนุนให้คำปรึกษาช่วยเหลือต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อให้การประกัน คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3) วิเคราะห์และสรุปผลตามข้อเสนอแนะของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา (สมศ.) เพื่อเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับ การศึกษาปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4) ให้ความร่วมมือกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในการจัดให้บุคคลหรือหน่วยงานที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก

ระดับปฏิบัติ ในส่วนสถานศึกษานั้น การรับรู้และความเข้าใจรายละเอียดเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา ของชาติ พ.ศ. 2561 ค่อนข้างน้อย และนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนหนึ่งได้รับทราบข้อมูลจากการประชุม แต่ยังไม่ชัดเจนในการนำสู่การปฏิบัติ

สำหรับการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัตินั้น เป็นการดำเนินการตามปกติเช่นเดิมที่ผ่านมา เนื่องจาก ภาระงานมีความสอดคล้องอยู่ แต่ไม่ได้ดำเนินการอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม โดยมีการดำเนินการใน 2 ส่วน ดังนี้

1. การประกันคุณภาพการศึกษา

กฎกระทรวงได้กำหนดให้สถานศึกษาดำเนินการดังนี้

(1) กำกับดูแลให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา เพื่อเป็นกลไกในการควบคุมตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เกิดการพัฒนา และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่สังคม ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

(2) การติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาและนำผลการติดตามไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา

(3) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self - Assessment Report: SAR) ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาการรายงานผลการประเมินตนเองต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐานและจัดส่งรายงานดังกล่าวต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นประจำทุกปี

(4) การพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพโดยพิจารณาจากรายงานผลการประเมิน ตนเอง (Self - Assessment Report: SAR) ตามคำแนะนำของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนา อย่างต่อเนื่อง

(5) สถานศึกษาแต่ละแห่งให้ความร่วมมือกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา (สมศ.) เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามข้อเสนอแนะของ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่ กำกับดูแลเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาระดับสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในฐานะหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาดำเนินการดังต่อไปนี้

(6) ให้คำปรึกษาช่วยเหลือและแนะนำสถานศึกษาเพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

(7) ติดตามผลการดำเนินงานปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามข้อเสนอแนะของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

(8) ให้ความร่วมมือกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในการจัดให้บุคคลหรือหน่วยงานที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก

(9) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอาจมอบหมายบุคคลที่ไม่ได้เป็นผู้ประเมินเข้าร่วมสังเกตรับฟังหรือให้ข้อมูลเพิ่มเติมในการประเมินคุณภาพภายนอกด้วยก็ได้

โดยได้เน้นให้มีการปฏิรูปการประเมินเป็นการประเมินแนวใหม่ที่เน้น 1) การประเมินและตัดสินโดยอาศัยความเชี่ยวชาญ 2) การประเมินแบบองค์รวม และ 3) การประเมินโดยอาศัยร่องรอยหลักฐานเชิงประจักษ์

2. การดำเนินการพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการวิเคราะห์เชื่อมโยงระหว่างมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับกับหลักสูตรที่ใช้ในสถานศึกษาพบว่า มีความสอดคล้องกันในส่วนหนึ่ง สถานศึกษาส่วนหนึ่งจึงเลือกที่จะพัฒนาผู้เรียนตามปกติ แต่ไม่พบว่า สถานศึกษาใดใช้มาตรฐานผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานที่กำหนด

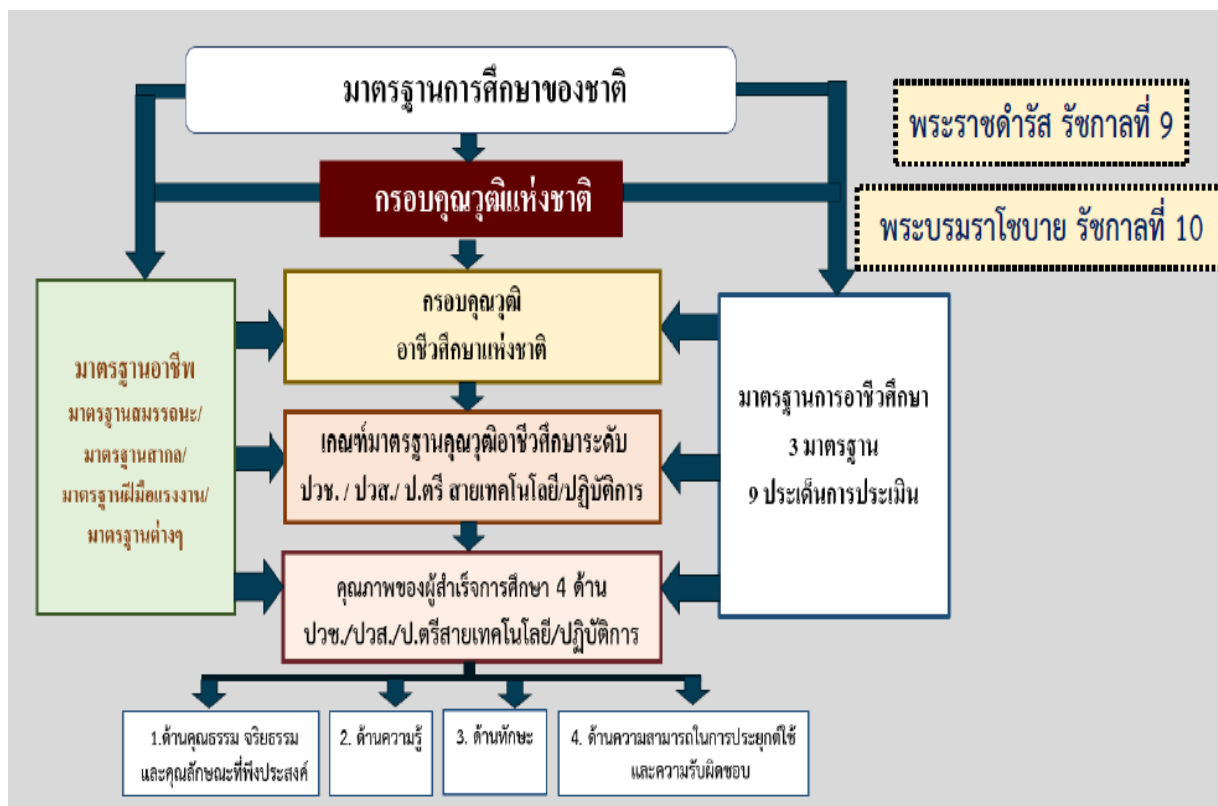
3) การอาชีวศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา การดำเนินการในลักษณะคู่ขนานกับการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

การดำเนินการหลังจากการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ดำเนินการวางระบบการจัดการศึกษาสู่มาตรฐานและคุณภาพในการอาชีวศึกษาดังนี้

1) การวางระบบการจัดการศึกษาสู่มาตรฐานและคุณภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้น้อมนำพระราชดำรัส รัชกาลที่ 9 เกี่ยวกับการจัดการศึกษาความว่า “การศึกษาต้องเน้นสร้างคนดี ก่อนสร้างคนเก่ง” และพระบรมราโชบายรัชกาลที่ 10 ความว่า “การศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน 1) มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง 2) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม 3) มีงานทำมีอาชีพ 4) เป็นพลเมืองดี มาเป็นหลักในการปฏิบัติ โดยหลังจากกระทรวงศึกษาธิการ มีการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 เมื่อ 2 ตุลาคม 2561 ได้มีการวางระบบการจัดการศึกษาสู่มาตรฐานและคุณภาพในการอาชีวศึกษารูปเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

ภาพที่ 9 การจัดการศึกษาสู่มาตรฐานและคุณภาพในการอาชีวศึกษา

และได้ดำเนินการวางนโยบายสู่การปฏิบัติในการอาชีวศึกษา ดังนี้

1. จัดทำประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562

ตามที่พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 กำหนดให้มีคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีหน้าที่พิจารณาเสนอแนะนโยบายแผนพัฒนามาตรฐานและหลักสูตรการอาชีวศึกษาทุกระดับที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยได้มีการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560– 2564 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560– 2579 และคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2560 ได้เห็นชอบกรอบคุณวุฒิแห่งชาติฉบับปรับปรุงซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้ใช้กรอบคุณวุฒิแห่งชาติดังกล่าวพร้อมทั้งมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 และได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2562 โดยกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติประกอบด้วย 1) ระดับคุณวุฒิอาชีวศึกษาได้แก่ (1) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (2) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และ (3) ระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับคุณวุฒิอาชีวศึกษาประเภทวิชาและสาขาวิชาต้องครอบคลุมอย่างน้อย 4 ด้าน คือ

(1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง ความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ เจตคติ และกิริยาสำนึกที่ดี ภูมิใจและรักษาเอกลักษณ์ของชาติไทย เคารพกฎหมาย เคารพสิทธิของผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสาธารณะ และมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม

(2) ด้านความรู้ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง หลักการ ทฤษฎี และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่เรียนหรือทำงาน โดยเน้นความรู้เชิงทฤษฎีและหรือข้อเท็จจริงเป็นหลัก

(3) ด้านทักษะ หมายถึง ความสามารถปฏิบัติงาน ซึ่งบุคคลนั้นควรทำได้เมื่อได้รับมอบหมาย โดยสามารถเลือกใช้วิธีการจัดการและแก้ปัญหาการทำงานด้วยทักษะด้านกระบวนการคิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้ ตรรกะ ทักษะการหยั่งรู้และความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต หรือทักษะการปฏิบัติ หรือวิธี ปฏิบัติที่มีความคล่องแคล่วและความชำนาญในการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ

(4) ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ หมายถึง ความสามารถ ของบุคคลที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ การใช้ความรู้ ทักษะทางสังคม ในการทำงานหรือการศึกษอบรรณ เพื่อการพัฒนาวิชาชีพของบุคคล ซึ่งประกอบไปด้วยความสามารถในการสื่อสาร ภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบ และความเป็นอิสระในการดำเนินการต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง เช่น ความสามารถในการตัดสินใจ และความ รับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น

ระดับคุณวุฒิอาชีวศึกษาของผู้สำเร็จการศึกษาแต่ละระดับ จะต้องมีความรู้มาตรฐานการศึกษา ครอบคลุมคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละด้าน ซึ่งคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนดไว้ในเกณฑ์ มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ

รูปแบบการจัดการศึกษาโครงสร้างหลักสูตรชื่อคุณวุฒิ จำนวน หน่วยกิต ระยะเวลาใน การศึกษา และการเทียบโอนผลการเรียนต้องเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา แต่ละระดับตามที่ คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

2. จัดทำประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาในแต่ละ ระดับคุณวุฒิอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และระดับปริญญา ตรี สายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียน การสอน และการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ให้สามารถผลิตผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพและ เพื่อประโยชน์ต่อการรับรองมาตรฐานคุณวุฒิผู้สำเร็จการศึกษา โดยได้ประกาศ เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2562 ดังนี้

1) เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2562 กำหนดให้ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพมีคุณลักษณะครอบคลุมอย่างน้อย 4 ด้าน คือ

(1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ เจตคติ และกิจนิสัยที่ดี ภูมิใจและรักษาเอกลักษณ์ของชาติไทย เคารพกฎหมาย เคารพ สิทธิของผู้อื่น มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข มีจิตสาธารณะ และมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม

(2) ด้านความรู้ ได้แก่ ความรู้ในหลักการทั่วไปของงานอาชีพเฉพาะและการวิเคราะห์ เบื้องต้น รวมทั้งมีความรู้ภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีสารสนเทศที่สามารถใช้ในการสื่อสารเบื้องต้นได้

(3) ด้านทักษะ ได้แก่ ทักษะการเลือกและประยุกต์ใช้วิธีการเครื่องมือและวัสดุขั้นพื้นฐานใน การปฏิบัติงาน ทักษะการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา และทักษะด้านสุขภาวะและความปลอดภัย

(4) ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ ได้แก่ สามารถปฏิบัติงานตาม แบบแผน ปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงที่ไม่ซับซ้อน ให้คำแนะนำพื้นฐานที่ต้องใช้ในการตัดสินใจ วางแผนและ แก้ไขปัญหาโดยไม่อยู่ภายใต้การควบคุมในบางเรื่อง ประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะทางวิชาชีพ เทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสารในการแก้ปัญหา และการปฏิบัติงานในบริบทใหม่ รวมทั้งรับผิดชอบต่อตนเองและ ผู้อื่น

2) เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2562 กำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง มีคุณภาพครอบคลุมอย่างน้อย 4 ด้าน คือ

(1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ เจตคติ และกิจนิสัยที่ดี ภูมิใจและรักษาเอกลักษณ์ของชาติไทย เคารพกฎหมาย เคารพสิทธิของผู้อื่น มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสาธารณะ และมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม

(2) ด้านความรู้ ได้แก่ ความรู้ทางทฤษฎีและเทคนิคเชิงลึกภายใต้ขอบเขตของงานอาชีว รวมทั้งความรู้ภาษาอังกฤษเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในระดับที่เชื่อมโยงกับการทำงาน

(3) ด้านทักษะ ได้แก่ ทักษะในการปรับใช้กระบวนการปฏิบัติงานให้เหมาะสม ทักษะด้านความปลอดภัยที่เชื่อมโยงกันในการทำงานที่หลากหลาย ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา ทักษะในการวางแผน การบริหารจัดการ การประสานงาน และการประเมินผลในการปฏิบัติงานด้วยตนเอง

(4) ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ ได้แก่ สามารถปฏิบัติงานตามแบบแผนและปรับตัวภายใต้ความเปลี่ยนแปลง สามารถแก้ปัญหาที่ไม่คุ้นเคยหรือซับซ้อนและเป็นนามธรรมเป็นบางครั้ง

3) เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ พ.ศ. 2562 กำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการมีคุณภาพครอบคลุมอย่างน้อย 4 ด้าน คือ

(1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ เจตคติ และกิจนิสัยที่ดี ภูมิใจและรักษาเอกลักษณ์ของชาติไทย เคารพกฎหมาย เคารพสิทธิของผู้อื่น มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสาธารณะ และมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม

(2) ด้านความรู้ ได้แก่ ความรู้ทางทฤษฎีและเทคโนโลยีเฉพาะทางอย่างกว้างขวางและเป็นระบบในการพัฒนางานอาชีว

(3) ด้านทักษะ ได้แก่ ทักษะในการคิดวิเคราะห์วิจารณ์และเปรียบเทียบปัญหาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

(4) ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ ได้แก่ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สามารถริเริ่มปรับปรุงวางแผนกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนและเป็นนามธรรมในการปฏิบัติงาน รวมทั้งวางแผนการบริหารและการจัดการในสาขาอาชีพ

ระดับการกำกับ ติดตาม การสนับสนุน ส่งเสริม

เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงาน /สถานศึกษาเป็นไปตามนโยบาย และนำมาตรฐานอาชีวศึกษาไปสู่การปฏิบัติ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้ดำเนินงานดังนี้

1. การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการอาชีวศึกษา กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษา เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยี หรือสายปฏิบัติการ ดังนี้

1) เผยแพร่โดยการประกาศในราชกิจจานุเบกษา การประกาศผ่าน เว็บไซต์หน่วยงาน และการแจ้งเป็นหนังสือราชการจากหน่วยงานต้นสังกัด

2) ประชุมสร้างความรู้และสร้างความเข้าใจแก่ผู้บริหาร ครูและบุคลากรของสถานศึกษาในสังกัด โดยมุ่งเน้นถ่ายทอดความเชื่อมโยงระหว่างนโยบายกับการปฏิบัติงานของสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอน

2. การวิเคราะห์ความสอดคล้องของผลลัพธ์การเรียนรู้ของการศึกษาระดับอาชีวศึกษา โดยวิเคราะห์ความสอดคล้องของผลลัพธ์การเรียนรู้ของการศึกษาระดับอาชีวศึกษา และกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

3. การวิเคราะห์ความสอดคล้องและเชื่อมโยงระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติ กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษา มาตรฐานการอาชีวศึกษา และเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยี หรือปฏิบัติการ กับ กฎ ระเบียบ ข้อสั่งการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยมีกระบวนการจัดการศึกษาสู่มาตรฐานและคุณภาพภายในการอาชีวศึกษา

4. การพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษา

การพัฒนาหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และหลักสูตรระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยี หรือสายปฏิบัติการ โดยมีหลักการในการพัฒนาหลักสูตรโดยมีกระบวนการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ดังนี้

ภาพที่ 10 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ

หลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีดังนี้

1) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพได้มีการพัฒนาและปรับปรุงเรียบร้อยแล้วด้วยความร่วมมืออย่างดียิ่งจากหน่วยราชการสถานศึกษาผู้บริหารศึกษานิเทศก์ครูผู้สอนตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และมีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องให้ใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพพุทธศักราช 2562 เมื่อวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2562 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2562 เป็นต้นไปจำนวน 10 ประเภทวิชา 65 สาขาวิชา ประกอบด้วย ประเภทวิชาอุตสาหกรรม จำนวน 24 สาขาวิชา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม จำนวน 12 สาขาวิชา ประเภทวิชาศิลปกรรม จำนวน 13 สาขาวิชา ประเภทวิชาคหกรรม จำนวน 5 สาขาวิชา ประเภทวิชาเกษตรกรรม จำนวน 1 สาขาวิชา ประเภทวิชาประมง จำนวน 1 สาขาวิชา ประเภทวิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอ จำนวน 3 สาขาวิชา ประเภทวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จำนวน 1 สาขาวิชา ประเภทวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จำนวน 2 สาขาวิชา และประเภทวิชาอุตสาหกรรมบันเทิงและดนตรี จำนวน 3 สาขาวิชา

2) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงอยู่ระหว่างดำเนินการปรับปรุงปัจจุบันใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงพุทธศักราช 2557 จำนวน 9 ประเภทวิชา 93 สาขาวิชา ประกอบด้วย ประเภทวิชาอุตสาหกรรม จำนวน 30 สาขาวิชา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม จำนวน 13 สาขาวิชา ประเภทวิชา

ศิลปกรรม จำนวน 15 สาขาวิชา ประเพณีวิชาคหกรรม จำนวน 10 สาขาวิชา ประเพณีวิชาเกษตรกรรม จำนวน 9 สาขาวิชา ประเพณีวิชาประมง จำนวน 3 สาขาวิชา ประเพณีวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จำนวน 5 สาขาวิชา ประเพณีวิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอ 4 จำนวน 4 สาขาวิชา และประเพณีวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร จำนวน 4 สาขาวิชา

3) หลักสูตรปริญญาตรีสายเทคโนโลยี หรือปฏิบัติการ ปัจจุบันมีจำนวน 8 ประเพณีวิชา 29 สาขาวิชา ประกอบด้วย ประเพณีวิชาอุตสาหกรรม จำนวน 9 สาขาวิชา ประเพณีวิชาพาณิชยกรรม จำนวน 5 สาขาวิชา ประเพณีวิชาศิลปกรรม จำนวน 5 สาขาวิชา ประเพณีวิชาคหกรรม จำนวน 3 สาขาวิชา ประเพณีวิชาเกษตรกรรม จำนวน 2 สาขาวิชา ประเพณีวิชาประมง จำนวน 4 สาขาวิชา ประเพณีวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จำนวน 2 สาขาวิชา และประเพณีวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร จำนวน 1 สาขาวิชา

5. แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาในการอาชีวศึกษา มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของหน่วยงาน การกำหนดมาตรฐานการศึกษา การกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา การศึกษา วิเคราะห์ รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาและการให้คำปรึกษาช่วยเหลือ และแนะนำสถานศึกษา เพื่อให้แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเอง พร้อมแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และประเด็นที่ต้องการให้มีการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบไปยังสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เพื่อใช้เป็นข้อมูล และแนวทางในการประเมินคุณภาพภายนอก การติดตามผลการดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ตามข้อเสนอแนะของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

กฎกระทรวงแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2561 ให้สถานศึกษาทุกแห่งดำเนินการจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ที่กำหนดไว้ตามกฎกระทรวง สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาอาชีวศึกษาได้มีการกำหนดแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังนี้

1) ให้สถานศึกษาในสังกัดจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่กำหนดไว้ตามกฎกระทรวง โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา

2) ให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้จัดให้มีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด

ระดับปฏิบัติ

1. แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาดำเนินงานพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และการรองรับการประเมินภายนอกรอบสี่ เพื่อให้การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาเป็นไปตามกฎกระทรวงแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ที่กำหนด “ให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มีระบบแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา” ดังนี้

1) สถานศึกษาแต่ละแห่งต้องจัดให้แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 โดยมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศกำหนด พร้อมทั้งจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาและดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้จัดให้มีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษาติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและจัดส่ง รายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษา เป็นประจำทุกปี

2) ในปีการศึกษา 2561 สถานศึกษาจะเริ่มมีการนำมาตรฐานการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการ จะกำหนดประกาศใช้ไปเทียบเคียงและจัดทำเป็น “มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา” จัดทำแผนพัฒนา การจัดการศึกษาและดำเนินงานตามแผนฯ และจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ตามกรอบมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา แล้วจึงจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่ กำกับดูแลสถานศึกษา

3) เมื่อหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาได้รับรายงานผลการประเมินตนเอง จากสถานศึกษาก็จะมีการสรุป วิเคราะห์ สังเคราะห์ ผลการดำเนินงาน และจัดส่งรายงานผลการประเมิน ตนเอง พร้อมประเด็นต่าง ๆ ที่ต้องการให้มีการประเมินผลและติดตามตรวจสอบให้แก่สำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เพื่อใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการประเมิน คุณภาพภายนอก

4) การประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาและการตัดสินระดับคุณภาพตามมาตรฐานเป็นไปตาม หลักการตัดสินโดยอาศัยความเชี่ยวชาญ (Expert Judgment) และการตรวจทานผลการประเมินโดย คณะกรรมการประเมินในระดับเดียวกัน (Peer Review) โดยเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ คณะกรรมการประเมินต้องมีความรู้รอบด้านและวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันในการตัดสิน เพื่อให้ระดับ คุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งจะไม่ใช้การให้คะแนนตามความคิดเห็นของคนใดคนหนึ่ง

5) การประเมินคุณภาพภายใน เป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่ต้องตรวจสอบและประเมินตนเองตาม สภาพบริบทของสถานศึกษาที่แท้จริง โดยให้ความสำคัญกับการประเมินเชิงคุณภาพ ผนวกกับการประเมิน เชิงปริมาณควบคู่กันไป การตัดสินคุณภาพของสถานศึกษาให้ใช้เกณฑ์การให้คะแนนผลงานหรือกระบวนการ ที่ไม่แยกส่วนหรือแยกองค์ประกอบในการกำหนดคะแนนประเมิน แต่เป็นการประเมินในภาพรวมของ ผลการดำเนินงานหรือกระบวนการดำเนินงาน (Holistic Rubrics)

6) การกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานภายในของสถานศึกษา ให้สถานศึกษากำหนดเป้าหมายและ เกณฑ์การประเมินตามสภาพบริบทของสถานศึกษาเองเพื่อตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานตาม ภารกิจของสถานศึกษา โดยให้ยึดหลักการดำเนินงานเพื่อพัฒนาและสะท้อนคุณภาพการดำเนินงานตาม เป้าหมายที่กำหนดตามมาตรฐานของสถานศึกษา

7) การประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา ให้เน้นการประเมินตามหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เกิด จากการปฏิบัติงานตามสภาพจริงของสถานศึกษา (Evidence Based) โดยเลือกใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่เหมาะสมและสะท้อนคุณภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจนและมีเป้าหมาย การประเมินเพื่อการพัฒนา ลดภาระการจัดเก็บข้อมูลและเอกสารที่ไม่จำเป็นในการประเมิน แต่ข้อมูลต้อง มีความน่าเชื่อถือและสามารถตรวจสอบผลการประเมินได้ตามสภาพบริบทของสถานศึกษานั้นๆ

8) คณะที่ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา ควรศึกษามาตรฐานการศึกษาและประเด็นพิจารณาที่กำหนดให้เข้าใจก่อนดำเนินการประเมินคุณภาพสถานศึกษาของตนหลังประเมินแล้วให้แจ้งผลการประเมินและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา สรุปและเขียนรายงานการประเมินตนเอง (Self - Assessment Report)

9) ในการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ให้สถานศึกษาดำเนินการโดยให้มีการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และในการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้ใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม

10) ให้สถานศึกษาสรุปและจัดทำรายงานการประเมินตนเองที่สะท้อนคุณภาพผู้เรียนและผลสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษา นำเสนอรายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและหน่วยงานต้นสังกัด เผยแพร่รายงานต่อสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเตรียมรับการประเมินคุณภาพภายนอกต่อไป

11) โครงสร้างรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาไม่มีรูปแบบตายตัว ให้สถานศึกษาจัดทำในสิ่งที่สถานศึกษาต้องการนำเสนอได้ สิ่งสำคัญที่สุดของรายงานการประเมินตนเอง คือ กระบวนการพัฒนาคุณภาพ ซึ่งหมายรวมถึงกิจกรรม / โครงการ / งานที่สถานศึกษาดำเนินการที่จะสะท้อนให้เห็นถึงหลักการแนวคิดของผู้บริหารสถานศึกษา การมีเป้าหมายหรือรูปแบบที่ชัดเจนในการพัฒนาการเรียนการสอนซึ่งทุกกิจกรรม / โครงการ / งาน ส่งผลถึงการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

12) ข้อควรตระหนักในการประเมินคุณภาพภายใน

12.1) ผู้ประเมินควรมีความรู้ลึกและเข้าใจบริบทของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทั้งในแง่มุมของภาระงานโครงสร้างเทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้ในการบริหารและการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และมีประสบการณ์เพียงพอเพื่อการช่วยชี้แนะการปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างชัดเจนและตรงประเด็น เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาอย่างแท้จริง

12.2) ผู้ประเมินควรวิเคราะห์ข้อถกเถียงด้วยใจเป็นกลาง โดยพิจารณาจากข้อมูลหลักฐานที่เก็บรวบรวมจากหลาย ๆ ด้านทั้งข้อมูลปัจจุบันและผลการประเมินการดำเนินงานที่ผ่านมา ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงความก้าวหน้าในการพัฒนาว่าอยู่ในระดับใด

12.3) สิ่งที่มีคุณค่ามากที่สุดที่รับจากการประเมินภายในของสถานศึกษา คือการได้รับข้อชี้แนะคำแนะนำแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาที่เป็นรูปธรรมและปฏิบัติได้จริง ดังนั้นผู้ประเมินจึงควรรู้ความเคลื่อนไหวของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการพัฒนาการเรียนการสอน

12.4) การกำหนดระยะเวลาดำเนินการประเมินภายในของสถานศึกษานั้น ให้สถานศึกษา กำหนดได้เองตามความเหมาะสม แต่ควรสอดคล้องกับสภาพและบริบทของการดำเนินงานเพื่อความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหลักฐาน เช่น แผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา แผนการเรียนรู้ บันทึกหลังสอน รายงานประชุม เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าเอกสารหลักฐานต่าง ๆ นั้นเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานไม่ใช่การสร้างเอกสารหลักฐานเพิ่มเติม

12.5) การเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนของการสังเกตและสัมภาษณ์นั้น ควรกระทำด้วยความระมัดระวัง ต้องสร้างความรู้สึกร่วมกันมากกว่าการจับผิดหรือการกล่าวโทษ และควรพูดคุยสอบถามด้วยความสุภาพและสร้างความไว้วางใจเป็นอันดับแรกก่อนที่จะสอบถามเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2. การนำหลักสูตรไปใช้

1) สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนตามโครงสร้างหลักสูตรที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด ในแต่ละระดับคุณวุฒิอาชีวศึกษา ดังนี้

1.1 หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

- หมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง
- หมวดวิชาสมรรถนะวิชาชีพ
- หมวดวิชาเลือกเสรี
- กิจกรรมเสริมหลักสูตร

1.2 หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

- หมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง
- หมวดวิชาสมรรถนะวิชาชีพ
- หมวดวิชาเลือกเสรี
- กิจกรรมเสริมหลักสูตร

1.3 หลักสูตรระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยี หรือสายปฏิบัติการ

- หมวดวิชาศึกษาทั่วไป
- หมวดวิชาเฉพาะ
- หมวดวิชาเลือกเสรี

2) ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียน ตามระดับคุณวุฒิอาชีวศึกษา ดังนี้

- 2.1 หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
- 2.2 หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
- 2.3 หลักสูตรระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยี หรือสายปฏิบัติการ

3) มาตรฐานคุณวุฒิพื้นฐาน ตามระดับคุณวุฒิอาชีวศึกษา ดังนี้

- 3.1 หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
- 3.2 หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
- 3.3 หลักสูตรระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยี หรือสายปฏิบัติการ

4) คู่มือการใช้หลักสูตร คู่มือการจัดการเรียนรู้ ตามระดับคุณวุฒิอาชีวศึกษา ดังนี้

- 4.1 หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
- 4.2 หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
- 4.3 หลักสูตรระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยี หรือสายปฏิบัติการ

4) ระดับการอุดมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีการดำเนินการในลักษณะคู่ขนานกับการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 เช่นเดียวกับหน่วยงานอื่น ๆ โดยในวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ.2561 ได้มีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกฎกระทรวงการประกันคุณภาพ พ.ศ. 2561 หลังจากที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 แล้ว คณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ดำเนินการต่าง ๆ หลายประการ โดยเฉพาะ การดำเนินการในส่วนสำคัญในเชิงนโยบาย คือ การประกาศแนวทางการนำมาตรฐานการอุดมศึกษาสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นกรอบแนวคิด แนวทาง และข้อมูลสำคัญในการขับเคลื่อนมาตรฐานสู่การปฏิบัติงานอย่างชัดเจนงาน รายละเอียดการปรับปรุงมาตรฐานการอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ.2561 และการประกาศแนวทางการนำมาตรฐานการอุดมศึกษาสู่การปฏิบัติ มีดังนี้

1) การปรับปรุงมาตรฐานการอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ.2561 เป็นกลไกสำคัญในการปฏิบัติงานทุกระดับ ที่จะส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษามีคุณลักษณะของคนไทยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศไทยสู่ความมั่นคงมั่งคั่งและยั่งยืน โดยมาตรฐานการอุดมศึกษาที่กำหนดครอบคลุม 5 ด้านคือ 1) ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน 2) ด้านการวิจัยและนวัตกรรม 3) ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม 4) ด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย และ 5) ด้านการบริหารจัดการตามศักยภาพและอัตลักษณ์ของสถาบันโดยเน้นความรับผิดชอบต่อสังคมและสามารถตรวจสอบได้

2) การประกาศแนวทางการนำมาตรฐานการอุดมศึกษาสู่การปฏิบัติ

คณะกรรมการอุดมศึกษา ได้ออกประกาศแนวทางการนำมาตรฐานการอุดมศึกษาสู่การปฏิบัติใน 5 ด้านได้แก่ ด้านผลลัพธ์ผู้เรียนสู่การปฏิบัติให้เกิดผล ด้านวิจัยและนวัตกรรมสู่การปฏิบัติให้เกิดผล ด้านบริการวิชาการสู่การปฏิบัติให้เกิดผล ด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทยสู่การปฏิบัติให้เกิดผล และด้านการบริหารจัดการสู่การปฏิบัติให้เกิดผล โดยในแต่ละด้านได้มีการกำหนดแนวทางสำคัญดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน มีแนวทางการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติให้เกิดผลดังนี้

1. สถาบันอุดมศึกษาพึงกำหนดนโยบายและทิศทางการผลิตบัณฑิต / การพัฒนาผู้เรียนให้ตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติความต้องการจำเป็นของสังคมชุมชนภาคเอกชนและประเทศตามระดับความเชี่ยวชาญและอัตลักษณ์ของประเภทสถาบัน และตามความได้เปรียบเชิงทรัพยากรและเชิงพื้นที่ของสถาบัน

2. สถาบันอุดมศึกษาพึงกำหนดนโยบายการจัดบริการหลักสูตรด้วยรูปแบบที่หลากหลายทั้งแบบให้ปริญญากับแบบไม่ให้ปริญญา เพื่อส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้และการศึกษาตลอดชีวิตของคนไทยหรือผู้สนใจเรียนรู้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีหลักสูตรตามมาตรฐานวิชาชีพหรือหลักสูตรระยะสั้นที่มีเนื้อหาสาระเหมาะสมกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาแบบบูรณาการ ซึ่งตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและนำไปประยุกต์ใช้ในสภาพบริบทจริงได้

3. สถาบันอุดมศึกษาพึงสนับสนุนการจัดทำหลักสูตรแบบบูรณาการศาสตร์ทั้งระดับปริญญาบัณฑิตหรือระดับบัณฑิตศึกษา ในแต่ละคณะ สถาบันมีการออกแบบหลักสูตรหรือรายวิชาที่ปรับเหมาะกับความต้องการของผู้เรียน มีหลักสูตรหรือรายวิชาที่เป็นความร่วมมือกับสถานประกอบการ หรือหน่วยงานผู้จ้างบัณฑิต มีรายวิชาที่เชื่อมโยงสาระความรู้ที่เป็นวิทยาการก้าวหน้าและเชื่อมโยงกับการนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง ทุกหลักสูตรต้องมีการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ครอบคลุมทั้ง 3 ด้านตามวิสัยทัศน์และจุดเน้นของหลักสูตร ได้แก่ การเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง ซึ่งกำหนดในมาตรฐานการอุดมศึกษา

4. สถาบันอุดมศึกษาพึงส่งเสริมการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นและเหมาะสมกับการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลโดยให้อิสระกับหลักสูตรในการดำเนินการ ทั้งนี้ให้มีการกำกับติดตามให้ได้คุณภาพทั้งหลักสูตรแบบให้ปริญญาและไม่ให้ปริญญา สำหรับหลักสูตรแบบให้ปริญญาต้องมีการกำกับติดตามให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา กรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติระดับอุดมศึกษา และมาตรฐานวิชาชีพ

5. สถาบันอุดมศึกษากำกับดูแลให้มีแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับที่เกี่ยวข้อง ทั้งการประกันคุณภาพและการพัฒนาคณาจารย์ให้มีคุณภาพทั้งด้านความรู้ ความสามารถในการ

เนื้อหาวิชาที่รับผิดชอบ สามารถก้าวทันวิทยาการสมัยใหม่ มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ การวิจัยและพัฒนาศาสตร์ในสาขาวิชาที่รับผิดชอบ รวมทั้งการส่งเสริมและพัฒนาคณาจารย์ให้ร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรม การเรียนรู้ที่แก้ปัญหา / ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน และสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

6. สถาบันอุดมศึกษากำกับดูแลให้ทุกหลักสูตรมีการติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียนที่กำหนดในแต่ละหลักสูตรระหว่างการศึกษาแต่ละช่วงเวลาที่เหมาะสมและรายงานการดำเนินการที่เป็นไปตามผลลัพธ์ผู้เรียนทั้ง 3 ด้านสำหรับผู้เรียนที่อยู่ในระบบการศึกษาแบบให้ปริญญา

มาตรฐานที่ 2 ด้านการวิจัยและนวัตกรรม มีแนวทางการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติให้เกิดผลดังนี้

1. สถาบันอุดมศึกษาพึงกำหนดนโยบายและทิศทางการวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และเชื่อมโยงกับสภาพเศรษฐกิจสังคมศิลปวัฒนธรรม หรือสิ่งแวดล้อมตามจุดเน้นและอัตลักษณ์ของประเภทของสถาบัน และตามความได้เปรียบเชิงทรัพยากรและเชิงพื้นที่ของสถาบัน

2. สถาบันอุดมศึกษาพึงส่งเสริมให้เกิดการสร้างงานวิจัยนวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางสังคมตลอดจนทรัพย์สินทางปัญญาที่ตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติความต้องการจำเป็นของสังคม ชุมชนภาคีรัฐภาคเอกชนและของประเทศโดยยึดแผนยุทธศาสตร์ชาติเป็นหลัก

3. สถาบันอุดมศึกษาพึงพัฒนาศักยภาพของคณาจารย์บุคลากรและนักศึกษาให้มีความสามารถในการสร้างผลงานวิจัยและนวัตกรรมรวมทั้งสนับสนุนและส่งเสริมการจัดหาแหล่งทุนวิจัย การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรให้เพียงพอในการสร้างผลงานวิจัยและนวัตกรรมตลอดจนบูรณาการทรัพยากรเพื่อทำให้งานวิจัยบรรลุเป้าหมายตามความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบในด้านทรัพยากรและในเชิงพื้นที่

4. สถาบันอุดมศึกษาพึงสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการวิจัยและนวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางสังคมกับสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ตลอดจนองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศโดยผ่านการวิจัยการผลิตบัณฑิตและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเพื่อการสร้างสรรค์งานวิจัยและนวัตกรรมร่วมกัน

5. สถาบันอุดมศึกษาพึงส่งเสริมการบูรณาการการวิจัยกับการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยแก่ผู้เรียน ที่นำไปสู่การร่วมสร้างสรรค์งานวิจัยและนวัตกรรมให้กับประเทศและในโลกอนาคต

6. สถาบันอุดมศึกษาพึงจัดให้มีหน่วยงานและระบบบริหารจัดการงานวิจัยนวัตกรรมและทรัพย์สินทางปัญญาในสถาบันอุดมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักวิจัยและสถาบัน และสามารถนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในเชิงวิชาการและการพัฒนาความเข้มแข็งให้กับชุมชนสังคม ซึ่งนำไปสู่การเสริมสร้างสมรรถนะในการแข่งขันให้กับประเทศ

7. สถาบันอุดมศึกษากำกับดูแลให้มีการประกันคุณภาพการวิจัยและนวัตกรรมทุกระดับที่เกี่ยวข้องของสถาบันและการประเมินผลกระทบของผลงานวิจัยและนวัตกรรมของสถาบันอุดมศึกษาที่มีต่อการพัฒนาผู้เรียนการสร้างคุณภาพชีวิตการสร้างโอกาสตลอดจนการสร้างมูลค่าเพิ่มและการเพิ่มขีดความสามารถของประเทศในการแข่งขันระดับนานาชาติ

มาตรฐานที่ 3 ด้านการบริการวิชาการ มีแนวทางการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติให้เกิดผลดังนี้

1. สถาบันอุดมศึกษาพึงกำหนดนโยบายและทิศทางการบริการวิชาการเพื่อให้เกิดประโยชน์กับชุมชนสังคมและประเทศ ตามจุดเน้นและอัตลักษณ์ของประเภทของสถาบัน และตามความได้เปรียบเชิงทรัพยากรและเชิงพื้นที่ของสถาบัน ทั้งนี้ควรให้ความสำคัญกับการบริการวิชาการที่ครอบคลุมทั้งการบริการ

วิชาการแบบมีรายได้ แบบให้เปล่าหรือแบบไม่หวังผลกำไร มีผลงานบริการวิชาการที่สามารถสร้างคุณค่าที่พิจารณาจากรายได้หรือสามารถสร้างคุณค่าที่ไม่เน้นรายได้

2. สถาบันอุดมศึกษาพึงกำกับดูแลกระบวนการให้บริการวิชาการที่มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ โดยมุ่งเน้นผลลัพธ์ที่ตอบสนองและสร้างประโยชน์แก่ชุมชน ท้องถิ่น และสังคม ตามความเชี่ยวชาญและอัตลักษณ์ของสถาบัน

3. สถาบันอุดมศึกษาพึงประสานความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศ เพื่อส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและความเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ทางด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านเกี่ยวกับท้องถิ่น ชุมชน วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม อาชีพ เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง คุณภาพชีวิต หรือสุขภาพที่ดี โดยมีการติดตามความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

4. สถาบันอุดมศึกษาพึงส่งเสริมการบริหารหรือการจัดทำหลักสูตรที่บูรณาการเรียนการสอนการวิจัยและการบริการวิชาการ เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของสังคมและเรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม รวมทั้งการส่งเสริมการเผยแพร่การบริการวิชาการในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ

5. สถาบันอุดมศึกษากำกับดูแลให้มีการประกันคุณภาพการบริการวิชาการและมีการกำกับติดตามผลการให้บริการวิชาการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 4 ด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย มีแนวทางการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติให้เกิดผลดังนี้

1. สถาบันอุดมศึกษาพึงกำหนดนโยบายและทิศทางการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมประวัติศาสตร์และความเป็นไทยเพื่อการธำรงรักษา สืบสานศิลปวัฒนธรรมไทย หรือการพัฒนาต่อยอดและสร้างคุณค่าใหม่ตามจุดเน้นและอัตลักษณ์ของสถาบัน

2. สถาบันอุดมศึกษาพึงส่งเสริมการจัดทำหลักสูตรหรือรายวิชาที่เกี่ยวข้องโดยบูรณาการสาระความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ สร้างความตื่นตัว ความภูมิใจในความเป็นไทย ความเข้าใจในจุดร่วมบนความแตกต่างของวัฒนธรรมที่หลากหลายทั้งของไทยและต่างประเทศอย่างสร้างสรรค์

3. สถาบันอุดมศึกษาพึงส่งเสริมการจัดระบบการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเสริมสร้างศักยภาพด้านศิลปวัฒนธรรมของผู้เรียน โดยออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการใช้ฐานความรู้และระบบความคิดในลักษณะสหวิทยาการ อาทิ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ผสมผสานกับทักษะทางศิลปะ ระบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการการหล่อหลอมทักษะการเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์ที่ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ในวิชาชีพและเป็นทักษะชีวิตต่อไป

4. สถาบันอุดมศึกษาพึงส่งเสริมการจัดบริการทางวิชาการโครงการหรือกิจกรรมที่เป็นการสืบสานถ่ายทอดประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ของประเทศไทย ตามอัตลักษณ์ของชุมชน ท้องถิ่น เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้และการประพฤติตนให้เหมาะสม เกิดสุนทรียะทางศิลปวัฒนธรรมความรักและภูมิใจในความเป็นไทย

5. สถาบันอุดมศึกษาพึงมีฐานข้อมูลหรือการบริการหรือแหล่งการเรียนรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เพื่อให้บุคคลทั่วไปมาใช้บริการได้และเป็นฐานรากที่เข้มแข็งในสังคมท่ามกลางวัฒนธรรมที่หลากหลายสร้างจุดยืนทางวัฒนธรรมให้กับประเทศ

6. สถาบันอุดมศึกษาพึงสนับสนุนให้ทีมงานวิจัยพัฒนาและนวัตกรรม ตลอดจนส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันทั้งในและต่างประเทศเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมประวัติศาสตร์หรือความ

เป็นไทยที่เหมาะสมและสอดคล้องจุดเน้นและอัตลักษณ์ของประเภทของสถาบันและตามความได้เปรียบเชิงทรัพยากรและเชิงพื้นที่ของสถาบัน

7. สถาบันอุดมศึกษากำกับดูแลให้มีการประกันคุณภาพด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทยและมีการกำกับติดตามผลการดำเนินการด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

8. สถาบันอุดมศึกษาที่มีอัตลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมพึงส่งเสริมการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนชุมชนสังคมในด้านศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์เพื่อให้สามารถสร้างโอกาสมูลค่าเพิ่มโดยนำจุดเด่นของอัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีมาสร้างคุณค่าใหม่หรือความได้เปรียบเชิงแข่งขันให้กับประเทศบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์จากศิลปวัฒนธรรมสามารถประยุกต์และผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับสังคมโลกสมัยใหม่

มาตรฐานที่ 5 ด้านบริหารจัดการ มีแนวทางการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติให้เกิดผลดังนี้

1. สถาบันอุดมศึกษาพึงกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจนโยบายและแผนกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างความได้เปรียบเชิงกลยุทธ์และโอกาสเชิงกลยุทธ์เกี่ยวกับการดำเนินงานตามพันธกิจด้านการผลิตบัณฑิต การพัฒนาผู้เรียนด้านการวิจัยและนวัตกรรม ด้านการบริการวิชาการ และด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย โดยมีการกำหนดตัวบ่งชี้ที่สำคัญและมีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนเชิงกลยุทธ์การดำเนินงานการประกันคุณภาพและการประเมินผลลัพธ์ เพื่อให้มั่นใจว่าผลการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

2. สถาบันอุดมศึกษาพึงถ่ายทอดวิสัยทัศน์พันธกิจนโยบายและแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ ทั้งระยะสั้นระยะยาวแก่บุคลากรผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ รวมทั้งจัดสรรบุคลากรทรัพยากรงบประมาณและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้การดำเนินงานบรรลุตามพันธกิจ มีการปรับปรุงการดำเนินงานให้มีผลลัพธ์ที่โดดเด่น

3. สถาบันอุดมศึกษามีกระบวนการรับฟังและสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อค้นหาความต้องการและข้อกำหนดด้านหลักสูตรและการบริการวิชาการ รวมถึงค้นหาโอกาสในการสร้างผลงานวิจัยและนวัตกรรมโดยนำมาผนวกกับเทคโนโลยีใหม่ๆ ตลอดจนความรู้ความเชี่ยวชาญและอัตลักษณ์ของสถาบัน เพื่อสามารถนำไปพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรตลอดจนออกแบบการเรียนรู้ การบริการวิชาการ และการสร้างผลงานวิจัยและนวัตกรรมแบบบูรณาการที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมในการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ

4. สถาบันอุดมศึกษาพึงมีระบบพัฒนาและบริหารบุคลากรที่มีประสิทธิภาพสามารถสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วมและบรรยากาศของการทำงานที่เกื้อหนุนการนำศักยภาพของบุคลากรมาใช้ อย่างเต็มที่ทำให้บุคลากรมีความผูกพันและทุ่มเทกับเป้าหมายขององค์กร มีความมั่นคงในอาชีพ สถาบันอุดมศึกษาพึงมีระบบบริหารขีดความสามารถและบริหารอัตรากำลังเพื่อนำศักยภาพของบุคลากรมาใช้ อย่างเต็มประสิทธิภาพ ทำให้การทำงานของสถาบันอุดมศึกษาประสบความสำเร็จ มีผลการดำเนินงานที่เป็นไปตามเป้าหมายหรือสูงกว่าเป้าหมาย

5. สถาบันอุดมศึกษาพึงกำหนดแนวทาง หรือวิธีการที่สะท้อนถึงการส่งเสริมให้เกิดธรรมาภิบาลรวมทั้งส่งเสริมการกำกับดูแลอย่างมีความรับผิดชอบในประเด็นสำคัญ ได้แก่ การรับผิดชอบต่อในการกระทำของคณะผู้บริหาร การรับผิดชอบต่อกลยุทธ์ที่กำหนด การรับผิดชอบต่อการเงิน ความโปร่งใสในการดำเนินการ การสรรหากรรมการในระดับต่าง ๆ ของสถาบัน รวมถึงกรรมการสภาสถาบันและนโยบาย

ในเรื่องการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของคณะกรรมการสภาสถาบัน การตรวจสอบภายในและภายนอกที่เป็นอิสระและมีประสิทธิภาพการกำกับดูแลการสรรหาตำแหน่งผู้นำระดับสูงอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ

6. สถาบันอุดมศึกษาพึงส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการดำเนินงานให้มีความคล่องตัวในทุกพันธกิจ มีการจัดระบบรวบรวมวิเคราะห์และจัดการข้อมูลที่เหมาะสมในทุกระดับและทุกส่วนงาน เพื่อใช้ในการวางแผนดำเนินงาน การวัดวิเคราะห์ผลลัพธ์ ตลอดจนการทบทวนและปรับปรุงการดำเนินงาน รวมถึงใช้ในการบริหารความเสี่ยงโดยรวมของสถาบันอุดมศึกษา

7. สถาบันอุดมศึกษาพึงใช้ประโยชน์จากข้อมูลในเชิงเปรียบเทียบเพื่อมั่นใจว่าผลลัพธ์การดำเนินงานของสถาบันตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกได้อย่างดีเทียบกับสถาบันอื่น ๆ ที่มีจุดเน้นอย่างเดียวกันทั้งในและต่างประเทศ เพื่อสร้างความเป็นเลิศทั้งด้านการบริหารจัดการหลักสูตร การวิจัยและนวัตกรรม การบริการวิชาการ และด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย

8. สถาบันอุดมศึกษามีระบบประกันคุณภาพที่รับประกันความสำเร็จตามมาตรฐานการอุดมศึกษาทั้ง 5 ด้าน และเป็นไปตามกฎกระทรวงว่าด้วยแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานอื่น ๆ ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ตลอดจนมีการนำผลการประกันคุณภาพไปทบทวนเพื่อปรับแผนกลยุทธ์ในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและรองรับโลกในอนาคต สถาบันอุดมศึกษามีการติดตามรายงานผลลัพธ์ รวมทั้งการปรับปรุงผลการดำเนินงานในด้านที่สำคัญได้แก่ (1) ผลลัพธ์ด้านผู้เรียนด้านการวิจัยและนวัตกรรมด้านการบริการวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทยและผลลัพธ์ ตามพันธกิจที่สำคัญอื่น ๆ ของสถาบัน (2) ผลลัพธ์ด้านระบบปฏิบัติการทั้งด้านประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและผลิตภาพ ซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนวิธีคิดปรับวิธีทำงานเพื่อผลลัพธ์ที่ดีกว่า (3) ผลลัพธ์ด้านการมุ่งเน้นบุคลากรทั้งด้านอัตรากำลังและขีดความสามารถของบุคลากรด้านบรรยากาศการทำงานด้านความผูกพันของบุคลากรด้านพัฒนาบุคลากรฯ (4) ผลลัพธ์ด้านการนำองค์กรและการกำกับดูแลทั้งผลลัพธ์ด้านการสื่อสารและสร้างความผูกพันกับบุคลากร ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายด้านประพฤติดีปฏิบัติอย่างมีจริยธรรม ฯลฯ

9. สภาสถาบันอุดมศึกษาดำเนินการตามภาระหน้าที่ที่กำหนดในกฎหมายอย่างครบถ้วน มีการกำกับดูแลให้การดำเนินงานทุกพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษามีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานการอุดมศึกษา 5 ด้าน ดำเนินการในการกำกับ ดูแลให้การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเป็นไปตามกฎกระทรวงว่าด้วยแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติและมาตรฐานอื่น ๆ ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ตลอดจนกำกับดูแลให้การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาและของสภาสถาบันมีธรรมาภิบาล

ระดับการกำกับ ติดตาม การสนับสนุนส่งเสริม

เพื่อให้สถาบันทางการศึกษาสามารถปฏิบัติงานในการนำมาตรฐานสู่การพัฒนาผู้เรียนได้ตามเป้าหมายที่กำหนดในมาตรฐานอุดมศึกษา จึงได้มีการดำเนินการสนับสนุนส่งเสริมและกำหนดระบบกลไกการกำกับติดตาม ดังนี้

1. การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการอุดมศึกษาและแนวทางการนำมาตรฐานการอุดมศึกษาสู่การปฏิบัติ

การสร้างความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องในหน่วยงานต่าง ๆ เกี่ยวกับ มาตรฐานการอุดมศึกษา และแนวทางการนำมาตรฐานการอุดมศึกษาสู่การปฏิบัตินั้นดำเนินการในลักษณะ

1) การเผยแพร่ประกาศมาตรฐานอุดมศึกษา และประกาศแนวทางการนำมาตรฐานการอุดมศึกษาสู่การปฏิบัติผ่านเว็บไซต์

2) การสร้างความเข้าใจแก่ผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา ในประชุมสัมมนาต่าง ๆ ซึ่งเน้นการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงกับการปฏิบัติงานเดิมก่อนที่จะมีการประกาศใช้มาตรฐานอุดมศึกษา และแนวทางการนำมาตรฐานการอุดมศึกษาสู่การปฏิบัติแนวทางนี้สร้างการรับรู้ความเข้าใจได้มากกว่า แต่ยังดำเนินการเฉพาะกลุ่มผู้บริหาร ยังไม่กระจายสู่กลุ่มคณาจารย์ และบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา

2. การระบุมตรฐานอุดมศึกษาใน มาตรฐานคุณวุฒิ

การระบุมตรฐานการอุดมศึกษาใน มาตรฐานคุณวุฒิซึ่งเป็นแนวทางสำคัญที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลลัพธ์ตามที่กำหนดไว้ ซึ่งพบชัดเจนใน มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562 โดยพบว่าระบุ ในคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ดังนี้ 1) มีค่านิยมร่วม 2) เป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมยึดมั่นในวิชาชีพครู 3) เป็นผู้เรียนรู้และฉลาดรู้ 4) เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม 5) เป็นผู้มีความสามารถสูงในการจัดการเรียนรู้ 6) เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

3. การวิเคราะห์มาตรฐานการอุดมศึกษาเชื่อมโยงกับระบบแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการอุดมศึกษา

สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษาสำนักปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมได้วิเคราะห์มาตรฐานการอุดมศึกษาเชื่อมโยงกับระบบแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และการจัดทำแนวทางการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการอุดมศึกษา โดยในช่วงเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน 2562 ได้สร้างความเข้าใจแก่สถาบันอุดมศึกษา จำนวน 226 สถาบันเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการอุดมศึกษา ซึ่งมีสาระสำคัญประกอบด้วย

1) มาตรฐานการอุดมศึกษาและการนำไปสู่การปฏิบัติ

2) การบริหารระบบแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่มาตรฐานการอุดมศึกษาทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน ด้านวิจัยและนวัตกรรม ด้านบริการวิชาการ ด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย และด้านการบริหารจัดการ

3) การรายงานผลการประเมินตนเองเพื่อนำสู่การพัฒนาการจัดทำรายงานผลการประเมินผ่านระบบ CHE QA Online โดยมีเนื้อหาสาระที่ต้องรายงานประกอบด้วย 1) การรายงานการกำกับมาตรฐานซึ่งเป็นผลการดำเนินการกำกับมาตรฐาน (องค์ประกอบที่ 1) ของแต่ละหลักสูตรในสถาบันอุดมศึกษา 2) การรายงานผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการอุดมศึกษาซึ่งจะต้องรายงานข้อมูลพื้นฐานและผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการอุดมศึกษาประกอบด้วย 1) ระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่สถาบันอุดมศึกษาจัดระบบประกันคุณภาพเพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ตามที่คาดหวัง 2) ผลลัพธ์ตามมาตรฐานการอุดมศึกษาให้ระบุว่าคุณภาพด้านผู้เรียน ผลลัพธ์ด้านการวิจัยและนวัตกรรม ผลลัพธ์ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม ผลลัพธ์ด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทยตามมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โดยระบุตามตัวบ่งชี้ที่สถาบันอุดมศึกษากำหนดในมาตรฐานแต่ละด้าน และ 3) การจัดทำแผนดำเนินการปรับปรุงหากไม่เป็นไปตามเกณฑ์ และแนวทางพัฒนาให้ดีขึ้นหากสถาบันอุดมศึกษาดำเนินการได้ดี การดำเนินการดังกล่าวได้มีการกำหนดให้ สถาบันทางการศึกษาเริ่มดำเนินการในปีการศึกษา 2561

ระดับปฏิบัติ

หลังจาก มีประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษา และประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่องแนวทางการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติ พ.ศ. 2561 และมีการสร้างการรับรู้ และความเข้าใจ แก่ผู้เกี่ยวข้องในระดับสถาบันทางการศึกษา ผ่านสื่อ กิจกรรม และช่องทางต่าง ๆ แล้ว สถาบันทางการศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติงานได้ดำเนินการ ดังนี้

1. การเผยแพร่ สร้างการรับรู้ ความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องในสถาบัน

การเผยแพร่ สร้างการรับรู้ ความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องในสถาบัน นอกจากดำเนินการผ่านทางเว็บไซต์แล้ว สถาบันยังมีการเผยแพร่ผ่านเอกสาร และการประชุมสัมมนาต่าง ๆ โดยสถาบันจะนำเสนอ ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานการอุดมศึกษา และแนวทางการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติ แต่ขาดการวิเคราะห์ เชื่อมโยงสู่การทำงานทั้งในระดับสถาบัน คณะ และหลักสูตร โดยเฉพาะการพัฒนาผู้เรียนผ่านการพัฒนา หลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากหลักสูตรส่วนใหญ่มีการปรับปรุงก่อนการประกาศใช้ มาตรฐานการอุดมศึกษา

2. การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต 4 ปี

จากการที่มีการระบุมหาวิทยาลัยใน มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขา ครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562 โดยพบว่าระบุ ในคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ดังนี้ 1) มีค่านิยมร่วม 2) เป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมยึดมั่นในวิชาชีพครู 3) เป็นผู้เรียนรู้และฉลาดรู้ 4) เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม 5) เป็นผู้มีความสามารถสูงในการจัดการเรียนรู้ 6) เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ซึ่งนำสู่การใช้ในการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต 4 ปี ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏส่วนใหญ่พัฒนาหลักสูตร เสร็จตามขั้นตอน ผ่านการพิจารณาอนุมัติของสภามหาวิทยาลัย และกำหนดเปิดรับนักศึกษาในปีการศึกษา 2561 นี้ และเมื่อพิจารณาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต 4 ปี ดังกล่าว ไม่พบว่ามีข้อกำหนดคุณลักษณะดังกล่าว อย่างชัดเจน

3. การปรับระบบแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง

ตามที่สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สำนักปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้กำหนดให้มีการปรับระบบแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และการจัดทำ รายงานผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการอุดมศึกษา โดยให้เริ่มดำเนินการในปีการศึกษา 2561 นั้น พบว่ามหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ยังไม่พร้อมที่จะดำเนินการในปีการศึกษา 2561 อีกทั้งยังมี ประเด็นที่สงสัยหลาย ประเด็นทั้งในเรื่อง วิธีการกำหนดแนวทางการจัดทำมาตรฐานและตัวชี้วัดของมาตรฐานแต่ละด้านของสถาบัน ที่จะใช้ในการประเมินตนเอง ขั้นตอนการทำงานเพื่อการอนุมัติมาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้น การเชื่อมโยง กับระบบ ลักษณะ รูปแบบการประกันคุณภาพภายในของแต่ละสถาบันใช้แตกต่างกันและความเข้าใจ คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับ OBE (Outcomes Based Education) TQF (Thai Qualification Framework) และ DOE (Desired Outcomes of Education) อีกทั้งต้องการตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมในการกำหนดตัวชี้วัดใน มาตรฐานต่าง ๆ

ในปีการศึกษา 2561 มีบางมหาวิทยาลัยที่มีกำหนดตัวชี้วัด จัดทำคู่มือ และเตรียมการประเมินตนเอง จัดทำรายงานผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการอุดมศึกษา แต่มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ยังไม่พร้อมที่จะ ดำเนินการ แต่ได้มีการเตรียมการต่าง ๆ รองรับเพื่อที่จะนำมาใช้ในการทำงานอย่างสมบูรณ์ในปีการศึกษา 2562 การดำเนินการส่วนใหญ่เป็นในลักษณะการรวมกลุ่มกันสร้างความเข้าใจในรายละเอียดการทำงาน และ

ร่วมกันพัฒนาคู่มือแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับการเชื่อมโยงและวางระบบการทำงานในด้านต่าง ๆ ในระดับหลักสูตร คณะ และสถาบันนั้นยังไม่มีความชัดเจน

2.2.2 ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาเกี่ยวกับการนำมาตราฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ

จากการประชุมสนทนากลุ่มเพื่อระดมความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาเกี่ยวกับการนำมาตราฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ มีรายละเอียดดังนี้

1) ระดับการศึกษาปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปประเด็นได้ ดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติในรูปของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ (Desired Outcomes of Education: DOE) ส่วนมากยังไม่ทราบว่ามีการประกาศใช้ บางส่วนได้รับทราบจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริหารและครู รวมถึงผู้ปกครองและชุมชน โดยสร้างความรู้สึกที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมใน มาตรฐานการศึกษาของชาติในรูปของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ (Desired Outcomes of Education: DOE)

2. การนำมาตราฐานการศึกษาของชาติในรูปของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ (Desired Outcomes of Education: DOE) สู่การปฏิบัติ ควรนำสู่นำมาตราฐานการศึกษาของชาติในรูปของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ (Desired Outcomes of Education: DOE) สู่การปฏิบัติ ผ่านการประกันคุณภาพ โดยกำหนดกรอบการดำเนินงาน คำนิยามและหรือกำหนดเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์และมีกรอบเวลาในการปฏิบัติงานให้ชัดเจน นำสู่การปฏิบัติแบบองค์รวมและบูรณาการกับวิธีการทำงานของครู เนื่องจากครูมีภาระงานมาก ควรเอื้อให้มีความยืดหยุ่นในการนำไปปฏิบัติ และมีแบบสำเร็จรูปที่โรงเรียนสามารถนำไปดำเนินการได้โดยง่าย

3. การพัฒนาหลักสูตร ควรปรับเปลี่ยนทั้งโครงสร้าง องค์กรเพื่อการพัฒนาหลักสูตรและควรมีระบบพี่เลี้ยง (Coaching) หรือ เครือข่ายให้ความช่วยเหลือโรงเรียน มีการเพิ่มเครื่องมือชุดอื่น ๆ ที่ช่วยให้การพัฒนาชัดเจนมากขึ้น และการพัฒนาหลักสูตรต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. การจัดการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผล ควรเปลี่ยนวิธีการประเมินเป็นฐานสมรรถนะ แทนการประเมินโดยผล O-NET

5. การประกันคุณภาพด้านผู้เรียน ควรสร้างเครื่องมือที่สามารถวัดและประเมินผล ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในรูปของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ (Desired Outcomes of Education: DOE)

6. การบริหารจัดการ โรงเรียนควรบริหารจัดการที่ดีและสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

2) การอาชีวศึกษา สรุปประเด็นได้ ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการที่กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 และได้มีการประกาศมาตรฐานการอาชีวศึกษา ตลอดจนประกาศมาตรฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้แก่

1) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2562 (6 มีนาคม 2562)
2) ประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2562 (22 พฤษภาคม 2562)

3) ประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2562 (22 พฤษภาคม 2562)

4) ประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ พ.ศ. 2562 (22 พฤษภาคม 2562)

5) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 (18 กันยายน 2561)

ผู้เข้าร่วมสนทนามีความคิดเห็นว่าการอาชีวศึกษาได้มีการขับเคลื่อนล่วงหน้าแล้ว โดยดำเนินการให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติซึ่งเป็นร่มใหญ่มาตรฐานการอาชีวศึกษาประกาศก่อนระดับอื่น ๆ ซึ่งมี 3 มาตรฐาน ในการประเมิน สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

มาตรฐาน 1 ด้านผู้เรียน ผู้สำเร็จอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ คือ มีความรู้มีทักษะ มีคุณธรรมจริยธรรม มีการประยุกต์ใช้และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะผู้เรียนของมาตรฐานการศึกษา ชาติ ที่กล่าวว่า “ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างนวัตกรรม เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง”

มาตรฐาน 2 ทำอย่างไรให้เกิดผลลัพธ์ตามมาตรฐาน กล่าวถึงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ

มาตรฐาน 3 การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มี 2 ประเด็น คือ การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ใน สถานศึกษา และนวัตกรรมงานวิจัย การสร้างสรรค์”

การดำเนินงานในสถานศึกษาอาชีวศึกษา มีดังนี้

1) **ผู้บริหาร** ยึดนโยบายของสถานศึกษาเป็นหลัก เริ่มต้นจากการวางแผน ได้แก่ แผนพัฒนา แผนปฏิบัติการ ซึ่งได้มาจากแผนพัฒนาการศึกษาของชาติ ครูส่วนใหญ่ไม่เข้าใจแผนพัฒนาการศึกษาของชาติ ไม่สามารถนำแผนการศึกษาของชาติมาจัดทำเป็นแผนพัฒนาด้านผู้เรียน หลักสูตรและการสอน นวัตกรรม เครือข่าย

2) **การพัฒนาหลักสูตร** ควร ใช้ Science-Based ในการออกแบบหลักสูตรสำหรับเด็ก Gifted เพื่อช่วยสังคม ส่วนอีกโปรแกรมคือ ทวิภาคี ทำหลักสูตรร่วมกับผู้ใช้ครูจากผู้ประกอบการมาช่วย จัดการเรียนการสอน เชิญสถานประกอบการมีส่วนร่วมทุกครั้ง ทุกภาคเรียน วิเคราะห์ร่วมกันในรายวิชานั้นๆ ปรับเปลี่ยนอย่างอิสระในสมรรถนะวิชาชีพ อีกทั้งหลักสูตรมีมาตรฐานสากล ทำงานร่วมกับต่างประเทศ เช่น Kosen ของญี่ปุ่น กำกับติดตามตัวเด็ก การพัฒนาครู พัฒนาผู้เรียนผู้บริหาร Premium Course เป็นแบบ พิเศษ มีมาตรฐานสากล เป็นที่ยอมรับกับประเทศเครือข่าย โดยการพัฒนากลยุทธ์ ควรมีการบูรณาการ ครู ควรได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ครูจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ ใช้แผนการสอนฐาน สมรรถนะ ครูต้องมีความรู้ความสามารถ เช่น Team Teaching การเพิ่มหลักสูตรสาขาวิชา ควรอิงจาก ส่วนกลาง แต่หากจะเพิ่มหรือขยายเพื่อรองรับตลาดแรงงาน ต้องใช้การประชาสัมพันธ์ เช่น คหกรรม การบิน ช่างอากาศยาน เน้นนวัตกรรมและการเป็นผู้ประกอบการ การลงสู่การปฏิบัติในห้องเรียนจะมีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ การใช้ข้อสอบกลาง ผู้เรียนจะเป็นไปตามมาตรฐานของวิทยาลัย ไม่ยึดจำนวนคาบเรียน

3) **นักศึกษา** นักศึกษาควรได้รับการพัฒนาให้สนใจเรื่องอาชีพะ มีงานทำจริง สถานประกอบการ ยอมรับมากขึ้น แต่ผู้ปกครองส่วนใหญ่กังวลกับเรื่องการทะเลาะวิวาทของเด็กอาชีวศึกษา เมื่อเลื่อนระดับชั้นใน ปีที่ 2 ผู้เรียนสามารถเปลี่ยนสาขาได้ หากไม่สามารถเรียนรู้ได้ หรือเรียนไม่ไหว

4) **บรรยากาศการเรียนรู้** เช่น สายบริหารธุรกิจ ดำเนินการแนวการบริหารธุรกิจ เพื่อให้ ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจ ปลูกฝังบุคลิกภาพ การบริการ และหน้าตา

5) **เครือข่าย** มีเป้าหมายสร้างเครือข่ายทั้งในและนอกประเทศ เพื่อสนับสนุนเรื่องอุปกรณ์ ทักษะอาชีพ วิทยากรภายนอก ครูเป็นผู้ช่วยทำให้ผู้เรียนการอาชีวศึกษาได้เรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญอย่างแท้จริง เน้นวิชาชีพเป็นหลัก โดยนำวิชาสามัญสอดแทรกในวิชาชีพ เพิ่มทักษะมากขึ้น เป็นการบูรณาการ ทำให้ผู้เรียน มีเวลาฝึกฝนมาก ใช้ระบบออนไลน์ในการเรียนการสอนในวิชาสามัญบางรายวิชาจะช่วยในเรื่องของ การประหยัดเวลาเรียนได้มาก

2. ปัจจัยที่ทำให้มาตรฐานการศึกษาของชาติเกิดผลบรรลุตามเป้าหมาย ปัจจัยสำคัญ คือ ครู และ ปัจจัยสนับสนุน ควรมีการลงทุนเพื่อยกระดับพัฒนาครูอาวโส ครูยังอยู่ในยุค 2.5 เด็กอยู่ในยุค 4.0 ในเรื่อง องค์ความรู้ วิธีการสอน ครูในช่วงอายุ 55 - 57 ปี มีความล้าหลังในการใช้เทคโนโลยี เด็กรุ่นใหม่กับครูรุ่นเก่า ปรับตัวเข้าหากันยาก รวมทั้งครูการอาชีวศึกษามีศักยภาพยังไม่เพียงพอ ไม่มีคุณภาพ ไม่มีความสามารถ ทางด้านภาษาควรเน้นการผลิตครูที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านภาษา และถ่ายทอดสู่ผู้เรียนได้โดยครูมิใช่ ศูนย์กลางการเรียนรู้

ครูต้องเรียนรู้ไปพร้อมกับผู้เรียนในการใช้เทคโนโลยี สถานประกอบการควรเปิดกว้าง ซึ่งเป็นปัญหา ว่าในการค้นหาสถานประกอบการที่สอนให้ได้ 100% เครือข่ายใช้แหล่งเรียนรู้จากทางสังคม ส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง จึงจะเกิดทักษะจากการปฏิบัติงานจริง เช่น กิจกรรมจิตอาสา หรือ คหกรรม เข้า ไปช่วยสนับสนุน OTOP ช่วยเหลือชาวบ้านในเรื่องของผลิตภัณฑ์ คุณภาพ สุขลักษณะ ช่วยเพิ่มมูลค่า

ครูอาชีวศึกษาต้องมีประสบการณ์การทำงานมาก่อนจึงจะมาประกอบอาชีพครูหากมีทักษะด้าน วิชาชีพน้อย ขาดการลงมือปฏิบัติจริง จะไม่สามารถส่งผู้เรียนได้ ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานทางวิชาชีพมา ก่อน แล้วจึงมาปฏิบัติอาชีพครู ผู้เรียนจะเกิดสมรรถนะอย่างแท้จริง

ครูควรมีจริยธรรม ทักษะบางอย่างครูสอนสามารถถ่ายทอดสู่ผู้เรียนได้ แต่สถานศึกษาควรตระหนัก และย้ำให้มากขึ้น คือวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความเป็นไทย ทักษะวิชาชีพ สมรรถนะวิชาชีพ หลักสูตรทวิภาคี เปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้ในสถานประกอบการ

ปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องที่จะทำให้มาตรฐานการศึกษาของชาติเกิดผล ประกอบด้วย

1) การเชื่อมโยงกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การเชื่อมโยงของแต่ละ ระดับเป็นสิ่งจำเป็นมาก รวมทั้งครูอาชีวศึกษาต้องมีประสบการณ์การทำงานมาก่อนจึงจะมาประกอบอาชีพครู หากมีทักษะด้านวิชาชีพน้อย ขาดการลงมือปฏิบัติจริง จะไม่สามารถส่งผู้เรียนได้ ผู้ที่มีประสบการณ์ การ ทำงานทางวิชาชีพมาก่อน แล้วจึงมาปฏิบัติอาชีพครู ผู้เรียนจะเกิดสมรรถนะอย่างแท้จริง”

2) **ผู้บริหารต้องมีความรู้ความสามารถ** หากตระหนักและเห็นความสำคัญ ก็จะผลักดันให้ เกิดผลเป็นรูปธรรม นำทางวิชาการแก่ครู สร้างความเข้าใจให้ความรู้ส่งเสริมและพัฒนาครู จะส่งผลให้ครูนำสู่ การปฏิบัติได้จริง มุมมองของครูการอาชีวศึกษาปรับเปลี่ยนผู้บริหารบ่อยครั้ง ซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ ต้องการให้มีความ เป็นผู้นำ ยอมรับฟังความคิดเห็นของครูอาวโสที่มีประสบการณ์สูง ผู้บริหารไม่ลงมือปฏิบัติ ไม่สนับสนุน ครูจะไม่เกิดการพัฒนา ต้องการให้ผู้บริหารร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ เข้ามามีส่วนร่วมกับครูตลอดเวลา”

3. การวางระบบกลไกของสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ทางการศึกษา

ระบบกลไกของสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ทางการศึกษามี 3 ส่วนที่สำคัญ คือ

1) **หลักสูตร** นำกรอบการศึกษาของชาติเป็นตัวตั้ง เช่น กรอบคุณวุฒิแห่งชาติของสถาบัน ครูแห่งชาติกรอบอาชีวศึกษา และความต้องการของสถานประกอบการตลาดแรงงานกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ต่างคนต่างปฏิบัติงาน ผู้เรียนจึงไม่สามารถบรรลุได้ เพราะไม่ได้มีจุดหมายเดียวกัน เช่น สิงคโปร์ มีกรอบ เดียวกัน มีมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ แล้วจึงพัฒนาหลักสูตรพัฒนาคน หลักสูตรอาชีพ ควรนำมาบูรณาการ กัน ผู้เรียนควรมีสมรรถนะทางเลือก ซึ่งจะนำมาบรรจุในหลักสูตร วิเคราะห์ทั้งหมด ทั้งโครงสร้างรายวิชา แหล่งเรียนรู้ คุณสมบัติครู จำนวนครูต่อผู้เรียน ความรู้ของครู ซึ่งต้องมีประสบการณ์มาแล้ว 10 ปี จึงจะมา สอนวิชาชีพนั้น ๆ มาตรฐาน จะทำให้การนำไปใช้เกิดผล หลักสูตรเป็นตัวขับเคลื่อนสถานศึกษา โดยใช้หลักสูตร เป็นตัวกำหนดการเปลี่ยนแปลง ต้องสอดคล้องกับหลักสูตรที่เปลี่ยนใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ ครู และผู้เรียนอีกทั้งสอดคล้องกับกรอบใหญ่ การประกันคุณภาพเป็นตัวกลาง ให้คำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

ประการเดียว สุดท้ายสนับสนุนเรื่องการเชื่อมโยง หลักสูตรเดิมมีวิชาชีพอยู่ในระดับประถมศึกษาควรมี
ควรเชื่อมโยงกันและไม่ทับซ้อนกัน โดยการปรับปรุงหลักสูตรทุก 5 ปี โดยพิจารณาโลกอาชีพก่อนเป็นอันดับ
แรก วิเคราะห์อาชีพในโลกปัจจุบันว่าต้องการอาชีพ สมรรถนะใดจากสถานประกอบการ เพื่อนำไปร่าง
หลักสูตรรายวิชาต่าง ๆ ซึ่งวิเคราะห์ว่าแต่ละสมรรถนะใช้เวลาเท่าใด เช่น 18 หน่วยกิต ซึ่งในความเป็นจริงไม่
แยกรายวิชา แต่ไม่ยึดติดชั่วโมงการสอน

2) การเฝ้าระวังการเริ่มต้นหลักสูตร หลักสูตรและเนื้อหาควรมีการยืดหยุ่นได้ การศึกษา
มีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมาก ทำให้ผู้เรียนที่ผลิตไว้ไม่ตรงกับความต้องการตามกรอบของชาติ การนำ
หลักสูตรไปใช้ การจัดการเรียนการสอน วิธีการจัดการเรียนการสอนสู่สถานศึกษาเหมาะสมหรือไม่ หลักสูตร
เป็นแบบรายวิชา (แยกส่วน) แต่ไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เปรียบเสมือนคนที่ไม่สมบูรณ์ การจัดการเรียน
การสอนการอาชีวศึกษาควรมีการบูรณาการเป็นกลุ่ม เป็นกลุ่มอาชีพ ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ตลอดทาง วิธี
สอนแบบบูรณาการ คือมาจากหลักสูตรใหญ่แยกส่วน การแยกส่วนทำให้ยากกับการเรียนรู้ของผู้เรียน การนำ
พื้นฐานมาประยุกต์ใช้ในอาชีพจะเป็นไปได้ง่าย ศัพท์เทคนิคต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในอาชีพ ส่งผลให้ผู้เรียนอ่าน
คู่มือเข้าใจได้ง่ายขึ้น ครูเป็นเพียงโค้ช ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าการเรียนรู้ด้วยตนเอง

เมื่อมีหลักสูตรต้องพัฒนาครูไปพร้อมกัน แต่ปัจจุบันครูยังเหมือนเดิม ครูอาชีวศึกษาต้องเป็นมือ
อาชีพในด้านนั้น ๆ ครูต้องปฏิบัติเป็น ไม่ใช่มีแค่ความรู้ความสามารถเรื่องถ่ายทอดประการเดียว เพราะ
อาชีวศึกษาเป็นทักษะ เหมือนกับสมรรถนะ ครูควรมีการพัฒนา สรรหาแหล่งเรียนรู้ หลักสูตรของประเทศ
สิงคโปร์จะกำหนดแหล่งเรียนรู้ ครูภัณฑ์ บุคลากรอธิบายประกอบ

หลักสูตรของไทยมีเพียงหลักสูตร แต่ไม่มีวิธีการนำไปใช้ สถานประกอบการฝึกความพร้อม
ในการไปประกอบอาชีพเชื่อมโยงโลกกับสถานศึกษา ค้นหาประสบการณ์จริง แต่สถานประกอบการไม่พึงพิง
วิทยาลัย วิทยาลัยต้องเป็นที่พึงพิงของสถานประกอบการ ทำอย่างไรให้สถานศึกษาเป็นที่พึ่งของตลาดแรงงาน
สถานประกอบการ

3) การประเมินหลักสูตร ในสถานศึกษา ไม่ควรให้ครูประเมินกันเอง ควรมีหน่วยกลางของ
สถานศึกษาเพื่อควบคุม หรือกำหนดนโยบายแก่ครู เช่น ประเทศสิงคโปร์ 1 รายวิชาคือ 1 หลักสูตร พิจารณา
ตั้งแต่ผู้เรียนได้สมรรถนะอะไร จนถึงการประเมินผล มีคลังข้อสอบของสถาบัน ในวิทยาลัยมีคณะกรรมการ
เลือกข้อสอบให้เพื่อทราบถึงมาตรฐานที่การสอนของครูมีเกณฑ์การประเมินที่กำหนดโดยกองกลาง ใช้เกณฑ์
เดียวกันทั้งหมดในสถานศึกษา เมื่อศึกษาจบแล้ว จะมีการประเมินมาตรฐานวิชาชีพก่อนจบ เพื่อสะท้อนผล
ของการใช้หลักสูตร

ช่วงที่เปลี่ยนจากเดิม เป็น Problem-Based Learning: PBL มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรรายวิชา
และสถานศึกษายืดหยุ่นได้ ไม่แยกส่วน บูรณาการรายวิชาต่าง ๆ เช่น ปลุกผัก กับเรื่องดินและปุ๋ย

**4. การวางระบบกลไกของหน่วยงานระดับกระทรวง / สอศ. ในการกำกับติดตามช่วยเหลือ
สนับสนุน การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาคุณภาพ และด้านอื่น ๆ**

หน่วยงานระดับกระทรวง/สอศ. ควรวางระบบกลไกในการกำกับติดตามช่วยเหลือ สนับสนุน ดังนี้

1) จัดสรรงบประมาณรายหัว

2) ควรช่วยพัฒนาครู ครูอัตราจ้างมีจำนวนมาก ขาดประสบการณ์ ขาดความรู้ความเข้าใจ
อาชีวศึกษา เมื่อพัฒนาครูด้วยการอบรมแล้วมีการโยกย้ายไปที่อื่น ปัจจุบันมีการติดตามนำไปสู่การปฏิบัติแล้ว
และรายงานการประเมินตนเองนาร่องไปแล้ว 30 โรงเรียน และติดตามจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและ
ประเมินคุณภาพการศึกษาซึ่งมีเครื่องมือเฉพาะ โดยนำมาตราฐานการศึกษาชาติเป็นตัวตั้งว่าสถานศึกษาได้
ดำเนินการจัดการศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาชาติหรือไม่ ซึ่งสำเร็จแล้ว 30 โรงเรียน และขณะนี้อยู่

ในรอบที่ 4 มีจำนวน 201 โรงเรียน ซึ่งส่ง SAR ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา วิเคราะห์ ตั้งประเด็น เพื่อติดตาม และพัฒนาไปถึงการรายงานผลการประเมินตนเองแบบออนไลน์ เป็นการรายงานในระบบ ไปยังสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ใช้ปัจจัยที่มีอยู่เดิม สถานศึกษามีข้อจำกัดในการขับเคลื่อนให้ตอบโจทย์มาตรฐานการศึกษา แต่ไม่สามารถจะดำเนินการได้ทัน ตามความต้องการ ขาดสิ่งสนับสนุน มีข้อจำกัดในเรื่องปัจจัยสนับสนุนเพื่อให้เกิดเป้าหมายตามที่ต้องการ

5. ความคิดเห็นอื่น ๆ

1. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ใช้มาตรฐานเดียวกันกับทุกที่ไม่ได้ ควรมีการยืดหยุ่นอัตราค่าจ้าง เกิดปัญหาอุปสรรค แต่จำนวนภาระงานที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน ยังมีเหมือนเดิม ขาดแคลนกำลังคน จ้างคนเพิ่มหรือครูที่มีอยู่ปฏิบัติหน้าที่หลายอย่าง

2. ผู้บริหารควรตระหนักการปรับหลักสูตรเป็นแบบโมดูล เดิม 132 หน่วยกิต แต่การเรียนของผู้เรียนต้องเป็นในลักษณะการค้นคว้าด้วยตนเอง ครูต้องค้นคว้าตลอดเวลาจึงจะเกิดการพัฒนา

3. ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก ค้นคว้าข้อมูลได้ด้วยตนเอง ควรเก่งภาษา เพิ่มช่องทางเครือข่าย ถอดรูปแบบ โดยเริ่มตั้งแต่ผู้บริหาร วิธีการจัดการเรียนการสอน การออกแบบหลักสูตร ขยายผล ออกแบบ การคิดนวัตกรรม หรือ Project แล้วต่อยอดในเชิงพาณิชย์ โดยอบรมครู แล้วครูเหล่านั้นนำมาขยายผล จากการติดตามผล พบว่า ผู้เรียน ครูมีความสุขและสนุกสนาน ได้สรุปความรู้ Show & Share

4. ผู้ที่จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยไม่สามารถสอนอาชีวะได้ กำลังคนของอาชีวะ และสามัญ ไม่ควรขยายหรือเพิ่มรายวิชาที่ซ้อนทับกัน ผู้เรียนไม่สามารถเรียนตามแผนการเรียนได้อย่างเต็มที่

3) การอุดมศึกษา สรุปประเด็นได้ดังนี้

1. **ความคิดเห็นเกี่ยวกับการที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศมาตรฐานการอุดมศึกษา และคณะกรรมการการอุดมศึกษา ประกาศแนวทางการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติ** จากประกาศแนวทางการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติ นั้น มหาวิทยาลัย หรือสถาบันได้ดำเนินการ ดังนี้

1) นำมาตรฐานไปใช้โดยปรับให้เข้ากับบริบทของมหาวิทยาลัย โดยหารือร่วมกันกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อวางระบบและกลไกต่าง ๆ ในการดำเนินงาน ทั้งด้านวิชาการและการประกันคุณภาพ

2) วิเคราะห์มาตรฐาน เพื่อจัดทำแบบฟอร์ม คู่มือ คำชี้แจงต่าง ๆ พร้อมทั้งคำอธิบาย เขียนโครงการต่าง ๆ วิเคราะห์สมรรถนะผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยมหาวิทยาลัย/สถาบัน สร้างรูปแบบเอง

2. **ปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะทำให้มาตรฐานการอุดมศึกษาเกิดผล** คือ การทำความเข้าใจร่วมกันของทุกฝ่าย รองลงมาคือ ครู / อาจารย์ ที่จะสนับสนุนส่งเสริมผู้เรียน ในลักษณะ Coaching ผู้สนับสนุน และอันดับสุดท้ายคือความเชื่อมโยงของแต่ละระดับชั้น ตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัยจนถึงระดับการอุดมศึกษา

3. **การวางระบบกลไกดำเนินการระดับมหาวิทยาลัย คณะ และหลักสูตร** ควรวางระบบกลไกให้มีความสัมพันธ์กับมาตรฐานการศึกษาชาติ โดยวิเคราะห์ความสอดคล้องเชื่อมโยง ทั้งนโยบาย มคอ. การประกันคุณภาพ หลักสูตรฐานสมรรถนะที่บูรณาการทั้งรายวิชา และคณะต่าง ๆ เข้าด้วยกัน พิจารณาความเชื่อมโยงในแต่ละระดับชั้นปี โดยนำความต้องการของตลาดแรงงาน สถานประกอบการของประเทศ หรือชุมชน มาวิเคราะห์ ทำวิจัยที่ส่งเสริมองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ และการเปลี่ยนแปลงของโลก สนับสนุนส่งเสริมการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีมากขึ้นเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ทั้งผู้สอนและผู้เรียนต้องพัฒนาตนเองจากการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) เปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญจากสถานประกอบการ เป็นผู้ให้ความรู้และทักษะในมหาวิทยาลัย/ สถาบัน ร่วมมือกับสถานประกอบการเพื่อให้ผู้เรียน

ฝึกสมรรถนะทางวิชาชีพ และสิ่งสำคัญคือ บัณฑิตมีงานทำ เป็นที่ต้องการของตลาดและชุมชนรับใช้สังคมอย่างยั่งยืน

4. ความคิดเห็นอื่น ๆ

1. ต้องการให้มีโมเดลที่แสดงถึงความเชื่อมโยงในทุก ๆ หน่วยงานที่จะทำให้เห็นว่าเดินไปยังเป้าหมายเดียวกันทั้งประเทศ

2. ให้ความอิสระในการดำเนินงานตามกรอบการศึกษาระดับชาติ

3. มีหน่วยงานส่วนกลางสนับสนุน การเผยแพร่ ข่าวสารข้อมูลที่เข้าถึงง่าย และรวดเร็ว

4. การประเมินผู้เรียนควรเป็นการประเมินเพื่อการเรียนรู้

5. ผู้พัฒนาหลักสูตรและผู้ประเมิน ควรมีกระบวนการที่เหมือนกัน

จากข้อมูลต่าง ๆ ข้างต้น สามารถสรุปประเด็นต่าง ๆ ในการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของประเทศไทยในปัจจุบันและผลดำเนินการ ได้ดังตาราง

ตาราง 15 การดำเนินการและผลการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของประเทศไทยในปัจจุบัน

ประเด็น	การดำเนินการ	ผลการดำเนินการ
1. การประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจ	ทุกหน่วยงานดำเนินการในลักษณะการชี้แจงเพื่อรับทราบข้อมูลผ่านสื่อเอกสาร และการประชุมต่าง ๆ	- ผู้เกี่ยวข้องในระดับปฏิบัติยังขาดความชัดเจนในการรับรู้และเข้าใจรายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานผู้เรียน ทั้งเกี่ยวกับความสำคัญ รายละเอียดมาตรฐาน และแนวทางการทำงาน - การสร้างความเข้าใจแก่ผู้บริหาร คณาจารย์ และ บุคลากรที่เกี่ยวข้องยังเป็นเพียงกลุ่มเล็ก ไม่กระจายทั่วถึง
2. การกำหนดมาตรฐานแต่ละระดับการศึกษา	ทุกหน่วยงานดำเนินการก่อนประกาศใช้มาตรฐานระดับชาติ โดยกำหนดมาตรฐานด้านผู้เรียน และมาตรฐานด้านอื่น ๆ ที่จะพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐาน	- เมื่อวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียนของการศึกษาแต่ละระดับและประเภท พบว่า มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ทั้งในลักษณะที่ใช้คำเดียวกัน และใช้คำอื่นที่มีความหมายในลักษณะเดียวกัน - มาตรฐานด้านอื่น ๆ กำหนดสิ่งที่เป็นการทำงานสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนมาตรฐานด้านผู้เรียน
3. การประกันคุณภาพการศึกษา	ทุกระดับการศึกษามีการดำเนินการสร้างความเข้าใจ และกำหนดให้ดำเนินการในปี 2561 ตามกฎกระทรวงฯ ที่ประกาศ	สถานศึกษาทุกระดับยังไม่มีดำเนินการที่ชัดเจน ส่วนใหญ่ดำเนินการในลักษณะเตรียมความพร้อม เพื่อการดำเนินการอย่างเต็มรูปแบบในปี 2562
4. การพัฒนาหลักสูตร	- ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังคงดำเนินการโดยใช้หลักสูตรเดิม ซึ่งมีตัวชี้วัดส่วนหนึ่งสอดคล้อง และกำลังมีการเชื่อมโยงมาตรฐานผู้เรียนสู่การพัฒนาหลักสูตรใหม่ที่เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ - ในการอาชีวศึกษากำลังดำเนินการเชื่อมโยงมาตรฐานผู้เรียนสู่การพัฒนาหลักสูตร - ในระดับการอุดมศึกษา ยังไม่มีความชัดเจนในการเชื่อมโยงกับมาตรฐานผู้เรียน แต่เนื่องจากมาตรฐานการเรียนรู้ 5 ด้าน ส่วนหนึ่งมีความสอดคล้องอยู่แล้ว เมื่อนำหลักสูตรเดิมไปใช้ก็ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนด้วย แต่ยังไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้เต็มที่ตรงตามลักษณะผู้เรียน 3 ด้าน	
5. การกำกับ ติดตาม	แต่ละหน่วยงานมีหน้าที่กำกับติดตามในส่วนที่กฎกระทรวงได้ระบุไว้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ทำหน้าที่รับรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาพร้อมทำหน้าที่เป็นผู้สังเคราะห์ข้อมูล ลงตรวจเยี่ยมสถานศึกษาและประเมินคุณภาพภายนอก ส่งผลการประเมินให้สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อนำไปพัฒนา	

ผลการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของประเทศไทยในปัจจุบัน พบว่าทุกหน่วยงานมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับการศึกษาก่อนประกาศใช้มาตรฐานการศึกษา

ของชาติ โดยกำหนดมาตรฐานด้านผู้เรียน และมาตรฐานด้านอื่น ๆ ที่สนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา เมื่อมีการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติ ทุกหน่วยงานมีการประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจ ในลักษณะการชี้แจงเพื่อรับทราบข้อมูลผ่านสื่อ เอกสาร และการประชุมต่าง ๆ ผู้เกี่ยวข้องในระดับปฏิบัติยังขาดความชัดเจนในการรับรู้และเข้าใจรายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และยังประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึงในวงกว้างและเข้าถึงสถานศึกษาทุกระดับที่เป็นหน่วยปฏิบัติหลัก **การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การพัฒนาหลักสูตร** ระดับการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานยังคงดำเนินการโดยใช้หลักสูตรเดิม ซึ่งมีตัวชี้วัดส่วนหนึ่งสอดคล้อง และกำลังมีการเชื่อมโยงมาตรฐานผู้เรียนสู่การพัฒนาหลักสูตรใหม่ที่เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ ในการอาชีวศึกษาได้ดำเนินการเชื่อมโยงมาตรฐานผู้เรียนสู่การพัฒนาหลักสูตร และในระดับการอุดมศึกษา มีมาตรฐานการเรียนรู้ 5 ด้าน ซึ่งมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ส่วนการประกันคุณภาพการศึกษา ทุกระดับการศึกษามีการดำเนินการในปี พ.ศ. 2561 ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา ที่ประกาศ สถานศึกษาทุกระดับยังขาดแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจน ส่วนใหญ่ดำเนินการในลักษณะเตรียมความพร้อม เพื่อการดำเนินการอย่างเต็มรูปแบบในปี พ.ศ. 2562 และยังไม่ได้มีการดำเนินการบูรณาการนำผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้และความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจากแบบสอบถามข้อมูลเพื่อยกร่างแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ (ออนไลน์)

หลังจากได้ประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 และได้มีการประชาสัมพันธ์ผ่าน สื่อ เอกสาร การประชุม และ เว็บไซต์ต่าง ๆ คณะทำงานโครงการวิจัยศึกษาแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ได้จัดทำแบบสอบถามออนไลน์ ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2562 เพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับ 1) การรับรู้ในเรื่องมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 2) การดำเนินการหลังจากรับรู้ 3) การดำเนินการของสถานศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร 4) การดำเนินการของสถานศึกษาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล 5) การดำเนินการของสถานศึกษาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน 6) การดำเนินการของสถานศึกษาควรให้ความช่วยเหลือใดบ้าง และ 7) การนำมาตรฐานการศึกษามาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนจะช่วยพัฒนาการศึกษาได้หรือไม่ โดยมีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 284 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 45 ผู้สอน จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 37.2 ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 8.5 บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 5 และอื่น ๆ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 5 ผู้ตอบส่วนใหญ่ อยู่ในส่วนกลาง จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 75.9 ส่วนภูมิภาค จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 24.1

สรุปข้อมูลในแต่ละประเด็นได้ดังนี้

1) การรับรู้ในเรื่อง มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ร้อยละ 66 ทราบข้อมูลว่าได้มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ อีกร้อยละ 34 ไม่ทราบข้อมูล

2) การดำเนินการหลังจากรับรู้ มีหลายลักษณะเรียงตามลำดับ 5 ลำดับดังนี้

- ประชุมครูและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบท และความต้องการของท้องถิ่นตามมาตรฐาน

- พัฒนาครู พัฒนาหลักสูตร ปรับโครงสร้างหลักสูตรฐานสมรรถนะ ปรับวิธีสอนให้เป็นสหวิทยาการมากขึ้น

- รับทราบ แต่เข้าใจยาก และรอความชัดเจนในการดำเนินการจากหน่วยงาน

- ศึกษาข้อมูลและลงมือปฏิบัติตามมาตรฐาน

- ศึกษารายละเอียด เข้าไปศึกษาข้อมูล ทำความเข้าใจหลักสูตร

3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการของสถานศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร เรียงความต้องการตามลำดับจากมากไปน้อย 5 ลำดับ ดังนี้

- พัฒนาหลักสูตรตามเป้าหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม ตลาดแรงงาน ชุมชนท้องถิ่น โดยร่วมมือกับภาครัฐ เอกชน ภาควิชาเอกชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- ปรับปรุง ปฏิบัติให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ
- อบรมครู ผู้เกี่ยวข้องด้านการพัฒนา สร้างความเข้าใจแก่ครู บุคลากรอื่น ชี้แจงแนวทางการดำเนินการ
- เปิดเสรีให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมที่เน้นความรับผิดชอบ ค้นคว้าด้วยตนเอง ลดงานครูเพื่อให้ครูสอนในห้องเรียน
- หลักสูตรของไทยส่วนใหญ่ไม่ทันสมัย ควรยุบทิ้ง ให้อิสระหน่วยงานในการพัฒนาหลักสูตรเอง ภาครัฐเพียงติดตามดูแลผลผลิตทางการศึกษาเท่านั้น

4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการของสถานศึกษาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล เรียงความต้องการตามลำดับจากมากไปน้อย 5 ลำดับดังนี้

- วัดประเมินผลตามสภาพจริง และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
- พัฒนาการประเมินผลให้ตรงกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ สอดคล้องกับมาตรฐานชาติและการปฏิบัติจริง
- วัดประเมินผลให้มีความหลากหลายและเน้นสภาพจริง
- สร้างความรู้ความเข้าใจ
- อบรมให้คณะครูปฏิบัติ มีความรู้ด้านการวัดและประเมินผลอย่างถูกต้อง

5) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการของสถานศึกษาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน เรียงความต้องการตามลำดับจากมากไปน้อย 5 ลำดับ ดังนี้

- ให้อิสระในการประกัน/ประเมินตามบริบทภารกิจของสถานศึกษาของตนเองตามมาตรฐานตัวชี้วัดที่กำหนด โดยบุคลากรในและนอกสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด ความต้องการความสำเร็จ วางระบบ จัดระบบ ขั้นตอนการดำเนินงานอย่างชัดเจนร่วมกัน ตรวจสอบได้จริง นำผลไปปรับและพัฒนาจนได้จริง รับผิดชอบร่วมกัน เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่กำหนด
- เน้นกระบวนการพัฒนาและผลที่เกิดจากผู้เรียน ตามความเป็นจริง โดยดูจากผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนเป็นหลักเป็นที่ตั้ง
- ศึกษาและปฏิบัติตามมาตรฐาน/นโยบายที่กำหนด เพื่อให้บรรลุมาตรฐาน/ตัวชี้วัด สิ่งใดไม่สอดคล้องและรายงานผล
- ควรผลักดันให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็ง และถือเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานประจำวัน / งานปกติต่อเนื่อง และประเมินตามข้อเท็จจริง เน้นคุณภาพมากกว่าการรายงานทางเอกสารและสามารถตรวจสอบได้ หากข้อมูลเป็นการปฏิบัติงานจริงก็จะเป็นสิ่งที่ดี
- ควรอบรมผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองให้มีความเข้าใจ ตระหนัก สร้างจิตสำนึก ถึงความต้องการของประเทศและการประกันคุณภาพ

6) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการของสถานศึกษาว่าควรให้ความช่วยเหลือใดบ้าง หากจะนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จ เรียงความต้องการตามลำดับจากมากไปน้อย 5 ลำดับ ดังนี้

- การสร้างความเข้าใจ อบรม ชี้นำแนวทางหรือคู่มือ จากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่ทำสำเร็จแล้ว นำมาเป็นตัวอย่าง พร้อมทั้ง Coaching ในการนำไปใช้ให้สอดคล้องกับสาระวิชาต่าง ๆ และความชัดเจน ระหว่างการใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติกับตัวชี้วัด เครื่องมือ ทรัพยากร ผ่านช่องทางต่าง ๆ อย่างเป็น รูปธรรม

- ให้คำแนะนำในจุดที่ควรพัฒนา เช่น หลักสูตร ครู สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสมัยใหม่ กระบวนการเรียนรู้ เครื่องมือประเมิน งบประมาณ หลักการบริหาร 4M การวิจัย การสร้างนวัตกรรม ให้ทัน ต่อศตวรรษที่ 21 และประเทศไทย 4.0

- เพิ่มงบประมาณโรงเรียนเกี่ยวกับเครื่องมืออุปกรณ์ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนด้านทุน ทรัพย์ เงินอุดหนุนอย่างพอเพียง

- ช่วยสนับสนุนในการพัฒนาเด็ก มิใช่เพิ่มภาระงานให้ยุ่งยากลดภาระงานเอกสารที่ไม่จำเป็น ให้ความรู้ ให้มีเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียนครบทุกด้าน และคืนครูให้กับห้องเรียน

- ส่วนกลางยกเลิกหลักสูตรแกนกลาง หนังสือเรียน เพื่อให้ครูผู้สอนได้ร่วมกันสร้างหลักสูตร และแบบเรียนตามบริบท รวมถึงการปฏิบัติระดับชาติที่บั่นทอนการพัฒนาผู้เรียน

7) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนว่าจะช่วย พัฒนาการศึกษได้หรือไม่ เช่นไร เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย 5 ลำดับ ดังนี้

- ได้ เพราะทำให้เป็นรูปธรรม พัฒนาผู้เรียนได้หลากหลาย มีคุณภาพสอดคล้องกับ ความ ต้องการ ของสังคม ตลาดแรงงาน ประเทศ การศึกษาก็พัฒนาด้วย ทันยุค 4.0 เป็นทักษะจำเป็นที่ต้องใช้ใน ศตวรรษที่ 21

- ได้ ช่วยให้มีเป้าหมายการพัฒนาร่วมกัน เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพราะเป็น กรอบ แนวทางให้โรงเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามบริบทของตนเอง

- น่าจะได้ หรืออาจจะได้ ถ้ามีแนวทางชัดเจน นำมาใช้จริงสู่การปฏิบัติ ไม่ยุ่งยาก ทุกหน่วย เข้าใจตรงกัน ถ้ามีเครื่องมือดี เข้าใจชัดเจน

- ได้ ถ้าปฏิบัติจริง เข้าใจ มีการอบรมครู และพัฒนาต่อเนื่อง หรืออาจได้เพียงแคในระดับ หนึ่ง เพราะบริบทแต่ละสถานศึกษาแตกต่างกัน นโยบายที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ความแตกต่างของผู้เรียน

- ไม่แน่ใจ ขึ้นอยู่กับผู้นำไปปฏิบัติ มีหลายปัจจัย ไม่มีแนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมชัดเจน การเปลี่ยนแปลงนี้ ควรสร้างความเข้าใจและชี้แจงให้กับทุกภาคส่วนที่ชัดเจน เพื่อสร้างความเข้าใจให้เป็นไปใน ทิศทางเดียวกันก่อนดำเนินการ รวมทั้งการจัดการศึกษาทุกระดับในประเทศไทยยึดหลายทฤษฎี หลาย แนวทาง แต่มักหยิบยกบางส่วนมาใช้ ไม่มีแนวทางไหนดำเนินการครบถ้วนทั้งระบบ

จากข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 และแนวทางสู่การปฏิบัติ จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 34 ยังขาดการรับรู้ในเรื่องมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ส่วนด้าน การดำเนินการหลังจากรับรู้ ได้ดำเนินการประชุมครูและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการจัดการศึกษาให้สอดคล้อง กับบริบท และความต้องการของท้องถิ่นตามมาตรฐาน รองลงมา คือ การพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาของชาติเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นฐานสมรรถนะและกำหนดเป็นจุดเน้นโดยนำผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ไป บูรณาการสู่การนำหลักสูตรไปใช้อย่างเป็นระบบ ปรับการสอนให้บูรณาการศาสตร์สาขาต่าง ๆ มากขึ้น ครูส่วนใหญ่รับทราบว่ามีข้อกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ยังขาดความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ในการนำ เป้าหมายของผลลัพธ์ โดยรอความชัดเจนการดำเนินการจากหน่วยงานอื่น ควรมีการศึกษาข้อมูล ทำความเข้าใจ หลักสูตรและลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง

การดำเนินการของสถานศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม ชุมชน ท้องถิ่น ภาคีเครือข่าย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และปฏิบัติให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ อบรมครู / ผู้เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจแนวทางดำเนินการ เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมที่เน้นความรับผิดชอบ คำนึงด้วยตนเอง ลดงานครู หลักสูตรไม่ทันสมัย ควรยุบทิ้ง ควรให้อิสระหน่วยงานพัฒนาหลักสูตรเอง ภาครัฐเพียงติดตามดูแลผลผลิต ตามลำดับ

การดำเนินการของสถานศึกษาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรวัดประเมินผลตามสภาพจริงและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลพัฒนาการประเมินผลให้ตรงกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและนำไปปฏิบัติจริง วัดและประเมินผลให้หลากหลายและเน้นสภาพจริง สร้างความรู้ความเข้าใจให้คณะครูมีความรู้ด้านการวัดและประเมินผลอย่างถูกต้อง ส่วนด้านการดำเนินการของสถานศึกษาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรให้อิสระในการประกันคุณภาพและการประเมินคุณภาพตามบริบท ภารกิจของสถานศึกษาตามมาตรฐาน ตัวชี้วัดที่กำหนด โดยสถานศึกษาสามารถเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด ความต้องการ ความสำเร็จ วางระบบ จัดระบบ ขั้นตอนการดำเนินงานอย่างชัดเจนร่วมกัน ตรวจสอบได้จริง นำผลไปปรับและพัฒนางานได้จริง รับผิดชอบร่วมกัน เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่กำหนด เน้นการพัฒนาผลที่เกิดจากผู้เรียนตามจริงจากผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ศึกษา ปฏิบัติตามมาตรฐานและนโยบายที่กำหนดเพื่อให้บรรลุมาตรฐาน ตัวชี้วัด และรายงานผล ควรผลักดันระบบการประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็ง และถือเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานปกติต่อเนื่อง และประเมินตามข้อเท็จจริง เน้นคุณภาพมากกว่าการรายงานทางเอกสารและสามารถตรวจสอบได้ อบรมผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ให้มีความเข้าใจ ตระหนัก สร้างจิตสำนึกถึงความต้องการของประเทศและการประกันคุณภาพ

ด้านการดำเนินการของสถานศึกษา ควรให้ความช่วยเหลือด้านการสร้างความเข้าใจ อบรม ชี้แนะแนวทางหรือคู่มือจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่ทำสำเร็จแล้ว การ Coaching การนำไปใช้ให้สอดคล้องกับสาระวิชาต่าง ๆ ความชัดเจนในการใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติกับตัวชี้วัด การให้คำแนะนำจุดที่ควรพัฒนาด้านปัจจัยต่าง ๆ ในการจัดการศึกษาให้ทันต่อศตวรรษที่ 21 และประเทศไทย 4.0 เพิ่มงบประมาณโรงเรียนเกี่ยวกับเครื่องมือ อุปกรณ์ ทุนทรัพย์ / เงินอุดหนุนอย่างพอเพียง สนับสนุนการพัฒนาเด็ก ไม่เพิ่มภาระงานที่ไม่จำเป็น ให้ความรู้ให้มีเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียนครบทุกด้าน คิณครูให้กับห้องเรียน ยกเลิกหลักสูตรแกนกลาง หนังสือเรียน และการประเมินผลสัมฤทธิ์ระดับชาติ ตามลำดับ

ด้านการนำมาตรฐานการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน ส่วนใหญ่เห็นว่า ทำได้เพราะทำให้เป็นรูปธรรม พัฒนาผู้เรียนได้หลากหลาย มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ตลาดแรงงานและประเทศ ช่วยให้มีเป้าหมายการพัฒนาาร่วมกัน เพราะเป็นกรอบ แนวทางให้โรงเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามบริบทของตนเอง รองลงมา เห็นว่าน่าจะได้ หรืออาจจะได้ ถ้ามีแนวทางชัดเจน นำมาใช้จริงสู่การปฏิบัติไม่ยุ่งยาก ทุกหน่วยเข้าใจตรงกัน มีเครื่องมือดี ควรอบรมครูและพัฒนาต่อเนื่องและอาจได้เพียงแคในระดับหนึ่ง เพราะบริบทสถานศึกษาแตกต่างกัน นโยบายที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และความแตกต่างของผู้เรียน ความคิดเห็นบางส่วนเห็นว่าไม่แน่ใจขึ้นอยู่กับผู้นำไปปฏิบัติ มีหลายปัจจัย ไม่มีแนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมชัดเจน การเปลี่ยนแปลงนี้ควรสร้างความเข้าใจและชี้แจงให้กับทุกภาคส่วนที่ชัดเจน เพื่อเข้าใจในทิศทางเดียวกันก่อนดำเนินการ รวมทั้งการจัดการศึกษาในทุกระดับในประเทศไทยยึดหลายทฤษฎี หลายแนวทาง แต่มักนำบางส่วนมาใช้

บทที่ 5

ผลการศึกษาวิเคราะห์บทเรียนการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ สู่การปฏิบัติของต่างประเทศ

ในส่วนนี้จะเป็นการศึกษาหลักการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติจากการวิเคราะห์บทเรียนของต่างประเทศที่มีการจัดการศึกษามีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับ มีแนวปฏิบัติที่สามารถนำมาจัดทำเป็นข้อเสนอที่มีประสิทธิภาพ โดยในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้พิจารณาและเลือกทำการศึกษแบบเจาะจงโดยวิเคราะห์บทเรียนจากประเทศที่มีการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพหลากหลายภูมิภาคของโลก ครอบคลุมการจัดการศึกษาจากทั่วโลกจำนวนทั้งสิ้น 8 ประเทศ ดังนี้ ทวีปยุโรป ได้แก่ โปรตุเกส เยอรมนี และฟินแลนด์ ทวีปอเมริกา ได้แก่ แคนาดา และเม็กซิโก ทวีปออสเตรเลีย ได้แก่ ออสเตรเลีย ทวีปเอเชีย ได้แก่ สิงคโปร์ และญี่ปุ่น ใช้วิธีดำเนินงานด้วยการสืบค้นข้อมูล วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย และการประชุมรับฟังข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ

การนำเสนอผลการศึกษาวิเคราะห์บทเรียนการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติของต่างประเทศ มีการนำเสนอใน 4 แนวทาง คือ 1) แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับ 2) แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและประเมินผล 3) แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา 4) แนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน

โดยการนำเสนอได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในแต่ละประเทศ 2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของต่างประเทศใน 4 แนวทาง และ 3) ผลการสังเคราะห์จุดเด่นในการขับเคลื่อนการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของต่างประเทศ สามารถสรุปประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจได้ดังนี้ (รายละเอียดของการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในแต่ละประเทศ สามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้ในเอกสารประกอบการวิจัย หมายเลข 2 การนำมาตรฐานการศึกษาชาติสู่การปฏิบัติของต่างประเทศ)

5.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในแต่ละประเทศ

1. โปรตุเกส

โปรตุเกส มีชื่อทางการว่า สาธารณรัฐโปรตุเกส รากศัพท์ของคำว่าโปรตุเกส คือ ชื่อที่ชาวโรมันตั้งให้ชื่อว่า "Portus Cale" มีความหมายว่า ท่าเรือที่สวยงาม ในระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 15 -16 นั้นโปรตุเกส คือ ประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม โดยจักรวรรดิโปรตุเกสแผ่ขยายอำนาจของตนไปทั่วโลก เมื่อหลังจากที่ประเทศมหาอำนาจอื่น ๆ พัฒนาขึ้นในด้านการล่าอาณานิคมแล้ว ประเทศโปรตุเกสจึงเสื่อมถอยลงไป ประเทศโปรตุเกสในปัจจุบันนี้มีรากฐานมาจากการปฏิวัติเรียกร้องประชาธิปไตย ที่ทำการล้มล้างระบอบการปกครองแบบเผด็จการ (หรือการบริหารแบบพรรคเดียว) ซึ่งถูกก่อตั้งขึ้นมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1926 จนถูกโค่นล้มในปี ค.ศ. 1974 จากนั้นในภายหลังจึงเข้ามาเป็นสมาชิกของประชาคมเศรษฐกิจยุโรป หรือ

European Economic Community (สหภาพยุโรปในปัจจุบัน) ในปี ค.ศ. 1986 ประเทศโปรตุเกสพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของตนขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วง 20 - 30 ปี ที่ผ่านมามาในคริสต์ศตวรรษที่ 20

โปรตุเกส ได้นำแนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์มาใช้ในการปฏิรูปการศึกษาโดยมุ่งผลลัพธ์ที่ระบบการศึกษาสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ผลลัพธ์เหล่านี้กำหนดในแผนกลยุทธ์ที่สอดคล้องกันและบรรลุข้อตกลงอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับแผนการปฏิรูปการศึกษา การให้คำปรึกษา การอภิปราย และการสื่อสารที่ได้รับการจัดการเป็นอย่างดีและประสบความสำเร็จด้วยการขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อสนับสนุนโรงเรียนและครูในการปฏิรูปการศึกษานี้ กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำโครงสร้างการติดตามสำหรับการดำเนินการตามมาตรการนโยบายการศึกษาดังกล่าวข้างต้น การสนับสนุนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมเครือข่ายสำหรับการแบ่งปันความรู้และการสอนและการปฏิบัติขององค์กรที่ปรับปรุงคุณภาพการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพครู นโยบายของรัฐบาลโปรตุเกสในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นในหลาย ๆ ด้าน เช่น

- การกำหนดโปรไฟล์การลาออกของนักเรียนที่ออกจากการศึกษาภาคบังคับ
- การกำหนดยุทธศาสตร์ระดับชาติเพื่อการศึกษาความเป็นพลเมือง
- การนำมาตรการความยืดหยุ่นของหลักสูตรมาใช้ในการศึกษาขั้นพื้นฐานและมัธยมศึกษาโดยจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสถานภาพของผู้เรียนและบริบทของโรงเรียนเพื่อความสำเร็จของทุกคน
- ความมุ่งมั่นของโรงเรียนรวมถึงผู้ที่นักเรียนทุกคนโดยไม่คำนึงถึงสถานภาพส่วนตัวและสังคมของพวกเขา ค้นหาคำตอบที่ช่วยให้นักเรียนได้รับระดับการศึกษาและการฝึกอบรมที่เอื้อต่อกลุ่มทางสังคมอย่างเต็มรูปแบบ (European Commission. 2019)

โดยการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของโปรตุเกสสามารถสรุปได้ดังตาราง

ตาราง 16 แสดงการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของโปรตุเกส

ประเด็น ระดับ	แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับ	แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการประเมินผล	แนวทางประกันคุณภาพการศึกษา	แนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน
1.ระดับ การศึกษา ปฐมวัย	- รัฐบาลกำหนดยุทธศาสตร์และผลลัพธ์ด้านผู้เรียน คือ ทักษะสำคัญ 12 ประการของผู้เรียนทุกคน	- นำทักษะสำคัญ เน้นด้านพัฒนาการด้านสังคมและภาษาการสื่อสาร ในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน - ส่วนใหญ่จัดการศึกษาโดยเอกชนและสถาบันต่าง ๆ - มีอิสระในการจัดการศึกษา	การประกันคุณภาพในระดับการศึกษาปฐมวัย เป็นความรับผิดชอบร่วมกันของรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการและแรงงาน ความมั่นคงและประกันสังคมจะเป็นผู้ตรวจสอบองค์กรและการดำเนินงานของสถาบันการศึกษาปฐมวัย	คณะกรรมการจากกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงแรงงาน ร่วมมือกันในการกำกับติดตามคุณภาพผู้เรียน
2.ระดับ ประถมศึกษา	ทักษะสำคัญ 12 ประการ โดย -การพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้อง (Developing Relevant Skills) -การกระตุ้นการผลิตด้านทักษะงาน (Activating the Supply of Skills)	-กำหนดให้มีทักษะสำคัญ 12 ประการ -ทักษะแห่งชาติ (OECD) - จัดหลักสูตรและการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เน้นการจัดด้านความรู้ และทักษะสำคัญที่จำเป็นตามที่รัฐกำหนด เพื่อเรียนต่อระดับมัธยมศึกษา -มีการวัดและประเมินผลระดับโรงเรียน และให้	- รัฐบาลกำหนดยุทธศาสตร์ทักษะแห่งชาติ (OECD) เป็นกรอบการประเมินระบบ/วิเคราะห์จุดแข็ง-จุดอ่อนของประเทศ - รัฐบาลโปรตุเกสร่วมทำข้อตกลงด้านการศึกษา กำหนด “ความสามารถหลัก 7 ประการ” กับสภายุโรป -การประเมินโรงเรียนดำเนินการตามสองประเภท	คณะกรรมการกระทรวงศึกษาธิการ และคณะกรรมการกลางของรัฐ ร่วมมือกันในการกำกับติดตามคุณภาพผู้เรียน
3.ระดับ มัธยมศึกษา	-การใช้ทักษะได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Using Skills Effectively) -การสนับสนุนเงื่อนไขสำหรับระบบทักษะที่มีประสิทธิภาพ (Enabling Conditions for an Effective Skills System)			คณะกรรมการกระทรวงศึกษาธิการ , กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ประเด็น ระดับ	แนวทางการกำหนดมาตรฐาน การศึกษาของแต่ละระดับ	แนวทางการนำมาตรฐาน การศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่ การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและ การประเมินผล	แนวทาง การประกันคุณภาพ การศึกษา	แนวทางการกำกับติดตาม การประเมินเพื่อส่งเสริม คุณภาพการศึกษาให้ได้ตาม มาตรฐาน
	ยุทธศาสตร์ทักษะแห่งชาติของ OECD สำหรับโปรตุเกส 1) การพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับทักษะ ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่ 2) การผลิตคนและการจัดหาทักษะ ให้กับแรงงานตลาด	นักเรียนเข้าร่วมประเมิน คุณภาพโดยใช้แบบทดสอบ ระดับนานาชาติ PISA TIMSS และ PIRLS เพื่อนำผลการ ประเมินมาพัฒนาปรับปรุง นักเรียน	คือการประเมินภายใน และ การประเมินภายนอก -การประเมินภายในจะ ดำเนินการโดยโรงเรียน -การประเมินภายนอก ดำเนินการโดยผู้ตรวจการ ด้านการศึกษาและ วิทยาศาสตร์	คณะกรรมการกลาง ของรัฐ และสภายุโรปร่วมมือ กันในการกำกับ ติดตามคุณภาพผู้เรียน
4.การ อาชีวศึกษา	3) การใช้ทักษะอย่างมีประสิทธิภาพ ในด้านเศรษฐกิจสังคม และทักษะที่มี ประสิทธิภาพ ความสามารถหลักของสภายุโรป 1.การรู้หนังสือและการคำนวณ (ทักษะพื้นฐาน) 2.ความสามารถในด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 3.ทักษะไอซีทีและการใช้เทคโนโลยี 4. การเรียนรู้ที่จะเรียนรู้ 5. ทักษะทางสังคม 6. ผู้ประกอบการ 7. วัฒนธรรมทั่วไป	-จัดหลักสูตรและการเรียนการสอน สายอาชีพ/ฝึกอาชีพ เฉพาะทาง โดยความร่วมมือ กับสถานประกอบการ นำ ทักษะสำคัญ 12 ประการ มา เป็นแนวทางการจัดการศึกษา -เน้นให้นักเรียนได้รับการ ฝึกอบรมวิชาชีพเบื้องต้นและ การเรียนรู้ที่หลากหลายตาม ความสนใจเพื่อศึกษาต่อ หรือ เข้าสู่ตลาดแรงงานของ นักเรียนที่จบการศึกษามา บังคับ	มีหน่วยงานที่ดูแลด้านการ ประกันคุณภาพ ดังนี้ 1.ผู้ตรวจการทั่วไปและ การศึกษาวิทยาศาสตร์ 2.ผู้อำนวยการทั่วไปเพื่อ การศึกษาและวิทยาศาสตร์ สถิติ 3.สถาบันการประเมิน การศึกษา	คณะกรรมการ กระทรวง ศึกษาธิการ, กระทรวง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี คณะกรรมการกลาง ของรัฐ และสภายุโรปร่วมมือ กันในการกำกับ ติดตามคุณภาพผู้เรียน
5.ระดับการ อุดมศึกษา	ความท้าทายสำคัญ 12 ประการ โดย - การพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้อง (Developing Relevant Skills) - การกระตุ้นการผลิตด้านทักษะงาน (Activating the Supply of Skills) -การใช้ทักษะได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Using Skills Effectively) -การสนับสนุนเงื่อนไขสำหรับระบบ ทักษะที่มีประสิทธิภาพ (Enabling Conditions for an Effective Skills System)	สถาบันการศึกษาระดับ การอุดมศึกษา เป็นการให้ การศึกษาในวัฒนธรรมที่ แตกต่าง และแบ่งการจัด การศึกษาในสาขาใหญ่ๆ ออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) มหาวิทยาลัยทาง วิชาการที่มีโปรแกรมที่มี ความยืดหยุ่นของการศึกษา เทคนิค ที่รับนักเรียนจากสาขา ด้านอาชีวศึกษา/โพลิเทคนิค	การพัฒนาระบบประกัน คุณภาพ มีหน่วยงานการ รับรองคุณภาพระดับ อุดมศึกษา โดยสถาบันต่าง ๆ มีอิสระในการตัดสินใจ เกี่ยวกับรายละเอียดการ นำไปใช้ของระบบประกัน คุณภาพภายใน	คณะกรรมการ กระทรวง ศึกษาธิการ , กระทรวง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี คณะกรรมการกลาง ของรัฐ และสภายุโรปร่วมมือ กันในการกำกับ ติดตามคุณภาพผู้เรียน

จากผลการศึกษา พบว่าโปรตุเกสได้มีการกำหนด “ทักษะสำคัญ 12 ประการ” และนำ “ความสามารถหลัก” ของสภายุโรป มาเป็นผลลัพธ์ด้านคุณภาพพลเมืองของประเทศ เพื่อนำไปใช้ในการจัดการศึกษาทุกระดับตลอดแนว มีการกำหนดยุทธศาสตร์ทักษะแห่งชาติของ OECD ของโปรตุเกส โดยการนำผลการทดสอบระดับนานาชาติ PISA, TIMSS และ PIRLS มาศึกษาและจัดตั้งหน่วยงานทำหน้าที่ศึกษาวิจัยผลการทดสอบมาวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของผู้เรียน เพื่อนำมาวางแผนกำหนดยุทธศาสตร์ทักษะแห่งชาติ OECD และนำไปใช้ขับเคลื่อนการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้เทียบเคียงคุณภาพระดับนานาชาติ นอกจากนี้โปรตุเกสได้จัดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ ทั้งการประกันคุณภาพภายในที่ดำเนินการโดยสถาบันการศึกษา และการประกันคุณภาพภายนอกโดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้น ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ เป็นคณะกรรมการกำกับติดตามและประเมินคุณภาพภายนอกในด้านต่าง ๆ ทั้งนี้หน่วยงานหลักที่กำกับติดตามการดำเนินการจัดการศึกษาทุก

ระดับประกอบด้วย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี คณะกรรมการกลางของ
รัฐด้านการจัดการศึกษาและสภายุโรป

2. เยอรมนี

เยอรมนี มีชื่ออย่างเป็นทางการคือ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เป็นสหพันธ์สาธารณรัฐแบบรัฐสภา มีสหพันธรัฐ 16 รัฐ ระบอบการปกครองเป็นแบบประชาธิปไตยเสรีนิยมและเป็นรัฐสวัสดิการ เยอรมนีเป็นประเทศที่มีความหนาแน่นประชากรสูงสุดแห่งหนึ่ง อีกทั้งยังเป็นประเทศที่มีคนย้ายถิ่นมากที่สุดในอันดับสามของโลก เยอรมนีเป็นหนึ่งในสมาชิกผู้ก่อตั้งสหภาพยุโรปและยังก่อตั้งสหภาพการเงินกับสมาชิกในสหภาพยุโรปอีก 17 ประเทศ โดยใช้ชื่อว่ายูโรโซน เยอรมนีเป็นสมาชิกของกลุ่ม UNO, OECD, NATO, G7 และ G20 เยอรมนีเป็นประเทศที่มีอิทธิพลต่อประเทศอื่น ๆ ในยุโรปและเป็นประเทศที่มีความสามารถที่จะแข่งขันในระดับโลก

ระบบการศึกษาแบ่งระดับดังนี้

1) ระดับการศึกษาปฐมวัย จะรับเด็กอายุตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไปจนถึง 6 ปี การเรียนในระดับนี้ไม่ใช่ภาคบังคับ จะให้เด็กเข้าเรียนหรือไม่ให้เข้าเรียนก็ได้

2) ระดับประถมศึกษา (Grundschule) เป็นการศึกษาภาคบังคับ เด็กที่อายุครบ 6 ปี จะต้องเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษา ในเยอรมนีเด็กจะต้องเข้าโรงเรียนในเขตที่ตัวเองอาศัยอยู่ โรงเรียนประถมศึกษาเรียกว่า กรุนซูล (Grundschule) การศึกษาในระดับประถมศึกษาจะมี 4 ชั้น คือ เกรด 1 ถึงเกรด 4 แต่ในบางรัฐอาจจะรวมเกรด 5 และ 6 อยู่ในระดับประถมศึกษาด้วย

3) ระดับมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาภาคบังคับ มี 4 รูปแบบ คือ

3.1 เฮาท์ซูล (Hauptschule) หรือ Secondary General School เป็นโรงเรียนที่สอนเน้นความรู้ทั่วไป เช่น ภาษาเยอรมนี คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาต่างประเทศ มีตั้งแต่ชั้นที่ 5 ถึง 9 เมื่อจบชั้นปีที่ 9 จะได้รับประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนต้น

3.2 เรอาลซูล (Realschule) หรือ Intermediate School เป็นโรงเรียนที่อยู่ระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ให้การศึกษาวិชาพื้นฐานทั่วไป (Secondary General School) กับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เน้นวิชาการ (Grammar School) มีตั้งแต่เกรด 5 ถึงเกรด 10 วิชาที่เรียนจะมากกว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบเฮาท์ซูล เมื่อจบเกรด 10 จะได้ประกาศนียบัตรที่เรียกว่า มิทท์เลเรไรเฟ (Mittlere Reife)

3.3 กิมนาซียม (Gymnasium) หรือ Grammar School เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เน้นวิชาการ มีทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เซคุนดาร์ชตูเฟ (Sekundar Stufe I) และระดับเตรียมอุดมศึกษาที่เรียกว่า เซคุนดาร์ ชตูเฟ ซวาย (Sekundar Stufe II) หรือโอแบร์ชตูเฟ (Oberstufe) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเรียนตั้งแต่เกรด 5 ถึง เกรด 10 ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเริ่มจากเกรด 11 ถึง 13 เมื่อสำเร็จการศึกษา ก็จะได้ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาศึกษาตอนปลายที่เรียกว่า อบิตัวร์ (Abitur)

3.4 เกซมท์ซูล (Gesamtschule) หรือ Comprehensive School เป็นโรงเรียนแบบผสมผสานทั้ง 3 ประเภทข้างต้นเข้าด้วยกันภายใต้การบริหารหนึ่งเดียว

4) การอาชีวศึกษา เรียกว่า เบรฟอาส์บิลดุง (Berufsausbildung) ผู้ที่จะเข้าเรียนได้ต้องมีความรู้จบประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนต้น การเรียนแบบนี้เป็นการเรียนควบวิชาการและวิชาเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับ

อาชีพนั้นๆ และเรียนภาคปฏิบัติในบริษัท ห้างร้าน โรงงานที่รับเป็นผู้ฝึกอบรม ได้รับเงินเดือนใช้เวลาระหว่าง 2 ถึง 3 ปีครึ่ง

5) ระดับการอุดมศึกษา ในระดับการอุดมศึกษา แบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้

5.1 University หรือ มหาวิทยาลัยทั่วไป ที่เน้นการเรียนการสอนทางด้านทฤษฎี ในหลักสูตรทางด้านแพทยศาสตร์, นิติศาสตร์, มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

5.2 Fachhochschule หรือ มีชื่อภาษาอังกฤษว่า University of Apply Science เป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นในทางปฏิบัติมากกว่าทางทฤษฎี โดยจะสอนเพื่อนำองค์ความรู้ไปใช้ในอุตสาหกรรมมากกว่าการทำวิจัย

5.3 มหาวิทยาลัยเทคนิค (Technical Universities) เดิมจะเปิดเฉพาะด้านวิศวกรรม แต่ต่อมาได้เปิดสาขาอื่น ๆ ด้วย

5.4 Paedagogische Hochschule วิทยาลัยครู

5.5 Kunsthochschule (Colleges of Art, Film and Music) วิทยาลัยศิลปะ ส่วนปริญญาหรือหลักสูตรแบ่งตามระดับได้ ดังนี้

- Diplom: หลักสูตรที่เรียนปริญญาตรีควบโท (Bachelor + Master) ระยะเวลาหลักสูตร 5 ปี

- Bachelor: หลักสูตรปริญญาตรี ระยะเวลาหลักสูตร 3 ปี

- Master: หลักสูตรปริญญาโท ระยะเวลาหลักสูตร 2 ปี

- Ph.D.: หลักสูตรปริญญาเอก ระยะเวลาหลักสูตรไม่มีกำหนด ส่วนใหญ่จะเรียน 4-6 ปี

โดยการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของเยอรมนีสามารถสรุปได้ดังตาราง

ตาราง 17 การนำมาตรฐานชาติสู่การจัดการศึกษาของประเทศเยอรมนี

ประเด็น ระดับ	แนวทางการกำหนด มาตรฐาน การศึกษาของแต่ละระดับ	แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและ การประเมินผล	แนวทางการประกันคุณภาพ การศึกษา	แนวทางการกำกับติดตาม การประเมินเพื่อส่งเสริม คุณภาพการศึกษาให้ได้ ตามมาตรฐาน
1. ระดับ การศึกษา ปฐมวัย	- ไม่มีมาตรฐาน การศึกษา - ภาคสวัสดิการเด็ก และเยาวชน (The Child and Youth Welfare Sector) เป็นผู้ดูแล การศึกษาก่อนวัยเรียน - มุ่งอบรมเลี้ยงดูและ ส่งเสริมพัฒนาการ	- เน้นการส่งเสริมการพัฒนาของเด็ก สู่การเป็นสมาชิกของชุมชนที่มีความ รับผิดชอบและเป็นตัวของตัวเอง รวมถึงส่งเสริมพัฒนาทางสังคม อารมณ์ ร่างกายและจิตใจของเด็ก การสอนให้เด็กเข้าใจคุณค่าและเรียนรู้ เกี่ยวกับกฎกติกา โดยการสอนและ การดูแลเด็กมีการปรับให้เข้ากับอายุ พัฒนาการ ความสามารถ ความสนใจ บนฐานความต้องการของเด็กและ ครอบครัว - ประเภทของการจัดกิจกรรม วิธีสอน และการประเมินผล มุ่งเน้นการ ส่งเสริมพัฒนาการตามวัยอย่างเป็น องค์รวม	- มีการประเมินภายใน ประจำปี และมีการประเมิน ภายนอกทุกห้าปีโดย หน่วยงานที่ได้รับการรับรอง - ส่วนใหญ่จะเป็นการ สนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญ ในการคำแนะนำผ่านการ ปฏิบัติหรือจากการให้ ข้อเสนอแนะ มากกว่า การควบคุม ผู้เชี่ยวชาญจึงมี บทบาทสำคัญในการศึกษา ระดับนี้	- ภาคสวัสดิการเด็ก และเยาวชน (The Child and Youth Welfare Sector) เป็นผู้ดูแลการศึกษา ก่อนวัยเรียน - Fachaufsicht ทำหน้าที่กำกับดูแล ด้านวิชาการ การ สอน และกิจกรรม ทางการศึกษา ส่วน Dienstaufsicht ทำหน้าที่กำกับดูแล บุคลากรทางการ ศึกษาและครูใหญ่
2.ระดับ ประถมศึกษา	- รัฐบาลกลางของรัฐ เป็นผู้กำหนดระบบ โครงสร้างการศึกษา - รัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ	- มาตรฐานการศึกษามีผลผูกพันกับรัฐ ในการนำไปกำหนดระบุเป้าหมายของ ตนเอง ในขณะที่หลักสูตรอธิบายและ กำหนดเส้นทางที่จะบรรลุเป้าหมาย เหล่านี้	- ประกันคุณภาพภายนอก โดยหน่วยงานกำกับดูแลใน ระบบโรงเรียนประกอบด้วย	- ปี 2003 ได้ก่อตั้ง สถาบันเพื่อการ พัฒนาคุณภาพ การศึกษา (The Institute for

ประเด็น ระดับ	แนวทางการกำหนด มาตรฐาน การศึกษาของแต่ละระดับ	แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ ระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและ การประเมินผล	แนวทางการประกันคุณภาพ การศึกษา	แนวทางการกำกับติดตาม การประเมินเพื่อส่งเสริม คุณภาพการศึกษาให้ได้ ตามมาตรฐาน
	และวัฒนธรรมของแต่ละรัฐ ดูแลในขอบข่าย ของการศึกษา วิทยาศาสตร์ การวิจัย และวัฒนธรรม - แต่ละรัฐควบคุม หลักสูตรของตนเอง รวมถึงข้อกำหนดด้าน วิชาชีพครู การสรรหา ครู และการพัฒนา คุณภาพในโรงเรียน - ในแง่ที่สำคัญด้าน การศึกษา เช่น การ กำหนดระดับการให้ คะแนนของการวัดผล การศึกษา จะต้องผ่าน ข้อตกลงระหว่างรัฐ เพื่อให้เป็นมาตรฐาน ใช้ร่วมกันทั่วประเทศ โดยรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ และวัฒนธรรมของ แต่ละรัฐดูแลในขอบข่าย ของการศึกษา วิทยาศาสตร์ การวิจัย และวัฒนธรรม	- แผนการศึกษาดำเนินการตาม Bildungsstand (มาตรฐานการศึกษา) รายวิชาในหลักสูตรจะถูกปรับตาม มาตรฐาน - ครูต้องมีความสามารถในการสอน ที่หลากหลาย สร้างบรรยากาศ ที่สนับสนุนและการกระตุ้นการเรียนรู้ ที่หลากหลาย มีหลักการในการให้ นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สร้างการมีส่วนร่วมของนักเรียนโดย การวางแผนดำเนินการและวิเคราะห์ บทเรียนในลักษณะที่เหมาะสมกับ อายุของนักเรียนและใช้ประสบการณ์ คำถาม ความรู้ และความสามารถ ของนักเรียน เป็นจุดเริ่มต้นสำหรับ บทเรียน ผ่านการทำโครงงาน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนรับผิดชอบ ต่อกระบวนการเรียนรู้ของตนเองและมี แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน - การประเมินผลการเรียนรู้ที่มุ่งเน้น สมรรถนะต้องการรูปแบบการ ปฏิบัติงานที่สอดคล้องกัน การให้ผล ป้อนกลับ ที่มุ่งเน้นสมรรถนะ (Competence - Oriented Feedback) จะให้ข้อมูลว่าเด็กแต่ละ คนนั้นมีความก้าวหน้าเพียงใด และ อยู่จุดใดบนเส้นทางสู่เป้าหมาย เครื่องมือในการให้ผลป้อนกลับ ประกอบด้วยรายงานตาม ความสามารถ บันทึกการสังเกต รายงานผลพัฒนาการเรียนรู้ สมุดบันทึกการเรียนรู้ (Portfolios) เด็กและผู้ปกครองจะได้รับข้อมูลอย่าง สม่ำเสมอเกี่ยวกับขั้นตอนการเรียนรู้ ครั้งต่อไปในการพูดคุยเพื่อให้ คำปรึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ ข้อเสนอแนะนี้เกิดขึ้นตามเกณฑ์ที่ โปร่งใสและแสดงให้เห็นถึง ความก้าวหน้าส่วนบุคคลและระดับ ความสอดคล้องมาตรฐานที่ประสบ ความสำเร็จ	- Fachaufsicht กำกับดูแล ด้านวิชาการ - Rechtsaufsicht กำกับ ดูแลด้านกฎหมาย และ Dienstaufsicht กำกับดูแล บุคลากร - ประกันคุณภาพภายใน โดยผู้ตรวจการโรงเรียน (school supervisory) มีอำนาจหน้าที่ใน การกำกับดูแลเจ้าหน้าที่ ครู และครูใหญ่ในโรงเรียน ของรัฐ การกำกับดูแล ด้านวิชาการเกี่ยวข้องกับ งานสอนและการศึกษา ที่ดำเนินการโดยโรงเรียน ผู้ตรวจการโรงเรียน สนับสนุนและส่งเสริม การทำงานของโรงเรียน เพื่อตรวจสอบให้แน่ใจว่า หลักสูตรและข้อกำหนดทาง กฎหมายอื่น ๆ ได้รับการ ปฏิบัติตาม และการสอน และการศึกษาดำเนินการ อย่างมีอาชีพโดยใช้วิธีการ ที่เหมาะสม - การกำกับดูแลด้านวิชาการ ดำเนินการ โดยการเยี่ยมชม โรงเรียนสังเกตบทเรียนและ ให้คำแนะนำในระดับ โรงเรียน การกำกับดูแล ด้านกฎหมายเป็น องค์ประกอบเพิ่มเติม ในการกำกับดูแลโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ ความถูกต้องตามกฎหมาย ของการจัดการกิจการ ของโรงเรียนภายนอก (เช่น การก่อสร้างและ	Educational Quality Improvement- IQB) ขึ้น เพื่อ ติดตามและ ประเมิน ความก้าวหน้าสู่ การบรรลุมาตรฐาน ด้วยการประเมิน ความสามารถของ นักเรียนระดับชาติ และนานาชาติ อย่างสม่ำเสมอ - หน่วยงานกำกับ ดูแลในระบบ โรงเรียน ประกอบด้วย Fachaufsicht กำกับดูแลด้าน วิชาการ Rechtsaufsicht กำกับดูแลด้าน กฎหมาย และ Dienstaufsicht กำกับดูแลบุคลากร

ประเด็น ระดับ	แนวทางการกำหนด มาตรฐาน การศึกษาของแต่ละระดับ	แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ ระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและ การประเมินผล	แนวทางการประกันคุณภาพ การศึกษา	แนวทางการกำกับติดตาม การประเมินเพื่อส่งเสริม คุณภาพการศึกษาให้ได้ ตามมาตรฐาน
3.ระดับ มัธยมศึกษา		- การพัฒนามาตรฐานการศึกษาที่มีผลผูกพันกับทุกรัฐ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสมรรถนะของแต่ละวิชาหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่กำหนดความสามารถ ทักษะ และความรู้ที่นักเรียนควรมีในระยะแรกในโรงเรียนสายอาชีพ - ในหลักสูตรการศึกษาของ Hauptschule: การได้มาซึ่งความสามารถขั้นพื้นฐานในภาษาเยอรมนีและคณิตศาสตร์อยู่บนพื้นฐานของการฝึกฝนวิชาชีพและการส่งเสริมความสามารถทางสังคม - มีการเสนอมาตรการเพื่อส่งเสริมด้าน • ความแตกต่างภายในของกลุ่มการเรียนรู้ (Binnendifferenzierung) • การเรียนรู้แบบกำกับตนเอง (Self - Regulated Learning) • การเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ (Pupil - Oriented Instruction) - การประเมินเป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานของนักเรียนแต่ละคน และมีการบันทึกไว้ในรายงานของโรงเรียน - มีการประเมินผลการเรียนรู้นอกหลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (Empfehlung zur Anerkennung und Bewertung einer außerunterrichtlich erbrachten Lernleistung in der Sekundarstufe I) บทเรียนนอกสถานที่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานที่ทำงานและการแข่งขันนั้นจะเป็นที่ยอมรับและนำมาใช้ประเมินผลมากขึ้น	การบำรุงรักษาอาคารของโรงเรียน) โดย Schulträger - รัฐได้ใช้มาตรการประเมินซึ่งมีการประกันคุณภาพและขั้นตอนการพัฒนาคุณภาพต่าง ๆ รวมถึง • การพัฒนารอบหลักสูตร • การทดสอบเปรียบเทียบระหว่างรัฐและโรงเรียนในวิชาหลัก • การขยายการประเมินภายนอก • การพัฒนามาตรฐานและการทบทวน • การพัฒนาการจัดการคุณภาพในโรงเรียน • การสอบปลายภาคกลาง (ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย)	
4.การ อาชีวศึกษา		- หลักสูตรการฝึกอบรมจะนำไปสู่วุฒิการศึกษาสายอาชีพสำหรับการทำงานที่มีทักษะในฐานะพนักงานที่มีคุณสมบัติระดับมืออาชีพและสามารถนำนักเรียนไปสู่การได้รับคุณสมบัติเข้าศึกษาระดับการอุดมศึกษา		

ประเด็น ระดับ	แนวทางการกำหนด มาตรฐาน การศึกษาของแต่ละระดับ	แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ ระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและ การประเมินผล	แนวทางการประกันคุณภาพ การศึกษา	แนวทางการกำกับติดตาม การประเมินเพื่อส่งเสริม คุณภาพการศึกษาให้ได้ ตามมาตรฐาน
		- การสอน ใช้วิธีการสอนเชิงปฏิบัติ ที่เน้นเนื้อหาในหลักสูตรและการฝึกอบรบภาคปฏิบัติ - การประเมินผล ใช้วิธีการให้ปฏิบัติ การเขียน และสอบปากเปล่า มีการสอบระดับกลาง ซึ่งครอบคลุมความรู้ ทักษะ และความสามารถ ที่ระบุไว้ในข้อบังคับการฝึกอบรบ		
5.ระดับการ อุดมศึกษา		- เตรียมผู้เรียนให้พร้อมสำหรับอาชีพ โดยให้ความรู้เฉพาะ ทักษะ และวิธีการที่จำเป็นในวิธีที่เหมาะสมกับแต่ละหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำงานทางวิทยาศาสตร์ หรือศิลปะและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ - มุ่งเน้นการสอนและการวิจัย เป็นการให้การฝึกอบรบวิชาชีพแก่ผู้เรียนในลักษณะที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการวิจัยทางวิทยาศาสตร์และวิชาการ - ลักษณะเฉพาะของการออกแบบหลักสูตรการเรียนการสอนและการเรียนการสอนที่ FACHHOCHSCHULEN คือการเน้นไปที่การใช้งานจริงและการเชื่อมโยงกับความต้องการของโลก มีอาชีพ ภาคเรียนในสถานศึกษาเพื่อรับประสบการณ์ภาคปฏิบัติหรือที่รู้จักกันในชื่อ Praxissemester	- การประเมินภายนอก ดำเนินการโดยหน่วยงานประเมินระดับภูมิภาค หรือเครือข่าย หรือสมาคมของสถาบันอุดมศึกษาที่ครอบคลุมรัฐทั้งหมด - แนวทางและวิธีการประกันคุณภาพ ประกอบด้วย • การนิเทศของสถาบันอุดมศึกษา • การประเมินผลในส่วนของอุดมศึกษา • การปฏิรูปโครงสร้างการศึกษาและคุณภาพการสอน • การรับรองหลักสูตรการศึกษา	- การกำกับดูแล โดย Land Ministry of Science and Research

รัฐบาลกลางของรัฐเป็นผู้กำหนดระบบโครงสร้างการศึกษา ประเด็นที่สำคัญด้านการศึกษจะต้องผ่านข้อตกลงระหว่างรัฐเพื่อให้เป็นมาตรฐานใช้ร่วมกันทั่วประเทศ แต่ละรัฐควบคุมหลักสูตรของตนเอง รวมถึงข้อกำหนดด้านวิชาชีพครู การสรรหาครู และการพัฒนาคุณภาพในโรงเรียน คุณสมบัติที่สำคัญของหลักสูตรในระบบการศึกษาของเยอรมนี คือ มีการกำหนดในลักษณะทั่วไปที่เอื้อให้ครูผู้สอนมีอิสระในการเลือกเนื้อหา วิธีการสอน และเครื่องมือประเมินที่เหมาะสม ที่เรียกว่าห้องเรียนว่าเป็น “ความรับผิดชอบด้านการสอน” (Pedagogical Responsibility) เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมุ่งเน้นสมรรถนะของผู้เรียนตามระดับการศึกษาและหลักสูตรและประเมินผลตามสมรรถนะของผู้เรียน มีการกำหนดเส้นทางการศึกษาและคุณวุฒิที่ได้รับอย่างชัดเจน เน้นการเชื่อมโยงการเรียนสู่การนำไปประยุกต์ใช้และชีวิตการทำงาน มีการประเมินคุณภาพภายในและประเมินคุณภาพภายนอกจากหน่วยประเมินที่ได้รับการรับรอง มีการมุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ระดับนานาชาติโดยก่อตั้งสถาบันเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (The Institute for Educational Quality Improvement- IQB) ขึ้นเพื่อติดตามและประเมินความก้าวหน้าสู่การบรรลุมาตรฐาน ด้วยการประเมินความสามารถของนักเรียนระดับชาติและนานาชาติอย่างสม่ำเสมอ

3. ฟินแลนด์

ฟินแลนด์เป็นประเทศที่มีเสถียรภาพ และปลอดภัยที่สุดในโลก นับตั้งแต่คริสต์ทศวรรษที่ 1970 รัฐบาลฟินแลนด์ได้ปฏิรูประบบการศึกษา จวบจนปัจจุบันฟินแลนด์เป็นประเทศที่มีระบบการศึกษาระดับประมัตติที่สุดในโลก อัตราประชาชนรู้หนังสือเกือบร้อยละ 100 และเป็นประเทศที่มีการคอร์รัปชันน้อยเป็นอันดับ 3 ของโลก (ปี 2559) ปัจจุบันฟินแลนด์พัฒนาประเทศจนกลายเป็นประเทศพัฒนาแล้ว การบริหารปกครองประเทศแบ่งเขตปกครองเป็น 19 เขต และมีเทศบาลเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่น ทั่วประเทศมีเทศบาล (Municipality) 311 แห่ง โดยมีสภาเทศบาล (Municipality Council) ที่ได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนเป็นผู้บริหาร และจ่าขงปลัดเทศบาล (Mayor) เป็นผู้บริหารงานประจำ ทุกเทศบาลในฟินแลนด์สถานะเท่าเทียมกัน ยกเว้นกรุงเฮลซิงกิ (City of Helsinki) ฟินแลนด์มีภาษาทางการ 2 ภาษา คือ ภาษาฟินนิช (Finnish) และภาษาสวีดิช (Swedish) ทั้งนี้ประชาชนส่วนใหญ่เกือบร้อยละ 90 ใช้ภาษาฟินนิช ซึ่งฟินแลนด์มีประชาชนประมาณ 5.5 ล้านคน

การศึกษาของฟินแลนด์มีคุณภาพสูง ด้วยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความคิดที่ชัดเจนว่าคนเป็นสินทรัพย์ที่สำคัญที่สุดของประเทศ เด็กทุกคนมีสิทธิ์ที่จะได้รับการศึกษาที่ยอดเยี่ยม ซึ่งจะช่วยเพิ่มศักยภาพและได้ทำในสิ่งที่ต้องการ ปรชญานี้ทำให้ฟินแลนด์พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว จากหนึ่งในประเทศที่ยากจนที่สุดในโลกจนกลายเป็น หนึ่งใน 100 ประเทศ ของประเทศที่ร่ำรวยที่สุดของโลก นับตั้งแต่เป็นอิสระ ฟินแลนด์มุ่งมั่นพัฒนาคนให้สามารถแก้ปัญหา ให้โอกาสในการศึกษาตลอดชีวิต ทำให้ฟินแลนด์พัฒนาระบบได้ และทุกคนได้พัฒนาตนเอง โดยใช้งบประมาณจากภาษีของประเทศ สถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน (ซึ่งมีจำนวนน้อยมาก) มีวัตถุประสงค์และมาตรฐานเดียวกัน ในการพัฒนานักเรียน โดยได้รับการสนับสนุนทุนจากรัฐ

การศึกษาในประเทศฟินแลนด์ เป็นระบบการศึกษาที่รัฐบาลให้ความช่วยเหลือด้านการเงินแก่นักเรียนที่เรียนเต็มเวลาในโรงเรียน ระบบการศึกษาปัจจุบันในฟินแลนด์ประกอบด้วย

- 1) โปรแกรมเลี้ยงเด็กเวลากลางวัน (Daycare) สำหรับเด็กทารกและเด็กเล็กที่มีประมาณ 1 ปี จนถึงอายุ 6 ปี เป็นการเตรียมเด็กก่อนวัยเรียน (Pre-School) หรือระดับอนุบาล ช่วงเวลานี้ฟินด์แลนด์ถือว่าเป็นระยะเวลาในการเตรียมความพร้อมให้เด็กก่อนที่จะเข้าสู่อการศึกษาภาคบังคับต่อไป
- 2) การศึกษาแบบประสมภาคบังคับ (Compulsory Basic Comprehension School) เป็นเวลา 9 ปี (เริ่มต้นเมื่อเด็กอายุ 7 ขวบ และสิ้นสุดเมื่ออายุ 16 ปี)
- 3) การศึกษาหลังระดับมัธยมภาคบังคับทั้งสายวิชาการและสายอาชีพ
- 4) ระดับการอุดมศึกษา (มหาวิทยาลัยแบบทั่วไปและมหาวิทยาลัยทางวิทยาศาสตร์ประยุกต์)
- 5) การศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ (การศึกษาตลอดชีวิตและการศึกษาต่อเนื่อง)

กลยุทธ์ของฟินแลนด์ในการให้ความสำคัญด้านความเท่าเทียมและความเป็นเลิศทางการศึกษามีพื้นฐานมากจากการก่อตั้งโรงเรียนแบบประสมซึ่งได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาล ส่วนหนึ่งของกลยุทธ์นี้ คือ การสร้างเครือข่ายโรงเรียน เพื่อจัดสรรให้นักเรียนได้เข้าเรียนในโรงเรียนใกล้บ้านมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ แต่ถ้าไม่สามารถทำได้ ตัวอย่างเช่น ในชนบทรัฐจะจัดหารถรับส่งนักเรียนฟรีไปยังโรงเรียนที่กระจายออกไปห่างไกลบ้าน จัดการศึกษาพิเศษแบบองค์รวม (Inclusive Special Education) ในชั้นเรียนปกติและการใช้ความพยายามในการสอนช่วยเด็กที่ไม่ประสบความสำเร็จทางการเรียนให้เรียนได้เท่าทันเพื่อนได้มีการพิมพ์

เผยแพร่ตรรกะนี้การศึกษาในตรรกะนี้การพัฒนามนุษย์ของสหประชาชาติในปี ค.ศ. 2008 ได้แสดงว่าฟินแลนด์ มีระดับตรรกะนี้การศึกษาที่ 0.993 ในบรรดาประเทศอันดับสูงสุดในโลก เท่า ๆ กับประเทศเดนมาร์ก ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ กระทรวงศึกษาธิการ ฟินแลนด์กล่าวว่า ความสำเร็จทางการศึกษาของประเทศ เกิดได้เพราะกระทรวงศึกษาธิการของฟินแลนด์ได้กำหนดระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Basic Education) มีรูปแบบเดียวกัน และมีครูที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ตลอดจนให้โรงเรียนทุกโรงเรียนมีอำนาจในการจัดการศึกษาของตน

โดยการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของฟินแลนด์สามารถสรุปได้ดังตาราง

ตาราง 18 การนำมาตรฐานชาติสู่การจัดการศึกษาของประเทศฟินแลนด์

ประเด็น ระดับ	แนวทางการกำหนด มาตรฐาน การศึกษาของแต่ละระดับ	แนวทางการนำมาตรฐาน การศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่ การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและ การประเมินผล	แนวทาง การประกันคุณภาพการศึกษา	แนวทางการกำกับติดตามการ ประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพ การศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน
1.ระดับ การศึกษา ปฐมวัย	- การศึกษาและการดูแลเด็กเล็กก่อนวัยเรียน (Varhaiskasvatus) เน้นการมีส่วนร่วมในการศึกษาและการให้สิทธิสำหรับเด็กทุกคน - เป้าหมายการจัดการศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัย จะเน้นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ผูกทำงานเป็นกลุ่ม ผ่านการเล่น ออกกำลังกาย และใช้เวลาที่บ้าน	- โรงเรียนได้สร้างหลักสูตรท้องถิ่นเกี่ยวกับการศึกษาและการดูแลเด็กปฐมวัย การเรียนการสอนบนพื้นฐานของหลักสูตรใหม่ ปี 2560 โดยจุดเน้นของการปฏิรูปคือการปรับปรุงให้ นักเรียนมีความคิดเพิ่มขึ้น มีความสุขและเรียนรู้อย่างมีความหมาย - สนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน - การบูรณาการวิธีการสอนแบบสหวิทยาการ	- การศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการประเมินโดยศูนย์ประเมินผล การศึกษาของฟินแลนด์ (FINEEC) โดย FINEEC ดำเนินการประเมินระดับชาติของการเรียนรู้โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อการสร้างความรู้เพื่อการพัฒนาและการตัดสินใจ - การรับประกันความเสมอภาคทางการศึกษาและคุณภาพการสอน ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนและพัฒนาในโรงเรียน เป็นการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้เพื่อให้ การศึกษาระดับก่อน ประถมศึกษาและขั้นพื้นฐาน บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลาง	- ครูใหญ่ในโรงเรียนท้องถิ่น อยู่ในวัฒนธรรมแห่งความไว้วางใจ โดยโรงเรียนจะได้รับเงินทุนจากรัฐ แต่ทุกโรงเรียนต้องปฏิบัติตามกฎของรัฐและปฏิบัติตามหลักสูตรแกนกลางแห่งชาติ - การสร้างกำลังใจทดแทนการควบคุม การศึกษาของฟินแลนด์พัฒนาการเรียนรู้จากภายใน และการสร้างกำลังใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ไม่เน้นการสอบวัดประเมินผล - โรงเรียนจะได้รับการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อนำมาดูแลในบริการสุขภาพให้กับนักเรียน รวมถึงการจัดบริการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ทางสังคมสำหรับนักเรียนด้วย
2.ระดับ ประถมศึกษา	- การศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นภาคบังคับของเด็กชาวฟินแลนด์ทุกคน - การศึกษาขั้นพื้นฐานเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้าถึงและได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมกัน โดยไม่มีค่าใช้จ่าย รวมไปถึงเครื่องมืออุปกรณ์ในการเรียน	- การสอนโดยเน้นสถานการณ์จริงรอบตัว ปรากฏการณ์ที่มีอยู่จริง (Phenomenon-Based Learning) ควบคู่ไปกับการสอนเน้นเนื้อหาวิชา (Subject-Based Instruction) คำสั่งนี้เป็นส่วนหนึ่งของกรอบหลักสูตรแห่งชาติ	- ระดับชาติ เป็นการติดตามผลการประเมินนักเรียนเป็นรายบุคคล เช่น การประเมินความแตกต่างในระดับภูมิภาคและความแตกต่างที่อิงตามเพศรวมถึงการศึกษาทัศนคติของนักเรียนและแรงจูงใจที่มีต่อการศึกษา	- ในการจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพ รัฐให้ความสำคัญอย่างมากกับการสอนของครู และการเรียนรู้ของนักเรียน โดยส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียนรู้มากที่สุด ครูของฟินแลนด์มีอิสระมาก
3. ระดับ มัธยมศึกษา				

ประเด็น ระดับ	แนวทางการกำหนด มาตรฐาน การศึกษาของแต่ละระดับ	แนวทางการนำมาตรฐาน การศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่ การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและ การประเมินผล	แนวทาง การประกันคุณภาพการศึกษา	แนวทางการกำกับติดตามการ ประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพ การศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน
	แม้กระทั่งสื่อและอุปกรณ์ ในการสอนต่าง ๆ ก็ไม่มี ค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น - วัตถุประสงค์ของการศึกษา ขั้นพื้นฐานคือการสนับสนุน ศักยภาพและการเติบโตของ เด็กเป็นรายบุคคลควบคู่กับ การเป็นพลเมืองในฐานะ สมาชิกของสังคม รวมไปถึง การสอนองค์ความรู้สำคัญ และทักษะที่จำเป็น		- ผู้ให้บริการมีอิสระในการ ตัดสินใจเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ด้วยตนเอง - การประเมินระดับชาติ ของผลการเรียนรู้คือการ ประเมินตามตัวอย่างผล การเรียนรู้และดำเนินการ โดยศูนย์ประเมินผลการศึกษา ของฟินแลนด์ FINEEC	ที่จะใช้ความรู้ทางวิชาชีพ และอำนาจการตัดสินใจ จัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิด การเรียนรู้ (Learn How to Learn) ครูจะเป็นผู้ควบคุม หลักสูตร ประเมินนักเรียน พัฒนาโรงเรียน ตลอดจน เข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชน
4. การ อาชีวศึกษา	- การศึกษาขั้นพื้นฐานด้าน อาชีวศึกษาช่วยให้นักเรียน มีความรู้พื้นฐานและความ พร้อมในการทำงานใน อาชีพ - การปฏิรูปการอาชีวศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอน ปลายซึ่งมีผลบังคับใช้ในปี 2561 มีวัตถุประสงค์เพื่อ ปรับปรุงอัตราการสำเร็จ การศึกษาและการเปลี่ยน เข้าสู่ตลาดแรงงาน	- สนับสนุนการเรียนรู้ตลอด ชีวิตและการพัฒนาของ นักเรียนในฐานะมนุษย์และ สมาชิกของสังคม ให้ความรู้ และทักษะแก่นักเรียนใน การศึกษาต่อและส่งเสริม การทำงาน - สถานศึกษาเตรียมความ พร้อมและการฝึกอบรมให้ นักเรียน เพื่อให้มีคุณสมบัติ ที่เหมาะสม มีสมรรถนะที่ จำเป็นตามความต้องการ ของตลาดแรงงาน และเป็นผู้ ที่มีความใฝ่รู้และยืดหยุ่นได้ เสมอ - ช่วยเหลือสนับสนุนและ ให้บริการทางการศึกษาและ คุณภาพชีวิตของผู้เรียน โดยรอบด้าน - ให้คำแนะนำแก่นักเรียน ตามเป้าหมายและ ความสามารถส่วนบุคคล	- กระทรวงการศึกษาและ วัฒนธรรมได้จัดทำโครงร่าง ของการประกันคุณภาพ แห่งชาติและมีหน้าที่ รับผิดชอบในการพัฒนาการ ประกันคุณภาพของ VET ร่วมกับสำนักงานการศึกษา แห่งชาติฟินแลนด์ EDUFI ยังให้การสนับสนุนผู้ ให้บริการการศึกษาในเรื่อง ของการประกันคุณภาพ การประเมินภายนอก ดำเนินการในระดับประเทศ โดยศูนย์ประเมินการศึกษา ของประเทศฟินแลนด์ (FINEEC) - ในประเทศฟินแลนด์ไม่มี ระบบประกันคุณภาพ ภายใน หน้าที่สำคัญของฝ่าย นโยบายคือการสำรวจข้อมูล การสนับสนุนและเงินทุน	- การศึกษาการอาชีวศึกษา (VET) สร้างขึ้นด้วยความ เชื่อมั่นและความรับผิดชอบ ร่วมกัน โดยระบบฟินแลนด์ นั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานของ ความไว้วางใจและความ รับผิดชอบร่วมกัน เครือข่ายอาชีพ ผู้ให้บริการ ด้านการศึกษาและการ ฝึกอบรมมีบทบาทสำคัญใน การใช้ VET และสร้างความ มั่นใจในคุณภาพของการ ฝึกอบรมและคุณสมบัติ ฝ่าย นโยบาย(รัฐสภา) ตัดสินใจ เกี่ยวกับกฎหมายและการ จัดสรรงบประมาณประจำปี ให้กับ VET - สำนักงานการศึกษา แห่งชาติฟินแลนด์ (EDUFI) ยังพัฒนาการศึกษาและ ฝึกอบรมผ่านโครงการ เงินทุนเพิ่มผลผลิตภาพของ การศึกษาและการสนับสนุน สร้างความเป็นสากลโดยให้ ใบอนุญาตรับรองสำหรับ ผู้เรียนที่มีสมรรถนะและ คุณสมบัติตรงตามเงื่อนไข หรือมีคุณภาพสูง

ประเด็น ระดับ	แนวทางการกำหนด มาตรฐาน การศึกษาของแต่ละระดับ	แนวทางการนำมาตรฐาน การศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่ การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและ การประเมินผล	แนวทาง การประกันคุณภาพการศึกษา	แนวทางการกำกับติดตามการ ประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพ การศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน
5. ระดับการ อุดมศึกษา	- กระบวนการระหว่าง มหาวิทยาลัยเริ่มโดยการ รวมมหาวิทยาลัย 2 แห่ง ขึ้นไป เพื่อทั้งหมดร่วมกัน ในการกำหนดนโยบายและ มาตรฐานในการอุดมศึกษา ร่วมกับรัฐบาลกลาง เพื่อหา วิธีการและแนวทางในการ พัฒนาคุณภาพผู้เรียน ร่วมกัน	- ระบบการสอบเข้าเรียนใน มหาวิทยาลัยจะไม่แยกการ สอบเพื่อเข้าศึกษาในระดับ ปริญญาตรีหรือปริญญาโท - มีบริษัทของฟินแลนด์ ชื่อ Eliademy.com ได้เผยแพร่ และนำระบบการใช้ คอมพิวเตอร์เพื่อข้อมูลและ เสนอซอฟต์แวร์ แล้วเสนอให้ ผู้เรียนได้ใช้ข้อมูลทาง อินเทอร์เน็ต ซึ่งเรียกว่า ระบบ Cloud บริษัท Eliademy เป็นบริษัทที่มี ชื่อเสียงระดับ 20 บริษัท ต้นๆในโลกในเรื่องระบบการ จัดการเรียนการสอน และ เป็นส่วนหนึ่งทำงานใน UN ซึ่งให้บริการ CSR ฟรีแก่ บุคคลที่ต้องการ มีความร่วมมือเรื่อง ปัญญาประดิษฐ์	FINEEC เป็นหน่วยงานที่ รับผิดชอบในการประกัน คุณภาพภายนอกในระดับ การอุดมศึกษาตั้งแต่ปี 2558 โดยดำเนินงานภายใต้รัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการและ วัฒนธรรมซึ่งเป็นหน่วยงาน แยกต่างหากภายใน สำนักงานการศึกษาแห่งชาติ ของฟินแลนด์ (EDUFI) การประเมินภายนอกได้ ดำเนินการโดยสภา ประเมินผลการศึกษาในระดับ การอุดมศึกษาของฟินแลนด์ (FINHEEC) ซึ่งก่อตั้งขึ้นจาก การรวมกิจกรรมการ ประเมินของ FINHEEC และ สภาการประเมินการศึกษา ของฟินแลนด์และ คณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติของฟินแลนด์	การกำกับติดตาม ตามระบบ ประกันคุณภาพของ HEIs นั้น FINEEC ได้ต่ออายุ รูปแบบการตรวจสอบ สำหรับรอบที่สามของการ ตรวจสอบ HEIs (2018- 2024) เริ่มทดลองในช่วง ปี 2018 และ 2019 โดย รูปแบบใหม่นำมาพร้อมกับ แนวคิดใหม่ที่น่าสนใจ คือ - แนวทางที่เน้นนักเรียน เป็นศูนย์กลางมากขึ้น - ให้ความสำคัญกับ ผลกระทบทางสังคมของ HEIs มากขึ้น - การเปรียบเทียบจาก องค์กรอื่น - แพลตฟอร์มดิจิทัล - เครื่องหมายคุณภาพ เพื่อความเป็นเลิศ

จากผลการศึกษาแนวทางการกำหนดมาตรฐานของชาติและการนำมาตรฐานไปสู่การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน กล่าวโดยสรุปได้ว่า มาตรฐานระดับการศึกษาปฐมวัย กำหนดด้านการมีส่วนร่วมในการศึกษาและสิทธิของเด็กทุกคนโดยไม่มีค่าใช้จ่าย มาตรฐานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญกับให้โอกาสเด็กทุกคนเข้าถึงและได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมกัน ส่วนมาตรฐานการอาชีวศึกษาเน้นด้านความรู้พื้นฐานและความพร้อมในการทำงานในอาชีพ และมาตรฐานระดับการอุดมศึกษาเน้นการทำงานจริงที่ประยุกต์ทั้งการฝึกงาน ความชำนาญในการทำงานและการทำวิจัย โดยฟินแลนด์ไม่มีการประกันคุณภาพภายในทุกระดับการศึกษาแต่ใช้ผลการประเมินคุณภาพนักเรียนจากหลักสูตรที่สถาบันการศึกษาที่ดำเนินการเป็นการตรวจสอบคุณภาพ และกำหนดให้ศูนย์ประเมินการศึกษาของประเทศ (FINEEC) ใช้ระบบการประกันคุณภาพภายนอกในการตรวจสอบผลการจัดการศึกษาในภาพรวมของประเทศ ส่วนในด้านการกำกับ ติดตาม การดำเนินงาน กระทรวงศึกษาธิการ ดูแล กำกับติดตาม และสนับสนุนงบประมาณโดยรัฐสภาจะตัดสินใจเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องและการจัดสรรงบประมาณประจำปีให้กับสถานศึกษาและสถาบันการศึกษาของประเทศ

4. แคนาดา

ประเทศแคนาดา ตั้งอยู่ในทวีปอเมริกาเหนือ ขนาดใหญ่เป็นอันดับ 2 ของโลก มีผู้อยู่อาศัยจากหลากหลายประเทศ มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา (Parliamentary Democracy) รูปแบบเขตการปกครองเป็นแบบสมาพันธรัฐ (Confederation) ประกอบด้วยรัฐ (Province) 10 รัฐ และเขตการปกครองพิเศษหรือดินแดน (Territories) 3 เขต กระทรวงศึกษาธิการดูแลจัดการศึกษาของแต่ละรัฐเอง ไม่มีการรับรองคุณภาพและคุณภาพการศึกษาในระดับชาติ ส่วนรัฐบาลกลาง (The Federal Government) จะรับผิดชอบการจัดการศึกษาเฉพาะ The Royal Military College of Canada และให้การสนับสนุนทุนการศึกษาแก่คนพื้นเมือง (Indigenous)

ประเทศแคนาดา มีประชากรประมาณ 36 ล้าน ประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในรัฐ Ontario และ Quebec มีภาษาที่เป็นทางการ 2 ภาษา คือ ภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 67 ของประชากร) และภาษาฝรั่งเศส (ร้อยละ 13 ส่วนใหญ่ใช้ในรัฐ Quebec) ประชากร ร้อยละ 20 ใช้ภาษาที่เป็นชาติพันธุ์ของตนเองซึ่งไม่ใช่ภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส สถาบันการศึกษาระดับสูงบางแห่งสอนเป็นสองภาษา เช่น มหาวิทยาลัย Ottawa และมหาวิทยาลัย Laurentian ในศตวรรษที่ 18 และ 19 การศึกษาของแคนาดาได้รับอิทธิพลภายใต้การปกครองของฝรั่งเศสและอังกฤษ แต่ต่อมาในศตวรรษที่ 20 ได้รับอิทธิพลมากขึ้นจากสหรัฐอเมริกา ดังนั้นระบบการจัดการศึกษาของประเทศแคนาดา โดยเฉพาะระดับประถมศึกษา จึงคล้ายกับระบบของอเมริกา

ผู้กำหนดนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของแคนาดา กำหนดโดยกระทรวงศึกษาธิการของแต่ละรัฐ และเขตการปกครองพิเศษหรือดินแดน ดังนั้นระบบการศึกษาจึงมีความแตกต่างกัน อย่างไรก็ตามการบริหารการศึกษา มีการประสานความร่วมมือทางด้านวิชาการของคณาจารย์ และสถาบันต่าง ๆ รวมทั้งคณะกรรมการบริหารการศึกษา ทำให้การบริหารการศึกษาของแคนาดา มีมาตรฐานสูงอยู่ในระดับเดียวกัน และมีการจัดระบบการศึกษาลักษณะคล้ายคลึงกัน ระบบการศึกษาของแคนาดาประกอบด้วยสถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับมหาวิทยาลัย แต่ละสถาบันจะมีมาตรฐานของตนเอง มีกรรมการการโรงเรียนระดับท้องถิ่น (District School Boards) ในการบริหารโปรแกรมการศึกษา แคนาดาใช้งบประมาณ ร้อยละ 5.4 ของ GDP ของประเทศเพื่อการศึกษา

ประเทศแคนาดา มีผู้จบในระดับมหาวิทยาลัยสูงถึง ร้อยละ 55 ซึ่งสูงที่สุดในโลกเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของประเทศอื่น ๆ ใน OECD ซึ่งมีเพียง ร้อยละ 35 (ค.ศ. 2016) เป็นผู้นำด้านการอุดมศึกษา มีความสามารถผลิตแรงงานที่มีทักษะสูง แคนาดา มีผลการสอบ PISA อยู่ในระดับ Top 10 ในวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการอ่าน ถ้านับเฉพาะรัฐอัลเบอร์ตา บริติชโคลัมเบีย และควิเบค คะแนน PISA จะอยู่ในระดับ Top 5 แม้คะแนนการสอบ PISA (ปีค.ศ. 2012) จะจัดอยู่ในกลุ่มสูง แต่ยังต่ำกว่าเกาหลีใต้ ญี่ปุ่น จีนฮ่องกง จีนเซี่ยงไฮ้ และสิงคโปร์

โดยการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของแคนาดาสามารถสรุปได้ดังตาราง

ตาราง 19 การนำมาตราฐานชาติสู่การจัดการศึกษาของประเทศแคนาดา

ประเด็น ระดับ	แนวทางการกำหนดมาตรฐาน การศึกษาของแต่ละระดับ	แนวทางการนำมาตรฐาน การศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่ การพัฒนาหลักสูตรการศึกษา และการประเมินผล	แนวทาง การประกัน คุณภาพการศึกษา	แนวทางการกำกับติดตามการ ประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพ การศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน
1. ระดับ การศึกษา ปฐมวัย	- สภารัฐมนตรีศึกษาธิการของแคนาดา (The Council of Ministers of Education, CANADA (CMEC) ได้กำหนดกรอบวิสัยทัศน์สำหรับการศึกษาขั้นต้น สำหรับให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นกรอบในการดำเนินการจัดการศึกษา เรียกว่า ECMEC Early Learning and Development Framework - รัฐแต่ละแห่งสามารถออกแบบกรอบมาตรฐานการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยได้เอง อย่างไรก็ตามยังคงมีแกนความรู้ของการจัดการศึกษาที่เป็นสากล ที่ครูได้รับการพัฒนามาและใช้ร่วมกัน ปรากฏเป็นคำสำคัญในโปรแกรมการจัดการศึกษา เช่น การจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ (Developmentally Appropriate) การเรียนรู้ระยะเริ่มแรก (Early Learning)	หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เน้นความเชื่อมโยงกับชีวิตเด็ก ให้ความสำคัญกับความต้องการที่หลากหลายของเด็ก และมุ่งช่วยเด็กในการพัฒนาความรู้ ทักษะ ทศนคติที่จำเป็นเพื่อให้เป็นผู้ที่รอบรู้ มีผลงาน มีเมตตา รับผิดชอบ และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งในสังคมของตนและสังคมโลก	- ระบบควบคุมคุณภาพอย่างไม่เป็นทางการ เช่น การใช้การรายงานและสื่อสารกับผู้ปกครอง	เป็นหน้าที่ของผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่จากรัฐที่จะไปสังเกตการณ์สอนชั้นเรียนเพื่อประเมินคุณภาพของครูและโปรแกรมการสอน
2. ระดับ ประถมศึกษา	แต่ละรัฐมีอิสระที่จะดำเนินการแตกต่างกัน เช่น - รัฐออนตาริโอใช้กลยุทธ์ความสำเร็จของนักเรียน (Student Success Strategy) มาใช้ในการค้นหาจุดอ่อนของนักเรียนได้อย่างรวดเร็ว และให้การช่วยเหลือแบบพิเศษ รัฐบริติชโคลัมเบีย จัดการศึกษาในระดับอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 5 โดยให้เรียน 4 หมวดวิชา คือ (1) การอ่าน การเขียน และการคิดเลข (2) สังคมศึกษา (3) วิทยาศาสตร์ (4) การค้นคว้า (Explorations) โดยให้เรียนกับครูประจำวิชาและครูประจำศูนย์การเรียนรู้ เมื่อขึ้นไปในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (เกรด 9 ถึง 12) ให้เรียนหลักสูตร Graduation Program มีรายวิชาการ 6 วิชา เรียกว่า Academics ได้แก่ (1) ภาษาอังกฤษ (2) คณิตศาสตร์ (3) เทคโนโลยี	กระทรวงศึกษาธิการของรัฐ มีสภาหลักสูตรซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำชุมชนที่มุ่งมั่นและผู้เชี่ยวชาญการศึกษา ทำหน้าที่ให้คำปรึกษากระทรวงฯ ในเรื่องนโยบายเชิงยุทธศาสตร์ของหลักสูตรระดับประถมและมัธยมศึกษา		

ประเด็น ระดับ	แนวทางการกำหนดมาตรฐาน การศึกษาของแต่ละระดับ	แนวทางการนำมาตรฐาน การศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่ การพัฒนาหลักสูตรการศึกษา และการประเมินผล	แนวทาง การประกัน คุณภาพการศึกษา	แนวทางการกำกับติดตามการ ประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพ การศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน
	(4) เคมี (5) ชีววิทยา (6) ฟิสิกส์ และหมวดวิชาสังคมศาสตร์ (Social Sciences) และมีวิชาเลือกด้วย			
3. ระดับ มัธยมศึกษา	- มีการกำหนดมาตรฐานทักษะ จำเป็นของแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม ยังไม่มีรูปแบบมาตรฐานกลาง ระดับชาติ - การมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่จะมีการ เรียนให้เลือกรเรียนวิชาทางเทคนิค อาชีวศึกษาซึ่งขึ้นอยู่กับโรงเรียนและ ภูมิภาค ในแต่ละปี วิชาที่อยู่ใน หลักสูตรพื้นฐาน เช่น ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคม ศึกษา ทัศนศิลป์ (Visual Arts) และ พลศึกษา จะถูกเสริมด้วยวิชา เฉพาะที่สัมพันธ์กันที่มีระดับสูงขึ้น เช่น วิชาภาษาอังกฤษ		รัฐออนตาริโอ มีหน่วยงาน ทดสอบมาตรฐาน การศึกษา ชื่อ Education Quality and Accountability Office (EQAO) เพื่อทำหน้าที่ บริหารการ ทดสอบมาตรฐาน หลากหลาย รูปแบบ	มีกลไกในการพัฒนาคุณภาพการ จัดการศึกษาตามมาตรฐานและ เป้าหมายที่กำหนด โดยแต่ละรัฐ รัฐ หรือสถานศึกษาสามารถ ออกแบบยุทธศาสตร์การทำงาน กรอบแนวคิด สำหรับกำกับ คุณภาพการศึกษา ได้แก่ การเชื่อมโยงความเข้มแข็งทาง การศึกษาและตลาดแรงงาน New Brunswick ได้เสนอยุทธศาสตร์ แรงงานและการพัฒนาทักษะ (Labor Force and Skill Development) ที่จะช่วยสร้าง ความเข้มแข็งในเส้นทางอาชีพ ของผู้เรียน การเรียนรู้เพื่อพัฒนา ศักยภาพและทักษะ ที่เริ่มฝึก ตั้งแต่ระดับอนุบาลไปจนถึงเกรด 12 จนสำเร็จการศึกษาและมีงานทำ
4. การ อาชีวศึกษา	- มาตรฐานคุณภาพการอาชีวศึกษา กำหนดโดยรัฐบาลของแต่ละรัฐ - มีรูปแบบหลากหลาย สามารถ แบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือแบบ ประกาศนียบัตรของวุฒิ (Certificate of Qualification - CQ) และออก สารแสดงผลสำเร็จจากการฝึกอบรม อาชีพจะได้รับใบรับรอง หรือใบแสดง คุณวุฒิทางอาชีพ (Vocational Qualifications - VQ)	- การฝึกอบรมอาชีพใน รูปแบบต่าง ๆ นั้น นอกจากจะจัดใน สถาบันการศึกษาอาชีพ ระดับวิทยาลัยชนิดต่าง ๆ แล้วยังจัดในสถาน ประกอบการ องค์กรของ เอกชน ตลอดจนโรงเรียน มัธยมแบบประสม (Composite High School)		- ยุทธศาสตร์การ ฝังตัวการศึกษาเพื่ออาชีพ (Career Education) ลงใน ระบบการศึกษา ตั้งแต่ระดับ การศึกษาปฐมวัยจนถึงระดับ การอุดมศึกษาทำให้ประชาชน มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพและเห็น ความสำคัญในการศึกษาวิชา อาชีพก่อนเข้าสู่อาชีพ
5. ระดับการ อุดมศึกษา	- การจัดการศึกษาในระดับการ อุดมศึกษา หรือ ระดับมหาวิทยาลัย นั้นยังเป็นความรับผิดชอบของแต่ละ รัฐ - รัฐบาลระดับรัฐสร้างเกณฑ์หรือ กรอบของมาตรฐานอาชีพ (Guidelines for Standards) ขึ้นเอง โดยมีผู้เกี่ยวข้องหลาย ฝ่ายมาร่วมทำ โดยกำหนดเกณฑ์ของกลุ่มงานใหญ่	- มีโปรแกรมการเรียน ออนไลน์สำหรับผู้สนใจได้ เรียนรู้และฝึกอบรม หลากหลายโปรแกรม - สามารถถ่ายโอนหน่วย กิตติการเรียนรายวิชาต่าง ๆ ที่เรียนมาแล้วได้ การ ประเมินเพื่อรับรองการถ่าย โอนนั้นกระทำในลักษณะ	ในทุกรัฐและเขต ปกครองพิเศษของ ประเทศแคนาดา มีนโยบายและ กระบวนการที่มี ระเบียบแบบแผน เป็นขั้นตอน โปร่งใส ครอบคลุมสมบูรณ์ และเคร่งครัด	

ประเด็น ระดับ	แนวทางการกำหนดมาตรฐาน การศึกษาของแต่ละระดับ	แนวทางการนำมาตรฐาน การศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่ การพัฒนาหลักสูตรการศึกษา และการประเมินผล	แนวทาง การประกัน คุณภาพการศึกษา	แนวทางการกำกับติดตามการ ประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพ การศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน
	จะกำหนดมาตรฐานโดยกลุ่มองค์กร วิชาชีพ	เป็นรายวิชาต่อรายวิชา และโรงเรียนต่อโรงเรียน สิ่งที่ต้องการสำหรับการ รับรองก็ขึ้นอยู่กับแต่ละ สถาบัน	รวมทั้งมีการ ทบทวนตรวจสอบ จากภายนอกโดย เจ้าหน้าที่ตรงสาย งานระดับรัฐ	

ผลการศึกษาแนวทางการนำมาตรฐานชาติไปสู่การปฏิบัติของประเทศแคนาดา พบว่า แต่ละรัฐมีอิสระที่จะออกแบบมาตรฐาน รวมทั้งกำหนดมาตรการและแนวทางในการส่งเสริมการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ เนื่องจากระบบการปกครองได้กระจายอำนาจให้แก่แต่ละรัฐและรัฐดำเนินการ และแนวคิดของสังคมพหุวัฒนธรรม (Multi - cultural) และสังคมของคนทุกคน (Inclusive Society) จึงให้อิสระและกระจายอำนาจในการดำเนินการ แต่ในเป้าหมายหลักใกล้เคียงกัน เนื่องจากมีการศึกษาและติดตามกระแสใหม่ของการจัดการศึกษา

รัฐแต่ละแห่งสามารถออกแบบกรอบมาตรฐานการเรียนรู้ได้เอง อย่างไรก็ตามยังคงมีแกนความรู้ของการจัดการศึกษาที่เป็นสากล ที่ครูได้รับการพัฒนา และใช้ร่วมกันปรากฏเป็นคำสำคัญในโปรแกรมการจัดการศึกษา เช่น การจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ (Developmentally Appropriate) การเรียนรู้ระยะเริ่มแรก (Early Learning) นอกจากนี้ รัฐแต่ละแห่งออกแบบและกำหนดยุทธศาสตร์แนวทางการดำเนินการได้ตามบริบทของตนเอง

5. เม็กซิโก

สหพันธรัฐเม็กซิโก ประกอบด้วย 32 ภูมิภาค (รวมถึงเมืองเม็กซิโกซึ่งเป็นสหพันธรัฐอิสระ) ตั้งอยู่ในทวีปอเมริกา มีประชากรประมาณ 129.2 ล้านคน (World Bank , 2017) มีความแตกต่างทั้งทางด้านชาติพันธุ์ เศรษฐกิจ ชนชั้นทางสังคมและปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ใช้ภาษาสเปนเป็นภาษาราชการ ประชากรส่วนใหญ่ของเม็กซิโกอยู่ในวัยเด็กโดยมีจำนวนนักเรียนที่อายุต่ำกว่า 25 ปีและประชากรวัยเรียนเพิ่มขึ้นสองเท่าทุก ๆ 6 ปี หรือมากกว่านั้น (Rodríguez-Gómez, 2015) การเติบโตอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ทำให้เกิดการปฏิรูปการศึกษา ในการบริหารระบบการศึกษาเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของกระทรวงการศึกษาแห่งชาติ สำนักเลขาธิการการศึกษาแห่งชาติ Educación Pública (SEP) และเขตปกครองอำนาจของ 32 รัฐ

ในประเทศเม็กซิโกมีโครงสร้างของระบบการศึกษาและมีกฎหมายการศึกษาที่กำหนดระดับการศึกษาที่สำคัญสามระดับ ได้แก่ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (educación básica), การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (Educación Media Superior) และการศึกษาในระดับสูง (Educación Superior) ซึ่งการศึกษาแต่ละระดับมีรายละเอียด ดังนี้

ระดับที่ 1 การศึกษาขั้นพื้นฐาน (educación básica) ประกอบด้วย

- **การศึกษาระดับปฐมวัย (Educación Preescolar)** เด็กอายุ 3-6 ปี มีกฎหมายที่กำหนดให้เด็กชาวเม็กซิกันทุกคนเข้ารับการศึกษาระดับปฐมวัยตั้งแต่อายุสามปี (Educación Preescolar) รัฐได้ดำเนินโครงการต่าง ๆ ควบคู่กับสถาบันเอกชนในการให้การศึกษาแก่นักเรียนแต่ก็ยังมีเฉพาะเมืองส่วนใหญ่ ในปี 2560 มีเด็ก 4.9 ล้านคนเข้าเรียนก่อนวัยเรียนเพิ่มขึ้น 42.5% เมื่อเทียบกับปี 2544/45

- **การศึกษาระดับประถมศึกษา (Educación Primaria)** เกรด 1-6 การศึกษาระดับประถมศึกษาใช้เวลา 6 ปี ในทุกรัฐ เด็กจะเข้าเรียนเมื่ออายุหกขวบมีการเปิดโอกาสสำหรับนักเรียนที่อายุเกิน 15 ปี ซึ่งยังไม่จบการศึกษาให้ศึกษาต่อไปได้ โดยนักเรียนส่วนใหญ่จะลงทะเบียนเรียนในโรงเรียนทั่วไป แต่ประมาณร้อยละ 6 จะเข้าศึกษาหลักสูตรสองวัฒนธรรม (ชนพื้นเมือง) และสองภาษา เกือบร้อยละ 1 เข้าร่วมโปรแกรมชุมชน (Cursos Comunitarios) ซึ่งมีให้บริการในเขตชนบทที่มีผู้อยู่อาศัยน้อยกว่า 100 คน หลักสูตรระดับชาติประกอบด้วยภาษาสเปน คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ พลเมือง ศิลปะและพลศึกษา โดยในแต่ละชั้นจะมีครูหนึ่งคนที่สอนทุกวิชาตลอดทั้งปี เมื่อจบเกรดหกนักเรียนจะได้รับประกาศนียบัตรการศึกษาระดับประถมศึกษา (Certificado de Educación Primaria) ไม่มีการสอบจบการศึกษาขั้นสุดท้าย

- **การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (Educación Secundaria)** เกรด 7 – 9 ใช้เวลา 3 ปี เป็นการศึกษาภาคบังคับ ไม่ต้องมีการสอบเข้าเรียนต่อ นักเรียนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นประมาณ 98% โดยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อาจมีชื่อเรียกที่แตกต่างกัน ได้แก่ Colegios, Escuelas หรือ Institutos หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีทั้งเส้นทางวิชาการทั่วไปและเส้นทางอาชีพศึกษา ด้านอาชีพศึกษาเป็นการเตรียมความพร้อมนักเรียนให้ได้รับการจ้างงานในอุตสาหกรรมสาขาการค้าการเกษตรหรือการป่าไม้ ทั้งสองโปรแกรมมีหลักสูตรแกนกลางซึ่งเรียนภาษาสเปน คณิตศาสตร์ ชีววิทยา เคมี ฟิสิกส์ ประวัติศาสตร์ ชีวประวัติภูมิศาสตร์ ภูมิศาสตร์ศิลปะ และภาษาต่างประเทศ วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับ บางรัฐอาจเน้นด้านประวัติศาสตร์วัฒนธรรมหรือสิ่งแวดล้อมที่เฉพาะเจาะจงกับเขตอำนาจท้องถิ่น โปรแกรมการเรียนทางไกล (Telesecundaria) ที่ออกแบบมาเพื่อนำการศึกษามาสู่ชุมชนในชนบทที่ห่างไกลผ่านทางโทรทัศน์วิดีโอเทปหรืออินเทอร์เน็ต มีนักเรียนจำนวนน้อยมากที่ลงทะเบียนเรียนในโปรแกรมชุมชนในท้องถิ่น (Secundaria Comunitaria) และโปรแกรมสำหรับผู้ใหญ่วัยทำงาน (Secundaria Para Trabajadores) นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกำลังศึกษาในหลักสูตรการศึกษาทั่วไปมากกว่าร้อยละ 50 เข้าเรียนหลักสูตรอาชีพศึกษาประมาณร้อยละ 27 และเรียนในสาขาการศึกษาทางไกลประมาณร้อยละ 21 ผู้สำเร็จการศึกษาจากทุกโปรแกรมจะได้รับประกาศนียบัตรการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (Certificado de Educación Secundaria) และไม่มีการสอบจบการศึกษา

ระดับที่ 2 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีพศึกษา (Educación Média Superior)

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ “Preparatoria” (Educación Media Superior) ใช้เวลาสามปี ประกอบด้วยเกรด 10 - 12 และการรับสมัครขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละสถาบัน โรงเรียนมัธยมศึกษาหลายแห่งมีส่วนร่วมกับการวิทยาลัยของรัฐขนาดใหญ่ ในขณะที่โรงเรียนอื่น ๆ เป็น SEP หรือโรงเรียนที่มีการควบคุมโดยรัฐ และโรงเรียนเอกชน มีหลักสูตรการเรียนแบ่งเป็น

- **การศึกษาทั่วไป (Bachillerato General)** เป็นการให้นักเรียนเรียนหลักสูตรการศึกษาทั่วไป นักเรียนจะได้รับประกาศนียบัตร Bachillerato และหนังสือรับรอง เมื่อเรียนจบ

- **การศึกษาทางเทคโนโลยี (Bachillerato Tecnológico)** เป็นการให้นักเรียนเรียนหลักสูตรการศึกษาทั่วไปสำหรับสองปีแรกของการศึกษาแล้วตามด้วยการศึกษาที่เชี่ยวชาญมากขึ้นในที่สุดท้าย

- **การศึกษาสายอาชีพและการศึกษาเฉพาะทาง (Profesional Técnico)** เป็นหลักสูตรเตรียมความพร้อมและการศึกษาทางเทคนิคระดับมืออาชีพ เตรียมนักเรียนให้ทำงานทันทีหลังจากเรียนจบ ในแต่ละรัฐจะมีความเชี่ยวชาญที่แตกต่างกันไป รวมไปถึงสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น การบัญชี การก่อสร้าง อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีสารสนเทศ เมคคาทรอนิกส์ เทคโนโลยีการทำความเย็น หรือการท่องเที่ยว โดยรวมแล้วมีความเชี่ยวชาญที่แตกต่างกันประมาณ 50 สาขา นอกเหนือจากนั้นหลักสูตรจะถูกนำไปใช้ในการปฏิบัติมากกว่าเชิงทฤษฎี โดยจะมีการฝึกงานอุตสาหกรรมเช่นเดียวกับข้อกำหนดการบริการสังคมที่ได้รับคำสั่งจาก

กฎหมาย โดยปกติแล้วจะเสร็จในช่วงครึ่งหลังของโปรแกรม นักเรียนคาดว่าจะใช้ทักษะที่ได้มาเพื่อประโยชน์ของชุมชน เมื่อจบหลักสูตรผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาเฉพาะทางส่วนใหญ่จะได้รับทั้งประกาศนียบัตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ (Cédula Profesional) ที่ให้สิทธิ์พวกเขาในการทำงานในสายอาชีพที่มีการควบคุม

ระดับที่ 3 การศึกษาระดับอุดมศึกษา (Educación Superior)

ระดับอุดมศึกษาของเม็กซิโกมีการเติบโตอย่างรวดเร็วในทศวรรษที่ผ่านมา ปัจจุบันมีนักศึกษาระดับอุดมศึกษาจำนวน 3.9 ล้านคน ลงทะเบียนเรียนในหลักสูตรปกติและอีก 696,000 คน กำลังศึกษาในหลักสูตรการศึกษาทางไกล (เพิ่มขึ้นจาก 125,000 คนในปี 1997 / 98) ในระดับอุดมศึกษานี้ได้แบ่งการศึกษาออกได้ สามกลุ่ม ดังนี้ การศึกษาระดับอนุปริญญา (Técnico Superior) การศึกษาระดับปริญญาตรี (Licenciatura) และการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (Postgrado)

ส่วนใหญ่จะจัดการศึกษาตามแบบอเมริกา สถาบันทางการมีหลายประเภท ได้แก่ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ สถาบันของรัฐ สถาบันที่ขึ้นอยู่กับรัฐบาล สถาบันเอกชน (ฟรี) สถาบันเอกชนที่มีความถูกต้องตามกฎหมาย รัฐเม็กซิกันแต่ละรัฐมีมหาวิทยาลัยของรัฐและวิทยาลัยฝึกอบรมครู สถาบันได้รับการยอมรับจาก Comités Interinstitucionales para la Evaluación de la Educación Superior (CIEES) และ/หรือองค์กรที่ได้รับการรับรองโดย Consejo Para la Acreditación de la Educación Superior (COPAES); Subsecretaría de Educación Superior (SES) เป็นผู้ดูแลหลักสูตร การศึกษาระดับปริญญาตรีสามารถทำได้ตั้งแต่ 2 ถึง 6 ปี คล้ายกับระบบของสหรัฐอเมริกา อนุปริญญา-Técnico Superior Universitario (University Higher Technician) หรือ Asociado Profesional (Professional Associate) ใช้เวลาสองปี หลักสูตรระยะสั้น (น้อยกว่า 4 ปี) ได้แก่ ประกาศนียบัตรหรืออนุปริญญา / ช่างเทคนิค สาขาเหล่านี้ใช้กับการศึกษาระดับอุดมศึกษา Licenciado (Licentiate) และ Título Profesional (ตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญ) ใช้เวลา 4 ถึง 6 ปี โปรแกรมทั่วไป 5 ปี ประกอบด้วย การบัญชี เศรษฐศาสตร์ วิศวกรรม กฎหมาย และสถาปัตยกรรม มีการเสนองานระดับบัณฑิตศึกษาในระดับ Especialista (ผู้เชี่ยวชาญ) Maestría (ปริญญาโท) และ Doctorado (ปริญญาเอก)

โดยการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของเม็กซิโกสามารถสรุปได้ดังตาราง

ตาราง 20 การนำมาตรฐานชาติสู่การจัดการศึกษาของประเทศเม็กซิโก

ประเด็น ระดับ	แนวทางการกำหนด มาตรฐาน การศึกษาของแต่ละระดับ	แนวทางการนำมาตรฐาน การศึกษาของชาติแต่ละระดับ สู่การพัฒนาหลักสูตร การศึกษาและการประเมินผล	แนวทาง การประกันคุณภาพการศึกษา	แนวทางการกำกับติดตามการ ประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพ การศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน
1.ระดับ การศึกษา ปฐมวัย	รัฐบาลเม็กซิโกประกาศ เป็นรัฐธรรมนูญเพื่อ ปฏิรูปหลักสูตรใหม่ตาม วิสัยทัศน์สำหรับผู้เรียน ชาวเม็กซิกันในศตวรรษ ที่ 21 โดยหลักสูตรจะ รวมถึงความรู้ทักษะ ค่านิยมและทัศนคติโดย คำนึงถึงความเป็นอยู่ที่ ดีและการศึกษาทาง สังคมและอารมณ์ ซึ่งเป็นระบบการศึกษา ที่สมดุลในระดับสากล	จากกรอบโครงสร้าง ของการพัฒนาคนแบบ เป็นองค์รวม แบ่ง สมรรถนะย่อยออกเป็น 11 สมรรถนะ ใน 3 หมวดหมู่ ดังนี้ ส่วนที่ 1 ความรู้ทาง วิชาการ ได้แก่ ภาษา & การสื่อสาร, การคิด ทางคณิตศาสตร์ และ การเข้าใจโลกธรรมชาติ & โลกสังคม	- ระบบประกันคุณภาพตามแบบยุโรป ในปี 1990 Comisión nacional de la assessación de la educación superior (CONAEVA) - ในระดับการศึกษาปฐมวัย จะดูการ พัฒนานักเรียนแบบเป็นองค์รวม ยังไม่ ใช้เกณฑ์การทดสอบคุณภาพในการวัด ระดับความสามารถของนักเรียน	- สำนักเลขาธิการการศึกษา แห่งชาติ (SEP) กำหนดโรงเรียน ปฐมวัยเป็นส่วนหนึ่งของ 'การศึกษาขั้นพื้นฐาน' โดยไม่เสีย ค่าใช้จ่าย - โดย SEP สร้างมาตรฐานเนื้อหา หลักสูตรสำหรับโรงเรียนของรัฐและ เอกชน บูรณาการเป็นองค์รวม - มีสถาบันแห่งชาติเพื่อการประเมิน การศึกษาตรวจสอบมาตรฐานและ ให้การควบคุมคุณภาพดูแลร่วมกับ มหาวิทยาลัยที่รับผิดชอบในแต่ละ มลรัฐ

ประเด็น ระดับ	แนวทางการกำหนด มาตรฐาน การศึกษาของแต่ละระดับ	แนวทางการนำมาตรฐาน การศึกษาของชาติแต่ละระดับ สู่การพัฒนาหลักสูตร การศึกษาและการประเมินผล	แนวทาง การประกันคุณภาพการศึกษา	แนวทางการกำกับติดตามการ ประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพ การศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน
2.ระดับ ประถมศึกษา	หลักสูตรมีความเป็น อิสระ ซึ่งสอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ แห่งชาติของเม็กซิโก	ส่วนที่ 2 การพัฒนา ระดับบุคคลและสังคม ได้แก่ ความสามารถ ทางอารมณ์และสังคม & โครงการงานชีวิต การ สร้างสรรค์ & การขึ้น ขอบทางศิลปะ และการ ดูแลสุขภาพ	- การประเมินผลคุณภาพทางการศึกษา ตามกรอบการศึกษาของเม็กซิโก แบ่ง ออกเป็น 4 องค์ประกอบได้แก่ การ ประเมินนักเรียน การประเมินครู การ ประเมินโรงเรียน และการประเมินระบบ - การประเมินนักเรียน ใช้เครื่องมือที่ หลากหลาย ตั้งแต่การประเมิน มาตรฐานแห่งชาติไปจนถึงการประเมิน รายทางอย่างต่อเนื่องในห้องเรียน นอกจากนี้ยังมีการประเมินในรอบ สุดท้ายเป็นการสอบปลายภาค ด้วย เครื่องมือสำหรับการทดสอบใหม่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสอบ IDANIS และระดับมัธยมศึกษาตอน ปลายสอบ EXANI I - การประเมินครูและผู้บริหารโรงเรียน การประเมินครูมีความหมายครอบคลุม ไปถึงบทบาทและภารกิจ ตาม มาตรฐานครู เป็นไปตาม NTPC (National Teaching Post Competition) และ NETK (National Examination of Teaching Knowledge and Skills) - การประเมินโรงเรียน แนวทางการ ประเมินโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ข้อมูล รวมระดับโรงเรียน โดยโรงเรียนได้รับ การสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการ ประเมินตนเอง และสามารถเลือก เกณฑ์การประเมินตามที่ได้เลือกเข้า โครงการกับรัฐบาล ไม่มีการประเมิน ซ้ำซ้อน - การประเมินระบบ สำนักเลขาธิการ การศึกษาแห่งชาติ (SEP) รับผิดชอบ การติดตามและประเมินผลโดยรวมของ ระบบการศึกษาโดยได้รับการสนับสนุน จากสถาบันแห่งชาติเพื่อการประเมิน และประเมินผลการศึกษา (INEE) มี การใช้เครื่องมือหลากหลาย	- นักเรียนระดับ ม.ต้นและ ม.ปลาย สามารถติดตามการเรียนการ สอน (educación secundaria general) หรือการศึกษา เชิงเทคนิค (educación secundaria técnica) ด้วยตนเอง ได้ - มีสถาบันแห่งชาติเพื่อการ ประเมินการศึกษาตรวจสอบ มาตรฐานและให้การควบคุม คุณภาพดูแลร่วมกับ มหาวิทยาลัยที่รับผิดชอบใน แต่ละมลรัฐ
3.ระดับ มัธยมศึกษา	ฉบับปี ค.ศ. 2013-2018 ที่ให้ความสำคัญกับเด็ก ปฐมวัย อายุต่ำกว่า 5 ปี โดยใช้กรอบ สมรรถนะร่วมกัน ระหว่างระดับ การศึกษาปฐมวัยและ การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดเป็น สมรรถนะ 11 ด้าน และมีตัวบ่งชี้สมรรถนะ ย่อย กระจายตาม ระดับการศึกษา	ส่วนที่ 3 ความเป็น อิสระของหลักสูตร ได้แก่ การคิด วิจารณ์ญาณ & การ แก้ปัญหา, ความสามารถทาง อารมณ์และสังคม & โครงการงานชีวิต, ความ เป็นพลเมือง & ชีวิตทาง สังคม , การดูแล สิ่งแวดล้อม และ ความสามารถด้านดิจิทัล		
4. การ อาชีวศึกษา	การจัดการศึกษาในการ อาชีวศึกษาในประเทศ เม็กซิโกมีจุดมุ่งหมาย สูงสุดเพื่อการมีงานทำ (Learning for Jobs) เม็กซิโกได้รับการ สนับสนุนการจัดการ	- มีจุดมุ่งหมายเป็น การศึกษาเพื่อการมีงาน ทำ (Learning for Jobs) - มีการดำเนินการเชิง ปฏิบัติที่ลงสู่ผู้เรียน หลากหลายมิติ เช่น	- การประกันคุณภาพการอาชีวศึกษา ของเม็กซิโก รับผิดชอบโดยหน่วยงาน Consejo Nacional de Normalización y Certificación : CONOCER	- มีสำนักเลขาธิการการศึกษา สาธารณะ (SEP) ร่วมรับผิดชอบ การประกันคุณภาพของ TVET โดยมีส่วนร่วมในการเตรียมและ พัฒนาครูและผู้ฝึกสอน

ประเด็น ระดับ	แนวทางการกำหนด มาตรฐาน การศึกษาของแต่ละระดับ	แนวทางการนำมาตรฐาน การศึกษาของชาติแต่ละระดับ สู่การพัฒนาหลักสูตร การศึกษาและการประเมินผล	แนวทาง การประกันคุณภาพการศึกษา	แนวทางการกำกับติดตามการ ประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพ การศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน
	อาชีวศึกษา และ สามารถผลิตคนเข้าสู่ ตลาดแรงงานได้ใน ระดับสูง	การใช้ความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การใช้ นวัตกรรม และการสร้าง ความเสมอภาค เพื่อให้ ผู้เรียนมีโอกาสในการ เรียนรู้แม้อยู่ห่างไกล เป็นต้น - มีการทำความร่วมมือ กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และภาคีเครือข่าย เพื่อ พัฒนาผู้เรียนตามความ ต้องการของ ตลาดแรงงาน	- รับรองความสามารถอย่างเป็น ทางการตามความสามารถมาตรฐาน ระบบ (NCSS) - คณะกรรมการ CONOCER ประกอบด้วยสามกระทรวงหลักในด้าน การศึกษา กระทรวงแรงงาน และ เศรษฐกิจ มีตัวแทนของสหพันธ์ นายจ้างรายใหญ่สามแห่งและ เลขานุการทั่วไปของสหพันธ์สหภาพ การค้าที่สำคัญสามแห่งในประเทศ - ให้ความสำคัญกับมาตรฐาน ความสามารถมากกว่าองค์ความรู้	- ศูนย์สหวิทยาการเพื่อการวิจัย และการสอนการศึกษาทาง เทคนิค (CIIDET) พัฒนาครู - จัดการศึกษาในระบบหลักสูตรคู่ - การศึกษาระบบคู่ หลักสูตรจะ ต้องมีระยะ เวลาอย่างน้อยสามปี - ผู้เรียนที่จะเข้าเรียนระบบคู่ ต้องอายุไม่น้อยกว่า 16 ปี - หลักสูตรสอดคล้องกับ มาตรฐานความสามารถที่ระบุไว้ ในมาตรฐานระดับชาติ - ในหลักสูตรจะแบ่งการเรียนรู้ ภาคทฤษฎีสอนโดยอาจารย์ใน สถานศึกษา และความรู้ ภาคปฏิบัติ จะสอนโดยหัวหน้า งานจากสถานปฏิบัติการจริง ตามที่ตั้งลงกันตามแผนงาน - การประเมินผู้เรียน ทั้งสองส่วน จะดำเนินการผ่านชุดแนวทางที่ ถูกออกแบบไว้ร่วมกัน - การศึกษาระบบคู่ของเม็กซิกัน ได้รับการพัฒนาและดำเนินการ ด้วยการสนับสนุนของเยอรมนี โดยสถาบันการศึกษาและ ฝึกอบรมสายอาชีพแห่งชาติ (BIBB) และเม็กซิโกนำมาปรับให้ เข้ากับความต้องการและเงื่อนไข ของท้องถิ่น
5. ระดับการ อุดมศึกษา	เม็กซิโกมีประเพณีการ วางแผนกลยุทธ์ที่ดีใน ระดับสหพันธรัฐผ่าน แผนพัฒนาแห่งชาติ (PND) และโปรแกรม การศึกษารายสาขา (PSE)	- กระจายอำนาจให้แก่ ละมรัฐเป็นผู้รับผิดชอบในหลักสูตร - ลดจำนวน วัตถุประสงค์ให้มี จำนวนน้อย แต่ให้ เกิดผลแบบรอบด้าน เน้นการดำเนินการเชิง ลึก - บริหารจัดการแบบ เป็นองค์กรวม โดยมีการ พิจารณาถึงทรัพยากรที่ ต้องใช้เพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ไปตั้งแต่ เริ่มต้น	องค์กรเพื่อความร่วมมือและการพัฒนา ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ (OECD) ได้กล่าวถึงการประกันคุณภาพ การศึกษาระดับการอุดมศึกษาของ เม็กซิโก ยังมีส่วนที่ท้าทายที่จะต้อง ปรับปรุง เพื่อให้การจัดการศึกษา ระดับการอุดมศึกษามีคุณภาพได้ มาตรฐาน ถึงแม้ว่าขณะนี้จะมีการ ประเมินผล และการรับรองวิทยฐานะ ยังไม่มีหลักการที่เพียงพอ ยังไม่มีกรอบ การประกันคุณภาพที่ชัดเจน แม้ รัฐบาลกลางพยายามประสาน แต่การ ทำงานของหน่วยงานรับรองและ ประเมินผลก็ยังไม่ครอบคลุมทุก โปรแกรมที่เปิดสอนในสถาบัน การศึกษาระดับการอุดมศึกษา	- กำกับติดตามและรับรอง หลักสูตรโดย El Consejo para la Acreditación de la Educación Superior, A.C หรือ COPAES, สภาการรับรอง การศึกษาระดับการอุดมศึกษา ซึ่งเป็นองค์กรอิสระ ไม่แสวงหา ผลกำไร ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2543 แต่เป็นไปในรูปแบบที่เป็นอิสระ ยังไม่เป็นผลบังคับ - มหาวิทยาลัยประจำเขต 32 ภูมิภาค (HEIs) และภาคเอกชน สามารถขอการรับรองโปรแกรม หรือหลักสูตรย่อยของตนเองได้ โดยสมัครใจภายใต้หน่วยงาน El Consejo para la Acreditación

ประเด็น ระดับ	แนวทางการกำหนด มาตรฐาน การศึกษาของแต่ละระดับ	แนวทางการนำมาตรฐาน การศึกษาของชาติแต่ละระดับ สู่การพัฒนาหลักสูตร การศึกษาและการประเมินผล	แนวทาง การประกันคุณภาพการศึกษา	แนวทางการกำกับติดตามการ ประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพ การศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน
				de la Educación Superior, A.C. (COPAES, สภาการรับรอง การศึกษาระดับการอุดมศึกษา)

จากการศึกษาประเทศเม็กซิโกประกาศรัฐธรรมนูญการปฏิรูปหลักสูตรใหม่ในศตวรรษที่ 21 และมีการกระจายอำนาจลงสู่รัฐต่าง ๆ และใช้กรอบสมรรถนะในการกำหนดมาตรฐานทั้งระดับการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสถานศึกษาสามารถสร้างมาตรฐานตามบริบทของตนเองได้ในระดับสากล ส่วนด้านหลักสูตรและการสอนระดับการศึกษาปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการกำหนดใช้สมรรถนะย่อยในการพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้ทางวิชาการ การพัฒนาระดับบุคคลและสังคม และความเป็นอิสระของหลักสูตร

นอกจากนี้ ประเทศเม็กซิโกมีระบบประกันคุณภาพตามแบบยุโรป (CONAEVA) มีคณะกรรมการพิเศษ และการประเมินผลของระบบการศึกษา โดยให้ความสำคัญกับมาตรฐานด้านความสามารถมากกว่าองค์ความรู้ ส่วนการอาชีวศึกษารับผิดชอบโดยกระทรวงแรงงานและเศรษฐกิจ ตัวแทนสหพันธ์นายจ้างและสหพันธ์สหภาพการค้าที่สำคัญ (CONOCER) และประกาศรับรองมาตรฐานระบบ (NCSS) ส่วนระดับการอุดมศึกษาใช้กระบวนการประกันคุณภาพ (QA) ที่มีความสอดคล้อง สามารถควบคุมคุณภาพหรือปรับเปลี่ยนได้อย่างยืดหยุ่นส่วนด้านการกำกับติดตาม ดำเนินการโดย กระทรวงการศึกษาแห่งชาติ (SEP) สำนักงานมลรัฐทั้ง 32 รัฐ โดยมีสถาบันการศึกษาระดับการอุดมศึกษาในแต่ละรัฐ เป็นผู้ร่วมในการกำกับดูแล ทั้งนี้สถานศึกษาและสถาบันการศึกษาทุกแห่งต่างมีอิสระในการดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างเป็นเอกภาพ

6. ออสเตรเลีย

เครือรัฐออสเตรเลีย (Commonwealth of Australia) เป็นประเทศซึ่งประกอบด้วยแผ่นดินหลักของทวีปออสเตรเลีย เกาะแทสเมเนีย และเกาะอื่น ๆ ในมหาสมุทรอินเดีย แปซิฟิก และมหาสมุทรใต้ เป็นประเทศที่ใหญ่เป็นอันดับหกของโลกเป็นหนึ่งในประเทศที่ร่ำรวยที่สุดในโลก โดยมีเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดเป็นอันดับที่ 12 ของโลก ในปี ค.ศ. 2012 ออสเตรเลียมีรายได้ต่อหัวที่สูงที่สุดอันดับ 5 ของโลก ค่าใช้จ่ายทางทหารของออสเตรเลียมากที่สุดเป็นอันดับที่ 13 ของโลก ออสเตรเลียถูกจัดอันดับที่สูงในการเปรียบเทียบระหว่างประเทศจำนวนมากของประสิทธิภาพการทำงานในระดับชาติ เช่น คุณภาพชีวิต สุขภาพ การศึกษา เสรีภาพทางเศรษฐกิจ และการปกป้องเสรีภาพของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

ประเทศออสเตรเลีย เป็นประเทศที่มีการปกครองเป็นแบบเครือรัฐ โดยมีรัฐบาลกลาง ทำหน้าที่สนับสนุนงบประมาณจัดการศึกษาทั่วประเทศ รัฐและเขตปกครองพิเศษรับผิดชอบในการจัดการศึกษาภายใต้กรอบนโยบายของรัฐบาลกลาง นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการและองค์กรต่าง ๆ ในการกำกับติดตามและประเมินคุณภาพการศึกษาทั้งระดับชาติและระดับรัฐ

ระบบการศึกษาจัดการศึกษาระดับต่าง ๆ ดังนี้

1) ระดับก่อนประถมศึกษา (Preschool) ไม่ใช้การศึกษาภาคบังคับ รัฐบาลสนับสนุนในชุมชน องค์กรต่าง ๆ จัดการศึกษาเพื่อเตรียมเด็กสู่โรงเรียน สามารถจัดได้จนถึงอายุ 4 ขวบ ซึ่งจะสามารถเข้าเรียนระดับการศึกษาปฐมวัย (Early Childhood Education)

- 2) ระดับประถมศึกษา (Primary School) เป็นการศึกษาภาคบังคับ ชั้นปีที่ 1 เรียกว่า Foundation และปีที่ 2 ถึง 8 เรียกว่า Grade1 ถึง Grade 7
- 3) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (Secondary School) เป็น Grade 8 ถึง 10 เป็นการศึกษาภาคบังคับ หรืออาจเรียก Junior Colleges Grade 7 หรือ 8 ถึง Grade 10
- 4) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (Senior Colleges) เป็น Grade 11 และ 12
- 5) ระดับการอุดมศึกษา (Tertiary education หรือ Higher education) จัดการศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอกด้วย รวมการอาชีวศึกษา (Vocational Education and Training :VET) ด้วย
- โดยการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของออสเตรเลียสามารถสรุปได้ดังตาราง

ตาราง 21 การนำมาตราฐานชาติสู่การจัดการศึกษาของประเทศออสเตรเลีย

ประเด็น ระดับ	แนวทางการกำหนด มาตรฐาน การศึกษาของแต่ละระดับ	แนวทางการนำมาตราฐานการศึกษาของ ชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตร การศึกษาและการประเมินผล	แนวทางการประกันคุณภาพ การศึกษา	แนวทางการกำกับติดตาม การประเมินเพื่อส่งเสริม คุณภาพการศึกษาให้ได้ตาม มาตรฐาน
1. ระดับ การศึกษา ปฐมวัย	การกำหนดนโยบาย สำคัญการศึกษาเป็น การกำหนด โดยรัฐบาล ส่วนกลาง (The Council of Australian Government : COAG) ซึ่งประกอบ ด้วย ตัวแทนจากรัฐต่าง ๆ และเขตปกครองพิเศษ 1) การสร้างความ	หลักสูตรปฐมวัยได้กำหนด ผลลัพธ์การเรียนรู้ 5 ด้าน 1. เด็กมีเอกลักษณ์ที่แข็งแกร่ง 2. เด็กได้เรียนรู้และมีส่วนร่วมใน ชุมชนของพวกเขา 3. เด็กมีสุขภาพที่ดี 4. เด็กมีความมั่นใจและมีส่วนร่วม 5. เด็กเป็นผู้สื่อสารที่มี ประสิทธิภาพ	เป้าหมายที่ 1 การศึกษาของ ออสเตรเลียส่งเสริมความเท่า เทียมและความเป็นเลิศ เป้าหมาย 2 ชาวออสเตรเลีย วัยหนุ่มสาวทุกคนกลายเป็น ผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จมี ความมั่นใจและมีความคิด สร้างสรรค์และเป็นพลเมืองที่ กระตือรือร้นและพลเมืองที่รู้แจ้ง	รัฐบาลกลางคู่มือ ของรัฐและเขต ปกครองต่าง ๆ กำกับ ตรวจสอบ มาตรการการปฏิบัติ ที่สำคัญระดับชาติที่ มีอยู่สำหรับโรงเรียน เป้าหมายระดับชาติ ในปฏิญญาเมลเบิร์น ได้แก่
2. ระดับ ประถมศึกษา	เข้มแข็ง และยั่งยืนของ ระบบการศึกษา (Robust)	รัฐบาลกลาง ร่วมกับคู่มือรัฐ ต่าง ๆ โดย ACARA กำหนด กรอบการพัฒนาหลักสูตร โดย ใช้หลักสูตร 3 มิติ ประกอบด้วย	- ปฏิญญาเมลเบิร์น ได้ระบุ คำมั่นสัญญาที่จะลงมือปฏิบัติ 8 ด้านที่เกี่ยวข้องกันเพื่อ สนับสนุนความสำเร็จของ เป้าหมายทางการศึกษา ได้แก่	1. ข้อตกลง การศึกษาแห่งชาติ (NEA)
3.ระดับ มัธยมศึกษา	2) การสร้างการมีส่วน ร่วมและบูรณาการความ ร่วมมือจากทุกฝ่าย (Integrated) 3) การแข่งขันได้ใน ระดับโลก และจัดการ ศึกษาให้มีชื่อเสียงระดับ โลก	1. ความคาดหวังหลักสูตร 3 ด้าน (Three Cross- Curriculum Priorities) 2. กลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม (Eight Learning Area) 3. ความสามารถทั่วไป 7 ด้าน (Seven General Capabilities)	1. พัฒนาความร่วมมือที่ แข็งแกร่ง 2. สนับสนุนการสอนที่มี คุณภาพและความเป็นผู้นำของ โรงเรียน 3. เสริมสร้างการศึกษา ปฐมวัย	2. ข้อตกลงการ ปฏิรูปการศึกษา แห่งชาติ (NERA) 3. พระราชบัญญัติ การศึกษาของ ออสเตรเลียปี 2013
4.การ อาชีวศึกษา		สถาบันการศึกษาของรัฐและ เอกชนมีหน้าที่พัฒนาหลักสูตร ภายใต้กรอบนโยบายของรัฐที่ จัดระบบการจัดการศึกษา เพื่อฝึกทักษะ และมีนโยบายให้ มีทักษะจำเป็นในการทำงาน มี ความมั่นคงในงาน และสามารถ แข่งขันระดับโลกได้ กรอบ เนื้อหาหลักสูตร VET มีดังนี้	4 .การพัฒนาระหว่างปี 5. การสนับสนุนปีการศึกษา และการเปลี่ยนวัย 6. การส่งเสริมหลักสูตรและ การประเมินระดับโลก 7. การปรับปรุงผลการศึกษา สำหรับเยาวชน พื้นที่เมือง และ เยาวชนออสเตรเลียที่ด้อย	

ประเด็น ระดับ	แนวทางการกำหนด มาตรฐาน การศึกษาของแต่ละระดับ	แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของ ชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตร การศึกษาและการประเมินผล	แนวทางการประกันคุณภาพ การศึกษา	แนวทางการกำกับติดตาม การประเมินเพื่อส่งเสริม คุณภาพการศึกษาให้ได้ตาม มาตรฐาน
		1) ทักษะชีวิตพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย การฝึกทักษะและเรียนเนื้อหาพื้นฐานก่อนฝึกทักษะอาชีพ Literacy และ Numeracy 2) ทักษะการทำงานอาชีพพื้นฐาน ซึ่งต้องฝึกถึงระดับมีความชำนาญสูง (Automotive) 3) การฝึกฝนสิ่งที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ เช่น การโฆษณา ธุรกิจ และการดูแลสุขภาพในการประกอบอาชีพ เป็นต้น 4) การเรียนและฝึกฝน ในสาขาที่เรียน	โอกาสโดยเฉพาะผู้ที่มีภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ 8. การเสริมสร้างความรับผิดชอบและความโปร่งใส	
5. ระดับการ อุดมศึกษา		- มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งพัฒนาหลักสูตร และจัดการศึกษาเพื่อแข่งขันได้ในระดับโลก การสำเร็จการศึกษาแต่ละหลักสูตรต้องมีคุณภาพตามมาตรฐาน AQF - ปี 2011 มีกฎหมาย The Tertiary Education Quality and Standards Agency Act. หรือ TEQSA Act. เพื่อกำกับดูแลส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานมีคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาแก่มหาวิทยาลัยที่เรียกว่า The Higher Education Standard Panel หรือ HESP - การประเมินผู้เรียน ในระดับการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยดำเนินการประเมินผลเอง โดยรัฐบาลกลางมีนโยบายกำกับการให้เกรด (Grade and Scaling) กลุ่มมหาวิทยาลัยใช้ระบบการให้เกรดอาจเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันเทียบเคียงกันได้ และมีการเทียบกับนานาชาติด้วย	- ใช้ AQF (Australian Qualification Framework) เพื่อเป็นกรอบมาตรฐานคุณวุฒิทางการศึกษา - มหาวิทยาลัยรับผิดชอบด้านมาตรฐานคุณภาพทางวิชาการ (academic standards) - หน่วยงานที่ดำเนินการตรวจประเมินคุณภาพระดับมหาวิทยาลัยได้แก่ Australian Universities Quality Agency หรือ AUQA - หน่วยงานรับรองคุณภาพของรัฐ ได้แก่ State / Territories Accreditations ทำตามกรอบระดับชาติที่กำหนด - มี Commonwealth monitoring of university ทำหน้าที่พัฒนาและส่งเสริมคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัยให้ได้มาตรฐาน โดยมีกระบวนการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล หรือวิจัยเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งจัดว่าเป็นการใช้ผลการประเมิน เป็นข้อมูลย้อนกลับในการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐาน	The Tertiary Education Quality and Standards Agency (TEQSA) มีหน้าที่ควบคุมคุณภาพ

จากผลการศึกษาการนำมาตรฐานของชาติไปสู่กระบวนการจัดการศึกษาของประเทศออสเตรเลียสรุปได้ว่า รัฐบาลส่วนกลาง ตัวแทนจากรัฐต่าง ๆ และเขตปกครองพิเศษ (The Council of Australian Government : COAG) เป็นผู้กำหนดนโยบายสำคัญการศึกษาเพื่อเป็นมาตรฐานการศึกษาและนำไปสู่การกำหนดหลักสูตรและการเรียนการสอน โรงเรียน สถาบันอาชีวศึกษา และสถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชนมีอิสระในการจัดทำหลักสูตรภายใต้มาตรฐานที่ COAG กำหนด และให้ความสำคัญกับเด็กที่เป็นชนพื้นเมืองและกลุ่มเด็กพิเศษที่มีการดูแลและประเมินผลเป็นการเฉพาะเพื่อดูแลช่วยเหลือ ส่วนด้านการประกันคุณภาพการศึกษาออสเตรเลียประกาศปฏิญญาเมลเบิร์นที่ระบุค่านิยมสัญญาที่จะลงมือปฏิบัติ 8 ด้าน เพื่อการควบคุมคุณภาพการศึกษาโดยเน้นด้านการศึกษาที่เท่าเทียมและเป็นเลิศ ภายใต้การกำกับติดตามของรัฐบาลกลาง รัฐบาลของรัฐและเขตปกครองต่าง ๆ

7. ญี่ปุ่น

ญี่ปุ่น เป็นประเทศหมู่เกาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออก ตั้งอยู่ในมหาสมุทรแปซิฟิก ญี่ปุ่นแบ่งการปกครองออกเป็น 47 รัฐ (บริเวณเขตและรัฐต่าง ๆ ของญี่ปุ่น) และ 8 ภูมิภาค ซึ่งมักจะถูกจับเข้ากลุ่มตามเขตแดนที่ติดกันที่มีวัฒนธรรมและสำเนียงการพูดใกล้เคียงกัน ทุกรัฐจัดให้มีการเลือกตั้งเพื่อเลือกผู้ว่าราชการรัฐ รูปแบบการปกครอง ระบอบเสรีประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ โดยมีรัฐสภาเป็นสถาบันสูงสุดของรัฐ และมีนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้ารัฐบาล นอกจากนี้ตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้มีการบัญญัติไว้ว่าสมเด็จพระจักรพรรดิทรงเป็นสัญลักษณ์ของประเทศ มีข้อบังคับประมุขและไม่มีอำนาจในการบริหารประเทศ รัฐสภาเรียกชื่อว่า “สภาไดเอท” ประกอบด้วย สภาผู้แทนราษฎร (House of Representatives) ซึ่งมีสมาชิก 480 คน มาจากการเลือกตั้งทั่วประเทศมีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี และวุฒิสภา (House of Councilors) ซึ่งมีสมาชิก 242 คน มีวาระในการดำรงตำแหน่ง 6 ปี โดยเลือกตั้งจำนวนครึ่งหนึ่งสลับกันไปทุก 3 ปี

ระบบการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น ประกอบด้วยการศึกษาก่อนประถมศึกษา ซึ่งไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับ ระยะเวลา 1-3 ปี การประถมศึกษา 6 ปี มัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี มัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี ปริญญาตรี 4 ปี และสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งเรียกว่าระบบ 6:3:3:4 โดยการศึกษาภาคบังคับ มีระยะเวลา 9 ปี ครอบคลุมตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology - MEXT) รับผิดชอบงานด้านการศึกษาของชาติตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัยถึงระดับการอุดมศึกษา รวมทั้งการศึกษาตลอดชีวิตนอกกระบบโรงเรียน

เด็กจะต้องเข้าโรงเรียนอย่างน้อย 9 ปี กล่าวคือ 6 ปี ในระดับประถมศึกษาและ 3 ปี ในระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตอนอายุ 16 ปี อาจเลือกที่จะสมัครเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นักเรียนญี่ปุ่นประมาณร้อยละ 98 เลือกที่จะเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนแต่ละแห่งมีกระบวนการรับเข้าเรียนและข้อกำหนดต่าง ๆ ของตนเอง ในญี่ปุ่นมีโรงเรียนมัธยมปลาย 3 ประเภท ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย วิทยาลัยเทคโนโลยี และวิทยาลัยฝึกอบรมเฉพาะทาง

นักเรียนส่วนใหญ่ มากกว่าร้อยละ 97 ศึกษาต่อในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีหลักสูตรทั่วไป หลักสูตรเฉพาะ และหลักสูตรบูรณาการ หลักสูตรทั่วไปมีไว้สำหรับนักเรียนที่หวังว่าจะเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย หรือสำหรับนักเรียนที่ต้องการหางานหลังจากเรียนจบมัธยมศึกษาแล้ว แต่ไม่มีความชอบด้านอาชีพเฉพาะด้าน นักเรียนมัธยมปลายร้อยละ 75 ลงทะเบียนเรียนในหลักสูตรทั่วไป หลักสูตรเฉพาะสำหรับ

นักเรียนที่เลือกสาขาวิชาเฉพาะที่สนใจ นักเรียนประมาณร้อยละ 19 ของนักเรียนมัธยมปลายเลือกเส้นทางนี้ หลักสูตรแบบบูรณาการอนุญาตให้นักเรียนเลือกวิชาเลือกจากทั้งแบบทั่วไปและแบบพิเศษและประมาณร้อยละ 6 ของนักเรียนมัธยมปลายเลือกหลักสูตรแบบนี้

นักเรียนที่ไม่ได้เข้าโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจะไปเรียนที่วิทยาลัยเทคโนโลยี หรือวิทยาลัยฝึกอบรบเฉพาะทาง วิทยาลัยเทคโนโลยีมีการสอบเข้าของตัวเอง มีโปรแกรมด้านวิศวกรรม วิทยาลัยบางแห่งยังมี “หลักสูตรขั้นสูง” เพิ่มเติมอีกสองปีสำหรับนักเรียนที่ต้องการรับปริญญาตรี นักเรียนส่วนใหญ่ไปทำงานเต็มหลังจากจบการศึกษาแม้ว่าจะเลือกเรียนต่อในมหาวิทยาลัย

วิทยาลัยการฝึกอบรบเฉพาะทางให้การศึกษาสายอาชีพ วิทยาลัยเหล่านี้เป็นแบบเปิดและไม่จำเป็นต้องมีการสอบเข้าที่เฉพาะเจาะจง ผู้สำเร็จการศึกษาจะได้รับประกาศนียบัตรหลังจากเรียนจบชั้นมัธยม และสามารถเข้าเรียนในหลักสูตรหลังมัธยมศึกษาเพื่อรับประกาศนียบัตรขั้นสูง

โดยการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของญี่ปุ่นสามารถสรุปได้ดังตาราง

ตาราง 22 การนำมาตรฐานชาติสู่การจัดการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น

ประเด็น ระดับ	แนวทางการกำหนด มาตรฐาน การศึกษาของแต่ละระดับ	แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของ ชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตร การศึกษาและการประเมินผล	แนวทางการประกัน คุณภาพการศึกษา	แนวทางการกำกับติดตามการ ประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพ การศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน
1.ระดับ การศึกษา ปฐมวัย	กระทรวงกำหนด เป้าหมายผู้เรียน 5 ประการ 1. มีจิตใจและร่างกาย ที่แข็งแรง 2. เป็นตัวของตัวเอง และความสามารถในการ อยู่ร่วมกับผู้อื่น 3. สร้างพื้นฐาน ความสามารถในการคิด 4. เข้าใจภาษา เน้น การพูดและฟัง 5. ความสามารถในการ แสดงออกความรู้สึก และความสามารถในการ รับรู้	- โรงเรียนนำมาตรฐานไปสู่การปฏิบัติ ที่หลากหลาย หลายแนวคิด หลาย สำนักคิด - จัดการศึกษาหลายรูปแบบทั้งสถาน เลี้ยงเด็ก หรือแบบเตรียม ประถมศึกษา - สถานศึกษาและอาจารย์จาก มหาวิทยาลัยมีส่วนร่วมกันและ เชื่อมโยงอย่างใกล้ชิด เป็นประโยชน์ ในการพัฒนาครู - ระบบการบูรณาการงานและใช้ ทรัพยากรร่วมกันกับโรงเรียนเพื่อช่วย ให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา - นอกจากการเลี้ยงดูเด็กแล้ว ยังมี หน้าที่ให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการ อภิบาลเด็ก - มีการทำงานเชื่อมโยงระหว่าง กระทรวงการศึกษา กับกระทรวง สาธารณสุข และกระจายอำนาจให้แก่ ผู้ว่าราชการรัฐ	- แบ่งโรงเรียนเด็กเล็ก เป็นหลายลักษณะให้ เหมาะสมกับสภาพของ ครอบครัว มีการกำหนด เกณฑ์ และกระจาย อำนาจให้จัดห้เป็นผู้ รับรองคุณภาพ - ใช้กลไกการวิจัยเป็น การประกันคุณภาพ ควบคู่กับการพัฒนา ระดับอนุบาล โยรัฐ ส่วนกลางจัดศูนย์กลาง การวิจัยที่ทำงาน 1) การวิจัยเชิงสำรวจ 2) สร้างเครือข่ายการ วิจัย 3) เผยแพร่งานวิจัย ให้องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นและโรงเรียน อนุบาล	- มีแนวทางกว้างๆ ให้ สถานศึกษาแต่ละแห่ง ดำเนินการ - ศูนย์วิจัยเชิงสำรวจกับ หน่วยงานทั้งในและ ต่างประเทศช่วยกำหนด นโยบายและเป็นกระตุ้น ให้เกิดการพัฒนาคุณภาพ
2. ระดับ การศึกษา ขั้นพื้นฐาน	- หลักสูตรแห่งชาติ (Course of Study) กำหนดโดย กระทรวงศึกษาธิการ ให้ สถานศึกษาสามารถ ศึกษาสร้างหลักสูตรที่	- ใช้ทรัพยากรจากบุคคลและเอกชนใน ท้องถิ่นเข้ามาช่วยพัฒนาคุณภาพการจัด การศึกษาเพื่ออาชีพและการทำงาน - จัดทำหลักสูตรที่มีเป้าหมายที่ชัดเจน ตามเป้าหมายการศึกษาสร้างพลังแห่ง การดำรงชีวิต (Zest for Life)	สถานศึกษาทุกแห่งต้อง จัดทำรายงานประเมิน ตนเองเสนอต่อ กระทรวงศึกษาธิการ โดยพิจารณาจาก เอกสาร รายงานของ	- แผนการศึกษากำหนดให้ ใช้ระบบ PDCA พัฒนา ระบบคุณภาพ โดยใช้มี ความร่วมมือกับทุกฝ่ายทั้ง แนวตั้งและแนวนอน

ประเด็น ระดับ	แนวทางการกำหนด มาตรฐาน การศึกษาของแต่ละระดับ	แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของ ชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตร การศึกษาและการประเมินผล	แนวทางการประกัน คุณภาพการศึกษา	แนวทางการกำกับติดตามการ ประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพ การศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน
	เหมาะสมได้เอง เหมาะสมกับระดับ พัฒนาการและร่างกาย - ใช้แนวคิด “พลังใน การดำเนินชีวิต” การมี ความรู้ดี เปี่ยมด้วย คุณธรรม และมีร่างกาย แข็งแรง	- จัดสอบโดยสุ่มร้อยละ 10 เพื่อเป็น ข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการ ดำเนินการ - ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา ด้านวุฒิภาวะและอารมณ์ของเด็ก - ช่วยเหลือนักเรียนที่ออกกลางคันและ ไม่ได้ทำงานให้กลับเข้ามาเรียน โดยเฉพาะกลุ่ม (NEET: Not in Education, Employment of Training) - พัฒนาครูโดยเชื่อมโยงกับสถาบัน ฝึกหัดครู โดยคิดวิธีการพัฒนาทั้งระบบ มีระบบครูต้นแบบ (Super Teacher) การใช้ผู้เชี่ยวชาญจากทุกภาคส่วน เช่น ข้าราชการเกษียณ นักบริหารภาคธุรกิจ มาช่วยในการพัฒนาการศึกษา - ส่งเสริมการพัฒนาครูระดับ มัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพให้ เชี่ยวชาญด้านเทคนิคเชิงสร้างสรรค์ (Creative Technical Experts) - ให้ความสำคัญกับความปลอดภัย และสวัสดิภาพของเด็ก มีแนว ดำเนินการ ทั้งระบบ เช่น การป้องกันอันตรายจาก แผ่นดินไหว ส่งเสริมการใช้ห้องสมุด โรงเรียน การปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน - มีแผนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการศึกษา ให้เครือข่ายมหาวิทยาลัยและท้องถิ่น เข้าถึงได้ง่ายและนำไปใช้ได้	สถานศึกษา และการเข้า ตรวจ ประเมินเพื่อ ยืนยันผลการประเมิน ตนเอง	กำหนดบทบาทของรัฐบาล กลางและท้องถิ่นที่ชัดเจน - ระบบ PTA (Parent and Teachers Association) ให้ ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม ในโรงเรียน
3. การ อาชีวศึกษา	- เน้นสร้างความ เชี่ยวชาญในสาขาอาชีพ เฉพาะ เน้นการปฏิบัติ เพื่อรองรับการประกอบ อาชีพภาคอุตสาหกรรม - หลักสูตรแกน ประกอบด้วยกลุ่มวิชา Liberal Arts และ Major Arts ที่แต่ละ สาขาวิชามีรายละเอียด แตกต่างกันไป	- ออกแบบหลักสูตรให้หลากหลาย และตอบสนองกับลักษณะเฉพาะของ ผู้เรียน เช่น ผู้จบอุดมศึกษาแต่ยังไม่ มีงานทำ หลักสูตรระยะสั้น และ ระบบอาชีวศึกษาที่เชื่อมโยงกับ โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา	- ดำเนินการร่วมกัน ระหว่าง กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวง สาธารณสุข แรงงาน และสวัสดิการ มีการ ประเมินอย่างน้อย 1 ครั้งในรอบ 7 ปี หลักสูตรระดับวิชาชีพ 5 ปี หากไม่ผ่านจะมีการ ประเมินถี่ขึ้น	- สนับสนุนการทำงานที่ ประสานกับสถาน ประกอบการและโรงงาน อุตสาหกรรมในท้องถิ่น - การรับคณาจารย์ที่ร้อยละ 30 มีประสบการณ์ การทำงานในสถาน ประกอบการมาก่อน - วิจัยร่วมกันระหว่าง สถานศึกษาและสถาน ประกอบการ

ประเด็น ระดับ	แนวทางการกำหนด มาตรฐาน การศึกษาของแต่ละระดับ	แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของ ชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตร การศึกษาและการประเมินผล	แนวทางการประกัน คุณภาพการศึกษา	แนวทางการกำกับติดตามการ ประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพ การศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน
			- วิทยาลัยเทคนิคแห่งชาติมี ระบบการรับรองมาตรฐาน จาก JABEE (Japan Accreditation Board for Engineering Education) ให้คุณภาพระดับสากลและ เทียบเท่าหลักสูตรในระดับ มหาวิทยาลัย	
4. ระดับ การ อุดมศึกษา	- ท้องถิ่นและเอกชน ดำเนินการกำหนด มาตรฐานโดยการ ควบคุมจาก กระทรวงศึกษาธิการ - มีอิสระในการ ออกแบบหลักสูตร	- ส่งเสริมการเรียนรู้การสอน ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะ ภาษาอังกฤษ - พัฒนาความเป็นเลิศในระดับ นานาชาติโดยใช้ระบบ Super Global University - ปรับลดนักศึกษาสายมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์เพื่อเพิ่มสาย วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพิ่ม มากขึ้น	การดำเนินการอยู่ใน กำกับของ กระทรวงศึกษาธิการ มี การประเมิน 2 แบบ 1. การประเมินและ รับรองระดับสถาบัน มี หน่วยงานหลักที่ ประเมิน 4 แห่ง ที่ มหาวิทยาลัยสามารถ เลือกรับการประเมินได้ 2. การประเมินหลักสูตร วิชาชีพ ที่สามารถเลือก รับการประเมินได้	- ระบบการบริหาร ประกอบด้วย (1) สภาบริหาร และ (2) สภาการเรียนการสอน และการวิจัย และมี บุคคลภายนอกเข้ามามีส่วน ร่วม - เชื้อโยงการทำงานตาม แผนการศึกษา และ หน่วยงานกลาง ดำเนิน การที่ให้ออกแบบแผนการ ดำเนินการและประเมิน ความก้าวหน้า

ผลการศึกษานำมาตรฐานชาติไปสู่การปฏิบัติของประเทศญี่ปุ่นนั้น กระทรวงศึกษาธิการ มีบทบาทในการกำหนดกรอบหลักสูตรการศึกษาของชาติ (Course of Study) โดยใช้แนวคิด “พลังในการดำเนินชีวิต” ที่เป็นการดำเนินการตามแผนการศึกษาแห่งชาติที่เป็นกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา รัฐทำหน้าที่ส่งเสริมการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติ และการติดตามและประเมินผลการศึกษา ท้องถิ่นรับผิดชอบการดำเนินการในระดับสถานศึกษา รัฐบาลกลางมีการหนุนเสริมให้มาตรฐานบรรลุเป้าหมายด้วยการออกมาตรการและแนวทางในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาครู การสร้างเครือข่ายการวิจัย การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อการเรียนรู้ การจัดการศึกษาที่เชื่อมโยงกับหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ในฐานะเป็นเครือข่าย การพัฒนาการศึกษา ได้แก่ ระดับกระทรวงศึกษาธิการที่ทำงานร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข แรงงาน และสวัสดิการ การอาชีวศึกษาเชื่อมโยงกับสถานประกอบการ ระดับสถานศึกษาเชื่อมโยงกับผู้ปกครอง การเชื่อมโยงมิติของประเทศและนานาชาติ รวมทั้งการใช้กลไกการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล การกำกับติดตามการทำงาน และการประกันคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ยังมีการประยุกต์ใช้แนวคิดเชิงวัฒนธรรม มาช่วยหนุนเสริมการศึกษา ได้แก่ ระบบเครือข่ายครูและผู้ปกครอง

8. สิงคโปร์

สาธารณรัฐสิงคโปร์ เป็นเกาะอยู่ปลายสุดของคาบสมุทรทวีปเอเชียตอนใต้ อยู่ระหว่างอินโดนีเซียและมาเลเซีย ได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่ประชากรมีคุณภาพชีวิตที่ดีที่สุดในเอเชีย และอันดับที่ 11 ของ โลก (จัดอันดับโดย The Economist Intelligence Unit's "Quality-Of-Life Index") สิงคโปร์มีทุนสำรองเป็นเงินตราต่างประเทศมากเป็นอันดับ 9 ของโลก มีกองทัพที่เพียบพร้อมและมีความก้าวหน้า ชาวยุโรป ร้อยละ 42 เป็นชาวต่างประเทศที่เข้ามาเรียนและทำงาน ร้อยละ 50 ของผู้ทำงานภาคบริการเป็นชาวต่างชาติจากจีน มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อเมริกาเหนือ ตะวันออกกลาง ยุโรป ออสเตรเลีย บังคลาเทศ และอินเดีย สิงคโปร์เป็นประเทศที่มี ประชากรหนาแน่นเป็นอันดับ 2 ของโลกรองจากโมนาโก ร้อยละ 74.2 ของประชากรสิงคโปร์เป็นชาวจีน ซึ่งพูดภาษาถิ่นต่าง ๆ หลายภาษา ร้อยละ 13.4 เป็นชาวมาเลย์ ร้อยละ 9.2 เป็นชาวอินเดีย ร้อยละ 3.2 เป็นชาวยุโรปอาหรับและอื่น ๆ รัฐบาลสิงคโปร์ รับรองภาษาราชการ 4 ภาษาคือ ภาษาอังกฤษมาเลย์ จีน (แมนดาริน) และ ทมิฬ ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักของประเทศสิงคโปร์ (<http://www.singstat.gov.sg/>)

ระบบการศึกษาของสิงคโปร์จัดการศึกษาระดับต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ระดับก่อนประถมศึกษา (Pre - Primary) จัดสำหรับเด็กก่อนอายุ 7 ปี กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสังคมและครอบครัว (Ministry of Social and Family) มีบทบาทในการสนับสนุนการจัดการศึกษา ซึ่งสามารถทำได้โดยหน่วยงาน องค์กรเอกชน ภาคธุรกิจ มูลนิธิ องค์กร ศาสนา และชุมชน
- 2) ระดับประถมศึกษา (Primary) เป็นการศึกษาภาคบังคับ 6 ปี ประกอบด้วยขั้นพื้นฐาน (Foundation stage) 4 ปี และขั้นมีแนวทาง (Orientation Stage) 2 ปี
- 3) ระดับมัธยมศึกษา (Secondary) เรียน 4 - 5 ปี มี 4 สาย คือ 1) สายพิเศษเร่งรัด 2) สายสามัญ เน้นวิชาการ 3) สายสามัญเน้นด้านเทคนิค และ 4) สายอาชีพ
- 4) ระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา หรือก่อนระดับมหาวิทยาลัย (Post - secondary หรือ Pre - university) มี 3 แบบ คือ 1) Junior College 2) Polytechnic 3) Institutes of Technological Education (ITE) สำหรับ Polytechnic และ ITE จัดเป็นการอาชีวศึกษา
- 5) ระดับมหาวิทยาลัย (University) จัดการศึกษาทั้งระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก มหาวิทยาลัยมีหลากหลาย ทั้งสถาบันทางเทคโนโลยี และมหาวิทยาลัยที่มีหลักสูตรเน้นวิชาการและวิจัย

โดยการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของสิงคโปร์สามารถสรุปได้ดังตาราง

ตาราง 23 การนำมาตรฐานชาติสู่การจัดการศึกษาของประเทศสิงคโปร์

ประเด็น ระดับ	แนวทางการกำหนด มาตรฐาน การศึกษาของแต่ละ ระดับ	แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและ การประเมินผล	แนวทางการประกันคุณภาพ การศึกษา	แนวทางการกำกับ ติดตามการประเมินเพื่อ ส่งเสริมคุณภาพ การศึกษาให้ได้ตาม มาตรฐาน
1. ระดับ การศึกษา ปฐมวัย	กระทรวง ศึกษาธิการ เป็นผู้ กำหนดมาตรฐาน การศึกษาของชาติ (DOE) ในทุกระดับ เพื่อเป็นกรอบใน การพัฒนา หลักสูตร พัฒนา ผู้เรียน (Student	จัดสำหรับเด็กก่อนอายุ 7 ปี มีการจัด การศึกษาหลายแบบที่ไม่ใช่การศึกษาภาค บังคับ -Nursery / -Playgroup และ- Kindergarten โดยหน่วยงาน องค์กรเอกชนหรือภาค ธุรกิจเอกชน มูลนิธิ องค์กรทางศาสนาเป็น หน่วยที่จัดการและดูแลการศึกษา	- สิงคโปร์มีระบบประกัน คุณภาพการศึกษา ควบคุมและ กำหนดกรอบประกันคุณภาพ โดยกระทรวง ศึกษาธิการ มีการ ตรวจประกันคุณภาพทั้งระดับ โรงเรียน และมหาวิทยาลัย - ระบบประกันคุณภาพ ประกอบด้วย การประเมินตนเอง และการประเมินภายนอก	กระทรวง ศึกษาธิการของ สิงคโปร์ มีหน้าที่ กำกับติดตามการ พัฒนาคุณภาพ โรงเรียน คุณภาพ ครู หลักสูตรและ ด้านการวัดและ ประเมินผล เพื่อ

ประเด็น ระดับ	แนวทางการกำหนด มาตรฐาน การศึกษาของแต่ละ ระดับ	แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและ การประเมินผล	แนวทางการประกันคุณภาพ การศึกษา	แนวทางการกำกับ ติดตามการประเมินเพื่อ ส่งเสริมคุณภาพ การศึกษาให้ได้ตาม มาตรฐาน
	Centric) และเน้น คุณค่า (Value) ตามนโยบาย ระดับชาติ เพื่อเป็น ทิศทางจัดการศึกษา ทุกระดับ 4 ด้าน 1. ผู้มีความมั่นใจ (Confident Person) 2. ผู้เรียนรู้ที่นำ ตนเองได้ (Self- directed Learner) 3. พลเมืองดีมี จิตสำนึก (Concerned Citizen) 4. ผู้ร่วมพัฒนา ที่มุ่งมั่น (Active Contributor)	สิ่งสำคัญหรือหลักการในการจัด การศึกษาระดับนี้ คือ -การจัดสิ่งแวดล้อมที่ดี -การจัดกิจกรรมด้านภาษา ด้านตัวเลข กิจกรรมพัฒนาตัวตนของเด็ก พัฒนา ทักษะทางสังคม การเล่นกลางแจ้ง เพื่อเตรียมเด็กเข้าเรียนระดับประถมศึกษา	มีองค์ประกอบตรวจสอบประเมินและ รับรองคุณภาพภายใต้กรอบที่ กำหนด - กำหนดกรอบการประกัน คุณภาพ 4 ปี โดย 3 ปีแรกเป็น การประเมินตนเอง ปีที่ 4 เป็น การประเมินภายนอก - ผลจากการประเมินในระบบ ประกันคุณภาพใช้เพื่อขับเคลื่อน ปรับปรุง พัฒนาการบริหาร โรงเรียนหรือสถาบัน การสอน ของครู อาจารย์ การบริหารจัดการ - เป้าหมายสำคัญของการ ประกันคุณภาพ คือ การพัฒนา เพื่อความยั่งยืน การประกัน ความสำเร็จ และการขับเคลื่อน การดำเนินงานที่สำคัญของ โรงเรียนหรือสถาบัน	บรรลุมาตรฐาน การศึกษาชาติ เพื่อส่งผลให้ถึง คุณภาพของ ผู้เรียนตามกรอบ DOE
2. ระดับ ประถม ศึกษา		โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรเอง (School- Based Curriculum) ภายใต้กรอบ นโยบายระดับชาติ กระทรวง ศึกษาธิการ กำกับติดตาม แบ่งเป็น - ขั้นพื้นฐาน (Foundation Stage) 4 ปี -ขั้นแนวทาง (Orientation Stage) 2 ปี กระบวนการพัฒนาหลักสูตร ดำเนินการโดยโรงเรียน แต่อยู่ภายใต้ กรอบนโยบายกระทรวง ศึกษาธิการ กำหนดกรอบโครงสร้างเนื้อหาของ หลักสูตร หลักสูตรระดับประถมศึกษา มีส่วนที่ เป็นคุณค่าแกนกลาง (Core Values) ประกอบด้วย (1) ทักษะชีวิต (Life Skills) ศึกษา เกี่ยวกับหน้าที่พลเมืองและคุณธรรม กิจกรรมการดูแลด้านจิตใจและการแนะ แนวอาชีพการศึกษาเกี่ยวกับชาติ และพล ศึกษา (2) ทักษะด้านความรู้ (Knowledge Skills) ด้านทักษะความรู้ หลักสูตรต้อง		

ประเด็น ระดับ	แนวทางการกำหนด มาตรฐาน การศึกษาของแต่ละ ระดับ	แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและ การประเมินผล	แนวทางการประกันคุณภาพ การศึกษา	แนวทางการกำกับ ติดตามการประเมินเพื่อ ส่งเสริมคุณภาพ การศึกษาให้ได้ตาม มาตรฐาน
		กำหนดให้ผู้เรียนทำโครงการ (Project Work) และเน้นทักษะกระบวนการคิด		
3. ระดับ มัธยมศึกษา		กระทรวงศึกษาธิการกำหนดกรอบ สำหรับการพัฒนาหลักสูตรระดับ มัธยมศึกษา ประกอบด้วย 3 กลุ่มหลัก พัฒนาวิชาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (Lower Secondary Subjects) ในระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย (Upper Secondary Subjects) สำหรับด้าน ทักษะชีวิตต้องมีกิจกรรมเสริมหลักสูตร (CCA) การศึกษาเพื่อการเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม (CME) การดูแลด้านจิตใจและ การแนะแนวอาชีพ (PCCG) การศึกษา เกี่ยวกับชาติ (NE) ผลการศึกษา (PE) การ ทำโครงการ (PW) แล้วในระดับ มัธยมศึกษายังมีโปรแกรมให้นักเรียนมี ส่วนร่วมกับสังคม (CIP : Community Involvement Programme) เพื่อให้เด็ก ในวัยนี้พัฒนาก้าวหน้าเป็นพลเมืองที่ดีมี จิตสำนึกและเป็นผู้ร่วมพัฒนาที่มุ่งมั่นตาม กรอบ DOE และต้องมีทักษะการเรียนรู้ (Knowledge Skills) เหมือนระดับประถม ศึกษาแต่มีความลุ่มลึกและกว้างกว่า		
4. ระดับการ อาชีวศึกษา		หลักสูตร Polytechnic มีความ หลากหลายสาขา เน้นการฝึกปฏิบัติงานให้ มีทักษะในการทำงานอาชีพที่เรียนได้ การ เรียนและการฝึกงานใช้ความร่วมมือ จาก สถานประกอบการ ผู้เรียน Polytechnic อาจต้องมีประสบการณ์การทำงาน หลักสูตรสำหรับ ITE เน้นความต้องการ ของภาคอุตสาหกรรม ผู้ทำงานในสถาน ประกอบการที่ร่วมมือกับ ITE สามารถ เรียน Part- Time ควบคู่กับการทำงาน มีหลักสูตรเพื่ออุตสาหกรรมนั้นๆ เช่น อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ เป็นต้น		
5. ระดับการ อุดมศึกษา		- มหาวิทยาลัย จะเป็นผู้พัฒนาหลักสูตร ของแต่ละมหาวิทยาลัยอย่างอิสระในการ พัฒนา แต่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อจัดการศึกษา ตามศาสตร์ สาขาต่าง ๆ ทั้งระดับปริญญา		

ประเด็น ระดับ	แนวทางการกำหนด มาตรฐาน การศึกษาของแต่ละ ระดับ	แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและ การประเมินผล	แนวทางการประกันคุณภาพ การศึกษา	แนวทางการกำกับ ติดตามการประเมินเพื่อ ส่งเสริมคุณภาพ การศึกษาให้ได้ตาม มาตรฐาน
		ตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก มหาวิทยาลัยของสิงคโปร์ (Local University) ที่มีชื่อเสียงในการจัดการศึกษา - National University of Singapore มีหลักสูตรทั้งระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก เน้นการวิจัย การจัดการศึกษาตามหลักสูตรมีคุณภาพสูง - Nanyang Technological University มีหลักสูตรเน้นด้านเทคโนโลยี - Singapore Management University (SMU) มีหลักสูตรทั้งเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจ บัญชี เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย สังคมศาสตร์ และการจัดการสารสนเทศ - Singapore University of Technology and Design (SUTD) หลักสูตรมีจุดเน้นด้านเทคโนโลยีและการออกแบบ - Singapore Institute of Technology หลักสูตรมุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสาย Polytechnic และศิลปะ - Singapore University of Social Science (SUSS) เป็นหลักสูตรและจัดการศึกษา เน้นด้านสังคมศาสตร์		

จากผลการศึกษา พบว่า สิงคโปร์กำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับชาติด้านผลลัพธ์ผู้เรียนอย่างชัดเจน กำหนดคุณสมบัติแต่ละระดับการศึกษาชัดเจน นำไปสู่การใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตร การวัดและประเมินผล การประกันคุณภาพ การนำมาตรฐานการศึกษาชาติมีแนวทางสำคัญ คือ การกำหนดกรอบสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรและโครงสร้างหลักของหลักสูตร โรงเรียน สถาบัน และมหาวิทยาลัย พัฒนาหลักสูตรเองตามกรอบหลัก และมีส่วนที่มีอิสระในการกำหนดให้สอดคล้องกับบริบทและจุดเน้นของแต่ละระดับ การประเมินผู้เรียนมีทั้งระดับโรงเรียน สถาบัน มหาวิทยาลัย และการประเมินระดับชาติ การประเมินระดับชาติใช้ผลการประเมินเพื่อการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น ระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ

จากการศึกษาระบบการศึกษาระดับและประเภทต่าง ๆ และการบริหารการศึกษาใน 8 ประเทศ สามารถสรุปภาพรวมแยกรายละเอียดตามระดับการศึกษาได้ ดังนี้

1.1 ระดับการศึกษาปฐมวัย

ทุกประเทศสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัย หรือระดับก่อนประถมศึกษา แต่ไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับ หลักสูตรมีความยืดหยุ่นสูง จุดหมายสำคัญเพื่อเตรียมเด็กให้มีความพร้อมในการเข้าเรียนในโรงเรียน และพัฒนาความเป็นตัวเองของเด็ก วิธีการหรือกระบวนการเน้นการจัดประสบการณ์ที่ดีในสิ่งแวดล้อมและบริบทต่าง ๆ ให้เด็กพัฒนาโดยองค์รวมตามธรรมชาติ ทุกประเทศมีนโยบายให้หลายฝ่าย

ร่วมมือกัน ทั้งชุมชน มูลนิธิ องค์กรเอกชน รวมทั้งครอบครัว อาจจัดได้หลายรูปแบบ เช่น เนอร์สเซอร์รี่ กลุ่มเล่น ศูนย์เด็กเล็ก สถานเลี้ยงเด็ก โรงเรียนอนุบาล เป็นต้น

ประเทศที่น่าสนใจในการจัดการศึกษาปฐมวัย คือ เยอรมนี ซึ่งมีโรงเรียนอนุบาลแห่งแรกของโลก โดย Fedrick Froebel ได้วางรากฐานในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านการเล่น การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มุ่งให้เด็กมีแรงจูงใจ กล้าเผชิญ จัดการตนเองได้พร้อม และรักการไปโรงเรียน ไม่เน้นการเรียนวิชาการ

1.2 ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา

ทุกประเทศกำหนดเป็นการศึกษาภาคบังคับ แต่กำหนดจำนวนปีแตกต่างกัน การกำหนดกรอบหลักสูตรระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มุ่งพัฒนาสมรรถนะของคนให้สามารถเผชิญความท้าทายในอนาคต

จำนวนชั้นปีในระดับประถมศึกษาประมาณ 5-6 ปี ช่วงอายุประมาณ 6 - 12 ปี จำนวนชั้นปีระดับมัธยมศึกษา ประมาณ 3-4 ปี ส่วนใหญ่บังคับเรียนถึงอายุ 15 ปี

ทุกประเทศกำหนดกรอบหลักสูตรด้านโครงสร้างเนื้อหา กิจกรรมหลักเพื่อส่งเสริมสมรรถนะ หรือคุณค่าหลัก (Core Value) ทุกประเทศกำหนดกรอบหลักสูตรให้ส่งเสริมสมรรถนะหรือทักษะในศตวรรษที่ 21 โครงสร้างเนื้อหาประกอบด้วยกลุ่มภาษา คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาความสำเร็จในชีวิต เป็นการพัฒนาสมรรถนะ มิใช่เพียงทักษะ ทุกประเทศร่วมโปรแกรมการประเมิน PISA ประเมินนักเรียนอายุ 15 ปี สะท้อนถึงสมรรถนะของผู้เรียนด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์

ประเทศที่โดดเด่นในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยอ้างอิงจากผลการสอบ PISA (ปี 2015) ถ้าเรียงลำดับเฉพาะประเทศ 8 ประเทศที่ศึกษา และรวมประเทศไทยด้วย กลุ่มประเทศที่อยู่ในอันดับไม่เกิน 20 ได้แก่ สิงคโปร์ ญี่ปุ่น ฟินแลนด์ แคนาดา นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย เยอรมนี สำหรับโปรตุเกสอยู่ในกลุ่มไม่เกินอันดับ 30 ประเทศไทยและเม็กซิโกอยู่ในกลุ่มเกินอันดับ 50

กรอบโครงสร้างหลักสูตรอาจจะสะท้อนถึงสมรรถนะผู้เรียนที่ถูกประเมินด้วยโปรแกรม PISA ได้

หลักสูตรของสิงคโปร์กำหนดกลุ่มเนื้อหา 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มภาษา กลุ่มคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ และกลุ่มมนุษยศาสตร์และศิลปะ จุดเด่นประการหนึ่งของหลักสูตรของสิงคโปร์ คือ กรอบหลักสูตรกำหนด Knowledge Skills และ Life Skills รวมทั้งกำหนดการทำโครงการสำคัญที่พัฒนาผู้เรียนในการกระทำหรือปฏิบัติที่มีคุณค่า

หลักสูตรของญี่ปุ่น ปรับในปี 2008/2009 โดยเพิ่มคาบเวลาเรียนภาษาญี่ปุ่น สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ และพลานามัย รวมทั้งได้กำหนดวิสัยทัศน์ทางการศึกษาของญี่ปุ่น เพื่อสร้างพลังแห่งการดำรงชีวิต

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของฟินแลนด์ มีจุดเด่นที่กระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเน้นการเรียนรู้บูรณาการสาระผ่านการเล่น เพื่อคุณภาพชีวิต ส่วนสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ คือ การคัดเลือกครูดีที่ทำงานหนัก มีแรงบันดาลใจ ครูสามารถเลือกหนังสือ วิธีสอน สื่อ และวัดประเมินผลเอง

หลักสูตรของประเทศแคนาดา แต่ละรัฐส่วนใหญ่กำหนดกลุ่มวิชาสำคัญ ได้แก่ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี เคมี ชีววิทยา ฟิสิกส์ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ และวิชาเลือก ในการจัดการเรียนรู้ ให้ความสำคัญกับการหาจุดอ่อนของผู้เรียนอย่างรวดเร็ว เพื่อช่วยเหลือเป็นพิเศษ

1.3 การอาชีวศึกษา

ในกลุ่มที่ศึกษา 8 ประเทศ ประเทศที่จัดการศึกษาประเภทอาชีวศึกษาได้โดดเด่น ได้แก่ เยอรมนี ออสเตรเลีย และสิงคโปร์ ประเทศเหล่านี้มีการสนับสนุน ความร่วมมือ และการควบคุมที่มีความเหมือนหรือสอดคล้องกัน คือ 1) ความร่วมมืออย่างเข้มแข็งระหว่างสถาบันการศึกษา กับสถานประกอบการ

ภาคอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจ เยอรมนีมีรูปแบบทวิภาคี คือ เรียนทฤษฎีในโรงเรียน ฝึกงานในโรงงานที่กำหนดมาตรฐานการทำงานชัดเจน ออสเตรเลียกำหนดให้รัฐและเอกชนร่วมกันพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษา สิงคโปร์มีหลักสูตร Polytechnic และ 11 สำหรับ Institutes of Technological Education (ITE) ที่สถานประกอบการหรือภาคอุตสาหกรรมมีส่วนร่วมทั้งการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการฝึกงาน 2) การมีนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ และมีความเท่าเทียม หรือนโยบายที่จะพัฒนาคนให้มีความสามารถสูง เยอรมนีมีนโยบายพัฒนาคนให้มีความสามารถสูง มีกฎหมายพื้นฐานให้สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคในการศึกษา มุ่งพัฒนาคนให้มีความรู้ที่จะขับเคลื่อนประเทศ ออสเตรเลียยึดหลักการความเท่าเทียม และความเป็นเลิศ มีนโยบายการจัดระบบการศึกษาเพื่อฝึกทักษะในการทำงาน สามารถแข่งขันระดับโลกได้ สิงคโปร์มีนโยบายขับเคลื่อนการศึกษา พัฒนาประชาชนที่มีบุคลิกภาพดี เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณค่า

1.4 ระดับการอุดมศึกษา

ในกลุ่มที่ศึกษา 8 ประเทศ ประเทศที่จัดการศึกษาระดับการอุดมศึกษาและร่วมการจัดอันดับของ Times Higher Education World University Ranking (2020) ประเทศที่มีมหาวิทยาลัยอยู่ในกลุ่มไม่เกินอันดับ 20 ได้แก่ เยอรมนี ออสเตรเลีย แคนาดา ฟินแลนด์ ญี่ปุ่น และสิงคโปร์ ประเทศเหล่านี้ให้อิสระสูงมาก แก่มหาวิทยาลัยในการพัฒนาหลักสูตร แต่ให้ความสำคัญต่อคุณภาพของบัณฑิต ทุกประเทศมีกรอบมาตรฐานคุณภาพ (Quality Framework) สามารถบังคับใช้เป็นเกณฑ์กำหนดคุณสมบัติผู้สำเร็จการศึกษา วุฒิการศึกษาต่าง ๆ ทุกประเทศส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยร่วมการจัดอันดับมหาวิทยาลัยในระดับโลก

จากการศึกษาการบริหารการศึกษาในระดับและประเภทต่าง ๆ ทั้ง 8 ประเทศ สามารถสรุปประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

1. ทุกประเทศมีการกำหนดกรอบหลักสูตรให้ส่งเสริมสมรรถนะ หรือคุณค่าหลัก (Core Value) หรือทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาความสำเร็จในชีวิตในทุกระดับและประเภทการศึกษา ซึ่งในแต่ละระดับและประเภทการศึกษามีจุดเน้นของหลักสูตรที่ต่างกัน แต่มีความเชื่อมโยงกัน ใน**ระดับการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา** มีการกำหนดกรอบหลักสูตรด้านโครงสร้างเนื้อหา ประกอบด้วยกลุ่มภาษา คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ และทุกประเทศร่วมโปรแกรมการประเมิน PISA เพื่อสะท้อนถึงสมรรถนะของผู้เรียนด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ **การอาชีวศึกษา** มีจุดเด่น คือ การสร้างความร่วมมืออย่างเข้มแข็งระหว่างสถาบันศึกษากับสถานประกอบการทั้งภาคอุตสาหกรรมและภาคธุรกิจ **ระดับการอุดมศึกษา** ให้มหาวิทยาลัยมีอิสระสูงในการพัฒนาหลักสูตร แต่ให้ความสำคัญต่อคุณภาพของบัณฑิตโดยใช้กรอบมาตรฐานคุณภาพ (Quality Framework) เป็นเกณฑ์กำหนดคุณสมบัติผู้สำเร็จการศึกษา ในการจัดการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา มุ่งเน้นพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน

2. ทุกประเทศมีนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ มีความเท่าเทียม มุ่งพัฒนาคนให้มีความสามารถสูงเพื่อขับเคลื่อนประเทศ

3. ทุกประเทศสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาแม้จะไม่ใช้การศึกษาภาคบังคับ

4. ทุกประเทศมีนโยบายให้ฝ่ายต่าง ๆ ร่วมมือกันในการจัดการศึกษา ทั้งชุมชน มูลนิธิ องค์กรเอกชน รวมทั้งครอบครัว

5. ประเทศฟินแลนด์ มีจุดเด่นด้านกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้บูรณาการสาระผ่านการเล่น เพื่อคุณภาพชีวิต

5.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของแต่ละประเทศใน 4 แนวทาง

โดยในส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของแต่ละประเทศใน 4 แนวทาง คือ 1) แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับ 2) แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและประเมินผล 3) แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา และ 4) แนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน ทั้งนี้ได้สรุปประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจได้รายละเอียด

ตาราง 24 เปรียบเทียบแนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับ

ประเทศ	สาระสำคัญ
โปรตุเกส	- รัฐบาลกำหนดความท้าทาย 12 ประการ ที่ต้องดำเนินการเพื่อพัฒนาการศึกษา - กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและการอุดมศึกษา เป็นหน่วยงานนำนโยบายระดับชาติสู่การปฏิบัติของสถานศึกษา - การพัฒนาที่สำคัญคือคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษา การอาชีวศึกษาเพื่อตลาดแรงงาน พัฒนาการศึกษาคู่ใหญ่ และการศึกษาลดชีวิต สำหรับการพัฒนาคนเพื่อให้มีทักษะในงาน เน้นความต้องการของเยาวชน และลดการว่างงาน เพิ่มตลาดแรงงาน ลดอุปสรรคการจ้างงาน ด้านการส่งเสริมการใช้ทักษะให้มีประสิทธิภาพ เน้นการส่งเสริมผู้ประกอบการ กระตุ้นให้สร้างนวัตกรรมและสร้างสิ่งจูงใจให้นายจ้างมีส่วนร่วมพัฒนาทักษะ สำหรับด้านการพัฒนาระบบ เน้นการจัดหาเงินทุน การตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นและการกำหนดนโยบาย - รัฐบาลใช้แนวคิดจากสภายุโรปกำหนดความสามารถหลักสำหรับผู้เรียน - ความสามารถหลักมี 7 ด้าน คือ การรู้หนังสือและการคำนวณ ความสามารถด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ทักษะ ICT ทักษะการเรียนรู้ ทักษะสังคม ด้านผู้ประกอบการและด้านวัฒนธรรม
เยอรมนี	- กฎหมายพื้นฐานประชาชนมีสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคในการศึกษาเป้าหมายการศึกษา ด้านผู้เรียน กรอบสมรรถนะหลัก และสมรรถนะเฉพาะ สำหรับสมรรถนะด้านภาษาใช้กรอบของยุโรป - รัฐบาลกลางของรัฐเป็นผู้กำหนดระบบโครงสร้างการศึกษา - รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรมของแต่ละรัฐ ดูแลในขอบข่ายของการศึกษา วิทยาศาสตร์ การวิจัย และวัฒนธรรม - แต่ละรัฐควบคุมหลักสูตรของตนเอง รวมถึงข้อกำหนดด้านวิชาชีพครู การสรรหาครู และการพัฒนาคุณภาพในโรงเรียน - ในแง่มุมมองที่สำคัญด้านการศึกษา เช่น การกำหนดระดับการให้คะแนนของการวัดผลการศึกษา จะต้องผ่านข้อตกลงระหว่างรัฐ เพื่อให้เป็นมาตรฐานใช้ร่วมกันทั่วประเทศ โดยรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ และวัฒนธรรมของแต่ละรัฐดูแลในขอบข่ายของการศึกษา วิทยาศาสตร์ การวิจัยและวัฒนธรรม
ฟินแลนด์	นโยบายการศึกษาระดับชาติ 1) การพัฒนาการศึกษาให้เสมอภาคเท่าเทียม และมีคุณภาพ 2) จุดหมายหลักสูตรของการศึกษา เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถใช้ชีวิตอย่างยั่งยืน จัดการกับความท้าทายของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ปรัชญาการศึกษาระดับชาติ คนเป็นทรัพย์สินที่สำคัญของประเทศ ทุกคนมีสิทธิได้รับการศึกษาที่ยอดเยี่ยม

ประเทศ	สาระสำคัญ
	- นโยบายที่เน้นการศึกษาเป็นความสำคัญระดับชาติ การศึกษาและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในฟินแลนด์มีคุณค่าอย่างมาก คนในประเทศเชื่อมั่นในสำคัญของการศึกษาว่าจะสามารถขับเคลื่อนไปถึงความสำเร็จของประเทศ เชื่อมั่นในการศึกษา - มีการกำหนดมาตรฐานกลาง โดยมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละฝ่าย ไปดำเนินการตามบริบท และจุดมุ่งหมายของตนเอง - มุ่งเน้นความเสมอภาคและโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกัน - รัฐสนับสนุนด้านการศึกษา โดยการจัดหางบประมาณทั้งด้านการบริการวิชาการ และการบริการเพื่อคุณภาพชีวิตผู้เรียนด้านอื่น ๆ
แคนาดา	- รัฐบาลกลางไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบด้านการศึกษา แต่ตั้งสภารัฐมนตรีการศึกษาแห่งชาติออกนโยบายเพื่อพัฒนาการศึกษาร่วมกัน - นโยบายสภารัฐมนตรีการศึกษาแห่งชาติมีนโยบายสำคัญในการพัฒนาประชาชนให้มีความรู้ ความเข้าใจด้านที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อมและความเป็นระเบียบของสังคม - รัฐ Ontario กำหนดนโยบายด้านการศึกษาเองรัฐ Ontario มุ่งจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ โดยมีห้องเรียนที่ทันสมัย และจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมการ - รัฐบาลกลางมีแนวคิดสำคัญที่ใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาการศึกษาสำหรับอนาคตของผู้เรียน - แนวคิดพหุสังคมวัฒนธรรม และสังคมของคนทุกคนแต่ละรัฐมีสระที่จะออกแบบมาตรฐาน รวมทั้งมาตรการและแนวทางในการส่งเสริมการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้
เม็กซิโก	- กระทรวงการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการการศึกษาแห่งชาติ และแต่ละรัฐรับผิดชอบด้านการศึกษา ร่วมกัน ปฏิรูปการศึกษาโดยมีรัฐธรรมนูญ และกฎหมายรองรับสาระสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา มุ่งปรับปรุงความสามารถของโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางของระบบการศึกษา มุ่งพัฒนาวิชาชีพครู เสริมสร้างความเท่าเทียมและหลอมรวมความซับซ้อน เชื่อมโยงการศึกษากับตลาดแรงงาน และปรับปรุงการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐาน อุปกรณ์ วัสดุทางการศึกษา - รัฐบาลกลางได้อนุมัติการปฏิรูปการศึกษาของเม็กซิโกเพื่อปรับปรุงคุณภาพและความเสมอภาคของระบบการศึกษา มีการปฏิรูปที่สร้างขึ้นตามสนธิสัญญาสำหรับเม็กซิโก และสร้างเป็นโมเดลการศึกษาใหม่เป็นการศึกษาเพื่ออิสรภาพและความคิดสร้างสรรค์ (Modelo Educativo Para la Educación Obligatoria: Educar Para la Libertad y la Creatividad) - ได้รับการพัฒนาโดยความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ มีการจัดทำประชาพิจารณ์ระหว่างปี 2014 ถึงปี 2016 ผ่าน 18 เวทีและมีข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ รวมถึงครู ผู้ปกครอง และผู้ประกอบการมากกว่า 300,000 ความคิดเห็น - โมเดลการศึกษาใหม่ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การปฏิรูปทางศาสตร์ (Pedagogical Reform) 2) โรงเรียนที่เป็นหัวใจของระบบ (Schools at the Heart of The System) 3) การอบรมพื้นฐานของคุณครูและการพัฒนาทางอาชีพ (Teachers' Initial Training & Professional Development) 4) ความเท่าเทียมและการรวมไว้ด้วยกัน (Equality & Inclusion) และ 5) ธรรมาภิบาล (Governance)
ออสเตรเลีย	- นโยบายการศึกษาระดับชาติสร้างความเข้มแข็งของระบบการศึกษา ร่วมมือกันหลายฝ่าย และจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ แข่งขันระดับโลกได้ - รัฐบาลกลางเป็นผู้กำหนดกรอบมาตรฐานการศึกษา (The Australian Qualification Framework : AQF) และกำกับดูแลคุณภาพการศึกษาของสถาบันการศึกษาทุกระดับ

ประเทศ	สาระสำคัญ
	- กรอบมาตรฐานการศึกษา (AQF) ได้กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ 3 มิติ ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะ สำหรับการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ถึงระดับปริญญาเอก - รัฐบาลกลางกำหนดเป้าหมายเยาวชนออสเตรเลียเน้น “หลักการเท่าเทียมและความเป็นเลิศ” โดยรัฐต่าง ๆ และภาคนำไปปฏิบัติตามบริบท
ญี่ปุ่น	- กระทรวงศึกษาธิการวัฒนธรรมกีฬา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี รับผิดชอบด้านการศึกษาของชาติ - แนวคิดพื้นฐานในการจัดการศึกษา คือ แนวคิด “จิโตะคุไท” หมายถึง พลังในการดำรงชีวิต ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ คุณธรรม และร่างกายที่แข็งแรงรวมกันอย่างสมดุล - สภาการศึกษาเสนอวิสัยทัศน์การอุดมศึกษา การอุดมศึกษาสร้างสังคมฐานความรู้ และรัฐต้องรับผิดชอบต่ออนาคตของประเทศ - ใช้กลไกเชิงกฎหมายในการขับเคลื่อนงาน มีแผนการศึกษาชาติเป็นการกำกับและควบคุมการทำงาน โดยเป็นแผนระยะยาว - มาตรฐานการศึกษาชาติ (Course study) ทำหน้าที่เอกสารเชิงวิสัยทัศน์ของชาติ (Visionary Document) ที่ชัดเจนและใช้คำที่ทรงพลัง - กำหนดระยะเวลาในการพัฒนาหลักสูตรทุก 10 ปี ช่วยให้ทุกภาคส่วนสามารถเตรียมการและขับเคลื่อนคุณภาพไปด้วยกัน - มีเอกสารและงานวิจัยรองรับในการนำเสนอ ปรับปรุง และพัฒนามาตรฐาน
สิงคโปร์	- มีนโยบายและเป้าหมายระดับชาติเพื่อขับเคลื่อนการศึกษาการศึกษาซึ่งใช้เป็นกรอบในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ทางการศึกษา (DOE) เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเน้นคุณค่า ประกอบด้วย 1) ผู้มีความมั่นใจ (Confident Person) 2) ผู้เรียนรู้ (Self-Directed Learning) 3) พลเมืองดีที่มีจิตสำนึก (Concerned Citizen) 4) ผู้ร่วมพัฒนา (Active Contributor) และ กำหนดรายละเอียดในแต่ละระดับ ตั้งแต่การศึกษาปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และสูงกว่ามัธยมศึกษา

จากการศึกษาด้านแนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ ทั้ง 8 ประเทศ สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

1. แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ พบว่า ในบางประเทศ มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติไว้ชัดเจน ได้แก่ สิงคโปร์ ญี่ปุ่น ฟินแลนด์ ออสเตรเลีย บางประเทศใช้แนวคิดจากสภายุโรป กำหนดความสามารถหลักสำหรับผู้เรียน ได้แก่ โปรตุเกส เยอรมนี และบางประเทศมีแนวคิดสำคัญที่ใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาการศึกษาสำหรับอนาคตของผู้เรียน โดยแต่ละรัฐมีสระที่จะออกแบบมาตรฐาน รวมทั้งมาตรการและแนวทางในการส่งเสริมการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ได้แก่ แคนาดา ซึ่งสรุปแนวทางในการกำหนดมาตรฐาน ได้ 3 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ 1 รัฐบาลดำเนินการกำหนดมาตรฐานแห่งชาติ โดยอาจดำเนินการในรูปของนโยบาย กฎหมาย หรือเป้าหมายการศึกษาระดับชาติ รูปแบบนี้เป็นแนวทางแนวทางการบังคับใช้ของกฎหมาย เพื่อให้การบังคับใช้เป็นไปตามระบบของกฎหมายด้านการศึกษาที่ชัดเจน การกำหนดเป็นมาตรฐานที่มีนัยเชิงสั่งการที่ต้องดำเนินการตามอย่างเคร่งครัด มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานที่เป็นระบบชัดเจน และความต้องการปัจจัยต่าง ๆ สนับสนุนให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

แนวทางที่ 2 รัฐบาลกำหนดเป็นเป้าหมายร่วม (Common Value) ระดับชาติที่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใช้เป็นเป้าหมายคุณภาพอันพึงประสงค์ เพื่อให้เกิดการดำเนินการที่หลากหลาย แต่มีเป้าหมายไปในทางเดียวกัน เพื่อให้เกิดการระดมทรัพยากรและการทำงานร่วมกันที่ยืดหยุ่น

แนวทางที่ 3 รัฐบาลไม่ได้กำหนดมาตรฐานหรือเป้าหมายร่วมที่ชัดเจนร่วมกัน แต่เปิดโอกาสหน่วยงาน หรือผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาในทุกระดับและประเภทได้ดำเนินการกำหนดมาตรฐานตามบริบทของตนเอง

2. การกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบในการขับเคลื่อนการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ พบว่า ประเทศส่วนใหญ่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติโดยตรง และมีบางประเทศที่ไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง แต่ใช้การวิธีในการทำงานร่วมกันจากฝ่ายต่างๆ ซึ่งจากการศึกษาสามารถสรุปเป็นรูปแบบได้ 3 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ 1 มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติและเป็นผู้ขับเคลื่อนโดยตรง ได้แก่ โปรตุเกส เยอรมนี ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย

แนวทางที่ 2 มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำหนดมาตรฐานกลาง โดยมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละฝ่ายไปดำเนินการตามบริบทและจุดมุ่งหมายของตนเอง ได้แก่ ฟินแลนด์

แนวทางที่ 3 ไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ได้แก่ แคนาดา เม็กซิโก โดยแคนาดามี รัฐมนตรีการศึกษาแห่งชาติออกนโยบายเพื่อพัฒนาการศึกษาร่วมกัน รัฐบาลกลางไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบด้านการศึกษา ส่วนเม็กซิโกมีกระทรวงการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการการศึกษาแห่งชาติ และแต่ละรัฐ รับผิดชอบด้านการศึกษา

3. ประเด็นที่น่าสนใจ จากการศึกษาด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ ทั้ง 8 ประเทศ มีดังนี้

- **ญี่ปุ่น** ใช้กลไกเชิงกฎหมายในการขับเคลื่อนงาน มีแผนการศึกษาชาติเป็นการกำกับและควบคุมการทำงาน โดยเป็นแผนระยะยาว ทั้งนี้มาตรฐานการศึกษาชาติ (Course Study) ทำหน้าที่เอกสารเชิงวิสัยทัศน์ของชาติ (Visionary Document) ที่ชัดเจน และใช้คำที่ทรงพลัง

- **ญี่ปุ่น** มีเอกสารและงานวิจัยรองรับในการนำเสนอ ปรับปรุง และพัฒนามาตรฐาน รวมทั้งมีการกำหนดระยะเวลาในการพัฒนาหลักสูตรทุก 10 ปี ช่วยให้ทุกภาคส่วนสามารถเตรียมการและขับเคลื่อนคุณภาพไปด้วยกัน

- **โปรตุเกส** มีการกำหนดความท้าทาย 12 ประการ ที่ต้องดำเนินการเพื่อพัฒนาการศึกษา ควบคู่กับการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ

- **เยอรมัน** ในแง่ที่สำคัญด้านการศึกษา เช่น การกำหนดระดับการให้คะแนนของการวัดผลการศึกษา จะต้องผ่านข้อตกลงระหว่างรัฐ เพื่อให้เป็นมาตรฐานใช้ร่วมกันทั่วประเทศ โดยรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรมของแต่ละรัฐดูแลในขอบข่ายของการศึกษา วิทยาศาสตร์ การวิจัยและวัฒนธรรม

- **เม็กซิโก** สร้างโมเดลการศึกษาใหม่เป็นการศึกษาเพื่ออิสรภาพและความคิดสร้างสรรค์ (Modelo Educativo para la Educación Obligatoria: Educar para la Libertad y la Creatividad) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การปฏิรูปทางทฤษฎี (Pedagogical Reform) 2) โรงเรียนที่เป็นหัวใจของระบบ (Schools at the Heart of The System) 3) การอบรมพื้นฐานของครูและการพัฒนาทางอาชีพ (Teachers'

Initial Training & Professional Development) 4) ความเท่าเทียมและการรวมไว้ด้วยกัน (Equality & Inclusion) และ 5) ธรรมาภิบาล (Governance)

- **เม็กซิโก** มีการพัฒนาโดยความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ มีการจัดทำประชาพิจารณ์ระหว่างปี 2014 ถึงปี 2016 ผ่าน 18 เวทีและมีข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ รวมถึงครู ผู้ปกครอง และผู้ประกอบการมากกว่า 300,000 ความคิดเห็น

5.2.2 แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการประเมินผล สามารถสรุปได้ดังตาราง

ตาราง 25 เปรียบเทียบแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการประเมินผล

ประเทศ	สาระสำคัญ
โปรตุเกส	ด้านหลักสูตร 1) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดกรอบไว้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) หลักสูตรประเภทอาชีวศึกษาเน้นการฝึกทักษะอาชีพเฉพาะทาง โดยร่วมมือกับสถานประกอบการ 3) หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีความหลากหลาย หลักสูตรวิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ อาชีวศึกษา ศิลปะ และหลักสูตรฝึกอบรมที่ตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของชุมชน 4) มีหน่วยพัฒนาหลักสูตรรับผิดชอบการพัฒนาหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน จากกรอบการพัฒนาการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับการทำงานอาชีพต่าง ๆ การเรียนการสอนจึงเน้นการฝึกทักษะ ด้านการวัดและประเมินผล 1) ครูรับผิดชอบประเมินผู้เรียน 2) ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาเข้าโปรแกรมการประเมิน PISA 3) การศึกษาประเภทอาชีวศึกษาเน้นความร่วมมือกับสถานประกอบการในการประเมินทักษะผู้เรียน
เยอรมนี	ด้านหลักสูตร 1) ในแต่ละรัฐกำหนดกรอบการพัฒนาหลักสูตรและกำหนดสมรรถนะ สมรรถนะผู้เรียนระดับประถมศึกษา 2) กระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรมกำหนดโครงสร้างวิชาหลักในระดับมัธยมศึกษา 3) กระทรวงศึกษาธิการกำหนดคุณสมบัติและระดับทักษะผู้ได้รับการศึกษาประเภทอาชีวศึกษา ด้านการเรียนการสอน 1) การเรียนการสอนระดับประถมศึกษา เน้นให้สร้างความรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้จากการทำโครงการส่งเสริมให้เกิดสมรรถนะ 2) การเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาเน้นการใช้วิธีการใหม่ ๆ ใช้สื่อดิจิทัล ช่องทางสื่อสาร เพื่อจัดการเรียนการสอน พัฒนารายบุคคล พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง 3) การเรียนการสอนประเภทอาชีวศึกษา เรียนวิชาในโรงเรียนควบคู่กับภาษา ปฏิบัติในสถานประกอบการ โรงงาน บริษัท ห้างร้าน ด้านการวัดและประเมินผล 1) เน้นการวัดและประเมินผล เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน (Competency – Oriented Feedback) 2) มีการกำหนดกรอบการประเมินผลการปฏิบัติ สำหรับมัธยมศึกษาตอนปลาย 3) ผู้เรียนอายุ 15 ปี เข้าสู่โปรแกรมการสอบ PISA

ประเทศ	สาระสำคัญ
ฟินแลนด์	ด้านหลักสูตร หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานค่อนข้างยืดหยุ่น โดยกำหนดให้โรงเรียนเป็นแบบผสม (Comprehensive School) มีหลักสูตรที่ผสมผสานสายสามัญกับสายอาชีพ ด้านการเรียนการสอน 1) การเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้วิธีเรียน ซึ่งจัดว่าเป็นทักษะชีวิตที่สังคม ทำให้สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต 2) กำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon-Based Learning) ควบคู่กับการสอนเน้นเนื้อหา (Subject-Based Instruction) 3) กำหนดห้องเรียนมีนักเรียนไม่เกิน 20 คน เพื่อให้มีปฏิสัมพันธ์และประสิทธิภาพการเรียนรู้ 4) ในชั้นเรียนใช้ 2 ภาษา คือ ฟินนิช และภาษาอื่น เน้นการอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน (Reading for Pleasure) 5) ครูมีอิสระในการเลือกวิธีสอน การคัดเลือก ครูใช้เกณฑ์มาตรฐานสูงมากทั้งความสามารถและคุณสมบัติ ด้านการวัดและประเมินผล 1) การวัดผลผู้เรียนไม่เน้นการสอบที่มีการแข่งขันสูง วัดจากการแสดงออกโดยการพูดมากกว่าการสอบอย่างเป็นทางการ 2) โรงเรียนต้องแสดงความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน ถ้าผู้เรียนได้คะแนนไม่ดีในหลายๆ วิชา ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองร่วมมือกันช่วยเหลือผู้เรียน
แคนาดา	ด้านหลักสูตร 1) หลักสูตรค่อนข้างหลากหลาย ยืดหยุ่น เพราะแต่ละรัฐรับผิดชอบการศึกษาเอง 2) หลักสูตรโดยทั่วไประดับประถมศึกษาเน้นด้านการอ่าน การเขียน และคิดเลขคณิต กลุ่มสังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ และการค้นคว้า 3) หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาสายวิชายังมีกลุ่มภาษาคณิตศาสตร์ เทคโนโลยี เคมี ชีววิทยา ฟิสิกส์ และกลุ่มสังคมศาสตร์ 4) ประเภทอาชีวศึกษาและอุดมศึกษามีหลักสูตรหลากหลาย และมีหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ เช่น หลักสูตรฝึกอบรมก่อนทำงาน หลักสูตรฝึกทักษะระดับกลาง ด้านการเรียนการสอน หลักในการจัดการเรียนรู้ คือ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ระดับอนุบาลให้ความสำคัญกับปฏิสัมพันธ์ การเล่น และการสืบเสาะ ระดับประถมศึกษาพัฒนาความเข้มแข็งในการอ่านการเขียน คณิตศาสตร์ และการค้นคว้า ระดับมัธยมศึกษาเน้นการคิดระดับสูง เนื่องจากร่วมโปรแกรมการประเมิน PISA ผลการประเมินอยู่ในลำดับต้นๆ ด้านการวัดและประเมินผล 1) แต่ละโรงเรียนกำหนดและดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนเอง บางโรงเรียนอาจจัดสอบเฉพาะวิชาหลัก 2) มีการทดสอบตามมาตรฐานที่ดำเนินการโดยคณะกรรมการ หรือหน่วยงานของรัฐ
เม็กซิโก	ด้านหลักสูตร 1) มีกรอบหลักสูตรระดับชาติกำหนด 3 ส่วน คือ ความรู้ทางวิชาการ การพัฒนาตัวบุคคลและสังคม และด้านที่หลักสูตรจัดได้อย่างอิสระ 2) มีการกำหนดกรอบสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนระดับการศึกษาปฐมวัย ถึงขั้นพื้นฐาน 11 สมรรถนะ

ประเทศ	สาระสำคัญ
	3) สำนักงานเลขาธิการการศึกษาแห่งชาติกำหนดมาตรฐานหลักสูตร 4) กรอบสมรรถนะ 11 ด้านที่ต้องใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรตั้งแต่ปฐมวัยถึงขั้นพื้นฐาน คือ ภาษา & การสื่อสาร การคิดทางคณิตศาสตร์ การเข้าใจโลกธรรมชาติและสังคม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ & การแก้ปัญหา ความสามารถทางอารมณ์และสังคม & โครงการชีวิต การทำงานเป็นทีม & การร่วมงาน การเป็นพลเมือง & ชีวิตทางสังคม การสื่อสาร & การชื่นชมทางศิลปะ การดูแลสุขภาพ การดูแลสิ่งแวดล้อม ความสามารถด้านดิจิทัล ด้านการเรียนการสอน 1) หลักในการจัดการเรียนการสอน คือ เรียนเพื่อรู้ และเรียนเพื่อการอยู่ร่วมกัน 2) จากการปฏิรูปด้านการสอน กำหนดให้ลดการเรียนแบบท่องจำ เพิ่มกระบวนการคิดและกระบวนการเรียนรู้ 3) หลักปฏิบัติสำหรับครู คือ ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พิจารณาการเรียนและช่วยเหลือด้านการเรียนของผู้เรียนโดยรู้จักสนใจ จูงใจผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้ธรรมชาติสังคม เห็นคุณค่าในการเรียน และชื่นชมวัฒนธรรม ด้านการวัดและประเมินผล 1) ครูประเมินการเรียนรู้ระหว่างเรียนและมีการสอบปลายภาค 2) ยกเลิกการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ เนื่องจากมีผลกระทบทำให้ครูตีวงผู้เรียนเพื่อสอบ
ออสเตรเลีย	ด้านหลักสูตร 1) รัฐบาลกลางและรัฐต่าง ๆ กำหนดกรอบหลักสูตรระดับประถมศึกษา และมีมัธยมศึกษา 3 มิติ ได้แก่ Cross-Curriculum Priorities/ Learning Areas/ General Capabilities 2) สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรตามกรอบ 3 มิติ และกำหนดมาตรฐานความสำเร็จในแต่ละชั้นปี และแต่ละระดับ ด้านการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอน มุ่งสู่การพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีเหตุผล การคิด อย่างมี วิจารณญาณ ทักษะการสื่อสาร และทักษะการสร้างความสัมพันธ์ และมุ่งสู่คุณสมบัติในการทำได้ด้วยตัวเอง และความรับผิดชอบ ด้านการวัดและประเมินผล 1) มีการประเมินผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งระดับชาติ และระดับนานาชาติ 2) สถานศึกษาประเมินผู้เรียนใช้กรอบมาตรฐานความสำเร็จ
ญี่ปุ่น	ด้านหลักสูตร 1) มีการมาตรฐานหลักสูตรของชาติ 2) กระทรวงศึกษาธิการฯ กำหนดกรอบหลักสูตร แต่ให้อิสระแก่ครูในการออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียนได้ประมาณ 10% ของชั่วโมงเรียน 3) โครงสร้างเนื้อหาสำคัญของหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ภาษาญี่ปุ่น สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ พละนาฏย และการศึกษาทั่วไป 4) หลักสูตรประเภทอาชีวศึกษา เน้นการฝึกปฏิบัติด้านเทคนิคให้เชี่ยวชาญมีหลากหลายสาขา ด้านการเรียนการสอน 1) การเรียนการสอนรับผิดชอบโดยครูมีโอกาสรออกแบบการเรียนการสอนอย่างอิสระเพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน 2) การสอนในวิชาต่าง ๆ กำหนดให้ปลูกฝังจิตใจที่สมบูรณ์ในร่างกายที่แข็งแรงด้วย

ประเทศ	สาระสำคัญ
	3) โรงเรียนจัดกิจกรรมทางสังคมเพื่อพัฒนาการพึ่งตัวเองได้ การร่วมมือกับผู้อื่น การตระหนักในกฎเกณฑ์ของสังคม และการมีจิตสาธารณะ 4) กระบวนการเรียนหลักมี 3 ระยะ คือ ฟังบรรยาย ทดลองใช้ความรู้ และฝึกปฏิบัติให้ชำนาญ ด้านการวัดและประเมินผล 1) โรงเรียนรับผิดชอบด้านการวัดและประเมินผู้เรียนเอง 2) ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาเข้าโปรแกรมการประเมิน PISA ซึ่งผลการประเมินอยู่ในอันดับต้นๆ
สิงคโปร์	ด้านหลักสูตรกำหนดกรอบหลักสูตร ประกอบด้วย 1) คุณค่าหลัก (ทักษะความรู้ ทักษะชีวิต) 2) โครงสร้างเนื้อหา (ด้านภาษา ด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ด้านมนุษยศาสตร์และศิลปะ) ด้านการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนมุ่งสู่การพัฒนาสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ด้านการวัดผลประเมินผล 1) มีการประเมินระดับชาติ เมื่อผู้เรียนสำเร็จระดับประถมศึกษา 2) ผู้เรียนอายุ 15 ปี เข้าสู่อุปกรณ์การสอบ PISA

จากการศึกษาด้านแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตร การศึกษาและการประเมินผล ทั้ง 8 ประเทศ สามารถสรุปประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

1. การกำหนดนโยบายในการเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การพัฒนาหลักสูตร ประเทศส่วนใหญ่มีการกำหนดนโยบาย กฎหมาย และยุทธศาสตร์ในการสนับสนุนการนำมาตรฐานการจัด การศึกษาระดับต่าง ๆ มีหน่วยงานและคณะกรรมการที่มีหน้าที่ส่งเสริม กำกับ ติดตามการพัฒนาหลักสูตร การวัดและประเมินผล และการประกันคุณภาพตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ

2. การเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การพัฒนาหลักสูตร ในประเทศส่วนใหญ่ รัฐบาลกลางหรือรัฐกำหนดกรอบโครงสร้างหลักสูตรด้านเนื้อหา ด้านคุณค่าหรือสมรรถนะด้านทักษะสำคัญ กรอบโครงสร้างหลักสูตร เน้นมาตรฐานชาติ เน้นสมรรถนะและทักษะในศตวรรษที่ 21 ส่วนกลางกำหนดกรอบ ในการพัฒนาหลักสูตร กำหนดขั้นตอนหลักและเปิดโอกาสให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรเอง โดยเน้นการมี ส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในประเทศประเทศที่มีหลายรัฐนั้น รัฐบาลกลางเป็นผู้กำหนดนโยบายหลักด้าน การศึกษา ส่วนระดับรัฐและเขตปกครองพิเศษ มีนโยบายเพิ่มเติมและดูแลการพัฒนาหลักสูตรในระดับ สถานศึกษา รวมทั้งกำหนดกรอบนโยบายและแนวทางการดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์ตามที่หลักสูตร กำหนด ซึ่งจากการศึกษาแนวทางการเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การพัฒนาหลักสูตร สามารถสรุป ได้ 2 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ 1 มีการกำหนดกรอบมาตรฐานหลักสูตรที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ของชาติ จากรัฐบาลกลางหรือรัฐแต่ละรัฐ โดยทุกประเทศที่มีการกำหนดกรอบมาตรฐานหลักสูตร จะมีการ กำหนด 2 ส่วนหลักที่เหมือนกันในหลักสูตร คือ ส่วนที่เป็นคุณค่าหลัก (Core Value) หรือ สมรรถนะ (Capabilities) และส่วนที่เป็นโครงสร้างเนื้อหา (Learning Areas) นอกจากนี้ยังมีส่วนอื่นเพิ่มเติม เช่น ออสเตเรียมีส่วนของการบูรณาการข้ามหลักสูตร (Cross-Curriculum Priorities) เม็กซิโกมีส่วนที่ให้อิสระใน การจัดหลักสูตร สำหรับประเทศที่ใช้แนวทางนี้ ได้แก่ โปรตุเกส เยอรมนี ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย เม็กซิโก

แนวทางที่ 2 มีหลักสูตรค่อนข้างหลากหลาย ยืดหยุ่น ได้แก่ ฟินแลนด์ แคนาดา โดย ฟินแลนด์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานค่อนข้างยืดหยุ่น และมีโรงเรียนเป็นแบบผสม (Comprehensive

School) ที่มีหลักสูตรที่ผสมผสานสายสามัญกับสายอาชีพเนื่องจากความหลากหลายของประชากร และแคนาดา มีหลักสูตรค่อนข้างหลากหลาย ยืดหยุ่น เพราะแต่ละรัฐรับผิดชอบการศึกษาเอง

สำหรับการอาชีวศึกษา และระดับการอุดมศึกษา มีหลักสูตรที่หลากหลาย มุ่งเน้นทักษะและการประกอบอาชีพ รวมทั้งร่วมมือกับสถานประกอบการ ฝึกอบรมที่ตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของชุมชน และมีหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ เช่น หลักสูตรฝึกอบรมก่อนทำงาน หลักสูตรฝึกทักษะระดับกลาง เยอรมันและออสเตรเลียมีการกำหนดคุณสมบัติ สมรรถนะ และระดับทักษะของผู้ได้รับการศึกษาประเภทอาชีวศึกษา

3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทุกประเทศมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะและค่านิยมตามมาตรฐานการศึกษาของชาติโดยส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นด้านทักษะในศตวรรษที่ 21 เน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้วิธีเรียน ซึ่งเป็นทักษะชีวิตที่สั่งสม ทำให้สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต มุ่งสู่การพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีเหตุผล การคิด อย่างมีวิจารณ์ญาณ ทักษะการสื่อสาร และทักษะการสร้างความสัมพันธ์ และมุ่งสู่คุณสมบัติในการทำได้ด้วยตัวเอง และความรับผิดชอบ ทั้งนี้ในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา มีจุดเน้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน ดังนี้

ระดับการศึกษาปฐมวัย เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา ให้ความสำคัญกับปฏิสัมพันธ์ การเล่น และการสืบเสาะ

ระดับประถมศึกษา เน้นให้สร้างความรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้จากการทำโครงงาน ส่งเสริมให้เกิดสมรรถนะ พัฒนาความเข้มแข็งในการอ่านการเขียน คณิตศาสตร์ และการค้นคว้า

ระดับมัธยมศึกษา เน้นการใช้วิธีการใหม่ๆ ใช้สื่อดิจิทัล ช่องทางสื่อสาร เพื่อจัดการเรียนการสอน พัฒนารายบุคคล พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง เน้นการคิดระดับสูง

การอาชีวศึกษา เรียนวิชาในโรงเรียนควบคู่กับภาษา ปฏิบัติในสถานประกอบการ โรงงาน บริษัท ห้างร้าน

4. การวัดและประเมินผล ในทุกประเทศ ครูเป็นผู้รับผิดชอบการประเมินผู้เรียน โรงเรียนรับผิดชอบกำหนดและดำเนินการวัดและประเมินผู้เรียนเอง บางโรงเรียนอาจจัดสอบเฉพาะวิชาหลัก ในฟินแลนด์โรงเรียนต้องแสดงความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน หากผู้เรียนได้คะแนนไม่ดีในหลายๆ วิชา ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองต้องร่วมมือกันช่วยเหลือผู้เรียน ทั้งนี้ในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา มีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ดังนี้

ระดับประถมศึกษา เน้นการวัดและประเมินผล เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน (Competency – Oriented Feedback) ไม่เน้นการสอบที่มีการแข่งขันสูง รวมทั้งใช้วิธีวัดจากการแสดงออกโดยการพูดมากกว่าการสอบอย่างเป็นทางการ

ระดับมัธยมศึกษา ผู้เรียนอายุ 15 ปี เข้าสู่โปรแกรมการสอบ PISA และมีการกำหนดกรอบการประเมินผลการปฏิบัติ สำหรับมัธยมศึกษาตอนปลาย

การอาชีวศึกษา เน้นความร่วมมือกับสถานประกอบการในการประเมินทักษะผู้เรียน

ในประเทศส่วนใหญ่ มีการทดสอบตามมาตรฐานและมีการประเมินระดับชาติที่ดำเนินการโดยคณะกรรมการ หรือหน่วยงานของรัฐ ออสเตรเลียและเยอรมนี มีกรอบการประเมินผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติ ขณะที่เม็กซิโกยกเลิกการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ เนื่องจากมีผลกระทบทำให้ครูตัวผู้เรียนเพื่อสอบ

5. ประเด็นที่น่าสนใจ จากการศึกษาด้านการเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การพัฒนาหลักสูตร ทั้ง 8 ประเทศ ดังนี้

- โปรตุเกส มีหน่วยพัฒนาหลักสูตรรับผิดชอบการพัฒนาหลักสูตรโดยตรง

- เม็กซิโก มีการกำหนดกรอบสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนระดับการศึกษาปฐมวัย ถึงขั้นพื้นฐาน 11สมรรถนะ และใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรตั้งแต่ปฐมวัยถึงขั้นพื้นฐาน คือ ภาษา & การสื่อสาร การคิดทางคณิตศาสตร์ การเข้าใจโลกธรรมชาติและสังคม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ & การแก้ปัญหา ความสามารถทางอารมณ์และสังคม & โครงการงาน ชีวิต การทำงานเป็นทีม & การร่วมงาน การเป็นพลเมือง & ชีวิตทางสังคม การสื่อสาร & การชื่นชมทางศิลปะ การดูแลสุขภาพ การดูแลสิ่งแวดล้อม ความสามารถด้านดิจิทัล

- ญี่ปุ่น กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดกรอบหลักสูตร แต่ให้ครูมีโอกาสออกแบบการเรียนการสอนอย่างอิสระเพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน การสอนในวิชาต่าง ๆ กำหนดให้ปลูกฝังจิตใจที่สมบูรณ์ในร่างกายที่แข็งแรงด้วย โรงเรียนจัดกิจกรรมทางสังคมเพื่อพัฒนาการพึ่งตัวเองได้ การร่วมมือกับผู้อื่น การตระหนักในกฎเกณฑ์ของสังคม และการมีจิตสาธารณะ กระบวนการเรียนหลักมี 3 ระยะ คือ ฟังบรรยาย ทดลองใช้ความรู้ และฝึกปฏิบัติให้ชำนาญ

- ฟินแลนด์ มีแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon-Based Learning) ควบคู่กับการสอนเน้นเนื้อหา (Subject-Based Instruction) ในชั้นเรียนใช้ 2 ภาษา คือ ฟินนิช และภาษาอื่น และเน้นการอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน (Reading for Pleasure) มีการปฏิรูปด้านการสอน กำหนดให้ลดการเรียนแบบท่องจำ เพิ่มกระบวนการคิดและกระบวนการเรียนรู้ กำหนดห้องเรียนมีนักเรียนไม่เกิน 20 คน เพื่อให้มีปฏิสัมพันธ์และประสิทธิภาพการเรียนรู้ ครูมีอิสระในการเลือกวิธีสอน การคัดเลือกครูใช้เกณฑ์มาตรฐานสูงมากทั้งความสามารถและคุณสมบัติ หลักปฏิบัติสำหรับครู คือ ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พิจารณาการเรียนและช่วยเหลือด้านการเรียนของผู้เรียนโดยรู้จักสนใจ จูงใจผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้ธรรมชาติสังคม เห็นคุณค่าในการเรียน และชื่นชมวัฒนธรรม

5.2.3 แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา สามารถสรุปได้ดังตาราง

ตาราง 26 เปรียบเทียบแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา

ประเทศ	สาระสำคัญของการประกันคุณภาพ
โปรตุเกส	- จัดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ซึ่งการประกันคุณภาพภายในดำเนินการโดยสถาบันการศึกษาเอง และมีการประกันคุณภาพจากหน่วยงานภายนอก ได้แก่ ผู้ตรวจการทั่วไปและการศึกษาวิทยาศาสตร์ ผู้อำนวยการทั่วไปเพื่อการศึกษาและวิทยาศาสตร์สถิติ / สถาบันประเมินการศึกษา ทั้งนี้สภาการศึกษาแห่งชาติและกระทรวงศึกษาธิการสามารถที่จะตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะระบบการประเมินผล ซึ่งประกอบด้วย 1) กฎระเบียบที่ควบคุมกระบวนการประเมินตนเองของสถาบันการศึกษา 2) แผนงานประจำปี 3) ผลลัพธ์ของการประเมินผลทั้งภายในและภายนอก นอกจากนี้สำหรับสถาบันอุดมศึกษา ยังมีคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ที่ผู้ตรวจ หากสถาบันการศึกษาใดไม่เห็นด้วยกับผลการประเมินของทีมผู้ตรวจ หรือไม่เห็นด้วยกับการพิจารณาอุทธรณ์ ก็สามารถนำคดีไปสู่ศาลปกครองยุติธรรมได้
เยอรมนี	- จัดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ซึ่งมีการประกันคุณภาพภายในโดยสถาบันเอง และมีการประกันคุณภาพภายนอก - สำหรับการจัดการศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัย จะมีการประเมินภายในประจำปีและรับการประเมินจากหน่วยงานภายนอกทุก 5 ปี ซึ่งจะเป็นการให้คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญมากกว่าการควบคุม

ประเทศ	สาระสำคัญของการประกันคุณภาพ
	การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา มีผู้ตรวจการโรงเรียน (School Supervisory) ทำหน้าที่ประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ทั้งด้านวิชาการและบริหารบุคลากร และมีการประกันคุณภาพโดยหน่วยงานกำกับดูแลในระบบโรงเรียน ประกอบด้วย 1) Fachaufsicht ซึ่งกำกับดูแลด้านวิชาการ 2) Rechtsaufsicht กำกับดูแลด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียน และ 3) Dienstaufsicht กำกับดูแลด้านบุคลากร - การจัดการศึกษาระดับการอุดมศึกษา มีการประเมินภายนอก ดำเนินการโดยหน่วยงานประเมินระดับภูมิภาค หรือสมาคมของสถาบันอุดมศึกษาที่ครอบคลุมรัฐทั้งหมด มีองค์กรให้การรับรองหลักสูตรการศึกษาโดยจำกัดเวลาของการรับรองหลักสูตร ส่วนการประกันคุณภาพภายในจะมีการวิเคราะห์การเรียนการสอน การทำงานวิจัย และผลการปฏิบัติงานของสาขาหรือคณะ - เยอรมนีได้มุ่งพัฒนาการศึกษาสู่ระดับนานาชาติ โดยมีการก่อตั้งสถาบันเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (The Institute for Educational Quality Improvement – IQB) เพื่อติดตามและประเมินความก้าวหน้าสู่การบรรลุมาตรฐานด้วยการประเมินความสามารถของนักเรียนระดับชาติและนานาชาติ
ฟินแลนด์	- ฟินแลนด์จัดตั้งศูนย์การประเมินผลการศึกษาของฟินแลนด์ (FINEEC) เพื่อดำเนินการประเมินการศึกษาระดับชาติ หรือการสร้างความรู้เพื่อการพัฒนาและตัดสินใจ เป็นการรับประกันความเสมอภาคทางการศึกษา คุณภาพการสอนและคุณภาพการจัดการศึกษาทุกระดับการศึกษา ซึ่งผลการประเมินจะถูกส่งไปยังสถาบันและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเปรียบเทียบกับผลการประเมินระดับชาติ - สำหรับการประกันคุณภาพการศึกษาการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาและวัฒนธรรมจะรับผิดชอบการพัฒนาการประกันคุณภาพของการศึกษาการอาชีวศึกษาร่วมกับสำนักการศึกษาแห่งชาติฟินแลนด์ (EDUFI) หรือได้ให้การสนับสนุนงบประมาณและเงินทุกที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการจัดการศึกษา - ศูนย์การประเมินผลการศึกษาของฟินแลนด์ (FINEEC) เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการประกันคุณภาพภายนอกของระดับการอุดมศึกษา ทั้งนี้ดำเนินงานภายใต้กระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรมแยกต่างหาก ภายใต้สำนักงานการศึกษาแห่งชาติของฟินแลนด์ (EDUFI) ซึ่งการประเมินภายนอกได้ดำเนินการโดยสภาประเมินผลการศึกษาระดับการอุดมศึกษาของฟินแลนด์ (FINHEEC) และคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติของฟินแลนด์ - ประเทศฟินแลนด์ไม่มีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในทุกระดับการศึกษา แต่ฟินแลนด์ให้ความสำคัญกับคุณภาพของผู้สอนทุกระดับการศึกษา พร้อมทั้งมีนโยบายที่จะสำรวจข้อมูลเพื่อการสนับสนุนและเงินทุน
แคนาดา	- การประกันคุณภาพการศึกษาภายในของแคนาดาอยู่ในรูปแบบของการสร้างวัฒนธรรมกระบวนการทำงานเป็นการประกันคุณภาพอยู่ในกระบวนการเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับการศึกษาปฐมวัย ครูจะจัดบันทึกพฤติกรรมและการเรียนรู้ของเด็ก ๆ แล้วใช้แฟ้มข้อมูลสำหรับพูดคุยกับผู้ปกครอง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม องค์กรที่ผู้บริหารโรงเรียน หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจะไปสังเกตการสอนในชั้นเรียนเพื่อประเมินคุณภาพของครู และโปรแกรมการสอน - เนื่องจากผู้กำหนดนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของแคนาดา กำหนดโดยกระทรวงศึกษาธิการของแต่ละรัฐ ระบบการศึกษาจึงมีความแตกต่างกัน แต่ก็มี การประสานความร่วมมือกัน ทำให้การบริหารการศึกษาของแคนาดามีมาตรฐานสูงในระดับเดียวกัน ในเรื่องของการประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้นว่าของรัฐออนตาริโอ จะมีหน่วยงานทดสอบมาตรฐาน

ประเทศ	สาระสำคัญของการประกันคุณภาพ
	การศึกษาชื่อ Education Quality and accountability office (EQAO) เพื่อทำหน้าที่บริหารการทดสอบทางวิชาการ เช่น การทดสอบการอ่านเขียนและคณิตศาสตร์ ในระดับชั้นต่าง ๆ เป็นต้น - สำหรับการประกันคุณภาพการอาชีวศึกษา แคนาดาจะให้อิสระแก่หน่วยงานหรือเขตต่าง ๆ จัดทำระบบการประกันคุณภาพของตนเอง - การประกันคุณภาพการศึกษาระดับการอุดมศึกษา ในทุกรัฐและทุกเขตปกครองพิเศษ มีการบริหารจัดการศึกษาที่มีระเบียบแบบแผน เป็นขั้นตอนโปร่งใส และเคร่งครัด มีการทบทวนตรวจสอบจากภายนอกโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ โปรแกรมวิชาจะต้องได้รับการรับรองตามกระบวนการของวิชาชีพนั้น นอกจากนี้มหาวิทยาลัยได้รับการสนับสนุนจาก A Canadian Degree Qualification Framework และมีข้อผูกพันกับ Common Framework of Quality Standard ทั่วทุกรัฐในแคนาดา จึงทำให้มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของแคนาดาอยู่ในระดับสูง
เม็กซิโก	- ประเทศเม็กซิโก มีการประกันคุณภาพตามแบบยุโรป โดยในปี 1990 มีการก่อตั้ง Comision nacional de la assessacion de la education superior (CONAEVA) เพื่อจัดระบบคุณภาพ ซึ่งระบบประกอบด้วย การประเมินตนเอง และการตรวจสอบ โดยคณะกรรมการพิเศษ และสุดท้ายเป็นการประเมินผลภาพรวมของระบบการศึกษาทั้งหมด - การประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัย จะเป็นการพัฒนาการนักเรียนแบบองค์รวม ยังไม่ใช้เกณฑ์การทดสอบคุณภาพในการจัดระดับความสามารถของนักเรียน - การประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานภายนอก เป็นการประเมินผลคุณภาพทางการศึกษา แบ่งเป็น 4 องค์ประกอบ คือ 1) ประเมินนักเรียน 2) ประเมินครูและผู้บริหารโรงเรียน 3) ประเมินโรงเรียน ซึ่งเป็นการประเมินตนเอง และ 4) ประเมินระบบ สำนักเลขาธิการการศึกษาแห่งชาติ (SEP) จะเป็นผู้รับผิดชอบการติดตามและประเมินผลโดยรวมของระบบการศึกษา โดยได้รับการสนับสนุนจากสถาบันแห่งชาติเพื่อการประเมินและการประเมินผลการศึกษา (INEE) มีการใช้เครื่องมือหลากหลาย เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของระบบการศึกษา - การประกันคุณภาพการอาชีวศึกษา โดยหน่วยงาน Consejo Nacional de Normalizacion y Certification (CONOCER) ที่จะทำให้การรับรองความสามารถอย่างเป็นทางการ ตามความสามารถมาตรฐานระบบมากกว่าองค์ความรู้ ทั้งนี้คุณสมบัติมาตรฐานจะถูกกำหนดความต้องการของตลาดแรงงาน - การประกันคุณภาพการศึกษาระดับการอุดมศึกษาของเม็กซิโก ยังมีส่วนที่จะต้องปรับปรุงอยู่ ถึงแม้ว่าจะมีการประเมินผล และการรับรองวิทยฐานะ ก็ยังไม่มีหลักการที่เพียงพอ เม็กซิโกยังไม่มีองค์กรประกันคุณภาพที่เข้มแข็ง ยังไม่มีกรอบประกันคุณภาพที่ชัดเจน แม้ว่ารัฐบาลกลางจะพยายามประสานงาน แต่การทำงานของหน่วยงานรับรองและประเมินผลไม่ครอบคลุมโปรแกรมการศึกษาที่เปิดสอน ทั้งนี้เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาระดับการอุดมศึกษาของเม็กซิโกยังเป็นเรื่องท้าทายและได้เร่งดำเนินการให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ
ออสเตรเลีย	- ประเทศออสเตรเลีย มีการประกันคุณภาพการศึกษอย่างเป็นระบบ เพื่อรายงานต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นรายงานการศึกษาของชาติประจำปี เพื่อประเมินคุณภาพการศึกษาตามเป้าหมายและนโยบายระดับชาติ - ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีโปรแกรมประเมินผลระดับชาติ (National Assessment Program) ซึ่งประกอบด้วย การประเมิน 2 แบบ ได้แก่ การประเมินระดับชาติ และการประเมินระดับนานาชาติ

ประเทศ	สาระสำคัญของการประกันคุณภาพ
	1) การประเมินระดับชาติ (Domestic Assessment) ประกอบด้วย Literacy and Numeracy, Civic and Citizenship, Science Literacy, Information and Communication Technology Literacy) 2) การประเมินระดับนานาชาติ (International Assessment) ประกอบด้วย Program for International Student Assessment (PISA), Trends and International Mathematics and Sciences Study, Progress in International Reading Literacy Study and Progress in International Reading Literacy Study ทั้งนี้ ความสำเร็จในโครงการประเมินแห่งชาติ มุ่งเน้นที่ 1) ความรู้ 2) การคำนวณ 3) พลเมืองและความเป็นพลเมือง 4) ความรู้ด้านไอที และ 5) ความรู้วิทยาศาสตร์ ความสำเร็จตามมาตรฐานมุ่งเน้นที่ 1) ความสำเร็จการศึกษา 2) ความสำเร็จของคนหนุ่มสาวในเส้นทางการเรียนรู้หลังเลิกเรียน 3) มาตรฐานความสำเร็จของประชากร เป็นหลักฐานผลลัพธ์ของการเรียนและการศึกษาต่อ ความเสมอภาคมุ่งเน้นที่ 1) สถานะของชนพื้นเมือง 2) เพศภูมิหลังทางภาษา 3) ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ 4) ภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคม และ 5) ความพิการ - สำหรับการอาชีวศึกษา มีหน่วยงานกลางกำหนดนโยบาย และขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งแต่ละรัฐและเขตปกครองพิเศษมีหน่วยงานที่เรียกว่า Education Standards Authority ดำเนินการกำกับติดตาม ส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐาน - หน่วยงานที่จัดว่าเป็นองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพการศึกษาของออสเตรเลีย ได้แก่ Tertiary Education Quality and Standards Agency และ Austrian Skills Quality Authority มีหน้าที่กำหนดกรอบคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการด้านทักษะและอุตสาหกรรมออสเตรเลีย (The Australian Industry and Skills Committee) ทำหน้าที่กำกับ ติดตาม สนับสนุนคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาด้วย - ระดับการอุดมศึกษา มีหน่วยงาน The Tertiary Education Quality and Standard Agency มีหน้าที่ควบคุมคุณภาพตามการกำหนดของรัฐบาลกลางในออสเตรเลีย - ปี 2000 ออสเตรเลียได้กำหนดกรอบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับการอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานและผลลัพธ์ (Austrian Qualification Framework) เพื่อเป็นกรอบมาตรฐานคุณวุฒิทางการศึกษาของมหาวิทยาลัย ได้แก่ Australian Universities Quality Agency มีหน่วยงานรับรองคุณภาพของรัฐ ได้แก่ State / Territories Accreditation ทำตามกรอบระดับชาติที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังมี Commonwealth Monitoring of University ทำหน้าที่พัฒนาและส่งเสริมคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัยให้ได้มาตรฐาน
ญี่ปุ่น	- ประเทศญี่ปุ่นมีการประกันคุณภาพการศึกษา โดยให้สถานศึกษาทุกแห่งระดับการศึกษาปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ต้องจัดทำรายงานประเมินตนเองเสนอต่อกระทรวงศึกษาวัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี (Ministry of Education, Culture, Sports Science and Technology) และมีผู้รับผิดชอบเข้าตรวจประเมินเพื่อยืนยันผลการประเมินตนเอง - การจัดการอาชีวศึกษาอยู่ภายใต้การกำกับของ 2 หน่วยงาน ได้แก่ กระทรวงศึกษาวัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี และกระทรวงสาธารณสุข แรงงาน และสวัสดิการ โดยมีการประเมินทั้งในระดับสถาบัน และระดับหลักสูตร - สำหรับวิทยาลัยเทคนิคแห่งชาติ หรือภาษาญี่ปุ่น เรียกว่า “โคเซน” ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการสร้างบุคลากรด้านเทคนิคที่มีความเชี่ยวชาญ เพื่อบริการปฏิบัติงานจริง สาขาที่เปิดสอนใหม่

ประเทศ	สาระสำคัญของการประกันคุณภาพ
	เป็นหลักสูตรด้านอุตสาหกรรม ต้องศึกษาต่อเนื่อง 5 ปี (หลังจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น) จะได้รับวุฒิ “ประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค” หากผ่านการประเมินโดย JABEE (Japan Accreditation Board of Engineering Education) จะได้รับวุฒิ “เทคโนโลยีบัณฑิต” - สถาบันระดับการอุดมศึกษา ได้แก่ วิทยาลัย สถาบัน และมหาวิทยาลัย ทั้งหมดนี้จะอยู่ภายใต้กำกับของกระทรวงศึกษาวัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี มีการประเมินทั้งระดับหลักสูตรและสถาบันการประเมินคุณภาพภายนอกของญี่ปุ่น ด้านอาชีวศึกษาและระดับการอุดมศึกษากำหนดให้สถานศึกษาต้องได้รับการประเมินภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้ง ในรอบ 7 ปี แต่ถ้าเป็นหลักสูตรจะได้รับการประเมิน 1 ครั้ง ในรอบ 5 ปี
สิงคโปร์	- สิงคโปร์ มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาควบคุมและกำหนดกรอบประกันคุณภาพโดยกระทรวงศึกษาธิการ มีการตรวจประกันคุณภาพทั้งระดับโรงเรียน และมหาวิทยาลัย ระบบประกันคุณภาพประกอบด้วย การประเมินตนเอง และการประเมินภายนอก มีองค์กรอิสระตรวจประเมินและรับรองคุณภาพภายใต้กรอบที่กำหนด สิงคโปร์กำหนดกรอบการประกันคุณภาพ 4 ปี โดย 3 ปีแรกเป็นการประเมินตนเอง ปีที่ 4 เป็นการประเมินภายนอก ผลการประเมินในระบบประกันคุณภาพใช้เพื่อขับเคลื่อน ปรับปรุง พัฒนาการบริหารโรงเรียนหรือสถาบันการสอนของครู อาจารย์ การบริหารจัดการ เป้าหมายเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาเพื่อประชาชน เน้นคนที่บุคลิกภาพดี (Strengthening Character) เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณค่า (Citizen and Values Education) ตามหลักการในการจัดการศึกษาของสิงคโปร์

จากการศึกษาแนวทางในการประกันคุณภาพการศึกษาของ 8 ประเทศ พบว่า ทุกประเทศมีระบบการประกันคุณภาพที่มีการเชื่อมโยงการประกันคุณภาพกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ แบ่งออกเป็น การประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก โดยมีรายละเอียดการดำเนินการทั้งที่มีความสอดคล้องและแตกต่างกัน สามารถสรุป ดังนี้

1. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

ในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของแต่ละระดับ พบว่า ประเทศส่วนใหญ่ มีการดำเนินการทั้งระบบการประกันคุณภาพภายในและภายนอก โดยมีการกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบ และบทบาทหน้าที่ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 แนวทาง

แนวทางที่ 1 มีระบบการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก โดยการประกันคุณภาพภายในดำเนินการโดยสถาบันการศึกษาเอง แต่การประกันคุณภาพภายนอกมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง โดยในการประกันคุณภาพภายในที่ดำเนินการโดยสถาบันการศึกษาเอง ได้แก่ โปรตุเกส เยอรมนี

แนวทางที่ 2 มีระบบการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก โดยมีหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นจากภาครัฐ หรือหน่วยงานที่รัฐบาลให้การรับรอง ร่วมดำเนินการในการประกันคุณภาพ ได้แก่ ประเทศที่ดำเนินการโดยหน่วยงานที่ขึ้นตรงกับกระทรวงศึกษาธิการโดยตรงได้แก่ สิงคโปร์ และหน่วยงานที่อาศัยความร่วมมือในการดำเนินการจากหน่วยงานหลายภาคส่วน ได้แก่ ญี่ปุ่น เม็กซิโก

แนวทางที่ 3 ไม่มีระบบการประกันคุณภาพภายในทุกระดับการศึกษา แต่มีระบบการประกันคุณภาพภายนอก โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูผู้สอน ให้ความสำคัญและเสรีภาพในการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามกรอบคุณวุฒิและมาตรฐานการศึกษาของชาติที่กำหนดไว้ พร้อมมีนโยบายในการสนับสนุนให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ ฟินแลนด์

2. การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

ในการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพของแต่ละระดับ พบว่า แต่ละประเทศมีการกำหนดกลไกในการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและชัดเจน เชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิและมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยกำหนดรายละเอียดได้ ดังนี้

- **การกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมในการประกันคุณภาพ** โดยแต่ละประเทศจะมีการกำหนดช่วงระยะเวลาสำหรับการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไว้อย่างชัดเจน เพื่อเป็นกรอบในการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพการศึกษา เช่น *สิงคโปร์* กำหนดกรอบการประกันคุณภาพ 4 ปี โดย 3 ปีแรกเป็นการประเมินตนเอง ปีที่ 4 เป็นการประเมินภายนอก *ญี่ปุ่น* กำหนดให้สถานศึกษาต้องได้รับการประเมินภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้ง ในรอบ 7 ปี แต่ถ้าเป็นหลักสูตรจะได้รับการประเมิน 1 ครั้ง ในรอบ 5 ปี

- **การใช้ประโยชน์จากผลการประกันคุณภาพการศึกษา** โดยจะมีการระบุให้มีการนำผลจากการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้ประโยชน์ไว้อย่างชัดเจน เพื่อนำผลไปใช้ปรับปรุงพัฒนาทั้งระดับนโยบาย การจัดการศึกษา รวมทั้งการวัดและประเมิน โดยมีการนำผลจากการวิจัยและพัฒนาเป็นฐานสำหรับนำไปพัฒนาจุดแข็งและแก้ไขปรับปรุงจุดอ่อนต่อไป ซึ่งการวิจัยช่วยให้มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายและวางแผนการศึกษา และใช้เป็นแนวทางการในการกำกับ ควบคุมคุณภาพการศึกษาของแต่ละระดับโดยผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการประกันคุณภาพจะให้คำแนะนำเพื่อพัฒนาสนับสนุน มากกว่าการตรวจสอบหรือควบคุม เช่น เยอรมนี ออสเตรเลีย สิงคโปร์

3. ประเด็นที่น่าสนใจ

- **แคนาดา** มีการสร้างวัฒนธรรมในการทำงานโดยกำหนดให้การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน เป็นหนึ่งในกระบวนการทำงาน

- **ฟินแลนด์** ไม่มีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในทุกระดับการศึกษา แต่ฟินแลนด์ให้ความสำคัญกับคุณภาพของผู้สอนทุกระดับการศึกษา พร้อมทั้งมีนโยบายที่จะสนับสนุนและส่งเสริมอย่างเป็นระบบ โดยเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสำนักงานการศึกษาแห่งชาติฟินแลนด์และสภาประเมินผลการศึกษา

- **ออสเตรเลีย** มีการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบเพื่อประเมินคุณภาพการศึกษาตามเป้าหมายและนโยบายระดับชาติ โดยกำหนดความสำเร็จในการประเมินแห่งชาติ มุ่งเน้นที่ 1) ความรู้ 2) การคำนวณ 3) พลเมืองและความเป็นพลเมือง 4) ความรู้ด้านไอที และ 5) ความรู้วิทยาศาสตร์ รวมถึงการเชื่อมโยงผลลัพธ์ของผู้เรียนเทียบกับระดับนานาชาติ เพื่อนำมากำหนดเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนกับนานาชาติประเทศ

- **โปรตุเกส** มีระบบการให้ความเป็นธรรมกับสถานศึกษา และการประเมินที่โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ โดยมีคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ ในกรณีที่สถานศึกษาไม่เห็นด้วยกับผลการประกันคุณภาพ คณะกรรมการสามารถยื่นคำร้องต่อศาลปกครองได้

5.2.4 แนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน สามารถสรุปได้ดังตาราง

ตาราง 27 เปรียบเทียบแนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน

ประเทศ	สาระสำคัญ
โปรตุเกส	- มีระบบการกำกับติดตามที่เข้มแข็ง โดยมีหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามหลายภาคส่วน ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี คณะกรรมการกลางของรัฐด้านการจัดการศึกษา และสภายุโรป - มีการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนที่เน้นความรู้และทักษะสำคัญ ที่เป็นไปตามบันทึกข้อตกลงของสภายุโรปที่โปรตุเกสเป็นสมาชิก ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการกลางที่รัฐกำหนด
เยอรมนี	- ปี 2003 ได้ก่อตั้ง สถาบันเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (The Institute for Educational Quality Improvement- IQB) ขึ้น เพื่อติดตามและประเมินความก้าวหน้าสู่การบรรลุมาตรฐานด้วยการประเมินความสามารถของนักเรียนระดับชาติและนานาชาติอย่างสม่ำเสมอ - หน่วยงานกำกับดูแลในระบบโรงเรียนประกอบด้วย Fachaufsicht ทำหน้าที่กำกับดูแลด้านวิชาการ การสอน และกิจกรรมทางการศึกษา Rechtsaufsicht กำกับดูแลด้านกฎหมาย และ Dienstaufsicht ทำหน้าที่กำกับดูแลบุคลากรทางการศึกษาและครูใหญ่ - มีภาคสวัสดิการเด็กและเยาวชน (The Child and Youth Welfare Sector) เป็นผู้ดูแลการศึกษา ก่อนวัยเรียน - ในระดับการอุดมศึกษากำกับดูแลโดย Land Ministry of Science and Research
ฟินแลนด์	- ครูใหญ่ในโรงเรียนท้องถิ่นอยู่ในวัฒนธรรมแห่งความไว้วางใจ โดยโรงเรียนจะได้รับเงินทุนจากรัฐ แต่ทุกโรงเรียนต้องปฏิบัติตามกฎของรัฐและปฏิบัติตามหลักสูตรแกนกลางแห่งชาติ - การสร้างกำลังใจทดแทนการควบคุม การศึกษาของฟินแลนด์พัฒนาการเรียนรู้จากภายใน และการสร้างกำลังใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ไม่เน้นการสอบวัดประเมินผล - โรงเรียนจะได้รับการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อนำมาดูแลในบริการสุขภาพให้กับนักเรียน รวมถึงการจัดบริการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ทางสังคมสำหรับนักเรียนด้วย - ในการจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพ รัฐให้ความสำคัญอย่างมากกับการสอนของครูและการเรียนรู้ของนักเรียนโดยส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียนรู้มากที่สุด - ครูของฟินแลนด์มีอิสระมากที่จะใช้ความรู้ทางวิชาชีพและอำนาจการตัดสินใจจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ (Learn How to Learn) ครูจะเป็นผู้ควบคุมหลักสูตร ประเมินนักเรียน พัฒนาโรงเรียน ตลอดจนเข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชน - การศึกษาการอาชีวศึกษา (VET) สร้างขึ้นด้วยความเชื่อมั่นและความรับผิดชอบร่วมกัน โดยระบบฟินแลนด์นั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจและความรับผิดชอบร่วมกัน - เครือข่ายอาชีพ ผู้ให้บริการด้านการศึกษาและการฝึกอบรมมีบทบาทสำคัญในการใช้ VET และสร้างความมั่นใจในคุณภาพของการฝึกอบรมและคุณสมบัติ ผ่านนโยบาย (รัฐสภา) ตัดสินใจเกี่ยวกับกฎหมายและการจัดสรรงบประมาณประจำปีให้กับ VET - สำนักงานการศึกษาแห่งชาติฟินแลนด์ (EDUFI) ยังพัฒนาการศึกษาและฝึกอบรมผ่านโครงการเงินทุนเพิ่มผลผลิตของการศึกษาและการสนับสนุน - สร้างความเป็นสากลโดยให้ใบอนุญาตรับรองสำหรับผู้เรียนที่มีสมรรถนะและคุณสมบัติตรงตามเงื่อนไขหรือมีคุณภาพสูง - การกำกับติดตาม ตามระบบประกันคุณภาพของ HEIs นั้น FINEEC ได้ต่ออายุรูปแบบการตรวจสอบสำหรับรอบที่สามของการตรวจสอบ HEIs (2018-2024) เริ่มทดลองในช่วงปี 2018 และ 2019 โดยรูปแบบใหม่นำมาพร้อมกับแนวคิดใหม่ที่น่าสนใจ คือ

ประเทศ	สาระสำคัญ
	- แนวทางที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น - ให้ความสำคัญกับผลกระทบทางสังคมของ HEIs มากขึ้น - การเปรียบเทียบจากองค์กรอื่น - แพลตฟอร์มดิจิทัล - เครื่องหมายคุณภาพเพื่อความเป็นเลิศ
แคนาดา	- เป็นหน้าที่ของผู้บริหาร หรือเจ้าหน้าที่จากรัฐ ที่จะไปสังเกตการณ์สอนชั้นเรียนเพื่อประเมินคุณภาพของครูและโปรแกรมการสอน - มีกลไกในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามมาตรฐานและเป้าหมายที่กำหนด โดยแต่ละรัฐ หรือสถานศึกษาสามารถออกแบบยุทธศาสตร์การทำงาน กรอบแนวคิด สำหรับกำกับคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การเชื่อมโยงความเข้มแข็งทางการศึกษาและตลาดแรงงาน New Brunswick ได้เสนอยุทธศาสตร์แรงงานและการพัฒนาทักษะ (Labor Force and Skill development) ที่จะช่วยสร้างความเข้มแข็งในเส้นทางอาชีพของผู้เรียน การเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพและทักษะ ที่เริ่มฝึกตั้งแต่ระดับอนุบาลไปจนถึงเกรด 12 จนสำเร็จการศึกษาและมีการงานทำ - ยุทธศาสตร์การฝังตัวการศึกษาเพื่ออาชีพ (Career Education) ลงในระบบการศึกษา ทำให้สามารถสร้างเจตคติที่ดีต่ออาชีพของประชาชน ทำให้ประชาชนเห็นความสำคัญจำเป็นในการศึกษาวิชาอาชีพก่อนเข้าสู่อาชีพ สิ่งสนับสนุนเรื่องนี้ ได้แก่ การใช้การศึกษาเพื่ออาชีพฝังตัวในระบบการศึกษาตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลายและระดับการอุดมศึกษา
เม็กซิโก	- สำนักเลขาธิการการศึกษาแห่งชาติ (SEP) กำหนดโรงเรียนปฐมวัยเป็นส่วนหนึ่งของ 'การศึกษาขั้นพื้นฐาน' โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย - โดย SEP สร้างมาตรฐานเนื้อหาหลักสูตรสำหรับโรงเรียนของรัฐและเอกชน บูรณาการเป็นองค์รวม - มีสถาบันแห่งชาติเพื่อการประเมินการศึกษาตรวจสอบมาตรฐานและให้การควบคุมคุณภาพดูแลร่วมกับมหาวิทยาลัยที่รับผิดชอบในแต่ละมลรัฐ - นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถติดตามการเรียนการสอน (educación secundaria general) หรือการศึกษาเชิงเทคนิค (educación secundaria técnica) ด้วยตนเองได้ - มีสถาบันแห่งชาติเพื่อการประเมินการศึกษาตรวจสอบมาตรฐานและให้การควบคุมคุณภาพดูแลร่วมกับมหาวิทยาลัยที่รับผิดชอบในแต่ละมลรัฐ - มีสำนักเลขาธิการการศึกษาสาธารณะ (SEP) ร่วมรับผิดชอบการประกันคุณภาพของ TVET โดยมีส่วนร่วมในการเตรียมและพัฒนาครูและผู้ฝึกสอน - ศูนย์สหวิทยาการเพื่อการวิจัยและการสอนการศึกษาทางเทคนิค (CIIDET) พัฒนาครู - จัดการศึกษาในระบบหลักสูตรคู่ โดยการศึกษาแบบคู่ หลักสูตรจะต้องมีระยะเวลาอย่างน้อยสามปี ที่ผู้เรียนจะเข้าเรียนระบบคู่ต้องอายุไม่น้อยกว่า 16 ปี - หลักสูตรสอดคล้องกับมาตรฐานความสามารถที่ระบุไว้ในมาตรฐานระดับชาติ - ในหลักสูตรจะแบ่งการเรียนรู้ภาคทฤษฎีสอนโดยอาจารย์ในสถานศึกษา และความรู้ภาคปฏิบัติจะสอนโดยหัวหน้างานจากสถานปฏิบัติการจริง ตามที่ตกลงกันตามแผนงาน - การประเมินผู้เรียน ทั้งสองส่วนจะดำเนินการผ่านชุดแนวทางที่ถูกออกแบบไว้ร่วมกัน - การศึกษาระบบคู่ของเม็กซิโกได้รับการพัฒนาและดำเนินการด้วยการสนับสนุนของเยอรมนี โดยสถาบันการศึกษาและฝึกอบรมสายอาชีพแห่งชาติ (BIBB) และเม็กซิโกนำมาปรับให้เข้ากับความต้องการและเงื่อนไขของท้องถิ่น

ประเทศ	สาระสำคัญ
	- สถาบันการศึกษาอยู่ภายใต้การบริหารและการกำกับดูแลของกระทรวงการศึกษาแห่งชาติ (SEP) สำนักงานมลรัฐ ทั้ง 32 รัฐ และมีสถาบันการศึกษาระดับการอุดมศึกษา ในแต่ละรัฐ เป็นผู้ร่วมในการกำกับดูแล ติดตาม และช่วยพัฒนา สถานศึกษาที่เป็นอิสระ ยังไม่เป็นผลบังคับ
ออสเตรเลีย	- รัฐบาลกลางคู่ภาคีของรัฐและเขตปกครองต่าง ๆ กำกับ ตรวจสอบมาตรฐานการปฏิบัติที่สำคัญระดับชาติที่มีอยู่สำหรับโรงเรียน ของเป้าหมายระดับชาติในปฏิญญาเมลเบิร์น ได้แก่ 1. ข้อตกลงการศึกษาแห่งชาติ (NEA) 2. ข้อตกลงการปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ (NERA) 3. พระราชบัญญัติการศึกษาของออสเตรเลียปี 2013 - The Tertiary Education Quality and Standards Agency (TEQSA) มีหน้าที่ควบคุมคุณภาพในระดับการอุดมศึกษา - รัฐบาลกลางคู่ภาคีของรัฐบาลและเขตปกครองต่าง ๆ กำกับ ตรวจสอบมาตรฐานการปฏิบัติที่สำคัญระดับชาติตามปฏิญญาเมลเบิร์น
ญี่ปุ่น	- ระดับการศึกษาปฐมวัยมีแนวทางกว้าง ๆ ให้สถานศึกษาแต่ละแห่งดำเนินการ ศูนย์วิจัยเชิงสำรวจกับหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศช่วยกำหนดนโยบายและเป็นกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาคุณภาพ - ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีแผนการศึกษากำหนดให้ใช้ระบบ PDCA พัฒนาระบบคุณภาพ โดยใช้ความร่วมมือกับทุกฝ่ายทั้งแนวดิ่งและแนวระนาบ กำหนดบทบาทของรัฐบาลกลางและท้องถิ่นที่ชัดเจน มีระบบ PTA (Parent and Teachers Association) ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียน - การอาชีวศึกษาสันับสนุนการทำงานที่ประสานกับสถานประกอบการและโรงงานอุตสาหกรรมในท้องถิ่น การรับคณาจารย์ ร้อยละ 30 มีประสบการณ์การทำงานในสถานประกอบการมาก่อนและมีวิจัยร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ - ระดับการอุดมศึกษาระบบการบริหารประกอบด้วย (1) สภาบริหาร (2) สภาการเรียนการสอน และการวิจัย และมีบุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วม เชื่อมโยงการทำงานตามแผนการศึกษา และหน่วยงานกลางดำเนินการที่ให้ขอบแผนการดำเนินการและประเมินความก้าวหน้า
สิงคโปร์	- กระทรวงศึกษาธิการของสิงคโปร์ มีหน้าที่กำกับติดตามการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน คุณภาพครู หลักสูตรและด้านการวัดและประเมินผลทุกระดับการศึกษา เพื่อส่งผลให้คุณภาพผู้เรียน บรรลุตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติที่กำหนดไว้

จากการศึกษาด้านแนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน ทั้ง 8 ประเทศ พบว่า ส่วนใหญ่มีระบบการกำกับติดตามที่เข้มแข็ง โดยมีหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามหลายภาคส่วนและมีการดำเนินการหลายแนวทาง สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

2. แนวทางการกำกับติดตามในแต่ละระดับ

ระดับการศึกษาปฐมวัย

ในการจัดการศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัยไม่จัดอยู่ในส่วนของการศึกษาภาคบังคับ มีเพียงการกำหนดกรอบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้อย่างกว้าง ๆ ดังนั้นในการกำกับติดตามและประเมินผลในระดับการศึกษาปฐมวัยนี้ จึงมีอิสระสูงในการจัดการศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือหน่วยงานที่มีส่วนในการรับผิดชอบร่วมกัน เช่น โปรตุเกส แคนาดา เม็กซิโก

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ส่วนใหญ่ในระบบการกำกับติดตามการจัดการศึกษาของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษามีระบบความร่วมมือกับหลายภาคส่วน มีการกำหนดบทบาทของรัฐบาลกลางและท้องถิ่นที่ชัดเจน มีการให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียน เช่น ญี่ปุ่น แคนาดา เยอรมนี

การอาชีวศึกษา

ส่วนใหญ่มีระบบการกำกับติดตามโดยใช้หลักการการมีส่วนร่วมของหน่วยงานผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และคำนึงถึงความต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงานเป็นหลัก การจัดการศึกษาจึงเน้นเรื่องของการพัฒนาสู่อาชีพ เน้นการพัฒนาทักษะและสมรรถนะที่จำเป็น และเป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างหน่วยงานทางการศึกษากลาง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการอาชีพ เช่น แคนาดา เม็กซิโก

ระดับการอุดมศึกษา

ในการกำกับติดตามและประเมินผลในระดับการอุดมศึกษา มีการกำหนดบทบาทผู้รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน เพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบ โดยมีรูปแบบของการดำเนินการติดตาม แบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเป็นระบบการรับรองคุณภาพ

3. การกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบ

ในการกำกับติดตามและการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน พบว่าประเทศส่วนใหญ่มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับติดตามและการประเมินไว้อย่างชัดเจน ทั้งที่กำหนดบทบาทหน้าที่โดยตรง และบทบาทหน้าที่แบบมีส่วนร่วมของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจากการศึกษาสามารถสรุปเป็นรูปแบบได้ 3 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ 1 มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับติดตามและประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานโดยตรง ซึ่งอาจจะมอบหมายบทบาทหน้าที่ให้กับหน่วยงานที่มีอยู่เดิม หรืออาจเป็นการจัดตั้งสถาบันเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นการเฉพาะเพิ่มเติมขึ้นใหม่ เช่น สิงคโปร์ เยอรมนี

แนวทางที่ 2 มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับติดตามและประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน โดยมีการกระจายอำนาจในการกำกับติดตามและประเมินให้กับส่วนของภูมิภาค หรือท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินดังกล่าวเพื่อให้บรรลุตามกรอบคุณภาพที่กำหนด เช่น ออสเตรเลีย แคนาดา โปรตุเกส

แนวทางที่ 3 ไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับติดตามโดยตรง แต่มีวัฒนธรรมในการทำงานบนพื้นฐานของความไว้วางใจ ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษา โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่ในการสนับสนุน ส่งเสริม เพื่อให้เกิดการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพบรรลุตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ได้แก่ ฟินแลนด์

4. ประเด็นที่น่าสนใจ มีดังนี้

- **ฟินแลนด์** มีระบบการกำกับติดตามที่มุ่งเน้นและให้ความสำคัญของการพัฒนาครูให้มีคุณภาพ จนสร้างวัฒนธรรมในการทำงานที่มีความไว้วางใจ เชื่อมั่น และความรับผิดชอบร่วมกัน เน้นการสร้างกำลังใจ แรงบันดาลใจและการเสริมพลังอำนาจทดแทนการควบคุม เน้นการมีส่วนร่วมกับชุมชนท้องถิ่น และมีการจัดระบบสนับสนุน เช่น การจัดงบประมาณในการใช้จ่ายที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนา และปรับปรุงคุณภาพให้บรรลุตามกรอบคุณภาพการศึกษาที่กำหนด

- **สิงคโปร์ และเยอรมัน** มีการใช้กลไกการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินการในการกำกับติดตามการทำงาน โดยใช้ฐานข้อมูลร่วมกันแบบ Big Data ตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติการ ส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีการกำกับติดตามในการทำวิจัยดังกล่าวเป็น

การเฉพาะ เช่น ในสิงคโปร์ กำกับโดยสถาบันพัฒนาครูแห่งชาติสิงคโปร์ (NIE) ส่วนในเยอรมัน กำกับโดยสถาบันเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (IQB)

3. ผลการสังเคราะห์จุดเด่นในการขับเคลื่อนการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของต่างประเทศ

จากการศึกษาวิเคราะห์บทเรียนของต่างประเทศ สามารถสรุปจุดเด่นในการขับเคลื่อนการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของทั้ง 8 ประเทศ ได้ดังตาราง

ตาราง 28 เปรียบเทียบจุดเด่นในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของต่างประเทศ

ประเทศ	จุดเด่น
โปรตุเกส	- มีการกำหนดความท้าทายสำคัญ 12 ประการ เพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาที่เน้นการพัฒนาทักษะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ - ประเมินผลคุณภาพผู้เรียนจากผลการทดสอบที่เทียบเคียงในระดับนานาชาติ ได้แก่ PISA TIMSS และ PIRLS - ระบบการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนของสถานศึกษา ส่วนระบบการประกันคุณภาพภายนอกจะมีหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วนเข้าร่วมในการกำกับติดตามและการจัดการศึกษา - มีระบบการกำกับติดตามที่เข้มแข็ง โดยมีหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามหลายภาคส่วน ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี คณะกรรมการกลางของรัฐด้านการจัดการศึกษา และสภายุโรป
เยอรมนี	- ไม่มีมาตรฐานการศึกษาชาติ มีการมุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ระดับนานาชาติโดยก่อตั้งสถาบันเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (The Institute for Educational Quality Improvement-IQB) ขึ้นเพื่อติดตามและประเมินความก้าวหน้าสู่การบรรลุมาตรฐาน ด้วยการประเมินความสามารถของนักเรียนระดับชาติและนานาชาติอย่างสม่ำเสมอ - คุณสมบัติที่สำคัญของหลักสูตรในระบบการศึกษาของเยอรมนี คือ มีการกำหนดในลักษณะทั่วไปที่เอื้อให้ครูผู้สอนมีอิสระในการเลือกเนื้อหา วิธีการสอน และเครื่องมือประเมินที่เหมาะสม ที่เรียกว่าห้องเรียนว่าเป็น “ความรับผิดชอบด้านการสอน” (Pedagogical Responsibility) - เน้นสมรรถนะของผู้เรียนตามระดับการศึกษาและหลักสูตร และประเมินผลตามสมรรถนะของผู้เรียน เน้นการเชื่อมโยงการเรียนรู้สู่การนำไปประยุกต์ใช้และชีวิตการทำงาน - มีการกำหนดเส้นทางการศึกษาและคุณวุฒิที่ได้รับอย่างชัดเจน โรงเรียนในระดับมัธยมศึกษามีเส้นทางการเรียนที่ชัดเจนให้ผู้เรียนเลือกตามความถนัดทางวิชาการ และความสามารถ ซึ่งผู้เรียนสามารถเปลี่ยนสายการเรียนได้ - การจัดการศึกษาประเภทอาชีวศึกษามีความเข้มแข็งในการร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ (Duals System)
ฟินแลนด์	- ฟินแลนด์ยึดหลักในการจัดการศึกษาตามหลักสิทธิมนุษยชนและความเท่าเทียมกัน ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ - การจัดการศึกษาเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้มีทักษะการเรียนรู้มากกว่าวิชาการ ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต - ระบบการพัฒนาคู่มือคุณภาพสูง ครูต้องสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโททางการศึกษาขึ้นไป เน้นเทคนิคและกลวิธีในการสอน มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ - ครูได้รับความไว้วางใจ และมีเสรีภาพในการจัดการเรียนการสอน สามารถเลือกวิธีการสอนของตนเอง มีอิสระในการเลือกวิธีการ อุปกรณ์และสื่อในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน

ประเทศ	จุดเด่น
	- ฟินแลนด์ไม่มีการประกันคุณภาพภายในทุกระดับการศึกษาแต่ใช้ผลการประเมินคุณภาพนักเรียนจากหลักสูตรที่สถาบันการศึกษาที่ดำเนินการเป็นการตรวจสอบคุณภาพ และกำหนดให้ศูนย์ประเมินการศึกษาของประเทศ (FINEEC) ใช้ระบบการประกันคุณภาพภายนอกในการตรวจสอบผลการจัดการศึกษาในภาพรวมของประเทศ - ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
แคนาดา	- การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ มีการกระจายอำนาจโดยแต่ละรัฐมีอิสระที่จะออกแบบมาตรฐาน รวมทั้งกำหนดมาตรการและแนวทางในการส่งเสริมการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ - มีการจัดตั้งสภารัฐมนตรีการศึกษาแห่งชาติ (Council of Ministers of Education) เป็นเวทีสำหรับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการและผู้บริหารของรัฐต่าง ๆ ได้ร่วมมือกันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน - การนำระบบประกันคุณภาพมาเป็นวัฒนธรรมในการทำงาน - การจัดการศึกษามีจุดเด่นด้านการเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาทั้งอาชีวหรือตลาดแรงงาน โดยแต่ละรัฐรับผิดชอบการจัดการศึกษาและหน่วยงานภาครัฐให้ความร่วมมือ - ใช้กลยุทธ์ความสำเร็จของนักเรียน (Student Success Strategy) มาใช้ในการค้นหาจุดอ่อนของนักเรียนได้อย่างรวดเร็ว และให้การช่วยเหลือแบบพิเศษ ให้โอกาสเรียนซ่อมเสริมแบบตัวต่อตัว - การจัดหลักสูตรเพื่อส่งเสริมและเตรียมการประกอบอาชีพไว้ในหลักสูตรตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัยจนถึงระดับการอุดมศึกษา - มีการสร้างสถาบันการศึกษาอาชีพ เป็นศูนย์กลางการพัฒนาอาชีพของชุมชนท้องถิ่น แก้ปัญหาการอาชีพของชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งเป็นศูนย์การศึกษาวิจัยด้านอาชีพและได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลกลาง
เม็กซิโก	- มีการจัดการหลักสูตรที่มีการกำหนดกรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียน 11 สมรรถนะ ซึ่งเป็นสมรรถนะที่สอดคล้องหรือนำไปสู่การพัฒนาคนให้รักชาติ เคารพสิทธิ รักเอกราช และความยุติธรรม โดยมีการกำหนดใช้สมรรถนะย่อยในการพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้ทางวิชาการ การพัฒนาระดับบุคคลและสังคม - การกระจายอำนาจลงสู่รัฐต่าง ๆ และใช้กรอบสมรรถนะในการกำหนดมาตรฐานทั้งระดับการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสถานศึกษาสามารถสร้างมาตรฐานตามบริบทของตนเองได้ในระดับสากล - มีระบบประกันคุณภาพตามแบบยุโรป (CONAEVA) และมีคณะกรรมการพิเศษในการประเมินระบบการศึกษา โดยให้ความสำคัญกับมาตรฐานด้านความสามารถมากกว่าองค์ความรู้ - สถานศึกษาและสถาบันการศึกษาทุกแห่งต่างมีอิสระในการดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างเป็นเอกภาพ
ออสเตรเลีย	- รัฐบาลกลางจัดตั้งสถาบันหลักสูตรแห่งชาติ กำหนดแนวทางการพัฒนาหลักสูตร โดย 1) กำหนดกรอบหลักสูตร (Shaping) โดยคณะกรรมการหลักสูตรของออสเตรเลีย (ACARA) 2) กำหนดข้อบ่งชี้เนื้อหา (Writing) โดยคณะกรรมการของแต่ละรัฐ (SCARA) 3) การใช้หลักสูตร/สนับสนุนงบประมาณ (Implementation) โดยรัฐต่าง ๆ และเขตปกครองพิเศษ 4) การควบคุมและประเมินหลักสูตร (Monitoring and Evaluation) โดยคณะกรรมการหลักสูตรของออสเตรเลีย (ACARA) ทำการวิจัยเพื่อประเมินและนำผลไปปรับปรุง

ประเทศ	จุดเด่น
	- มีการกำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ เพื่อใช้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาหลักสูตรและรับรองคุณภาพผู้เรียน ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จนถึงระดับการอุดมศึกษา - โรงเรียน/สถาบันอาชีวศึกษา และสถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชนมีอิสระในการจัดทำหลักสูตร ภายใต้มาตรฐานที่ The Council of Australian Government : COAG กำหนด - มีระบบการประกันคุณภาพที่เข้มแข็ง มีการประกาศปฏิญญาเมลเบิร์นที่ระบุค่านิยมสัญญาที่จะลงมือปฏิบัติ 8 ด้าน เพื่อการควบคุมคุณภาพการศึกษาโดยเน้นด้านการศึกษาที่เท่าเทียมและเป็นเลิศ ภายใต้การกำกับติดตามของรัฐบาลกลาง รัฐบาลของรัฐและเขตปกครองต่าง ๆ - พัฒนาเด็กให้เป็นผู้ที่มีความมั่นใจและมีความคิดสร้างสรรค์และเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้นและมีความรู้ ตลอดจนเป็นผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จ - ให้ความสำคัญกับเด็กที่เป็นชนพื้นเมืองและกลุ่มเด็กพิเศษที่มีการดูแลและประเมินผล เป็นการเฉพาะเพื่อดูแลช่วยเหลือ
ญี่ปุ่น	- การศึกษาในญี่ปุ่นมีจุดเด่นด้านการพัฒนาครูให้มีคุณภาพและการคัดเลือกครูด้วยเกณฑ์คุณภาพสูงมาก ต้องได้รับความศรัทธาจากคนในสังคมและมีความคิดสร้างสรรค์สูง - การพัฒนาการศึกษามีคุณภาพ พัฒนาควบคู่ทั้งด้านผู้เรียน ครู สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และการบริหารจัดการ - กระทรวงศึกษาธิการมีบทบาทในการกำหนดกรอบหลักสูตรการศึกษาของชาติ (Course of Study) โดยใช้แนวคิด “พลังในการดำเนินชีวิต” ที่เป็นการดำเนินการตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ที่เป็นกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา - มีการกำหนดบทบาทที่ชัดเจน โดยรัฐทำหน้าที่ส่งเสริมการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติ และการติดตามและประเมินผลการศึกษา ท้องถิ่นรับผิดชอบการดำเนินการในระดับสถานศึกษา รัฐบาลกลางมีการหนุนเสริมให้มาตรฐานบรรลุเป้าหมายด้วยการออกมาตรการและแนวทางในด้านต่าง ๆ ทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ
สิงคโปร์	- กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง ในการกำหนดนโยบาย กำกับติดตาม คุณภาพ การศึกษาอย่างชัดเจน - ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การศึกษาของสิงคโปร์มีคุณภาพสูง คือการเป็นหุ้นส่วนในการทำงาน ระหว่าง กระทรวงศึกษาธิการ (MOE) สถาบันการพัฒนาครูแห่งชาติ (NIE) และสถานศึกษา (Schools) ในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาและกำกับติดตามคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน - สำคัญในมาตรฐานการศึกษาของชาติ (Desired Outcome of Education: DOE) ระบุคุณสมบัติผู้เรียนชัดเจน กระชับ เข้าใจได้ตรงกัน มีนโยบายส่งเสริมการนำ DOE ไปปฏิบัติด้านหลักสูตร การเรียนการสอนที่ชัดเจน

จากผลการศึกษาจุดเด่นในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ทั้ง 8 ประเทศ พบประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. ทุกประเทศมีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไว้อย่างชัดเจน โดยมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีสมรรถนะที่จำเป็น และกำหนดคุณค่าหลัก (Core Value) ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เพื่อการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ มีความเท่าเทียม มุ่งพัฒนาคนให้มีความสามารถสูงเพื่อขับเคลื่อนประเทศ โดยแต่ละประเทศมีการกำหนดผู้รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน และสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ในเม็กซิโก มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ มีการจัดทำประชาพิจารณ์เพื่อกำหนดมาตรฐาน

มีนโยบายให้ฝ่ายต่าง ๆ ร่วมมือกันในการจัดการศึกษา ทั้งชุมชน มูลนิธิ องค์กรเอกชน รวมทั้งผู้ประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมและรับรู้ในมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

2. มีนโยบายส่งเสริมการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติด้านหลักสูตร การเรียนการสอน ที่ชัดเจน ระบุคุณสมบัติผู้เรียนชัดเจน กระชับ เข้าใจได้ตรงกัน บางประเทศใช้กลยุทธ์เพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาและเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ เช่น โปรตุเกสมีการกำหนดความท้าทายสำคัญ 12 ประการ ที่เน้นการพัฒนาทักษะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ แคนาดาใช้กลยุทธ์ความสำเร็จของนักเรียนมาใช้ในการค้นหาจุดอ่อนของนักเรียนได้อย่างรวดเร็วและให้การช่วยเหลือแบบพิเศษ เป็นต้น

3. มีการจัดตั้งหน่วยงานหรือคณะกรรมการที่ส่งเสริมการทำงานเพื่อสนับสนุนการพัฒนา การกำกับ ติดตาม และประเมินหลักสูตร การวิจัยผลการประเมินเพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ตลอดจนการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติทั้งระดับรัฐบาลกลางและระดับรัฐ หรือท้องถิ่น

4. มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง และกำหนดบทบาทที่ชัดเจน โดยรัฐทำหน้าที่ส่งเสริมการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติ และการติดตามและประเมินผลการศึกษา ท้องถิ่นรับผิดชอบการดำเนินการในระดับสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาสามารถสร้างมาตรฐานที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติตามบริบทของตนเองได้ในระดับสากล ในญี่ปุ่นมีการหนุนเสริมให้มาตรฐานบรรลุเป้าหมายโดยรัฐบาลกลางออกมาตรการและแนวทางในด้านต่าง ๆ ทำงานร่วมกับอย่างเป็นระบบ

5. ใช้กรอบสมรรถนะในการกำหนดมาตรฐานในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา และประเมินผลตามสมรรถนะของผู้เรียน เน้นการเชื่อมโยงการเรียนสู่การนำไปประยุกต์ใช้และชีวิตการทำงาน

6. มีระบบการประกันคุณภาพที่เข้มแข็ง โปรตุเกสจะมีหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วนเข้าร่วมในการกำกับติดตามและการจัดการศึกษา ออสเตรเลียมีการประกาศปฏิญญาเมลเบิร์นที่ระบุค่านิยมสัญญาที่จะลงมือปฏิบัติ 8 ด้าน เพื่อการควบคุมคุณภาพการศึกษาโดยเน้นด้านการศึกษาที่เท่าเทียมและเป็นเลิศ ภายใต้การกำกับติดตามของรัฐบาลกลาง รัฐคู่มือของรัฐบาลและเขตปกครองต่าง ๆ ในขณะที่แคนาดานำระบบประกันคุณภาพมาเป็นวัฒนธรรมในการทำงาน

7. มีระบบการกำกับติดตามที่เข้มแข็ง โดยมีหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามหลายภาคส่วน ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี คณะกรรมการกลางของรัฐด้านการจัดการศึกษา และสภายุโรป

8. พัฒนาการศึกษามีคุณภาพ โดยพัฒนาควบคู่ทั้งด้านผู้เรียน ครู สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และการบริหารจัดการ

9. ระบบการพัฒนาครูมีคุณภาพสูง เน้นการพัฒนาครูให้มีคุณภาพในด้านเทคนิคและกลวิธีในการสอน และการคัดเลือกครูด้วยเกณฑ์คุณภาพสูง ครูได้รับความไว้วางใจ และมีเสรีภาพในการจัดการเรียนการสอน สามารถเลือกวิธีการสอนของตนเอง มีอิสระในการเลือกวิธีการ อุปกรณ์และสื่อในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน รวมทั้งครูมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

ข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ในการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติของต่างประเทศนั้น นอกจากการขับเคลื่อนสู่สถานศึกษาแล้ว ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ การสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย รวมทั้งการพัฒนาครู ล้วนเป็นปัจจัยที่สำคัญอันจะส่งผลให้การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติเกิดประสิทธิผล

บทที่ 6

ผลการสังเคราะห์แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

จากการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 กฎกระทรวง/ประกาศเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาในระดับต่าง ๆ แนวปฏิบัติในการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติของต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จ รวมถึงการรวบรวมความคิดเห็นจากการประชุมสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิในระดับผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องในระดับการศึกษาปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา และระดับการอุดมศึกษา สามารถสรุปเป็นประเด็นที่เป็นปัจจัยส่งเสริมการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ดังนี้

1. การสร้างความเข้าใจ ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและมีเป้าหมายเดียวกัน
2. การกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบในการขับเคลื่อนและประสานงานโดยตรง
3. การใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตร โดยวิเคราะห์งานและเชื่อมโยงงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา
4. การวางระบบกลไกในการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ
5. การใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะและคำนึงตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ
6. การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงที่เน้นการประเมินผลเพื่อการพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด
7. การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ผ่านระบบการประกันคุณภาพ
8. การใช้การนำร่อง/ วิจัย และนำผลจากการทำงานเป็นฐานประกอบการตัดสินใจ สำหรับการวางแผนการพัฒนา การกำหนดนโยบายวางแผนการศึกษา และใช้เป็นแนวทางในการกำกับติดตาม การควบคุมคุณภาพการศึกษาของแต่ละระดับ
9. การพัฒนาครูและบุคลากรให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำมาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นกรอบในการปฏิบัติงาน รวมทั้งช่วยเหลือ สนับสนุน สถานศึกษาในด้านสื่อ แหล่งเรียนรู้ เครือข่าย และเรียนรู้จากตัวอย่างการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

ทั้งนี้สามารถสรุปการสังเคราะห์ปัจจัยส่งเสริมการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติได้ดังภาพ

สังเคราะห์ปัจจัยส่งเสริมการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องและสนทนากลุ่ม 1. ผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้อง ควรรับรู้ ตระหนัก และเข้าใจมาตรฐานการศึกษาของชาติอย่างชัดเจน 2. ควรนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ผ่านระบบการประกันคุณภาพ 3. ควรสร้างความเชื่อมโยงของมาตรฐานการศึกษา ในแต่ละระดับชั้นให้เห็นเป็นรูปธรรม 4. สถานศึกษาควรสามารถเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด ความสำเร็จ จัดระบบ อย่างชัดเจนร่วมกัน 5. วัดและประเมินผลตามสภาพจริง 6. วางระบบกลไกในการดำเนินงานในสถานศึกษา 7. เพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริหารและครู รวมถึงผู้ปกครองและชุมชน สร้างการรับรู้และสร้างความรู้สึกทั่วทุกฝ่ายมีส่วนร่วม 8. ต้องการการสนับสนุนในด้านสร้างความรู้ ความเข้าใจ อย่างชัดเจน 9. ต้องการการสนับสนุนให้มีระบบพี่เลี้ยง เครือข่าย มีคู่มือจากผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ที่ทำสำเร็จแล้ว 10. ต้องการได้รับ ความร่วมมือจากผู้ปกครองในการพัฒนาหลักสูตร	ข้อคิดเห็นของ คณะที่ปรึกษา 1. สร้างความเข้าใจใน วิสัยทัศน์ร่วมให้มีภาพ เป้าหมายเดียวกัน 2. มาตรฐานการศึกษา ต้องเป็นกรอบในการ พัฒนาหลักสูตร 3. ต้องมีการวางระบบ การประกันคุณภาพ การศึกษาเป็นไปตาม มาตรฐานการศึกษาของชาติ 4. การทำงาน ยึดหลักการ มีส่วนร่วม และพัฒนา บุคลากรผู้มีส่วนร่วม โดยเฉพาะครู 5. ใช้กลยุทธ์การจัด การศึกษาเชิงพื้นที่ โดยเฉพาะระดับจังหวัด จะช่วยขับเคลื่อนได้ดี	ศึกษาวิเคราะห์บทเรียนของต่างประเทศ 1. ทุกประเทศมีการกำหนดกรอบหลักสูตรให้ส่งเสริม สมรรถนะ หรือคุณค่าหลัก ซึ่งในแต่ละระดับและประเภท การศึกษามีจุดเน้นของหลักสูตรที่ต่างกัน แต่มีความเชื่อมโยงกัน 2. ทุกประเทศมีนโยบายให้ฝ่ายต่าง ๆ ร่วมมือกันในการจัด การศึกษา 3. ประเทศส่วนใหญ่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำหนด มาตรฐานการศึกษาของชาติและเป็นผู้ขับเคลื่อนโดยตรง 4. ทุกประเทศเน้นหลักสูตรฐานสมรรถนะ มีการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะและ ค่านิยมตามมาตรฐานการศึกษาของ 5. ในประเทศส่วนใหญ่มีการดำเนินการทั้งระบบการประกัน คุณภาพภายในและภายนอก โดยมีการกำหนดหน่วยงานที่ รับผิดชอบ และบทบาทหน้าที่ อย่างชัดเจน 6. แต่ละประเทศมีการกำหนดกลไกในการขับเคลื่อนระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่าง ต่อเนื่องและชัดเจน โดยมีการกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสม ในการประกันคุณภาพ และการนำผลการประกันคุณภาพ การศึกษาไปใช้ประโยชน์ในด้านการปรับปรุงพัฒนา โดยใช้ การวิจัยเพื่อให้มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ
---	--	---

ปัจจัยส่งเสริมการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ 1. การสร้างความเข้าใจ ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและมีเป้าหมายเดียวกัน 2. การกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบในการขับเคลื่อนและประสานงานโดยตรง 3. การใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตร โดยวิเคราะห์งานและเชื่อมโยงงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับ มาตรฐานการศึกษา 4. การวางระบบกลไกในการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ 5. การใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะและค่านิยมตามมาตรฐานการศึกษา ของชาติ 6. การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงที่เน้นการประเมินผลเพื่อการพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด 7. การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ผ่านระบบการประกันคุณภาพ 8. การใช้การนำร่อง / วิจัย และนำผลจากการทำงานเป็นฐานประกอบการตัดสินใจ สำหรับการวางแผน การพัฒนา การกำหนดนโยบายวางแผนการศึกษา และใช้เป็นแนวทางในการกำกับติดตาม การควบคุมคุณภาพการศึกษาของแต่ละระดับ 9. การพัฒนาครูและบุคลากรให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำมาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นกรอบในการปฏิบัติงาน รวมทั้ง ช่วยเหลือ สนับสนุน สถานศึกษาในด้านสื่อ แหล่งเรียนรู้ เครือข่าย และเรียนรู้จากตัวอย่างการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

ภาพที่ 11 แสดงการสังเคราะห์ปัจจัยส่งเสริมการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาใช้ในการสังเคราะห์ แนวทางการนำมาตรฐานของชาติไปสู่การปฏิบัติ ใน 4 ประเด็น ได้แก่ 1) แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับ 2) แนวทางการนำมาตรฐาน

การศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการประเมินผล 3) แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา และ 4) แนวทางการกำกับ ติดตาม การประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐาน โดยแบ่งการทำงาน เป็น 2 ช่วงเวลาดังนี้

ช่วงที่ 1 ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม ซึ่งเป็นช่วงต้นของการดำเนินการหลังจากทุกหน่วยงาน ทุกระดับกำหนดมาตรฐานการศึกษาเรียบร้อยแล้ว โดยการทำงานในช่วงนี้เน้นการปรับเปลี่ยนนโยบาย แผนงาน ภารกิจ แนวทางการดำเนินการ และยังคงดำเนินการแบบเดิมในหลายภารกิจ อีกทั้งในการทำงานช่วงนี้ผู้ปฏิบัติงานส่วนหนึ่งยังต้องการแนวทางการทำงานที่เป็นรูปธรรม และข้อมูลรายละเอียดที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทสำหรับการปฏิบัติงานเพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

ช่วงที่ 2 ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบงาน เป็นช่วงการทำงานต่อเนื่องหลังจากได้มีการนำข้อมูลการทำงานในช่วงที่ผ่านมาใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติ และจัดระบบงานใหม่ให้เชื่อมโยง ต่อเนื่องกันและส่งผลชัดเจน โดยมีการดำเนินการเกี่ยวกับ การทบทวนมาตรฐานการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

ผลการสังเคราะห์แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ใน 4 ประเด็น สรุปได้ดังนี้

1. แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับ

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอข้อมูลแนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับ ทั้งในส่วนของภาพรวมและในส่วนของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา โดยแบ่งเป็น ช่วงที่ 1 ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม และช่วงที่ 2 การทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติและจัดระบบงาน ดังรายละเอียด

ตาราง 29 แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับในภาพรวม

ระดับหน่วยงาน	ช่วงที่ 1 ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม	ช่วงที่ 2 การทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติและจัดระบบงาน
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	ประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติ และประสานการขับเคลื่อนการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด ร่วมกันทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติที่ประกาศใช้ตามข้อมูลผลการดำเนินงานที่ผ่านมา
ระดับหน่วยงานที่กำหนดนโยบาย หน่วยงานต้นสังกัด	ในช่วงนี้หน่วยงานต้นสังกัดได้มีการกำหนดและประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับการศึกษาแล้ว และเตรียมการเพื่อการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติ	ทบทวนมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดย ปรับปรุงพัฒนาเพิ่มเติมจุดเน้นตามบริบทการทำงาน และลักษณะผู้เรียนแต่ละช่วงวัย
ระดับสถานศึกษา สถาบันการศึกษา	จัดตั้งคณะทำงานที่รับผิดชอบโดยตรงในการประสานงาน สร้างความเข้าใจ และกำหนดตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวกับผู้เรียนเพิ่มเติมที่สอดคล้องกับบริบท และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาโดยเน้นการดำเนินการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกระดับ ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา คณาจารย์ คณะครู และบุคลากรต่าง ๆ และร่วมกันวางระบบ กลไกที่สามารถขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาในระดับนั้น ๆ สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นทิศทางเดียวกันโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน	

สำหรับแนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับและประเภทการศึกษานั้น มีรายละเอียดดังนี้

1.1 แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของระดับการศึกษาปฐมวัย

ช่วงที่ 1 ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 30 แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของระดับการศึกษาปฐมวัย ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
1. กำหนดมาตรฐานการศึกษา กำหนดมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษาให้สอดคล้องกับ มาตรฐานการศึกษาของชาติ	สถานศึกษา : 1) ศึกษามาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย และนโยบาย สำคัญของกระทรวงต้นสังกัด 2) จัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ของชาติ โดยเพิ่มเติมลักษณะสำคัญตามบริบท สิ่งแวดล้อม จุดเน้น ลักษณะผู้เรียน และพัฒนาการตามช่วงวัย

ช่วง 2 ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติ และจัดระบบงาน มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 31 แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของระดับการศึกษาปฐมวัย ช่วงทบทวนมาตรฐาน
การศึกษาของชาติและจัดระบบงาน

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
1. การทบทวนมาตรฐาน การศึกษา : การทบทวนมาตรฐานการศึกษา เป็นระยะ โดยใช้ข้อมูลจากการ ปฏิบัติงานจะทำให้มีมาตรฐาน การศึกษาที่เหมาะสมในการทำงาน	หน่วยงานต้นสังกัด : จัดตั้งคณะทำงาน ทบทวนมาตรฐานการศึกษา ให้สอดคล้อง กับมาตรฐานการศึกษาระดับชาติ โดยเพิ่มเติมลักษณะสำคัญตามบริบท จุดเน้น และลักษณะผู้เรียน และพัฒนาการตามช่วงวัย สถานศึกษา : จัดทำมาตรฐานระดับสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษาระดับปฐมวัย โดยเพิ่มเติมลักษณะสำคัญตามบริบท สิ่งแวดล้อม จุดเน้น ลักษณะผู้เรียน และพัฒนาการตามช่วงวัย

1.2 แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ช่วงที่ 1 ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม รายละเอียดดังนี้

ตาราง 32 แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงเชื่อมต่อและหา
แนวทางที่เหมาะสม

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
1. กำหนดมาตรฐานการศึกษา : กำหนดมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับ มาตรฐานการศึกษาของชาติ	สถานศึกษา : 1) ศึกษามาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนโยบาย สำคัญของกระทรวงต้นสังกัด 2) จัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยเพิ่มเติมลักษณะสำคัญตามบริบท สิ่งแวดล้อม จุดเน้น และลักษณะของผู้เรียน

ช่วง 2 ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติ และจัดระบบงาน รายละเอียดดังนี้

ตาราง 33 แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติและจัดระบบงาน

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
1. การทบทวนมาตรฐานการศึกษา : การทบทวนมาตรฐานการศึกษาเป็นระยะ โดยใช้ข้อมูลจากการปฏิบัติงาน จะทำให้มีมาตรฐานการศึกษาที่เหมาะสมในการทำงาน	หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษา: จัดตั้งคณะทำงาน ทบทวนมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานระดับสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาระดับชาติ โดยเพิ่มเติมลักษณะสำคัญตามบริบท สิ่งแวดล้อม จุดเน้น และลักษณะผู้เรียน และพัฒนาการตามช่วงวัย

1.3 แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของการอาชีวศึกษา

ช่วงที่ 1 ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม รายละเอียดดังนี้

ตาราง 34 แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของการอาชีวศึกษา ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
1. ทบทวนปรับปรุงหลักสูตร : ในการนำมาตรฐานสู่ปฏิบัตินั้น ลักษณะหลักสูตรที่เหมาะสมเป็นสิ่งที่ช่วยเอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน	หน่วยงานต้นสังกัด : 1) แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อช่วยชี้แนะ กำหนดทิศทางการความต้องการมาตรฐาน และคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานอาชีพและความต้องการตลาดแรงงาน 2) จัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ มาตรฐานฝีมือแรงงาน และมาตรฐานระดับสากล เน้นการออกแบบหลักสูตรร่วมกับผู้ใช้ บัณฑิต 3) จัดทำแนวทางการนำมาตรฐานการอาชีวศึกษาสู่การปฏิบัติ และแนวทางการเชื่อมโยงมาตรฐานสู่การทำงานและผลกระทบที่เกิดขึ้น 4) จัดหลักสูตรที่หลากหลายกับผู้เรียนทุกกลุ่ม อาทิ Science-Based/ Constructionism/ หลักสูตรระยะสั้น/หลักสูตรพรีเมียม สำหรับสาขาที่เร่งดำเนินการเพื่อรองรับ Growth Engine หรือ 10 อุตสาหกรรมเป้าหมาย 5) จัดทำหลักสูตรมาตรฐานสากลร่วมกับต่างประเทศ อาทิ หลักสูตร ปวส. ช่างอากาศยาน ตามมาตรฐานของ IKAO ซึ่งเป็นมาตรฐานสากลระดับโลก

ช่วงที่ 2 ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติ และจัดระบบงาน รายละเอียดดังนี้

ตาราง 35 แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของการอาชีวศึกษา ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติและจัดระบบงาน

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
1. การทบทวนมาตรฐานการอาชีวศึกษา : การทบทวนมาตรฐานการศึกษาเป็นระยะ โดยใช้ข้อมูลจากการปฏิบัติงานจะทำให้มีมาตรฐานการศึกษาที่เหมาะสม	หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษา : 1) จัดตั้งคณะทำงาน ทบทวนมาตรฐานการอาชีวศึกษา และมาตรฐานระดับสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาระดับชาติ โดยเพิ่มเติมลักษณะสำคัญของการจัดการอาชีวศึกษา 2) ประชาสัมพันธ์ จัดทำสื่อ ให้การสนับสนุน กำกับ ประเมินผล 3) คณะทำงานที่ดูแลช่วยเหลือ สนับสนุน และประเมินผลในภาพรวม

1.4 แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของระดับการอุดมศึกษา

ช่วงที่ 1 ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม รายละเอียดดังนี้

ตาราง 36 แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของระดับการอุดมศึกษา ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
1. กำหนดมาตรฐานการศึกษา : กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ	สถาบันการศึกษา : 1) ศึกษามาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการอุดมศึกษา และนโยบายสำคัญของกระทรวงต้นสังกัด 2) จัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถาบันการศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการอุดมศึกษา และนโยบายสำคัญของกระทรวงต้นสังกัด โดยเพิ่มเติมลักษณะสำคัญตามบริบท สิ่งแวดล้อม อัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย และลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์

ช่วงที่ 2 ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติ และจัดระบบงาน รายละเอียดดังนี้

ตาราง 37 แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของระดับการอุดมศึกษา ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติและจัดระบบงาน

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
1. การทบทวนมาตรฐานการศึกษา ชาติและมาตรฐานอุดมศึกษา ระดับอุดมศึกษา การทบทวนมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาระดับชาติ โดยใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจะทำให้ได้มาตรฐานการศึกษาที่เหมาะสม	หน่วยงานต้นสังกัด : 1) ประมวลข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะข้อมูลที่ได้จากการกำกับ ติดตาม และประเมินผล และข้อมูลการนำร่องที่ผ่านมา 2) ทบทวนมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาระดับชาติ สถาบันการศึกษา : กำหนดตัวบ่งชี้ที่สอดคล้องกับบริบทเพิ่มเติมจากมาตรฐานการศึกษาในระดับนั้น ๆ

2. แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและประเมินผล

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอข้อมูลแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและประเมินผล ทั้งในส่วนของภาพรวมและในส่วนของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา โดยแบ่งเป็น ช่วงที่ 1 ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม และช่วงที่ 2 การทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติและจัดระบบงาน รายละเอียด ดังนี้

ตาราง 38 แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและ
ประเมินผลในภาพรวม

ระดับหน่วยงาน	ช่วงที่ 1 ช่วงเชื่อมต่อ และหาแนวทางที่เหมาะสม	ช่วงที่ 2 การทบทวนมาตรฐานการศึกษา ของชาติและจัดระบบงาน
ระดับหน่วยงานที่ กำหนดนโยบาย/ หน่วยงานต้นสังกัด	ระดับหน่วยงานที่กำหนดนโยบายทุกระดับ/ ประเภทการศึกษา 1) ทำความเข้าใจในการเชื่อมโยงรายละเอียด ของหลักสูตรกับมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ การศึกษาให้กับผู้เกี่ยวข้อง 2) วางแผนการกำหนดมาตรการ หรือแนวทาง ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการลงมือ ปฏิบัติเชิงรุก เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์	หลังจากปรับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และ มาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับ แล้วนำข้อมูลมาใช้ใน การพัฒนาหลักสูตรใหม่ ร่วมกับข้อมูลบริบทต่าง ๆ ตลอดจนปรับกฎ ระเบียบ และเกณฑ์ ต่าง ๆ ให้ สอดคล้องกัน โดยเน้นปรับหลักสูตรใหม่ให้เป็น หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency Based Curriculum)
ระดับสถานศึกษา	1) วิเคราะห์หลักสูตรของสถานศึกษาและ เชื่อมโยงสู่การออกแบบการจัดการเรียนการ สอนที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตาม มาตรฐานการศึกษาที่กำหนด โดยเพิ่มเติมตัว บ่งชี้ที่สอดคล้องกับวัยและความสามารถของ ผู้เรียนทุกระดับการศึกษา 2) สร้างความตระหนักและจัดระบบให้มี การปรับเปลี่ยนการทำงานในลักษณะการจัดการ เรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกที่มุ่งเน้นให้ได้เรียนรู้ จากการคิด ปฏิบัติ และใช้ความรู้ได้จริงในชีวิต และการแก้ปัญหาเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน เน้นการบูรณาการข้ามศาสตร์ เน้นการนำตนเอง ในการเรียนรู้ การเรียนรู้ตามความสามารถของ ผู้เรียนเน้นการเรียนรู้แบบรู้จริง (Mastery Learning) ผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมกร เรียนรู้ได้ตามเกณฑ์และผ่านไปเรียนรู้ในขั้นที่ สูงขึ้นต่อไป เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จาก ผู้เชี่ยวชาญ เรียนรู้จากตัวอย่างที่เห็น เรียนรู้จาก การทำงาน เรียนรู้จากการพบปะพูดคุย เรียนรู้ ร่วมกับผู้อื่น ลองผิดลองถูก และเรียนรู้จาก เทคโนโลยี จัดการเรียนรู้ในลักษณะการผสมผสาน (Blended Learning) คือเรียนรู้ทางออนไลน์ และ เรียนรู้แบบพบกันในห้องเรียน (Face to Face) เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันตาม ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน นำ โปรแกรมทันสมัยที่ทำให้เรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ	1) ปรับหลักสูตรใหม่ให้เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency Based Curriculum) ที่มีลักษณะ ดังนี้ (1) ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner Centric) โดยคำนึงถึงความสนใจ ความถนัด ความพร้อม ความสามารถ ปัญหาและความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งความเหมาะสมกับบริบท วิถีชีวิต และภูมิสังคม (2) เชื่อมโยงกับชีวิตจริง (Real Life) ของผู้เรียน โดยมุ่งพัฒนาความสามารถในการนำความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ ไปใช้ให้เป็น ประโยชน์ในชีวิตจริง มิได้มุ่งเรื่องความรู้หรือเนื้อหาวิชา ที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา (3) ยึดสมรรถนะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตเป็นหลักใน การจัดการศึกษา โดยมีการกำหนดเกณฑ์ความสามารถ ที่ต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติได้ในแต่ละระดับการศึกษา (4) กำหนดระดับความสามารถให้มีความ ต่อเนื่องกัน โดยใช้ความสามารถที่มีในแต่ละระดับ เป็นฐานสำหรับเพิ่มพูนความสามารถในระดับต่อไป (5) เป็นหลักสูตรฐานปฏิบัติ/ทักษะ (Action/ Skill-Oriented) ไม่ใช่หลักสูตรฐานความรู้ (Knowledge-Oriented) (6) เป็นหลักสูตรที่มุ่งสู่ การทำได้ (Able to do) ไม่ใช่หลักสูตรที่มุ่งสู่การรู้ (Able to Know) (7) เป็นหลักสูตรที่ให้ความสำคัญกับพฤติกรรม การกระทำ การปฏิบัติของผู้เรียน มิใช่เพียงการมี ความรู้เท่านั้น แต่ต้องสามารถประยุกต์ใช้ความรู้

ระดับหน่วยงาน	ช่วงที่ 1 ช่วงเชื่อมต่อ และหาแนวทางที่เหมาะสม	ช่วงที่ 2 การทบทวนมาตรฐานการศึกษา ของชาติและจัดระบบงาน
	เช่น Mooc Skill Lane Google ร่วมกับการที่ครูได้ชี้แนะ อำนวยความสะดวก และ การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนใช้ความรู้มากขึ้น 3) ปรับการวัดและประเมินผลเป็นไปในลักษณะเพื่อการเรียนรู้ และช่วยเหลือผู้เรียน เน้นการส่งเสริมให้ (1) ผู้เรียนประเมินตนเองและนำตัวเองในการพัฒนาให้ก้าวหน้าในการเรียนไม่ใช่ผลการวัดในการเปรียบเทียบ แต่เพื่อส่งต่อให้พัฒนาที่เหมาะสมกับระดับการเรียนรู้ โดยถือว่าการประเมินผลการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนตามปกติ (2) ประเมินแบบ Formative Assessment ที่มีการเก็บข้อมูลการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้ความช่วยเหลือตามปัญหาและความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน (3) ใช้การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) จากสิ่งที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง และความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน เช่น การประเมินจากการปฏิบัติ (Performance assessment) หรือการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio Assessment) รวมถึงการประเมินตนเอง (Student Self-assessment) และการประเมินโดยเพื่อน (Peer Assessment) (4) ประเมินผลการเรียน โดยให้ผู้เรียนแสดงสมรรถนะหรือพฤติกรรมที่ชี้ให้เห็นถึงความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ในบริบทหรือสถานการณ์ใหม่ๆ ก่อนที่จะก้าวสู่การเรียนรู้ขั้นต่อไปหากยังไม่ผ่านการทดสอบว่าเกิดสมรรถนะที่ต้องการ ผู้สอนต้องออกแบบการเรียนรู้และสอนซ่อมเสริม (Remedial Teaching) ให้ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของผู้เรียน (5) การประเมินที่เป็นการตัดสินผลการเรียนรู้ จะมุ่งวัดสมรรถนะอันเป็นองค์รวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ โดยใช้วิธีการวัดจากพฤติกรรม การกระทำ การปฏิบัติ (Performance Test) ที่แสดงออกถึงความสามารถในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และ	ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานต่าง ๆ ได้ (8) เป็นหลักสูตรบูรณาการที่ส่งเสริมการใช้ความรู้ข้ามศาสตร์ (Multidisciplinary) ก่อให้เกิดการเรียนรู้แบบองค์รวม (Holistic) (9) เป็นหลักสูตรที่ยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนสมรรถนะได้ ตามความต้องการของผู้เรียน ครู สังคม และโลก (10) ใช้สมรรถนะเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ ที่นำสู่การกำหนดจุดประสงค์ โดยอาศัยความรู้ ทักษะ เจตคติ เป็นปัจจัยในการเสริมสร้างสมรรถนะ กำหนดสมรรถนะที่ผู้เรียนพึงปฏิบัติได้เป็นเป้าหมาย แล้วจึงกำหนดเนื้อหา ความรู้ และคุณลักษณะที่จะช่วยให้สมรรถนะนั้นเกิดขึ้น 2) เน้นจัดหลักสูตรที่หลากหลายยืดหยุ่น ทั้งหลักสูตรระยะยาว และระยะสั้นที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ทันทีและสามารถกลับมาเรียนต่อยอดที่สถาบัน หรือทางออนไลน์ 3) การจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก (Competency Based Learning) โดยเรียนรู้จากการคิด ปฏิบัติ และใช้ความรู้ได้จริงในชีวิต และการแก้ปัญหาเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน เน้นการบูรณาการข้ามศาสตร์ เน้นการนำตนเองในการเรียนรู้ การเรียนรู้ตามความสามารถของผู้เรียน เน้นการเรียนรู้แบบรู้จริง (Mastery Learning) คือผู้เรียนต้องสามารถแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ได้ตามเกณฑ์ จึงจะผ่านไปเรียนรู้ในขั้นที่สูงขึ้น เรียนรู้ด้วยตนเองสอนกันเอง เรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ เรียนรู้จากตัวอย่างที่เห็น เรียนรู้จากการทำงาน เรียนรู้จากการพบปะ พูดคุย เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น เรียนรู้จากการลองผิดลองถูก และเรียนรู้จากเทคโนโลยี จัดการเรียนรู้ในลักษณะการผสมผสาน (Blended Learning) คือเรียนรู้ทางออนไลน์ และเรียนรู้แบบพบกันในห้องเรียน (Face to Face) เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันตามความถนัด และความสนใจของผู้เรียน นำโปรแกรมทันสมัยที่ทำให้เรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ เช่น Mooc Skill Lane Google ร่วมกับการที่ครูได้ชี้แนะ อำนวยความสะดวก และการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนใช้ความรู้มากขึ้น

ระดับหน่วยงาน	ช่วงที่ 1 ช่วงเชื่อมต่อ และหาแนวทางที่เหมาะสม	ช่วงที่ 2 การทบทวนมาตรฐานการศึกษา ของชาติและจัดระบบงาน
	คุณลักษณะต่าง ๆ ตามเกณฑ์การปฏิบัติ (Performance Criteria) ที่กำหนดเป็นการวัดอิงเกณฑ์ มีใช้องค์กลุ่ม และมีหลักฐานการปฏิบัติ (Evidence) ใช้ตรวจสอบได้ (6) ใช้สถานการณ์เป็นฐาน เพื่อให้บริบทการวัดและประเมินเป็นสภาพจริงมากขึ้น สามารถประเมินได้หลายประเด็นในสถานการณ์เดียวกัน (7) ผู้เรียนจะได้รับการประเมินเมื่อพร้อม และเป็นการประเมินความก้าวหน้าตามอัตราของตนเอง ด้วยเครื่องมือวัดที่เข้าถึงความเชี่ยวชาญของผู้เรียน การประเมินจะเป็นไปตามลำดับขั้นที่กำหนด หากไม่ผ่านจะต้องได้รับการซ่อมเสริมจนกระทั่งผ่านจึงจะก้าวไปสู่ลำดับขั้นต่อไป (8) การรายงานผล เป็นการให้ข้อมูลพัฒนาการ และความสามารถของผู้เรียนตามลำดับขั้น ที่ผู้เรียนทำได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด และเชื่อมโยงสู่การเข้าสู่งาน/การประกอบอาชีพ และการเรียนต่อในระดับสูงขึ้น	4) มุ่งเน้นการวัดและประเมินผลที่เป็นการวัดประเมินผลฐานสมรรถนะ (Competency Based Assessment) ที่เป็นไปในลักษณะประเมินเพื่อการเรียนรู้ และช่วยเหลือผู้เรียน เน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนประเมินตนเองและนำตัวเองในการพัฒนาให้ก้าวหน้าในการเรียน ไม่ใช่ผลการวัดในการเปรียบเทียบ แต่เพื่อส่งต่อและพัฒนาผู้เรียน โดยมีลักษณะสำคัญ ดังนี้ (1) ถือว่าการประเมินผลการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนตามปกติ มีลักษณะเป็นการประเมินแบบ Formative Assessment ที่มีการเก็บข้อมูลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ความช่วยเหลือตามปัญหาและความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน (2) ใช้ประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) จากสิ่งที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง และความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน เช่น การประเมินจากการปฏิบัติ (Performance assessment) หรือการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio Assessment) รวมถึงการประเมินตนเอง (Student Self-assessment) และการประเมินโดยเพื่อน (Peer Assessment) (3) ประเมินผลการเรียน โดยให้ผู้เรียนแสดงสมรรถนะหรือพฤติกรรมที่ชี้ให้เห็นถึงความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ในบริบทหรือสถานการณ์ใหม่ ๆ ก่อนที่จะก้าวสู่การเรียนรู้ขั้นต่อไปหากยังไม่ผ่านการทดสอบว่าเกิดสมรรถนะที่ต้องการ ผู้สอนต้องออกแบบการเรียนรู้และสอนซ่อมเสริม (Remedial Teaching) ให้ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของผู้เรียน (4) ใช้สถานการณ์เป็นฐาน เพื่อให้บริบทการวัดและประเมินเป็นสภาพจริงมากขึ้น สามารถประเมินได้หลายประเด็นในสถานการณ์เดียวกัน (5) ผู้เรียนจะได้รับการประเมินเมื่อพร้อม และเป็นการประเมินความก้าวหน้าตามอัตราของตนเอง ด้วยเครื่องมือวัดที่เข้าถึงความเชี่ยวชาญของผู้เรียน การประเมินจะเป็นไปตามลำดับขั้นที่กำหนด หากไม่ผ่านจะต้องได้รับการซ่อมเสริมจนกระทั่งผ่านจึงจะก้าวไปสู่ลำดับขั้นต่อไป (6) การรายงานผล เป็นการให้ข้อมูลพัฒนาการ และความสามารถของผู้เรียนตามลำดับขั้นที่ผู้เรียนทำ

ระดับหน่วยงาน	ช่วงที่ 1 ช่วงเชื่อมต่อ และหาแนวทางที่เหมาะสม	ช่วงที่ 2 การทบทวนมาตรฐานการศึกษา ของชาติและจัดระบบงาน
		ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดและเชื่อมโยงสู่การเข้าสู่การ ทำงาน/การประกอบอาชีพ และการเรียนต่อในระดับสูงขึ้น

สำหรับแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและ
ประเมินผลของแต่ละระดับและประเภทการศึกษานั้น มีรายละเอียดดังนี้

2.1 แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและ ประเมินผลของระดับการศึกษาปฐมวัย

ช่วงที่ 1 ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม รายละเอียด ดังนี้

ตาราง 39 แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและ
ประเมินผลของระดับการศึกษาปฐมวัย ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
1. การจัดประสบการณ์ การจัดประสบการณ์ เป็น กระบวนการสำคัญในการพัฒนา ผู้เรียนให้มีลักษณะตามมาตรฐาน ที่กำหนดโดยเน้นการนำไปใช้ได้ ในชีวิตจริง	สถานศึกษา จัดประสบการณ์ให้เด็กได้รับการพัฒนา เรียนรู้ผ่านการเล่น การคิด ปฏิบัติ และให้ มีโอกาสนำไปใช้ได้ในชีวิตจริงการแก้ปัญหาเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน เน้น การเรียนรู้ตามความสามารถของ ผู้เรียนให้มีพัฒนาการรอบด้านที่สมดุลผ่าน กิจกรรมต่าง ๆ ส่งเสริมการแสวงหาความรู้และคำตอบที่สงสัย ด้วยตนเอง สามารถ ปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองตามพัฒนาการแต่ละช่วงวัย
2. การวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผลที่เน้น พัฒนาการเด็กตามหลักสูตรและ นำผลการประเมินไปใช้ในการ พัฒนาผู้เรียนต่อไป	สถานศึกษา 1) ครู และผู้ปกครองร่วมกันประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึง ประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษา โดยการบูรณาการ ประเมินผลตามมาตรฐานการศึกษา โดยเน้นการ ประเมินสภาพจริง 2) จัดทำรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนในลักษณะพัฒนาการที่เป็นข้อมูลเชิง คุณลักษณะระบุว่าสามารถทำ อะไรได้ในระดับใด โดยมีการนำข้อมูลเสนอต่อ ผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้ปกครองและส่งต่อให้ผู้สอนใน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อเชื่อมโยงการพัฒนา สร้างความพร้อมต่อไป

ช่วง 2 ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติ และจัดระบบงาน รายละเอียด ดังนี้

ตาราง 40 แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและ
ประเมินผลของระดับการศึกษาปฐมวัย ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติและจัดระบบงาน

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
1. การพัฒนาหลักสูตร : เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนา หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้มี ความสอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษาของชาติ และเหมาะสม กับบริบทสังคม	หน่วยงานต้นสังกัด และผู้เกี่ยวข้อง นำมาตรฐานการศึกษานำมาใช้ในการพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสม สถานศึกษา พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยให้เป็นหลักสูตรที่เน้นพัฒนาการ 4 ด้าน และ ส่งเสริมให้เกิดสมรรถนะในช่วงวัยต่าง ๆ และกำหนดจุดเน้นด้านผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและบริบทของชุมชน สังคม ท้องถิ่น
2. การจัดประสบการณ์ : การจัดประสบการณ์เป็น กระบวนการสำคัญในการ	สถานศึกษา จัดประสบการณ์ให้เด็กได้รับการพัฒนา เรียนรู้ผ่านการเล่น การคิด ปฏิบัติ และให้ มีโอกาสนำไปใช้ได้ในชีวิตจริงการแก้ปัญหาเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
พัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะตามมาตรฐานที่กำหนด โดยเน้นการนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง	เน้นการเรียนรู้ตามความสามารถของผู้เรียนให้มีพัฒนาการรอบด้านที่สมดุลผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ส่งเสริมการแสวงหาความรู้และคำตอบที่สงสัยด้วยตนเอง สามารถปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองตามพัฒนาการแต่ละช่วงวัย
3. การวัดและประเมินผล : การวัดและประเมินผลที่เน้นพัฒนาการเด็กตามหลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนต่อไป	สถานศึกษา 1) ครู และผู้ปกครองร่วมกันประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยตามมาตรฐานตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษา โดยการบูรณาการประเมินผลตามมาตรฐานการศึกษา โดยเน้นการ ประเมินสภาพจริง 2) จัดทำรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนในลักษณะพัฒนาการที่เป็นข้อมูลเชิงคุณลักษณะระบุว่าสามารถทำ อะไรได้ในระดับใด โดยมีการนำข้อมูลเสนอต่อผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้ปกครองและส่งต่อให้ผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อเชื่อมโยงการพัฒนา สร้างความพร้อมต่อไป

2.2 แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและประเมินผลของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ช่วงที่ 1 ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม รายละเอียด ดังนี้

ตาราง 41 แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและประเมินผลของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
1. การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกโดยใช้หลักสูตรเดิม : การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการ พัฒนาผู้เรียน โดยเน้นการ จัดการเรียนรู้อาสาสมัครเชิงรุก	หน่วยงานต้นสังกัด 1) สร้างความเข้าใจแนวคิดการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก 2) ให้การสนับสนุน ข้อเสนอแนะ และช่วยเหลือสถานศึกษาในการดำเนินงาน สถานศึกษา กำหนดนโยบายและแนวทางที่ชัดเจนในการปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนการสอน เพื่อการพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา ซึ่งอาจจะมีสาระ/แนวทาง บางส่วนที่ไม่สอดคล้องกับหลักสูตรเดิมที่กำหนดไว้ โดยเน้นการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกที่มีการจัดทำรายละเอียดที่ชัดเจนเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนทั้งการระบุว่าผู้เรียนจะทำอะไรได้ในเงื่อนไขใด และกำหนดเกณฑ์ ระดับคุณภาพและนำมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบการสอน ที่มีลักษณะ ดังนี้ - มีการวิเคราะห์สิ่งที่ผู้เรียนจำเป็นต้องรู้อะไร ในการสร้างสมรรถนะนั้น ๆ ที่มีการบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์และลดสาระการเรียนรู้ที่ไม่จำเป็น ผู้เรียนได้รับและฝึกใช้ความรู้ในการทำงานรวมทั้งพัฒนาคุณลักษณะที่ควรจะต้องมีในการทำสิ่งนั้นให้ประสบผลสำเร็จได้ในระดับที่กำหนด - มุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะ โดยการให้ผู้เรียนมีโอกาสใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน - เน้นการนำตนเองในการเรียนรู้ การเรียนรู้ตามความสามารถของผู้เรียน - เน้นการเรียนรู้แบบรู้จริง (Mastery Learning) คือผู้เรียนต้องสามารถแสดง พฤติกรรมการเรียนรู้ได้ตามเกณฑ์จึงจะผ่านไปยังเรียนรู้ในขั้นที่สูงขึ้นต่อไป - เน้นการจัดประสบการณ์ในสถานการณ์ที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้ฝึกนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ที่ได้เรียนรู้ไปใช้จนเกิดสมรรถนะที่ต้องการ - เน้นให้ผู้เรียนรับผิดชอบการเรียนรู้ของตน โดยสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้ แตกต่างกันไปสามารถไปได้เร็ว / ช้า (Self Pacing) ตามความถนัดและความสามารถ

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
2. การวัดและประเมินผล : การวัดและประเมินผลที่เหมาะสมที่เป็นไปเพื่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง โดยไม่เน้นการจัดลำดับ การแข่งขัน และการเปรียบเทียบ	หน่วยงานต้นสังกัด กำหนดนโยบายการปรับเปลี่ยนแนวคิดแนวทาง ระบบ กลไกการวัดและประเมินผล สถานศึกษา ดำเนินการปรับเปลี่ยนแนวคิด ระบบ แนวทางการวัดและประเมินผลที่เป็นไปเพื่อการพัฒนาผู้เรียน และโดยไม่เน้นการจัดลำดับ การแข่งขันและการเปรียบเทียบ มีความสำคัญอย่างยิ่งโดยมีจุดเน้น ดังนี้ 1) เน้นการวัดและประเมินผลตามความพร้อมของผู้เรียน เน้นการวัดสมรรถนะหรือพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถที่เป็นองค์รวม 2) ปรับระบบการรายงานผลการเรียนที่ระบุสิ่งที่ทำได้ไม่ใช่เพียงการบอกค่าคะแนนเฉลี่ยโดยรวม 3) ใช้ผลการเรียนเพื่อการส่งต่อสู่การศึกษาในชั้นเรียนที่สูงขึ้น ตามความถนัดและความต้องการ โดยอาจจะไม่จำเป็นต้องมีการสอบแข่งขันเข้าเรียนในระดับสูงขึ้น

ช่วงที่ 2 ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติ และจัดระบบงาน รายละเอียดดังนี้

ตาราง 42 แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและประเมินผลของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติและจัดระบบงาน

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
1. การพัฒนาหลักสูตร : หลักสูตรที่ดีต้องมี ความสอดคล้องและ เหมาะสมกับ บริบท สังคม การปรับหลักสูตร ให้เชื่อมโยงสอดคล้อง กับมาตรฐานการศึกษา ใหม่เป็นปัจจัยสำคัญให้ การพัฒนาผู้เรียนมี ความต่อเนื่องเชื่อมโยง และผู้เรียนมีลักษณะ ตามมาตรฐานการศึกษา	หน่วยงานพัฒนาหลักสูตรระดับชาติ : หลังจากปรับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับ แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรใหม่ ร่วมกับข้อมูลบริบทต่าง ๆ ตลอดจนปรับกฎ ระเบียบ และเกณฑ์ ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกัน โดยเน้น 1) ปรับหลักสูตรใหม่ให้เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency Based Curriculum) ที่มีลักษณะ ดังนี้ (1) ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner Centric) โดยคำนึงถึงความสนใจ ความถนัด ความพร้อม ความสามารถ ปัญหาและความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งความเหมาะสมกับบริบท วิถีชีวิต ภูมิสังคม ชาติพันธุ์ และวัฒนธรรม (2) เชื่อมโยงกับชีวิตจริง (Real Life) ของผู้เรียน โดยมุ่งพัฒนาความสามารถในการนำความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตจริง มิได้มุ่งเรื่องความรู้หรือเนื้อหาวิชาที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา (3) ยึดสมรรถนะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตเป็นหลักในการจัดการศึกษา โดยมีการกำหนดเกณฑ์ความสามารถที่ต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติได้ในแต่ละระดับการศึกษา (4) กำหนดระดับความสามารถให้มีความต่อเนื่องกัน โดยใช้ความสามารถที่มีในแต่ละระดับเป็นฐานสำหรับเพิ่มพูนความสามารถในระดับต่อไป (5) เป็นหลักสูตรฐานปฏิบัติ ทักษะ (Action/Skill-Oriented) ไม่ใช่หลักสูตรฐานความรู้ (Knowledge-Oriented) (6) เป็นหลักสูตรที่มุ่งสู่ การทำได้ (Able to Do) ไม่ใช่หลักสูตรที่มุ่งสู่การรู้ (Able to Know) (7) เป็นหลักสูตรที่ให้ความสำคัญกับพฤติกรรม การกระทำ การปฏิบัติของผู้เรียน ไม่ใช่เพียงการมีความรู้เท่านั้น แต่ต้องสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ในการปฏิบัติตน และปฏิบัติงานต่าง ๆ ได้ (8) เป็นหลักสูตรบูรณาการที่ส่งเสริมการใช้ความรู้ข้ามศาสตร์ (Multidisciplinary) ก่อให้เกิดการเรียนรู้แบบองค์รวม (Holistic) (9) เป็นหลักสูตรที่ยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนสมรรถนะได้ ตามความต้องการของผู้เรียน ครู สังคม และโลก (10) ใช้สมรรถนะเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ ที่นำสู่การกำหนดจุดประสงค์ โดยอาศัยความรู้ ทักษะ เจตคติ เป็นปัจจัย

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
	ในการเสริมสร้างสมรรถนะ กำหนดสมรรถนะที่ผู้เรียนพึงปฏิบัติได้เป็นเป้าหมาย แล้วจึงกำหนดเนื้อหา ความรู้ และคุณลักษณะที่จะช่วยให้ สมรรถนะนั้นเกิดขึ้น 2) เน้นจัดหลักสูตรที่หลากหลายยืดหยุ่น ทั้งหลักสูตรระยะยาว และระยะสั้นที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ทันทีและสามารถกลับมาเรียนต่อยอดที่สถาบัน หรือทางออนไลน์
2. การจัดการเรียนการสอน : การจัดการเรียนการสอนเป็น กระบวนการสำคัญในการ พัฒนาผู้เรียนจึงต้องมุ่งเน้นให้ ได้เรียนรู้จากการคิด ปฏิบัติ และใช้ความรู้ได้จริงในชีวิต และการแก้ปัญหาเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน	สถานศึกษา : สร้างความตระหนัก และจัดระบบการส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือให้ครูได้มีความรู้ ความตระหนัก และ มีทักษะในการจัดการเรียนการสอนที่มีลักษณะการจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก (Competency Based Learning) โดยเรียนรู้จากการคิด ปฏิบัติ และใช้ความรู้ได้จริงในชีวิต และการแก้ปัญหาเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน เน้นการบูรณาการข้ามศาสตร์ เน้นการนำตนเองในการเรียนรู้ การเรียนรู้ตามความสามารถของผู้เรียน เน้นการเรียนรู้แบบรู้จริง (Mastery Learning) คือผู้เรียนต้องสามารถแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ได้ตามเกณฑ์จึงจะผ่านไปเรียนรู้ในขั้นที่สูงขึ้น เรียนรู้ด้วยตนเอง สอนตนเอง เรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ เรียนรู้จากตัวอย่างที่เห็น เรียนรู้จากการทำงาน เรียนรู้จากการพบปะพูดคุย เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น เรียนรู้จากการลองผิดลองถูก และเรียนรู้จากเทคโนโลยี จัดการเรียนรู้ในลักษณะการผสมผสาน (Blended Learning) คือเรียนรู้ทางออนไลน์ และเรียนรู้แบบพบกันในห้องเรียน (Face to Face) เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันตามความถนัด และความสนใจของผู้เรียน นำโปรแกรมทันสมัยที่ทำให้เรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ เช่น Mooc Skill Lane Google ร่วมกับการที่ครูได้ชี้แนะ อำนวยความสะดวก และ การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนใช้ความรู้มากขึ้น
3. การวัดและประเมินผล : การวัดและประเมินผลเป็นไปในลักษณะเพื่อการเรียนรู้ และช่วยเหลือผู้เรียน เน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนประเมินตนเองและนำตัวเองใน การพัฒนาให้ก้าวหน้าในการ เรียนไม่ใช้ผลการวัดในการเปรียบเทียบ แต่เพื่อส่งต่อให้ พัฒนาที่เหมาะสมกับระดับการเรียนรู้	สถานศึกษา : สร้างความตระหนัก และจัดระบบการวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นการวัดและประเมินผลที่เป็น การวัดประเมินผลฐานสมรรถนะ (Competency Based Assessment)ที่เป็นไปในลักษณะ ประเมินเพื่อการเรียนรู้ และช่วยเหลือผู้เรียน เน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนประเมินตนเองและนำตัวเองในการพัฒนาให้ก้าวหน้าในการเรียน ไม่ใช้ผลการวัดในการเปรียบเทียบ แต่เพื่อส่งต่อให้ พัฒนาที่เหมาะสมกับระดับการเรียนรู้ ลักษณะสำคัญมีดังนี้ 1) ถือว่าการประเมินผลการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนตามปกติ มีลักษณะเป็นการประเมินแบบ Formative Assessment ที่มีการเก็บข้อมูลการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้ความช่วยเหลือตามปัญหาและความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน 2) ใช้ประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) จากสิ่งที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง และความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน เช่น การประเมินจากการปฏิบัติ (Performance Assessment) หรือการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio Assessment) รวมถึงการประเมินตนเอง (Student Self-Assessment) และการประเมินโดยเพื่อน (Peer Assessment) 3) ประเมินผลการเรียน โดยให้ผู้เรียนแสดงสมรรถนะหรือพฤติกรรมที่ชี้ให้เห็นถึงความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ในบริบทหรือสถานการณ์ใหม่ ๆ ก่อนที่จะก้าวสู่การเรียนรู้ขั้นต่อไปหากยังไม่ผ่านการทดสอบว่า เกิดสมรรถนะที่ต้องการ ผู้สอนต้องออกแบบการเรียนรู้และสอนซ่อมเสริม (Remedial Teaching) ให้ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของผู้เรียน 4) ใช้สถานการณ์เป็นฐาน เพื่อให้บริบทการวัดและประเมินเป็นสภาพจริงมากขึ้น สามารถประเมินได้หลายประเด็นในสถานการณ์เดียวกัน

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
	5) ผู้เรียนจะได้รับการประเมินเมื่อพร้อม และเป็นการประเมินความก้าวหน้าตามอัตราของตนเอง ด้วยเครื่องมือวัดที่เข้าถึงความเชี่ยวชาญของผู้เรียน การประเมินจะเป็นไปตามลำดับขั้นที่กำหนด หากไม่ผ่านจะต้องได้รับการซ่อมเสริมจนกระทั่งผ่านจึงจะก้าวไปสู่ลำดับขั้นต่อไป 6) การรายงานผล เป็นการให้ข้อมูลพัฒนาการและความสามารถของผู้เรียนตามลำดับขั้นที่ผู้เรียนทำได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดและเชื่อมโยงสู่การเข้าสู่การทำงาน/การประกอบอาชีพ และการเรียนต่อในระดับสูงขึ้น

2.3 แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและประเมินผลของการอาชีวศึกษา

ช่วงที่ 1 ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม รายละเอียดดังนี้

ตาราง 43 แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและประเมินผลของการอาชีวศึกษา ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
1. ทบทวนปรับปรุงหลักสูตร : ในการนำมาตรฐานสู่ปฏิบัตินั้น ลักษณะหลักสูตร ที่เหมาะสมเป็นสิ่งที่จะช่วยเอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน	หน่วยงานต้นสังกัด : 1) แต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อช่วยชี้แนะ กำหนดทิศทาง ความต้องการ มาตรฐาน และคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานอาชีพ และความต้องการตลาดแรงงาน 2) จัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ มาตรฐานฝีมือแรงงาน และมาตรฐานระดับสากล เน้นการออกแบบหลักสูตรร่วมกับผู้ใช้บัณฑิต 3) จัดทำแนวทางการนำมาตรฐานการอาชีวศึกษาสู่การปฏิบัติ และแนวทางการเชื่อมโยงมาตรฐานสู่การทำงานและผลกระทบที่เกิดขึ้น 4) จัดหลักสูตรที่หลากหลายกับผู้เรียนทุกกลุ่ม อาทิ Science-Based/ Constructionism/ หลักสูตรระยะสั้น/หลักสูตรพรีเมียม สำหรับสาขาที่เร่งดำเนินการเพื่อรองรับ Growth Engine หรือ 10 อุตสาหกรรมเป้าหมาย 5) จัดทำหลักสูตรมาตรฐานสากลร่วมกับต่างประเทศ อาทิ หลักสูตร ปวส. ช่างอากาศยาน ตามมาตรฐานของ IKAO ซึ่งเป็นมาตรฐานสากลระดับโลก
2. การพัฒนาผู้เรียนที่เน้นสมรรถนะ และการฝึกปฏิบัติจริง : การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะสำคัญตามมาตรฐานคุณลักษณะที่กำหนดไว้ นั้นต้องเป็นการดำเนินการในลักษณะการจัดการเรียนรู้เน้นสมรรถนะ เชิงรุก และการฝึกปฏิบัติจริง	สถานศึกษา: 1) ครูและบุคลากรอาชีวศึกษาทำความเข้าใจมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการอาชีวศึกษา สมรรถนะวิชาชีพที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ทำความเข้าใจหลักสูตรทั้งสาระ ความหมายของคำผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิด ตัวบ่งชี้พฤติกรรม นวัตกรรม แนวทางในการพัฒนาผู้เรียน และแนวทางในการจัดการเรียนการสอน 2) วิเคราะห์ความสอดคล้องของผลลัพธ์การเรียนรู้ กับสาขาวิชา มาตรฐานวิชาชีพในหลักสูตร - หากสอดคล้องครบถ้วน ดำเนินการพัฒนาตามแนวทางที่เหมาะสม - หากไม่ครบถ้วน กำหนดเพิ่มเติม และพัฒนาตามแนวทาง 3) จัดการศึกษารูปแบบทวิภาคี เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ บูรณาการทั้งโลกวิชาการ และโลกอาชีพไปพร้อม ๆ กันซึ่งเป็นผลให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถทำงานได้ทันที 4) มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้น Active Learning ในหลากหลายรูปแบบ อาทิ Project Base Learning

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
	5) จัดสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยี และงบประมาณ ที่มีความเหมาะสม เจาะจง เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานที่กำหนด โดยส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยี (Basic-High Technology) มาใช้ตามสาขาวิชา

ช่วงที่ 2 ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติ และจัดระบบงาน รายละเอียดดังนี้

ตาราง 44 แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและประเมินผลของการอาชีวศึกษา ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติและจัดระบบงาน

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
1. การพัฒนา ปรับปรุง หลักสูตร : ดำเนินการที่เน้น การบูรณาการ เชื่อมโยง การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การทำงานและอาชีพ โดยให้อิสระและความ ยืดหยุ่นกับสถานศึกษา เน้นการปฏิบัติ ใช้งาน ได้จริง ตรงตามต้องการ ของผู้ประกอบการ	หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษา 1) พัฒนาหลักสูตรและประเมินผลให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานอาชีพ และบริบทต่าง ๆ โดยเน้น (1) จัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะที่หลากหลาย ยืดหยุ่น โดยคำนึงถึงความต้องการและการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการ ทั้งหลักสูตรระยะยาว และระยะสั้นที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ทันที และสามารถกลับมาเรียนต่อยอดที่สถานศึกษา หรือทางออนไลน์ โดยมีการ re skill / up skill ได้ ทั้งกลุ่มวัยเรียน วัยแรงงาน และประชาชนทั่วไป ออกแบบหลักสูตรให้ชัดเจน และจัดให้มีการนำร่องในบางสถานศึกษา หลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและเป็นสาขาอาชีพในยุค 4.0 (2) มีการกำหนดสมรรถนะวิชาชีพแต่ละช่วงชั้น และให้มีการประเมินผลตามช่วงชั้น เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน (3) ปรับหลักสูตรใหม่ทั้ง ปวช. ปวส. ให้เป็นหลักสูตรเน้นสมรรถนะทางด้านวิชาชีพที่บูรณาการเชื่อมโยงทั้งมาตรฐานการศึกษาชาติ กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ และมาตรฐานการอาชีวศึกษา เป็นหลักสูตรที่ยืดหยุ่น ทั้งเนื้อหาสาระและรายวิชา (4) หลักสูตรต้องกำหนดให้ผู้เรียนมีความสามารถต่าง ๆ ได้แก่ การสื่อสารทางบวก ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะชีวิต ทักษะด้านคุณธรรม จริยธรรม ทักษะทางอาชีพ ทักษะข้ามวัฒนธรรม ทักษะการสะท้อนความคิด การวิพากษ์ เพื่อสร้างนวัตกรรมและเป็นผู้ประกอบการที่ดี มีแรงจูงใจใฝ่รู้อยู่ด้วยตนเอง มีทักษะในการเรียนรู้ตลอดชีวิต นำความรู้ไปใช้ในการปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสุขภาพ คุณภาพชีวิต สังคม และประเทศชาติ 2) ให้มีกระบวนการช่วยเหลือ สนับสนุน และเตรียมความพร้อมในการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละสาขาอาชีพ สร้างความเข้าใจในการนำหลักสูตรไปสู่ชั้นเรียน สถานประกอบการ และสถานฝึกงานอาชีพ มีการประเมินการใช้หลักสูตรของแต่ละสถานศึกษา และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน
2. การจัดการเรียน การสอน : การจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการสำคัญที่สุดในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามที่กำหนด	สถานศึกษา 1) สถานศึกษาทุกแห่งเน้นการจัดการเรียนการสอน เน้นการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก ที่มีเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นนักนวัตกรรม นักสร้างสรรค์ นักประดิษฐ์ และผู้ประกอบการ ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากพี่ เพื่อน จากผู้เชี่ยวชาญ เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ทั้งในสถานประกอบการและเรียนรู้ในรูปแบบทวิภาคี ผู้เรียนได้ทำแผนธุรกิจ และต่อยอดใช้ได้จริง เน้นการเรียนรู้ทักษะจากการปฏิบัติจริง ผ่านจิตอาสา รวมถึงช่วยต่อยอดเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ในชุมชน OTOP จัดการเรียนรู้ในลักษณะการผสมผสาน (Blended Learning) คือ ทางออนไลน์ สื่อเทคโนโลยี และเรียนรู้แบบพบกันในห้องเรียน (Face to Face) เพื่อให้

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
	สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันตามความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย อาทิ ใช้ โปรแกรม Mooc Skill Lane Google Classroom 2) จัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นที่จัดให้ผู้เรียนมีโอกาสได้รับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง โดยสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้แตกต่างกัน (Self Pacing) ตามความถนัดและความสามารถของตน 3) ผู้สอนเน้นบทบาทในการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนและสามารถทำเป็นตัวอย่างแก่ผู้เรียนได้ ซึ่งเรียกว่า “การพาทำ” ตลอดจนการจัดการเรียนการสอนแบบ Learning by Doing, PBL, WIL ได้อย่างมีคุณภาพ ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) และให้ความช่วยเหลือตามความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน 4) จัดให้มีระบบ Fast Track ในการสำเร็จการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีสมรรถนะตามที่กำหนดอย่างชัดเจน โดยให้ความสำคัญกับการศึกษาเพื่ออาชีพ ผู้เรียนอาชีวศึกษาต้องเรียนเพื่อ Learn to Do/ Know and Do แต่ไม่ใช่ Learn to Know
3. การวัดและประเมินผล : การวัดและประเมินผลควรเป็นไปเพื่อการพัฒนาผู้เรียนตามระดับความสามารถ และเชื่อมโยงสู่การทำงานและการประกอบอาชีพ	1) เน้นการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) จากสิ่งที่คุณเรียนได้ปฏิบัติจริงและความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน เช่น การประเมินจากการปฏิบัติ (Performance assessment) หรือการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio Assessment) รวมถึงการประเมินตนเอง (Student Self-assessment) และการประเมินโดยเพื่อน (Peer Assessment) 2) ประเมินผลการเรียน โดยให้ผู้เรียนแสดงสมรรถนะหรือพฤติกรรมที่ชี้ให้เห็นถึงความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะและคุณลักษณะต่าง ๆ ในบริบทหรือสถานการณ์ใหม่ ๆ ก่อนที่จะก้าวสู่การเรียนรู้ขั้นต่อไปหากยังไม่ผ่านการทดสอบว่าเกิดสมรรถนะที่ต้องการ ผู้สอนต้องออกแบบการเรียนรู้และสอนซ่อมเสริม (Remedial Teaching) ให้ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของผู้เรียน 3) ใช้การประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริง เป็นกิจกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนตามปกติ มีลักษณะเป็นการประเมินแบบ Formative Assessment ซึ่งมีการเก็บข้อมูลการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้ความช่วยเหลือตามปัญหาและความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน ใช้วิธีการวัดจากพฤติกรรม การกระทำ การปฏิบัติ (Performance Test) ที่แสดงออกถึงความสามารถในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ตามเกณฑ์การปฏิบัติ (Performance Criteria) ที่กำหนดเป็นการวัดอิงเกณฑ์ มีใช้องค์กลุ่มและมีหลักฐานการปฏิบัติ (Evidence) ใช้ตรวจสอบได้ตลอดจนมีการทำ Portfolio บันทึกสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียนเพื่อเป็นหลักฐานแสดงถึงสมรรถนะผู้เรียนรายบุคคล 4) เน้นกระบวนการวัดและประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcome) เพื่อวัดความรู้ ความสามารถ ทักษะ สมรรถนะการปฏิบัติงานรวมทั้งจัดทำระบบทดสอบเพื่อสะสมหน่วยกิตและเทียบโอนเพื่อยกระดับฝีมือแรงงานและตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพโดยเชื่อมโยงกับการทดสอบมาตรฐานวิชาชีพ ในการประกอบอาชีพของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาไม่ต้องทดสอบใหม่เพื่อได้รับใบรับรองเพิ่มเติม สามารถใช้คุณวุฒิในการเข้าสู่ตลาดแรงงานเพื่อลดภาระของผู้เรียนและเปิดโอกาสให้เข้าสู่โลกอาชีพได้อย่างเท่าเทียม 5) การประเมินที่เป็นการตัดสินผลการเรียนรู้จะมุ่งวัดสมรรถนะอันเป็นองค์รวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ตามมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพที่กำหนด ใช้สถานการณ์เป็นฐานเพื่อให้บริบทการวัดและประเมินเป็นสภาพจริงมากขึ้น สามารถประเมินได้หลายประเด็นในสถานการณ์เดียวกัน

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
	6) ผู้เรียนจะได้รับการประเมินเมื่อพร้อม และเป็นความก้าวหน้าตามอัตภาพของตนเองด้วยเครื่องมือวัดที่เข้าถึงความเชี่ยวชาญของผู้เรียน การประเมินจะเป็นไปตามลำดับขั้นของสมรรถนะที่กำหนด หากไม่ผ่านจะต้องได้รับการซ่อมเสริมจนกระทั่งผ่านจึงจะก้าวไปสู่ลำดับขั้นต่อไป 7) การรายงานผล เป็นการให้ข้อมูลพัฒนาการและความสามารถของผู้เรียนตามลำดับขั้นที่ผู้เรียนทำได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดและเชื่อมโยงสู่การเข้าสู่การทำงาน การประกอบอาชีพ และการเรียนต่อในระดับสูงขึ้น 8) นำระบบ Portfolio ที่ระบุสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนมาเชื่อมโยงกับการวัดมาตรฐานและคุณภาพอาชีวศึกษา มากกว่าผลจากการสอบ V-NET ซึ่งวัดเพียงสมรรถนะแกนกลาง ไม่ได้วัดถึงสมรรถนะวิชาชีพที่เป็นหัวใจของการจัดการอาชีวศึกษา เพื่อแสดงถึงระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนอย่างแท้จริง โดยอาจกำหนดเป็นสัดส่วนของการสอบ V-NET

2.4 แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษา

และประเมินผลของระดับการอุดมศึกษา

ช่วงที่ 1 ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม รายละเอียดดังนี้

ตาราง 45 แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและประเมินผลของระดับการอุดมศึกษา ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
1. การพัฒนาหลักสูตรการสอนและการวัดและประเมินผล : 1. การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา นอกจากเน้นศาสตร์ระดับวิชาชีพแล้วต้องมุ่งให้สร้างและนำความรู้และนวัตกรรมไปพัฒนาประเทศ 2. หลักสูตรและการสอนระดับอุดมศึกษาควรพัฒนาให้หลากหลายมีศาสตร์หลากหลายมีความลุ่มลึกในศาสตร์มีรูปแบบวิธีจัดการหลากหลายและสามารถครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายได้กว้างขวาง	สถาบันการศึกษา : 1) ควรพิจารณามาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาในการปรับหรือพัฒนาหลักสูตร โดยคุณลักษณะที่เน้น คือ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมและพลเมืองที่เข้มแข็ง 2) ควรสร้างการมีส่วนร่วมกับองค์กรภาคต่าง ๆ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้ใช้บัณฑิต แหล่งงาน หรือชุมชนที่เป็นเป้าหมายให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และจัดการเรียนการสอนหรือการฝึกฝนสมรรถนะสำคัญ เน้นการสร้างหลักสูตรที่เชื่อมโยงจากการศึกษาระดับที่ต่ำกว่าและตอบสนองความต้องการจำเป็นของแหล่งงานรวมทั้งเชื่อมโยงกับการพัฒนากำลังคน พัฒนาประเทศ 3) จากการที่คณะกรรมการการอุดมศึกษา ประกาศ เรื่อง แนวทางการนำมาตรฐานการอุดมศึกษาสู่การปฏิบัติ (ประกาศ ณ วันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561) ควรขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ ดังนี้ (1) ควรพัฒนาหลักสูตรรูปแบบไม่ให้ปริญญา (Non-Degree) หลากหลายนมากขึ้น โดยสร้างการมีส่วนร่วมกับองค์กรหรือภาคอื่น ๆ เพื่อพัฒนากำลังคนในสังคมทั้งวัยทำงานและผู้สูงอายุ (2) เนื่องจากโลกอาชีพ และสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว เครื่องมือ วิธีการงานบางอย่างจะไม่เหมาะสม มีการใช้เทคโนโลยี ใช้ปัญญาประดิษฐ์มาแทน ผู้บริหารและคณาจารย์ต้องตระหนักในการพัฒนาหรือปรับหลักสูตรให้ทันและตอบสนองการเปลี่ยนแปลง จึงควรพิจารณายกเลิกหลักสูตรที่ผลิตบัณฑิตที่ใช้งานไม่ได้ (3) บูรณาการ ลดความซ้ำซ้อนของหลักสูตรโดยการพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการศาสตร์ที่เชื่อมโยงหลายศาสตร์ที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีสมรรถนะที่ใช้ในชีวิตและงานจริงได้ภายในกรอบวิสัยทัศน์ด้านผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างนวัตกรรมและพลเมืองที่เข้มแข็ง

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
	(4) หลักสูตรระดับอุดมศึกษาทุกหลักสูตรควรบริหารจัดการโดยใช้มาตรฐานการอุดมศึกษาเป็นกรอบทิศทาง โดยทั้งบูรณาการมาตรฐานด้านผลลัพธ์ผู้เรียน ด้านการวิจัยและนวัตกรรม และด้านการบริการวิชาการ บริหารตามหลักธรรมาภิบาลร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรในระดับบัณฑิตศึกษา ต้องบูรณาการมาตรฐานหลายด้านเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น และประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน (5) ใช้มาตรฐานด้านการบริการวิชาการ ด้านศิลปวัฒนธรรม และความเป็นไทย เป็นกรอบทิศทางและเป็นฐานในการสร้างการมีส่วนร่วมจากองค์กรอื่นทุกภาคส่วน ในการพัฒนาหลักสูตรและการสอนแบบไม่ให้ปริญญา แต่เน้นคุณค่าความเป็นไทยและค่านิยมร่วมของสังคม (6) การจัดการศึกษาในมหาวิทยาลัย สถาบันเน้นการใช้เทคโนโลยี วิทยาการสมัยใหม่อย่างฉลาด คุ่มค่า หรือสร้างมูลค่าเพิ่มแก่สังคม โดยในการผลิตบัณฑิตในยุคดิจิทัลต้องพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่รู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต 4) ควรจัดการศึกษาหลักสูตรต่าง ๆ โดยบูรณาการการเรียนการสอน การวิจัยสร้างสรรค์ นวัตกรรมและการบริการวิชาการที่มีการใช้ประโยชน์ในสังคม 5) คณะทำงานพัฒนาหลักสูตรควรกำหนดจุดเน้นการวัดประเมินผลที่เน้นผลงานที่เป็นนวัตกรรม เน้นสมรรถนะสำคัญในศาสตร์และคุณสมบัตินี้เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์สังคม ใช้การประเมินที่หลากหลาย เน้นการประเมินเพื่อเรียนรู้ และการประเมินการปฏิบัติ (Performance Assessment)

ช่วงที่ 2 ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติ และจัดระบบงาน รายละเอียดดังนี้

ตาราง 46 แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและประเมินผลของระดับการอุดมศึกษา ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติและจัดระบบงาน

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
1. การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา การพัฒนาหลักสูตรโดยมีส่วนร่วมจากหลายภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ใช้บัณฑิตหรือแหล่งงานจะทำให้หลักสูตรตอบสนองการทำงานและอาชีพของบัณฑิตและเอื้อต่อการพัฒนาประเทศชาติให้มั่นคง	หน่วยงานต้นสังกัด 1) ควรเปิดโอกาส/จัดระบบการพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษาควรหลากหลายยืดหยุ่น มีทั้งหลักสูตรให้ปริญญาและไม่ให้ปริญญาใช้เทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่ใช้การเรียนรู้ยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน หรือการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเป็นบัณฑิตหรือเป็นผู้ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง สามารถสร้างคุณค่าแก่สังคม หน่วยงานต้นสังกัดและสถาบันการศึกษา 1) ควรมีนโยบาย และกำหนดให้หลักสูตรระดับอุดมศึกษามีเป้าหมายเพื่อผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพควรเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ มากกว่าเป็นหลักสูตรเนื้อหาหรือหลักสูตรเน้นทักษะ) 2) ให้มีการกำหนดสมรรถนะหลักให้สอดคล้องกับมาตรฐานด้านคุณลักษณะผู้เรียนและพลเมืองที่เข้มแข็ง และควรกำหนดสมรรถนะเฉพาะที่สอดคล้องกับคุณลักษณะผู้ร่วมสร้างสรรค์ด้านนวัตกรรม
2. การจัดการเรียนการสอน : การจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะมุ่งผลลัพธ์ที่ผู้เรียนทำได้จริงอย่างมีคุณภาพระดับที่หลักสูตร	หน่วยงานต้นสังกัด สร้างกลไก ระบบขับเคลื่อนการทำงานเชิงรุกในการพัฒนาผู้เรียนสู่การเป็นบัณฑิตที่มีสมรรถนะสู่ศตวรรษที่ 21 และสามารถนำองค์ความรู้และนวัตกรรมสู่การพัฒนาสังคมทั้งระดับท้องถิ่น ประเทศชาติ และระดับโลก สถาบันการศึกษา

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
กำหนดไว้เป็นการทำได้ในงานในชีวิตประจำวันในสถานการณ์ต่าง ๆ	1) ในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะคุณครูต้องสามารถออกแบบและจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกได้อย่างหลากหลาย (ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้เนื้อหาใช้ทักษะและคุณสมบัติในตัว) เกิดสมรรถนะในตัวผู้เรียนสามารถทำได้ในระดับที่กำหนดเมื่อจบหลักสูตรแล้วสามารถใช้สมรรถนะ) ประยุกต์ใช้ในการทำงานและการดำรงชีวิตในระหว่างการใช้หลักสูตร คุณครูควรวิจัยพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศาสตร์สาขาที่สอน 2) ควรจัดหลักสูตรระยะสั้น ที่มีการร่วมมือกับองค์กรหรือแหล่งปฏิบัติงานรวมทั้งผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาสมรรถนะในการทำงาน (ตามจุดหมายของหลักสูตรฐานสมรรถนะ) ผู้จบหลักสูตรเปลี่ยนแปลงความสามารถและนำความสามารถไปเปลี่ยนแปลงงานหรือสังคมเป้าหมายได้
3. การวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผู้เรียนระดับอุดมศึกษามุ่งทั้งประเมินเพื่อพัฒนาและประเมินคุณสมบัติคุณภาพของผู้เรียนตามกรอบของหลักสูตร	สถาบันการศึกษา 1) วางระบบ และให้ความสำคัญในการวัดและประเมินผลระหว่างกระบวนการ (Formative Assessment) และการให้ข้อมูลย้อนกลับ ให้ผู้เรียนประเมินตนเองควบคู่กับคุณครูประเมินแนะนำส่งเสริมผู้เรียน โดยมุ่งพัฒนาก้าวหน้าไปตามระดับสมรรถนะที่กำหนดผู้เรียนไม่จำเป็นต้องก้าวหน้าในอัตราเดียวกัน ผู้เรียนทุกคนพัฒนาให้ก้าวหน้าไปตามระดับสมรรถนะกำหนด และเน้นการประเมินการปฏิบัติการ (Performance Assessment) สำคัญตามที่กำหนดในหลักสูตร ประเมินในสถานการณ์หรือบริบทของการทำงานจริง ชีวิตจริง (Authentic Assessment) และเปิดโอกาสให้ผู้ใช้นิตหรือบุคลากรในแหล่งงาน ร่วมประเมินกับคุณครู และตัวผู้เรียนเอง 2) ส่งเสริมให้คุณครู/ผู้สอนวิจัยพัฒนาวิธีการและเครื่องมือวัดสมรรถนะผู้เรียนระดับอุดมศึกษา ในสาขาหรือวิชาสำคัญของหลักสูตร เพื่อประเมินสมรรถนะสำคัญ ลดการประเมินเนื้อหาความรู้ย่อย ๆ 3) ควรจัดให้มีคณะกรรมการ/ผู้รับผิดชอบดำเนินการพัฒนาหรือคัดสรร เครื่องมือวัดและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ หลากหลายและเพียงพอสำหรับการวัดและประเมินผลในหลักสูตรนั้น ๆ มีการนำผลการใช้เครื่องมือมาศึกษา ปรับปรุง หรือเพิ่มเติมเครื่องมือ เพื่อเป็นตัวเลือกได้อย่างกว้างขวาง เหมาะสม 4) การประเมินเพื่อตัดสินผู้เรียนตามหลักสูตรควรเน้นที่สมรรถนะและลดการประเมินแยกส่วนความรู้ ทักษะ ลดการวัดผลแบบย่อย ๆ (Bite-Sized Test) ซึ่งทำให้เสียเวลาในการฝึกฝนการใช้ความรู้ให้ใช้งานได้

3. แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอข้อมูลแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งในส่วนของภาพรวมและในส่วนของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา โดยแบ่งเป็น ช่วงที่ 1 ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม และ ช่วงที่ 2 การทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติและจัดระบบงาน ดังรายละเอียด

ตาราง 47 แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาในภาพรวม

ระดับหน่วยงาน	ช่วงที่ 1 ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม	ช่วงที่ 2 การทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติและจัดระบบงาน
ระดับหน่วยงานที่กำหนดนโยบายหน่วยงานต้นสังกัด	ร่วมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ประสานงาน พัฒนาหลักเกณฑ์ และกำหนดตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐาน	1) จัดระบบการประเมินผลการศึกษา ทั้ง ประเมินการศึกษาภายในและประเมินการศึกษาภายนอกโดยมีลักษณะ ดังนี้

ระดับหน่วยงาน	ช่วงที่ 1 ช่วงเชื่อมต่อ และหาแนวทางที่เหมาะสม	ช่วงที่ 2 การทบทวนมาตรฐานการศึกษา ของชาติและจัดระบบงาน
	การศึกษาทุกระดับตามกฎหมายกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 และจัดระบบกลไกการประเมิน และตรวจสอบคุณภาพการศึกษา	2) หน่วยงานต้นสังกัดจัดทำคลังข้อมูลเกี่ยวกับ หน่วยงานผู้ประเมิน ระบบการประเมิน และงานส่วนที่ เกี่ยวข้อง
ระดับสถานศึกษา / สถาบันการศึกษา	ปฏิบัติตามกฎกระทรวงการประกัน คุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561	1) การประเมินการศึกษาภายในโดยสถานศึกษา ประเมินตนเองปีละ 1 ครั้ง โดยรายงานผลการพัฒนา ผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาในแต่ละระดับการศึกษา และประเมินผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่สถาบันกำหนด เพิ่มเติม และรายงานแนวทางในการพัฒนางานในโอกาส ต่อไป เพื่อแก้ปัญหา และพัฒนาก้าวต่อไป 2) การประเมินการศึกษานอก อย่างน้อย 4-5 ปี ต่อครั้ง โดยการประเมินคุณภาพภายนอกในส่วนคุณภาพ ผู้เรียนเน้นการใช้การประเมินจากร่องรอยเชิงประจักษ์ (Evidence Based Assessment) เน้นการนำผลการประเมิน คุณภาพมาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3) ในระดับการศึกษาปฐมวัยซึ่งมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หลายหน่วยงาน มีมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยที่ กำหนดและนำไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาและศูนย์ พัฒนาเด็กต่าง ๆ หลายหน่วยงานตามช่วงอายุเด็ก จึงควร มีการร่วมวางแผนในกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับ ปฐมวัยของหน่วยงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษาของชาติที่เข้าใจง่าย เป็นเป้าหมายเดียวกัน และ สถานศึกษาสามารถนำไปจัดทำเป็นมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของตน

สำหรับแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของแต่ละระดับและประเภทการศึกษานั้น มี
รายละเอียดดังนี้

3.1 แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของระดับการศึกษาปฐมวัย

ช่วงที่ 1 ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 48 แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของระดับการศึกษาปฐมวัย ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่
เหมาะสม

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
1. การประกันคุณภาพ ภายในและการประเมิน คุณภาพภายนอก : การวางระบบการ พัฒนา คุณภาพ และ ประเมินผล เพื่อ พัฒนาสถานศึกษาให้ เป็นไปตามมาตรฐาน	หน่วยงานต้นสังกัด : จัดระบบการทำงานร่วมกันในระดับนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประสานงานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา โดยบูรณาการ และตรวจสอบความสอดคล้องของมาตรฐาน การศึกษาปฐมวัยทุกหน่วยงาน สู่การกำหนด เป้าหมายที่มีความสอดคล้องกันระหว่างหน่วยประเมินคุณภาพ ภายนอกกับการประกัน คุณภาพภายใน และการปฏิบัติงานพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา สถานศึกษา : 1) สถานศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็ก และศูนย์รับเลี้ยงดูแลเด็กปฐมวัยทุกแห่ง ดำเนินการประกันคุณภาพ การศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ที่หน่วยงานต้น

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
การศึกษาระดับชาติ และใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษาในอนาคตต่อไป	สังกัดกำหนด ที่สอดคล้องกับกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 และมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 2) การดำเนินการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัย การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และดำเนินการตามแผนฯ การตรวจสอบและประเมินคุณภาพตามมาตรฐาน และการรายงานคุณภาพ การศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพเด็กให้เป็นไปตามเป้าหมายของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดกำหนด 3) มีการประเมินคุณภาพคุณภาพการศึกษาภายนอก (สมศ.) เพื่อการตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาให้ เป็นไปตามมาตรฐาน

ช่วงที่ 2 ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติ และจัดระบบงาน มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 49 แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของระดับการศึกษาปฐมวัย ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติและจัดระบบงาน

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
1. การพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมจะสะท้อนผลการ ทำงานพัฒนาผู้เรียนที่ชัดเจน ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาการทำงานของหน่วยงาน	หน่วยงานต้นสังกัด 1) ร่วมวางแผนในกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยของหน่วยงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติที่เข้าใจง่าย เป็นเป้าหมายเดียวกัน 2) เปิดโอกาสให้สถานศึกษา เลือกกระบวนการประเมินคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของตนเอง โดยหน่วยงานหน่วยงานกลาง/หน่วยงานต้นสังกัดจัดทำระบบข้อมูลเกี่ยวกับระบบการประเมิน หน่วยงาน และ ผู้ประเมินที่มีคุณภาพ สถานศึกษา : 1) นำข้อมูลมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยมาใช้ในการปรับระบบการประเมินคุณภาพการศึกษา กำหนดตัวบ่งชี้ลักษณะผู้เรียน และกำหนดมาตรฐานเชิงกระบวนการที่สำคัญในการส่งเสริมมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน 2) พัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเน้นการจัดระบบ กลไก เพื่อส่งเสริม พัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ที่กำหนด ทั้งการประเมินการศึกษาภายใน และประเมินการศึกษาภายนอกดังนี้ (1) การประเมินการศึกษาภายในโดยสถานศึกษาเลือกระบบ หน่วยงาน และผู้ประเมินได้เอง มีการประเมินตนเองปีละ 1 ครั้ง โดยรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับ และ ตัวบ่งชี้ลักษณะผู้เรียนที่สถานศึกษากำหนด และรายงานแนวทางในการพัฒนางานในอนาคตต่อไป เพื่อแก้ปัญหา และพัฒนาก้าวต่อไป (2) ทาณประเมินการศึกษาภายนอก อย่างน้อย 4 - 5 ปี ต่อครั้ง โดยสถานศึกษาเลือกระบบ หน่วยงาน และผู้ประเมินได้เอง ผู้ประเมินส่วนหนึ่งต้องเป็นผู้ที่มาจากองค์กรวิชาชีพ หรือผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการศึกษาระดับปฐมวัย

3.2 แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ช่วงที่ 1 ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 50 แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
1. การสร้างระบบประกันคุณภาพภายในและภายนอก การมีระบบประกันคุณภาพที่มีความสอดคล้องกันระหว่าง การประเมินคุณภาพภายนอก กับการประกันคุณภาพภายใน จะช่วยพัฒนาการศึกษา และ ช่วยลดภาระงาน ด้านเอกสาร ที่ซ้ำซ้อนและมีปริมาณมาก	หน่วยงานต้นสังกัด ประสานงานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ และสร้าง ความ สอดคล้องระหว่างหน่วยประเมินคุณภาพภายนอกกับการประกันคุณภาพภายใน โดยการพัฒนาหลักเกณฑ์การประเมินที่เป็นเกณฑ์เดียวกัน ซึ่งอาจใช้รูปแบบการประเมิน คุณภาพสถานศึกษาในรูปแบบ “STAR Standard” หรือ “STAR Model” ซึ่งมุ่งเน้น ผลลัพธ์ที่สะท้อนคุณสมบัติของคนไทยที่พึงประสงค์เป็นสำคัญ ภายใต้มาตรฐาน 4 ด้าน คือ ด้านคุณภาพของผู้เรียน (Student: S) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียน เป็นสำคัญ (Teaching: T) ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ (Administration: A) และด้านผลลัพธ์ที่มีประสิทธิผล (Result Based: R) หน่วยกำกับติดตามและหน่วยสนับสนุน 1) ประสานความร่วมมือกันในการพัฒนาหลักเกณฑ์การประเมินที่เป็นเกณฑ์เดียวกัน 2) เสนอทางเลือกเกี่ยวกับเครื่องการประเมินคุณภาพที่หลากหลาย ให้สามารถเข้าถึง และเลือกใช้ได้ตามบริบทของสถานศึกษา 3) พัฒนาระบบที่เอื้อให้สถานศึกษาสามารถทบทวนตนเองอย่างต่อเนื่อง และให้ ข้อมูล สำคัญในการพัฒนาต่อยอด ได้แก่ Benchmarking คือ กระบวนการแลกเปลี่ยน เรียนรู้และ ประสพการณ์การทำงานที่เป็นเลิศ (Best Practices) โดยใช้แนวคิดที่ไม่มี สถานศึกษาแห่ง ใดที่เชี่ยวชาญได้ทุกอย่าง แต่มีสถานศึกษาที่เชี่ยวชาญหรือชาญกว่าในบางเรื่องบางประเด็น สถานศึกษา 1) ศึกษาและทำความเข้าใจหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพและดำเนินงาน ให้สอดคล้อง เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ 2) ปรับแนวคิดการประเมินตัดสินตามมาตรฐาน (Evaluate) เป็นแนวคิด การทบทวน (Review) การทำงาน เกณฑ์ความสำเร็จ และแนวทางการพัฒนาเพื่อ ยกระดับมาตรฐาน คุณภาพอย่างต่อเนื่อง 3) ปรับใช้ในระบบนิเวศภายในของสถานศึกษาทั้งการกำหนดเป้าหมาย แผนพัฒนา คุณภาพการศึกษา และการรายงานผล

ช่วงที่ 2 ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติ และจัดระบบงาน มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 51 แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษา
ของชาติและจัดระบบงาน

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
1. การพัฒนาระบบ การประเมินคุณภาพ การศึกษา	หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษา จัดระบบการประเมินผลการศึกษา ทั้งประเมินการศึกษาภายใน และประเมินการศึกษา ภายนอกโดยมีลักษณะ ดังนี้

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
การประเมินคุณภาพ การศึกษาที่เหมาะสมจะ สะท้อนผลการพัฒนา ผู้เรียนที่ชัดเจน ซึ่งเป็นกลไก สำคัญในการพัฒนา การทำงานของหน่วยงาน อย่างชัดเจน	1) การประเมินการศึกษาภายในโดยสถานศึกษาประเมินตนเองปีละ 1 ครั้ง โดยรายงาน ผลการพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาในแต่ละระดับการศึกษา และประเมินผลการ พัฒนาลักษณะผู้เรียนที่สถาบันกำหนดเพิ่มเติม และรายงานแนวทางในการพัฒนางานใน โอกาสต่อไป เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาก้าวต่อไป 2) การประเมินการศึกษายานนอก โดยสถานศึกษาที่ดำเนินการได้ดี จัดการตนเอง ได้ สามารถรับการประเมิน 4-5 ปี ต่อครั้ง ส่วนสถานศึกษาที่ยังต้องการความช่วยเหลือ สามารถ รับการประเมินถี่ขึ้นตามความต้องการจำเป็น โดยสถานศึกษาเลือกกระบบ หน่วยงาน และ ผู้ประเมินได้เอง สำหรับผู้ประเมินส่วนหนึ่งต้องเป็นผู้ที่มาจากองค์กร วิชาชีพ หรือ ผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์นั้น และมีระบบการพัฒนาผู้ประเมินอย่างต่อเนื่อง

3.3 แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของการอาชีวศึกษา

ช่วงที่ 1 ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 52 แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของการอาชีวศึกษา ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
1. การประกันคุณภาพ การศึกษา การวางระบบการพัฒนา คุณภาพ และประเมินผลเพื่อ พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นไป ตามมาตรฐานการศึกษา ระดับชาติ และใช้เป็นข้อมูล ในการวางแผน การพัฒนา สถานศึกษาในโอกาสต่อไป	สถานศึกษา 1) ดำเนินการตามแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด โดยสถานศึกษาอาชีวศึกษาจัดทำระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในให้เป็นไปตาม มาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 ให้บรรลุตามมาตรฐานการอาชีวศึกษาทั้ง 3 ด้าน คือ (1) ด้านคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ (2) ด้านการจัดการอาชีวศึกษา (3) ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อเป็นการประกันว่าการจัดการอาชีวศึกษา มีมาตรฐานและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาระดับชาติสำหรับใช้เป็นข้อมูลในการ วางแผน การพัฒนาสถานศึกษาในโอกาสต่อไป 2) มีการประเมินคุณภาพสถานศึกษายานนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เพื่อพัฒนาสถานศึกษาสู่คุณภาพและมาตรฐาน อาชีวศึกษา

ช่วงที่ 2 ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติ และจัดระบบงาน มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 53 แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของการอาชีวศึกษา ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาของ
ชาติและจัดระบบงาน

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
1. การประกันคุณภาพ การศึกษา ปรับระบบประกันคุณภาพ การศึกษาให้ยืดหยุ่น สอดคล้องกับบริบท สถานศึกษา และใช้เพื่อ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างแท้จริง โดยมีระบบ สนับสนุนเพื่อพัฒนา	หน่วยงานต้นสังกัด : จัดทำคลัง/ฐานข้อมูลสนับสนุนสถานศึกษา เกี่ยวกับระบบหน่วยงาน และผู้ประเมิน ทั้งการประเมินภายในและการประเมินภายนอก สถานศึกษา : 1) ประเมินภายในโดยสถานศึกษาประเมินตนเองปีละ 1 ครั้งเกี่ยวกับผลลัพธ์ (DOE) ที่กำหนดและลักษณะผู้เรียนที่สถานศึกษากำหนดเพิ่ม และนำผลการประเมินมาปรับระบบ การสนับสนุน

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
สถานศึกษาตามมาตรฐาน ด้านต่าง ๆ และตัวบ่งชี้ที่ กำหนด	2. ประเมินภายนอก 5 ปี ต่อครั้ง โดยสถานศึกษาเลือกกระบวน หน่วยงาน และผู้แทนเข้าร่วม ประเมินได้เอง และจัดระบบที่ชัดเจนในการนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการพัฒนาใน โอกาสต่อไป 3. ร่วมมือกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในการ ประเมินคุณภาพภายนอก และนำผลการประเมินมาร่วมพัฒนาสถานศึกษาร่วมกับ หน่วยงานต้นสังกัด

3.4 แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของระดับการอุดมศึกษา

ช่วงที่ 1 ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 54 แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของระดับการอุดมศึกษา ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
1. การประเมินคุณภาพ การศึกษา ระบบการประกันคุณภาพ ประกอบด้วย การควบคุม คุณภาพ การตรวจสอบ คุณภาพและการประเมิน คุณภาพการศึกษาเพื่อเป็น การสร้างหลักประกันว่า มหาวิทยาลัย สถาบัน จัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐานตามที่กำหนด	หน่วยงานต้นสังกัด ให้การสนับสนุนการดำเนินการตามระบบ และกลไกการดำเนินการตามกฎหมายกระทรวง เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561 และแนวปฏิบัติที่กำหนด สถาบันการศึกษา : ดำเนินการตามระบบ และกลไกการดำเนินการตามกฎหมายกระทรวงการประกันคุณภาพ การศึกษา พ.ศ. 2561 และแนวปฏิบัติที่หน่วยงานกำหนดไว้ สมศ. หรือหน่วยงานด้านการประกันคุณภาพ ศึกษาวิจัยกำหนดองค์ประกอบหรือตัวบ่งชี้สำคัญในการตรวจสอบ ประเมิน และประกัน คุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ การศึกษาที่เหมาะสม สามารถลดภาระในการปฏิบัติงานของสถาบันการศึกษา และ แนวทางการพัฒนาผู้ประเมินให้มีความตระหนัก และความเข้าใจในการประเมินการศึกษา

ช่วงที่ 2 ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติ และจัดระบบงาน มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 55 แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของระดับการอุดมศึกษา ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษา
ของชาติและจัดระบบงาน

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
1. การประเมินคุณภาพ การศึกษา การประกันคุณภาพ ประกอบด้วย การควบคุม คุณภาพ การตรวจสอบ คุณภาพและการประเมิน คุณภาพการศึกษาเพื่อเป็น การสร้างหลักประกันว่า มหาวิทยาลัย สถาบันจัด การศึกษาอย่างมีคุณภาพได้ มาตรฐานตามที่กำหนด	หน่วยงานต้นสังกัด 1. นำข้อมูลมาตรฐานการอุดมศึกษาที่ปรับปรุงใหม่ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ของชาติมาใช้ในการปรับระบบการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะการกำหนด มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน และกำหนดมาตรฐานเชิงกระบวนการสำคัญ ที่ส่งเสริม มาตรฐาน ด้านคุณภาพผู้เรียน 2. เปิดโอกาสให้สถานศึกษา เลือกกระบวนการประเมินคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้อง กับบริบทของตนเอง โดยหน่วยงานหน่วยงานกลาง/หน่วยงานต้นสังกัดจัดทำระบบข้อมูล เกี่ยวกับระบบการประเมิน หน่วยงาน และ ผู้ประเมินที่มีคุณภาพที่ครบถ้วนสำหรับ การตัดสินใจเลือกของสถาบันการศึกษา สถาบันการศึกษา

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
	พัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเน้นการจัดระบบ กลไก เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ที่กำหนด ทั้งการประเมินการศึกษาภายใน และประเมินการศึกษาภายนอกดังนี้ 1) การประเมินการศึกษาภายในโดยสถานศึกษาเลือกระบบ/หน่วยงาน และผู้ประเมินได้เอง มีการประเมินตนเองปีละ 1 ครั้ง โดยเน้นการรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับ และตัวบ่งชี้ลักษณะผู้เรียนที่สถานศึกษากำหนด และรายงานแนวทางในการพัฒนางาน เพื่อแก้ปัญหา และพัฒนาต่อไป 2) การประเมินการศึกษาภายนอก ดำเนินการอย่างน้อย 4-5 ปีต่อครั้ง โดยสถานศึกษาเลือกระบบ/หน่วยงาน และผู้ประเมินได้เอง ผู้ประเมินส่วนหนึ่งเป็นผู้ที่มาจากองค์กรวิชาชีพ หรือผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์นั้น

4. แนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอข้อมูลแนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน ทั้งในส่วนของภาพรวมและในส่วนของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา โดยแบ่งเป็นช่วงที่ 1 ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม และช่วงที่ 2 การทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติและจัดระบบงาน ดังรายละเอียด

ตาราง 56 แนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานในภาพรวม

ระดับหน่วยงาน	ช่วงที่ 1 ช่วงเชื่อมต่อ และหาแนวทางที่เหมาะสม	ช่วงที่ 2 การทบทวนมาตรฐานการศึกษา ของชาติและจัดระบบงาน
ระดับหน่วยงานที่กำหนดนโยบาย หน่วยงานต้นสังกัด	หลังจากหน่วยงานดำเนินการตามแผนที่กำหนด ซึ่งมีทั้งภารกิจเดิม ภารกิจที่ปรับเปลี่ยน และภารกิจใหม่แล้วในระยะหนึ่ง ต้องจัดให้มีระบบ และการกำกับ ติดตาม ประเมินผล ที่มีจุดเน้นในการทำงานในลักษณะดังนี้ 1) ผู้ทำหน้าที่ กำกับ ติดตาม ประเมินผลมีความเข้าใจชัดเจนเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ การศึกษาในระดับนั้น ๆ และดำเนินการกำกับ ติดตาม ประเมินผลในลักษณะเน้นบรรยากาศ การทำงานที่เป็นไปเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันและการหาทางช่วยเหลือและสนับสนุนอย่างเหมาะสม 2) จัดระบบ รูปแบบการกำกับ ติดตาม ประเมินผลหลายลักษณะ ทั้งใช้ทีมงานส่วนกลาง และส่วนพื้นที่ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมสื่อสาร เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญ ทั้งกระบวนการทำงาน สิ่งที่เป็นปัญหา สิ่งที่เหมาะสม และบทเรียนสำคัญ 3) นำข้อมูลผลการดำเนินงานที่ได้มาประมวลเป็นคลังข้อมูล และนำมาใช้ในการ (1) ช่วยเหลือ	ดำเนินการกำกับติดตามการทำงาน นำมาตรฐานสู่การปฏิบัติที่เต็มรูปแบบมากขึ้น โดยจัดหน่วยปฏิบัติงานกำกับ ติดตาม ประเมินผลและการสนับสนุนในระดับพื้นที่ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานมากขึ้น มีความคล่องตัวในการแก้ปัญหา และสนับสนุนการทำงานได้มากขึ้น โดยเน้นการเชื่อมโยงการปฏิบัติการด้วยเครือข่าย เทคโนโลยี และการจัดทำฐานข้อมูลการปฏิบัติงานที่เข้าถึงง่าย ใช้ในการตัดสินใจในการปรับปรุงนโยบายให้เหมาะสมทันทั่วทั้งที่

ระดับหน่วยงาน	ช่วงที่ 1 ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม	ช่วงที่ 2 การทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติและจัดระบบงาน
	แก้ปัญหา และให้การสนับสนุนทรัพยากรที่เหมาะสม และ (2) นำมาใช้ในการทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติ ร่วมกับข้อมูลอื่น ๆ ในโอกาสต่อไป	
ระดับสถานศึกษา	จัดระบบให้มีการสนับสนุน กำกับ ติดตาม ประเมินผล ภายในสถานศึกษา อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง และนำผลกำกับ ติดตาม ประเมินผล มาใช้ในการแก้ปัญหา และพัฒนางาน	

สำหรับแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของแต่ละระดับและประเภทศึกษานั้น มีรายละเอียดดังนี้

4.1 แนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานของระดับการศึกษาปฐมวัย

ช่วงที่ 1 ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม มีรายละเอียด ดังนี้

ตาราง 57 แนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานของระดับการศึกษาปฐมวัย ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม

ภารกิจแนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
1. การกำกับ ติดตาม และ ประเมินผล การกำกับ ติดตาม และ ประเมินผลที่เหมาะสมทำให้ได้ข้อมูลสำคัญในการ แก้ปัญหา ส่งเสริม สนับสนุนการ ดำเนินการ พัฒนา คุณภาพเด็กปฐมวัย ให้เป็นไปตามที่ มาตรฐานที่กำหนด	หน่วยงานต้นสังกัด จัดให้มีหน่วยงานสนับสนุน การจัดทำระบบการสนับสนุน การกำกับติดตาม ประเมินผล เพื่อดำเนินการ ดังนี้ 1) การนิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินการนำมาตรฐานไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง 2) พัฒนาผู้ทำหน้าที่ กำกับ ติดตาม ประเมินผลมีความเข้าใจชัดเจน และเป็นกัลยาณมิตร สถานศึกษา : จัดระบบให้มีการสนับสนุน กำกับ ติดตาม ประเมินผล ภายในสถานศึกษา อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง และนำผลกำกับ ติดตาม ประเมินผล มาใช้ในการแก้ปัญหา และพัฒนางาน

ช่วง 2 ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติ และจัดระบบงาน มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 58 แนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานของระดับการศึกษาปฐมวัย ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
1. การกำกับ ติดตาม ประเมินผล: การกำกับ ติดตาม ประเมินผลเป็นไปเพื่อการ ได้รับข้อมูลจากการ ปฏิบัติงาน และใช้ข้อมูลใน การวางแผนช่วยเหลือ สนับสนุนอย่างเหมาะสม ตรง ประเด็น สู่เป้าหมายที่กำหนด	หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานสนับสนุน 1) ดำเนินการกำกับติดตามการทำงานนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติที่เต็มรูปแบบมากขึ้น มีความเป็นกัลยาณมิตร และ มีจุดเน้นที่ผลการพัฒนาผู้เรียน 2) จัดหน่วยปฏิบัติงานกำกับ ติดตาม ประเมินผลและการสนับสนุนในระดับพื้นที่ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานมากขึ้น โดยเน้นการเชื่อมโยงปฏิบัติการ ด้วย เครือข่ายเทคโนโลยี และการจัดทำฐานข้อมูลการปฏิบัติงาน เพื่อการปรับปรุงนโยบาย ให้เหมาะสมทันทั่วทั้งที่มีระบบการทำงานอย่างชัดเจน 3) นำข้อมูลมาจัดระบบฐานข้อมูล (Big Data) เพื่อใช้พิจารณาปรับปรุง พัฒนางาน หรือตัดสินใจอย่างเหมาะสม และมีหลักฐาน (Evidence) ตรวจสอบได้

4.2 แนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ช่วงที่ 1 ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 59 แนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
1. การกำกับ ติดตาม ประเมินผล และสนับสนุน : การกำกับ ติดตาม ประเมินผล ส่งผลให้การดำเนินการตามแผน เป็นไปได้ตามที่กำหนด และได้ข้อมูลสำคัญในการให้ความช่วยเหลือเพื่อการปรับเปลี่ยนการทำงานได้อย่างเหมาะสม	หน่วยงานต้นสังกัด จัดให้มีระบบการสนับสนุน และการกำกับ ติดตาม ประเมินผล ที่มีลักษณะดังนี้ 1) กำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบในการสนับสนุน กำกับ ติดตาม ประเมินผล ให้ชัดเจน 2) จัดระบบรูปแบบการกำกับ ติดตาม ประเมินผลหลายลักษณะ ทั้งใช้ทีมงาน ส่วนกลาง และส่วนพื้นที่ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมสื่อสาร เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญ ทั้งกระบวนการทำงาน สิ่งที่เป็นปัญหา สิ่งที่เหมาะสม และบทเรียนสำคัญ 3) นำเสนอผลการดำเนินการที่ส่วนกลางสามารถกำกับและติดตามข้อมูลได้ และส่วนที่เป็นสถานศึกษาต่าง ๆ สามารถรายงานผลการดำเนินการของตนเองได้ โดยใช้แนวคิดแบบ C-site Report การสื่อสารเรื่องการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติ ด้วยวิธีการและการตีความแบบต่าง ๆ โดยใช้แผนที่เป็นตัวช่วยให้สามารถเลือกการเข้าถึงได้ง่ายในลักษณะ Application 4) พัฒนาแนวทางในการเชื่อมโยงกับการทำงานปกติ เช่น ระบบการเลื่อนวิทยฐานะ หน่วยสนับสนุน : 1) จัดระบบให้มีการสนับสนุน กำกับ ติดตาม ประเมินผล สถานศึกษา อย่าง สม่าเสมอ และต่อเนื่อง 2) พัฒนาผู้ทำหน้าที่กำกับ ติดตาม ประเมินผลให้มีความเข้าใจแนวคิด แนวทาง และการนำผลไปใช้ในการทำงานที่ชัดเจน โดยดำเนินการในลักษณะการเน้นบรรยากาศการทำงานที่เป็นไปเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันและการหาทางช่วยเหลือและสนับสนุนอย่างเหมาะสม 3) สร้างกลไกเพื่อหนุนให้เกิดการนำมาตรฐานไปใช้ในรูปแบบที่หลากหลายเพื่อหนุนเสริมการทำงานของสถานศึกษาโดยใช้แนวคิด “สาธารณะศึกษา” ที่เป็นการศึกษาเรียนรู้รูปแบบหลากหลาย 4) สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ให้เกิดวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันในหลากหลายมิติ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ดังนี้ (1) ระดับองค์กรหรือสถานศึกษา พัฒนาให้เกิดการสร้างทีมทำงาน (Work team) และชุมชนนักปฏิบัติ (Communities of Practices) ให้นำประสบการณ์และความรู้มา แลกเปลี่ยนกัน (2) ระดับระหว่างสถานศึกษาในพื้นที่และข้ามเขตพื้นที่ในโลกออนไลน์ สนับสนุนให้ตั้งกลุ่มเครือข่าย (Social Network) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการดำเนินการ สถานศึกษา : 1) จัดระบบให้มีการสนับสนุน กำกับ ติดตาม ประเมินผล ภายในสถานศึกษา อย่างสม่าเสมอและต่อเนื่อง 2) ทำงานเชื่อมโยงกับระบบสนับสนุนจากภายนอกจากระดับนโยบาย เพื่อช่วยให้การพัฒนางานภายในสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น 3) กำหนดบทบาทและภารกิจให้คณะกรรมการสถานศึกษา คณะพัฒนาบริหารงานวิชาการและหลักสูตรระดับสถานศึกษาในการกำกับติดตามและสนับสนุนการดำเนินการ

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
	4) พัฒนาระบบการเชื่อมโยงการทำงานระหว่างครูและผู้ปกครอง (Parent and Teachers association: PTA) เพื่อช่วยสนับสนุนการทำงาน 5) ประยุกต์ใช้แนวคิดโรงเรียนร่วมพัฒนา (Partnership school) ให้ภาครัฐ เอกชน มาร่วมเรียนรู้ และหนุนเสริมการทำงาน โดยให้สามารถเป็นส่วนหนึ่งของระบบ ความรับผิดชอบต่อสังคมในองค์กร (Social Cooperate Responsible: CSR) ที่เชื่อมโยงกับมาตรการทางภาษีและภาพลักษณ์ขององค์กร

ช่วง 2 ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติ และจัดระบบงาน มีรายละเอียด ดังนี้

ตาราง 60 แนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานของระดับ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
1. การกำกับ ติดตาม ประเมินผล การกำกับ ติดตาม ประเมินผล เป็นไปเพื่อการได้รับข้อมูล จากการปฏิบัติงาน และใช้ ข้อมูลในการวางแผน ช่วยเหลือ สนับสนุน อย่างเหมาะสม ตรงประเด็น สู่เป้าหมายที่กำหนด	หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานสนับสนุน 1) ดำเนินการกำกับติดตามการทำงานนำมามาตรฐานสู่การปฏิบัติที่เต็มรูปแบบมากขึ้น มีความเป็นกัลยาณมิตร และมีจุดเน้นที่ผลการพัฒนาผู้เรียน 2) จัดหน่วยปฏิบัติงานกำกับ ติดตาม ประเมินผลและการสนับสนุนในระดับพื้นที่ เพื่อให้ เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานมากขึ้น โดยเน้นการเชื่อมโยงปฏิบัติการด้วย เครือข่าย เทคโนโลยี และการจัดทำฐานข้อมูลการปฏิบัติงาน เพื่อการปรับปรุงนโยบาย ให้เหมาะสม ทันทั่วทั้งที่มีระบบการทำงานอย่างชัดเจน 3) นำข้อมูลมาจัดระบบฐานข้อมูล (Big Data) เพื่อใช้พิจารณาปรับปรุง พัฒนางาน หรือ ตัดสินใจอย่างเหมาะสม และมีหลักฐาน (Evidence) ตรวจสอบได้

4.3 แนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานของ การอาชีวศึกษา

ช่วงที่ 1 ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม มีรายละเอียด ดังนี้

ตาราง 61 แนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานของ

การอาชีวศึกษา ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
1. การกำกับติดตาม การกำกับติดตามให้คำแนะนำ ส่งเสริม ช่วยเหลือ เป็นไป เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญใน การช่วยเหลือ สนับสนุน การดำเนินงานอย่างเหมาะสม	หน่วยงานต้นสังกัด 1) ติดตามผลและให้คำแนะนำ ช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง โดยใช้ระบบเทคโนโลยี ในการกำกับ ติดตาม ส่งเสริม และสนับสนุนการทำงานของครูและบุคลากรอาชีวศึกษา 2) กำกับ ติดตาม ผ่านช่องทางต่าง ๆ อาทิ การประชุมผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ใช้กระบวนการนิเทศโดยศึกษานิเทศก์ สถานศึกษารายงานประเมินตนเองโดยเน้น การกำกับติดตามผลที่เกิดกับผู้เรียน และเชื่อมโยงสู่กระบวนการทำงานและปัจจัย ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลในการช่วยเหลือ สนับสนุนการดำเนินงานที่เหมาะสม

ช่วง 2 ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติ และจัดระบบงาน มีรายละเอียด ดังนี้

ตาราง 62 แนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานของ

การอาชีวศึกษา ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
1. การกำกับติดตาม ประเมินผล และสนับสนุน กลไกการกำกับติดตาม ประเมินผลที่เหมาะสมจะทำให้ได้ข้อมูลการทำงานที่จะช่วยแก้ปัญหา และพัฒนางาน	หน่วยงานต้นสังกัด 1) จัดระบบการกำกับติดตาม ประเมินผล โดยเน้นการทำงานอย่างกัลยาณมิตร และมุ่งเน้นการกำกับติดตาม ประเมินผลการพัฒนาผู้เรียน 2) จัดทำฐานข้อมูลที่ได้จากการกำกับติดตาม ประเมินผล เพื่อใช้ในการช่วยเหลือสนับสนุนอย่างเหมาะสม สถานศึกษา 1. ผู้บริหารให้ความสำคัญ นิเทศ ติดตามด้วยตนเอง เน้นการใช้ระบบเทคโนโลยีในการกำกับ ติดตาม ส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานของครูและบุคลากรอาชีวศึกษา และสถานศึกษา โดยสื่อสารแบบสองทางหรือหลายช่องทางเพื่อเอื้อการทำงานและ 2. นิเทศ ติดตาม พบปะ ให้ข้อมูลย้อนกลับ เสริมจุดพร่อง เติมเต็ม ชื่นชม Show and Share 3. ถอดบทเรียนทุกระยะ เพื่อการประชาสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอดองค์ความรู้ 4. ติดตาม รายงาน สะท้อนเติมเต็ม และสร้างระบบสร้างแรงจูงใจแก่ผู้ปฏิบัติและสถานศึกษาที่ดำเนินการได้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

4.4 แนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน

ของระดับการอุดมศึกษา

ช่วงที่ 1 ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 63 แนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานของระดับการอุดมศึกษา ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
1. การกำกับติดตามประเมิน เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา : การกำกับติดตามและประเมินผลเป็นไปเพื่อส่งเสริม ช่วยเหลือ และพัฒนาคุณภาพการศึกษาซึ่งต้องดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญที่สามารถนำมาใช้ในการพิจารณาปรับปรุงหรือตัดสินใจอย่างเหมาะสม	หน่วยงานต้นสังกัด สถาบันการศึกษา 1) จัดให้มีผู้ทำหน้าที่ กำกับ ติดตาม ประเมินผลมีความเข้าใจชัดเจน และดำเนินการในลักษณะการเน้นบรรยากาศการทำงานที่เป็นไปเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน และการหาทางช่วยเหลือและสนับสนุนอย่างเหมาะสม 2) จัดระบบ รูปแบบการกำกับ ติดตาม ประเมินผลหลายลักษณะ เน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมสื่อสาร เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญ ทั้งกระบวนการทำงาน สิ่งที่เป็นปัญหา สิ่งที่เหมาะสม และบทเรียนสำคัญ โดยจัดระบบฐานข้อมูล (Big Data) เพื่อใช้พิจารณาปรับปรุงหรือตัดสินใจอย่างเหมาะสม และมีหลักฐาน (Evidence) ตรวจสอบได้

ช่วง 2 ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติ และจัดระบบงาน มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 64 แนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานของระดับการอุดมศึกษา ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม

ภารกิจ / แนวคิด	แนวทางการดำเนินการ
1. การกำกับติดตาม การกำกับติดตามให้คำแนะนำ ส่งเสริม ช่วยเหลือ เป็นไปเพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญในการช่วยเหลือ/	ดำเนินการกำกับติดตามการทำงานนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติที่เต็มรูปแบบมากขึ้น โดยจัดหน่วยปฏิบัติงานกำกับ ติดตาม ประเมินผลและการสนับสนุนในระดับพื้นที่ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานมากขึ้น มีความคล่องตัวในการแก้ปัญหา และสนับสนุนการทำงานได้มากขึ้น โดยเน้นการเชื่อมโยงการปฏิบัติการด้วย

สนับสนุน การดำเนินงานอย่างเหมาะสม	เครือข่ายเทคโนโลยี และการจัดทำฐานข้อมูลการปฏิบัติงานที่เข้าถึงง่าย ใช้ในการตัดสินใจในการปรับปรุงนโยบายให้เหมาะสมทันที่
-----------------------------------	--

จากแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติที่นำเสนอข้างต้น สามารถสรุปแนวทางใน 4 ประเด็น คือ 1) แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับ 2) แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและประเมินผล 3) แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา และ 4) แนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานในแต่ละช่วงเวลา ดังนี้

3) ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม

ในช่วงนี้มีการดำเนินการ ดังนี้ (1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและเตรียมการนำไปใช้ในสถานศึกษา โดยสถานศึกษาส่วนหนึ่งกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการศึกษาในระดับการศึกษา (2) การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการวัดประเมินผลนั้น หน่วยงานส่วนใหญ่ใช้หลักสูตรเดิม ยกเว้นการอาชีวศึกษาที่มีการพัฒนาหลักสูตรขึ้นมาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในระยะนี้ แนวทางการนำมาตรฐานของชาติสู่การปฏิบัติก็จะเน้นการจัดการโดยใช้ฐานสมรรถนะเชิงรุกที่เน้นให้ผู้เรียนได้คิด ปฏิบัติ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการสถานการณ์จริง และใช้แนวทางการวัดและประเมินผลในลักษณะที่เป็นการประเมินผลตามสภาพจริงและการประเมินผลเพื่อการพัฒนาผู้เรียน (3) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกนั้น เน้นการดำเนินการตามกฎหมายกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561 และแนวทางที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดไว้อย่างชัดเจน และ (4) การกำกับติดตามและประเมินผล ควรจัดระบบ แนวทางการกำกับติดตามที่มีประสิทธิภาพและดำเนินการตามระบบที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการกำกับติดตามประเมินผลการทำงานที่มุ่งเน้นคุณลักษณะผู้เรียน และการทำงานในลักษณะกัลยาณมิตร และนำข้อมูลมาใช้ในการช่วยเหลือ แก้ปัญหา ให้การสนับสนุน และนำข้อมูลมาใช้ในการทบทวนมาตรฐานการศึกษาในช่วงต่อไป

4) ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบงาน

มีการดำเนินการแต่ละส่วน ดังนี้ (1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับ ในช่วงนี้หน่วยงานต้นสังกัดควรนำข้อมูลการดำเนินการในช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสมมาใช้ในการทบทวนมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและเพิ่มเติมข้อมูลจุดเน้นตามบริบทการทำงานและระดับผู้เรียนแต่ละช่วงวัย (2) การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการประเมินผล นั้นเป็นการนำมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับมาใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรที่เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะที่มีลักษณะยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner Centric) โดยคำนึงถึงความสนใจ ความถนัด ความพร้อม ความสามารถ ปัญหาและความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งความเหมาะสมกับบริบท วิถีชีวิต ภูมิสังคม ชาติพันธุ์ และวัฒนธรรม เชื่อมโยงกับชีวิตจริง (Real Life) ของผู้เรียน โดยมุ่งพัฒนาความสามารถในการนำความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตจริง มิได้มุ่งเรื่องความรู้หรือเนื้อหาวิชาที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลายึดสมรรถนะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตเป็นหลักในการจัดการศึกษา โดยมีการกำหนดเกณฑ์ความสามารถที่ต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติได้ในแต่ละระดับการศึกษา เชื่อมโยงสู่การจัดการเรียนการสอนบนฐานสมรรถนะเชิงรุกที่มุ่งเน้นให้ได้เรียนรู้จากการคิด ปฏิบัติ และใช้ความรู้ได้จริงในชีวิต และการแก้ปัญหาเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน เน้นการบูรณาการข้ามศาสตร์ เน้นการนำตนเองในการเรียนรู้ การเรียนรู้ตามความสามารถของผู้เรียนเน้นการเรียนรู้แบบรู้จริง (Mastery Learning) เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง สอนกันเอง เรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ เรียนรู้จากตัวอย่างที่เห็น เรียนรู้จากการทำงาน เรียนรู้จากการพบปะพูดคุย เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น ลองผิดลองถูก และเรียนรู้จากเทคโนโลยี จัดการเรียนรู้ในลักษณะการผสมผสาน

(Blended Learning) คือ เรียนรู้ทางออนไลน์ และเรียนรู้แบบพบกันในห้องเรียน (Face to Face) เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันตามความถนัด และความสนใจของผู้เรียน นำโปรแกรมทันสมัยที่ทำให้เรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ เช่น Mooc Skill Lane Google ร่วมกับการที่ครูได้ชี้แนะ อำนวยความสะดวก และ การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนใช้ความรู้มากขึ้น และการวัดและประเมินผล เพื่อการเรียนรู้และช่วยเหลือผู้เรียน (3) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกเน้นการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในที่เชื่อมโยงสู่การแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน การประเมินคุณภาพภายนอกที่เน้นการประเมินคุณลักษณะผู้เรียนจากร่องรอยเชิงประจักษ์ โดยเปิดโอกาสให้สถานศึกษา เลือกระบบ หน่วยงานและผู้ประเมินได้เอง และเน้นการเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาเข้ามาร่วมประเมินคุณภาพ

บทที่ 7

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติมีจุดประสงค์สำคัญ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติในระดับนโยบายระดับการกำกับติดตาม การสนับสนุนส่งเสริมและระดับปฏิบัติ 2) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์บทเรียนจากต่างประเทศเกี่ยวกับกลไก การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ และ 3) เพื่อสังเคราะห์แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของ ชาติสู่การปฏิบัติ มีการงานวิจัยมีการดำเนินการ 4 ขั้นตอนสำคัญ คือ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการวางแผน การวิจัย ศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา และการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติในปัจจุบัน ทั้งในประเทศและ ต่างประเทศ ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการศึกษาและการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติในปัจจุบัน และ ยกร่าง / สังเคราะห์แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ขั้นตอนที่ 3 พิจารณาร่าง แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในภาพรวม และยกร่างแนวทางการนำมาตรฐาน การศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในแต่ละระดับ และ ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงร่างแนวทางการนำมาตรฐาน การศึกษาของชาติสู่ การปฏิบัติและจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของประเทศไทยในปัจจุบัน

จากการศึกษาผลการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของประเทศไทย ในปัจจุบัน พบประเด็นสำคัญดังนี้ 1) ทุกหน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับ/ประเภทการศึกษา ได้กำหนด และประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาไปก่อนการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยกำหนดมาตรฐาน การศึกษาในลักษณะคู่ขนานกับการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ 2) มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดนั้น หน่วยงานได้กำหนดมาตรฐานด้านผู้เรียน และมาตรฐานด้านอื่น ๆ ที่สนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐาน การศึกษา 3) หลังจากหน่วยงานต้นสังกัดได้ประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาแล้วทุกหน่วยงานได้ประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้อง ในลักษณะการชี้แจงเพื่อรับทราบข้อมูลผ่านสื่อ เอกสาร และการประชุมต่าง ๆ แต่เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึง และยังไม่ถึงผู้ปฏิบัติงานและบุคลากร โดยเฉพาะครูผู้สอนใน สถานศึกษาที่เป็นหน่วยปฏิบัติหลักส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงาน และบุคลากรยังขาดความชัดเจนในการรับรู้และเข้าใจ ในรายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งแนวทางในการนำ มาตรฐานสู่การปฏิบัติ 4) ปัจจุบันยังไม่ได้ดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การพัฒนาหลักสูตร ทั้งระดับการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากยังคงใช้หลักสูตรเดิมอยู่ ดังนั้นในการนำ มาตรฐานการศึกษาสู่การพัฒนาผู้เรียนจึงสามารถดำเนินการในลักษณะการกำหนดเพิ่มเติมในมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา และเชื่อมโยงสู่การจัดการเรียนการสอน ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีตัวชี้วัดส่วนหนึ่ง ในหลักสูตรมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา 5) การจัดการอาชีวศึกษาได้มีการเชื่อมโยงมาตรฐานการ อาชีวศึกษาสู่การพัฒนาหลักสูตรใหม่ในลักษณะหลักสูตรฐานสมรรถนะ 6) การประกันคุณภาพการศึกษาของ ทุกระดับการศึกษาดำเนินการตามกฎหมายกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พศ. 2561 ที่ประกาศใช้ แต่ พบว่าสถานศึกษาส่วนหนึ่งยังขาดแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจน ส่วนใหญ่ดำเนินการในลักษณะเตรียมความ พร้อมในการทำงานเพื่อการดำเนินการอย่างเต็มรูปแบบในปี 2562 และ 7) จากการปฏิบัติงานในปัจจุบัน

ผู้เกี่ยวข้องได้ให้ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นที่สำคัญในการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติในการพัฒนาผู้เรียนหลายประการ คือ (1) สถานศึกษาต้องสร้างความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง ชุมชน ท้องถิ่น ภาคีเครือข่าย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มุ่งเน้นการพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจ และให้เห็นความสำคัญของมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (2) สถานศึกษาดำเนินการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพบริบท ความต้องการของท้องถิ่น และลักษณะเฉพาะของผู้เรียน (3) การพัฒนาหลักสูตรที่เน้นหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยเปิดโอกาสให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรได้เอง (4) ปรับการเรียนการสอนให้เน้นการบูรณาการข้ามศาสตร์สาขาต่าง ๆ มากขึ้น โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และให้ผู้เรียนได้นำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ใน การปฏิบัติจริง ให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมที่เน้นการค้นคว้าด้วยตนเอง มีความเชื่อมั่นว่าครูที่ได้รับการพัฒนาจะสามารถ พัฒนาผู้เรียนได้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของสังคมตลาดแรงงานและประเทศ ลดงานครู(5) หน่วยงานต้นสังกัดต้องทำหน้าที่ในการกำกับ ติดตาม ดูแล ให้ความช่วยเหลือ และให้การสนับสนุน (6) ควรปรับเปลี่ยนการวัดและประเมินผลที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย และต้องสร้างความรู้ความเข้าใจให้คณะครูมีความรู้ด้านการวัดและประเมินผล (7) ในการดำเนินการของสถานศึกษาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในควรให้อิสระในการประกันคุณภาพและการประเมินคุณภาพตามบริบท ภารกิจของสถานศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด โดยสถานศึกษาสามารถเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด ความต้องการ ความสำเร็จ วางระบบขั้นตอนการดำเนินงานอย่างชัดเจนร่วมกัน นำผลที่ได้จากการทำงานไปปรับและพัฒนางานได้จริงบนฐานความรับผิดชอบร่วมกัน และถือเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานปกติต่อเนื่องโดยเน้นการประเมินตามข้อเท็จจริงที่เน้นคุณภาพผู้เรียน

2. การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติของต่างประเทศ

จากการศึกษาการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติของต่างประเทศใน 8 ประเทศ ประกอบด้วย ประเทศสิงคโปร์ ญี่ปุ่น เม็กซิโก แคนาดา โปรตุเกส เยอรมนี ฟินแลนด์ และออสเตรเลีย สามารถสรุปข้อมูลภาพรวมแยกรายละเอียดตามระดับการศึกษาได้ดังนี้

2.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา

2.1.1 ระดับการศึกษาปฐมวัย

ทุกประเทศสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัย หรือระดับก่อนประถมศึกษา โดยไม่จัดเป็นการศึกษาภาคบังคับ หลักสูตรระดับนี้มีความยืดหยุ่นสูง จุดหมายสำคัญเพื่อเตรียมเด็กให้มีความพร้อมในการเข้าเรียนในโรงเรียน และพัฒนาความเป็นตัวเองของเด็ก วิธีการหรือกระบวนการเน้นการจัดประสบการณ์ที่ดีในสิ่งแวดล้อมและบริบทต่าง ๆ ให้เด็กพัฒนาโดยองค์รวมตามธรรมชาติ ทุกประเทศมีนโยบายให้หลายฝ่ายร่วมมือกัน ทั้งชุมชน มูลนิธิ องค์กรเอกชน รวมทั้งครอบครัว อาจจัดได้หลายรูปแบบ เช่น เนอร์สเซอร์รี่ กลุ่มเล่น ศูนย์เด็กเล็ก สถานเลี้ยงเด็ก โรงเรียนอนุบาล เป็นต้น

2.1.2 ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา

ทุกประเทศกำหนดเป็นการศึกษาภาคบังคับ แต่กำหนดจำนวนปีแตกต่างกัน การกำหนดกรอบหลักสูตรระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มุ่งพัฒนาสมรรถนะของคนที่สามารถเผชิญความท้าทายในอนาคต จำนวนชั้นปีในระดับประถมศึกษาประมาณ 5-6 ปี ช่วงอายุประมาณ 6-12 ปี จำนวนชั้นปีระดับมัธยมศึกษา ประมาณ 3-4 ปี ส่วนใหญ่บังคับให้เรียนจนถึงอายุ 15 ปี

ทุกประเทศกำหนดกรอบหลักสูตรด้านโครงสร้างเนื้อหา กิจกรรมหลักเพื่อส่งเสริมสมรรถนะหรือคุณค่าหลัก (Core Value) ทุกประเทศกำหนดกรอบหลักสูตรให้ส่งเสริมสมรรถนะหรือทักษะในศตวรรษที่ 21 โครงสร้างเนื้อหาประกอบด้วยกลุ่มภาษา คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาความสำเร็จในชีวิต เป็นการพัฒนาสมรรถนะ ที่มีใช้เพียงทักษะย ทุกประเทศร่วมโปรแกรมการประเมิน PISA

ประเมินนักเรียนอายุ 15 ปี ที่สะท้อนถึงสมรรถนะของผู้เรียนด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ โดยประเทศจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาได้ดี โดยอ้างอิงจากผลการสอบ PISA (ปี 2015) ถ้าเรียงลำดับเฉพาะประเทศ 8 ประเทศที่ศึกษา และรวมประเทศไทยด้วย กลุ่มประเทศที่อยู่ในอันดับไม่เกิน 20 ได้แก่ สิงคโปร์ ญี่ปุ่น ฟินแลนด์ แคนาดา นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย เยอรมนี สำหรับโปรตุเกสอยู่ในกลุ่มไม่เกินอันดับ 30 ประเทศไทยและเม็กซิโกอยู่ในกลุ่มเกินอันดับ 50 รายละเอียดของหลักสูตรมีดังนี้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสิงคโปร์กำหนดกลุ่มเนื้อหา 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มภาษา กลุ่มคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ และกลุ่มมนุษยศาสตร์และศิลปะ จุดเด่นของหลักสูตรของสิงคโปร์ คือ กรอบหลักสูตรกำหนด Knowledge Skills และ Life Skills รวมทั้งกำหนดการทำโครงการสำคัญที่พัฒนาผู้เรียนในการกระทำหรือปฏิบัติที่มีคุณค่า

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของญี่ปุ่น มีการเพิ่มคาบเวลาเรียนภาษาญี่ปุ่น สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ และพลานามัย รวมทั้งได้กำหนดวิสัยทัศน์ทางการศึกษาของญี่ปุ่นเพื่อสร้างพลังแห่งการดำรงชีวิต

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของฟินแลนด์ มีจุดเด่นที่กระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเน้นการเรียนรู้บูรณาการสาระผ่านการเล่น เพื่อคุณภาพชีวิต ส่วนสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ คือ การคัดเลือกครูดีที่ทำงานหนัก มีแรงบันดาลใจ ครูสามารถเลือกหนังสือ วิดีโอ สื่อ และการวัดประเมินผลได้เอง

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศแคนาดา แต่ละรัฐส่วนใหญ่กำหนดกลุ่มวิชาสำคัญ ได้แก่ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี เคมี ชีววิทยา ฟิสิกส์ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ และวิชาเลือก ในการจัดการเรียนรู้ ให้ความสำคัญกับการหาจุดอ่อนของผู้เรียนอย่างรวดเร็ว เพื่อช่วยเหลือเป็นพิเศษ

2.1.3 การอาชีวศึกษา

ประเทศที่จัดการศึกษาประเภทอาชีวศึกษาได้โดดเด่น ได้แก่ เยอรมนี ออสเตรเลีย และสิงคโปร์ ประเทศเหล่านี้มีการสนับสนุน ความร่วมมือ และการควบคุมที่มีความเหมือนหรือสอดคล้องกัน คือ

1) ความร่วมมืออย่างเข้มแข็งระหว่างสถาบันการศึกษา กับสถานประกอบการ ภาคอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจ เยอรมนีมีรูปแบบทวิภาคี คือ เรียนทฤษฎีในโรงเรียน ฝึกงานในโรงงานที่กำหนดตามมาตรฐานการทำงานชัดเจน ออสเตรเลียกำหนดให้รัฐและเอกชนร่วมกันพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษา สิงคโปร์มีหลักสูตร Polytechnic และหลักสูตรสำหรับ Institutes of Technological Education (ITE) ที่สถานประกอบการหรือภาคอุตสาหกรรมมีส่วนร่วมทั้งการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการฝึกงาน 2) การมีนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ และมีความเท่าเทียม หรือนโยบายที่จะพัฒนาคนให้มีความสามารถสูง เยอรมนีมีนโยบายพัฒนาคนให้มีความสามารถสูง มีกฎหมายพื้นฐานให้สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคในการศึกษา มุ่งพัฒนาคนให้มีความรู้ที่จะขับเคลื่อนประเทศ ออสเตรเลียยึดหลักการความเท่าเทียม และความเป็นเลิศ มีนโยบายการจัดระบบการศึกษาเพื่อฝึกทักษะในการทำงาน สามารถแข่งขันระดับโลกได้ สิงคโปร์มีนโยบายขับเคลื่อนการศึกษา พัฒนาประชาชนที่มีบุคลิกภาพดี และเป็นพลเมืองที่ดีมีคุณค่า

2.1.4 ระดับการอุดมศึกษา

ประเทศที่จัดการศึกษาระดับการอุดมศึกษาและร่วมการจัดอันดับของ Times Higher Education World University Ranking (2020) ประเทศที่มีมหาวิทยาลัยอยู่ในกลุ่มไม่เกินอันดับ 20 ได้แก่ เยอรมนี ออสเตรเลีย แคนาดา ฟินแลนด์ ญี่ปุ่น และสิงคโปร์ ประเทศเหล่านี้ให้อิสระสูงมากแก่มหาวิทยาลัยในการพัฒนาหลักสูตร และให้ความสำคัญต่อคุณภาพของบัณฑิต ทุกประเทศมีกรอบมาตรฐานคุณภาพ (Quality Framework) สามารถบังคับใช้เป็นเกณฑ์กำหนดคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษา วุฒิการศึกษาต่าง ๆ ทุกประเทศส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยร่วมการจัดอันดับมหาวิทยาลัยในระดับโลก

จากการศึกษาการบริหารการศึกษาในระดับและประเภทต่าง ๆ ทั้ง 8 ประเทศ สามารถสรุปประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

1. ทุกประเทศมีการกำหนดกรอบหลักสูตรให้ส่งเสริมสมรรถนะ หรือคุณค่าหลัก (Core Value) หรือทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาความสำเร็จในชีวิตในทุกระดับและประเภทการศึกษา ซึ่งในแต่ละระดับและประเภทการศึกษามีจุดเน้นของหลักสูตรที่ต่างกัน แต่มีความต่อเนื่องและเชื่อมโยงกันเป็นลำดับ **ระดับการศึกษาปฐมวัย** มีจุดหมายสำคัญเพื่อเตรียมเด็กให้มีความพร้อมในการเข้าเรียนในโรงเรียนและพัฒนาความเป็นตัวเองของเด็กอย่างองค์รวม หลักสูตรมีความยืดหยุ่นสูงเน้นการจัดประสบการณ์ที่ดีในสิ่งแวดล้อมและบริบทต่าง ๆ **ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา** มีการกำหนดกรอบหลักสูตร ด้านโครงสร้างเนื้อหา ประกอบด้วยกลุ่มภาษา คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ และทุกประเทศร่วมโปรแกรมการประเมิน PISA เพื่อสะท้อนถึงสมรรถนะของผู้เรียนด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ การอาชีวศึกษามีจุดเด่น คือ การสร้างความร่วมมืออย่างเข้มแข็งระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการทั้งภาคอุตสาหกรรมและภาคธุรกิจ **ระดับการอุดมศึกษา** มหาวิทยาลัยมีอิสระในการพัฒนาหลักสูตร แต่ให้ความสำคัญต่อคุณภาพของบัณฑิตโดยใช้กรอบมาตรฐานคุณภาพ (Quality Framework) เป็นเกณฑ์กำหนดคุณสมบัติผู้สำเร็จการศึกษา ในการจัดการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา มุ่งเน้นพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน

2. ทุกประเทศมีนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ มีความเท่าเทียม มุ่งพัฒนาคนให้มีความสามารถสูงเพื่อขับเคลื่อนประเทศ

3. ทุกประเทศสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัยแม้จะไม่ใช้การศึกษาภาคบังคับ

4. ทุกประเทศมีนโยบายให้ฝ่ายต่าง ๆ ร่วมมือกันในการจัดการศึกษา ทั้งชุมชน มูลนิธิ องค์กรเอกชน รวมทั้งครอบครัว

5. ประเทศฟินแลนด์ มีจุดเด่นด้านกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้บูรณาการสาระผ่านการเล่นเพื่อคุณภาพชีวิต

การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของแต่ละประเทศใน 4 แนวทางคือ 1) แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับ 2) แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและประเมินผล 3) แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา และ 4) แนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน ทั้งนี้ได้สรุปประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจได้ดังนี้

1. แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ พบว่าประเทศที่มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติไว้ชัดเจน ได้แก่ สิงคโปร์ ญี่ปุ่น ฟินแลนด์ ออสเตรเลีย ประเทศที่ใช้แนวคิดจากสภายุโรป กำหนดความสามารถหลักสำหรับผู้เรียน ได้แก่ โปรตุเกส เยอรมนี และประเทศที่มีแนวคิดสำคัญที่ใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาการศึกษาสำหรับอนาคตของผู้เรียน โดยแต่ละรัฐมีสาระที่จะออกแบบมาตรฐาน รวมทั้งมาตรการและแนวทางในการส่งเสริมการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ได้แก่ แคนาดา ซึ่งสรุปแนวทางในการกำหนดมาตรฐาน ได้ 3 แนวทาง ดังนี้ **แนวทางที่ 1** รัฐบาลดำเนินการกำหนดมาตรฐานแห่งชาติ โดยอาจดำเนินการในรูปของนโยบาย กฎหมาย หรือเป้าหมายการศึกษาระดับชาติ รูปแบบนี้เป็นแนวทางบังคับใช้ของกฎหมายเพื่อให้การบังคับใช้เป็นไปตามระบบของกฎหมายด้านการศึกษาที่ชัดเจน การกำหนดเป็นมาตรฐานที่มีนัยเชิงสิ่งที่ต้องดำเนินการตามอย่างเคร่งครัด มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานที่เป็นระบบชัดเจน และความต้องการปัจจัยต่าง ๆ สนับสนุนให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

แนวทางที่ 2 รัฐบาลกำหนดเป็นเป้าหมายร่วม (Common Value) ระดับชาติที่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใช้เป็นเป้าหมายคุณภาพอันพึงประสงค์ เพื่อให้เกิดการดำเนินการที่หลากหลาย แต่มีเป้าหมายไปในทางเดียวกัน เพื่อให้เกิดการระดมทรัพยากรและการทำงานร่วมกันที่ยืดหยุ่น **แนวทางที่ 3** รัฐบาลไม่ได้กำหนดมาตรฐานหรือเป้าหมายร่วมที่ชัดเจนร่วมกัน แต่เปิดโอกาสหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาในทุกระดับและประเภทได้ดำเนินการกำหนดมาตรฐานตามบริบทของตนเอง

2. การกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบในการขับเคลื่อนการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ พบว่า ประเทศส่วนใหญ่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติโดยตรง และมีบางประเทศที่ไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง แต่ใช้วิธีการในการทำงานร่วมกันจากฝ่ายต่าง ๆ ซึ่งจากการศึกษาสามารถสรุปเป็นรูปแบบได้ 3 แนวทาง ดังนี้ **แนวทางที่ 1** มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติและเป็นผู้ขับเคลื่อนโดยตรง ได้แก่ โปรตุเกส เยอรมนี ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย **แนวทางที่ 2** มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำหนดมาตรฐานกลาง โดยมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละฝ่ายไปดำเนินการตามบริบทและจุดมุ่งหมายของตนเองได้แก่ ฟินแลนด์ และ **แนวทางที่ 3** ไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ได้แก่ แคนาดา เม็กซิโก โดยแคนาดามีสภารัฐมนตรีการศึกษาแห่งชาติ ออกนโยบายเพื่อพัฒนาการศึกษาาร่วมกันรัฐบาลกลางไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบด้านการศึกษา ส่วนเม็กซิโก มีกระทรวงการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการการศึกษาแห่งชาติ และแต่ละรัฐรับผิดชอบด้านการศึกษา

นอกจากนี้พบประเด็นที่น่าสนใจ จากการศึกษาด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ ทั้ง 8 ประเทศ มีดังนี้ **ประเทศญี่ปุ่น** ใช้กลไกเชิงกฎหมายในการขับเคลื่อนงาน มีแผนการศึกษาชาติเป็นการกำกับและควบคุมการทำงาน โดยเป็นแผนระยะยาว ทั้งนี้มาตรฐานการศึกษาชาติ (Course Study) ทำหน้าที่เอกสารเชิงวิสัยทัศน์ของชาติ (Visionary Document) ที่ชัดเจนและใช้คำที่ทรงพลัง มีเอกสารและงานวิจัยรองรับใน การนำเสนอ ปรับปรุง และพัฒนามาตรฐาน รวมทั้งมีการกำหนดระยะเวลาในการพัฒนาหลักสูตรทุก 10 ปี ช่วยให้ทุกภาคส่วนสามารถเตรียมการและขับเคลื่อนคุณภาพไปด้วยกัน **ประเทศโปรตุเกส** กำหนดความท้าทาย 12 ประการ ที่ต้องดำเนินการเพื่อพัฒนาการศึกษา ควบคู่กับการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ **ประเทศเยอรมนี** กำหนดระดับการให้คะแนนของการวัดผลการศึกษา จะต้องผ่านข้อตกลงระหว่างรัฐ เพื่อให้เป็นมาตรฐานใช้ร่วมกันทั่วประเทศ โดยรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรมของแต่ละรัฐดูแลในขอบข่ายของการศึกษา วิทยาศาสตร์ การวิจัยและวัฒนธรรม **ประเทศเม็กซิโก** สร้างโมเดลการศึกษาใหม่ เป็นการศึกษาเพื่ออิสรภาพและความคิดสร้างสรรค์ (Modelo Educativo para la Educación Obligatoria: Educar para la Libertad y la Creatividad) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การปฏิรูปด้านครุศาสตร์ (Pedagogical Reform) 2) โรงเรียนที่เป็นหัวใจของระบบ (Schools at the Heart of The System) 3) การอบรมพื้นฐานของครูผู้สอนและการพัฒนาทางอาชีพ (Teachers' Initial Training & Professional Development) 4) ความเท่าเทียมและการรวมไว้ด้วยกัน (Equality & Inclusion) และ 5) ธรรมาภิบาล (Governance) **ประเทศเม็กซิโก** มีความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ มีการจัดทำประชาพิจารณ์ และมีข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ รวมถึงครู ผู้ปกครอง และผู้ประกอบการจำนวนมาก

2.2 แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการประเมินผล

จากการศึกษาด้านแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการประเมินผล ทั้ง 8 ประเทศ สามารถสรุปประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

2.2.1 การกำหนดนโยบายในการเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การพัฒนาหลักสูตรประเทศส่วนใหญ่มีการกำหนดนโยบาย กฎหมาย และยุทธศาสตร์ในการสนับสนุนการนำมาตรฐานการจัด การศึกษาระดับต่าง ๆ มีหน่วยงานและคณะกรรมการที่มีหน้าที่ส่งเสริม กำกับ ติดตามการพัฒนาหลักสูตร การวัดและประเมินผล และการประกันคุณภาพตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ

2.2.2 การเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การพัฒนาหลักสูตรในประเทศส่วนใหญ่ รัฐบาลกลาง หรือรัฐกำหนดกรอบโครงสร้างหลักสูตรด้านเนื้อหา ด้านคุณค่าหรือสมรรถนะด้านทักษะสำคัญ กรอบโครงสร้างหลักสูตร เน้นมาตรฐานชาติ เน้นสมรรถนะและทักษะในศตวรรษที่ 21 ส่วนกลางกำหนดกรอบ ในการพัฒนาหลักสูตร กำหนดขั้นตอนหลักและเปิดโอกาสให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรเอง โดยเน้นการมี ส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในประเทศประเทศที่มีหลายรัฐนั้น รัฐบาลกลางเป็นผู้กำหนดนโยบายหลักด้าน การศึกษา ส่วนระดับรัฐและเขตปกครองพิเศษ มีนโยบายเพิ่มเติมและดูแลการพัฒนาหลักสูตรในระดับ สถานศึกษา รวมทั้งกำหนดกรอบนโยบายและแนวทางการดำเนินการ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์ตามที่หลักสูตร กำหนด ซึ่งจากการศึกษาแนวทางการเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การพัฒนาหลักสูตร สามารถสรุป ได้ 2 แนวทาง ดังนี้ **แนวทางที่ 1** มีการกำหนดกรอบมาตรฐานหลักสูตรที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ของชาติ จากรัฐบาลกลางหรือรัฐแต่ละรัฐ โดยทุกประเทศที่มีการกำหนดกรอบมาตรฐานหลักสูตร จะมีการ กำหนด 2 ส่วนหลักที่เหมือนกันในหลักสูตร คือ ส่วนที่เป็นคุณค่าหลัก (Core Value) หรือ สมรรถนะ (Capabilities) และส่วนที่เป็นโครงสร้างเนื้อหา (Learning Areas) นอกจากนี้ยังมีส่วนอื่นเพิ่มเติม เช่น ออสเตเรียมีส่วนของการบูรณาการข้ามหลักสูตร (Cross-Curriculum Priorities) เม็กซิโกมีส่วนที่ให้อิสระใน การจัดหลักสูตร สำหรับประเทศที่ใช้แนวทางนี้ ได้แก่ โปรตุเกส เยอรมนี ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย เม็กซิโก **แนวทางที่ 2** มีหลักสูตรค่อนข้างหลากหลาย ยืดหยุ่นได้แก่ ฟินแลนด์ แคนาดา โดยฟินแลนด์หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานค่อนข้างยืดหยุ่น และมีโรงเรียนเป็นแบบผสม (Comprehensive School) ที่มีหลักสูตรที่ ผสมผสานสายสามัญกับสายอาชีพเนื่องจากความหลากหลายของประชากร และแคนาดา มีหลักสูตรค่อนข้าง หลากหลาย ยืดหยุ่น เพราะแต่ละรัฐรับผิดชอบการศึกษาเอง สำหรับการอาชีวศึกษา และระดับการอุดมศึกษา มีหลักสูตรที่หลากหลาย มุ่งเน้นทักษะและการประกอบอาชีพ รวมทั้งร่วมมือกับสถานประกอบการ ฝึกอบรมที่ ตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของชุมชน และมีหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ เช่น หลักสูตรฝึกอบรม ก่อนทำงาน หลักสูตรฝึกทักษะระดับกลาง เยอรมันและออสเตรียมีการกำหนดคุณสมบัติสมรรถนะ และ ระดับทักษะของผู้ได้รับการศึกษาประเภทอาชีวศึกษา

2.2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกประเทศมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้น ให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะและค่านิยมตามมาตรฐานการศึกษาของชาติโดยส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นด้านทักษะใน ศตวรรษที่ 21 เน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้วิธีเรียน ซึ่งเป็นทักษะชีวิตที่สั่งสม ทำให้สามารถ เรียนรู้ได้ตลอดชีวิตมุ่งสู่การพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีเหตุผล การคิด อย่างมีวิจารณญาณ ทักษะ การสื่อสาร และทักษะการสร้างความสัมพันธ์ และมุ่งสู่คุณสมบัติในการทำได้ด้วยตัวเอง และความรับผิดชอบ ทั้งนี้ในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา มีจุดเน้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน ดังนี้ ระดับการศึกษาปฐมวัย เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา ให้ความสำคัญกับปฏิสัมพันธ์ การเล่น และการ สืบเสาะ ระดับประถมศึกษา เน้นให้สร้างความรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้จากการทำโครงการ ส่งเสริมให้เกิด สมรรถนะพัฒนาความเข้มแข็งในการอ่านการเขียน คณิตศาสตร์ และการค้นคว้า ระดับมัธยมศึกษาเน้นการใช้ วิธีการใหม่ ๆ ใช้สื่อดิจิทัล ช่องทางสื่อสาร เพื่อจัดการเรียนการสอน พัฒนารายบุคคล พัฒนาความคิด สร้างสรรค์ และทักษะ การเรียนรู้ด้วยตนเองเน้นการคิดระดับสูง และการอาชีวศึกษา เรียนวิชาในโรงเรียน ควบคู่กับภาษา ปฏิบัติในสถานประกอบการ โรงงาน บริษัท ห้างร้าน

2.2.4 การวัดและประเมินผลในทุกประเทศ ครูผู้สอนเป็นผู้รับผิดชอบการประเมินผลผู้เรียน โรงเรียนรับผิดชอบกำหนดและดำเนินการวัดและประเมินผู้เรียนเอง บางโรงเรียนอาจจัดสอบเฉพาะวิชาหลัก ในฟินแลนด์โรงเรียนต้องแสดงความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน หากผู้เรียนได้คะแนนไม่ดีในหลายๆ วิชา ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองต้องร่วมมือกันช่วยเหลือผู้เรียน ทั้งนี้ในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา มีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ดังนี้ **ระดับประถมศึกษา** เน้นการวัดและประเมินผล เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน (Competency-Oriented Feedback) ไม่เน้นการสอบที่มีการแข่งขันสูง รวมทั้งใช้วิธีวัดจากการแสดงออกโดยการพูดมากกว่าการสอบอย่างเป็นทางการ **ระดับมัธยมศึกษา** ผู้เรียนอายุ 15 ปี เข้าสู่โปรแกรมการสอบ PISA และมีการกำหนดกรอบการประเมินผลการปฏิบัติ สำหรับมัธยมศึกษาตอนปลาย **การอาชีวศึกษา** เน้นความร่วมมือกับสถานประกอบการในการประเมินทักษะ ผู้เรียน ในประเทศส่วนใหญ่ มีการทดสอบตามมาตรฐานและมีการประเมินระดับชาติที่ดำเนินการโดย คณะกรรมการ หรือหน่วยงานของรัฐ ออสเตรเลียและเยอรมนี มีการประเมินผู้เรียนในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติ ขณะที่เม็กซิโกยกเลิกการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับชาติ เนื่องจากมีผลกระทบทำให้ครูตัวผู้เรียนเพื่อสอบ

จากการศึกษาด้านการเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การพัฒนาหลักสูตรทั้ง 8 ประเทศ มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้ **ประเทศโปรตุเกส** มีหน่วยพัฒนาหลักสูตรรับผิดชอบการพัฒนาหลักสูตร โดยตรง **ประเทศเม็กซิโก** มีการกำหนดกรอบสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนระดับการศึกษาปฐมวัย ถึงขั้น พื้นฐาน 11สมรรถนะ และใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรตั้งแต่ปฐมวัยถึงขั้นพื้นฐาน คือ ภาษา & การ สื่อสาร การคิดทางคณิตศาสตร์ การเข้าใจโลกธรรมชาติและสังคม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ & การ แก้ปัญหา ความสามารถทางอารมณ์และสังคม & โครงงาน ชีวิต การทำงานเป็นทีม & การร่วมงาน การเป็น พลเมือง & ชีวิตทางสังคม การสื่อสาร & การชื่นชอบทางศิลปะ การดูแลสุขภาพ การดูแลสิ่งแวดล้อม ความสามารถด้านดิจิทัล **ประเทศญี่ปุ่น** กระทรวงศึกษาธิการกำหนดกรอบหลักสูตร แต่ให้ครูมีโอกาสออกแบบ การเรียนการสอนอย่างอิสระเพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน การสอนในวิชาต่าง ๆ กำหนดให้ปลูกฝังจิตใจที่ สมบูรณ์ในร่างกายที่แข็งแรงด้วยโรงเรียนจัดกิจกรรมทางสังคมเพื่อพัฒนาการพึ่งตัวเองได้ การร่วมมือกับผู้อื่น การตระหนักในกฎเกณฑ์ของสังคม และการมีจิตสาธารณะกระบวนการเรียนหลักมี 3 ระยะ คือ ฟังบรรยาย ทดลองใช้ความรู้ และฝึกปฏิบัติให้ชำนาญ **ประเทศฟินแลนด์** มีแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์ เป็นฐาน (Phenomenon-Based Learning) ควบคู่กับการสอนเน้นเนื้อหา (Subject-Based Instruction) ใน ชั้นเรียนใช้ 2 ภาษา คือ ฟินนิช และภาษาอื่น และเน้นการอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน (Reading for Pleasure) มีการปฏิรูปด้านการสอน กำหนดให้ลดการเรียนแบบท่องจำ เพิ่มกระบวนการคิดและกระบวนการเรียนรู้กำหนด ห้องเรียนมีนักเรียนไม่เกิน 20 คน เพื่อให้มีปฏิสัมพันธ์และประสิทธิภาพการเรียนรู้ในการเลือกวิธีสอน การคัดเลือกครูใช้เกณฑ์มาตรฐานสูงมากทั้งความสามารถและคุณสมบัติ หลักปฏิบัติสำหรับครู คือ ยึดผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง พิจารณาการเรียนและช่วยเหลือด้านการเรียนของผู้เรียนโดยรู้จักสนใจ จูงใจผู้เรียน มุ่งให้ ผู้เรียนเรียนรู้ธรรมชาติสังคม เห็นคุณค่าในการเรียน และชื่นชอบวัฒนธรรม

2.3 แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา

จากการศึกษาแนวทางในการประกันคุณภาพการศึกษาของ 8 ประเทศ พบว่า ทุกประเทศมี ระบบการประกันคุณภาพที่มีการเชื่อมโยงการประกันคุณภาพกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ แบ่งออกเป็น การประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก โดยมีรายละเอียดการดำเนินการทั้งที่มีความ สอดคล้องและแตกต่างกัน สามารถสรุปได้ดังนี้

2.3.1 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของแต่ละระดับ พบว่า ประเทศส่วนใหญ่ดำเนินการทั้งระบบการประกันคุณภาพภายในและภายนอก โดยกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบ และบทบาทหน้าที่ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 แนวทาง ดังนี้ **แนวทางที่ 1** มีระบบการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก โดยการประกันคุณภาพภายในดำเนินการโดยสถาบันการศึกษาเอง แต่การประกันคุณภาพภายนอกมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงโดยในการประกันคุณภาพภายในที่ดำเนินการโดยสถาบันการศึกษาเอง ได้แก่ โปรตุเกส เยอรมนี **แนวทางที่ 2** มีระบบการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก โดยมีหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นจากภาครัฐ หรือหน่วยงานที่รัฐบาลให้การรับรอง ร่วมดำเนินการในการประกันคุณภาพ ได้แก่ ประเทศที่ดำเนินการโดยหน่วยงานที่ขึ้นตรงกับกระทรวงศึกษาธิการโดยตรงได้แก่ สิงคโปร์ และหน่วยงานที่อาศัยความร่วมมือในการดำเนินการจากหน่วยงานหลายภาคส่วน ได้แก่ ญี่ปุ่น เม็กซิโก และ **แนวทางที่ 3** ไม่มีระบบการประกันคุณภาพภายในทุกระดับการศึกษา แต่มีระบบการประกันคุณภาพภายนอก โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูผู้สอน ให้ความสำคัญและเสรีภาพในการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามกรอบคุณวุฒิและมาตรฐานการศึกษาของชาติที่กำหนดไว้ พร้อมมีนโยบายในการสนับสนุนให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ ฟินแลนด์

2.3.2 การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ในการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพของแต่ละระดับ พบว่า แต่ละประเทศมีการกำหนดกลไกในการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและชัดเจน เชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิและมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยกำหนดรายละเอียดได้ ดังนี้

1) การกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมในการประกันคุณภาพ โดยแต่ละประเทศจะกำหนดช่วงระยะเวลาสำหรับการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไว้อย่างชัดเจน เพื่อเป็นกรอบในการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพการศึกษา เช่น สิงคโปร์กำหนดรอบการประกันคุณภาพ 4 ปี โดย 3 ปีแรกเป็นการประเมินตนเอง ปีที่ 4 เป็นการประเมินภายนอก ญี่ปุ่นกำหนดให้สถานศึกษาต้องได้รับการประเมินภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้ง ในรอบ 7 ปี แต่ถ้าเป็นหลักสูตรจะได้รับการประเมิน 1 ครั้ง ในรอบ 5 ปี

2) การใช้ประโยชน์จากผลการประกันคุณภาพการศึกษาโดยจะมีการระบุให้มีการนำผลการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้ประโยชน์ไว้อย่างชัดเจนเพื่อนำผลไปใช้ปรับปรุงพัฒนาทั้งระดับนโยบาย การจัดการศึกษา รวมทั้งการวัดและประเมินโดยมีการนำผลจากการวิจัยและพัฒนาเป็นฐานสำหรับนำไปพัฒนาจุดแข็งและแก้ไขปรับปรุงจุดอ่อนต่อไป ซึ่งการวิจัยช่วยให้มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายและวางแผนการศึกษา และใช้เป็นแนวทางการในการกำกับ ควบคุมคุณภาพการศึกษาของแต่ละระดับโดยผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการประกันคุณภาพจะให้คำแนะนำเพื่อพัฒนา สนับสนุนมากกว่าการตรวจสอบหรือควบคุมเช่น เยอรมนี ออสเตรเลีย สิงคโปร์

ประเด็นที่น่าสนใจในการทำงานแต่ละประเทศดังนี้ **ประเทศแคนาดา** มีการสร้างวัฒนธรรมในการทำงานโดยกำหนดให้การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน เป็นหนึ่งในกระบวนการทำงาน **ประเทศฟินแลนด์** ไม่มีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในทุกระดับการศึกษา แต่ฟินแลนด์ให้ความสำคัญกับคุณภาพของผู้สอนทุกระดับการศึกษา พร้อมทั้งมีนโยบายที่จะสนับสนุนและส่งเสริมอย่างเป็นระบบ โดยเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสำนักงานการศึกษาแห่งชาติฟินแลนด์และสภาประเมินผลการศึกษา ออสเตรเลีย มีการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบเพื่อประเมินคุณภาพการศึกษาตามเป้าหมายและนโยบายระดับชาติ โดยกำหนดความสำเร็จในการประเมินแห่งชาติ มุ่งเน้นที่ 1) ความรู้ 2) การคำนวณ 3) พลเมืองและความเป็นพลเมือง 4) ความรู้ด้านไอที และ 5) ความรู้วิทยาศาสตร์ รวมถึงการเชื่อมโยงผลลัพธ์ของผู้เรียนเทียบกับระดับนานาชาติ เพื่อนำมากำหนดเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนกับนานาชาติ

ประเทศ และ *ประเทศโปรตุเกส* มีระบบการให้ความเป็นธรรมกับสถานศึกษา และการประเมินที่โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ โดยมีคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ ในกรณีที่สถานศึกษาไม่เห็นด้วยกับผลการประกันคุณภาพ คณะกรรมการสามารถยื่นคำร้องต่อศาลปกครองได้

2.4 แนวทางการกำกับ ติดตาม และการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน จากการศึกษาด้านแนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานทั้ง 8 ประเทศ พบว่า ส่วนใหญ่มีระบบการกำกับติดตามที่เข้มแข็ง โดยมีหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามหลายภาคส่วนและมีการดำเนินการหลายแนวทาง ซึ่งสามารถสรุปประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

2.4.1 แนวทางการกำกับติดตามในแต่ละระดับ

ระดับการศึกษาปฐมวัย ในการจัดการศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัยไม่จัดอยู่ในส่วนของการศึกษาภาคบังคับ มีเพียงการกำหนดกรอบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้อย่างกว้าง ๆ ดังนั้น ในการกำกับติดตามและประเมินผลในระดับการศึกษาปฐมวัยนี้ จึงมีอิสระสูงในการจัดการศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือหน่วยงานที่มีส่วนในการรับผิดชอบร่วมกัน เช่น โปรตุเกส แคนาดา เม็กซิโก **ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน** ส่วนใหญ่ในระบบการกำกับติดตามการจัดการศึกษาของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษามีระบบความร่วมมือกับหลายภาคส่วน และมีการกำหนดบทบาทของรัฐบาลกลางและท้องถิ่นที่ชัดเจน มีการให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียน เช่น ญี่ปุ่น แคนาดา เยอรมนี **การอาชีวศึกษา** ส่วนใหญ่มีระบบการกำกับติดตามโดยใช้หลักการการมีส่วนร่วมของหน่วยงานผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และคำนึงถึงความต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงานเป็นหลัก การจัดการศึกษาจึงเน้นเรื่องของการพัฒนาสู่อาชีพ เน้นการพัฒนาทักษะและสมรรถนะที่จำเป็น และเป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างหน่วยงานทางการศึกษากลาง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการอาชีพ เช่น แคนาดา เม็กซิโก **ระดับการอุดมศึกษา** ในการกำกับติดตามและประเมินผลในระดับการอุดมศึกษา มีการกำหนดบทบาทผู้รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน เพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบ โดยมีรูปแบบของการดำเนินการติดตาม แบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเป็นระบบการรับรองคุณภาพ

2.4.2 การกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบ ในการกำกับติดตามและการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน พบว่า ประเทศส่วนใหญ่มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับติดตามและการประเมินไว้อย่างชัดเจน ทั้งที่กำหนดบทบาทหน้าที่โดยตรง และบทบาทหน้าที่แบบมีส่วนร่วมของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจากการศึกษาสามารถสรุปเป็นรูปแบบได้ 3 แนวทาง ดังนี้ **แนวทางที่ 1** มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับติดตามและประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานโดยตรง ซึ่งอาจจะมอบหมายบทบาทหน้าที่ให้กับหน่วยงานที่มีอยู่เดิม หรืออาจเป็นการจัดตั้งสถาบันเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นการเฉพาะเพิ่มเติมขึ้นใหม่ เช่น สิงคโปร์ เยอรมนี **แนวทางที่ 2** มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับติดตามและประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานโดยมีการกระจายอำนาจในการกำกับติดตามและประเมินให้กับส่วนของภูมิภาค หรือท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินดังกล่าวเพื่อให้บรรลุตามกรอบคุณภาพที่กำหนด เช่น ออสเตรเลีย แคนาดา โปรตุเกส และ **แนวทางที่ 3** ไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับติดตามโดยตรง แต่มีวัฒนธรรมในการทำงานบนพื้นฐานของความไว้วางใจ ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษา โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่ในการสนับสนุน ส่งเสริม เพื่อให้เกิดการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพบรรลุตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ได้แก่ ฟินแลนด์

ประเด็นที่น่าสนใจ มีดังนี้ *ประเทศฟินแลนด์* มีระบบการกำกับติดตามที่มุ่งเน้นและให้ความสำคัญของการพัฒนาครูให้มีคุณภาพ จนสร้างวัฒนธรรมในการทำงานที่มีความไว้วางใจ เชื่อมั่น และความรับผิดชอบ

ร่วมกัน เน้นการสร้างกำลังใจ แรงบันดาลใจและการเสริมพลังอำนาจทดแทนการควบคุม เน้นการมีส่วนร่วมกับชุมชนท้องถิ่น และมีการจัดระบบสนับสนุน เช่น การจัดงบประมาณในการใช้จ่ายที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพให้บรรลุตามกรอบคุณภาพการศึกษาที่กำหนด **ประเทศสิงคโปร์ และเยอรมัน** มีการใช้กลไกการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินการในการกำกับติดตามการทำงาน โดยใช้ฐานข้อมูลร่วมกันแบบ Big Data ตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติการ ส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีการกำกับติดตามในการทำวิจัยดังกล่าวเป็นการเฉพาะ เช่น ในสิงคโปร์ กำกับโดยสถาบันพัฒนาครูแห่งชาติสิงคโปร์ (NIE) ส่วนในเยอรมัน กำกับโดย สถาบันเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (IQB)

จากผลการศึกษาจุดเด่นในการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ทั้ง 8 ประเทศ พบประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. ทุกประเทศมีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไว้อย่างชัดเจน โดยมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีสมรรถนะที่จำเป็น และกำหนดคุณค่าหลัก (Core Value) ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เพื่อการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ มีความเท่าเทียม มุ่งพัฒนาคนให้มีความสามารถสูงเพื่อขับเคลื่อนประเทศโดยแต่ละประเทศมีการกำหนดผู้รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน และสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ในเม็กซิโก มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยร่วมมือกับ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ มีการจัดทำประชาพิจารณ์เพื่อกำหนดมาตรฐานนโยบายให้ฝ่ายต่าง ๆ ร่วมมือกันในการจัดการศึกษา ทั้งชุมชน มูลนิธิ องค์กรเอกชน รวมทั้งผู้ประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมและรับรู้ในมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

2. มีนโยบายส่งเสริมการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติด้านหลักสูตร การเรียนการสอนที่ชัดเจนระบุคุณสมบัติผู้เรียนชัดเจน กระชับ เข้าใจได้ตรงกัน บางประเทศใช้กลยุทธ์เพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาและเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ เช่น โปรตุเกสมีการกำหนดความท้าทายสำคัญ 12 ประการ ที่เน้นการพัฒนาทักษะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ แคนาดาใช้กลยุทธ์ความสำเร็จของนักเรียนมาใช้ในการค้นหาจุดอ่อนของนักเรียนได้อย่างรวดเร็วและให้การช่วยเหลือแบบพิเศษ เป็นต้น

3. มีการจัดตั้งหน่วยงานหรือคณะกรรมการที่ส่งเสริมการทำงานเพื่อสนับสนุนการพัฒนา การกำกับติดตาม และประเมินหลักสูตร การวิจัยผลการประเมินเพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ตลอดจนการนำมาตราฐานสู่การปฏิบัติทั้งระดับรัฐบาลกลาง และระดับรัฐ/ท้องถิ่น

4. มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางและกำหนดบทบาทที่ชัดเจน โดยรัฐทำหน้าที่ส่งเสริมการนำมาตราฐานสู่การปฏิบัติ และการติดตามและประเมินผลการศึกษา ท้องถิ่นรับผิดชอบการดำเนินการในระดับสถานศึกษาซึ่งสถานศึกษาสามารถสร้างมาตรฐานที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติตามบริบทของตนเองได้ในระดับสากล ในญี่ปุ่นมีการหนุนเสริมให้มาตรฐานบรรลุเป้าหมายโดยรัฐบาลกลางออกมาตรการและแนวทางในด้านต่าง ๆ ทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ

5. ใช้กรอบสมรรถนะในการกำหนดมาตรฐานในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา และประเมินผลตามสมรรถนะของผู้เรียน เน้นการเชื่อมโยงการเรียนสู่การนำไปประยุกต์ใช้และชีวิตการทำงาน

6. มีระบบการประกันคุณภาพที่เข้มแข็ง โปรตุเกสจะมีหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วนเข้าร่วมในการกำกับติดตามและการจัดการศึกษา ออสเตรเลียมีการประกาศปณิญาเมลเบิร์นที่ระบุคำมั่นสัญญาที่จะลงมือปฏิบัติ 8 ด้าน เพื่อการควบคุมคุณภาพการศึกษาโดยเน้นด้านการศึกษาที่เท่าเทียมและเป็นเลิศ

ภายใต้การกำกับติดตามของรัฐบาลกลาง รัฐคู่ภาคีของรัฐบาลและเขตปกครองต่าง ๆ ในขณะที่แคนาดานำระบบประกันคุณภาพมาเป็นวัฒนธรรมในการทำงาน

7. มีระบบการกำกับติดตามที่เข้มแข็ง โดยมีหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามหลายภาคส่วน ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี คณะกรรมการกลางของรัฐด้านการจัดการศึกษา และสภายุโรป

8. พัฒนาการศึกษามีคุณภาพ โดยพัฒนาควบคู่ทั้งด้านผู้เรียน ครู สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และการบริหารจัดการ

9. ระบบการพัฒนาครูมีคุณภาพสูง เน้นการพัฒนาครูให้มีคุณภาพในด้านเทคนิคและกลวิธีในการสอน และการคัดเลือกครูด้วยเกณฑ์คุณภาพสูงครูได้รับความไว้วางใจ และมีเสรีภาพในการจัดการเรียนการสอน สามารถเลือกวิธีการสอนของตนเองมีอิสระในการเลือกวิธีการ อุปกรณ์และสื่อในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน รวมทั้งครูมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

ข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ในการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติของต่างประเทศนั้น นอกจากการขับเคลื่อนสู่สถานศึกษาแล้ว ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ การสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย รวมทั้งการพัฒนาครู ล้วนเป็นปัจจัยที่สำคัญอันจะส่งผลให้การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติเกิดประสิทธิผล

3. แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติใน 4 ประเด็นในแต่ละช่วง มีดังนี้

3.1 ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม

ในช่วงนี้มีการดำเนินการ ดังนี้ (1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและเตรียมการนำไปใช้ในสถานศึกษา โดยสถานศึกษาส่วนหนึ่งกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการศึกษาในระดับการศึกษา (2) การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการวัดประเมินผลนั้น หน่วยงานส่วนใหญ่ใช้หลักสูตรเดิม เดิม ยกเว้นการอาชีวศึกษาที่มีการพัฒนาหลักสูตรขึ้นมาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในระยะนี้ แนวทางการนำมาตรฐานของชาติสู่การปฏิบัติก็จะเน้นการจัดการโดยใช้ฐานสมรรถนะเชิงรุกที่เน้นให้ผู้เรียนได้คิด ปฏิบัติ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง และใช้แนวทางวัดและประเมินผลในลักษณะที่เป็นการประเมินผลตามสภาพจริงและการประเมินผลเพื่อการพัฒนาผู้เรียน (3) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกนั้น เน้นการดำเนินการตามกฎหมายกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 และแนวทางที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดไว้อย่างชัดเจน และ (4) การกำกับติดตามและประเมินผลควรจัดระบบแนวทางการกำกับติดตามที่มีประสิทธิภาพและดำเนินการตามระบบที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการกำกับติดตาม ประเมินผลการทำงานที่มุ่งเน้นคุณลักษณะผู้เรียน และการทำงานในลักษณะกัลยาณมิตร และนำข้อมูลมาใช้ในการช่วยเหลือ แก้ปัญหา ให้การสนับสนุน และนำข้อมูลมาใช้ในการทบทวนมาตรฐานการศึกษาในช่วงต่อไป

a. ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบงาน

มีการดำเนินการแต่ละส่วน ดังนี้ (1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับ ในช่วงนี้หน่วยงานต้นสังกัดควรนำข้อมูลการดำเนินการในช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสมมาใช้ในการทบทวนมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและเพิ่มเติมข้อมูลจุดเน้นตามบริบทการทำงานและระดับผู้เรียนแต่ละช่วงวัย (2) การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการประเมินผล นั้นเป็นการนำมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับมาใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรที่เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะที่มีลักษณะยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner

Centric) โดยคำนึงถึงความสนใจ ความถนัด ความพร้อม ความสามารถ ปัญหาและความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งความเหมาะสมกับบริบท วิถีชีวิต ภูมิสังคม ชาติพันธุ์ และวัฒนธรรม เชื่อมโยงกับชีวิตจริง (Real Life) ของผู้เรียน โดยมุ่งพัฒนาความสามารถในการนำความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตจริง มีได้มุ่งเรื่องความรู้หรือเนื้อหาวิชาที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา ยึดสมรรถนะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตเป็นหลักในการจัดการศึกษา โดยมีการกำหนดเกณฑ์ความสามารถที่ต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติได้ในแต่ละระดับการศึกษา เชื่อมโยงสู่การจัดการเรียนการสอนบนฐานสมรรถนะเชิงรุกที่มุ่งเน้นให้ได้เรียนรู้จากการคิด ปฏิบัติ และใช้ความรู้ได้จริงในชีวิต และการแก้ปัญหาเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน เน้นการบูรณาการข้ามศาสตร์ เน้นการนำตนเองในการเรียนรู้ การเรียนรู้ตามความสามารถของผู้เรียนเน้นการเรียนรู้แบบรู้จริง (Mastery Learning) เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง สอนกันเอง เรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ เรียนรู้จากตัวอย่างที่เห็น เรียนรู้จากการทำงาน เรียนรู้จากการพบปะพูดคุย เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น ลองผิดลองถูก และเรียนรู้จากเทคโนโลยี จัดการเรียนรู้ในลักษณะการผสมผสาน (Blended Learning) คือ เรียนรู้ทางออนไลน์ และเรียนรู้แบบพบกันในห้องเรียน (Face to Face) เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน นำโปรแกรมทันสมัยที่ทำให้เรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ เช่น Mooc, SkillLane, Google ร่วมกับการที่ครูได้ชี้แนะ อำนวยความสะดวก และ การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนใช้ความรู้มากขึ้น และการวัดและประเมินผล เพื่อการเรียนรู้และช่วยเหลือผู้เรียน (3) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา ภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกเน้นการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในที่เชื่อมโยงสู่การแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน การประเมินคุณภาพภายนอกที่เน้นการประเมินคุณลักษณะผู้เรียนจากร่องรอยเชิงประจักษ์ โดยเปิดโอกาสให้สถานศึกษา เลือกระบบ หน่วยงานและผู้ประเมินได้เอง และเน้นการเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาเข้ามาร่วมประเมินคุณภาพ

อภิปรายผล

ในส่วนนี้จะอภิปรายผลการดำเนินการใน 2 ประเด็น คือ 1) แนวทางในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติใน 4 แนวทาง ได้แก่ แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับ แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการประเมินผล และแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา และ 2) กลไกในการขับเคลื่อนการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติและปัจจัยสู่ความสำเร็จ

1. แนวทางในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

1.1 แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับ

การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติของประเทศไทย โดย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561) ได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ในรูปของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาซึ่งเป็นเป้าหมายร่วม (Common Value) ระดับชาติ เพื่อเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ของคนไทย ให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นกรอบสำหรับสร้างคนไทย 4.0 ซึ่งมีจุดหมายร่วมคือ “ธำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก” ทั้งนี้สถานศึกษามีอิสระในการใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาและจัดทำมาตรฐานการศึกษาขั้นต่ำที่จำเป็นของแต่ละระดับและประเภทการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและตามความถนัดของผู้เรียน และสอดคล้องกับกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2561) ซึ่งกำหนดว่าสถานศึกษาเป็นผู้จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา จัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาการดำเนินการตามแผนพัฒนาการศึกษา การตรวจสอบ การกำกับติดตามและการประเมินผล รวมถึงการรายงานผลต่อหน่วยงานต้นสังกัด

เพื่อนำไปสู่กรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามบริบทระดับและประเภทการศึกษาของสถานศึกษา และให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ทำหน้าที่ประเมินภายนอกตามรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาและประเด็นอื่น ๆ ผ่านหน่วยงานต้นสังกัด โดยมุ่งหมายให้เป็น การประเมินเพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ขึ้นกับผู้เรียนทั้งในระหว่างที่กำลังศึกษา และเพื่อวางรากฐาน ให้ผู้เรียนในระหว่างที่กำลังศึกษาเพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลังจากสำเร็จการศึกษา

จากผลการศึกษาบทบาทของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา มีหน้าที่กำหนดมาตรฐานการศึกษา ของชาติ ซึ่งเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันจากเอกสาร มาตรฐานการศึกษาของชาติและผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ 3 ด้าน พ.ศ. 2561 พบว่า การกำหนดมาตรฐาน การศึกษาของชาติแต่ละระดับมีความเหมาะสมตามช่วงวัยและมีความต่อเนื่อง เชื่อมโยงที่สอดคล้องกันตั้งแต่ ระดับการศึกษาปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา การนำมาตรฐาน การศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติจึงไม่มีปัญหาอุปสรรคแก่หน่วยงานทุกระดับจะนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ ไปกำหนดเป็นนโยบาย โดยหน่วยงานต้นสังกัดแต่ละแห่งสามารถบูรณาการผลลัพธ์ของการศึกษาแต่ละระดับ และประเภทการศึกษาให้เหมาะสมตามช่วงวัยและระดับการศึกษาของผู้เรียนแต่ต้องต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน ดังที่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายมาตรฐานการศึกษาของชาติไว้ว่า เพื่อให้ สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นแนวทางสำหรับพัฒนาผู้เรียนไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา โดยการ กำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนที่เหมาะสมกับช่วงวัยในแต่ละระดับและประเภทการศึกษาและเพื่อให้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม การกำกับดูแล การตรวจสอบ การ ประเมินผลและการประกันคุณภาพการศึกษา

ผลการศึกษาความคิดเห็นจากแบบสอบถามของผู้ปฏิบัติ ระดับสถานศึกษาทั่วประเทศเกี่ยวกับ มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ผลการศึกษาในภาพรวม พบว่า ระดับผู้ปฏิบัติในสถานศึกษาส่วนใหญ่ ยังขาดการรับรู้ในเรื่องมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 และยังไม่ทราบแนวทางในการนำมาตรฐาน ของชาติมาปฏิบัติในบทบาทของสถานศึกษาทั้งในด้านแนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษา แนวทางการ พัฒนาหลักสูตรและการประเมินผล แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา และแนวทางการกำกับ ติดตาม และการประเมินผล ตามที่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561) ได้กำหนดไว้ว่า มาตรฐานการศึกษา ของชาติ พ.ศ. 2561 ในรูปของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมี อิสระที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางจัดทำมาตรฐานการศึกษาขั้นต่ำที่จำเป็นแต่ละระดับการศึกษา เพื่อให้เกิด คุณลักษณะที่พึงประสงค์และวางรากฐานให้ผู้เรียนมี “คุณลักษณะของคนไทย 4.0” ที่สามารถสร้างความ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ให้กับประเทศ

ด้านแนวทางการนำมาตรฐานของชาติมากำหนดมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับการศึกษา เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตามภารกิจของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กลุ่มผู้ปฏิบัติส่วนใหญ่แสดงความ คิดเห็นว่า รับทราบแต่คิดว่ายังต้องทำความเข้าใจถึงแนวปฏิบัติและขอความชัดเจนการดำเนินการจากหน่วย เหนือ โดยมีความคิดเห็นว่า 1) ควรดำเนินการประชุมผู้บริหารสถานศึกษา คณาจารย์ คณะครูและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบท และความต้องการของท้องถิ่นตามมาตรฐาน 2) พัฒนาครู พัฒนาหลักสูตร ปรับหลักสูตรให้เป็นฐานสมรรถนะ ปรับการสอนให้บูรณาการศาสตร์สาขาต่าง ๆ มากขึ้น 3) ศึกษาข้อมูลและลงมือปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด และทำความเข้าใจหลักสูตรและการสอดที่ นำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้เพิ่มเติม ตามลำดับ ทั้งหมดสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาแบบอิง ผลลัพธ์การเรียนรู้มีปรัชญาในการจัดการการศึกษาว่า “ความสำเร็จ สำหรับทุกคน” เป็นหลัก (Spady,1988; Spady and Marshall, 1991; Charlotte Danelson, M. A.,1985) แนวคิดในการจัดการศึกษาอิงผลลัพธ์

การเรียนรู้ก่อตัวมาจากปรัชญาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Zui Neofa, 2010) ซึ่งแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งพัฒนาคนให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้เต็มตามความสามารถ ความสนใจ และให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิด ปฏิบัติได้จริง การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัว ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม มีความเหมาะสมกับผู้เรียน ครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้วางแผนจัดการ ชี้แนะ และอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียน (กิ่งฟ้า สีนธวัช และคณะ, 2545, อัมพร ม้าคะนอง, 2546, สังเวียน ปิ่นกาลัง, 2552, ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553) แนวคิดการจัดการศึกษาอิงผลลัพธ์การเรียนรู้ แนวคิดดังกล่าว ส่งเสริมในการจัดการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนทุกคน สามารถบรรลุผลสำเร็จของการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ได้ เช่น ด้านความรู้ที่เรียน ด้านความสามารถในการปฏิบัติและด้านทักษะในวิชาชีพที่เรียน และให้มีคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ผู้เรียนควรมี

ด้านแนวทางการนำมาตราฐานของชาติมาสู่การพัฒนาหลักสูตรและการวัดและประเมินผล กลุ่มผู้ปฏิบัติส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่า 1) ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม ชุมชน ท้องถิ่น ภาคีเครือข่าย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และปฏิบัติให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ 2) อบรมครู ผู้เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจแนวทางดำเนินการ และเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมที่เน้นความรับผิดชอบ ค้นคว้าด้วยตนเอง ลดงานครู 3) ควรให้อิสระหน่วยงานระดับสถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรเอง ภาครัฐเพียงติดตาม ดูแลผลผลิต ตามลำดับ สอดคล้องกับแนวคิดแบบผสมผสาน (Recognizing Policy complexity) ในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติของ Viennet และ Pont (2017) ที่เป็นการผสมผสานทั้งแบบจากบนลงล่างและแบบฐานราก โดยพัฒนาจากแนวคิด Policy cycle approach เป้าหมายเพื่อสร้างความกระฉ่งในการดำเนินงาน โดยหลักการมีส่วนร่วมเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้นโยบายประสบความสำเร็จ เพราะกระบวนการเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการธรรมชาติ ต้องได้รับการสนับสนุนจากภาคปฏิบัติ แนวคิดเครือข่ายที่จะมาช่วยวิเคราะห์การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ มีผู้มีส่วนได้เสียจากทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม

ส่วนการดำเนินการของสถานศึกษาเกี่ยวกับการวัดประเมินผล กลุ่มผู้ปฏิบัติส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่า 1) ควรวัดประเมินผลตามสภาพจริงและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลพัฒนาการประเมินผลให้ตรงกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและนำไปปฏิบัติจริง 2) วัดประเมินผลให้หลากหลายและเน้นสภาพจริง สร้างความรู้ความเข้าใจให้คณะครูมีความรู้ด้านการวัดและประเมินผลอย่างถูกต้อง สอดคล้องกับ กล้า ทองขาว (2551) ที่กล่าวว่าปัจจัยกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ปัจจัยด้านการกำกับตรวจสอบประเมินผล และการให้แรงเสริมแก่ผู้ปฏิบัติการนำนโยบายไปปฏิบัติ จำเป็นต้องมีระบบ การกำกับ การตรวจสอบ การปฏิบัติงานของบุคคลและองค์กรที่รับผิดชอบการกำกับ ตรวจสอบมุ่งที่จะให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารนโยบาย และป้องกันการบิดเบือนเป้าหมายและการหันเหทรัพยากรไปใช้ผิดทาง สำหรับการประเมินผลอย่างเป็นระบบ จะสามารถสะท้อนปัญหาในการกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติได้ทุกขั้นตอน สามารถที่จะนำผลการประเมินไปแก้ไขการนำนโยบายไปปฏิบัติ และปรับปรุงวิธีการปฏิบัติเพื่อให้นโยบายบรรลุผล ส่วนการให้แรงเสริมแก่ผู้ปฏิบัติงาน หากเป็นแรงเสริม ทางบวกจะทำให้ผู้ปฏิบัติมีกำลังใจ มีขวัญในการทำงาน แรงเสริมทางบวกจะเป็นพลังจูงใจให้ผู้ปฏิบัติมุ่งมั่นตั้งใจ ทำงานในหน้าที่ของตน ให้ดียิ่งขึ้นหากเป็นการให้แรงเสริมทางลบจะช่วยยับยั้งพฤติกรรมหรือการปฏิบัติที่ไม่พึงประสงค์ จะเห็นว่าปัจจัยด้านการกำกับ ตรวจสอบ ประเมินผล และการให้แรงเสริมแก่ผู้ปฏิบัติ มีความสำคัญต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพราะนโยบายใดหากมิได้จัดระบบการกำกับ ตรวจสอบ ระบบการประเมินผลและการเสริมแรงผู้ปฏิบัติไว้ดีพอ โอกาสที่นโยบายจะบรรลุผลในขั้นการนำไปปฏิบัติจะมีความเป็นไปได้ค่อนข้างยาก สอดคล้องกับที่ อุทัย บุญประเสริฐ (2536) กล่าวว่า การกำกับ ควบคุม ติดตามและประเมินผลมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้การดำเนินการทราบว่าได้ดำเนินการบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

ไว้เพียงใด ผลของการดำเนินการจะได้ข้อมูลที่แสดงถึงความสำเร็จ ข้อดี จุดอ่อน และแนวทางในการปรับปรุง แก้ไขปัญหา ช่วยให้การบริหารงานแผนงานและโครงการมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ด้านการดำเนินการของสถานศึกษาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการประกันคุณภาพและการประเมินคุณภาพตามบริบท การกิจของสถานศึกษาตามมาตรฐาน ตัวชี้วัดที่กำหนด โดยสถานศึกษาสามารถเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด ความต้องการ ความสำเร็จ วางระบบ จัดระบบ ขั้นตอนการดำเนินงานอย่างชัดเจนร่วมกัน ตรวจสอบได้จริง นำผลไปปรับและพัฒนางานได้จริง รับผิดชอบร่วมกัน เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่กำหนด เน้นการพัฒนาผลที่เกิดจากผู้เรียนตามจริงจากผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ศึกษา ปฏิบัติตามมาตรฐานและนโยบายที่กำหนดเพื่อให้บรรลุมาตรฐาน/ตัวชี้วัด และรายงานผล ควรผลักดันระบบการประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็ง และถือเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานปกติต่อเนื่อง และประเมินตามข้อเท็จจริง เน้นคุณภาพมากกว่าการรายงานทางเอกสารและสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งแนวโน้มการประกันคุณภาพการศึกษาเริ่มมีความสนใจใช้ระบบ การสร้างวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลัก (Objective and Key Results) หรือ OKRs มาใช้ในระบบประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) กล่าวคือ มีหลายองค์กรสนใจที่จะนำเอา OKRs ไปใช้ประโยชน์ ที่แตกต่างจาก Key Performance Indicators (KPIs) ที่ใช้มาแต่เดิม ซึ่งหากพิจารณาในภาพรวมแล้ว ทั้งสองระบบนี้เป็นระบบการวัดผล เหมือนกัน เพียงแต่ระบบ KPIs จะมุ่งเน้นการรวมศูนย์การตัดสินใจ (Centralization) เป็นหลัก ซึ่งแตกต่างจากระบบ OKRs ที่จะเน้นการกระจายศูนย์ การตัดสินใจไปสู่พนักงาน (Decentralization) อย่างไรก็ตาม สามารถสรุปความแตกต่างของทั้งสองระบบได้ใน 5 ประเด็น กล่าวคือ 1) ในการสร้างตัววัดผลนั้น ระบบ KPIs ตัววัด มักจะมาจากองค์กร คือใช้ระบบบนลงล่างเป็นหลัก ในขณะที่ OKRs จะให้แต่ละคนสร้างตัววัดผลการทำงานของตนเองขึ้นมา ดังนั้นการใช้ OKRs จึงน่าจะทำให้สามารถมีตัววัดผลที่สอดคล้องกับงานที่ทำได้มากกว่า 2) ขั้นตอนการออกแบบตัววัดของ KPIs หาก ทำได้ไม่ดี ในบางกรณีอาจจะไม่สอดคล้องกับทิศทางขององค์กร แต่ในระบบ OKRs นั้นในขั้นตอนการออกแบบ มีการกำหนดให้หัวหน้างานพิจารณาความสอดคล้องของ ผลลัพธ์หลักของผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่แล้ว จึงทำให้โอกาสได้การวัดผลที่สอดคล้องเชื่อมโยงสูงกว่า 3) ในการออกแบบระบบ KPIs มักจะมีการตอรองในเรื่องค่าเป้าหมายมากกว่า เนื่องจากส่วนใหญ่แล้ว ค่าเป้าหมายของตัววัดผลเหล่านี้จะถูกนำไปคิดคำนวณ และใช้ในการกำหนดผลตอบแทนของพนักงาน ซึ่งต่างจากระบบ OKRs ที่ให้พนักงานตั้งค่าเป้าหมายเอง และไม่นำไปเชื่อมโยงโดยตรงกับการกำหนดผลตอบแทนของพนักงาน จึงทำให้การตั้งเป้าหมายทำได้ท้าทายกว่า 4) ในระบบ KPIs นั้น พนักงานมักจะมุ่งเน้น เฉพาะสิ่งที่ถูกวัดและมักจะละเลยที่จะทำอะไรนอกเหนือ ไปจากที่กำหนดให้ทำต่างจาก OKRs ซึ่งกระตุ้นให้ พนักงานได้คิดเองมากกว่า จึงมีโอกาที่จะเกิดนวัตกรรมได้สูงกว่า และ ในระบบ KPIs ในหลาย ๆ ครั้ง อาจจะมีการทำงานในลักษณะของใครของมันสูง เนื่องจากแต่ละคน มี KPIs ของตัวเองที่ต้องทำให้บรรลุผล จึงอาจจะไม่ได้สนใจว่าสิ่งที่ทำนั้นส่งผลเสียให้กับหน่วยงานอื่นอย่างไร ต่างจากระบบ OKRs ที่มีการตรวจสอบความสอดคล้องเชื่อมโยงกับ OKRs ในระดับบน (Vertical Alignment) และระหว่างหน่วยงาน (Horizontal Alignment) จึงทำให้ ความร่วมมือกันในการทำงานมีสูงกว่า ด้วยเหตุผลเหล่านี้เอง จึงทำให้องค์กรทั้งในภาครัฐ และ ภาคเอกชนมีความสนใจเป็นอย่างมากในการนำเอา ระบบ OKRs มาใช้

ส่วนด้านการดำเนินการของสถานศึกษา ควรให้ความช่วยเหลือด้านการสร้างความเข้าใจ อบรมชี้แนะแนวทางหรือคู่มือจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่ทำสำเร็จแล้ว การชี้แนะ(Coaching) การนำไปใช้ให้สอดคล้องกับสาระวิชาต่าง ๆ ความชัดเจนในการใช้ DOE กับตัวชี้วัด การให้คำแนะนำจุดที่ควรพัฒนาด้านปัจจัยต่าง ๆ ในการจัดการศึกษาให้ทันต่อศตวรรษที่ 21 และประเทศไทย 4.0 เพิ่มงบประมาณโรงเรียนเกี่ยวกับเครื่องมือ อุปกรณ์ ทุนทรัพย์ เงินอุดหนุนอย่างพอเพียง สนับสนุนการพัฒนาเด็ก ไม่เพิ่มภาระงานที่ไม่จำเป็น ให้ความรู้

ให้มีเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียนครบทุกด้าน คืนครูให้กับห้องเรียน และการยกเลิกประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการส่งเสริมการมีส่วนร่วมดำเนินการนโยบายไปสู่การปฏิบัติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กล่าวคือ การใช้ประสบการณ์ความรู้ของผู้ปฏิบัติมาช่วยให้การดำเนินการเป็นรูปธรรมชัดเจนมากขึ้น การปรับกระบวนการทำงานให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของสถานศึกษา การพัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติ รวมทั้งการสื่อสารเป้าหมายการพัฒนาที่มีความชัดเจน (Viennet, R. and Pont, B., 2017)

ด้านการนำมาตรฐานการศึกษามาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน ส่วนใหญ่เห็นว่า ทำได้เพราะทำให้เป็นรูปธรรม พัฒนาผู้เรียนได้หลากหลาย มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ตลาดแรงงานและประเทศ ช่วยให้มีเป้าหมายการพัฒนาร่วมกัน เพราะเป็นกรอบ แนวทางให้โรงเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามบริบทของตนเอง รองลงมา เห็นว่าน่าจะได้ หรืออาจจะได้ ถ้ามีแนวทางชัดเจน นำมาใช้จริงสู่การปฏิบัติ ไม่ยุ่งยาก ทุกหน่วยเข้าใจตรงกัน มีเครื่องมือดี ครอบคลุมครูและพัฒนาต่อเนื่อง และอาจได้เพียงแคในระดับหนึ่งเพราะบริบทสถานศึกษาแตกต่างกัน นโยบายที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและความแตกต่างของผู้เรียน ความคิดเห็นบางส่วนเห็นว่าไม่แน่ใจ ขึ้นอยู่กับผู้นำไปปฏิบัติ มีหลายปัจจัย ไม่มีแนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมชัดเจน การเปลี่ยนแปลงนี้ควรสร้างความเข้าใจและชี้แจงให้กับทุกภาคส่วนที่ชัดเจน เพื่อเข้าใจในทิศทางเดียวกันก่อนดำเนินการ รวมทั้งการจัดการศึกษาในประเทศไทยยึดหลายทฤษฎี หลายแนวทาง แต่มักนำบางส่วนมาใช้ ไม่มีแนวทางที่ดำเนินการได้ครบถ้วนทั้งระบบการศึกษาทุกระดับ

จากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารและการสนทนากลุ่ม พบว่า ในระดับการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาหลายสังกัด โดยเฉพาะในระดับการศึกษาปฐมวัยที่มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาโดยหน่วยงาน/องค์กรในลักษณะต่างคนต่างทำ เนื่องจากภารกิจในการจัดการศึกษามีเป้าหมายในการดำเนินการตามภารกิจหลักของกระทรวงฯ/หน่วยงาน/องค์กร มูลนิธิ ที่แตกต่างกัน การเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของชาติกับมาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียนและมาตรฐานหลักสูตรของแต่ละระดับการศึกษา จึงเป็นมีลักษณะแทรกที่กระจายอยู่ในมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐาน ตัวชี้วัดของหลักสูตร รวมทั้งมีการจัดกลุ่มและการใช้คำที่ต่างกันอยู่ในบางส่วน

จากข้อมูลสารสนเทศของผลการศึกษาคครั้งนี้ สรุปได้ว่า หน่วยงานทุกภาคส่วนที่มีบทบาทสำคัญในการร่วมกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ กำหนดเป้าหมายผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ การจัดกลุ่มเป้าหมายการสื่อสารวิธีการปฏิบัติในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การกำหนดมาตรฐานของแต่ละระดับการศึกษาให้เข้าใจตรงกัน วิเคราะห์ความเชื่อมโยงและรอยเชื่อมต่อ กำหนดแนวทางการปฏิบัติร่วมกันให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรมสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษา

ผลการศึกษาวิเคราะห์แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของผู้ทรงคุณวุฒิจากการประชุมสนทนากลุ่ม พบว่า ระยะที่ 1 การเชื่อมต่อการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่ระดับปฏิบัติ ได้นำเสนอแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุถึงผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ โดย**หน่วยงานระดับนโยบาย** ควรมีการปฏิบัติร่วมกันของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในระดับการศึกษาปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอาชีวศึกษา ซึ่งมีหน่วยงานรับผิดชอบในการจัดการศึกษาหลายสังกัดทุกหน่วยงานควรร่วมกันพิจารณาแนวทางการดำเนินการนำผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ไปสู่มาตรฐานการศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียนของแต่ละระดับการศึกษาที่สอดคล้องกันและนำมาพัฒนาเป็นแนวทางในการปฏิบัติตามบริบทในทิศทางเดียวกัน และควรจัดตั้งคณะทำงานศึกษามาตรฐานการศึกษาของชาติเพื่อเป็นเจ้าภาพหลักร่วมวิเคราะห์นโยบาย มาตรการ ภารกิจ ในการนำมาตรฐานการศึกษาของทุกระดับการศึกษาที่หน่วยงานดำเนินการและเชื่อมโยงการทำงานหรือเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรในการขับเคลื่อนเพื่อให้แนวทางการปฏิบัติบรรลุผล โดยจัดทำแผนที่นำทาง(Roadmap) ในการทำงาน และนำหลักการบริหารแบบ OKRs (Objectives

and Key Results) มาประยุกต์ใช้ 4 ขั้นตอน คือ (1) ตั้งเป้าหมายผ่านการกำหนดวัตถุประสงค์ที่เป็นตัวชี้วัดในเชิงคุณภาพในทุกระยะขององค์กร (2) กำหนดผลลัพธ์เป้าหมายในลักษณะของตัวชี้วัดในเชิงปริมาณช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งอย่างเป็นรูปธรรม (3) การลงมือปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานที่วางเอาไว้ (4) ประเมินผล โดยให้ข้อมูลป้อนกลับไปยังระดับผู้บริหารเพื่อสะท้อนการบรรลุของผลลัพธ์

แนวทางการดำเนินการในระดับหน่วยงานระดับนโยบายนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาซึ่งเป็นหน่วยประสานงานให้หน่วยงานต้นสังกัดทุกหน่วยงานนำผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติไปจัดทำมาตรฐานการศึกษา จึงควรติดตาม ตรวจสอบว่า การดำเนินการด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของแต่ละหน่วยงาน มีการดำเนินการหรือไม่ เพียงใด มีการกำกับ ติดตามผลการดำเนินการจากหน่วยงานต้นสังกัดไปยังสถานศึกษาครอบคลุมทั่วถึง และมีประสิทธิภาพเพียงใด เพื่อการกำกับ ดูแล ประสานงานในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 สู่การกำหนดมาตรฐานการศึกษาให้เกิดสัมฤทธิ์ผล ซึ่งยุทธศาสตร์สำคัญในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติคือ การสร้างบริบทที่เอื้อต่อการปฏิบัติ (Conducive Context) ตามแนวคิด Viennet และ Pont (2017) กล่าวคือ การกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยเลือกจากหน่วยงานที่มีอยู่ ก่อนที่จะสร้างหน่วยงานใหม่ขึ้นมา

ระดับสถานศึกษา ควรได้รับการพัฒนาด้านความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในการนำมาตรฐานการศึกษาระดับชาติสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาให้แก่ ผู้บริหารของสถานศึกษา สถาบันการศึกษา ครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องจัดตั้งคณะทำงานที่รับผิดชอบโดยตรงเพื่อประสานงาน กับหน่วยงานต้นสังกัด องค์กรที่เกี่ยวข้อง และสถานศึกษาอื่น ๆ มีการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติด้านผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ไปสู่การวางแผนตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่ชัดเจนและง่ายต่อการนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ ผู้สร้างนวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง มีการกำกับติดตามโดยผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ในการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และเป็นทิศทางเดียวกันโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

ทั้งนี้ บทบาทของสถานศึกษาในการดำเนินการกำหนดมาตรฐานการศึกษามีความสำคัญมากที่จะทำให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกระดับการศึกษาบรรลุผลตามเป้าหมายผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561: ภาคผนวก) ได้กำหนดแนวทางการนำมาตรฐานไปสู่การปฏิบัติระดับสถานศึกษาไว้ว่า สถานศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้เหมาะสมตามอัตลักษณ์ โดยยึดการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน พัฒนาผู้บริหาร ครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม วางระบบประกันคุณภาพการศึกษาโดยมีการกำกับ ติดตาม ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง และตรวจสอบได้

ช่วงระยะที่ 2 การทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติและพัฒนาระบบการนำมาตรฐานของชาติสู่การปฏิบัติ พบว่า ข้อเสนอโดยสรุปแนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษากำหนดมาตรฐานระดับหน่วยงานระดับนโยบาย คือ ควรมีหน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบหลัก ที่มีอำนาจหน้าที่ในการขับเคลื่อน Click off สร้างแนวร่วมแสวงหาและสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งภาครัฐและเอกชนในประเทศและต่างประเทศ ทุกภาคส่วนภาคีเครือข่าย วิเคราะห์ ทบทวน มาตรฐานการศึกษาของชาติเพื่อหาความสัมพันธ์สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานที่จัดการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทการศึกษาที่ประกาศใช้และนำมาปรับปรุงพัฒนาเพิ่มเติมจุดเน้นตามผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในลักษณะการเพิ่มเติมประเด็นสำคัญ ปรับคำให้สื่อความหมายมากขึ้น ตัดข้อมูลส่วนที่ไม่จำเป็นซ้ำซ้อน สื่อความหมายไม่ตรงกัน โดยนำผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกระดับการศึกษาของทุกหน่วยงานที่จัดการศึกษา และนำมา

เชื่อมโยงกับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อให้ได้การดำเนินการด้านผลลัพธ์มีการควบคุมคุณภาพและนำไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ควรมีการปรับระเบียบ ประกาศ และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติได้อย่างชัดเจน มีการประสานงานให้เกิดการปฏิบัติที่จริงจัง ต่อเนื่องจากหน่วยงานต้นสังกัด โดยมีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ จัดทำสื่อที่หลากหลาย เข้าถึงทุกกลุ่ม เป้าหมาย เป็นวงกว้างกระจายทุกระดับ ครอบคลุมสร้างเวทีสำหรับนำเสนอผลงาน/นวัตกรรม ของนักศึกษา ครู ผู้บริหารสถานศึกษาต่อสาธารณะ สร้างการรับรู้ต่อสาธารณะว่าอาชีวศึกษา คือ แหล่งผลิตและยกระดับฝีมือแรงงานที่มีคุณภาพตามมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพโดยเฉพาะสถานศึกษาระดับปวช.และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีหน่วยงานที่จัดการศึกษาหลายหน่วยงานที่จัดการศึกษาตามเป้าหมาย/ภารกิจกับนักเรียนที่มีบริบทแตกต่างกัน ตลอดจนในระดับอาชีวศึกษาหรือสถาบันการศึกษาประเภทอื่น ๆ ที่จัดการศึกษาเพื่อการส่งเสริมด้านอาชีพ ซึ่งเกี่ยวข้องกับมาตรฐานการอาชีพหลากหลาย ที่มีความจำเป็นต้องมีการวางแผนการดำเนินการด้านมาตรฐานการศึกษาที่สอดคล้องกัน

การดำเนินการดังกล่าว ควรมีการตรวจสอบกำกับคุณภาพและประเมินคุณภาพ สนับสนุน และประเมินผลในภาพรวมตามผลลัพธ์ที่กำหนดไว้ควบคู่กับไปอย่างต่อเนื่อง จัดให้มีการเชื่อมโยงและบูรณาการการใช้ข้อมูล (Big Data) ทั้งด้านสารสนเทศ เพื่อการบริหารจัดการ และการเชื่อมโยงข้อมูลของตลาดแรงงานและผู้ประกอบการให้นำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง ตลอดจนให้มีการวิจัยศึกษารวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้เกี่ยวข้องกฎหมายและมาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ศึกษาผลลัพธ์ด้านผู้เรียนที่เกิดจากการนำแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ (ในรอบระยะทุก ๆ 2 - 3 ปี) นำมาใช้พัฒนากรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติทั้งภาพรวมและกรอบมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับ เพื่อพัฒนามาตรฐานการศึกษาของชาติรอบต่อไป โดยจัดตั้งคณะทำงานกำกับ ดูแล ช่วยเหลือ สนับสนุน และประเมินผลในภาพรวม

1.2 แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการประเมินผล

ผลการวิเคราะห์แนวทางการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการประเมินผล ระยะที่ 1 การเชื่อมต่อการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่ระดับปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละระดับการศึกษา พบว่า **ระดับหน่วยงานระดับนโยบาย** ควรทำความเข้าใจในการเชื่อมโยงหลักสูตรกับมาตรฐานการศึกษาของชาติทุกระดับการศึกษาให้กับสถานศึกษาที่เกี่ยวข้อง วางแผนการกำหนดมาตรการ/แนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการลงมือปฏิบัติเชิงรุก เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ระดับการศึกษาปวช.และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรส่งเสริมให้สถานศึกษาได้นำผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของมาตรฐานการศึกษาของชาติ มากำหนดจุดเน้นเฉพาะในหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นสมรรถนะ เพื่อวางพื้นฐานด้านคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของพลเมืองไทย 4.0 ตามเป้าหมายได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ **ประเภทอาชีวศึกษา** ควรจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะที่สอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษาของชาติ มาตรฐานของสถาบัน คุณวุฒิวิชาชีพ มาตรฐานฝีมือแรงงาน และมาตรฐานระดับสากล **ระดับอุดมศึกษา** ควรพิจารณามาตรฐานการศึกษาของชาติเพื่อพัฒนาหลักสูตร โดยเน้นคุณลักษณะ คือ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมและพลเมืองที่เข้มแข็ง การผลิตบัณฑิตที่เป็นผู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต และกำหนดให้มีหน่วยงานหรือคณะกรรมการทดสอบคุณสมบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา การวางแผนการดำเนินการด้านนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาสู่การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียน

การสอนและการประเมินผลนี้ ควรมีการขับเคลื่อนและผลักดันในการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะมาใช้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากแนวทางการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรและการประเมินผลนี้ผลการวิจัย พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันทุกระดับการศึกษาว่า **หน่วยงานระดับนโยบาย** ควรมีการพัฒนาครู คณาจารย์ และจัดกิจกรรมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน สร้างความเข้าใจให้ครูและบุคลากรด้านมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการศึกษาทุกระดับการศึกษา เพื่อการนำผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ไปสู่การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการ วัดผลประเมินผล พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้เป็นช่องทางการเรียนรู้และการสื่อสารสำหรับครู คณาจารย์ผ่านระบบออนไลน์ในการพัฒนาส่งเสริมด้านผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตาม DOE และมีการติดตามผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของ DOE พัฒนาให้ผู้เรียนมีสมรรถนะที่ใช้ในชีวิต และงานจริงตามกรอบวิสัยทัศน์ด้านผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างนวัตกรรมและพลเมืองที่เข้มแข็ง เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาแต่ละระดับ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาเพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

ระดับสถานศึกษา วิเคราะห์และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและกำหนดจุดเน้นด้านผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของมาตรฐานการศึกษาของชาติ นำไปใช้ออกแบบการจัดการเรียนการสอน ปรับเปลี่ยนเป็นการจัดการเรียนรู้เชิงฐานสมรรถนะที่สอดคล้องกับวัยและความสามารถผู้เรียนทุกระดับการศึกษา จัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานของสถาบัน คุณวุฒิวิชาชีพ มาตรฐานฝีมือแรงงาน และมาตรฐานระดับสากล พัฒนาเป็นหลักสูตรบูรณาการที่เชื่อมโยงหลายศาสตร์ พัฒนาให้ผู้เรียนมีสมรรถนะที่ใช้ในชีวิต เป็นผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างนวัตกรรมและพลเมืองที่เข้มแข็ง ดำเนินการวัดและประเมินผลด้านคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้หลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้การประเมินสภาพจริง โดยลด หลีกเลียงวิธีการ การสอบแข่งขันเข้าเรียนในระดับสูงขึ้นและการจัดลำดับเปรียบเทียบ การประเมินผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตาม DOE และรายงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเมื่อจบการศึกษา

ในช่วงเวลาระยะที่ 2 การทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติและจัดระบบงานผลการวิเคราะห์ แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการประเมินผล ควรตรวจสอบทบทวนและการออกแบบหลักสูตรระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรประเภทอาชีวศึกษา เน้นสร้างนักนวัตกรรม นักสร้างสรรค์ นักประดิษฐ์ และผู้ประกอบการ ให้ชัดเจนและมีการนำร่องในสถานศึกษา ต้นแบบในการนำมาตรฐานของชาติสู่การปฏิบัติ มุ่งเน้นการคิด ปฏิบัติ และใช้ความรู้ได้จริงในชีวิต และการแก้ปัญหาเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน การบูรณาการข้ามศาสตร์ การเรียนรู้แบบรู้จริง (Mastery Learning) ในลักษณะการผสมผสาน (Blended Learning) คือเรียนรู้ทางออนไลน์ เรียนรู้แบบพบกันในห้องเรียน (Face to Face) การนำโปรแกรมทันสมัยที่ทำให้เรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ และจัดงบประมาณสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน การวางระบบการจัดสรรงบประมาณแนวใหม่ที่มีความเหมาะสมกับสภาพการพัฒนา บริบทพื้นที่ และปัญหาที่เกิดขึ้น ส่วนระดับอุดมศึกษาควรปรับการเรียนการสอนและการฝึกอบรมการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ คณาจารย์สามารถออกแบบและจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกได้อย่างหลากหลาย วิจัย พัฒนาการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศาสตร์สาขาที่สอน

การกำหนดแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษา และการประเมินผลตามผลสรุปนี้ สอดคล้องกับบริบทศึกษาของประเทศแมกซิโกซึ่งใช้กรอบสมรรถนะ ในการกำหนดมาตรฐานทั้งระดับปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสถานศึกษาสามารถสร้างมาตรฐานตาม บริบทของตนเองได้ในระดับสากล และประเทศญี่ปุ่น กระทรวงศึกษาธิการมีบทบาทในการกำหนดกรอบ หลักสูตรการศึกษาของชาติ (Course of Study) โดยใช้แนวคิด “พลังในการดำเนินชีวิต” ที่เป็นการดำเนินการ

ตามแผนการศึกษาแห่งชาติที่เป็นกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา รัฐทำหน้าที่ส่งเสริมการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติ และการติดตามและประเมินผลการศึกษา ดังนั้น แนวคิดข้อเสนอแนะแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลที่เน้นเชิงสมรรถนะ จึงมีความสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากถอดบทเรียนที่ได้จากผลการศึกษาวิจัยที่ได้รับ

1.3 แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา

การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นจากการประชุมสนทนากลุ่มพบว่า ช่วงที่ 1 ช่วงการเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม ควรการดำเนินการ ตรวจสอบ ทบทวนความสอดคล้องของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา สถาบันการศึกษาทุกระดับ ที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดและประกาศใช้ เพื่อนำไปสู่การกำหนดมาตรการในการขับเคลื่อนให้สถานศึกษาและสถาบันการศึกษานำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

หน่วยงานระดับนโยบายควรร่วมกันกำหนดเป้าหมายผลลัพธ์ที่สอดคล้องกัน เพื่อให้สถานศึกษาและสถาบันการศึกษานำมาบูรณาการมาสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา โดยให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งเป็นหน่วยงานประเมินคุณภาพภายนอกกับหน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้มีหน้าที่ในการส่งเสริม กำกับดูแลสถานศึกษา ร่วมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ประสานงาน พัฒนาหลักเกณฑ์ และกำหนดผลลัพธ์การประเมินคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกันระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติกับมาตรฐานการศึกษาของการศึกษาทุกระดับตามกฎหมายกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 เพื่อให้มีกลไกการประเมินและตรวจสอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของ DOE โดยการบูรณาการกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาได้ในภาพรวม ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2561) กำหนดไว้ว่า ให้สถานศึกษาจัดให้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ความร่วมมือกับสำนักรับรองมาตรฐานการศึกษา (สมศ.) ในการประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา และให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลให้คำแนะนำเพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนาต่อเนื่อง

ส่วนการดำเนินการตามข้อเสนอของผู้ทรงคุณวุฒิในช่วงที่ 2 ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติ และจัดระบบงาน พบว่า ระดับการศึกษาปฐมวัยซึ่งมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน มีมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยที่กำหนดและนำไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาและศูนย์พัฒนาเด็กต่าง ๆ หลายหน่วยงานตามช่วงอายุเด็ก จึงควรมีการร่วมวางแผนในกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยของหน่วยงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติที่เข้าใจง่าย เป็นเป้าหมายเดียวกัน และสถานศึกษาสามารถนำไปจัดทำเป็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของตน

นอกจากนี้ ผลการวิจัย พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า การประเมินคุณภาพภายนอก โดย สมศ. เป็นการประเมินจากร่องรอยเชิงประจักษ์ (Evidence Based Assessment) จึงควรนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการตรวจสอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อให้เกิดการกำกับติดตามอย่างเป็นระบบในการตรวจสอบผลการจัดการศึกษา และนำผลการประเมินคุณภาพภายนอก โดย สมศ. มาเป็นฐานข้อมูลของผลการพัฒนาผู้เรียนด้านผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและกำหนดผลลัพธ์ของผู้เรียนในกลุ่มการจัดการศึกษาทุกระดับในรอบต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับประเทศฟินแลนด์ที่ใช้ผลการประเมินคุณภาพนักเรียนโดยให้ศูนย์ประเมินการศึกษาของประเทศ (FINEEC) ใช้ระบบการประกันคุณภาพภายนอกตรวจสอบผลการจัดการศึกษาในภาพรวมของประเทศ ส่วนประเทศออสเตรเลีย แต่งตั้งคณะกรรมการและองค์กรต่าง ๆ ในการกำกับติดตามและประเมินคุณภาพการศึกษาทั้งระดับชาติและระดับรัฐเป็นหน่วยงานกลาง และประกาศปฎิญญาเมลเบิร์น 8 ด้าน เพื่อการควบคุมคุณภาพการศึกษา โดยเน้น

การศึกษาที่เท่าเทียมและเป็นเลิศภายใต้การกำกับติดตามของรัฐบาลกลาง รัฐบาล และเขตปกครองต่าง ๆ ดังนั้น การมีหน่วยงานกลางของรัฐเป็นผู้นำหน้าในการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบคุณภาพของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติจึงเป็นแนวคิดที่มีส่วนผลักดันให้การนำมาตรฐานของชาติไปสู่การปฏิบัติตามระบบประกันคุณภาพการศึกษามีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในภาพรวมของประเทศ

1.4 แนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐาน

ช่วงที่ 1 ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม ผลการวิเคราะห์ด้านการสนับสนุนให้มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผล ผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละระดับการศึกษาได้เสนอแนวทาง การกำกับ ติดตาม และประเมินผล พบว่า ควรสร้างความตระหนักและให้ความสำคัญของปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ทรัพยากรทั้งงบประมาณ บุคลากรสนับสนุน ผู้เชี่ยวชาญเพื่อการดำเนินการขับเคลื่อนและสนับสนุน กำกับติดตาม การนำมาตรฐานไปสู่การปฏิบัติให้มีกลไกการทำงานที่เข้มแข็งและควรส่งเสริมกระบวนการทำงานที่สอดคล้องกับกฎกระทรวงการประกันคุณภาพ พ.ศ. 2561 และมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 โดยการกำกับ ติดตาม และประเมินผล เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดกำหนด

กำหนดนโยบายในการบูรณาการด้านความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และการประเมินผลเพื่อกระจายความรับผิดชอบต่อหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม ไม่กระจุกตัวเพียงหน่วยหลักด้านการศึกษาเท่านั้น มีการสร้างผู้นำเพื่อการบริหารจัดการและสร้างความเชื่อมั่นในระบบการประกันคุณภาพและการประเมินผลอย่างเป็นระบบ และควรใช้ข้อมูลจากการประเมินคุณภาพภายนอก (สมศ.) เพื่อการกำกับ ตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐาน ควรมีการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้เป็นฐานข้อมูลหลักส่วนหนึ่งในการกำหนดทิศทางการพัฒนาผู้เรียนและผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

2. กลไกในการขับเคลื่อนการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติและปัจจัยสู่ความสำเร็จ

2.1 กลไกในการขับเคลื่อนการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

มาตรฐานการศึกษาของชาติมีหลักในการกำหนดผ่านกรอบ (framework) ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 -2564) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจสติปัญญาเป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน มีความรับผิดชอบต่อครอบครัวชุมชนสังคมและประเทศชาติ เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพ และความสามารถสูง พัฒนานตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งยังคาดหวังให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา สามารถเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อเป้าหมายของการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน มาตรฐานการศึกษาของชาติจึงเป็นกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของคนไทยทุกคน

อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัตินี้ เป็นความรับผิดชอบต่อสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดซึ่งผู้ปฏิบัติในสถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่ทราบถึงภารกิจนี้ จึงควรมีการวางแผนการทำงานในการกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนร่วมกันของหน่วยงานแต่ละระดับการศึกษาว่า หน่วยงานใดเป็นหน่วยงานหลักที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง นอกจากนั้นจากการศึกษา

เอกสารการดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในประเทศต่าง ๆ พบว่า ทุกภาคส่วนร่วมรับรู้มาตรฐานการศึกษาของชาติและมีส่วนร่วมในการนำไปปฏิบัติ

สำหรับในประเทศไทย แม้จะยังไม่มีหน่วยหลักที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการขับเคลื่อนการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติโดยตรง แต่มาตรฐานการศึกษาของชาติมีความสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติในประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตและในประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รับผิดชอบการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งมีกฎหมายที่บัญญัติให้การนำแผนไปปฏิบัติในทุกระดับต้องตอบรับกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ดังนั้นการสร้างการรับรู้ ความตระหนัก ความเข้าใจ และมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน สร้างการมีส่วนร่วมและประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ รวมทั้งภาคเอกชน สร้างความเชื่อมโยงและเชื่อมประสานกันระหว่างนโยบายระดับชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ และหลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งบูรณาการมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติตั้งแต่ต้นนโยบายของสถานศึกษา แผนงาน โครงการ กิจกรรม การเรียนการสอน จึงเป็นกลไกหนึ่งที่ช่วยขับเคลื่อนการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในวงกว้าง ไม่จำกัดอยู่เพียงแคในสถานศึกษา โดยใช้หลักการ **ความสอดคล้องและเชื่อมโยง การบูรณาการ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน** เพื่อก่อให้เกิดพลังในการมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการศึกษาข้อเสนอแนวทางการนำมาตรฐานของชาติไปสู่การปฏิบัติจากผลการวิจัย พบว่า การขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามหลักการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อให้สถานศึกษาและสถาบันการศึกษาทุกแห่งยึดเป็นกรอบสำหรับสร้างคนไทย 4.0 มีกลไกในการดำเนินการตามภาพ ดังนี้

การขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติให้เกิดสัมฤทธิ์ผล มีกลไกในการขับเคลื่อนโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พิจารณาเสนอมาตรฐานการศึกษาของชาติต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา ให้ความเห็นชอบและประกาศใช้ โดยให้สถานศึกษาทุกแห่งมีอิสระในการนำไปใช้เป็นกรอบในการสร้างคนไทย 4.0 และสามารถแปลงกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ไปสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องเชื่อมโยงกัน โดยมีกลไกการนำไปกำหนดมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล การกำหนดแนวทางในการประกันคุณภาพการศึกษา การกำกับ ติดตามตรวจสอบผลลัพธ์ด้านคุณภาพผู้เรียนจากผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา และการตรวจสอบติดตามการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ. และนำผลการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบรายงานต่อสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เพื่อนำผลการการประเมินคุณภาพผู้เรียนมาวางแผนการพัฒนาต่อไป

221

2.2 ปัจจัยสู่ความสำเร็จ

การสร้างการมีส่วนร่วมและประสานความร่วมมือ มาตรฐานการศึกษาของชาติจะ นำสู่การปฏิบัติที่เกิดผลโดยผู้เรียนเกิดการพัฒนามาตามลักษณะที่กำหนดได้นั้น ผู้เกี่ยวข้องทุกส่วนต้องมีส่วนร่วมมิใช่เพียงบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และครูผู้สอน แต่เครือข่ายสำคัญที่ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน คือ ผู้ปกครอง ชุมชน สถานประกอบการที่มีภารกิจสำคัญร่วมกับโรงเรียนในการจัดสถานการณ์ในการปฏิบัติงานจริง หรือเปิดโอกาสให้นำความรู้ที่เรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง โดยเฉพาะการจัดการศึกษา ระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะในการประกอบอาชีพ การมีงานทำ เน้นทักษะที่เชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพ ต้องมีหลักสูตรที่มีความร่วมมือระหว่าง สถานศึกษาและสถานประกอบการให้มีการฝึกงานในสถานประกอบการและได้รับ ค่าตอบแทน ผู้สอนต้องเชื่อมโยงการทำงานกับสถานประกอบการ และเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญในสถานประกอบการที่ทำงานในสาขานั้น ๆ เข้ามาร่วมสอน

การสร้างวัฒนธรรมในเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้ร่วมกันเป็นหลักการสำคัญที่จะทำให้การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติเกิดผล ซึ่งต้องเริ่มต้นจากการเรียนรู้สาระสำคัญของมาตรฐานการศึกษาของชาติ และแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะตามมาตรฐานการศึกษาของชาติอย่างละเอียดลึกซึ้ง แนวทางการส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยปฏิบัติสามารถนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลการเรียนรู้ร่วมกันข้างต้นจำเป็นต้องมีสื่อ ช่องทางที่หลากหลาย เข้าถึงง่าย อีกทั้งมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการปฏิบัติการเพื่อเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง ที่สำคัญคือต้องมีหน่วยงานในการประสานงานกำกับ ติดตามปฏิบัติ เพื่อดำเนินการที่มีการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และถอดบทเรียนจากการปฏิบัติจริงเพื่อการเรียนรู้ที่มีความหมายร่วมกันในโอกาสต่อไปด้วย

การผลิตและพัฒนาครูผู้สอน ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะสำคัญ 3 ด้านตามที่กำหนดไว้นั้น หลักสูตรและการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติผ่านการจัดการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญยิ่งแต่ผู้ปฏิบัติการเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาคุณลักษณะดังกล่าวก็มีความสำคัญไม่น้อยกว่ากัน ทิศนา แคมมณี (2547 อ้างอิงจาก ทิศนาแคมมณี, 2544) ได้ศึกษาแนวทางในการพัฒนาครูในโรงเรียนพบว่า แนวทางที่ทำให้เกิดความสำเร็จได้ คือ การดำเนินการร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องในระดับโรงเรียน โดยเฉพาะผู้บริหารที่ต้องเห็นความสำคัญของงานวิชาการและเน้นการพัฒนาวิชาการของโรงเรียน ส่งเสริมการเรียนรู้ของครูในรูปแบบที่หลากหลายเพียงพอ และต่อเนื่อง การจัดให้มีการนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตร การส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาแบบเสริมปัญญา เน้นการฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติการ (on the job training) มีการนำนักวิชาการภายนอกและชุมชนเข้ามาช่วยเสริมความรู้ทางวิชาการ

นอกจากนี้ ทิศนา แคมมณี (2557) ได้เสนอแนะแนวทางในการสนับสนุนพัฒนาและช่วยเหลือครูโดยรัฐ สถาบัน หน่วยงาน องค์กร และบุคลากรทางการศึกษาดังนี้ 1) เอกสารความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อการศึกษาเพิ่มเติม รวบรวมตำรา หนังสือ บทความ เอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งพัฒนาสื่อ วัสดุ และเครื่องมือต่าง ๆ พัฒนาครู ผู้สอนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะกระบวนการต่าง ๆ การสอนทักษะกระบวนการ และการพัฒนาทักษะการสอนของครู ผู้สอน 3) พัฒนาความรู้ ความเข้าใจทักษะกระบวนการต่างๆ รวมทั้งหลักการสอนแนวการสอน รูปแบบการสอน วิธีการและเทคนิคการสอนทักษะกระบวนการ โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมกับบริบท 4) พัฒนาทักษะการสอนกระบวนการ หลักการสำคัญในการพัฒนาระบวนการ คือ ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ทักษะกระบวนการได้ดี เมื่อมีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการหรือขั้นตอนของทักษะ ได้เห็นการกระทำที่เป็นแบบอย่างที่ดี ได้ลงทำตามกระบวนการ ได้รับข้อมูลป้อนกลับ และความรู้เสริม รวมทั้งการได้รับแรงเสริมและกำลังใจ เนื่องจากการสอนมีลักษณะเป็นทักษะกระบวนการ

ดังนั้น การพัฒนาทักษะการสอนของครู จึงควรใช้หลักการสอนทักษะกระบวนการ ดังกล่าวด้วย เช่น การพัฒนาครูในสถานที่ทำงาน จัดระบบนิเทศภายใน มีการวางแผนการสอน สังเกตการสอนและวิเคราะห์ การสอนร่วมกัน หรือการจัดระบบ “peer coaching” การจัดกลุ่ม “lesson study” การจัดการความรู้ การส่งเสริมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional learning community หรือ PLC) โดยการให้ครูทำงาน และเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมจากการลงมือปฏิบัติ และวิธีการอื่น ๆ ตามความเหมาะสมกับบริบท การดำเนินการ พัฒนาครูอย่างต่อเนื่องเป็นกลยุทธ์สำคัญที่จะช่วยให้ครูเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน 5) พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีความรู้ ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษ ที่ 21 ให้แก่ผู้เรียน เข้าใจบทบาท หน้าที่ของตนในการสนับสนุนส่งเสริมครูในการปฏิบัติงาน และ 6) จัดระบบการให้คำปรึกษาและความช่วยเหลือ ทางวิชาการแก่ครู ตลอดจนปรับปรุงระบบ การนิเทศติดตามผล และการเก็บข้อมูลผลการเรียนรู้ของผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้ของ ผู้เรียน และกระบวนการเรียนรู้ของครู ให้ได้ข้อมูลที่สนับสนุนตามความเป็นจริงและเป็น ปัจจุบัน

ในการขับเคลื่อนงานการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติจึงมีความ จำเป็นต้องพัฒนา ครูผู้สอน ให้มีความพร้อม มีความเชี่ยวชาญ โดยการดูแลสนับสนุนทางวิชาการอย่างเต็มกำลังของผู้บริหาร การศึกษา

การจัดหาทรัพยากรสื่อแหล่งเรียนรู้ เครือข่ายการเรียนรู้และงบประมาณสนับสนุนการเรียนรู้ มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างแท้จริง และง่ายตายทุกที่ทุกเวลาการจัดสื่อ แหล่งเรียนรู้ และ เครือข่ายการเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในโลกยุคใหม่ โดยต้องจัดสิ่งต่าง ๆ สนับสนุนดังนี้ 1) สื่อเทคโนโลยี แทนการบอกความรู้ของครู 2) แหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีความหมายทั้ง สถานที่จริงในการเรียนรู้ สารต่าง ๆ อีกทั้งแหล่งเรียนรู้ที่จะให้ผู้เรียนนำความรู้ ทักษะ และเจตคติไปประยุกต์ใช้จริง 3) เครือข่าย การเรียนรู้ ซึ่งมีความหมายทั้งภายใน และต่างประเทศ ทั้งเครือข่ายที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ และผู้รู้ในศาสตร์/สาขานั้น ๆ สำหรับการสนับสนุนการทำงานของโรงเรียนในด้านต่างๆ 4) งบประมาณสนับสนุนการเรียนรู้หมายรวมทั้ง งบประมาณสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้บริหาร ผู้สอน ผู้เรียน รวมทั้งผู้ปกครอง ที่ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนา การศึกษาซึ่งอาจจะต้องวางระบบการจัดสรรงบประมาณแนวใหม่ ที่มีความเหมาะสมกับสภาพ การพัฒนาและ บริบทพื้นที่ และรองรับความจำเป็นในการปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการพัฒนาของสถานศึกษา หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ โดยการบูรณาการผลลัพธ์ ที่พึงประสงค์สู่การกำหนดมาตรฐานและเป้าหมายในระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีการกำกับ ติดตามตรวจสอบผลลัพธ์ด้านคุณภาพผู้เรียนโดยใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. ซึ่งหลายประเทศที่ประสบความสำเร็จได้นำแนวคิดนี้มาใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพของพลเมืองประเทศ ทั้งนี้ เพราะระบบประกันคุณภาพการศึกษาของไทย เป็นการดำเนินการตามกฎหมายกระทรวงฯ ซึ่งเป็นกฎหมาย การศึกษาที่มีผลต่อการนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาทุกแห่ง ทุกระดับการศึกษา และมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาหลักสูตร การควบคุมคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล และการบริหารจัดการที่เป็นระบบและต่อเนื่อง

1.2 การกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบ ที่มีบทบาทในการกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนการนำ มาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม โดยความร่วมมือของผู้มี

ส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ร่วมจัดทำแนวปฏิบัติ มาตรการสำหรับผู้ปฏิบัติในระดับสถานศึกษาให้กับทุกหน่วยงาน การศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่กำกับดูแล

2. ข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการเพื่อการขับเคลื่อน

การบริหารจัดการเพื่อการขับเคลื่อน ควรดำเนินการใน 2 ช่วงดังนี้

ช่วงที่ 1 ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม

1) การจัดทีมงาน หน่วยประสานงาน สนับสนุน ถอดบทเรียน

จุดประสงค์ เพื่อให้การดำเนินการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบมีผู้ดำเนินการหลักอย่างชัดเจน โดยควรจัดให้มีทีมงาน / หน่วยงานทำหน้าที่ทำงานในลักษณะการประสานงาน สนับสนุนการทำงานในภาพรวม รวมทั้งติดตามผล ถอดบทเรียน เพื่อการนำองค์ความรู้มาใช้ในการทำงาน ในช่วงต่อไป โดยจัดองค์ประกอบของทีมงานครอบคลุมทั้งผู้เชี่ยวชาญ และผู้ปฏิบัติงานในลักษณะต่าง ๆ จากทุกภาคส่วน

2) การประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจเชิงลึก

จุดประสงค์ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลที่จะช่วยในการสร้างความตระหนัก ความเข้าใจ และความและความพร้อมในการปฏิบัติงานควรดำเนินการ ดังนี้

ในช่วงต้นต้องสร้างความตระหนักในความสำคัญของการมีมาตรฐานการศึกษาของชาติที่เป็นผลลัพธ์ของผู้เรียนร่วมกัน โดย ควรจัดทำสื่อแนะนำข้อมูลรายละเอียดที่มีการอธิบายความหมาย และ ลักษณะ มาตรฐานการศึกษาของชาติ ผลลัพธ์รายด้าน ในแต่ละระดับที่ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย มีตัวอย่างประกอบที่ชัดเจน ผ่านสื่อหลายรูปแบบโดยเฉพาะสื่อออนไลน์เพื่อการเข้าถึงข้อมูลทุกกลุ่มเป้าหมาย และควรจัดทำแหล่งรวบรวมแนวทางที่สามารถพัฒนามาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละด้านย่อย ๆ ในแต่ละระดับที่ชัดเจนเข้าถึงง่าย หลากหลายซึ่งอาจจะดำเนินการทั้งในลักษณะการจัดทำแนวทางที่สามารถพัฒนาผู้เรียนขึ้นใหม่ หรือรวบรวมประมวลข้อมูลแนวทางที่ดีซึ่งสามารถพัฒนาผู้เรียนและดำเนินการได้เกิดผลแล้วในบริบทต่าง ๆ

3) การวิเคราะห์งาน ปรับเปลี่ยนกลไกสนับสนุนจุดประสงค์ เพื่อให้เกิดกระบวนการทำงาน ที่ต่อเนื่องจากงานเดิมสู่งานที่มีเป้าหมายที่กำหนดขึ้นใหม่อย่างราบรื่น เกิดผลเต็มที่ การนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติงาน ปรับเปลี่ยนกลไกสนับสนุนการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติในช่วงต้นการทำงานนั้น หน่วยงานต่าง ๆ อาจจะต้องมีการวางแผนการทำงานเชิงระบบต่อเนื่อง เนื่องจากงานบางส่วนไม่สามารถปรับเปลี่ยนอย่างเต็มรูปได้ในระยะเวลาอันสั้น เนื่องจากต้องผ่านกระบวนการทำงานร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ในลักษณะการบูรณาการ ดังนั้นในช่วงนี้การทำงานจะมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป เรียนรู้เพื่อปรับเปลี่ยนอย่างเต็มรูปในโอกาสต่อไป โดยการดำเนินการควรมีลักษณะดังนี้

3.1) จัดคณะทำงานศึกษามาตรฐานการศึกษาของชาติอย่างละเอียด ชัดเจน โดยเฉพาะ ความหมายของมาตรฐานการศึกษาของชาติที่ครบถ้วน และนำสู่การวิเคราะห์นโยบาย การกิจที่หน่วยงานดำเนินการ

3.2) นำข้อมูลมาจัดทำแผนการทำงาน โดยมีการดำเนินการ 3 ลักษณะ คือ 1) การกิจที่มีความสอดคล้องในการพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการศึกษาระดับที่ดำเนินการโดยตรง ควรดำเนินการต่อเนื่องและอาจจะเพิ่มความชัดเจน เข้มข้นของกิจกรรม การดำเนินงาน และจัดงบประมาณสนับสนุนเพิ่มขึ้นให้มากขึ้น 2) การกิจที่มีความสอดคล้องในการพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการศึกษาระดับค่อนข้างน้อย ควรปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินการให้เหมาะสมมากขึ้น หรือลดดำเนินการ และ 3) กำหนดนโยบาย จัดการกิจใหม่ พัฒนาแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการศึกษาระดับ

3.3) จัดทำแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน นำสู่การติดตามผลการทำงาน และใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนการทำงานและการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดในมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษา

4) เตรียมพร้อมบุคลากร ให้ความตระหนัก ความเข้าใจ และคุณลักษณะที่สำคัญพร้อมทำงานอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกัน และสามารถเชื่อมโยงสู่ความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยอาจจะดำเนินการ ดังนี้

4.1) วิเคราะห์ภาระงานที่จะดำเนินการ และจัดทำรายละเอียดสมรรถนะของบุคลากรแต่ละกลุ่ม โดยเฉพาะ 4 กลุ่มสำคัญ คือ 1) บุคลากรสนับสนุนทางวิชาการ ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการ 2) ผู้บริหารการศึกษา 3) ผู้บริหารสถานศึกษา และ 4) ผู้สอน

4.2) ประเมิน ตรวจสอบระดับสมรรถนะของบุคลากร และจัดทำแผนการพัฒนาดำเนินการพัฒนา 2 ลักษณะ คือ 1) การพัฒนาผ่านการเรียนรู้ ฝึกอบรมต่าง ๆ ตามความต้องการ และ การเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง ร่วมกับบุคลากรกลุ่มอื่น และนำข้อมูลสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง พัฒนาบุคลากรอย่างเข้มข้นต่อเนื่อง โดยเฉพาะผู้สอนซึ่งเป็นผู้ที่มีหน้าที่ปฏิบัติการในการพัฒนาผู้เรียนโดยตรงต้องเน้น 1) การเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ 2) การจัดให้มีพี่เลี้ยงที่พร้อมเรียนรู้ไปด้วยกัน ให้การดูแล ช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการเรียนรู้บนฐานการทำงานพัฒนาผู้เรียนจากบริบทห้องเรียนจริง และพัฒนาศักยภาพในการสอนให้เชี่ยวชาญในศาสตร์ที่สอนโดยให้มีประสบการณ์จริงในการทำงาน ในส่วนผู้บริหารสถานศึกษานั้น ต้องมีลักษณะเป็นผู้บริหารเชิงวิชาการ ที่มีความตระหนักในสำคัญของการพัฒนางานวิชาการ ตระหนักในการพัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการศึกษาในระดับนั้น ๆ ทั้ง 1) คุณลักษณะ 3 ด้าน 2) ค่านิยมร่วม และ 3) คุณธรรม และตระหนักในการร่วมเรียนรู้และ สร้างระบบ กลไก แรงจูงใจ อีกทั้งการจัดระบบการบริหารจัดการ งบประมาณ และระบบการยกย่อง เสริมกำลังใจที่สนับสนุนผู้สอนให้ปฏิบัติงานพัฒนาผู้เรียนอย่างเกิดผล

5) การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและการสนับสนุน

จุดประสงค์เพื่อให้การดำเนินการตามแผนเป็นไปที่กำหนด และหาวิธีการให้ความช่วยเหลือเพื่อการปรับเปลี่ยนการทำงานได้อย่างเหมาะสมหลังจากหน่วยงานดำเนินการตามแผนที่กำหนด ซึ่งมีทั้งภารกิจเดิม ภารกิจที่ปรับใหม่ และภารกิจใหม่แล้วในระยะหนึ่ง ต้องจัดให้มีระบบ และการกำกับ ติดตาม ประเมินผล ที่มีลักษณะดังนี้ 1) ผู้ทำหน้าที่ กำกับ ติดตาม ประเมินผลมีความเข้าใจชัดเจน และดำเนินการในลักษณะการเน้นบรรยากาศการทำงานที่เป็นไปเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันและ การหาทางช่วยเหลือและสนับสนุนอย่างเหมาะสม 2) จัดระบบ รูปแบบการกำกับ ติดตาม ประเมินผลหลายลักษณะ ทั้งใช้ทีมงานส่วนกลาง และส่วนพื้นที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมสื่อสาร เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญ ทั้งกระบวนการทำงาน สิ่งที่เป็นปัญหา สิ่งที่เหมาะสม และ บทเรียนสำคัญ นอกจากนี้การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและการสนับสนุน ควรให้ช่วยให้เกิดการเชื่อมโยงการทำงานและการแก้ปัญหาหระหว่างการจัดการศึกษาแต่ละระดับด้วย

6) นำร่องการทำงานเต็มรูปแบบทุกระบบ

จุดประสงค์เพื่อสร้างรูปธรรมในการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นพื้นที่การเรียนรู้ที่สำคัญของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายการจัดให้มีการดำเนินการนำร่องนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติอย่างเชื่อมโยงเต็มรูปแบบในทุกระดับเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะทำให้เกิดพื้นที่การเรียนรู้สำคัญของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งกระบวนการทำงานที่เกิดผล ความล้มเหลวที่เกิดขึ้น และปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ โดยดำเนินการ ดังนี้ 1) เลือกหน่วยนำร่องที่ครอบคลุมการศึกษาทุกระดับ ศึกษาการทำงานอย่างเต็มรูปแบบ การทำงานเพื่อความเชื่อมโยงกับกฎระเบียบ งานที่เป็นอยู่ ที่สำคัญคือ การดำเนินการนำร่องการทำงานเชิงบริหารจัดการที่มีการ

ทำงานในลักษณะการเชื่อมโยงกันในการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ การดำเนินการนำร่องมีลักษณะ / แนวทาง ดังนี้

6.1) ดำเนินการนำร่องเต็มรูปแบบ โดยมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษาระดับชาติโดยตรง และเพิ่มเติมมาตรฐานการศึกษาของตนเองที่สอดคล้องกับบริบท และลักษณะ ตามวัย และให้อิสระในการดำเนินการทั้ง 1) การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนระบบกลไกต่าง ๆ สู่การพัฒนา ผู้เรียน 2) การพัฒนาหลักสูตร การสอนที่นำสู่การพัฒนามาตรฐาน และการวัดและประเมินผล 3) การ จัดระบบประเมินคุณภาพโดยรวมของหน่วยงาน

6.2) ดำเนินการ นำร่องในลักษณะการปรับในส่วนการจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผล และ ระบบบริหารวิชาการที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐาน การศึกษาในระดับที่ปรับใหม่ ซึ่งอาจจะไม่สอดคล้องกับหลักสูตรเดิมที่กำหนดไว้ โดยเน้นการเรียนรู้ฐาน สมรรถนะเชิงรุก

6.3) นำร่องในส่วนระบบกลไกการประเมินคุณภาพการศึกษาที่เป็นไปตามกฎกระทรวงการประกัน คุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561

ช่วงที่ 2 ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติใหม่และจัดระบบงาน

การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนงาน ควรดำเนินการดังนี้

1) จัดตั้งคณะทำงาน ที่ดูแลช่วยเหลือ สนับสนุน และประเมินผลในภาพรวม

จุดประสงค์ เพื่อให้มีผู้รับผิดชอบในการประสานงานของหน่วยต่าง ๆ ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ และเอกชน จัดตั้งคณะทำงาน ที่ดูแลช่วยเหลือ สนับสนุน และประเมินผลในภาพรวม ที่เน้นการ ประสานงานให้ความช่วยเหลือ และการส่งต่อผลการดำเนินงานภารกิจสำคัญคือการสร้างเครือข่ายการ ทำงาน และเปลี่ยนประสบการณ์จากกันและกัน

2) การประชาสัมพันธ์ เชิงรุกเพื่อเผยแพร่ข้อมูลที่ช่วยในการสร้าง ความเข้าใจ และรูปธรรมใน การทำงาน

จุดประสงค์เพื่อการเผยแพร่แนวทางในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจนถึงกลุ่มเป้าหมายทุกบริบท ที่จัดการศึกษา การดำเนินการมีจุดเน้นเช่นเดียวกับช่วงแรก เพียงแต่ในช่วงนี้ มีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระ และจุดเน้นเป็นการนำเสนอข้อมูลที่เป็นบทเรียนที่เป็นรูปธรรมจากพื้นที่นำร่องในด้านต่าง ๆ

3) การพัฒนาบุคลากรทุกระดับการศึกษาในทุกสถาบันการศึกษาแต่ละสังกัด

มีจุดประสงค์เพื่อมีความเข้าใจและเห็นแนวทางการทำงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่ชัดเจน จากแนวทางการพัฒนาที่หลากหลายตรงกับความสนใจ การพัฒนาบุคลากรต้องดำเนินการอย่างเข้มข้น ต่อเนื่อง โดยเฉพาะผู้สอนซึ่งเป็นผู้ที่มีหน้าที่ปฏิบัติการในการพัฒนาผู้เรียนโดยตรง โดยมีแนวทางดังนี้

3.1 ทบทวนสมรรถนะของบุคลากร และนำสู่การประเมินตนเอง สู่การวางแผนการพัฒนา

3.2 การพัฒนาครูผู้สอนเน้นการพัฒนาในหลายลักษณะ 1) การเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ 2) การเรียนรู้ร่วมกัน และการจัดพี่เลี้ยงที่พร้อมเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการเรียนรู้บนฐานการทำงาน พัฒนาผู้เรียนจากบริบทห้องเรียนจริง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษานั้น ต้องมีลักษณะเป็นผู้บริหารเชิงวิชาการที่ มีความตระหนักในความสำคัญของการพัฒนางานวิชาการ ตระหนักในการพัฒนาผู้เรียน และตระหนักในการ ร่วมเรียนรู้ สร้างระบบ กลไก และสร้างแรงจูงใจ อีกทั้งการจัดระบบการบริหารจัดการที่สนับสนุนผู้สอนให้ ปฏิบัติงานพัฒนาผู้เรียนอย่างเกิดผล

4) การจัดสื่อ แหล่งเรียนรู้ เครือข่ายการเรียนรู้ และงบประมาณสนับสนุนการเรียนรู้ มีจุดประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างแท้จริง และง่ายตายทุกที่ทุกเวลาการจัดสื่อ แหล่งเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้เป็น

สิ่งจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในโลกยุคใหม่ โดยต้องจัดสิ่งต่าง ๆ สนับสนุนดังนี้ 1) สื่อเทคโนโลยี แทนการบอกความรู้ของครู 2) แหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีความหมายทั้ง สถานที่จริงในการเรียนรู้ สารต่าง ๆ อีกทั้ง แหล่งเรียนรู้ที่จะให้ผู้เรียนนำความรู้ ทักษะ และเจตคติไปประยุกต์ใช้จริง 3) เครือข่ายการเรียนรู้ ซึ่งมีความหมายทั้งภายใน และต่างประเทศ ทั้งเครือข่ายที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ และผู้รู้ในศาสตร์สาขานั้น ๆ สำหรับการสนับสนุนการทำงานของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ 4) งบประมาณสนับสนุนการเรียนรู้หมายรวมทั้งงบประมาณสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้บริหาร ผู้สอน ผู้เรียน รวมทั้งผู้ปกครอง ที่ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการศึกษา ซึ่งอาจจะต้องวางระบบการจัดสรรงบประมาณแนวใหม่ ที่มีความเหมาะสมกับสภาพการพัฒนาและบริบทพื้นที่ และรองรับความจำเป็นในการปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างกาปฏิบัติงานของสถานศึกษา หน่วยงานที่รับผิดชอบ

จากข้อเสนอแนะดังกล่าว ในบางประเด็นสามารถนำมากำหนดแนวทางของการดำเนินการ เพื่อขับเคลื่อนการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ โดยมีระดับความเข้มข้นในการปฏิบัติที่แตกต่างกัน ใน 4 ลักษณะ ดังนี้ **ระดับ 1 การดำเนินการตามแนวทางเดิม** คือการดำเนินการตามแบบเดิมที่เคยดำเนินการอยู่ **ระดับ 2 การดำเนินการเพิ่มเติม** คือ การดำเนินการตามแบบเดิมแต่มีการเติมในรายละเอียดเพิ่มมากขึ้น **ระดับ 3 การเร่งรัดการดำเนินงาน** คือ การดำเนินการที่มีรูปแบบแตกต่างไปจากเดิม และเน้นย้ำให้มีการดำเนินการ และ **ระดับ 4 การปฏิบัติเข้มข้น** คือ การดำเนินการเชิงลึกอย่างเข้มข้นต่อเนื่อง และเป็นการปฏิบัติที่จำเป็นต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน ทั้งนี้ได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลในการทำงานโดยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นใหญ่ ได้แก่ การทำงานด้านหลักสูตรการสอนและการวัดประเมินผล และการบริหารจัดการ โดยแบ่งออกเป็นประเด็นย่อยคือ 1) การประชาสัมพันธ์ 2) การพัฒนาบุคลากร 3) การดำเนินการนำร่อง 4) การกำกับติดตาม และ 5) การประกันคุณภาพ รายละเอียดแสดงดังภาพ

คำอธิบายสีในภาพ

ทำแบบเดิม	ทำเพิ่มเติม	เร่งรัดการทำงาน	ปฏิบัติเพิ่มขึ้น
-----------	-------------	-----------------	------------------

ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม						
ภารกิจ	หลักสูตร การสอน และการพัฒนาประเมินผล	การบริหารจัดการ				
การศึกษา ปฐมวัย	ใช้หลักสูตรเดิม	การพัฒนาบุคลากร ระดับต้นเป็นรูปธรรม ให้ทุกกลุ่ม ตระหนัก เข้าใจ พร้อมทำงาน	ข้อเสนอสาระเฉพาะแต่ละระดับอย่างเป็นรูปธรรม	การปรับระดับผล ประเมินพัฒนาการ 4 ด้าน ตามหลักสูตร	ใช้หลักสูตรปรับปรุงใหม่	การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง
	การวัดและประเมินผล เน้นพัฒนาการ 4 ด้าน และส่งเสริมให้เกิดสมรรถนะตามช่วงวัยต่างๆ					
	การประเมินผล ประเมินพัฒนาการ 4 ด้าน ตามหลักสูตร					
	ใช้หลักสูตรเดิม					
การศึกษา ขั้นพื้นฐาน	การสอบ เน้นการจัดการเรียนรู้ ฐานสมรรถนะเชิงรุก	- สร้างความเข้าใจสาระอย่างละเอียดและมีตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม	- เน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันในวงสำคัญ	- พัฒนาอย่างเข้มข้น โดยเฉพาะผู้สอน	- เน้นการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ	การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง
	การวัดและประเมินผล เน้นประเมินตามสภาพจริง และประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง					
	หลักสูตรฉบับใหม่					
	การสอบ การเรียนรู้สู่สมรรถนะเชิงรุก และการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง					
การ อาชีวศึกษา	การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง	ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม	- สร้างความเข้าใจสาระอย่างละเอียดและมีตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม	- เน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันในวงสำคัญ	- พัฒนาอย่างเข้มข้น โดยเฉพาะผู้สอน	- เน้นการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ
	หลักสูตรฉบับใหม่					
	การสอบ การเรียนรู้สู่สมรรถนะเชิงรุก และการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง					
การ อุดมศึกษา	ใช้หลักสูตรเดิม	ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม	- สร้างความเข้าใจสาระอย่างละเอียดและมีตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม	- เน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันในวงสำคัญ	- พัฒนาอย่างเข้มข้น โดยเฉพาะผู้สอน	- เน้นการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ
	การสอบ การเรียนรู้สู่สมรรถนะ เชื่อมโยงกับงาน และการใช้ชีวิต ใช้เทคโนโลยีอย่างรู้เท่าทัน					
	การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง					
หน่วยงาน กลาง	เตรียมพร้อมพัฒนาระบบการทำงานที่เชื่อมโยงระหว่าง DOE และการสร้างหลักสูตรสมรรถนะ	- ดำเนินการเชิงรุก ครอบคลุมทุกเป้าหมายทุกภาคส่วน	กำหนดสมรรถนะและเกณฑ์ชัดเจน	มีหน่วยพัฒนาร่วมกัน	เสนอสาระตามการใช้	งาน
	การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง					

ภาพที่ 13 แสดงภารกิจสำคัญและลักษณะการปฏิบัติงานช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม

ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติและจัดระบบงาน						
ภารกิจ และภารกิจประเดิมผล	หลักสูตร การสอน	การพัฒนาบุคลากร	การบริหารจัดการ	การกำกับติดตาม	การประกันคุณภาพ	
การศึกษา ปฐมวัย	หลักสูตรใหม่ ที่ใช้ DOE เป็นตัวตั้ง มสสว ลักษณะเฉพาะของคณะครูกับประเภทการศึกษา	ระดับอย่างเป็นรูปธรรมให้ ทุกกลุ่มตระหนัก เข้าใจ พร้อมทำงาน	- พัฒนาอย่างยั่งยืน ต่อเนื่อง โดยเฉพาะผู้สอน (ผู้ปฏิบัติงานโดยตรง)	- ดำเนินการต่อเนื่อง โดยใช้ DOE เป็นรูปเล่ม และใช้เชื่อมโยงเรียนรู้ ระบบการพัฒนาผู้เรียน และการพิจารณาผู้เรียน	มุ่งเน้นมาตรฐานที่สอดคล้องกับ ใช้ระบบ แนวทางเดียวกัน ทำงานประสานกัน สร้างบรรยากาศใหม่/สร้าง มุมมองใหม่แก่หน่วยงานผู้ปฏิบัติ	- ประเมินภายในโดย สถานศึกษา - ประเมินตนเอง เกี่ยวกับ DOE และลักษณะ ที่ก้าวหน้าระบบ และนำเสนอปรับปรุงระบบ การสนับสนุน
	การวัดและประเมินผล เน้นการประเมินโดยงานการวัดตาม หลักสูตรและเป้าหมายการประเมินโดยใช้ ในการพัฒนาเด็กในสถานศก		- การเรียนรู้ร่วมกัน มีพี่เลี้ยงหรือเพื่อนร่วมรู้ ดูและ ทำงาน	- สถานะเรียนทุกกระแสะ ประชาสัมพันธ์		
	หลักสูตรฐานสมรรถนะที่ใช้ DOE เป็นตัวตั้ง					
	การสอนเน้นการเรียนรู้สู่ปีในการจัดการ การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง		- เรียนรู้พื้นฐานการทำงาน พัฒนาผู้เรียนจากบริบท ห้องเรียนจริง			- ประเมินภายนอก 4-5 ปี ต่อครั้ง โดย สถานศึกษาเลือกระบบ/ หน่วยงาน และผู้ประเมิน ได้เอง
การศึกษา อาชีวศึกษา	หลักสูตรเดิม					
	การสอน เน้นการพัฒนาสมรรถนะ ที่วัดผล การเรียนรู้เชื่อมโยงกับการทำงานและการได้งาน เรียน จากครูที่มีความเชี่ยวชาญจริงๆ					
การศึกษา อุดมศึกษา	การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง					
	หลักสูตร ปรับปรุง คอ. 1 และ คอ. 2 ใหม่ เน้นหลักสูตรฐานสมรรถนะ					
	การสอนเน้นการเรียนรู้สู่ปีสมรรถนะ เชื่อมโยงกับการงาน และการใช้ชีวิต ได้มากขึ้น					
หน่วยงาน กลาง	พัฒนาระบบและกระบวนการสร้างหลักสูตร ฐานสมรรถนะ และเตรียมพร้อมผู้ทำไปใช้	ดำเนินการประชาสัมพันธ์ เชิงรุก กำหนดผู้ทำหน้าที่ อย่างชัดเจน และ ประสานกันอย่างต่อเนื่อง ต่อเนื่องให้ครอบคลุมทุก ภาคส่วน	ดำเนินการอย่างยั่งยืนต่อเนื่อง - ทบทวน นำสู่การประเมิน ตนเอง และการวางแผนการ พัฒนาบุคลากร - เน้นการวางแผนพัฒนาแบบ ต่อเนื่องเช่น เช่น PLC Coaching	ติดตามประเมินผลการ ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง	นำผลที่ได้มาปรับปรุงระบบ การบริหาร และนโยบาย	- จัดทำคลังความรู้/ฐานข้อมูล ใช้ข้อมูลต่อเนื่องในการ ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพ การศึกษา

ภาพที่ 14 แสดงภารกิจสำคัญและลักษณะการปฏิบัติงานช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติและจัดระบบงาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยในการทดลองใช้แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติลงสู่สถานศึกษาทุกระดับ ที่มีความแตกต่างกัน ตามบริบทและสังกัด
2. การศึกษาวิจัยกระบวนการพัฒนา โดยการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติลงสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษาของทุกสังกัด
3. การศึกษาวิจัยกระบวนการใช้แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ปฏิบัติในสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ เพื่อค้นหาโรงเรียนแกนนำหรือต้นแบบในแต่ละจังหวัดและภูมิภาค
4. การศึกษาปัจจัยความต้องการจำเป็นในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติที่เข้มแข็งของสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกันตามขนาด บริบทและสังกัดในแต่ละพื้นที่
5. การศึกษาวิจัยการพัฒนาประสิทธิภาพการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรมวิชาการ. (2544). การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระบบ
การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา: กรอบและแนวการดำเนินงาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว. กระทรวงศึกษาธิการ
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542 ข: 12). แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ.
2561.
- กฤษณ์ รักษาติเจริญ และคณะ. (2559). ปัจจัยชี้วัดความสำเร็จในการขับเคลื่อนมิติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติสู่
การปฏิบัติ. BU ACADEMIC REVIEW. Vol. 15, No.2, July - December 2016.
- กองประชาสัมพันธ์, สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร. (2548). เรารักกรุงเทพฯ. กรุงเทพฯ.
- กลุ่มวิเทศสัมพันธ์ สำนักนโยบายความร่วมมือต่างประเทศ. (2555). รายงานการวิจัย เรื่อง นโยบายและ
คุณภาพการศึกษาของประเทศสมาชิกองค์การระดับนานาชาติ. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวาน.
กาญจนา ศรีชนาน. เล่าเรื่องโรงเรียนปทุมวิไลในแคนาดา เมื่อเด็กทุกคนจะได้การศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียม.
จุดประกาย กรุงเทพธุรกิจ. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <http://www.judprakai.com>.
- กองวิชาการ, สำนักการศึกษา. (2543). ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนระดับประถมศึกษา
โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
จำกัด .
- กิ่งฟ้า สินธุวงศ์ และคณะ. (2545). ปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง: หลักการสู่ปฏิบัติ.
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กิตติยา สืออ่อน. (2547). โมเดลเชิงสาเหตุประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายใน สำหรับกลุ่มสาขา
วิทยาศาสตร์สุขภาพ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- เก็จกนก เอื้อวงศ์. (2546). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการในระบบ
การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- กล้า ทองขาว. (2551). เอกสารประกอบการสอนชุดวิชานโยบายสาธารณะและการวางแผน หน่วยที่ 6
เรื่อง การนำนโยบายไปปฏิบัติ. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา.
- เข้มทอง ศิริแสงเลิศ. (2540). การวิเคราะห์ระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน
กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. กระทรวงศึกษาธิการ. เอกสารประกอบการประชุม
คณะกรรมการการศึกษาด้านมาตรฐานและหลักสูตร ครั้งที่ ๑/๒๕๕๒ วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ สิงหาคม
๒๕๕๒. ณ ห้องประชุม สพฐ.๕ ชั้น ๙ กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. กระทรวงศึกษาธิการ. เอกสารประกอบการประชุม
คณะกรรมการการศึกษาด้านมาตรฐานและหลักสูตร ครั้งที่ 2/2552 วันพฤหัสบดีที่ 7 กันยายน 2551
ณ ห้องประชุม สพฐ.4 ชั้น 2 กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร.

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน (2540), ระบบการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา
แห่งชาติ, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์ .
- คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, สำนักงาน (2547). การวิจัยติดตามผลการประกันคุณภาพภายใน
และการประกันคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาเอกชน (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ .
- จกกล นาหิรัญ. 2551. **ก้าวทันเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา**. (ระบบออนไลน์]. สืบค้นจาก
<http://www.moe.go.th> (20 เมษายน 2552).
- จำรัส นองมาก. (2546). **ปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 2), กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพ
 วิชาการ.
- จำรัส นองมาก. (2547). “การเรียนอย่างมีความสุข.” **การศึกษากรุงเทพมหานคร**, 27(5). 8.
- จำรัส นองมาก. (2544). **ปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงเรียนเซนต์คาเบรียล.
- จุฑารัตน์ วิทยาขาว. (2541). **การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา: ศึกษากรณีการนำนโยบายไป
 ปฏิบัติในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ,
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- เจษฎา แก้ววรา, ชาตรี มณีโกศล และยุพิน จันทะยะ. (2559). การศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรระดับ
 ประถมศึกษาของประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น. **วารสารบัณฑิตวิจัย**. ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-
 ธันวาคม).
- ชลธิชา หุ่นเลิศ. (2559). การประกันคุณภาพของไทยและต่างประเทศ. **วารสารการวัดผลการศึกษา**. 33
 (94), 2-11.
- ชุมพล เทียงธรรม. (2549). **รายงานการวิจัยคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของ
 ประเทศเยอรมนี**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม.
- เทพนคร ทาคง. (2546). **การพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดที่อิงมาตรฐานในรายวิชาเสริมสมรรถภาพในการ
 สอนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครู**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- นโยบายและแผน. สำนักงาน (2545). **แผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2545-
 2549)**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- นิตยา บิลันธนาณนท์. (2545). **จากมาตรฐานสู่ห้องเรียน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- บัญชา วิทยานวดี. (2549). **การพัฒนารูปแบบมาตรฐานอาชีพ เพื่อประยุกต์ใช้ในประเทศไทย**. (วิทยานิพนธ์
 ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ).
- บุญเสริม วิสกุล. (2547). **การจัดการคุณภาพในองค์กร**. เอกสารการสอน, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจ
 บัณฑิต.
- ประคอง กรรณสูตร. (2538). **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. (พิมพ์ครั้งที่ 2), กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิณสุตา สิริธรังสี. (2556). **รายงานการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- เพ็ญพิชช ศรีอรุณ. (2548). **คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในประเทศ
 ฟินแลนด์**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักบริหารและพัฒนาองค์
 ความรู้.
- พัฒนาหลักสูตร, ศูนย์. กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. **สรุปผลการศึกษาที่มาของการพัฒนาหลักสูตร
 การศึกษาขั้นพื้นฐาน ของกรมวิชาการตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๘-๒๕๔๒**. (ถ่ายเอกสาร).

- พัฒนัสสา ศรีนนท์. (2549). การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต).
- มหาวิทยาลัยแม่โจ้. (2547). คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา 2547. เชียงใหม่: สำนักงานคุณภาพและ
มาตรฐาน การศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ยงยุทธ์ วงศ์ภิรมย์สมานต์. (2547). การวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้เพื่อคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ:
สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- รัชฎา พิธีกรศรี. (2548). การพัฒนาการดำเนินการกำกับติดตามการปฏิบัติงานวิชาการ โรงเรียนอมร
ศิลป์ อำเภอบัวใหญ่ รัฐนครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- รุ่ง แก้วแดง. (2544). การประกันคุณภาพการศึกษา ทุกคนทำได้ไม่ยาก. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- รุ่งฤดี วงษ์ศรี. (2547). ทศนะของนักศึกษาที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยเซนต์หลุยส์
ตามแนวทางระบบคุณภาพมาตรฐานสากล ISO 9001. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- เรณู วงศ์วัฒนา. (2543). ความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษาด้านวิชาการของมหาวิทยาลัยพายัพ.
(การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักงาน. (2546). ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตามเจตนารมณ์ของ
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี
- วรเดช จันทรศรี. (2540). การนำนโยบายไปปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : กราฟิคฟอร์แมท (ไทยแลนด์).
- วรภัทร์ ภูเจริญ. (2541). แนวทางการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- วันชัย ศิริชนะ. (2537). การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับ
สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย).
- วิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนัก. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. การพัฒนา
แผนปฏิบัติการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ลงสู่การปฏิบัติ.
(ถ่ายเอกสาร).
- วิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนัก. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. รายงานการประชุม
ปฏิบัติการอบรมวิทยากร เรื่อง หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. (ถ่าย
เอกสาร).
- วิฑูรย์ สิมะโชคดี. (2541). คุณภาพคือความอยู่รอด. กรุงเทพฯ: ดวงกมลสมัย.
- วิทยากร เชียงกูล. (2542). รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2541 วิฤตและโอกาสในการปฏิรูปการศึกษา
และสังคมไทย (พิมพ์ครั้งที่ 2), กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- วินัย นุ่นพันธ์. (2546). การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- วรินทร์ วุจรงค์. (ม.ป.ป.). การศึกษาปฐมวัยของประเทศไทย. วารสารเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษา. 1(2), 84-95.
- ศศิมา สุขสว่าง. (2014). ระบบการศึกษาในเยอรมนี. สืบค้นจาก <https://www.succeed-germany.com>.
- ศึกษาธิการ กระทรวง. (2541). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (พิมพ์ครั้งที่ 2),
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

สงบ ลักษณะ. (2541). **แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ: บริษัทสกายบุ๊กส์ จำกัด.

สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุง เฮลซิงกิ. (2012-2014). **ภูมิหลังประเทศฟินแลนด์**. Retrieved from <http://www.thaiembassy.org>.

สมคิด พรหมจรรย์ และสุพัชร์ พิบูลย์. (2544). **การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา**. นนทบุรี: โรงพิมพ์จตุพร ดีไซน์.

สมภาร ศิโล. (2552). **ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).

สมศักดิ์ สันธะเวชญ์. (2542). **มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

สยาม สุ่มงาม. (2541). **กระบวนการดำเนินงาน ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนนำร่องสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

สวัสดิ์ อุดมโรจน์. (2543). **รายงานวิจัยเอกสารการปฏิรูปการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ประเทศแคนาดา**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา.

สำนักข่าวสารวัตร. **สถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย**. (2561). จากญี่ปุ่น. (1), 2-5.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานกฤษฎีกา. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2561). **แนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ.๒๕๖๑ ฉบับปรับปรุง**. สืบค้นจาก <http://www.bsqa2.vec.go.th>.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2550). **คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2559). **เปิดโมเดล การประเมินการศึกษา 4 ประเทศ ยกย่องการศึกษาไทยสู่สากล**. **จุลสาร สมศ.** 17(1) ตุลาคม – พฤศจิกายน, 5-8.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2559). **ข่าวสารงานด้านต่างประเทศ**. **จุลสาร สมศ.** 16 (5) มิถุนายน – กรกฎาคม, 2559.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2555). **รายงานการวิจัยเรื่อง นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศสมาชิกองค์การระดับนานาชาติ**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พรักหวาน กราฟฟิค จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). **OKRs กับการประกันคุณภาพการศึกษา รายงานผลการศึกษานโยบายการจัดทำระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยใช้แนวคิดระบบการวัดผลแบบ OKRs: Objective and Key Results**. กรุงเทพฯ: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2559). **ข่าวสารงานด้านต่างประเทศ**. **จุลสาร สมศ.** 16(5) มิถุนายน – กรกฎาคม, 2559. กราฟฟิค จำกัด.

สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. (2544). **ความคิดและความหลงผิดเกี่ยวกับการประเมินผลการศึกษา**. **วัดผลการศึกษา**, 23, 66.

- สังเวียน ปิ่นกาลัง. (2552). การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: มโนทัศน์และการปฏิบัติ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- ลิปพนนท์ เกตุทัต. (2548). การศึกษาไทยในทศวรรษหน้า: ระบบการศึกษาของไทย. เอกสาร การสอน, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สุชาติ จันทกุล. (2545). การจัดระบบสารสนเทศเพื่อประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- สุศักดิ์ อมรัตน์ศักดิ์ และคณะ. (2545). การควบคุมคุณภาพ. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการหน่วย ศึกษาพิเศษ.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2543). การวิจัยและพัฒนาระบบการประเมินผลภายในของสถานศึกษา. วิธีวิทยาการวิจัย, 13(1), 43-79.
- อลิสลา ชูชาติ. (2549). คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศแคนาดา. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม).
- อัจฉรา วรรณดา. (2553). การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาตามระบบและกลไกการประกัน คุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้. (ปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต, มหาวิทยาลัยแม่โจ้).
- อัมพร ม้าคนอง. (2546). คณิตศาสตร์: การสอนและการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาภรณ์ พลเยี่ยม. (2542). การศึกษาการดำเนินการตามนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยขอนแก่น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- อรุณ จันทวานิช และไพบุลย์ แจ่มพงษ์. (2542). แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา. วารสารวิชาการ, 2-12.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2548). การสังเคราะห์การกระจายอำนาจทางการศึกษาของประเทศต่างๆ. โครงการ ประชุมสัมมนาวิจัย เรื่อง การกระจายอำนาจทางการศึกษาประเทศต่าง ๆ ณ โรงแรมบางกอก กอล์ฟ สปา จังหวัดปทุมธานี. (เอกสารอัดสำเนา).
- เอษณา นาคสุข. (2543). ปัจจัยที่เอื้อต่อการประกันคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- ภาษาต่างประเทศ**
- Abdullah, A. (2018). K-12 Education in Germany: Curriculum and PISA 2015. MIDDLE EAST TECHNICAL UNIVERSITY.
- ACARA. (2015). Measurement Framework for Schooling in Australia Level. Retrieved from <http://www.acara.edu>.
- ACARA. (2016). Assessment and Reporting Authority (ACARA). Retrieved from <http://www.australiancurriculum.edu>.
- ACARA. (2019). Assessment and Reporting Authority (ACARA). Retrieved from <https://www.australiancurriculum.edu>.
- ACECQA. (2018). National Quality Standard. Retrieved from <http://www.acecqa.gov>.
- AITSL. (2018). Evaluation of the Australian Professional Standards for Teachers. Retrieved from <https://www.aitsl.edu>.
- AITSL. (2016). InSights Report 4 Final Report – Evaluation of the Australian Professional Standards for Teachers. Retrieved from <https://www.aitsl.edu>.

- Anu, P. (2016). **The Nordic Theory of everything**. New York: HarperCollins Publishers.
- Australian Centre. **ระบบการศึกษาของออสเตรเลีย**. สืบค้นจาก <http://www.australian.co.th>
- Australian Curriculum. (2019). **Assessment and Reporting Authority (ACARA)**. Retrieved from <https://www.australiancurriculum.edu>.
- Australian Curriculum. (2019). **F-10 CURRICULUM**. Retrieved from <https://www.australiancurriculum.edu>.
- Australian Government. (2019). **Australian education system**. Retrieved from <https://www.studyinaustralia.gov>.
- Australian Government. (2018). **National Assessment Program**. Retrieved from <https://www.education.gov>.
- Australian Government Department of Education. (2019). **The Early Years Learning Framework for Australia**. Retrieved from <https://docs.education.gov>.
- Australian Government. (2019). **About Australian education**. Retrieved from <https://www.studyinaustralia.gov>.
- Australian Government. (2019). **The Australian education system It's robust, integrated and renowned**. Retrieved from <http://www.austrade.gov>.
- Australian Qualifications Framework Second Edition. (2013). **AQF Qualifications Issuance Policy**. Retrieved from <https://www.aqf.edu>.
- Bauerly Kopel, M.E. (1997). **The implementation of total quality management principles in Minnesota schools : Evidence from the field**. (CD-ROM). Abstracts from: Dissertation Abstracts International Item: 19804709.
- Blankstein, A.M. (1996). Why TQM can't work...and a school where it did. **Educational Digest**, 62 (September 96).
- Bof, A.M. (1997). **Improving the quality and efficiency of primary education in Brazil. Focusing on the school : The case of Rondonopolis**. (CD-ROM). Retrieved November 25, 2005, Abstracts from: Dissertation Abstracts International Item: 19806389.
- Bos, W., Wendt, H., Köller, O. & Selter, C. (Hrsg.). (2012). **TIMSS 2011. Mathematische and naturwissenschaftliche Kompetenzen von Grundschulkindern in Deutschland im internationalen Vergleich** [TIMSS 2011 German National Report]. Münster: Waxmann.
- Carlos Bocanegra Peña, (2005). *"The development of guidelines and regulations on quality in Mexico's educational facilities"*. **Evaluating Quality in Educational Facilities**, Retrieved from <https://www.oecd.org>.
- Charlotte Danelson , M. A. (1985). **The Outcome-Based Curriculum**. (Second Edition). Portland: Oregon, see Iserbyt, C.
- Cheng, Y. C. (1996). **School effectiveness and school-based management: A mechanic for development**. London: Falmer Press.

- CLIP. (2013). **Curriculum overview**. Retrieved from <http://www.clip.pt>.
- CMEC. (2014). **CMEC Early Learning and Development Framework**. Retrieved from: <http://www.cmec.ca>.
- Crosby, P.B. (1987). **Quality without tears: The Art of hassle-free management**. New York: Mc Graw-Hill.
- Cuttarce. P. (1994). **Consumer evaluation of quality management and quality assurance systems for Schools**. Paper prepared of the Australian Quality Council Conference, Sydney : NSW Department of school Education.
- Dale, E. and Michelon, L.C. (1994). **Managing quality** (2nd ed.). New York: Prentice-Hall.
- Deming, Edwards (2001). **PDCA Cycle**. Retrieved from <http://www.hci.com>.
- Deming, W.E. (1986). **Out of the crisis**. Cambridge: Massachusetts Institute of Technology.
- Dimmock, C. & Tan, C.Y. (2013). **Educational leadership in Singapore: tight coupling, sustainability, scalability, and succession**. Retrieved from <http://www.eprints.gla.ac.uk>.
- Edith J. Cisneros-Cohernour et al. (2000). **Curriculum Reform in Mexico: Kindergarten Teachers' Challenges and Dilemmas**. Retrieved from <https://www.eric.ed.gov>.
- Ellis, R. (1993). Quality assurance for university teaching: Issues and approaches. In R. Ellis (ed). **Quality assurance for university teaching** (pp.3-15). Great Britain: Open University Press.
- EUROPA (2019), **EU National Education System**. Retrieved from <https://www.eacea.ec>.
- European Commission. (2018). **Germany Organisation and Governance**. Retrieved from <https://www.eacea.ec>.
- European Commission. (2019). **Germany Quality Assurance**. Retrieved from <https://www.eacea.ec>.
- European Commission. (2019). **Portugal Educational Support and Guidance**. Retrieved from <https://eacea.ec.europa.eu>.
- European Commission. (2019). **Portugal Quality Assurance**. Retrieved from <https://eacea.ec.europa.eu>.
- European Commission. (2010). **Organisation of the education system in Germany 2009/2010**. Retrieved from <http://www.eures.ee>.
- European Commission. (2019). **Portugal: Quality Assurance in Higher Education**. Retrieved from <https://www.eacea.ec.europa.eu>.
- Expat Guide to Portugal. (2018). **The education system in Portugal**. Retrieved from <https://www.expatica.com>.
- Fayyadhah Zainalabiden. (2018). **The 6 Changes To Singapore's Education System MOE Announced Today**. Retrieved from <https://mustsharenews.com>.
- Frydlinger, D., Nyden, J. and Vitasek, K. (2013). **Unpacking Collaboration Theory**. LINDAHL: The University of Tennessee. Center For Executive Education.

- Finnish National Agency for Education. (2019). **Quality Management in Finland**. Retrieved from <https://www.oph.fi>.
- Gene Global Education Network Europe. (2014). **Global Education in Portugal**. Retrieved from <https://www.gene.eu>.
- Green, D. (1994). "Trends and tissues." In *International Development in Assuring Quality in Higher Education* (pp.168-177) edited by alma Craft. London: The falmer Press.
- Harris, A. & Jon, Y. (2010). **Comparing school improvement programmes in England and Canada**. *Online Journal of School Leadership & Management*. Retrieved from <https://www.tandfonline.com>.
- Healy, M. (1994). BS 5750 and beyond in a secondary school: A change for the best. In C.Parsons (ed.), **Quality improvement in education** (pp.68-69). London: David Fulton.
- Hertling, E. (2000, 27 February). Implementing whole-school reform. **Journal of Learning Librarian**. Available: Ebscohost Full Display Item: 3026578.
- Hopkins, K.D., Stanley, J.C. and Hopkins, B.R. (1990). **Educational and Psychological Measurement and Evaluation** (7th ed.). Englewood Cliffs: Printice Hall.
- Human Resources and skills Development. (2010). **Public Investments in Early Childhood Education and Care in Canada 2010**. Canada.
- IEA TIMSS & PIRLS International Study Center. (2015). **TIMSS 2015 ENCYCLOPEDIA**. Retrieved from <http://www.timssandpirls.bc.edu>.
- IEA TIMSS & PIRLS. (2019). **TIMSS 2015 ENCYCLOPEDIA**. Retrieved from <http://www.timssandpirls.bc.edu>.
- Itsuko, F. **Child Education and Care in Japan: Past, Present, and Future**. Faculty of Human Sciences, Department of Child Study Kanazawa Seiryō University, Ishikawa, Japan.
- Jiali, H., et al. (2019). **Singapore's School Excellence Model and student learning: evidence from PISA 2012 and TALIS 2013**. Retrieved from <http://www.tandfonline.com>.
- Juran, J.M., & Gryna, F.M. (1993). **Quality planning and analysis** (3 rd ed.). Singapore : Mc Graw-Hill Book.
- Kumiko, T. (2016). **Vocational Education and Training (VET) in Japan**. Australia Government, Department of Education and Training.
- Lessinger, L. M. (1971). Accountability for results: A basic challenge for American'schools. In L.N. Lessinger and R.W.Tyler (eds.). **Accountability in Education** (pp. 7-14). Worthington: Charles A. Publishing.
- Lohmar, B. & Eckhardt, T. (2013). ***The education system in the Federal Republic of Germany 2012/2013: A description of the responsibilities, structures and***

- developments in education policy for the exchange of information in Europe.*
Retrieved from <https://www.kmk.org>.
- Mailnen Olli-Pekka, et al. (2012) "The Teacher education in Finland: a review of a national effort for preparing teacher for the future". **The Curriculum Journal**. Vol 23, No.4, December 2012, 567 – 584., UK: Routledge.
- Mazano, J.R. & Kedall, J.S. (1996.) **A Comprehensive Guide to Designing Standards-Based Districts, Schools, & Classrooms**. Association for Supervision & Curriculum Deve. MCTEE. (2013). **AQF Qualification Issuance Policy**. Retrieved from <https://www.aqf.edu>.
- Melnyk,S.A., & Denzler, D.A. (1996). **Operations management: A value-driven approach**. Boston: rwin/McGraw-Hall.
- Milliken, W.G. (1971). "Making the School System Accountable." In L.N. Lessinger and R.W.Tyler (eds.). **Accountability in Education** (pp.18-21). Worthington: Charles A. Publishing.
- Ministerium für Schule und Weiterbildung des Landes Nordrhein-Westfalen. (2006). **Stundentafel für die Grundschule. Zuletzt geändert durch Verordnung vom 5. Juli 2006 nach der neuen Ausbildungsordnung für die Grundschule** [Schedules for primary schools, last amended by directive of 5 July 2006 according to new education directive for primary schools].Retrieved from <https://www.schulministerium.nrw>.
- Ministerium für Schule und Weiterbildung des Landes Nordrhein-Westfalen. (2009). **Verordnung über den Zugang zum nordrhein-westfälischen Vorbereitungsdienst für Lehrämter an Schulen und Voraussetzungen bundesweiter Mobilität**. [Regulation on access to the North Rhine-Westphalian teacher preparatory service and nation-wide requirements of mobility]. Retrieved from <http://www.schulministerium.nrw.de>.
- Ministry of Education. (2019). **The Ontario Curriculum: Elementary**. Retrieved from: <http://www.edu.gov>.
- Ministry for Foreign Affairs. (2017). Education in Finland: Key to the nation's success. Retrieved from <https://www.toolbox.finland>.
- Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology. (2009). **The Second Basic Plan for the Promotion of Education**. Retrieved from <http://www.mext.go.jp>.
- Ministry of Education and Culture. (2018). Finnish VET in a Nutshell. Retrieved from <https://www.oph.fi>
- Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology. (2015). **The Second Basic Plan for the Promotion of Education**. Retrieved from <http://www.mext.go>.
- Ministry of Education, Singapore. (2016). **The Case of Singapore Rethinking Curriculum for the 21st Century**. Retrieved from <https://curriculumredesign.org>.
- Murgatroyd, S., & Morgan, C. (1994). **Total quality in management and the school**.

- Buckingham: The Open University Press.
- Murgatroyd, S. & Morgan, C. (1994). **Total Quality management in the Public Sector**. New York: Harper & Row Publisher.
- Nation Center of Education Statistics. (2015). *Comparative Indicators of Education in the United States and Other G-20 Countries 2015*. Retrieved from <https://www.nces.ed.gov>.
- National Institute of Technology. (2009). **KOSEN**. Retrieved from <http://www.kosen-k.go.jp>.
- Neofa, Zui (2010) **A case study of how primary school teachers in Papua New Guinea understand outcomes-based education**. PhD thesis, Queensland University of Technology.
- Neville, L.B. (1999). **Quality assurance and improvement planning in two elementary schools: Case studies in Illinois School reform**. Doctoral dissertation, Illinois state University.
- NSW. (2017). **NSW Education Standards Authority**. Retrieved from <http://www.linkedin.com>
- Nuffic. (2018). **Education system Canada: described and compared with the Dutch system**. Retrieved from <http://www.nuffic.nl>.
- OECD (2009). **Reviews of Vocational Education and Training A Learning for Jobs Review of Mexico**. Retrieved from <https://www.oecd-ilibrary.org>.
- OECD. (2010). **Educational Evaluation and Assessment in Australia Strengths, Challenges and Policy Pointers**. Retrieved from <http://www.oecd.org>
- OECD (2015). **Education Policy Outlook: Japan**. Retrieved from <http://www.oecd.org>.
- OECD (2015). **OECD Skills Strategy Diagnostic Report Portugal 2015**. Retrieved from <http://www.oecd.org>.
- OECD (2018). **Curriculum Flexibility and Autonomy in Portugal**. Retrieved from <https://www.oecd.org>
- OECD. (2018). **Education policy outlook Mexico**. Retrieved from <https://www.oecd.org>.
- OECD. (2018). **Strong Foundations for Quality and Equity in Mexican Schools**. Retrieved from <https://www.spec.sep.gob.mx>.
- OECD. (2018). **Global Education in Portugal**. Retrieved from <https://www.oecd.org>.
- OECD. (2019). **Investing in Youth: Finland**. Retrieved from <https://www.oecd-ilibrary.org>.
- OECD. (2019). **Higher Education in Mexico: Labour Market Relevance and Outcomes, Higher Education**, OECD Publishing, Paris. Retrieved from <https://www.read.oecd-ilibrary.org>.
- OECD. (2019). **The Future of Mexican Higher Education Promoting Quality and Equity**. Retrieved from <http://www.oecd.org>
- Ontario. (2018). **Canadian and World Studies**. Retrieved from: <http://www.edu.gov>.
- Ostrom, E. (1990). **Governing the Common: The Evolution of Institutions for Collective Action**. Cambridge University Press.

- Pak Tee Ng. (2007). **Quality assurance in the Singapore education system in an era of diversity and innovation**. Retrieved from <https://link.springer.com>.
- Porter, J. W. (1971). Accountability in Education. In L.N. Lessinger & R.W. Tyler (eds.). **Accountability in Education** (pp.18-21). Worthington: Charles A. Publishing.
- Saklbery, P. (2011). **Finish Lesson**. Teacher College, Columbia University.
- Scott D, Posner C.M., Martin C and Guzman E. (2018). **The Education System in Mexico**. London: UCL Press.
- Spady, W.G. (1988). **Organizing for Results: The Basis of Authentic Restructuring and reform**. Retrieved March 17, 2013, from http://12.4.125.3/ASCD/pdf/journals/ed_lead/el_198810_spady.pdf
- Spady, W.G and Marshall, K.J. Beyond. (1991). **Traditional outcome- Based Education**. Retrieved March 17, 2013, from http://www.ascd.org/ASCD/pdf/journals/ed_lead/el_199110_spady.pdf
- Statistisches, B. (2014). **Bildung und Kultur. Private Schulen: Schuljahr 2013/2014** [Education and culture. Private schools: School year 2013/2014]. Retrieved from <https://www.destatis.de>.
- Tan, C. Koh, K. & Choy, W. (2016). **The education system in Singapore**. Retrieved from <http://www.researchgate.net>.
- Tanya Scerbina. (2019). **Measuring up: Canadian results on the OECD PISA2015 study**. Toronto: Council of Ministers of Education, Canada.
- Taylor, A. & Hill, F. (1993). "Issues for Implementing TQM in further and higher education: The moderating influence of contextual variables." **Quality Assurance in Education**. pp.15-20.
- Ted, P.E. (1993). "Human factors in quality assurance." **Online Journal of Information Systems Management**. Retrieved from <http://www.tandfonline.com>.
- The Further Education Council. (2017). **Aspects of Vocational Education and Training in Japan**. International Report.
- Toffler, A. (1980). **The Third Wave**. London: Pan Books Ltd. Retrieved from <http://www.transferwise.com>.
- Transferwise content team. (2017). **The Singapore education system: An overview**.
- UNESCO. (2018). **Compiled in collaboration with the National College of Technical Professional Education (CONALEP), Mexico**. Retrieved from <https://unevoc.unesco.org>.
- UNESCO-UNEVOC International Centre for Technical and Vocational Education and Training. (2015). **World TVET Databased: CANADA**. UNESCO.
- Viennet, R. and Pont, B. (2017). **Education Policy Implementation: A Literature Review and Propose Framework**. OECD Education Working Paper No.162.

- Wendt, H., Stubbe, T. C., Schwippert, K. & Bos, W. (Hrsg.). (2015). *10 Jahre international vergleichende Schulleistungsforschung in der Grundschule. Vertiefende Analysen zu IGLU und TIMSS 2001 bis 2011* [PIRLS & TIMSS. 10 years of international comparative school effectiveness research in primary school. Further secondary analyses from PIRLS and TIMSS 2001 to 2011]. Münster: Waxmann.
- WENR World Education News + Reviews. World Education Services. (2016). **EDUCATION IN GERMANY**. Retrieved from <https://wenr.wes.org>.
- WENR World Education News + Reviews. World Education Services. (2019). **Education in Mexico**. Retrieved from <https://wenr.wes.org>.
- World Bank. (2014). **Model from Mexico for the World**. Retrieved from <http://www.worldbank.org>.
- World Bank (2017), **At a Crossroads - Higher Education in Latin America and the Caribbean**, Washington D.C.
- How quality assurance works in Canada**. Retrieved from: www.edu.gov.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ภาคผนวก ข. รายชื่อคณะวิจัยและผู้ให้ข้อมูล.

ภาคผนวก ค. เอกสารประกอบการวิจัยจำนวน 4 เล่ม

- 5) ประมวลความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ
- 6) การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ : บทเรียนจากต่างประเทศ
- 7) แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของประเทศไทย
- 8) สรุปสาระสำคัญของการวิจัยแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

ภาคผนวก ก. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประเด็นในการสนทนากลุ่มเพื่อยกร่างแนวทางในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ
ระดับการศึกษาปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- ประเด็นที่ 1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติในรูปของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ (Desired Outcomes of Education: DOE)
- ประเด็นที่ 2 การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติในรูปของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ (Desired Outcomes of Education: DOE) สู่การปฏิบัติ
- ประเด็นที่ 3 การพัฒนาหลักสูตร
- ประเด็นที่ 4 การจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล
- ประเด็นที่ 5 การประกันคุณภาพ
- ประเด็นที่ 6 การบริหารจัดการ

**ประเด็นในการสนทนากลุ่มเพื่อยกร่างแนวทางในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ
ระดับการอาชีวศึกษา**

- ประเด็นที่ 1** **ความคิดเห็นเกี่ยวกับการที่กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 และได้มีการประกาศมาตรฐานการอาชีวศึกษา ตลอดจนประกาศมาตรฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่**
- 1) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2562 (6 มีนาคม 2562)
 - 2) ประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2562 (22 พฤษภาคม 2562)
 - 3) ประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2562 (22 พฤษภาคม 2562)
 - 4) ประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ พ.ศ. 2562 (22 พฤษภาคม 2562)
 - 5) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 (18 กันยายน 2561)
- ประเด็นที่ 2** **ปัจจัยที่ทำให้มาตรฐานการศึกษาของชาติเกิดผลบรรลุตามเป้าหมาย**
- ประเด็นที่ 3** **การวางระบบกลไกของสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ทางการศึกษา**
- ประเด็นที่ 4** **การวางระบบกลไกของหน่วยงานระดับกระทรวง/สอศ.ในการกำกับติดตามช่วยเหลือสนับสนุน การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาคุณภาพ และด้านอื่น ๆ**
- ประเด็นที่ 5** **ความคิดเห็นอื่น ๆ**

**ประเด็นในการสนทนากลุ่มเพื่อยกร่างแนวทางในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ
ระดับอุดมศึกษา**

- ประเด็นที่ 1** จากการที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศมาตรฐานการอุดมศึกษา และคณะกรรมการ
การอุดมศึกษา ได้ประกาศแนวทางการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติ นั้น ท่านมีความคิดอย่างไร
กับ
- ประกาศดังกล่าว
- ประเด็นที่ 2** ปัจจัยใดบ้างสำคัญที่สุดที่จะทำให้มาตรฐานการอุดมศึกษาเกิดผล ปัจจัยใดสำคัญที่สุด
- ประเด็นที่ 3** มหาวิทยาลัยซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติควรวางระบบกลไกในการดำเนินการอย่างไรในระดับ
หลักสูตร คณะ และมหาวิทยาลัย
- ประเด็นที่ 4** หน่วยงานระดับกระทรวงควรวางระบบกลไกอย่างไรในการกำกับติดตามช่วยเหลือ สนับสนุน
การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาคุณภาพ และด้านอื่น ๆ
- ประเด็นที่ 5** ความคิดเห็นอื่น ๆ

แบบสอบถามข้อมูลเพื่อยกร่างแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ (ออนไลน์)

แบบสอบถามข้อมูลเพื่อยกร่างแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

*จำเป็น

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการทำงาน

ตำแหน่ง *

☐ ผู้บริหารการศึกษา
☐ ผู้บริหารสถานศึกษา
☐ ผู้สอน
☐ บุคลากรทางการศึกษา
☐ ข้าราชการพลเรือน
☐ อื่นๆ:

ภูมิภาค *

ภูมิภาค *

☐ ส่วนกลาง
☐ ส่วนภูมิภาค

สังกัด *

☐ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
☐ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
☐ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
☐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
☐ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
☐ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
☐ อื่นๆ:

☐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
☐ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
☐ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
☐ อื่นๆ:

ระดับการศึกษา *

เลือก

ถัดไป

กำลังส่งผ่านใน Google ฟอรัม

เมื่อท่านมี ได้ถูกสร้างขึ้นหรือรับรองโดย Google ความเป็นส่วนตัว - จัดทำแบบสำรวจให้ฟรี

Google ฟอรัม

แบบสอบถามข้อมูลเพื่อยกร่างแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

*จำเป็น

ข้อคำถามสำหรับข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อยกร่างแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ

1.ท่านทราบหรือไม่ ว่าประเทศของเรามีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติในรูปแบบของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ (DOE) *

☐ ทราบ
☐ ไม่ทราบ

2.เมื่อท่านทราบแล้ว ได้มีการดำเนินการอย่างไร *

คำตอบของคุณ

2.เมื่อท่านทราบแล้ว ได้มีการดำเนินการอย่างไร *

คำตอบของคุณ

3.ท่านคิดว่า สถานศึกษาควรดำเนินการอย่างไร เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร *

คำตอบของคุณ

4.ท่านคิดว่า สถานศึกษาควรดำเนินการอย่างไร เกี่ยวกับการวัดประเมินผล *

คำตอบของคุณ

5.ท่านคิดว่า สถานศึกษาควรดำเนินการอย่างไร เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน *

คำตอบของคุณ

6.ถ้าต้องการดำเนินการในการนำ DOE ไปใช้ในการพัฒนา

5.ท่านคิดว่า สถานศึกษาควรดำเนินการอย่างไร เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน *

คำตอบของคุณ

6.ถ้าต้องการดำเนินการในการนำ DOE ไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จ ท่านต้องการความช่วยเหลืออะไรบ้าง

คำตอบของคุณ

7.ท่านคิดว่าถ้า นำ DOE มาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน จะช่วยพัฒนาการศึกษาได้หรือไม่อย่างไร

คำตอบของคุณ

กลับ ส่ง

กำลังส่งผ่านใน Google ฟอรัม

ภาคผนวก ข. รายชื่อคณะวิจัยและผู้ให้ข้อมูล

รายชื่อคณะผู้ดำเนินการวิจัย

คณะกรรมการที่ปรึกษา

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ทศนา แคมมณี
2. รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์
3. ดร.ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์
4. ดร.รังสรรค์ มณีเล็ก
5. ดร.สุพจน์ ทราญแก้ว
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาลินี ตรีวรรณ
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อรรถพล อนันตวรสกุล
8. นายวณิชย์ อ่วมศรี

คณะกรรมการดำเนินการวิจัย

โดยความร่วมมือของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ คชสิทธิ์	หัวหน้าคณะวิจัย
2. รองศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์	รองหัวหน้าคณะวิจัย
3. ดร.พิทักษ์ นิพนพคุณ	ผู้วิจัย
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรขา อรัญวงศ์	ผู้วิจัย
5. ดร.ทรงพร พนมวัน ณ อยุธยา	ผู้วิจัย
6. ดร.เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ	ผู้วิจัย
7. ดร.กฤษณ์ บริรักษ์สันติกุล	ผู้วิจัย
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติพร พิษณุกุล	ผู้วิจัย
9. นางสาวดารากร ปัญญาทิพย์	ผู้วิจัย
10. ดร.นาฏฤดี จิตรรังสรรค์	ผู้วิจัยและเลขานุการ

รายชื่อผู้ให้ข้อมูล

ระดับการศึกษาปฐมวัย และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ดร.สุทธิ สุวรรณपाल	ศึกษานิเทศก์ สพป.จันทบุรี เขต 1
2. ดร.ลำไย สายโงน	ศึกษานิเทศก์ สพป.ศรีสะเกษ เขต 2
3. ดร.สุธีรัตน์ อริเดช	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหัวดอย สพป.เชียงราย เขต 1
4. นางสาวอรสุธี คงมา	ศึกษานิเทศก์ สพป.นราธิวาส เขต 1
5. ผศ.ดร.ดรุณา ปนคำ	โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
6. ดร.มูทิตา หวังคิด	โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
7. นางสาวรณนาฏ สุนทรรัตน์	ศึกษานิเทศก์ สพป.นราธิวาส เขต 3
8. นางสาวอำไพพร นาคแก้ว	ศึกษานิเทศก์ สพป.นราธิวาส เขต 2
9. ผศ.ดร.สุภัทรา คงเรือง	อาจารย์คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
10. นางจุฬาลักษณ์ พงษ์สังข์	ครูโรงเรียนวัดไม้ตราสมาชิการาม จ.พระนครศรีอยุธยา
11. นางวลีรัตน์ อาทิเวช	ครูโรงเรียนบ้านคำไฮใหญ่ จ.อุบลราชธานี
12. นางสาวอารีย์ คำสังมะ	ครูโรงเรียนสุเหร่าทรายกองดิน กรุงเทพมหานคร
13. นายปวิวัฒน์เมธี ศรีจำนงค์	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดมทวนนารา จ.อุบลราชธานี
14. นางวนิดา ศิลปะกิจโกศล	นักวิชาการศึกษานำนานการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการ
จังหวัดปราจีนบุรี
15. ดร.กอบวิทย์ พิริยะวัฒน์	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
16. ดร.นิตยา มั่นชำนานู	ผู้อำนวยการโรงเรียนสนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
17. ดร.เกรียง จิตติจำเริญพร	รองผู้อำนวยการโรงเรียนปิ่นสรวงแยลวิทยาลัย จ.เชียงใหม่
18. ดร.สุพรรตน์ สัตตชนชัย	ผู้อำนวยการโรงเรียนราชวินิต (ประถม) กรุงเทพมหานคร
19. นายสาธิต สร้างสกุล	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสมหวัง จ.สุราษฎร์ธานี
20. นางสาวณพัชร เอ็งสมบุรณ์	ครูโรงเรียนสนามชัยเขตจ.ฉะเชิงเทรา
21. นางสาวสกุณี บุญญะบัญชา	ผู้บริหารโรงเรียนรุ่งอรุณ กรุงเทพมหานคร
22. นางสาวปานใจ จารุณนิข	อาจารย์สถาบันอาศรมศิลป์ กรุงเทพมหานคร

การอาชีวศึกษา

1. นางจิตฤดี ชินเวโรจน์	ที่ปรึกษาด้านมาตรฐานอาชีวศึกษาด้านธุรกิจและบริการ
2. นายณรงค์ชัย เจริญรุจิทรัพย์	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี
3. นายบรรยงค์ วงศ์สกุล	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์
4. นางสาวประทีน เลี่ยนจำรูญ	ครูวิทยาลัยเทคนิคพังงา
5. นางปวีณกร แป้นกลัด	ครูวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่
6. ดร.ยุพิน ทองส่งโสม	รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการวิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจ
7. ดร.เดชวิชัย พิมพ์โคตร	ผู้อำนวยการวิทยาลัยกาญจนาภิเษกอุดรธานี
8. ดร.เรืองแสง ห้าสกุล	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคเพชรบุรี
9. นางณัฐนันท์ ชุมแก้ว	ศึกษานิเทศก์ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาคใต้
10. นายบุญมา หลิมเจริญ	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยียานยนต์โตโยต้า
11. นายวิทยา ใจวิถิ	ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาคเหนือ
12. ว่าที่ร้อยโท อภิเดช สารคำ	รองผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพบัวใหญ่ จ.นครราชสีมา

13. นางยุพิน พิมพ์
14. นางประยูร มีต้องปัน

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสารพัดช่างสี่พระยา
 ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 4

ระดับการอุดมศึกษา

1. ผศ.ดร.อรุณี สำเภาทอง
2. ผศ.ดร.ศศิธร วชิรปัญญาวงศ์
3. ผศ.ดร.อรพรรณ บุตรกัตัญญ
4. ดร.รังรอง สมมิตร
5. นางสาวอภิษฎา ทองสะอาด
6. ผศ.ดร.สิทธิกร สุมาลี
7. ผศ.ดร.วัฒนา รัตนพรหม
8. รศ.ศศินันท์ เศรษฐวัฒน์บดี
9. ผศ.ดร.อังคณา กรัณยาธิกุล
10. รศ.ดร.เอก เกิดเต็มภูมิ
11. นายณัฏฐพงษ์ อุทอง
12. รศ.ดร.ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์
13. ผศ.ดร.ไสว พักขาว

รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
 รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
 อาจารย์สาขาวิชาปฐมวีย์ ภาควิชาการศึกษา
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 หัวหน้าภาควิชาหลักสูตรและการสอน
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ผู้ช่วยอธิการบดี สถาบันอาศรมศิลป์
 อาจารย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
 รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
 ในพระบรมราชูปถัมภ์
 คณบดีคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
 ในพระบรมราชูปถัมภ์
 อาจารย์มหาวิทยาลัยปทุมธานี
 ผู้อำนวยการสำนักสหกิจศึกษา
 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
 อาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
 อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ภาคผนวก ค. เอกสารประกอบการวิจัยจำนวน 4 เล่ม

1. ประมวลความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องใน
การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การ
ปฏิบัติ

2. การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การ
ปฏิบัติ : บทเรียนจากต่างประเทศ

3. แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของประเทศไทย

4. สรุปสาระสำคัญของการวิจัยแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

คณะผู้ทำเอกสาร

ที่ปรึกษา

ดร.สุภัทร จำปาทอง	เลขาธิการสภาการศึกษา
ดร.วัฒนาพร ระงับทุกข์	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
นายสำเนา เนื่อทอง	ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

ผู้ประสานการทำสัญญาจ้างที่ปรึกษา

นางสาวกรกมล จิ่งสำราญ

ผู้ประสานการจัดพิมพ์และพิสูจน์อักษร

นางสาวอุบล ตรีรัตน์วิชา

คณะรับผิดชอบโครงการ

ดร.ประวีณา อัสโย	ผู้อำนวยการกลุ่มมาตรฐานการศึกษา
นางสาวกรกมล จิ่งสำราญ	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
นางสุวรรณา สุวรรณประภาพร	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
ดร.วิภาดา วานิช	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ
นางสาวอุบล ตรีรัตน์วิชา	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
นายพรพรม เทพเรืองชัย	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
นางสาวนุริยา วาจิ	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กลุ่มมาตรฐานการศึกษา
สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
e-mail: ed.standard2561@gmail.com

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

๙๙/๒๐ ถนนสุขุมวิท เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

โทร ๐ ๒๖๖๘ ๗๑๒๓ โทรสาร ๐ ๒๒๔๓ ๑๑๒๙

สิ่งพิมพ์ สกศ. อันดับที่ 3/2563

ISBN (e-book) 978-616-270-231-0

ดาวน์โหลดเอกสารฉบับเต็ม
